

غالب بیوگرافی

(کتابیں)

محمد انصار اللہ

غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

**Collection of Prof. Muhammad Iqbal Mujaddidi
Preserved in Punjab University Library.**

پروفیسر محمد اقبال مجددی کا مجموعہ
پنجاب یونیورسٹی لائبریری میں محفوظ شدہ

9159

غالب بلیوگرافی

(کتابیں)

محمد انصار اللہ

غالب انسٹی ٹیوٹ نئی دہلی

(جملہ حقوق محفوظ)

1797 - 1997

غالب بلیو گرافی
(کتابیں)

مصنف : ڈاکٹر محمد انصار اللہ
سال اشاعت : ۱۹۹۸ء
اہتمام : شاہد مابلی
کمپیوٹر کمپوزنگ : محمد عمر کیرانوی
قیمت : دو سو روپے (Rs. 200/-)
مطبع : اصیلا آفسیٹ پرنٹرز، دہلی

غالب انسٹی ٹیوٹ

ایوان غالب (ماتاسندری لین) نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲

باسمہ تعالیٰ

پیش لفظ

غالب انسٹی ٹیوٹ اردو کا علمی و ادبی ادارہ ہے جس میں غالب پر خصوصیت سے کام ہوتا ہے، اس ادارے کے زیر اہتمام ہر سال غالب پر بین الاقوامی سمینار منعقد ہوتا ہے، اس ادارے میں ایک ادبی و تحقیقی رسالہ بھی برسوں سے شائع ہو رہا ہے اور اس کے ذریعے غالب پر واقع مواد اکٹھا ہو گیا ہے، اس کا اندازہ ادارے کی حال کی دو کتابوں سے ہو سکتا ہے، ایک کا نام ”تحقیقات“ اور دوسری کا نام ”تنقیدات“ ہے۔

چونکہ غالب پر تحقیق و تنقید کا سلسلہ جاری ہے اور یہ سلسلہ نہ صرف اردو میں جاری ہے بلکہ بعض دوسری زبانوں میں بھی اس کی کڑی مل جاتی ہے، اور بخوبی ممکن ہے کہ یہ سلسلہ مدتوں جاری رہے، اس وجہ سے غالب انسٹی ٹیوٹ کی مجلس عاملہ کو غالب کی Biblography (کتابیات) کی ضرورت کا احساس بڑی شدت سے ہو رہا تھا، چنانچہ اس نے اس سلسلے میں ایک منصوبہ تیار کیا، مقام شکر ہے کہ اردو کے مشہور محقق پروفیسر انصار اللہ نے اس منصوبے پر کام کرنا شروع کر دیا، اور چند سال کی کوشش سے یہ کام پایہ تکمیل کو پہنچا دیا۔

غالب کی کتابیات تیار کرنا نہایت مشکل کام تھا، اس لئے کہ دنیا کے ہر بڑے ملک میں اُن کے فکر و فن کی اتنی شہرت ہوئی چنانچہ وہاں کے نقادوں اور محققوں نے ان کو اپنی توجہ کا مرکز بنایا، اور ان پر نہ صرف مقالے لکھے بلکہ کتابیں بھی تیار کیں، دوسرے ممالک کے اس سرمائے تک رسائی جتنا مشکل کام ہے اس کا بخوبی اندازہ ہو سکتا ہے۔ لیکن پروفیسر انصار اللہ نے دنیا کی مختلف زبانوں میں بکھرے ہوئے مواد تک رسائی حاصل کی، اور غالب کی کتابیات پر ایک معتبر کتاب تیار کر لی۔

غالب پر کتابیات کی ایک ضخیم جلد نکل آئی، اس سلسلے میں یہ چند امور بڑی توجہ چاہتے ہیں:

غالب ہندوستان کے سب سے بڑے اور سب سے مقبول شاعر ہیں۔ ان کی شہرت بین الاقوامی ہے اور اس شہرت میں کوئی ان کا ثانی نہیں۔ ساری دنیا میں غالب پر بکھرے ہوئے مواد سے اس کا ثبوت ملتا ہے۔

غالب شناسی نہایت مشکل امر ہے، اس کے لئے سیکڑوں ہزاروں کتابوں سے استفادہ ضروری ہے، اور یہ کتابیں صرف اُردو، فارسی یا انگریزی میں نہیں بلکہ دنیا کی اکثر زبانوں میں ہیں، اور ہمارے ملک کے غالب شناسوں کو ان زبانوں کی ہوا تک نہ لگی ہو، تو ان زبانوں میں غالب پر جو مواد ہے اس سے استفادے کا سوال ہی نہیں پیدا ہوتا۔ اس وجہ سے غالب شناسی کا دعویٰ بے بنیاد ٹھہرتا ہے۔

ہم لوگوں میں دوسرے ملکوں کے ادب سے استفادے کا جذبہ بھی نہیں ہے، اور پیدا کیوں کر ہو، ہم تو ایک دو زبانوں کے علاوہ کچھ اور جانتے ہی نہیں، افسوس ہے کہ ہماری زبان میں ترجمے کا بھی چلن ختم ہو گیا، اور ہم اپنی انا میں اتنے محو ہیں کہ دنیا کے فکر و فن کو خاطر میں نہیں لاتے، یہ ہمارے ملک کا بڑا المیہ ہے، ہم سے زیادہ بر خود غلط کوئی قوم نہ ہوگی۔

غالب کی عالمگیر مقبولیت کا تقاضا ہے کہ ہم دوسری زبانوں کو سیکھیں اور اُردو کو

اور مقبول بنانے کی کوشش کریں۔ یہ کام کسی ایک آدمی یا ایک ادارے کے ذریعے انجام نہیں دیا جاسکتا، ملک کے سارے ادارے جٹ کر یہ کام کریں تو کامیابی کی توقع کی جاسکتی، دنیا کی ہر بڑی زبان میں اردو کی مختصر قواعد، اردو ریڈر اور اردو لغت کی شدید ضرورت ہے۔

غالب شناسی عالمی برادری کا ایک وسیلہ بن سکتا ہے۔

غالب پر تحقیق و تنقید کرنا مشکل کام ہے، ان پر جو کتابیات تیار ہوئی ہے اس سے اندازہ ہو گا کہ بغیر سینکڑوں ہزاروں کتابوں کے مطالعے کے غالب پر کوئی قابل توجہ کام نہیں ہو سکتا۔

ہندوستان میں کم از کم ایک ایسے کتاب خانے کی تشکیل کی ضرورت ہے جس میں غالب پر ساری دنیا میں جتنا بکھرا ہوا مواد ہے سب جمع ہوں۔

کتابیات غالب اردو ادب میں ایک قابل قدر اضافہ ہے، اور اس کتاب کو غالب انسٹیٹیوٹ نے طبع کر کے اردو دنیا پر احسان کیا ہے، امید ہے یہ کتاب جس توجہ کی مستحق ہے، قارئین کی طرف سے یہ توجہ ظہور پذیر ہوگی۔

نذیر احمد

وائس چیرمین، غالب انسٹیٹیوٹ

ایوان غالب، نئی دہلی

گزارش

اردو دنیا میں مقبول ترین شخصیت بلاشبہ مرزا اسد اللہ خان غالب کی ہے۔ ان کے بارے میں اردو نثر و نظم کے علاوہ دنیا کی مختلف زبانوں میں جتنا لکھا گیا ہے، برصغیر کے کسی دوسرے شخص کے بارے میں اتنا نہیں لکھا گیا ہے۔

ہندوستان اور پاکستان میں کئی صاحبان ہمت نے غالبیات کی فہرست سازی کا کام کیا ہے اور اس میں شبہ نہیں کہ وہ سبھی کام اپنی اپنی جگہ پر نہایت اہم اور مفید بھی ہیں لیکن تصنیف و تالیف اور طباعت و اشاعت کی تیز رفتاری نے کسی ایک کو بھی ”اپ ٹو ڈیٹ“ نہیں رہنے دیا ہے۔ اس سلسلے کا ایک لطیفہ یہ ہے کہ میں نے غالب سے متعلق پروفیسر بیرونی کتاو کا (جاپان) سے ان کی دو کتابوں کی درخواست کی۔ جواب میں انھوں نے لکھا:

”میں نے ایک کتاب اور بنائی ہے۔ پارسل میں تین کتابیں بھیجی جا رہی ہیں۔“ بلاشبہ پروفیسر موصوف مبارکباد کے مستحق ہیں کہ محض چند مہینوں (اپریل تا ستمبر ۱۹۹۷ء) میں انھوں نے اپنی زبان میں تین قابل قدر اور دقیق کتابیں شائع کر دی ہیں۔

پاکستان میں بوجہ فہرست سازی نے ایک لائق تحسین علمی مشغہ کی حیثیت حاصل کر لی ہے اور وہاں متعدد اداروں کی طرف سے علمی کاموں کی طرح طرح کی فہرستیں شائع کی جا رہی ہیں لیکن یہاں کی ٹونائگوں علمی اور تحقیقی مصروفیتیں ہندوستان سے احبابِ علم کو اس کام کی طرف کماحقہ، متوجہ ہونے کا موقع نہیں دے رہی ہیں۔

غیر ملکی احباب کی عنایتوں اور ہر قسم کی سہولتوں کے باوجود ہندوستان میں پاکستان

اور دوسرے ممالک کی مطبوعات کا حصول ہی نہیں، ان کے بارے میں معلومات کی فراہمی بھی ”کارے وارد“ کے مصداق ہے۔ یہی نہیں بلکہ خود ہندوستان کے طول و عرض میں جو علمی کام ہو رہے ہیں ان سب کا سراغ لگالینا بھی آسان نہیں ہے۔ ایک ہی موضوع سے متعلق ملک کی ایک سے زائد یونیورسٹیوں میں تحقیقی کاموں کا کیا جانا اسی صورت حال کا نتیجہ ہے چنانچہ فہرست سازی کے کاموں کے ”آپ ٹو ڈیٹ“ ہونے کا مطالبہ اور دعوادوںوں بیجا اور غیر صحیح ہیں۔ راقم سطور نے غالب صدی کے موقع پر پروفیسر آل احمد سرور کی ایما سے جو ”غالب ہلیو گرافی“ تیار کی تھی وہ اس زمانے میں سب سے زیادہ مبسوط تھی لیکن چند ماہ کے بعد ہی تشنگی کا احساس ہونے لگا تھا۔

کئی برس کے بعد استاد محترم پروفیسر نذیر احمد نے ذکر کیا تو خیال ہوا کہ کام کو چند جلدوں میں تقسیم کرنا چاہیے اور پہلی جلد صرف کتابوں کے ذکر پر مشتمل ہو۔ اسی خیال کے مطابق یہ پہلی جلد استاد محترم کے ارشاد کی تعمیل میں غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی کے لیے تیار کی گئی ہے۔ کتب کا نام وہی ”غالب ہلیو گرافی“ رہنے دیا ہے۔ کوشش کی ہے کہ اس میں بعد امکان زیادہ سے زیادہ کتابوں کا ذکر کر دیا جائے۔

اس کام میں سبھی احباب نے ہر طرح تعاون کیا ہے اور میں ان سب کا نہایت ممنون ہوں۔ تین صاحبوں یعنی پروفیسر لطیف الزماں خاں (ملتان)، ڈاکٹر حنیف نقوی (بنارس) اور جناب مہر الہی (علی گڑھ) کا خصوصیت سے ذکر ضروری ہے کہ انھوں نے وہ کیا جو یہی کر سکتے تھے۔ اللہ ان کی نیکیوں کے لیے عمدہ اجر عطا کرے۔

محمد انصار اللہ

دوشنبہ ۱۷۔ نومبر ۱۹۹۷ء

بیت ابصار

۴/۱۸۰۴، سر سید روڈ

سر سید نگر، علی گڑھ

۲۰۲۰۰۲

- 1- پیش لفظ: پروفیسر نذیر احمد
- 2- گزارش: ڈاکٹر محمد انصار اللہ
- 3- پہلا حصہ - غالب ^{کی} متعلق کتابیں 1
- 2 (الف) اردو میں
- 207 (ب) دوسری زبانوں میں
- 4- دوسرا حصہ - کتابوں میں غالب 276
- 277 (الف) اردو میں
- 347 (ب) دوسری زبانوں میں
- 5- اشاریہ 365

پہلا حصہ

غالب کی کتابیں
سے متعلق

(الف)

،

اُردو میں

فہرست

5	آپ بیتی اور لطیفے	-1
8	سوانحات	-2
23	مرثیہ وغیرہ	-3
24	نذر وغیرہ	-4
29	مزانج اور علم	-5
35	شعر و فن	-6
45	مطالعہ خطوط وغیرہ	-7
48	تنقید و تحقیق	-8
57	ردِ غالب	-9
62	اشخاص اور غالب	-10
74	مقامات اور غالب	-11
77	زمانہ اور غالب	-12
79	جائزہ غالبیات	-13
83	ذرائع فیچر وغیرہ	-14
91	اشاریہ غالب	-15
96	مضامین کے مجموعے	-16
114	دیوانِ غالب	-17
134	متفرق تصانیف اور مجموعے	-18

138	انتخابِ کلام	-19
143	شرحیں	-20
163	فرہنگ وغیرہ	-21
165	مرقعے طغرا وغیرہ	-22
170	خطوط	-23
182	متفرق خطوط و انتخابات	-24
187	دوسری نثریں	-25
188	ایم۔ اے کے مقالے	-26
191	ایم فل کے مقالے	-27
192	ڈاکٹریٹ کے مقالے	-28
195	زجے	-29
202	رسالے وغیرہ	-30
205	تحریریں جو نمایاب ہیں	-31

۱۔ آپ بیتی اور لطیفے

۱۔ سرگذشتِ غالب میرزا محمد بشیر بھرتپوری عزیز پریس، آگرہ ۱۹۴۲

دیباچہ غالب کی داستانِ حیات، خود اُس کی زبانی

سرگذشت: خطوں کے اقتباس سے مرتب کردہ، سولہ ابواب میں۔

پیدائش، خاندانی حالات، مکان، اسیری، بھائی کا انتقال،

نواب یوسف علی خاں، مذہب، آم سے رغبت، قونج کا دورہ

، قطعہ وفات، تعلیم، شاعری، فارسی سے عشق، معیارِ کلام۔

ضعیفی، وغیرہ۔

۹۶ صفحے

۲۔ سرگذشتِ غالب ناصر عابدی الکتب، کراچی نیم اکتوبر ۱۹۶۵

مع نکات و لطائف

۹۶ صفحے

۳۔ (۱) غالب کی آپ بیتی نثار احمد فاروقی کتابیات، لاہور فروری ۱۹۶۹

خطوں کی مدد سے مرتب کردہ، چار ابواب میں قریب ۱۰۰۰

جوں ۱۹۶۴ء میں پہلی بار مجلہ نقوش لاہور سے آپ بیتی نمبر میں

انتالیس صفحوں پر چھپی تھی۔

(۲) ایضاً نثار احمد فاروقی، پہلی ۱۵۰

۳۔ غالب کی شوخیاں عبدالباری آسی مکتبہ دین و ادب، لاہور اپریل ۱۹۶۵

۲۶۱ صفحے

یہ کتاب پہلی بار جنوری ۱۹۳۲ء میں نکار سے خاص نمبر کی صورت میں چھپی تھی۔

۵۔ غالب کی کہانی، خود اسی کی زبانی صغیر خاں

۶۔ (۱) غالب کے لطیفے مفتی انتظام اللہ شہابی حالی پبلیکیشنز، دہلی سنہ نہد رد پہلی بار

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۴۷ء دوسری بار

۷۸ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ذیشان اکیڈمی، کراچی سنہ ندارد

(۴) ایضاً ایضاً مشتاق بک کارنر، لاہور سنہ ندارد

۷۔ کہانی میری، زبانی میری حفیظ عباسی مجلس اشاعت ادب، دہلی اپریل ۱۹۶۸
(غالب کی آپ بیتی)

حالات، تصانیف، انداز بیان تا ص ۹۱

غالب کے اردو دیوان کا وہ انتخاب جو انھوں نے خود نواب

کلب علی خاں کورامپور بھیجا تھا۔ ص ۹۲ تا ۱۶۰

۸۔ لطائف غالب مسز اس ایم اے شام مکتبہ پنجاب، لاہور ۱۹۳۸

۔ غالب کے سینتالیس لطیفوں کا مجموعہ

۔ تمہید از مولانا محمد احمد دہلوی ۳۲ صفحے

۹۔ لطائف غالب فیاض نیازی خان اکیڈمی، لاہور جنوری ۱۹۶۶

۹۶ صفحے

۱۰۔ لطائف غالب حکیم محمد حسن میرٹھی نامی پریس، میرٹھ ۱۹۰۴

۱۱۔ مرزا غالب کے لطیفے ساجد صدیقی، والی آسی مکتبہ دین وادب، لکھنؤ فروری ۱۹۶۸

۱۲۸ صفحے

۱۲۔ (۱) نکات غالب نظام الدین حسین نظامی بدایونی نظامی پریس، ۱۶ جنوری ۱۹۲۰ پہلی بار

بدایوں

مع مقدمہ از سید محمود غازی پوری بیر سٹرایٹ لا
 پہلا حصہ : غالب کی سرگزشت (غالب کے لفظوں میں)
 دوسرا حصہ : ادبی نکتے (خطوں کے اقتباس)
 تیسرا حصہ : مرزا کے لطیفے ۷۲ صفحے

(۲) ایضاً نظامی بدایونی نظامی پریس، بدایوں مارچ ۱۹۲۴ دوسری بار
 غالب کی خودنوشت

حصہ اول : اردوے معلّا اور عود ہندی سے ماخوذ

حصہ دوم : لطائف و ظرائف ۶۸ صفحے

(۳) نکات غالب نظامی بدایونی نظامی پریس، بدایوں جنوری ۱۹۲۷ تیسری بار

(۴) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۵۷

(۵) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۳۳۸ھ / ۱۹۵۹ء

۸۰ صفحے

۱۳۔ نوادر مرزا محمد عسکری ادبی پریس، لکھنؤ ۱۹۳۳
 یعنی مجموعہ لطائف و ظرائف

۲۔ سوانحات

۱۲۔ آب حیات مولانا محمد حسین آزاد و مل پبلیکیشنز، بمبئی ۱۹۸۷

میں ترجمہ غالب مع پیش لفظ و حواشی نوشتہ کالیداس گپتارضا ۵۱ صفحے

۱۵۔ (۱) آثار غالب شیخ محمد اکرام بمبئی ۱۹۳۶ پہلی بار

(۲) آثار غالب ایضاً کتبخانہ تاج اوفس، بمبئی سنہ ندارد

غالب نامہ حصہ نثر مرزا غالب کی زندگی اور تصانیف کا تفصیلی مطالعہ۔

جدید علم نفسیات اور فن تنقید کی روشنی میں ۳۷۶ صفحے

(۳) آثار غالب شیخ محمد اکرام کتبخانہ تاج اوفس، بمبئی سنہ ندارد چوتھی بار

(۴) ایضاً ایضاً لکھنؤ ۱۹۵۰

۱۶۔ اصہار غالب الحاج صاحبزادہ ناصر الدین احمد خاں کتابستان، دہلی فروری ۱۹۶۹

عرف خسرو مرزا یسوی اعلا پر غنگ پریس، دہلی

خاندان لوہارو سے غالب کے نسبی تعلق کی تفصیلات۔ یادداشت کے مطابق۔

پیش لفظ از مولانا سید عبدالدائم

تمہید اور وجہ تالیف کے بعد گزٹ مطبوعہ ۱۹۰۷ء اور بعض دوسرے کاغذوں کی نقل۔

آخر میں پانچ شجرے اور تتمہ میں غالب کی آخری زندگی کے حالات

۱۷۔ بچوں کے غالب افتخار بیگم صدیقی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۵

۔ غالب کی زندگی اور شاعری کا تعارف ۸۲ صفحے

۔ کارٹون اور تصاویر بھی

۱۸۔ بچوں کے غالب لیش سروج سیمانت پرکاشن، دہلی ۱۹۹۴

۱۹۔ (۱) بچوں کے مرزا غالب ڈاکٹر اسلم فرخی ہمدرد فاؤنڈیشن، کراچی مئی ۱۹۹۳

(۲) ایضاً ایضاً مکتبہ پیام تعلیم، نئی دہلی

۲۰۔ ترجمان غالب مالک رام مرکز تصنیف و تالیف، نکودر

مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی

۲۱۔ تعارف غالب سیف سلطانپوری تھرپارکر ڈسٹرکٹ کلچرل ایسوسی ایشن سال ندارد

میرپور خاص، سندھ

حالات غالب اور لطیف

۳۸ صفحے

تصانیف اور مشاہیر کی رائیں

۲۲۔ تقویم غالب ڈاکٹر حنیف نقوی

۲۳۔ جاگیر غالب پر تھوی چندر مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۰

جن پتھ، دہلی

۳۱۱ صفحے

۔ جاگیر سے متعلق کاغذات کا عکس

۲۴۔ جاگیر غالب مرحوم پر تھوی چندر مکتبہ کاروالا، لاہور ۱۹۹۴

مرتب ڈاکٹر سید معین الرحمن

۔ بموجب سرکاری ریکارڈ

۔ عرضداشت بحق خاندانی پنشن بنام ایسٹ انڈیا کمپنی ۔ کاربند

۔ انگریزی اور اردو میں متعلق کاغذات کے عکس

۲۵۔ (۱) چچا غالب (سوانح) محمد حسین حسان ندوی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۰

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۹۳

۲۶۔ (۱) جسیہ غالب ڈاکٹر سعادت علی صدیقی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ فروری ۱۹۷۱

۔ جیل کی زندگی کے حالات، غالب کا فارسی ترکیب بند مع اردو ترجمہ

۔ پیش گفتار از ڈاکٹر سید رغیب حسین ۸۰ صفحے

(۲) ایضاً ڈاکٹر سعادت علی صدیقی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۸۰

۲۷۔ حق جاگیر غالب پر تھوی چندر مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی فروری ۱۹۶۸

جن پتھ، دہلی

مقدمے کے سلسلے کے کاغذوں کے عکس ۱۵۹ صفحے

۲۸۔ حیات غالب علیم الدین سالک و آقا بیدار بخت دین محمدی پریس، لاہور ۱۹۱۰

۸۰ صفحے

۲۹۔ (۱) حیات غالب شیخ محمد اکرام فیروز سنز، لاہور سنہ نامعلوم

۔ مصنف کی کتاب ”غالب نامہ“ کا دوسرا حصہ ۲۴۷ صفحے

(۲) ایضاً شیخ محمد اکرام مرکز ناٹکل پریس، لاہور ۱۹۳۶

(۳) ایضاً ایضاً جہانگیر بک ڈپو، دہلی سنہ ندارد

(۴) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۳ تیسری بار

(۵) ایضاً ایضاً لاہور ۱۹۸۳

اس میں نو ابواب ہیں۔

۳۰۔ حیات غالب نواب سید محمد میرزا موج نگارستان پریس، لکھنؤ اکتوبر ۱۸۹۹

۔ یہ سرپرستی ہزبانئش شہزادہ والا قدر مرزا سلیمان قدر بہادر

۔ متداول کتابوں سے ماخوذ۔ غالب کے حالات، تصانیف اور لطیفے وغیرہ

۳۲ صفحے علاوہ سرورق

۳۱۔ حیاتِ غالب کا ایک باب ڈاکٹر ملک حسن اختر مکتبہ عالیہ، لاہور ۱۹۸۷ء
تحقیق کی روشنی میں

۔ غالب کے مقدمہ پنشن سے متعلق پنجاب آرکائیوز لاہور میں محفوظ
بعض دستاویزوں کی روشنی میں

۔ دستاویزوں کے عکس بھی کتاب میں شامل ۱۳۶ صفحے

۳۲۔ حیاتِ غالب کے مرتب ڈاکٹر گوہر نوشاہی مقتدرہ قومی زبان
سترہ سال اسلام آباد

غالب کے مقدمہ پنشن سے متعلق ایک سو چھپن دستاویزات
مع اردو ترجمہ و حواشی

۳۳۔ ذکرِ غالب بشیر احمد علوی کا کوروی

۳۴۔ (۱) ذکرِ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اپریل ۱۹۳۸ء پہلی بار
دیباچہ از ڈاکٹر سید عابد حسین ص ۳ تا ۴

غالب کے سوانح، تصانیف، اخلاق و عادات ص ۵ تا ۱۰۳

۔ یہ کتاب دراصل مالک رام کے مرتب کردہ مجموعہ ”سبد چمن“ کا مقدمہ ہے
جو ضخیم ہو جانے کی وجہ سے اس میں شامل نہیں کیا گیا۔

(۲) ذکرِ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ستمبر ۱۹۵۰ء دہلی بار
۲۳ صفحے

(۳) ذکرِ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی جنوری ۱۹۵۵ء تیسری بار
۲۸۴ صفحے

(۴) ذکرِ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اکتوبر ۱۹۶۲ء چوتھی بار
۳۹۵ صفحے

(۵) ذکرِ غالب مالک رام ایضاً

دیباچہ از سید عابد حسین عرض مالک رام

پہلا باب : سوانح حیات

دوسرا باب : تصنیفات فارسی و اردو، قانع برہان نامہ بادشاہ، انصاف نہیں نامہ تنقید

تیسرا باب : عادات و اخلاق

کتابیات و اشاریہ کل ۲۷۹ صفحے

(۶)۔ ذکر غالب مالک رام مکتبہ شعر و ادب لاہور ۱۹۷۵

۳۵۔ (۱) روح غالب ڈاکٹر سید محی الدین قادری زور ادارہ ادبیات اردو، حیدر آباد، دکن ۱۹۳۹ پہلی بار

مکتبہ ابراہیمیہ مشین پریس، حیدر آباد

پیش لفظ از سید مہدی حسن بلگرامی

غالب سے متعلق کتابوں اور شرحوں کا تعارف

غالب کے ادبی کارنامے۔ فارسی، اردو کی نظم و نثر

غالب کے شاگردوں کا حال اور نمونہ کلام

غالب کے خطوں کا انتخاب ۲۴۰ صفحے

(۲) روح غالب ڈاکٹر محی الدین قادری زور ادارہ ادبیات اردو حیدر آباد ۱۹۵۰ دوسری بار

افضل برقی پریس، حیدر آباد

۲۴۳ صفحے

۳۶۔ (۱) سرگذشت غالب ڈاکٹر سید محی الدین قادری زور مکتبہ ابراہیمیہ، ۱۹۳۹ پہلی بار

حیدر آباد، دکن

طالب علموں کے لیے ادارہ ادبیات اردو، حیدر آباد

غالب کے حالات و غیرہ ۶۴ صفحے

(۲) سرگذشت غالب ڈاکٹر سید محی الدین قادری زور افضل برقی مشین پریس ۱۹۵۰ دوسری بار

حیدر آباد ۸۶ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ادارہ ادبیات اردو، حیدر آباد

غالب کی حیات اور کارنامے ۶۸ صفحے

۳۷۔ سیر غالب حکیم ابوالحسنات بیدل فاروقی سہارنپوری دارالحسنات، سہارنپور ۱۳۸۸ھ

اشاریہ، دیباچہ، قطعہ تاریخ ص ۳-۱۰ خواجہ پرلیس، دہلی ۱۹۶۹ء

غالب کی مختصر سوانح حیات ص ۱۱-۲۱

خانگی زندگی اور خاندانی حالات وغیرہ ص ۲۲-۳۳

ادبی زندگی، فارسی اور اردو نظم و نثر ص ۳۵-۲۱۱

تکملہ۔ تصویر کا دوسرا رخ، اظہارِ سقم اور توجیہات ص ۲۱۲-۲۴۰

ضمیمہ، خاتمہ، قطعات اور چند حقائق ص ۲۴۱-۲۵۶

۳۸۔ صلاے عام ہے یا ران نکتہ داں کے لیے مولوی مہیش پرشاد پرنس نامعلوم ستمبر ۱۹۳۳

غالب کے قدر شناسوں کے نام۔ غالب کے مکتوب الہیم کے حالات کی دریافت کے لیے

۸ صفحے

۳۹۔ (۱) غالب ادارہ تصنیف و تالیف شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور سنہ نامعلوم

۱۸۸ صفحے

(۲) غالب ایضاً فیروز سنز لمیٹڈ، لاہور ۱۹۶۸ آٹھویں بار

۸۰ صفحے

(۳) غالب ایضاً ایضاً ۱۹۶۹ نویں بار

۸۰ صفحے

۴۰۔ غالب رضیہ سجاد ظہیر آئینہ ادب، لاہور ۱۹۶۵

۱۵۶ صفحے

۴۱۔ (۱) غالب (سوانح) پیر بی شریف احمد عثمانی مکتبہ ادب، لاہور اپریل ۱۹۶۵

۱۱۰ صفحے

(۲) غالب ایضاً ایضاً ۱۹۶۵

- ۴۲۔ غالب مہدی نظمیں ہندوستان پبلکیشنز، غازی آباد ۱۹۷۰
- مرزا کی حیات اور اُن کا فلسفہ شاعری ۶۴ صفحے
- ۴۳۔ غالب مہدی نظمیں غازی آباد ۱۹۸۷
- ۔ منظوم سوانح حیات
- ۴۴۔ غالب آگہی سید قدرت نقوی مغربی پاکستان اُردو اکیڈمی، لاہور اکتوبر ۱۹۹۲
- ۴۵۔ غالب۔ احوال و آثار ڈاکٹر حنیف نقوی ادارہ نصرت پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۹۰
- غالب کا سال ولادت ، غالب کا سفر کلکتہ
- غالب کی ایک غزل اور مرزا یوسف ، منشی نو لکھنور اور غالب
- غالب سے منسوب ایک شعر ، تلامذہ غالب پر ایک نظر
- ۴۶۔ غالب۔ احوال و آثار کاظم علی خاں لکھنؤ
- ۴۷۔ غالب پریشاں انیس ناگی جمالیات، لاہور ۱۹۹۳
- ۴۸۔ غالب۔ تاریخ کے آئینے میں سید نظیر حسین زیدی مسعود اکادمی، کراچی گت ۱۹۶۳
- غالب اور نواب حامد علی خاں، اور اتحاد پریس سکھر
- سوانح غالب۔ تاریخی اعتبار سے
- کے علاوہ چار متفرق مضامین ۲۴۰ صفحے
- ۴۹۔ غالب۔ درون خانہ کالیداس گپتا رخصا ساکار پبلشرز، بمبئی دسمبر ۱۹۸۹
- (محقق سوانح)
- خانہ باغ ، غالب کا خاندان ، غالب کی والدہ
- غالب کی تاریخ ولادت ، نام ، مذہب
- زوجہ غالب ، غالب بنام امر او بیگم ، سفر کلکتہ کی توقیت
- عارف اور فرزند ی غالب ، کلوداروغہ ، مرزا عباس بیگ

نواب مرزا الہی بخش خاں معروف، نواب احمد بخش خاں
مرزا افضل بیگ، آب حیات میں ترجمہ غالب مع حواشی

توقیت غالب تا ص ۲۹۵

اشاریہ ص ۲۹۶ تا ۳۲۳

۵۰۔ (۱) غالب۔ غلام رسول مہر جالندھری شیخ مبارک علی تاجر کتب مئی ۱۹۳۶

سوانح اور انتقاد مسلم پرنٹنگ پریس، لاہور پہلی بار

۔ غالب کی مستند سوانح عمری جو خود میرزا کے کلام نثر و نظم سے ماخوذ ہے۔

۔ چودہ ابواب میں۔ حالات، سفر، پنشن، اسیری، تصانیف وغیرہ

۳۷۹ صفحے

(۲) ایضاً غلام رسول مہر عربین پریس، لاہور مارچ ۱۹۴۱

دوسری بار ۴۸۳ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً شیخ مبارک علی اینڈ سنز لاہور ۱۹۴۴ تیسری بار

(۴) ایضاً ایضاً عالمگیر الیکٹریک پریس، لاہور دسمبر ۱۹۴۶

چوتھی بار ۴۸۰ صفحے

۔ مع تقریب از عبد المجید سالک بٹالوی

۔ حاشیے پر مولانا ابوالکلام آزاد کے نوٹ بھی

(۵) غالب غلام رسول مہر آزاد بکچہ پبلیشرز لاہور

۵۰۲ صفحے

(۶) ایضاً ایضاً ایضاً لاہور ۱۹۵۱

چودہ ابواب: پیدائش، نام، نسب، خیر و شر، خاندانی زندگی

دہلی میں سکونت، سفر حالات، رامپور اور میرٹھ کے سفر

پنشن کا مقدمہ ، ابتلائے اسیری ، مالی حالات
داستانِ غدر ، پنشن کے حصول کے لیے سعی ، عوارض اور وفات
اخلاق و عادات ، تصانیف ، کلام ، طریق اصلاح اور مشاعرے

۵۱۔ غالب شخصیت و کردار لطیف اللہ مکتبہ ندیم، کراچی ۱۹۸۵

۵۲۔ غالب کا مقدمہ پنشن انیس ناگی القمر انٹرپرائزز، لاہور مئی ۱۹۹۶

۵۳۔ غالب کی باتیں شمس من گرامی ساحل بکڈپو، پورنیہ ۱۹۵۳

پیش لفظ از محشر اعظمی ۱۔۲

غالب ۵-۱۳ ، راز ہستی ۱۳-۲۷ ، تخیل جنت ۲۸-۴۵

پند و نصائح ۳۶-۵۹ ، تصور فنا ۶۰-۸۳

غالب سرور کائنات کے حضور میں ۸۴-۹۶

چند گھنٹے غالب کے ساتھ ۹۷-۱۱۰

۵۴۔ غالب کی زندگی امیر حسن نورانی آزاد کتاب گھر، دہلی مئی ۱۹۶۹

۱۰۴ صفحے

۵۵۔ (۱) غالب کی کہانی محمد شفیع الدین نیر نیر کتاب گھر، دہلی ۱۹۶۸

بچوں کے لیے ۱۲۸ صفحے

کتابت و طباعت قابل تعریف

غالب کے حالات، شاعری اور خطوط نگاری کا ذکر

(۲) ایضاً محمد شفیع الدین نیر نیر کتاب گھر، دہلی ۱۹۷۴

۵۶۔ غالب نکتہ میں سجاد مرزا فروغ ادب اکادمی، گوجرانوالہ ۱۹۹۴

۵۷۔ غالب نکتہ داں رشید احمد صدیقی مکتبہ دانیال، کراچی جنوری ۱۹۹۷

مرتبین : مہر الہی ندیم و لطیف الزماں خاں

دوست آں باشد از مرتبین ص ۵

کوی بتلاو کہ ہم بتلائیں کیا ص ۱۷ ، غالب اور علی گڑھ ص ۲۷

غالب ایک عظیم صاحب طرز انشا پرداز ص ۳۵ ، غالب کی خوش بیانی ص ۴۴

غالب مشاعرے کا افتتاحی خطبہ ص ۵۲

غالب کی شخصیت اور شاعری ص ۱۳۲۵۸

۵۸۔ غالب نما۔ سید مرتضیٰ حسین بلگرامی بک سنٹر، علی گڑھ ۱۹۷۰

حالات اور قلمی تراشے ۶۴ صفحے

۵۹۔ غالبیہ اکبر علی خاں عرشی زادہ ادارہ نگار رامپور ۱۹۶۳

مختلف مآخذ سے منقول غالب کے حالات

۶۰۔ فسانہ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی جنوری ۱۹۷۷

حیات غالب سے متعلق پندرہ مضامین کا مجموعہ :

توقیت غالب ، تاریخ ولادت ، ایک فارسی خط کی تاریخ ، میرزا یوسف

عبدالصمد استاد غالب ، غالب کی مہرین ، نواب شمس الدین احمد خاں

مقدمہ پنشن کا عرضی دعویٰ ، قاتل پنجابی الاصل تھا ، ایک معاصر اندراج

سکے کا الزام اور اس کی حقیقت ، دربار رامپور سے تعلقات ، غالب سوسائٹی

آزاد بنام غالب ، غالب سے منسوب دوسرا سکہ

کل ۱۹۱ صفحے

۶۱۔ فغان غالب راجا گلزار احمد مکتبہ المختار، راولپنڈی ۱۹۹۶

۶۲۔ گفتار غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اگست ۱۹۸۵

پیش گفتار ۷-۲۰

میر اور غالب ۲۳-۱، انسان کی خلافت الہیہ ۳۲-

کلام غالب میں معاشرتی عناصر ۴۲۔ ، ذوق اور غالب ۶۸۔
 گل رعنا (بہرہ اُردو) ۸۲۔ ، گل رعنا (بہرہ فارسی) ۱۰۷۔
 دیوان اُردو کی کہانی ۱۳۴۔ ، چراغ دیر ۱۸۱۔
 غالب کی فارسی تصانیف ۱۸۹۔ ، دعاے صباح ۲۰۳۔
 سوالات عبدالکریم ۲۳۵۔ ، احسان (عبدالرحمان)
 غالب اور ذکا (حبیب اللہ) ۲۵۰۔

غالب اور تنافر ۲۵۸ تا ۲۶۴

۶۳۔ مرزا غالب شہزاد بکڈپو، دہلی ۱۹۶۴
 ۱۶ صفحے

۶۴۔ مرزا غالب پروفیسر ابوالخیر کشتی کراچی

۶۵۔ مرزا غالب ڈاکٹر شمیم حنفی ادارہ فروغ اُردو، لکھنؤ اگست ۱۹۶۴
 - بچوں کے لیے کتابچہ سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۶۴ صفحے

۶۶۔ مقام غالب سید مبارز الدین رفعت ادارہ ادبیات اُردو، حیدر آباد دکن ۱۹۶۰
 پانچ ابواب : سوانح ، فارسی نظم و نثر

غالب سے متعلق کتابوں کا تعارف اور بعض کا خلاصہ بھی ۱۶۰ صفحے

۶۷۔ ہو گا کوئی ایسا بھی کہ غالب کو نہ جانے ڈاکٹر محمود الہی شعبہ اُردو، گورکھپور یکم فروری ۱۹۶۹
 - غالب کا تعارف اور نمونہ کلام یونیورسٹی، گورکھپور

۸ صفحے

۶۸۔ یاد غالب خورشید حسن ۱۹۶۰

۶۹۔ یاد غالب خالد بزمی، خالد شفیق مجلس اُردو، لاہور فروری ۱۹۶۹

اور صابر گیلانی ۱۵۷ صفحے

۷۰۔ (۱) یادگار غالب الطاف حسین حالی پانی پتی محمد رحمت اللہ رحمہ کا ۱۸۹۷ پہلی بار
نامی پریس، کانپور

۔ جناب مرزا اسد اللہ خاں المتخلص بہ غالب دہلوی کی زندگی کے حالات
اور ان کی اقسام نظم و نثر اردو و فارسی کا انتخاب اور ہر ایک قسم پر جداگانہ
ریمارکس۔ ۲۳۸ صفحے

(۲) ایضاً خواجہ الطاف حسین حالی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۶

فائن آرٹ پریس، دہلی

۱۸۹۷ء کے ایڈیشن کو آفسٹ کے ذریعے سے چھاپا گیا۔

۔ دیباچہ ۸ تا ۱

پہلا حصہ : مرزا کی لایف ۹۔

دوسرا حصہ : مرزا کے کلام پر ریویو اور اس کا انتخاب ۱۰۶۔

دیوان ریختہ کا انتخاب ۱۳۹۔ نثر اردو پر ریویو اور اس کا انتخاب ۱۷۴۔

نظم و نثر فارسی پر ریمارک ۱۹۶۔ غزلیات فارسی کا انتخاب ۲۰۵۔

مرزا کی غزل کا نظیری ، ظہوری کی غزل سے مقابلہ ۲۷۱۔

مرزا کی رباعیات فارسی ۲۸۶ ، مرزا کے قصاید فارسی ۲۹۶۔

قطعات فارسی، ترکیب بند ، مثنوی ۳۲۳۔

نثر فارسی پر ریمارک ۳۳۷ ، مرزا کی نثر کا ظہوری، شیخ علی حزیں، اور

ابوالفضل کی نثر سے مقابلہ ۳۱۱ ، خاتمہ ۳۳۸ تا ۳۲۰

(۳) یادگار غالب خواجہ الطاف حسین حالی یوپی اردو اکادمی، لکھنؤ ۱۹۸۲

طالب علموں کی سہولت کے لیے

۱۸۹۷ء کے ایڈیشن کا فوٹو آفسیٹ ایڈیشن ۱۹۲ صفحے

(۴) یادگار غالب خواجہ الطاف حسین حالی یوپی اردو اکادمی، لکھنؤ ۱۹۸۶

دوسرا فوٹو آفسٹ ایڈیشن

دیباچہ، پہلا حصہ۔ مرزا کی لالیف

دوسرا حصہ۔ مرزا کے کلام پر ریویو اور اس کا انتخاب

نثر اردو پر ریویو اور اس کا انتخاب ۱۹۲ صفحے

(۵) ایضاً الطاف حسین حالی مطبع فیض عام، علی گڑھ ۱۳۱۵ھ پہلی بار

۳۹۲ صفحے

(۶) ایضاً ایضاً مطبع مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ دوسری بار

(۷) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۳۰ تیسری بار

۳۹۲ صفحے

(۸) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۵۸

۳۹۲ صفحے

(۹) ایضاً ایضاً انوار المطالع، لکھنؤ ۱۹۲۲

(۱۰) ایضاً ایضاً دائرۃ ادبیہ، لکھنؤ ۱۹۲۳

۴۵۴ صفحے

(۱۱) یادگار غالب الطاف حسین حالی مطبع کریمی، لاہور ۱۹۲۳

۴۵۴ صفحے

(۱۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۳۰

۳۹۲ صفحے

(۱۳) ایضاً ایضاً تاج بک ڈپو، لاہور ۱۹۵۵

(۱۴) یادگار غالب الطاف حسین حالی راے صاحب رام دیال اگروال ۱۹۴۶

مع مختصر سوانح حالی مرتب : دیانز این نگم الہ آباد

(۱۵) ایضاً ایضاً راے صاحب رام دیال اگروال ۱۹۵۸

الہ آباد ۴۱۰ صفحے

(۱۶) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۷۷

۴۱۰ صفحے

(۱۷) (الف) یادگار غالب الطاف حسین حالی اردو اکیڈمی سندھ، کراچی ۱۹۶۲

جلد اول (اردو) اردو مرکز، کراچی ۲۱۶ صفحے

(ب) یادگار غالب الطاف حسین حالی اردو اکیڈمی، سندھ، کراچی ۱۹۶۲

جلد دوم (فارسی) صفحے ۲۱۷ تا ۴۶۳

(۱۸) یادگار غالب الطاف حسین حالی مجلس ترقی ادب، لاہور دسمبر ۱۹۶۳

مرتب: خلیل الرحمان داودی ۵۰+۵۹۷ صفحے

(۱۹) یادگار غالب مصنفہ حالی مرتب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اگست ۱۹۷۱

۲۱۹ صفحے

حصہ اردو

(۲۰) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۷۷

۲۱۹ صفحے

(۲۱) یادگار غالب مصنفہ حالی مرتب: مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۱

حصہ فارسی

(۲۲) ان کے علاوہ مطبع ریاض ہند، علی گڑھ، انوار احمدی، الہ آباد،

کشمیر کتاب گھر، لاہور، عشرت پبلشنگ ہاؤس، لاہور، نیو

مختلف مطبعوں سے بھی حالی کی ”یادگار غالب“ شائع ہوئی ہے۔

۷۱۔ یوسف ہندی قید فرنگ میں مولوی محسن بن شبیر ادارۃ ادبیات اردو، حیدر آباد، دکن
- حالات قید غالب ۷۹ صفحے ربیع الثانی ۱۳۵۱ھ

۱۹۳۲ء

۷۱۔ الف (۱) یاد بود غالب خواجہ احمد فاروقی ترقی اردو جنوری تا مارچ

۱۹۹۳ بیورو، نئی دہلی
۱۳۸ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً قومی کونسل برائے ۱۹۹۷
فروع اردو زبان، دہلی

۳۔ مرثیہ وغیرہ

۷۲۔ (۱) مرثیہ مرزا غالبؔ خواجہ الطاف حسین حالیؔ نظامی پریس، بدایوں ۱۹۱۵ پہلی بار
مع مقدمہ نظامی

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً
۷۳۔ (۱) مرثیہ مرزا غالبؔ خواجہ الطاف حسین حالیؔ صدیق بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۲۹ پہلی بار
انوار المطابع لکھنؤ، ۱۲ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً
۷۴۔ مرثیہ غالبؔ الطاف حسین حالیؔ انجمن ترقی اردو ہند، دہلی ۱۹۴۴ پہلی بار
مرتب: رشید احمد ۳۲ صفحے

۷۵۔ ایضاً مرتب پی ایل شرما انجمن ترقی اردو ہند، دہلی ۱۹۴۴
۷۶۔ مرثیہ غالبؔ مولانا الطاف حسین حالیؔ نیواپیر مل بک ڈپو، دہلی سنہ ندارد
مرتب صبوحی صاحب

دیباچہ از صبوحی
مولانا حالی (تعارف) ، مرزا اسد اللہ خاں غالب (حالات)
مرثیہ مع نثری ترجمہ ۴۶ صفحے

۷۷۔ اسد اللہ خاں غالبؔ مرد کالی داس گپتا رضا ساکار پبلکیشنز، بمبئی ۱۹۹۱
اور سلسلہ غالبیات کے دوسرے مضامین

دس مضامین : اسد اللہ خاں غالبؔ مرد (غالب کا آخری خط)

بیدل اور غالبؔ، والی لوہار و اور ۱۸۵۷، تصانیف شیفہ

فسانہ غالبؔ، اولیات مالک رام ، حیات غالب

غالب کو نام اور پتے کی شہرت کا خیال،

نسخ غالب اور اقبال کا کچھ غیر متداول کلام ،

غالب اور اقبال مشرقی افریقہ میں ۱۵۸ صفحے

۴۔ نذر وغیرہ

۷۸۔ انداز بیاں اور ہاشم عظیم آبادی پٹنہ ۱۹۸۲

غالب کی زمینوں میں مزاحیہ اور طنزیہ غزلوں کا مجموعہ ۲۵۲ صفحے

۷۹۔ بزم غالب اس اے مہدی (علیگ) اسرار کریمی پریس ۱۱ اگست ۱۹۶۸

الہ آباد

۔ صد سالہ جشن غالب کے سلسلے میں مشرقی افریقہ سے غالب کے

ایک پرستار کا ہدیہ عقیدت

دو لفظ ۸-۱ ، غالب (نظم) ۹-۱۰

تضمینیں اور رنگ غالب (مہدی کا کلام) ۱۱-۶۳

۸۰۔ بیاد غالب اطہر رضوی ، رضویہ سوسائٹی، کراچی ۱۹۹۵

غالب کی زمینوں میں غزلیں ۳۰۰ صفحے

۸۱۔ پیامبر مغفرت۔ ابوالعز ساجد علی اسدی جیپوری بزم احباب اسدی کراچی ۱۹۷۵

۱۹۷۵ء مجموعہ کے دونوں نام تاریخی ہیں۔

محزن نعت مقبول

۱۷۶ صفحے

۱۳۹۵ھ

غالب کی زمینوں میں شاعر کی دو سوچو نعتیں کا مجموعہ

۸۲۔ پیکر تصویر سید محمد ظفر ترمذی جھنگ ۱۹۸۰

۔ ہم طرح غالب

۸۳۔ تضمین دیوان غالب (مکمل) خواجہ صبا کبر آبادی غیر مطبوعہ

1377/10/1

۸۴۔ تضمین دیوان غالب سید معراج رسول معراج وارثی لکھنوی آل انڈیا ۱۹۷۹
ہندی اردو سنگم، لکھنؤ

ایک نظر از ڈاکٹر ولی الحق انصاری
تضمین دیوان غالب۔ ۲۳۲ صفحے

۸۵۔ دو آہنگ منشی محمود حسن محمود نہٹوری ۱۳۰۶ھ

۔ غالب اور محمود کی ہم طرح غزلوں کا مجموعہ۔

۔ اس مجموعے کے تین ایڈیشن اور بھی شائع ہوئے۔

۸۶۔ دیوان اول اردو خان بہادر رضا علی وحشت لکھنوی ۱۹۱۰

۔ اول سے آخر تک غالب کی زمین میں، غالب کی تراکیب اور مضامین وغیرہ

۸۷۔ دیوان ریاض ریاض خیر آبادی غیر مطبوعہ

ریاض نے اوایل عمری میں دیوان غالب کے جواب میں یہ دیوان تیار کیا تھا۔

اس کے مخطوطہ بہ خط ریاض کی دریافت کا سہرا نامہ سیتاپوری کے سر ہے۔

۸۸۔ سووینیر یوم غالب بزم فنکار، بمبئی ۸ مارچ ۱۹۵۷

۸۹۔ غالب سرائی سید لطیف الرحمان عثمانیہ بک ڈپو، کلکتہ

۔ غالب کی مدح میں غزلوں اور رباعیوں کا مجموعہ

۹۰۔ غالب سے مکلام خواجہ محمد امیر صبا اکبر آبادی

غالب کی فارسی رباعیوں کا اردو رباعیوں میں ترجمہ

۹۱۔ غالب کو برا کیوں کہو دلاور نگار

۔ غالب کی صد سالہ برسی کے موقع پر طنزیہ مزاحیہ منظومات

۹۲۔ غالب کی رہگذر واجد سحری ایجوکیشنل پبلشنگ ہاؤس، دہلی ۱۹۸۹

۔ غالب کی زمینوں میں مختلف شعرا کی غزلیں ۱۲۸ صفحے

۹۳۔ غالب کی زمینوں میں پچیس سلام تصویر فاطمہ۔ احمد برادر س، کراچی ۱۹۸۸

۹۴۔ غالب میلہ اور مرتب: ہیرا لعل فلک دہلوی بھگوان سہاے مولا، دہلی یکم مارچ ۱۹۶۹

عظیم الشان مشاعرہ ستائیس شاعروں کا کلام ۱۶ صفحے

۹۵۔ مدحت ابرار کرپوری ایجوکیشنل پبلشنگ ہاؤس، دہلی

غالب کی زمینوں میں نعتیہ کلام ۱۴۴ صفحے

۹۶۔ مدحت خیر البشر سید اصغر حسین راغب مراد آبادی سفینہ اکیڈمی، کراچی فروری ۱۹۷۹

غالب کی زمینوں میں تریسٹھ نعتیں۔ ان کے علاوہ چار رباعیاں اور

ایک قطعہ بھی ۱۸۴ صفحے

۹۷۔ مقام غالب پدم شری لسان الملک مولانا لطف اللہ اور نیشنل ریسرچ مارچ ۱۹۶۹

سید احمد اللہ قادری انسٹی ٹیوٹ، حیدر آباد، دکن

صد سالہ تقریب کے یادگار موقع پر سو بند کا خراج عقیدت

پیش لفظ از جناب یم ہدایت اللہ ۱۰۱ صفحے

۹۸۔ نذر غالب غلام جیلانی اصغر سرگودھا اکادمی، سرگودھا جنوری ۱۹۶۹

۱۴۲ صفحے

۹۹۔ نذر غالب رضی الدین و جلیسان ہم مشرب، حیدر آباد، سندھ مارچ ۱۹۶۹

احمد ذاکر

۱۰۰۔ نذر غالب نریش کمار شاد مشورہ بکڈپو، دہلی

۲۸۸ صفحے

۱۰۱۔ نذر غالب ظ۔ انصاری

۱۰۲۔ نذر غالب پروفیسر شاہ عطا کا کوئی عظیم الشان بکڈپو، پٹنہ فروری ۱۹۶۹

لیبل لیتھو پریس پٹنہ

۔ غالب کی صد سالہ برسی کے موقع پر نذر عقیدت

۔ غالب کی زمینوں میں غزلیں اور تضمینیں ۹۶ صفحے

۱۰۳۔ (۱) نذر غالب ڈاکٹر وحید قریشی سنگ میل پبلکیشنز، لاہور ۱۹۶۹ پہلی بار

پیش لفظ از ڈاکٹر جسٹس اس اے رحمان ۳۱۸ صفحے

(۲) ایضاً ڈاکٹر وحید قریشی سنگ میل پبلکیشنز، لاہور ۱۹۷۰ دوسری بار

۳۱۸ صفحے

۱۰۴۔ نذر غالب غالب صد سالہ تقریبات کمیٹی، راجپور ۱۹۷۱

سترہ اردو (ص ۸۸ تا ۸۸)، چار انگریزی (ص ۶۲ تا ۵۶)

اور تین کتبہ (ص ۱۰۳ تا ۷۷) کل چوبیس مضامین نشر و نظم کا مجموعہ

۱۰۵۔ نذر غالب مرتب: ملک اسماعیل حسن خاں شاجہا پور

کلکتہ سمینار کے مضامین کا مجموعہ

۱۰۶۔ نقش جاوداں مرتبین: ظہیر الحق ظہیر سہاروی، ادارہ اردوئے معاد، ۲۴ فروری ۱۹۶۸

خان نیازی امروہوی راوڑکیلا

۔ روداد مشاعرہ جشن غالب، آل انڈیا ہندی اردو سنگم، راوڑکیلا

پیش لفظ از برج رتن، خطبہ صدارت از محمد یونس منیم

کلام کے ساتھ ہر شاعر کے مختصر حالات بھی ۶۴ صفحے

۱۰۷۔ ہم طرح غالب سلیمان اویسی علمی کتابخانہ، لاہور جولائی ۱۹۶۹

۲۰۸ صفحے

۔ شان غزل

۱۰۸۔ یک چمن گل پروفیسر اختر اونیوی کتاب منزل پٹنہ ۱۹۶۹

(مجموعہ کلام)

۔ اس میں ایک قصیدہ ”بہ حضور غالب“ غالب سے اس قصیدے کی

زمین میں :- دہر جز جلوہ یکتائی معشوق نہیں
- شاعر نے اس مجموعے کو غالب کی نذر کیا ہے ۶۴ صفحے

۵۔ مزاج اور علم

۱۰۹۔ تصورات غالب محمد عزیز حسن (علیگ) غالب اکیڈمی، نئی دہلی جون ۱۹۸۷

۔ مرزا غالب کے تصورات: تمنا، حسن، ویرانی،

جنت اور فریب ہستی کا تجزیہ

۱۱۰۔ (۱) جوہر آئینہ۔ ندلال کول طالب کاشمیری طالب بھون، سرینگر ۱۹۷۱

(جایزہ کلام غالب) جمال پریس، دہلی ۳۳۰ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً سیمانت پرکاشن، نئی دہلی ۱۹۸۰

جمال پریس، دہلی

مرزا غالب ۷۔ گزارش احوال ص ۹۔ طالب کاشمیری ص ۱۳۔

مرزا غالب کی شاعری سے متعلق اہل ادب کے مختلف نمبریں ص ۱۲۔

حقیقت شعر و شاعری ص ۱۹۔ مرزا کا شاعرانہ ماحول اور شاعری میں مقام ص ۲۲۔

محاسن کلام و معایب کلام ص ۲۷۔ مرزا کی عشقیہ شاعری ص ۳۳۔

محاکات، ندرت تشبیہ و غیہ و س ۷۷۔

جدت تخیل اور حسن، سوز و مداز اور روم و غم ص ۷۷۔

تصوف ص ۶۷، شوق طبیعت و ظرافت ص ۹۲۔

پہلو و ارطو ص ۹۸۔

شریات اور زندان مضامین ص ۱۰۶۔

غیرت و خواہاری اور مضامین رشک ص ۱۱۳۔

قنوطیت ص ۱۲۱، فائدہ حیات و ممات ص ۱۲۸۔

معنی آفرینی، فارسیت، پیچیدگی و ابہام ص ۱۳۳۔

زبان و بیان پر اعتراضات کی اصلیت ۱۷۴،

سرقہ، توارد، اخذ و اثر ۱۸۲،

دیگر شعرا کے کلام سے مماثلت ص ۲۰۹،

مرزا کے کلام میں تکرار ص ۳۶۱ تا ۳۷۰

اشاریہ ص ۴۱۷

۱۱۱۔ (۱) حکیم فرزانہ ڈاکٹر شیخ محمد اکرام فیروز سنز لمیٹڈ، لاہور ۱۹۵۷ پہلی بار

۔ مصنف کی کتاب ”غالب نامہ“ کا پہلا حصہ

غالب کے فلسفہ اور دید و دانش سے متعلق ص ۳۲۴ صفحے

غالب کا ادبی ارتقاء، عام تبصرہ ، غالب کا فلسفہ ،

غالب اور مشاہیر فارسی شعراء، مغلیہ تہذیب و تمدن کا ترجمان

(۲) حکیم فرزانہ ڈاکٹر شیخ محمد اکرام لاہور ۱۹۷۷ دوسری بار

۱۱۲۔ غالب اور بغاوت حنیف صدیقی طلعت بک سنٹر، کانپور اگست ۱۹۷۵

انتساب۔ ۱، عرض حال۔ ۳

غالب کون تھا۔ ۷، غالب کا کردار۔ ۱۷، غالب کا جذبہ بغاوت۔ ۴۷

غالب بہ حیثیت شاعر۔ ۹۴، غالب بہ حیثیت نثر نگار۔ ۱۳۲،

غالب کے ہمعصر شاعر۔ ۱۵۳، غالب کی مقبولیت کا راز۔ ۱۷۴،

غالب کی یاد گاریں۔ ۲۰۲، جشن غالب۔ ۲۱۲، افادیات۔ ۲۱۶ تا ۲۱۹

۱۱۳۔ (۱) غالب اور تصوف سید محمد مصطفیٰ علی صابری دارالاشاعت اسلامیہ، کلکتہ ۱۹۷۷

مع تشہیح اشعار پہلی بار

انتیس ابواب میں۔

کلام غالب کے حوالے سے مسائل تصوف کا بیان ۱۸۲ صفحے

(۲) غالب اور تصوف سید محمد مصطفیٰ علی صابری ایجوکیشنل پبلشنگ ہاؤس کلکتہ ۱۹۹۰
 غالب کے کلام میں مسائل اور اصطلاحات فلسفہ و تصوف کی وضاحت کی گئی
 ہے۔ ابواب یہ ہیں :

- ۱۔ تعارف
- ۲۔ غالب اور تصوف
- ۳۔ ایمان
- ۴۔ تخلیق
- ۵۔ تصوف
- ۶۔ ظاہر و باطن
- ۷۔ ذات محمدی
- ۸۔ تقدیر
- ۹۔ فنا و بقا
- ۱۰۔ عشق
- ۱۱۔ عالم مثال
- ۱۲۔ تنزیہ و تشبیہ
- ۱۳۔ خیر و شر
- ۱۴۔ قرب و معیت
- ۱۵۔ محبت اور اخلاص
- ۱۶۔ سماع
- ۱۷۔ عبرت
- ۱۸۔ وحدت فی الکثرات
- ۱۹۔ تصوف میں مختلف مراتب
- ۲۰۔ دنیا کی بے ثباتی
- ۲۱۔ توکل
- ۲۲۔ انسان
- ۲۳۔ استعداد اور تالیف
- ۲۴۔ کناد
- ۲۵۔ ایمان اور کفر
- ۲۶۔ دعا
- ۲۷۔ عقل اور مذہب
- ۲۸۔ محمد رسول اللہ
- ۲۹۔ حضرات صوفیہ کی اصطلاحات
- ۱۱۴۔ غالب اور وحدت الوجود ڈاکٹر حبیب السامی علم ارشد الہیہ دہلی سنہ ۱۹۵۰ء
- ۱۱۵۔ غالب بہ حیثیت محقق قاضی عبد الوہاب خدائیش اور غلام پیاد ۹۹۰
- مقدمہ : غالب کی راست گفتاری ایبیر کی پینے
- غالب بہ حیثیت محقق، فہرست غالب (تبرہ و)
- غالب ہائیک فرضی استوار عبد الحمید، بہ مز، ش عبد الحمید ۳۳۸
- ۱۱۶۔ غالب کا ذوق تماشا دانش و زیر آغا اقبال انڈی پاستان، ۱۹۹۰
- ۱۳۰

۱۱۷۔ غالب کا سائنسی شعور ڈاکٹر سید حامد علی شاہ انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۹۶
۱۵۲ صفحے

۱۱۸۔ غالب کا علمی سرمایہ ڈاکٹر سید معین الرحمان یونیورسٹی بکس، لاہور فروری ۱۹۸۹

۱۱۹۔ غالب کا فنکارانہ شعور محمد مشتاق شارق میرٹھ انجمن ترقی اردو ہند ۱۹۸۹

نئی دہلی

مباحث : غالب کی اصلاحوں کے اصول، غالب کی اصلاحیں

متردکات و معایب سخن ، شاگردوں کی تربیت ۱۷۷ صفحے

۱۲۰۔ غالب کی تخلیقی تخیل شہید صفی پوری ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ مارچ ۱۹۸۹

تعارف از سید احتشام حسین ۳۳۶ صفحے

کہتا ہوں سچ از شہید صفی پوری

فکرو فن ، اردو غزل ، غالب کا انداز بیاں ، غالب کا تنقیر

غالب کا عشق ، غالب کی قنوطیت و رجائیت ، غالب کی تخلیقی تخیل

۱۲۱۔ غالب کی تہذیبی شخصیت جیلانی گامران راولپنڈی کشف پبلکیشنز، ۱۹۷۴

لاہور ۷۶ صفحے

۱۲۲۔ غالب کی جمالیات ڈاکٹر شکیل الرحمان عصمت پبلکیشنز، سرینگر دسمبر ۱۹۶۹

حرف اول : آریای لا شعور کی آواز

بنیادی جمالیاتی رجحان۔ رنگ اور بو

نریجندی کی جمالیات۔ آریای لا شعور

آتش۔ بنیادی جمالیاتی علامیہ۔ اس کا مطالعہ

حیاتی آتشیں پیکر، محبوب، پرچھائیں

آفتاب۔ برق کا پیکر ، پیکر نفس ۲۶۲ صفحے

۱۲۳۔ غالب کی ہندوستانی ساجل احمد اردو رائٹس گلڈ، الہ آباد ۱۹۹۶

یہ رسالہ طالب علموں کے لیے ہے ۳۲ صفحے

۱۲۴۔ غالب کے تخلیقی سرچشمے پروفیسر حامدی کاشمیری ادارہ ادب، سرینگر ۱۹۶۹ مئی

دیباچہ۔ نقش اول پہلا باب : جوہر اندیشہ

دوسرا باب : شہر آرزو تیسرا باب : آشوب آگہی ۱۵۱ صفحے

۱۲۵۔ غالبیات کا تحقیقی اور توضیحی مطالعہ ڈاکٹر سید معین الرحمان، لاہور

مقالہ برائے پی ایچ ڈی ۷۸۸ صفحے

مشمولات : نظم و نثر اردو کی کتابیں، غالب کی مطبوعات نظم و نثر فارسی

قضیہ برہان اور اس سلسلے کی اردو مطبوعات غالب

غالب کے اردو فارسی شعری اور نثری انتخابات و متفرقات

۱۲۶۔ فکر غالب پر تھوی چندر نیو تاج افس، دہلی ۱۹۶۱

پیام وطن پریس، دہلی

غالب کے حالات ، خصوصیات کلام

چند خطوط اور انتخاب دیوان ۲۴۰ صفحے

۱۲۷۔ فلسفی غالب احمد رضا دانش محل، لاہور ۱۹۷۳

(ریٹائرڈ جج) نامی پریس، لاہور

مقدمہ - ص ۵

فلسفی شاعر - ص ۱۰ ، خدا کا فلسفیانہ تصور - ص ۳

غلطی ہاے مضامین - ص ۴۹ ، انجام عالم حیات - ص ۶

جبر و اختیار - ص ۸۵ ، ۱۰۱ خیال - ص ۱۰۱

حسن خود ہیں۔ ص ۱۳۲ ، شمع سخن - ص ۱۴۰

زندہ جاوید غالب ص ۱۹۱ تا ۱۹۱

۱۲۸۔ گیتا اور غالب بلجیت سنگھ مطبع دہلی ۱۹۶۹

۱۲۹۔ مرزا غالب اور مغل جمالیات پروفیسر شکیل الرحمان ادارہ فروغ اردو ۱۹۸۷

لاہور ۱۳۵ صفحے

دامن صدر نگ گلستاں۔ مغل مصوری کا عرفان

جلوہ صدر نگ۔ رنگ اور روشنی

۱۳۰۔ مرزا غالب اور ہندی ڈاکٹر شکیل الرحمان معصوم پبلکیشنز، سرینگر فروری ۱۹۸۷

مغل جمالیات

۱۳۱۔ مرزا غالب کا داستانی مزاج پروفیسر شکیل الرحمان ادارہ فروغ اردو نومبر ۱۹۸۷

لاہور

فسون طلسم، نظارہ تحیر:

داستانیت کا عرفان اور فسون اور تحیر کے تجربے،

روایات اور مرزا غالب

داستانی روایات اور نئی داستانیت،

داستانیت اور غالب کے بصیرت

صحراوردی کے جمالیاتی تجربے: نئی ایپک، علامت،

استعارہ اور پیکر ۱۷۴ صفحے

۱۳۲۔ مرزا غالب۔ پروفیسر سید احتشام حسین غیر مطبوعہ

زندہ اور روشناس خلق

۱۳۳۔ مشاہدہ غالب بلجیت سنگھ مطبع دہلی ۱۹۶۹

۶۔ شعرو فن

- ۱۳۴۔ آواز غالب نریش کمار شاد
- ۱۳۵۔ دیوان غالب اور غالب کی غزل عبدالقیوم دارالادب، لاہور ۱۹۶۷
- ۲۸۸ صفحے
- ۱۳۶۔ شعور اور لاشعور کا شاعر۔ غالب ڈاکٹر سلیم اختر فیروز سنز لمیٹڈ ۱۹۸۴
- ۱۸۰ صفحے لاہور
- ۱۳۷۔ شہنشاہ سخن مرزا غالب ڈاکٹر سید عارف شاہ گیلانی مدینہ پبلشنگ کمپنی ۱۹۷۰
- ۲۲۹ صفحے کراچی
- ۱۳۸۔ طرز غالب محمد عرفان مکتبہ دین و ادب، لکھنؤ اگست ۱۹۷۲
- ۱۳۹۔ (۱) غالب ڈاکٹر خورشید الاسلام انجمن ترقی اردو ہند، ۱۹۶۰ پہلی بار
- علی گڑھ (ابتدائی دور)

دیباچہ ص ۳

- پہلا باب: خاندان، زمانہ، مطالعہ۔ ص ۱۱
- دوسرا باب: شوکت، جلال اسیر، بیدل، فنی، تاج، ص ۱۱
- تاج۔ غالب کی ابتدائی شاعری پر ان کے اسالیب کا اثر۔ ص ۱۳
- تیسرا باب: تمثیل نگاری، خیال بندی، مناسبات لفظی۔ ص ۲۵
- چوتھا باب: غالب کا اپنا کارنامہ۔ ص ۱۰۰
- نیمے (دو)۔ ص ۲۰۳ انبیات ص ۲۸۱ تا ص ۲۸۳
- (۲) غالب ڈاکٹر خورشید الاسلام انجمن ترقی اردو ہند، پہلی مئی ۱۹۷۵ء پہلی بار
- ۲۸۴ صفحے (ابتدائی دور)

۱۴۰۔ (۱) غالب اور آہنگِ غالب ڈاکٹر یوسف حسین خاں غالب اکیڈمی ۱۹۶۸
نئی دہلی ۳۰۴ صفحے

(۲) ایضاً ڈاکٹر یوسف حسین خاں غالب اکیڈمی ۱۹۷۱ دوسری بار
نئی دہلی، ۴۴۲ صفحے

۱۴۱۔ غالب، اردو، غزل ڈاکٹر یعقوب مرزا انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۹۳

۱۴۲۔ (۱) غالب اور اردو غزل عبدالرحمان عباسی چریاکوٹی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۹۲

(۲) ایضاً ایضاً انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۹۳

۱۴۳۔ (۱) غالب اور اس کی شاعری حمید الدین احمد مارہروی الناظر بک ایجنسی، لکھنؤ
کلام غالب پر تنقیدی نظر

(۲) ایضاً حمید الدین احمد مارہروی سفینہ بک ایجنسی ۱۹۲۸

الہ آباد، یونانی دواخانہ، الہ آباد

۴۰ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً اردو رائٹرز گلڈ الہ آباد ۱۹۹۶

۱۴۴۔ غالب اور اس کی شاعری نریش کمار شاد سٹار پبلکیشنز، دہلی ۱۹۶۶

غالب پر میر کا اثر۔ ص ۳ غالب اپنے خطوط کے آئینے میں۔ ص ۱۵

غالبیے۔ ص ۲۹ غالب سے انٹرویو۔ ص ۳۷

غالب مشرقی پنجاب میں۔ ص ۴۶

صدر رنگ۔ غالب کے سو منتخب اشعار مع تشریحات ص ۶۷۔ ۱۳۷

۱۴۵۔ (۱) غالب اور مطالعہ غالب ڈاکٹر عبادت بریلوی ظفر سنز پرنٹرز، لاہور ۱۹۶۹

رائٹرز اکیڈمی، لاہور

حیات غالب پر چند خیالات۔ ا، غالب کے حالات زندگی اور شخصیت۔ ۱۷

- غالب کا ماحول۔ ۶۸، غالب کی تصانیف۔ ۱۴۹، غالب کی شاعرانہ عظمت۔ ۱۹۹
 غالب کی شاعری کا آفاقی پہلو۔ ۲۱۵، غالب کی شاعری کے نئے زاویے۔ ۲۳۱
 غالب کی شاعری میں شوخی اور شگفتگی کے عناصر۔ ۲۴۳
 غالب کی شاعری میں اجتماعی شعور۔ ۲۵۵
 غالب کی شاعری میں غم دوراں۔ ۲۶۷، غالب کی عشقیہ شاعری۔ ۲۹۱
 غالب کی شاعری کا جمالیاتی پہلو۔ ۳۳۳، غالب کی تصویر کاری۔ ۳۴۵
 غالب کے فنی اضافے ۳۶۳، غالب اور ان کے خطوط۔ ۳۷۵
 غالب کا ایک اہم خط۔ نامہ غالب ۴۰۷، غالب کے اہم نقاد۔ ۴۲۵
 مطالعہ غالب کے سو سال ۴۵۱، کتابیات غالب۔ ۴۸۶
 اشاریہ تا ص ۵۰۵

(۲) غالب اور مطالعہ غالب ڈاکٹر عبادت بریلوی سکینہ پبلشنگ ہاؤس جون ۱۹۷۰ء
 (دہی مباحث) دہلی

۱۳۶۔ (۱) غالب ایک مطالعہ پروفیسر ممتاز حسین انجمن ترقی اردو، ۱۹۶۹ء پہلی بار
 پاکستان، کراچی

حرفے چند از جمیل الدین عالی ۸۔۷

حرف آغاز ۱۹۔۹

تاریخ کی رزمگاہ میں غالب کا موقف۔ ۲۱، غالب کا رد عمل۔ ۴۰

غالب کا آئینہ فن۔ ۸۱، احساس طرب اور طنز۔ ۱۱۱

احساس غم ۱۳۰ تا ۱۷۱

(۲) غالب ایک مطالعہ پروفیسر ممتاز حسین انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۸۳ء، دہلی بار

(۳) غالب ایک مطالعہ پروفیسر ممتاز حسین نصرت پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۸۶
نظامی پریس، لکھنؤ

حرف آغاز از مصنف - ۷

تاریخ کی رزمگاہ میں غالب کا موقف - ۱۹ ، غالب کا رد عمل - ۳۶

غالب کا آئینہ فن ۷۷ تا ۱۶۶

۱۳۷- غالب تشریح و مطالعہ پروفیسر نیر مسعود

۱۳۸- غالب - تقلید اور اجتہاد ڈاکٹر خورشید الاسلام ایجوکیشنل بک ہاؤس ۱۹۷۹

علی گڑھ

مصنف کی کتاب ”غالب - ابتدای دور“ کا یہ تیسرا اور نیا ایڈیشن ہے۔

دیباچہ - ۷

پہلا باب : خاندان ، زمانہ ، مطالعہ - ۱۱

دوسرا باب : جلال اسیر، شوکت، بیدل، غنی اور ناصر علی - ۳۱

تیسرا باب : تمثیل نگاری، خیال بندی، مناسبات لفظی،

بنیادی رجحانات اور تاسخ - ۱۰۵

چوتھا باب : غالب کا اپنا کارنامہ ۲۱۵ تا ۲۵۹

۱۳۹- غالب - حیات اور شاعری نند کشور و کرم دہلی ۱۹۶۹

۱۵۰- (۱) غالب - شخص اور شاعر پروفیسر مجنوں گورکھپوری مکتبہ ارباب قلم ۱۹۷۴

کراچی

گفتنی از شبنم رومانی - ”غالب اور مجنوں“ کے عنوان سے مجنوں کی

پانچ تقریروں کا مجموعہ :

۱- غالب کا عہد اور غالب ۲- غالب - فکر و نظر ۳- غالب کا انداز بیان

۳۔ غالب اور ہم ۵۔ حق تو یہ ہے ۱۲۶ صفحے

(۲)۔ غالب۔ شخص اور شاعر مجنوں گورکھپوری ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۶

۔ پاکستانی ایڈیشن کا عکسی ایڈیشن ۱۲۸ صفحے

۱۵۱۔ غالب شناسی ظ۔ انصاری انٹرنیشنل ادبی ٹرسٹ، بمبئی دسمبر ۱۹۶۵ پہلی بار

(حصہ ۱) علوی بک ڈپو، بمبئی

غالب کا مطالعہ، زندگی اور فن، ابرگہر بار کار و ترجمہ،

غالب کا ورثہ ۱۶۴ صفحے

۱۵۲۔ (۱) غالب شناسی حصہ ۲ ڈاکٹر ظ۔ انصاری بمبئی ۱۹۷۰ پہلی بار

غالب کے اردو فارسی کلام کا انتخاب ۱۴۶ صفحے

(۲) غالب شناسی ظ۔ انصاری لیڈرز پریس، بمبئی فروری ۱۹۷۲ دوسری بار

(حصہ ۲)۔ انتخاب اردو فارسی سے مع دیباچہ

غالب شناسی کے زینے۔ ۳۰ تا ۷

انتخاب کلام اردو۔ ۲۱۹ تا ۳۱

انتخاب کلام فارسی۔ ۱۴۶ تا ۱

یہ کتاب ۱۹۷۰ء میں پہلی بار انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز، ماسکو سے

شائع ہوئی تھی۔

۱۵۳۔ غالب۔ غالب۔ غالب پروفیسر خواجہ احمد فاروقی ۱۹۶۹

۱۵۴۔ غالب۔ فکر و فن رشید حسن خاں غالب اکیڈمی، کراچی ۱۹۸۷

۱۵۵۔ (۱) غالب۔ فکر و فن فخر الاسلام عظمیٰ شبلی نیشنل کالج، اعظم گڑھ ۱۹۶۶

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ایضاً جولائی ۱۹۹۰ء دوسری بار

۱۵۶۔ غالب فکرو فن ڈاکٹر شوکت سبزواری انجمن ترقی اردو ۱۹۶۱ پہلی بار
پاکستان، کراچی

عرض حال

غالب محقق کی حیثیت سے ۹ ، ذال معجمہ فارسی میں۔ ۱۳۷
میر و غالب۔ کے فکرو فن کا تقابلی مطالعہ ۱۷۱،

غالب اور میر ٹھ۔ ۲۲۱، غالب کے اردو کلام کی اشاعت۔ ۲۴۴

غالب کی شخصیت۔ ۲۵۲، غالب خطوط کے آئینے میں ۲۶۰۔ ۲۶۴

۱۵۷۔ غالب۔ فکرو فن کے آئینے میں حبیب الرحمان مکتبہ شاہین، پشاور ۱۹۷۶

۱۵۸۔ غالب۔ فکرو فن کے آئینے میں محمد عبدالرشید
کانپور ۱۹۸۰

ایم اے رشید

۔ غالب کی حیات و سیرت، خطوط اور شاعری پر تبصرہ ۶۴ صفحے

۱۵۹۔ (۱) غالب کا خصوصی مطالعہ جمیل احمد اجتم علمی کتابخانہ، لاہور اکتوبر ۱۹۸۵

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۹۱

۱۶۰۔ غالب کا خصوصی مطالعہ ڈاکٹر رشید احمد گورپچہ مکتبہ علم و ادب لاہور ۱۹۹۲

۱۶۱۔ غالب کا فن پروفیسر اسلوب احمد انصاری شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی ۱۹۷۰

علی گڑھ ۵۶ صفحے

۱۶۲۔ (۱) غالب کا فن ڈاکٹر عبادت بریلوی گلوب پبلشرز، لاہور دسمبر ۱۹۶۸

اردو ڈائجسٹ پرنٹرز لاہور

مرزا غالب کی شخصیت اور فن کا جائزہ ۲۸۵ صفحے

(۲) غالب کافن ڈاکٹر عبادت بریلوی ادارہ ادب و تنقید، لاہور جون ۱۹۸۷ء
پیش لفظ

اہمیت ، عوامل و محرکات ، موضوع اور فن کی ہم آہنگی
وزن و آہنگ ، روایت کا اثر ، علامات و اشارات
رمزیت اور ایمائیت ، تصویر کاری ، زبان و بیان ،
ماحول اشاریہ ۲۸۵ صفحے

۱۶۳۔ غالب کافن اور اس کا نفسیاتی پس منظر پروفیسر اختر اورینوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۹ء
۱۶۴۔ غالب کی شاعری ڈاکٹر عبدالسلام سلام سندیلوی نسیم بک ڈپو ۱۹۶۹ء
کانفسیاتی مطالعہ لکھنؤ ۵۴۲ صفحے

پیش لفظ

شخصیت کا مفہوم غالب کی شخصیت

غالب کی شاعری ، غالب کا مشاہدہ باطن ، غالب کا مشاہدہ ظاہر
غالب کا تخلیقی عمل ، غالب کی شاعری کا قارئین پر اثر

۱۶۵۔ (۱) غالب کی شخصیت اور شاعری پروفیسر رشید احمد صدیقی دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۰ء

بہ سلسلہ نظام اردو خطبات
شخصیت ص ۴۵، شاعری ص ۹۶

دہلی یونیورسٹی کے شعبہ اردو میں یہ دونوں لکچر فروری ۱۹۶۹ء میں دئے گئے تھے۔

(۲) غالب کی شخصیت اور شاعری پروفیسر رشید احمد صدیقی ۱۹۷۸ء دہلی

دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۰۴ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۱ء

۱۶۶۔ غزلیات غالب کا عروضی تجزیہ صغیر النسا بیگم مکتبہ جامعہ، نئی دہلی ستمبر ۱۹۸۴

پیش لفظ از پروفیسر گیان چند ۱۹-۲۲

کتاب کے بارے میں از شمس الرحمان فاروقی ۲۳

فن عروض۔ چند بنیادی باتیں از ڈاکٹر من سعید ۲۵-۳۰

عرض مصنف ۳۱-۳۲، مقدمہ ۳۳-۳۱

تقطیع اور اس کا طریقہ ۴۲-۴۷، غزلوں کی بحر اور فہرست ۵۰-۹۴

غزلوں کی بحر، زحاف وغیرہ ۹۵-۲۵۲

۱۶۷۔ (۱) فلسفہ کلام غالب پروفیسر سید شوکت سبزواری قومی کتب خانہ مارچ ۱۹۴۶

جلیل اکیڈمی، بریلی پہلی بار

پیش کش ۵۔

پیش لفظ از علامہ نیاز فتحپوری ۷-۸

گزارش احوال واقعی، الف-ج

غالب کے حکمیاتی تصورات ۳، غالب کا نظریہ حیات ۸۳

غالب کی اخلاقی قدریں ۱۳۹، ارث اور جمال ۱۷۱

فہرست مآخذ ۲۸۱

(۲) فلسفہ کلام غالب پروفیسر شوکت سبزواری انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۶۹

حرفے چند از جمیل الدین عالی ۹، عرض حال ۱۱

پیش لفظ از علامہ نیاز فتحپوری ۷-۸، گزارش احوال ۱۹

تصور کائنات ۲۱، وجود اور ہستی ۴۱، بقا اور فنا ۶۵

غالب کا نظریہ حیات ۹۱، اخلاقی قدریں ۱۳۵، غالب کا فن اور فلسفہ ۱۶۲

فنی تجزیہ ۲۲۹، غزل سرای ۲۳۹، غالب کی رنگیں نوای ۲۵۸

غالب سے متعلق مضامین کا مجموعہ

۱۶۹۔ (۱) محاسن کلام غالب۔ ڈاکٹر عبدالرحمان بجنوری۔ مطبع مسلم یونیورسٹی انسٹی ٹیوٹ،

علی گڑھ ۱۳۳۹ھ/۱۹۲۱ء

انجمن ترقی اردو ہند، اورنگ آباد

یہ ”دیوان غالب۔ نسخہ حمید یہ“ کا مقدمہ ہے اور پہلی مرتبہ رسالہ اردو، اورنگ آباد

میں اسی سال میں چھپا تھا۔

(۲) محاسن کلام غالب عبدالرحمان بجنوری۔ انجمن ترقی اردو، ہند، اورنگ آباد ۱۹۲۵

۱۰۵ صفحے دوسری بار

۱۹۳۵ تیسری بار

ایضاً

ایضاً

(۳) ایضاً

۱۹۵۲ چوتھی بار

انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ

ایضاً

(۴) ایضاً

۹۲ صفحے

پیش لفظ از قاضی عبدالغفار ۱۰۵ صفحے

غالب اور بجنوری کی تصویر اور ان کی تحریر کا عکس

(۵) ایضاً عبدالرحمان بجنوری انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ ۱۹۵۸ پانچویں بار

ستمبر ۱۹۶۶ چھٹی بار

ایضاً

ایضاً

(۶) ایضاً

۱۹۸۳

انجمن ترقی اردو، ہند، نئی دہلی

ایضاً

(۷) ایضاً

۹۲ صفحے

مع پیش لفظ از قاضی محمد عبدالغفار

اور یہ اندراج کہ ”ہملہ حقوق بحق انجمن محفوظ“

(۸) محاسن کلام غالب عبدالرحمان بجنوری یوپی اردو اکیڈمی، لکھنؤ

۱۷۰۔ محاسن کلام غالب مصنف عبدالرحمان بجنوری خیابان ادب، لاہور ۱۹۶۹

مرتب : ڈاکٹر غلام حسین ذوالفقار

۱۷۱۔ محاسن کلام غالب عبدالرحمان بجنوری دارالکتاب، کراچی ۱۹۶۹

(صدی ایڈیشن) مرتب: زاہد علی فخری پرنٹنگ پریس، کراچی

۸۳ صفحے

۱۷۲۔ (۱) مرزا غالب کی شاعری مرزا محمد عسکری دکن از پریس، لکھنؤ ۱۹۲۵

۔ لکچر مورخہ ۱۶۔ جمادی الاولیٰ ۱۳۴۳ھ ۳۱ صفحے

(۲) ایضاً مرزا محمد عسکری صدیق بکڈپو، لکھنؤ ۱۹۴۴ دوسری بار

۱۷۳۔ مطالعہ غالب ڈاکٹر گوہر نوشاہی مکتبہ عالیہ لاہور ۱۹۹۱

۱۷۴۔ مقام غالب محمد موسیٰ خاں کلیم ادارہ نئی تحریریں، پیشاور نومبر ۱۹۶۵

، نقوش پریس، لاہور

۔ غالب کے فکر و فن کا مطالعہ، ایک نئے انداز سے، نفسیات کی روشنی میں

حرف آغاز ، کچھ فن کے بارے میں

اردو شاعری کا پس منظر ، غالب کا ماحول اور معاصرین

شخصیت کی تعمیر ، فکر غالب پر ایک نظر

غالب اور آرٹ ۲۵۶ صفحے

۷۔ مطالعہ خطوط و غیرہ

۱۷۵۔ خطوط غالب۔ فنی تجزیہ حامدہ مسعود ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۸۲

تعارف از پروفیسر عتیق احمد صدیقی ،

دیباچہ از مصنفہ

غالب۔ مفہوم مراسلت ، مخاطب و تکلم ، ڈرامائی انداز

مرقع کشی و جزئیات نگاری ، اثر آفرینی ، شوخی و ظرافت

اشعار کا استعمال ، جملوں کی ساخت ، مقفی و مسجع طرز

زبان ، الفاظ ، محاورے ، مصطلحات ،

ضایع ، بدائع اور تزیین معنوی

اہم اسالیب نثر ، خطوط میں غالب کی شخصیت

انتخاب خطوط

کتابیات ۳ صفحہ ۲۶۳

۱۷۶۔ خطوط غالب کا تحقیقی مطالعہ ڈاکٹر کاظم علی خاں کتاب نمبر ۵۵ و ۱۹۸۱

۱۷۷۔ رہنمائے طالب ، ریاض ایم فرمان علی ، لاہور سنہ ۱۹۸۱ء

خلاصہ مکاتیب غالب ترمیم کردہ حامدہ ابوالکمال محمودہ جہوی

مقدمہ

مرزا کے تلامذہ ، انگریزی تعلقات

متعلقات انشا ، فرہنگ مقمن اساتذہ

۱۷۸۔ غالب اور فن تنقید اخلاق حسین عارف غالب ایڈیٹیو، فنی، ادبی ، ۱۹۷۷ء

۔ غالب کے ایسے خطوں سے بحث جو ان کے فن پر روشنی ڈالتے ہیں۔

پچیس لوگوں کے نام غالب کے خطوں کے حوالے سے ۲۰۰ تا ۲۰۰۳

متفرقات۔ چند شعروں کی تشریح ۲۰۳ تا ۲۱۵

۱۷۹۔ غالب کا تنقیدی شعور اخلاق حسین عارف ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۶۹

(مکتوبات کے آئینے میں) مع تعارف از پروفیسر سید احتشام حسین ۱۶۷ صفحے

۱۸۰۔ مآثر غالب ڈاکٹر مختار الدین احمد ۱۹۹۳

قاضی عبدالودود کی کتاب مآثر غالب سے متعلق واقعات

۱۸۱۔ محاسن خطوط غالب ڈاکٹر غلام حسین ذوالفقار مکتبہ خیابان ادب، لاہور فروری ۱۹۶۹

مع انتخاب خطوط غالب جدید اردو ٹائپ پریس، لاہور

عرض ناشر

خطوط غالب کے مجموعے۔ ۱، غالب کی اردو نثر۔ ۱۱

محاسن خطوط غالب۔ ۳۵، غالب کا اجتماعی احساس۔ ۶۷

انتخاب خطوط غالب (ایک سوانحہ خطوط)۔ ۸۵

تشریحات ۲۱۷ تا ۲۲۰

۱۸۲۔ (۱) مطالعہ خطوط غالب پروفیسر عبدالقوی دسنوی شعبہ اردو ۱۹۷۶

سیفیہ کالج، بھوپال

(۲) مطالعہ خطوط غالب ایضاً نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۹

۱۴۰ صفحے

مع اضافہ

(۳) مطالعہ خطوط غالب پروفیسر عبدالقوی دسنوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۸۶ دوسری بار

اواب: مطالعہ خطوط غالب

نقد پارے، حیات نامہ غالب

کتابیات

۱۸۳۔ مکاتیب غالب اور ۱۸۵۷ ڈاکٹر معین الدین عقیل و کراچی ۱۹۹۴
ڈاکٹر صدیقہ ارمان

۱۸۴۔ (۱) نگارشات غالب عبدالرزاق جمالی تاج بکھڑپو، لاہور پہلی بار
(۲) ایضاً ایضاً ملک نذیر احمد، لاہور ۱۹۵۲

۱۲۸ صفحے دوسری بار

۱۸۵۔ نگارشات غالب مکتبہ ادب، کراچی ۱۹۵۲

غالب کی نثر اردو کے محاسن، تعارف مکتوب الہم۔ ۲۶۳۱

نگارشات (= خطوط وغیرہ) غالب ۱۲۸۳۲۷

۸۔ تنقید و تحقیق

۱۸۶۔ آیات غالب سید نذیر علی شاہ۔ ادارہ حلیمہ سعدیہ عرفانیہ، بھاو پور ۱۹۶۸

مکتبہ جدید پریس، لاہور ۱۱۲ صفحے

۱۸۷۔ (۱) اطراف غالب ڈاکٹر سید محمد عبداللہ گلوب پبلشرز، لاہور ۱۹۶۸

۔ مرزا کی شخصیت کے مختلف پہلوؤں، اور ان کی فارسی، اردو شاعری

اور نثر وغیرہ کا جائزہ ۳۲۰ صفحے

(۲) ایضاً ڈاکٹر سید محمد عبداللہ گلوب پبلشرز، لاہور ۱۹۷۹ اور دوسری بار

(۳) ایضاً ایضاً ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۴

غالب اور میر ازداں۔ ۱۱ ، غالب کی غزل۔ ۳۷

غالب کی تصویر آفرینی۔ ۴۹ ، غالب کا تصور فن۔ ۶۰

غالب کا حاسہ انتقاد۔ ۶۷ ، غالب دو زبان شاعر۔ ۸۷

غالب کی فارسی شاعری۔ ۱۱۵ ، میر و غالب کی ہم طرح غزلیں۔ ۱۵۴

غالب معتقد میر۔ ۱۷۵ ، غالب پیشرو اقبال۔ ۲۲۷

غالب کی نثر۔ ۲۵۷ ، غالب کی سوانح عمریاں۔ ۲۹۵

انتخاب یا کاروبار سوای۔ ۳۱۸ ، غالب کا ایک شعر۔ ۳۲۸

دیوان غالب کا ایک اہم نسخہ۔ ۳۳۲ ، خط نگاری اور غالب کی خط نگاری۔ ۳۴۵

شرح ناتمام۔ ۴۰۰ تا ۳۷۹

۱۸۸۔ تحقیق غالب ڈاکٹر سید معین الرحمان اردو اکیڈمی، سندھ، کراچی ۱۹۸۱

خطوط غالب کے ادوار، غالب کا شعری رویہ ۱۸۵۷ء کے پس منظر میں،

گل رعنا نسخہ غالب بخط غالب، گل رعنا مطبوعہ لاہور (عابدی) کی حقیقت،
 گل رعنا نسخہ مالک رام کا زمانہ کتابت، غالب کے بعد ان پر پہلا مضمون،
 غالب اور مجروح کی مکاتبت، قطعہ غالب بہ سلسلہ قصیدہ غالب،
 عود ہندی۔ غالب کے خطوں کا پہلا مجموعہ،

غالب کی معدوم تصانیف ۲۸۵ صفحے علاوہ کتابیات

۱۸۹۔ (۱) تلاش غالب ڈاکٹر نثار احمد فاروقی کتابیات، لاہور مئی ۱۹۶۹

۔ مصنف کے دس مضامین کا مجموعہ ۲۶۹ صفحے

نوادر غالب (خطوط غالب مع اردو ترجمہ)، غالب اور ریاض الافکار،

کچھ غالب کے بارے میں، حادثہ اسیری،

تلامذہ غالب پر ایک نظر،

اردوے معلّا کا غالب نمبر،

کلام غالب کا ایک ہم عصر شارح درگاہ پر شادنا در دہلوی،

دیوان غالب نسخہ امر وہہ

(۲) تلاش غالب ڈاکٹر نثار احمد فاروقی علمی مجلس، دہلی مئی ۱۹۶۹

کوہ نور پریس، دہلی ۳۰۴ صفحے

۔ غالب کے تیرہ غیر مطبوعہ خط، نو دریافت کلام اور فکر و فن سے متعلق مضامین
 سر سخن

غالب کی آپ بیتی، نوادر غالب، غالب کا چٹھ غیر مطبوعہ ۱۵۱،

حادثہ اسیری، تلامذہ غالب پر ایک نظر،

اردوے معلّا کا غالب نمبر، چٹھ غالب کے بارے میں،

غالب اور ریاض الافکار، دیوان غالب نسخہ امر وہہ،

مطالعہ غالب اور اثر لکھنوی،

کلام غالب کا ایک ہم عصر شارح۔ درگاہ پر شاد نادر دہلوی۔

۱۹۰۔ تمنا کا دوسرا قدم اور غالب ڈاکٹر فرمان فتحپوری حلقہ نیاز و نگار۔ ستمبر ۱۹۹۵

کراچی ۱۳۶ صفحے

۱۹۱۔ جہان غالب ڈاکٹر عبادت بریلوی ادارہ ادب و تنقید، لاہور ۱۹۸۷

۔ غالب کی زندگی کے حالات، ان کی شخصیت، ماحول، تصانیف اور

ان کے فکر و فن کا جائزہ

۱۹۲۔ جہان غالب نادم سیتاپوری ادارہ سلطان حسین اینڈ سنز، کراچی ۱۹۶۳

رسالوں میں شائع شدہ مصنف کے مضامین کا مجموعہ

۱۹۳۔ خیابان غالب نادم سیتاپوری مدینہ پبلشنگ کمپنی، کراچی اپریل ۱۹۷۰

غالبیات کے مختلف پہلوؤں سے متعلق مضامین مثلاً

غالب کے خطوط، افراد خاندان کے نام وغیرہ

۱۹۴۔ دبستان غالب ناصر الدین ناصر مکتبہ الفتح، لاہور ۱۹۶۹

پیش لفظ از پروفیسر سید علی صفدر جعفری، عرض مدعا از مولف

غالب ، غالب کا اسلوب نگارش ، نقش فریادی

اعجاز سخن ، کیفیت استغراق ، ادبے خاص

تصویر نگاری ، شوخی تحریر ، سلاست بیان

عقدہ ہائے مشکل ، مقام غالب

کتابیات ۴۲۳ صفحے

۱۹۵۔ دیدار غالب عرش ملیانی مرکز تصنیف و تالیف، نکودر جولای ۱۹۷۴

غالب کا انا ، غالب بہ حیثیت غزل گو

غالب کو خراج ہائے عقیدت ، غالب ایک ڈرامائی فیچر

غالب کا تصور عشق ، غالب اور لوہارو

کوی بتلاؤ کہ ہم بتلائیں کیا ۱۶۶ صفحے

۱۹۶۔ رموز غالب ڈاکٹر گیان چند مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی فروری ۱۹۷۶

تحقیقی مضامین : نسخہ بھوپال کی اصلاحیں اور اضافے،

نسخہ عرشی طبع ثانی سے متعلق کچھ معروضات

غالب کا خود نوشت دیوان، نسخہ عرشی زادہ ایک جایزہ،

نسخہ عرشی کچھ اشعار کی قرائتیں

خود نوشت مخطوطہ غالب اور اس کی اصلاحیں

دیوان غالب کا متنازع مخطوطہ

دیوان غالب کے متنازع مخطوطے پر مزید مشاہدات

”بیاض غالب کا ایک تحقیقی جایزہ“ پر ایک نظر

تنقیدی مضامین : غالب کے طرفدار نہیں،

غالب کے نقاد ، غالب کی زبان اور ابتدائی کلام ۳۴۴ صفحے

۱۹۷۔ شہرت عامہ بہار الحق ۱۹۴۴

شیخ اکرام کی کتاب ”غالب نامہ“ کا خلاصہ

۱۹۸۔ غالب سید فیاض محمود پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

۱۹۹۔ غالب آشفتمر ڈاکٹر نذیر احمد ملتان آرٹس فورم، ملتان فروری ۱۹۹۶

مرتبین : مہر الہی ندیم و لطیف الزماں خاں

مصنف کے نو تحقیقی مضامین کا مجموعہ

غالب اور ظہوری ، عرفی اور اس کا اثر غالب پر

نظیری اور اس کا اثر غالب کی شاعری پر

پنج آہنگ۔ آہنگ دوم۔ زمزمہ چہارم میں غالب کے منتخب الفاظ
 غالب کے ایک خط کے بعض امور کی توضیح
 غالب کے ایک نایاب خط کے بارے میں چند توضیحات
 دستنویز اور دستاویز

غالب کے بعض اردو خطوط سے متعلق کچھ علمی و ادبی مسائل
 غالب کے ایک شعر کی چار تلمیحات

- ۲۰۰۔ غالب آشفۃ نوا ڈاکٹر آفتاب احمد خاں انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۸۹
 ۲۰۱۔ غالب پر چند مقالے پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی دسمبر ۱۹۹۱
 ۔ خود مصنف کے مقالات کا مجموعہ ۲۲۸ صفحے

- ۲۰۲۔ غالب زندہ ہے ڈاکٹر آمنہ خاتون بنگلور ۱۹۷۴
 ۲۰۲۔ الف غالب کی شناخت ڈاکٹر کمال احمد صدیقی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۷
 پیش لفظ از سید مظفر حسین برنی ص ۵
 حرف آغاز از کمال احمد صدیقی ص ۹
 غالب کی شناخت ص ۱۷
 عہد غالب کا فکری پس منظر ص ۳۶
 میرزا کاسنہ ولادت ص ۵۱
 مخطوطہ شناسی۔ استناد کا مسئلہ ص ۷۱
 آہنگ ص ۹۶
 غالب کے تین شعر ص ۱۰۷
 موازنہ ذوق و غالب ص ۱۱۶

- ایک جعلی نسخہ ص ۱۲۴
- مخطوطے کی پرکھ ص ۱۳۸
- بیانات ص ۲۳۷
- غالب اور لغت ص ۲۴۷
- ۲۰۳۔ غالب کے سات رنگ ڈاکٹر سہیل بخاری آزاد بک ڈپو جون ۱۹۷۰ء
سرگودھا ۱۱۲ صفحے
- ۲۰۴۔ (۱) غالب نام آورم نادم سیتاپوری ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۶۲
غالب کے چند خطوں اور مصنف کے مضامین کا مجموعہ ۲۰۷ صفحے
- (۲) غالب نام آورم نادم سیتاپوری سنگ میل پبلکیشنز جولائی ۱۹۷۰ء
لاہور ۳۷۶ صفحے
- ۲۰۵۔ (۱) غالب نامہ ڈاکٹر شیخ محمد اکرام کتخانہ تاج اوفس، بمبئی ۱۹۳۷ء پہلی بار
مسلم گجرات پریس، سورت ۳۲۰ صفحے
- سوانحی حصہ = حیات غالب، اور
تنقیدی حصہ = غالب نامہ۔ اس میں غالب کے ادبی ارتقا اور ان کے
کلام پر عمومی تبصرہ کیا ہے
- (۲) غالب نامہ ڈاکٹر شیخ محمد اکرام احسان بک ڈپو، لکھنؤ سنہ ندارد
۴۱۴ صفحے
- (۳) غالب نامہ آثار غالب ایضاً تاج کمپنی لمیٹڈ، لاہور ۱۹۳۹ء
مرکنتا پریس، لاہور ۴۱۵ صفحے
- (۴) غالب نامہ آثار غالب ایضاً کتخانہ تاج اوفس، بمبئی چوتھی بار
۳۷۶ صفحے

بعد میں اس کو الگ الگ تین کتابوں میں تقسیم کیا گیا:

پہلا حصہ مذکورہ جس کا نام حیات غالب رکھا

دوسرا حصہ تبصرہ جس کا نام حکیم فرزانہ ہوا

تیسرا حصہ کلام کی بہ لحاظ ادوار ترتیب پر مشتمل ارمغان غالب کے نام سے شائع ہوا

۲۰۶۔ غالبیات۔ چند شخصی کالی داس گیتارضا ساکار پبلشرز، بمبئی جنوری ۱۹۸۹

اور غیر شخصی حوالے مرتب: اعجاز سیمابی

۱۷۲ صفحے

- یادداشتیں۔ تین درجن سے زیادہ اشخاص سے متعلق

۲۰۷۔ غالبیات۔ چند عنوانات کالی داس گیتارضا و مل پبلکیشنز، بمبئی جنوری ۱۹۸۲

غالب کا ملازم خاص۔ کلوداروغہ

غوث علی شاہ قلندر پانی پتی اور مرزا غالب

مکتوبات شوکت شاگرد غالب، سید جمیل الدین بغدادی

بیاض جمیل، بیاض رفعت

مولانا فضل حق خیر آبادی کا ایک تاریخی قصیدہ

مطالعات و مشاہدات۔ ۲۲۳ صفحے

۲۰۸۔ غالبیات کے چند مباحث ڈاکٹر ابو محمد سحر نسیم بک ڈپو، لکھنؤ مئی ۱۹۷۳

سرفراز قومی پریس، لکھنؤ

دیباچہ۔ ص ۵

دیوان غالب، اپریل فول اور اہل تحقیق ص ۷

امیر مینائی کا ایک شعر دیوان غالب میں۔ ص ۱۷

اپریل فول یا جمل۔ ص ۲۲ ، کچھ نسخہ حمیدیہ کے بارے میں۔ ص ۳۱

کچھ نسخہ بھوپال بخط غالب کے بارے میں ص ۱۵۱

نسخہ بھوپال بخط غالب سے گل رعنا بخط غالب تک ص ۱۹۰ تا ص ۲۱۵
 ۲۰۹۔ کچھ غالب کے بارے میں قاضی عبدالودود خدا بخش اور منتل پبلک ۱۹۹۵
 (حصہ اول) لائبریری، پٹنہ

مختلف رسالوں میں شائع شدہ مضامین۔

غالب کے کلام اور خطوط وغیرہ سے متعلق ص ۱ تا ۲۸۰
 ۲۱۰۔ کچھ غالب کے بارے میں قاضی عبدالودود خدا بخش اور منتل ۱۹۹۵
 (حصہ دوم) پبلک لائبریری، پٹنہ

برہان قاطع کے قضیہ وغیرہ سے متعلق مضامین، اور

بعض کتابوں پر تبصرے وغیرہ ص ۲۸۱ تا ۵۷۴

۲۱۱۔ لمعات غالب ڈاکٹر عارف بٹالوی ملک سراج الدین اینڈ سنز جولائی ۱۹۶۲
 لاہور ۱۸۰ صفحے

۲۱۲۔ متعلقات غالب کالی داس گپتا رضا و مل پبلکیشنز، بمبئی اگست ۱۹۷۸
 مع تعارف از گیان چند

غزل قدسی اور تثنیہیں غالب ، دغاب صبا ، مرزا عباس بیگ

مرزا فضل بیگ ، غالب بنام سیاح و میر غلام بابا خاں

ذکا شاکر دغالب ۱۷۸ صفحے بہ شمول اشاریہ و کتابیات

۲۱۳۔ نام آورم علی مظہر رضوی مجلس یادگار غالب، حیدر آباد،

۹۲ صفحے

۲۱۴۔ نقش غالب پروفیسر اسلوب احمد انصاری۔ غالب ایڈمیٹیو، نئی دہلی، ۱۹۷۰ء

کلام غالب کا ایک رخ ، غالب ہافن، ۱۵۲ صفحے

غالب اور اقبال ، غالب بی فارسی غزل،

ابر گہر بار کا ایک پہلو

خطوط غالب میں نفس کی پرچھائیاں

۲۱۵۔ نگار غالب علی عباس اُمید، بھوپال صد سالہ جشن غالب کمیٹی، غازی پور، فروری ۱۹۶۹

سید حسین عباس عابدی، غازی پور

طاق دیدار۔ انتساب۔ ص ۵

گزارش احوال واقعی۔ ص ۶

غالب بہ زبان غالب۔ ص ۷ ، غالب کی تصانیف کا تعارف۔ ص ۲۷

غالب بہ زبان اُمید۔ ص ۳۰ ، کتابیات۔ ص ۶۳

۲۱۶۔ نوائے غالب طالب رزاقی اردو اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۸۴

۲۱۷۔ یکجہتی اور غالب اخلاق حسین عارف

۹۔ ردّ غالب

- ۲۱۸۔ اغلاط غالب مصنف کا نام وغیرہ معلوم نہ ہو سکا۔ بدایوں
- ۲۱۹۔ (۱) جہان غالب کوثر چاند پوری نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۳
- ۔ غالب سے متعلق حقائق کا بیان، مختلف عنوانوں کے تحت، تاکہ صحتمند اختلاف کی ترغیب ہو۔
- غالب کا ماحول۔ ۱۷ ، غالب کا علمی پس منظر۔ ۳۳
- غالب کا قلمی چہرہ۔ ۴۶ ، غالب کی رند مشربی اور آزادہ روی۔ ۴۸
- غالب کا ضابطہ رومان۔ ۵۸ ، غالب کی اخلاقی کمزوریاں۔ ۶۳
- غالب کی خانگی زندگی۔ ۹۷ ، غالب کی وطن پرستی۔ ۱۱۱
- غالب کے شاعرانہ تصرفات۔ ۱۳۱،
- غالب کے مہمل اشعار، اعادہ و تکرار۔ ۱۷۶
- غالب کا انداز بیان۔ ۱۸۷ ، غالب اور اظہار شخصیت۔ ۲۰۳
- غالب کا فلسفہ زندگی۔ ۲۱۳
- حوالہ جات۔ ۲۸۱ ، کتابیات۔ ۲۸۶ تا ۲۷۹
- (۲) جہان غالب کوثر چاند پوری حامد برادر س، لاہور جون ۱۹۶۶
- دین محمدی پریس، لاہور ۳۲۳ صفحے
- ۲۱۰۔ غالب اپنے آئینے میں اختر صدیقی بھارتی پبلکیشنز، دہلی اپریل ۱۹۷۰ء
- (عبدالجبار) ایس ایڈیشن
- عرض ناشر۔ ۱، ناثر از محمد مسلم۔ ۳ ، اقتساب۔ ۵
- حرف آغاز۔ ۷ ، مرزا کا خاندان اور مختصر حالات زندگی۔ ۹

خاندانی عظمت میں مبالغہ آرای۔ ۱۲ ، مرزا کے اخلاق و عادات۔ ۱۶
 مرزا غالب کی خود ستای۔ ۲۴ ، ادبی مناقشے۔ ۲۹ ،
 مرزا کی مالی حالت۔ ۳۷ ، حصول زر اور طلب۔ ۴۰ ،
 موقع پرستی۔ ۴۷ ، کلام غالب۔ ۵۳ ،
 تکرار مضامین۔ ۶۸ ، مرزا کے اچھے اشعار ۷۳ تا ۸۷

۲۲۱۔ غالب۔ مرتب: تجتس اعجازی دارالاحباب لکھنؤ فروری ۱۹۶۹
 تصویر کا دوسرا رخ
 عرض ناشر
 سرفراز قومی پریس لکھنؤ

ایک الجھن کا ازالہ از تجتس اعجازی
 مکتوب یگانہ، غالب کی بد مزاقیاں از ابوالمعانی مرزا یاس و یگانہ چنگیزی
 غالب کے شارحین از یگانہ، معایب کلام غالب از نظم طباطبائی
 معایب کلام غالب از بیخود موپائی ، معایب کلام غالب از سہا
 معایب کلام غالب از عبدالباری آسی، غالب از مولانا عبدالسلام ندوی
 غالب۔ ایک مطالعہ از اثر لکھنوی، غالب (مکتوبات نیاز)
 غالب کی اخلاقی کمزوریاں از عبدالملک آروی،
 مرزا کا دیوان ریختہ از خلیفہ عہد الحکیم

غالب کے سات شعر از تجتس اعجازی، غالب پر میر کے اثرات از تجتس اعجازی
 اشاریہ اور فہرست مآخذ تا صفحہ ۱۶۰

۲۲۲۔ غالب۔ ہمنراج رہبر لاجپت رائے اینڈ سنز، دہلی ۱۹۷۲

حقیقت کے آئینے میں

کتاب میں دستنوی کا ترجمہ بھی شامل ہے۔

مصنف کیونست اور مار کسی عالم ہیں ۲۲۳ صفحے

۲۲۳۔ (۱) غالب شکن مرزایاس ویگانہ چنگیزی ۱۹۳۳ پہلی بار

یہ چنگیزی کا پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب کے نام خط ہے۔

اس میں غالب کے بعض شعروں کو مہمل اور بعض کو مالی مسروقہ بتایا ہے۔

(۲) غالب شکن مرزایاس ویگانہ چنگیزی آرمی پریس، آگرہ ۱۹۳۵ دوسری بار
۸۰ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً حیدر آباد ۱۹۳۵ دوسری بار

(۴) ایضاً ایضاً ۱۹۶۹

۲۲۴۔ غالب شناسی کے کرشمے افتخار احمد عدنی پاکستان رائٹرز کوآپریٹو اپریل ۱۹۹۵
سوسائٹی، لاہور، کراچی ۲۳۱ صفحے

۲۲۵۔ غالب کون؟ سلیم احمد مکتبہ المشرق، کراچی ستمبر ۱۹۷۱

آغاز ۵۔

شاعری اور شخصیت۔ ۷، شخصیت مثبت اور منفی۔ ۱۲

شخصیت انا اور اصول حقیقت۔ ۱۹، شخصیت انا اور شعور۔ ۳۰

شخصیت انا اور لا شعور۔ ۳۵، شخصیت اور اسلوب۔ ۴۰

شخصیت اور فریضہ قربانی۔ ۴۶، غالب نام آورم۔ ۵۰

آشوب آگہی۔ ۶۷، مسائل تصوف۔ ۸۰

آئینہ زد و دن۔ ۹۵، عندایب نگار آفریدہ۔ ۱۳۷

فرزند آزر۔ ۱۵۷ شکر یہ۔ ۱۶۰

۲۲۶۔ غالب کون ہے؟ سید شجاعت علی قدرت نقوی، اشحدہ، ملتان ۱۹۶۸

امروز پر تنقید پر جس ملتان

کتاب کے مباحث: ۲۰۸ صفحے

غالب کارابطہ فرنگ، غالب کے معتقدات اور

غالب کے آخری ایام

۲۲۷۔ غالب۔ مدح و سید صباح الدین عبدالرحمان معارف پریس، اعظم گڑھ ۱۹۷۷
قدح کی روشنی میں۔ حصہ اول

غالب کے وقت سے ۱۹۲۸ء تک ان کی حمایت و

مخالفت میں جو لکھا گیا، اس کا جائزہ

دیباچہ ۱۔ ۵

سرور، شیفتہ وغیرہ سے غلام علی وحشت تک۔ ۱،

غالب کے اور مداح معاصرین۔ ۲۲، غالب کے عقیدہ تمند شاگرد۔ ۴۰

غالب کے ناقد معاصرین۔ ۵۳،

غالب پر کچھ تنقیدیں (یگانہ سے عبداللطیف تک) ۳۰۶ تا ۴۲۴

۲۲۸۔ غالب۔ سید صباح الدین عبدالرحمان معارف پریس، اعظم گڑھ ۱۹۷۹

مدح و قدح کی روشنی میں۔ حصہ دوم

۔ جدید محققین ناقدین کی تحریروں کا جائزہ

دیباچہ ۱۔ ۳

عسکری، بیخود وغیرہ سے عبادت بریلوی تک۔ ۱

غالب کا صد سالہ یادگار سمینار۔ ۳۷۹

تمہ ۳۸۷

۲۲۹۔ غلجی وزیر الحسن سید زبیری ڈینٹ پریس، کراچی ۱۹۸۲

۔ غالب کی مخالفت میں

۲۳۰۔ مقام غالب عبدالصمد صارم الازہری ادارہ علمیہ، لاہور اپریل ۱۹۶۸

مقصود شخصیت پرستی یا نام پرستی کے رجحان کو روکنا ہے۔

غالب کو زبان و فن کے معاملے میں سندیا صاحب تصرف تسلیم نہیں کیا جاسکتا۔

ابواب کتاب: حالات غالب، غالب کی شاعری کے تاریک پہلو،

غالب کی شاعری کے روشن پہلو، خلاصہ معایب کلام غالب

صفحہ ۲۵۷

۲۳۱۔ نمونہ مغلوبیت غالب شکر پرشاد جوش ساکن بھوپال مطبع صدیقی، بھوپال

صفحہ ۱۰

۔ بہ عہد نواب صدیق حسن خاں

۔ غالب پر اعتراضات اور اہل انصاف سے ”تصدیق“ کی خواہش

۔ یہ رسالہ عبدالقوی دستوی کی کتاب ”بھوپال اور غالب“ میں بھی شامل

۱۰۔ اشخاص اور غالب

۲۳۲۔ اقبال اور غالب ڈاکٹر حامدی کاشمیری ادارہ ادب، سرینگر جنوری ۱۹۷۸ء
(تخلیقی عمل کا مطالعہ)

اقبال اور غالب کے تخلیقی محرکات و شعری عمل کا تجزیہ اور تحلیل،
دونوں کے مابین مماثلتوں اور اختلافوں سے مدلل بحث،
چار ابواب میں ۲۳۵ صفحے

۲۳۳۔ انتخاب آتش و غالب برج نراین چکبست ساکار پبلکیشنز، بمبئی مارچ ۱۹۸۰ء
مرتب: کالی داس گپتارضا

عرض حال از کالی داس گپتارضا۔ ۷

دیباچہ از برج نراین چکبست۔ ۹

انتخاب آتش (پہلے دیوان سے)۔ ۱۰

انتخاب غالب (متداول کلام سے)۔ ۱۲۲ تا ۱۹۶

۔ مرتب نے یہ انتخاب ماہنامہ صبح امید لکھنؤ اکتوبر ۱۹۱۸ء تا مارچ ۱۹۲۱ء
سے اخذ کیا ہے۔

۲۳۴۔ بزم غالب ہمد عبدالرؤف عروج ادارہ یادگار غالب، کراچی مارچ ۱۹۶۹ء

غالب کے دو سو سے زائد شاگردوں، رشتہ داروں، حریفوں اور

دوستوں کا تذکرہ ۲۲۵ صفحے

۲۳۵۔ یاد غالب و فیض بسلسلہ تقریبات ادارہ یادگار غالب، کراچی فروری ۱۹۸۷ء

(مجلہ) غالب و فیض ۵۵ صفحے

واقعات غالب از سحر انصاری،

غالب کے خود نوشت حالات (عکس)

فیض اور غالب از ڈاکٹر آفتاب احمد

غالب کے کلام میں استفہام از ڈاکٹر فرمان فتحپوری
گنج معانی از فیض احمد فیض ،

کلام غالب کی شرحیں از آفتاب احمد خاں

۲۳۶۔ بیان میرٹھی اور غالب ڈاکٹر شرف الدین ساحل علیم پرنٹرس ناگپور ۱۹۹۷

بیان میرٹھی اور غالب ص ۱۷-۲۰

غالب کی زمینوں میں بیان کی غزلیں ص ۲۰-۲۸

قصیدہ در مدح علی مراد خان ص ۲۸-۳۰

مثنوی در صفت انبہ ص ۳۱-۳۴

قطعہ در تشابہ کوزہ قند کالپی ص ۳۴-۳۷

غالب کی زمین میں بیان کا سہرا ص ۳۸-۴۰

غالب کی غزل پر تضمین ص ۴۰-۴۳

تبع بندی۔ ص ۴۳-۷۹

حل المطالب ص ۷۹-۱۳۲

اس شرح کے متعلق قیاس آرائیاں ص ۱۳۳-۱۳۶

حواشی ص ۱۳۷-۱۴۲

کیا بیان نے غالب سے ملاقات کی تھی ص ۱۴۳-۱۴۵

فرقانی اور غالب ص ۱۴۵-۱۵۰

تفصیل کارس ص ۱۵۰-۱۵۱

بیان کا ناں بہاؤ دہلی میں ص ۱۵۱-۱۵۴

کتابیات

ص ۱۵۵-۱۵۶

۲۳۷- (۱) پیغمبران سخن (کبیر، میر، غالب) علی سردار جعفری مکتبہ گفتگو، بمبئی فروری ۱۹۷۰

۲۰۲ صفحے

(۲) ایضاً

۱۹۸۳ ایضاً مکتبہ اردو ادب، لاہور

۱۷۴ صفحے

(۳) ایضاً

۱۹۸۳ ایضاً مکتبہ دانیال، کراچی

۱۷۸ صفحے

۲۳۸- تفتہ اور غالب ڈاکٹر محمد ضیاء الدین انصاری۔ غالب اکیڈمی، نئی دہلی دسمبر ۱۹۸۴

تفتہ کے حالات زندگی، تفتہ اور غالب کے تعلقات،

تفتہ کے نام غالب کے خطوط اور کلام تفتہ کا انتخاب ۲۳۰ صفحے

۲۳۹- (۱) تلانہ غالب مالک رام۔ مرکز تصنیف و تالیف، نکودر دسمبر ۱۹۵۷

۳۱۴ صفحے پہلی بار

- مرزا غالب کے ایک سو چھیالیس شاگردوں کا تذکرہ مع تیس شاگردوں کی تصاویر کے۔

- یہ پہلے جون ۱۹۵۱ء سے جون ۱۹۵۲ء تک ”اردو ادب“ علی گڑھ میں بالاقساط چھپا تھا۔

مولوی مہیش پرشاد نے غالب کے شاگردوں اور مکتوب الہم کی تصاویر اور ان کے حالات جمع کیے تھے۔ ان کے وہ سب کاغذ انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ کے کتبخانے میں محفوظ تھے۔ کہتے تھے کہ ان میں سے کوئی آدمی کاغذ مالک رام کے قبضے میں آگئے تھے۔ حقیقت حال کا علم تو عالم الغیب ہی کو ہے۔

(۲) تلامذہ غالب مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی مئی ۱۹۸۴ دوسری بار

ایک سو چھیاسی شاگردوں کا تذکرہ

(۳) ایضاً مالک رام گلوب پبلشرز، لاہور سنہ نامعلوم

۲۳۰۔ حافظ و غالب۔ چودھری بنی احمد باجوہ۔ گورنمنٹ کوارٹرز، لاہور فروری ۱۹۷۴

دونوں کی ہم طرح غزلوں کا انتخاب۔

۲۳۱۔ خاندان لوہارو کے شعرا حمیدہ سلطان احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

جون ۱۹۸۱

خاندان لوہارو ص ۷ تا ۹

اس خاندان کے اکیس شاعروں کے حالات اور نمونہ کلام ص ۱۰ تا ۱۵

اعظم مرزا اعزالدین احمد خاں، اعتماد مرزا اعتمادالدین احمد خاں،

ثانی امین الدین احمد خاں، تاباں مرزا شجاع الدین احمد خاں،

ثاقب مرزا شہاب الدین احمد خاں، سایل مرزا سراج الدین احمد خاں

شاداں مرزا حسین علی خاں، طالب مرزا سعید الدین احمد خاں،

عارف مرزا زین العابدین خاں، علای مرزا اخلاء الدین احمد خاں،

عالی مرزا جمیل الدین احمد خاں، کامل مرزا باقر علی خاں

معروف مرزا الہی بخش، مسرور مرزا غلام حسین خاں،

محو مرزا غلام حسن خاں، مایل مرزا ممتاز الدین احمد خاں،

مطلبی سید مطلبی فرید آبادی، محشر مرزا صلاح الدین احمد خاں

نیرور خشاں مرزا ضیاء الدین احمد خاں، نیر سید احمد شفیع فرید آبادی،

ہاشمی سید ہاشمی فرید آبادی

۲۴۲۔ دود چراغ محفل پیر سید حسام الدین راشدی۔ ادارہ یادگار غالب کراچی
ایجوکیشنل پریس، کراچی

۱۳۸۸ھ / مارچ ۱۹۶۹ء

حقیقتِ حال

گل محمد خاں ناطق مکرانی۔ معترض غالب

منشی محمدی خادم بردوانی۔ غالب کا ملاقاتی

مولوی احمد حسن رسوا بجنوری۔ غالب کا مہنوا

شاہ باقر علی باقر بگای۔ شاگرد غالب

مولانا دلاور علی ثاقب و طرزی ہاپوڑی۔ شاگرد غالب ۲۷۱ صفحے

۲۴۳۔ ذکر غالب، ذکر عبدالحق سحر انصاری ادارہ یادگار غالب، کراچی یکم ستمبر ۱۹۷۱ء

مقدمے کا مقدمہ از سحر انصاری

روایات مقدمہ غالب از مولوی عبدالحق

غالب اور میرن صاحب از مولوی عبدالحق

اشاریہ عبدالحق ۷۲ صفحے

۲۴۴۔ شارحین غالب کا تنقیدی مطالعہ ڈاکٹر محمد ایوب شاہد مغربی پاکستان جون ۱۹۸۸ء

جلد اول اردو اکیڈمی، لاہور

باب اول تا پنجم ص ۱ تا ۴۴۸

حرف آغاز، عصری شعری رویہ اور غالب کا شعور فن

مشکلات کلام غالب۔ ابتدای شعور و احساس

تفہیم غالب۔ بیسویں صدی، نصف اول

ایضاً۔ بیسویں صدی، ربع ثلاثہ

۲۴۴- ب ایضاً - جلد دوم باب ششم تا نہم ص ۶۰ تا ۴۴۹

تفہیم غالب - بیسویں صدی، نصف آخر

معنویت کا اختلاف و ارتقا، متفرقات

مستقبل کے امکانات کتابیات

۲۴۵- طوطیان ہند ڈاکٹر نظام الدین اس گوریکر رائٹرس اسمپوریم لمیٹڈ، بمبئی ۱۹۷۴

خسرو کی مثنوی کشور ہند،

فیضی کی مثنوی تل و دمن،

اور غالب کی مثنوی شہر بنارس

کاتعارف ۲۴۳ صفحے

۲۴۶- غالب اور ابوالکلام محمد عتیق صدیقی مکتبہ شاہراہ، دہلی فروری ۱۹۶۵

الہلال کا اداریہ - میرزا غالب مرحوم کا غیر مطبوعہ کلام،

”غالب از مہر“ پر مولانا آزاد کے حواشی وغیرہ ۲۴۸ صفحے

۲۴۷- (۱) غالب اور اقبال کی ڈاکٹر یوسف حسین خاں غالب ایڈیٹی، نئی دہلی اپریل ۱۹۷۹

متحرک جمالیات

مرنے سے ایک دن پہلے مصنف نے ۴ فروری ۱۹۷۸ء کو اس کا

پیش لفظ لکھا

پہلا حصہ : غالب و اقبال کے کلام کی ہیئت اور اسلوب و

تخلیقی توانائی

۲۰۸ صفحے

دوسرا حصہ : غالب و اقبال کی متحرک جمالیات

(۲) ایضاً ڈاکٹر یوسف حسین خاں نگارشات انجمن ۱۹۸۶

۲۰۲ صفحے

۲۴۸۔ غالب اور اقبال کے کلام کا انتخاب غالب اکادمی، نئی دہلی ۱۹۷۸
۱۰۴ صفحے

۲۴۹۔ غالب اور ان کے سید لطیف الرحمان عثمانیہ بکڈپو، کلکتہ جنوری ۱۹۷۳
معترضین صد سالہ جشن غالب

عرض حال۔ ۵

غالب کی فارسی شاعری۔ ۲۵، غالب کی فارسی دانی۔ ۶۴
قاطع برہان کا ہنگامہ۔ ۱۳۱، غالب کی اردو شاعری۔ ۳۰۴
شخصیات۔ تعارف ۲۰۷ تا ۳۴۳

۲۵۰۔ غالب اور انیس۔ ڈاکٹر جعفر حسن حیدر آباد غیر مطبوعہ
ایک تقابلی مطالعہ

۲۵۱۔ غالب اور ذکا ضیاء الدین احمد شکیب غالب اکیڈمی، نئی دہلی فروری ۱۹۷۲
دونوں کی نادر تحریروں کا مجموعہ ۱۲۸ صفحے

۲۵۲۔ غالب اور سرور ایم حبیب خاں انجمن ترقی اردو، ہندوستانی دہلی دسمبر ۱۹۷۵
کوہ نور پرنٹنگ پریس، دہلی
(چودھری عبدالغفور سرور مارہروی) ۱۲۷ صفحے

۲۵۳۔ غالب اور شاہان تیموریہ ڈاکٹر خلیق انجم مکتبہ جامعہ لیڈز، نئی دہلی دسمبر ۱۹۷۴
پیش لفظ

ذوق اور غالب ظفر کی شیعت اور غالب

غالب اور تیموری شاہزادے جواں بخت کا سہرا

قلعہ کی ملازمت مرزا فرخندہ شاہ

مرزا خضر سلطان خضر دہلوی مرزا شاہرخ

مرزا فخر و مرزا خدا بخش قیصر

کلام غالب اور قلعہ معلّا فارسی کلام

اردو کلام ۱۵۸ صفحے مع اشاریہ وغیرہ

۲۵۴۔ غالب اور صفیر بلگرامی مشفق خواجہ، عصری مطبوعات، کراچی ۱۹۸۱

دیباچہ

صفیر بلگرامی، غالب و صفیر کی مراسلت، غالب و صفیر کی ملاقات

دیباچہ رشحات صفیر اور قطعہ غالب، انشائے سبد گل

جلوہ خضر، مرقع فیض اور تنبیہ صفیر بلگرامی، محشرستان خیال

توضیح المقال فی شرح محشرستان خیال، مختصات بر غزلیات غالب

متفرقات، کتابیات ۲۰۳ صفحے

۲۵۵۔ غالب اور مجروح ڈاکٹر سید معین الرحمان لاہور ۱۹۶۹

۲۵۴۔ غالب اور ہاجر ساحر دہلوی کوی راج رگھو نندن سنگھ ۱۹۷۲

ساحر، دہلی

رگھو ناتھ سنگھ ہاجر دہلوی نے اپنے تیسرے دیوان میں سب غزلیں

غالب کی زمینوں میں کہی ہیں۔

مولف نے دونوں کی ایک زمین میں غزلیں بالمقابل لکھ کر دونوں کا

موازنہ کیا ہے۔ ۱۵۲ صفحے

۲۵۷۔ غالب دہلوی، اقبال لاہوری سید عبد المجید راجی شمع ادب، ملتان ۱۹۸۳

اور خیال امر و ہوی میری نظر میں ۲۹۶ صفحے

۲۵۸۔ غالب سے فراز تک مرتبین: ندیم خاں، دستک پبلکیشنز، لاہور سنہ ندارد

بختاور بال ۱۶۰ صفحے

مختلف شاعروں کی منتخب غزلوں کا مجموعہ

۲۵۹۔ غالب شناس مالک رام پروفیسر گیان چند جین غالب اکیڈمی، نئی دہلی
غالب سے متعلق مالک رام کی کتابوں اور مضامین کا جائزہ ۱۶۰ صفحے

پیش لفظ ص ۱۳

پہلا باب تمہید ص ۱۵

دوسرا باب طبعیاد کتابیں ص ۲۳

ذکر غالب، انگریزی کتابچہ مرزا غالب

تلامذہ غالب

تیسرا باب مضامین ص ۵۳

چوتھا باب تدوین اور ادارت ص ۹۳

پانچواں باب مجموعی جائزہ ص ۱۴۹

کتابیات ص ۱۵۵

اشاریہ

۲۶۰۔ غالبیات اور ہم ڈاکٹر ابو محمد سحر مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۹۵

غالب اور ہم ، غالب اور اردو ، دیوان غالب وید مقدس اور بجنوری

کے علاوہ مصنف کے چار مضامین غالب کی شخصیت، سوانح اور فن سے متعلق

۱۱۱ صفحے

۲۶۱۔ غالب کا ایک مشاق شاگرد کالی داس گیتارضا وطن پبلکیشنز، بمبئی ۱۹۹۳

بالکل ہم عصر۔ حیات اور انتخاب تصانیف ۱۴۰ صفحے

۲۶۲۔ غالب کا عظیم المرتبت شاگرد۔ ڈاکٹر ظفر اوگانوی ۱۹۷۶

صغیر بلگرامی یہ کتاب نواب اب پر مشتمل ہے۔

۲۶۳۔ غالب کے چند نقاد ڈاکٹر سلیمان اطہر جاوید غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۵
 - غالب کے نقادوں کے فن سے بحث ۲۴۲ صفحے

۲۶۴۔ غالب کے معنوی اساتذہ بھیم سین انجمن ترقی اردو ہند، نئی دہلی ۱۹۸۰
 ظفر ادیب ۴۶۸ صفحے

فارسی اردو کے وہ شعرا جن سے غالب متاثر ہوئے

ابواب - شخصیت ، آگرہ ، دہلی ، لکھنؤ ، کلکتہ ،

کلکتہ سے واپسی ، رامپور ، حاصل مطالعہ

۲۶۵۔ غزل غالب اور حسرت رشید احمد صدیقی الوقار پبلکیشنز، لاہور ۱۹۹۵
 مرتب: ڈاکٹر سید معین الرحمان ۱۶۰ صفحے

۲۶۶۔ فانی اور غالب مولوی فرید احمد بدایونی کراچی ۱۹۸۰ ؟

فانی کو غالب پر ترجیح دی گئی ہے۔

۲۶۷۔ فیضانِ غالب عرشِ ملیانی غالب اکیڈمی، نئی دہلی مارچ ۱۹۷۷

- شروع میں حرف نام تمام اور "غالب نام آور" کے عنوان سے غالب کا تعارف۔

- غالب کے درج ذیل شاگردوں کا احوال اور انتخاب کلام:

آرام اکبر آبادی، ادیب دہلوی، اسماعیل میرٹھی، انور دہلوی،

شاہ باقر بہاری، بیتاب رامپوری، بانمکد بیحسّر، تفتہ،

تحسین، ثاقب، حالی، نبی بخش حقہ

ذکا، جانی بہاری لال راضی، نواب محمد علی رشتی جہانگیر آبادی

رنج و طیب میرٹھی، زکی، سائب، سیات،

شادال و خیالی، شیفتہ و حسرتی، صفیہ بلذرائی، صوفی

طاب، طرزی، بہادر شاہ ظفر، عارف،

عاشق، عزیز، ملائی، قد

مجنون، محمود، مشتاق، نشاط،

ناظم، نیر و نشاط، ولی، ۲۹۶ صفحے

۲۶۸۔ (۱) قتل اور غالب سید اسد علی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۳۹ پہلی بار

انوری فرید آبادی جید برقی پریس، دہلی ۱۳۰ صفحے

(۲) ایضاً سید اسد علی انوری فرید آبادی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۶۹

۲۶۹۔ کبیر و غالب بلجیت سنگھ مطیر دہلی ۱۹۸۴

کاتقابی مطالعہ

۲۷۰۔ مخاطبین غالب انتظام اللہ شہابی

۲۷۱۔ موازنہ ہوس و غالب سید محمد حسن شرقی، لکھنؤی نامی پریس، لکھنؤ مارچ ۱۹۳۳

مرزا تقی علی خاں ہوس اور مرزا اسد اللہ خاں غالب کا موازنہ
مع مقدمہ از خواجہ عبدالرؤف عشرت لکھنؤی۔ دو صفحے
تبصرہ بر کلام غالب

غالب کی شاعری بہ مقابلہ ہوس کے پست ہے،

موازنہ ہوس و غالب ۴ ۳۲ صفحے

۲۷۲۔ (۱) مومن و غالب حکیم سید اعجاز احمد نظامی پریس، فیض آباد ۱۹۳۱

معجز سہسوانی ۶۴ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۳۵۰ھ

۱۹۳۳ء

(۳) مومن و غالب سید اعجاز احمد معجز سہسوانی سرفراز قومی پریس ۱۹۶۹

لکھنؤ

۲۷۳۔ مومن و غالب عزیز یار جنگ عزیز ادبی ٹرسٹ بکڈپو، حیدر آباد، دکن ۱۳۶۰

کے کلام کا انتخاب اعظم اسٹیم پریس، حیدر آباد، دکن

۲۷۴۔ نگارستان سخن ظہیر الدین ظہیر دہلوی مطبع احمدی، دہلی ۲۷۔ صفر ۱۲۷۹ھ
۲۳ اگست ۱۸۶۲ء

۔ ذوق، غالب اور مومن کے کلام کا انتخاب

۔ غالب کے ۱۴۰۷ شعر ۱۷۶ صفحے

۲۷۵۔ نیاز و نگار اور فہمیدہ عبدالحسین شعبہ اردو، کراچی نومبر ۱۹۹۶

غالب شناسی یونیورسٹی، کراچی

۲۷۶۔ همعصروں پر غالب کا اثر بھیم سین ظفر ادیب قصر اردو، دہلی ۱۹۷۱

پہلا حصہ : غالب کے ابتدائی حالات

دوسرا حصہ : همعصر شعر پر غالب کے اثرات ۲۰۸ صفحے

۱۔ مقامات اور غالب

۲۷۷۔ باندہ اور غالب صالحہ بیگم قریشی برگ اکیڈمی، باندہ ۱۹۹۳

اس میں نواب ذوالفقار علی بہادر اور نواب علی بہادر ثانی علی کی تصویر کے علاوہ نقشہ سفر مرزا غالب اور ۱۸۷۴ء کا باندہ کا نقشہ بھی شامل ہے
۱۱۱ صفحے

۲۷۸۔ بنگال میں غالب شناسی ڈاکٹر کلیم سہراہی کلچرل اکیڈمی ڈھاکا یکم نومبر ۱۹۹۰
پیش لفظ

بنگال میں غالب شناسی ،
غالب کے ایک حریف۔ آقا احمد علی
غالب کے ایک بنگالی شاگرد۔ خواجہ عبدالغفار اختر
کلام غالب کے بنگلہ تراجم،
غالب کے فکر و فن کا تجزیہ
۹۶ صفحے

۲۷۹۔ بھوپال اور غالب پروفیسر عبدالقوی دسنوی شعبہ اردو، سیفیہ کالج فروری ۱۹۶۹
بھوپال ۱۲۸ صفحے

دفتر کھلا،
بھوپال آنے کی دعوت ،
بھوپال اور تلامذہ غالب،
بھوپال میں غالب کے ملنے والے
خمسہ بر غزلیات غالب،
نمونہ مغلوبیت غالب،
نسخہ حمید یہ سہامجد دی اور مطالبہ غالب،
ایک غزل۔ جو غالب سے منسوب ہوئی

۲۸۰۔ غالب اور بنگال شانتی رنجن بھٹا چاریہ ہندوستانی آرٹ پریس، کلکتہ ۱۹۷۷

۔ غالب کے سفر کلکتہ وغیرہ کی تفصیلات

۔ بعض باتیں غیر مستند بھی ۶۸ صفحے

۲۸۱۔ غالب اور حیدر آباد ضیاء الدین احمد بشکیب ادبی ٹرسٹ بک ڈپو، حیدر آباد دکن

فروری ۱۹۶۹

پیش لفظ

فضا ، غالب کے تعلقات ، دبستان

غالبیات ، آثار

بعض تصویریں اور عکس تحریر بھی ۲۲۳ صفحے

۲۸۲۔ غالب کی دلی سید ضمیر حسن دہلوی تاج پبلشرز، دہلی ۱۹۷۷

مقدمہ

دلی جو ایک شہر تھا (پانچ روپو تاژ)

شخصیات (چار خاکے)

انشائیے (سات) ۱۷۵ صفحے

۲۸۳۔ غالب فخر روزگار دلی رفیع رووف دہلی ۱۹۹۱

ہم سخن فہم ہیں غالب کے طرفدار نہیں (معاصرین اور ناقدین کی آرا کا جائزہ)

غالب کی آگرے کی ابتدائی زندگی اور شادی۔

غالب کی آگرے سے دلی میں آمد

دربار مغلیہ سے غالب کی وابستگی

ہنگامہ غدر میں غالب پر جویتی

غالب رامپور میں ، غالب اور تصوف

غالب کی گرہستی اور خاندانی زندگی

غالب کے فارسی کلام کا جائزہ

غالب کے دیوان اردو کا جائزہ

مکتوبات غالب

۱۶۶ صفحے

غالب کا سفر کلکتہ وغیرہ

حالی کا مرثیہ غالب

۷

۱۲۔ زمانہ اور غالب

- ۲۸۴۔ تنقید غالب کے سو سال گروپ کیپشن مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹
سید فیاض محمود پنجاب یونیورسٹی، لاہور
۔ غالب سے متعلق متعدد اہل قلم کی اہم تحریروں کا انتخاب
۔ زمانی تسلسل کو بھی پیش نظر رکھا گیا ہے ۶۲۸ صفحے
- ۲۸۵۔ غالب اور اس کا عہد شمع زیدی صد سالہ یادگار غالب کمیٹی، نئی دہلی ۱۹۶۹
- ۲۸۶۔ غالب اور عصر غالب ڈاکٹر محمد ایوب قادری غنفر اکیڈمی، کراچی ۱۹۸۲
تعارف از ڈاکٹر معین الدین عقیل
نواب الہی بخش خاں معروف کا غیر مطبوعہ کلام،
غالب اور سر سید احمد خاں غالب اور غیاث الغاث
غالب سے معاصرین کی چھیڑ چھاڑ غالب اور مارہرہ
غالب کے چند شاگرد غالب اور روہیلکھنڈ
مطابقات غالب قطعات تاریخ انتقال و مزار غالب
نظامی بدایونی کا مضمون ”مرزا غالب کے مزار کی مرمت“
۲۸۷۔ غالب۔ پس منظر، پیش منظر ساحل احمد اردو رائٹ ز گلڈ، الہ آباد
۲۸۸۔ غالب شب اور اب پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب مقبول ایڈمی، لاہور
مرتب ڈاکٹر طاہر تونسوی ۱۹۹۱ء
۲۸۹۔ غالب۔ سب اچھا کہیں جسے پروفیسر کرار حسین ادارہ یادگار غالب کراچی ۱۹۹۵ء
۴۳ صفحے
معاشرتی پس منظر اکبر آباد (آئرو) ، دہلی مہوم

زندگی کی کشمکش ، حادثات زمانہ ، توازن اور پختگی

۲۹۰۔ غالب شاعر امرو وزو فردا ڈاکٹر فرمان فتحپوری اظہار ستر پبلشرز، لاہور ستمبر ۱۹۷۰

صفحہ ۳۲۷

۲۹۱۔ وفات غالب کا سوواں سال اشرف قدوسی ادارہ معاشرتی بہبود، ساہیوال ۱۹۶۹

۱۳۔ جائزہ غالبیات

۲۹۲۔ بیاض غالب۔ کمال احمد صدیقی ادارہ مطالعات غالب، سرینگر ۱۹۷۶
تحقیقی جائزہ ۲۸۷ صفحے

نسخہ بیاض غالب (دیوان غالب۔ نسخہ امروہہ) نہ میرزا کے خط میں ہے
اور نہ میرزا کے پاس رہا ہے۔

۲۹۳۔ غالب پر چند تحقیقی مطالعے ڈاکٹر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۶
۲۹۴۔ غالب شکن اور نیاز ڈاکٹر نجیب جمال کاروان ادب، لاہور جولائی ۱۹۹۰
۲۹۵۔ غالب کی بعض تصانیف کالی داس گپتا رخصا ساکار پبلکیشنز، بمبئی دسمبر ۱۹۹۰
کے بارے میں

”غالب کی تصانیف تینتیس ہیں۔ مخطوطات کو شامل کر لیں
تو چار درجن سے زائد ہونگی۔“

غالب کی زندگی میں مطبوعات غالب ، دیوان غالب اردو
غالب کی متنازعہ رباعی ، غالب کے ایک قطعے کی اولین شرح
مثنوی بیان نموداری شان نبوت و ولایت ، نسخہ ار۔ مہلوجاہ،
مہر تیروز ، غالب کی زندگی میں مہر تیروز کی اشاعتیں،
دعائے صبح

اشاریہ ۱۵۶ صفحے علامہ اشرفیہ

۲۹۶۔ غالب کی عظمت عابد رضا بیدار رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اسٹڈیز ۱۹۶۹
نمبر ۱ اسٹڈیز، دہلی ۶۶ صفحے

۲۹۷۔ غالب کی عظمت عابد رضا بیدار رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل ۱۹۶۹

نمبر ۲ اسٹڈیز، دہلی ۱۱۶ صفحے

پیش گفتار ، مقالہ افتتاحیہ

روداد - مختلف اہل قلم کی غالب کے بارے میں رائے

علم و فن دہلی کا غالب نمبر

۲۹۸۔ غالب کی عظمت عابد رضا بیدار رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز، دہلی

نمبر ۳ ص ۱۱۹ تا ۱۸۲ ۱۹۶۹ء

انتخاب کلام غالب۔ جو خود شاعر نے اپنے

آخری دنوں میں رامپور بھیجا تھا

۲۹۹۔ (۱) غالب کے کلام میں نادم سیتاپوری ادارہ فردغ اردو، لکھنؤ ۱۹۲۷ء
الحاقی عناصر

(۲) ایضاً

ایضاً

ایضاً

۱۹۶۵

۲۸۵ صفحے

پیش لفظ از مولانا عبد الماجد دریابادی

حرفے چند از نادم سیتاپوری

اسد سے غالب تک، الحاق و انتساب،

غلطیہائے مضامین بقول آسی،

بھوپال والی غزل، دیوان غالب، چند تبصرے

(۳) غالب کے کلام میں الحاقی عناصر نادم سیتاپوری مدینہ پبلشنگ کمپنی، کراچی

۳۲۰ صفحے ۱۹۷۰

۳۰۰۔ غالبیات نو عابد رضا بیدار رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل، اسٹڈیز، دہلی
حصہ اول ۳۲ صفحے ۱۹۶۹

روزمرہ اور محاورہ غالب از اشک
دیوان تسکین غالب اور ابوالکلام
بھوپال اور غالب قاطع برہان اور رسائل متعلقہ
اصہار الغالب (غالب) تصویر کا دوسرا رخ
مزاحیہ شرح دیوان غالب شاعر کا غالب نمبر
جامعہ کا غالب نمبر

۳۰۱۔ غالبیات نو عابد رضا بیدار رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز، دہلی ۱۹۶۹
حصہ دوم ۱۱۲ صفحے

اٹھارہ پاکستانی، تیس ہندوستانی کتابوں، اور
انتیس غالب نمبروں کا تعارف، اور
دہلی اور علی گڑھ کے غالب سیمیناروں کی روداد
۳۰۲۔ نسخہ بھوپال اور پروفیسر عبدالقوی دستوی شعبہ اردو، سیفہ کالج، بھوپال
نسخہ بھوپال ثانی ۸۸ صفحے فروری ۱۹۷۰

یہ رسالہ پہلے مجلہ سیفہ کے غالب نمبر میں شامل ہو کر شائع ہوا تھا
۳۰۳۔ نسخہ شیرانی اور سید قدرت نقوی مغربی پاکستان، اردو اکیڈمی، لاہور
دوسرے مقالات ۵۲۰ صفحے مارچ ۱۹۸۸

کل آٹھ مقالے ہیں:
دیوان غالب۔ نسخہ شیرانی ۴۰۴ صفحے
درفش کاویانی احوال غالب اور مولوی عبدالحق

قاطع برہان میں اضافے غالب اور انیس
غالب کا ذہنی ارتقا غالب نقاد فن
غالب اور تنقید

۳۰۴۔ یادگار غالب سید حیدر عباس رضوی بھوپال بک ہاؤس، بھوپال ۱۹۸۱
- ایک جائزہ

پیش لفظ

سوانح نگاری کے اصول۔ ۹
یادگار غالب کا جائزہ۔ ۱۹
غالب کی زندگی کے چند اہم پہلو۔ ۲۷، غالب کے اردو کلام کی خصوصیات۔ ۳۹
غالب کی نثر نگاری۔ ۴۹، حیوان ظریف، مرزا غالب۔ ۵۹
غالب کی شہرت کا سنگ بنیاد، یادگار غالب۔ ۶۶
حالی کی نثر نگاری۔ ایک جائزہ ۷۴ تا ۷۹

۷

۱۲۔ ڈرامے فیچر وغیرہ

۳۰۵۔ پیکر غالب محمد عبداللطیف خاں جدید آغا پورہ، حیدر آباد، دکن ۱۹۶۹

یعنی مرزا غالب کی جیتی جاگتی بولتی تصویریں ڈراموں کی شکل میں

پیش لفظ ، تعارف ، دیباچہ

غالب میری نظر میں

سات ڈرامے جن میں غالب کے احوال کی پیشکش کی گئی ہے ۹۶ صفحے

۳۰۶۔ تذکرہ غالب و غلام حسین راز گجراتی نیشنل بک ڈپو، گجرات ۱۹۷۳

غالب پسند آم

۳۰۷۔ تصویر خیال (ڈرامہ) ابرار الرحمان قدوائی قدوائی پبلکیشنز، دہلی۔ فروری ۱۹۶۹

۷۰ صفحے

۳۰۸۔ تصویر غالب (ڈرامہ) ڈی اے ہیر سن قربان

۳۰۹۔ تماشائے اہل کرم مرزا ظفر الحسن ادارہ یادگار غالب، کراچی ۱۹۶۸

ابتدائیہ از ادارہ ۷۰

نظم (تماشائے اہل کرم) از سید محمد جعفری۔ ۱۰

غالب ہمارا تہذیبی ورثہ از پروفیسر کرار حسین۔ ۱۲

غالب کی شخصیت۔ شعر اور خطوط کے آئینے میں از محمد منیر مہاجر۔ ۲۲

انگریز، اردو، انگلستان از سید ہاشم رضا۔ ۲۹

تراشے۔ جراید سے۔ ۳۶، تاثرات حاضرین تقابلی۔ ۹۳

شکریہ از ادارہ ۹۷

۳۱۰۔ تماشا اور تماشای ڈاکٹر محمد حسن دہلی ۱۹۷۵

۔ غالب پر ایک اسٹیج ڈراما

۳۱۱۔ جان غالب انعام اللہ خاں انعام تاج کمپنی، لاہور

حکایتوں، شکایتوں پر مشتمل اسد مرزا اور سمنگر کے خطوط جن میں
غالب کی مشکل پسندی کو بہت مبالغے سے نمایاں کیا ہے۔

۳۱۰۔ چھیڑ غالب سے چلی جائے اکبر علی خاں عرشی زادہ کتاب کار، رامپور ستمبر ۱۹۶۵

پرانے رسالوں، اخباروں سے ماخوذ ریڈیائی فیچر اور مزاحیہ مضامین
وغیرہ کا انتخاب ۲۸۸ صفحے

ابواب: ۱۔ زندگی اپنی جب اس شکل سے گذری غالب

۲۔ مرگے پر دیکھیے دکھلائیں کیا

۳۔ ذکر میراجھ سے بہتر ہے کہ اس محفل میں ہے

۳۱۳۔ دود چراغ محفل ڈاکٹر رفیعہ مملتانہ اعجاز پرنٹنگ پریس، حیدر آباد، دکن

۱۹۶۹ ۹۰ صفحے

غالب کی حیات اور کارناموں پر ایک ڈرامہ

۔ تین ایکٹ اور کئی سین

۳۱۴۔ عالم بالا سے غالب کے خطوط ہاشم عظیم آبادی مکتبہ آزاد پٹنہ دسمبر ۱۹۸۹

ہاشم عظیم آبادی کے نام

۳۱۵۔ غالب (ناول) قاضی عبدالستار

۳۱۶۔ غالب (فلم) ڈائرکٹر: سہراب مودی بمبئی ہندوستان

۵۵۔ ۱۹۵۴ء میں ریلیز ہوئی

کہانی: سعادت حسن منٹو، مکالمے: راجندر سنگھ بیدی

۳۱۷۔ غالب (فلم) ڈائرکٹر: عطاء اللہ شاہ ہاشمی پاکستان

۳۱۸۔ غالب (دستاویزی فلم) اسکرپٹ: خلیق ابراہیم خلیق وزارت اطلاعات، حکومت پاکستان

۳۱۹۔ غالب (فلم) ڈائرکٹر: موہن سکھدیو کہانی: کیفی اعظمی

موسیقی: مدن موہن پروڈیوسر: سادون کمار تاک

ہندوستان بمبئی ۱۹۶۹ء

۳۲۰۔ غالب (ڈراما) خواجہ معین الدین کراچی

۳۲۱۔ (۱) غالب (ڈراما) نذیر محمد خاں مکتبہ صبا، حید آباد، دکن اکتوبر ۱۹۶۸ء

۱۵۷ صفحے پہلی بار

غالب کی شخصیت اور شاعری پر مبنی ایک علاماتی تمثیل

مقدمہ۔ الف تاس

ڈراما پانچ حصوں اور کئی منظروں میں

(۲) ایضاً نذیر محمد خاں مکتبہ دانیال، کراچی فروری ۱۹۸۵ء

۱۸۸ صفحے دوسری بار

۳۲۲۔ غالب۔ انسان اور شاعر شمع زیدی دہلی

(دو ریل کی فلم)

۳۲۳۔ غالب برائے مان ریاض صدیقی اسرا پبلکیشنز، کراچی جولائی ۱۹۹۲ء

۳۲۴۔ (۱) غالب پی ٹی کورس پر میجر محمد عاشق عارف پبلکیشنز، لاہور ۱۹۵۱ء

پہلی بار

۳۲۵۔ غالب چچا مرزا اظہر افسر حیدر آباد، دکن ۱۹۷۳

۔ مرزا غالب پر ایک طویل ڈراما

۳۲۶۔ غالب خستہ ریاض صدیقی حلقہ ادب، لارڈکانہ، سندھ جولائی ۱۹۶۹

انصاف پریس، لارڈکانہ ۳۴ صفحے

۳۲۷۔ غالب خستہ کے بغیر غلام احمد فرقت کاکوری مکتبہ شاہراہ، دہلی فروری ۱۹۶۹

مقدمہ ، خطبہ صدارت ۳۱۴ صفحے

اردو اور مرزا غالب۔ کفن کھوٹوں کے زرخے میں،

غالب کا استعمال غالب اور آم،

غالب جدید محققین کی محفل میں،

چندہ بازان جہاں رابہ حقارت منگر،

غالب کا میمورنڈم بارگاہ ایزدی میں،

غالب قاتلان انبہ کے زرخے میں،

مرزا غالب کا مکتب ۔۔۔۔۔ پہلے دن سے ساتویں دن تک

غالب اور ڈارون لٹ جائیگی جس دن مرے سجدوں کی حقیقت،

غالب کے خط: ہمایوں کبیر، میاں علی عباس حسینی،

بابائے اردو مولانا عبدالحق، وقار عظیم

جوش ملیح آبادی، شوکت تھانوی،

اور عبادت یریلوی کے نام

۳۲۸۔ غالب سے معذرت کے ساتھ احمد جمال پاشا نسیم بھٹنپو، لکھنؤ ستمبر ۱۹۶۴

نثر و نظم میں قدیم و جدید ۲۲۲ صفحے

مختلف اہل قلم کی پیراڈیوں وغیرہ کا مجموعہ

۳۲۹۔ غالب کا پیار (ڈراما) مرزا صادق بیگ پارس بنگولوی بمبئی ۱۹۷۰

۳۳۰۔ غالب کون ہے (ڈراما) سید محمد مہدی نئی آواز، جامعہ نگر، دہلی دسمبر ۱۹۸۰
۱۹۶۹ء میں لکھا اور اسٹیج کیا گیا۔ ۷۲ صفحے

۳۳۱۔ غالب کی شوخیاں احمد جمال پاشا غیر مطبوعہ

۔ غالب کی خوش بیانی از رشید احمد صدیقی وغیرہ

مختلف اہل قلم کی پیراڈیوں کا مجموعہ

۔ نسخہ مملوکہ پاشا اور سنٹل رسرچ انسٹی ٹیوٹ، سیوان

۳۳۲۔ (۱) غالب کے ڈرامے۔ ادارہ فروغ اردو، لاہور ۱۹۵۱

جنہیں شوکت تھانوی نے لکھا سویرا آرٹ پریس، لاہور ۲۲۴ صفحے

غالب سے متعلق چودہ ایسے ڈراموں کا مجموعہ جن میں سے ہر ایک کی کہانی غالب

کے ایک شعر کے مفہوم پر مبنی ہے۔ اشعار یہ ہیں:

۱۔ میں بلاتا تو ہوں اس کو مگر۔ الخ ۲۔ رہے اب ایسی جگہ چل کر جہاں۔ الخ

۳۔ بہرا ہوں میں تو چاہیے دو نا ہو التفات

۴۔ تاب لاتے ہی بنیگی غالب ۵۔ آہ کو چاہیے اک عم اثر ہوتے تک

۶۔ بنا ہے شہ کا مصاحب پھرے بے اتراتا۔ بار بار کیلھی ہیں ان کی رنجشیں

۸۔ دیا ہے خلق کو بھی تا اسے نظر نہ لگے ۹۔ بارے آموں کا چھ بیاں ہو جاے

۱۰۔ تم سلامت رہو ہزار برس ۱۱۔ کاو کاو سخت جائیہاے تنہا نہ پوچھ

۱۲۔ ہیں کو اکب کچھ، نظر آتے ہیں کچھ ۱۳۔ وہ بھی کہہ رہے ہیں کہ یہ بے تک نام ہے

۱۴۔ یاد تھیں ہم کو بھی رنگارنگ بزم آرائیاں

۔ یہ سب ڈرامے ریڈیو پاکستان سے نشر ہو چکے تھے

(۲) غالب کے ڈرامے شوکت تھانوی بک سروس، دہلی جولائی ۱۹۷۰ء
۱۸۸ صفحے

۳۳۳۔ غالب کی واپسی (ڈراما) سلیم تمنای میسور ۱۹۶۹ء

مہارانی کالج میسور میں اسٹیج پر پیش کیا گیا۔

۳۳۴۔ (۱) غالب کے رومان ڈاکٹر عارف بٹالوی الفلاح پبلکیشنز، لاہور ۱۹۶۹ء
ایک دلچسپ رومانی داستان ۲۷۲ صفحے

(۲) ایضاً ڈاکٹر عارف بٹالوی شاہی بک اسٹال، کشمیر، سرینگر
۔ حیات غالب کے وہ گوشے جو عیش و طرب سے سرشار رہے۔
۔ ایک خیالی مشاعرہ بھی

۳۳۵۔ غالب مزاح کی زد میں تسلیم احمد تصور سورج پبلشنگ بیورو، لاہور جون ۱۹۹۶ء

۳۳۶۔ غالب کے نئے خطوط ڈاکٹر انور سدید مکتبہ اردو زبان، سرگودھا ۱۹۸۲ء
۔ غالب کے اسلوب میں

۳۳۷۔ کہرے کا چاند ڈاکٹر محمد حسن شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی دہلی فروری ۱۹۶۹ء
(ڈراما) ۶۹ صفحے

غالب کی زندگی سے متعلق تین ایکٹ کا اسٹیج ڈراما

غالب کے خطوں کے اقتباس اور کلام پر مبنی

۳۳۸۔ (۱) مرزا غالب منجو قمرید النبی نگاہ پبلکیشنز، حیدر آباد، دکن ۱۹۶۹ء
(اردو ڈرامہ) ۱۶۰ صفحے

غالب کی حیات اور ان کے عہد سے متعلق ڈراما

پہلا باب: لطف شباب دوسرا باب: اضطراب

تیسرا باب: انقلاب

(۲) ایضاً منجو قمرید اللہی نگاہ پبلکیشنز، حیدر آباد ۱۹۸۲ دوسری بار
تین ابواب میں منقسم
صفحہ ۱۱۲

شروع میں مختلف لوگوں کی رائیں بھی

۳۳۹۔ مرزا غالب بندر روڈ پر خواجہ معین الدین شعبہ تالیف، ڈراما گڈ، کراچی ۱۹۷۳
پیش لفظ از مختار مسعود، مصنف کون؟
صفحہ ۱۳۵
تاریخی یادداشت ڈرامے کی مختلف پیشکشوں کے بارے میں
جدول ڈرامے کی مختلف پیشکشوں میں حصہ لینے والے
ایک بات اور مناظر سے متعلق
مناظر کی ترتیب۔ کردار جس ترتیب سے اسٹیج پر آتے ہیں
کھیل کا متن

۳۴۰۔ (۱) مرزا غالب۔ اے حمید خالد بکڈپو، لاہور نومبر ۱۹۶۲
رائیل پارک میں (طنز و مزاح) نامی پریس لاہور پہلی بار
صفحہ ۲۵۵

(۲) ایضاً اے حمید فیروز سنز لمیٹڈ، لاہور، راولپنڈی، کراچی ۱۹۹۰ دوسری بار
صفحہ ۲۵۸

۳۴۱۔ مرزا غالب۔ لندن میں اس آئی آغا کٹر پر نمٹ پر پریس لاہور ۱۹۶۶
(ڈراما) اشرف پبلکیشنز، لاہور

۔ تمام کردار اور واقعات خیالی ہیں ۲۰۸ صفحے

۳۴۲۔ مرزا غالب لندن میں شان الحق حقی راجہ بیگم تان
۔ ریڈیائی تمثیل

۔ پہلے یہ ماہ نو لراچی جنوری ۱۹۶۹ میں چھپا تھا۔

- ۳۴۳۔ مرزا نوشہ عشرت رحمانی مکتبہ خاور، لاہور ۱۹۵۷
- ایک ادبی تاریخی ناول ۳۰۳ صفحے
- ۳۴۴۔ مکالمہ غالب (ڈراما) سید مرتضٰ حسین بلگرامی بک سنٹر، علی گڑھ ۱۹۷۰
- غالب اپنے آئینہ میں (حالات) ۲۰۵۷
- منشی نبی بخش حقیر ۲۰۵۲۱
- سید غلام حسین قدر بلگرامی ۶۷-۲۹
- حضرت صاحب عالم و شاہ عالم مارہروی ۱۰۷۵۶۸
- غالب اس کا دوسرا تیسرا حصہ بھی چھپ گیا ہے۔
- ۳۴۵۔ میر سے غالب تک عذرا عادل رشید وجہ پاکٹ بکس، دہلی سنہ ندارد
- (ناول) - مع پیش لفظ ۱۶۶ صفحے
- ۳۴۶۔ نورتن شوکت تھانوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۰ تیسری بار
- ۳۴۷۔ نہیں بہار کو فرصت ظ۔ انصاری مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۶۶
- غالب پر تین ایکٹ کا ڈراما
- ۳۴۸۔ یہ ترا بیان غالب عشرت رحمانی
- (ڈراما) - مرزا کے حالات

۱۵۔ اشاریہ غالب

۳۴۹۔ اشاریہ خطوط غالب اخلاق یونیورسٹی بک ہاؤس، لاہور ۱۹۹۲

جلد اول

۳۵۰۔ اشاریہ خطوط غالب ساجد پروین یونیورسٹی بکس، لاہور ۱۹۹۳

جلد دوم

۳۵۱۔ اشاریہ غالب ڈاکٹر سید معین الرحمان مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹

مطبع عالیہ، لاہور

پیش لفظ از پروفیسر علاء الدین صدیقی۔ الف

تعارف از پروفیسر حمید احمد خاں۔ ج ۱ تا ۵

عرض مرتب از سید معین الرحمان۔ ۵۔ ۲۳۲

پہلا باب: تصانیف غالب۔ مطبوعات در حیات۔ ۲۵

دوسرا باب: تصانیف غالب۔ تعارفات مابعد۔ ۹۵

تیسرا باب: متفرقات غالب۔ ۱۹۵

چوتھا باب: تراجم غالب۔ ۲۔ ۳

ضمیمہ: اضافات متعلق بہ تصانیف غالب۔ ۳۹۷

انڈیکس و غلط نامہ ۲۲۵ تا ۲۹۰

۳۵۲۔ اشاریہ کلام غالب پروفیسر خواجہ احمد فاروقی شعبہ اردو، یونیورسٹی، لاہور

یونین پرنٹنگ پریس، لاہور

کلام غالب میں فارسی ترکیبیں

حصہ اول : اردو ص ۱ تا ۲۲۲

حصہ دوم : فارسی ص ۲۲۵ تا ۵۰۰

۳۵۳۔ توضیحی اشاریہ غالب نامہ۔ فاروق انصاری غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۵
(ابتداء سے جولائی ۱۹۹۳ء تک)

پیش لفظ۔ ۷ ، کچھ اشاریے کے بارے میں۔ ۱۰

غالب انسٹی ٹیوٹ کا قیام اور اس کے مقاصد۔ ۱۵

غالب انسٹی ٹیوٹ کی سرگرمیاں۔ ۱۹

اداریے۔ ۳۰ ، غالب سے متعلق مضامین۔ ۳۳

غالب کے ہم عصر۔ ۶۹ ، دیگر موضوعات۔ ۷۸

خصوصی نمبر۔ ۸۹ ، تبصرے۔ ۱۰۲

مقالہ نما۔ ۱۰۴ ، اشاریہ۔ ۱۲۳

۳۵۴۔ جہان غالب قاضی عبدالودود خدا بخش اور سنٹل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۹۵

۔ غالب سے متعلق کتابوں وغیرہ سے محققانہ بحثیں جو مختلف رسالوں میں شائع ہوئی تھیں۔

۔ یہ دراصل غالب انسائیکلو پیڈیا ہے جس کی بعض قسطیں اب بھی رسالوں میں منتشر ہیں مثلاً اس کی ایک قسط گورکھ پور یونیورسٹی کے شعبہ اردو کے مجلہ ”افکار نو“ بابت ۶۳-۱۹۶۲ء میں چھپی ہے۔

۳۵۵۔ رسالہ نقوش میں نائیلہ انجم الفیصل، لاہور ۱۹۸۹

ذخیرۃ غالبیات

۳۵۶۔ غالب بلیو گرافی ڈاکٹر محمد انصار اللہ شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۲

پیش لفظ از پروفیسر آل احمد سرور

۳-۱

پہلا حصہ: غالب کی اور غالب سے متعلق کتابیں ۱۲۲-۱

دوسرا حصہ: رسالوں کے غالب نمبر ۱۶۰-۱

تیسرا حصہ: رسالوں کے مضامین ۱۶۰-۱

ضمیمہ ۱۶۷-۱۶۱

اشاریہ الف تا ص

۳۵۷- غالب بلیوگرافی ڈاکٹر محمد ظہیر برنی نظام الدین، دہلی ۱۹۹۶

یہ غالباً تین حصوں میں ہے؟

۳۵۸- غالب راجستھانی میں یوسف جھنجھنوی ساہتیہ مجلس پرکاشن جھنجھنو ۱۹۸۳

اس میں کلام غالب کا راجستھانی میں ترجمہ بھی

۳۵۹- غالب نامہ- عاصمہ اعجاز یونیورسل بکس، لاہور فروری ۱۹۹۴

تجزیاتی مطالعہ شعبہ اردو، گورنمنٹ کالج، لاہور

غالب انسٹی ٹیوٹ کے مجلہ ”غالب نامہ“ کا اشاریہ، مصنف وارنگارشات

ابتدائیہ، حرفے چند- از ڈاکٹر سید معین الرحمان- ۱۱

دیباچہ- حدود کار کی نوعیت اور اہمیت ۱۳-

۱- مآخذ و منابع- غالب نامہ کے کتابیاتی کوائف ۲۵-

غالب نامہ: امتیاز و اختصاص ۳۳-

غالب نامہ- اداریوں کا جائزہ اور تجزیہ ۴۱-

پہلی منزل: ابجدی ترتیب سے مصنف وارنگارشات کی نشاندہی- ۶-

دوسری منزل: موضوع وار ذخیرہ غالبیات- توضیح و تجزیہ ۱۳-

تیسری منزل: غالبیات کے علاوہ دیگر مشمولات- ۱۰-

جائزہ ۳۰۷- اختتامیہ ۲۲۲ تا ۲۶۳

۳۶۰۔ غالب نما سید ابن حسن قیصر ادارہ یادگار غالب، کراچی مارچ ۱۹۶۹ء
۱۹۳۷ء تا ۱۹۶۸ء پاکستانی مطبوعات کا وضاحتی اشاریہ
بہ اعتبار حروف تہجی ۱۴۸ صفحے

۳۶۱۔ غالبیات پروفیسر عبدالقوی و سنوی نسیم بکڈپو، لکھنؤ جنوری ۱۹۶۹ء
(بلیوگرانی) سرفراز قوی پریس، لکھنؤ

کچھ غالبیات کے بارے میں ۹۔۷

تصانیف غالب و برائے غالب ۱۱۔

رسائل و اخبارات: بہ ترتیب مضمون نگار ۵۳۔

بہ ترتیب موضوع ۱۶۱۔

مکالمے خاکے وغیرہ: بہ ترتیب قلمکار ۲۶۹۔

بہ ترتیب نگارشات ۲۷۷۔

نظمیں، غزلیں: بہ ترتیب شعرا ۲۸۵۔

بہ ترتیب موضوع ۲۹۴۔

تبصرے ۳۰۲

کتابیات ۳۰۸

۳۶۲۔ غالبیات سجاد احمد لاڑ فہیم اکیڈمی، راجن پور ۱۹۹۰

۳۶۳۔ غالبیات نمبر۔ سید قاسم محمود محمود کتاب لاہور

(رسالہ کتاب، لاہور)

۳۶۴۔ فہرست نمائش ڈاکٹر کوکب قدر شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۶۹

آزاد لائبریری، علی گڑھ سجاد علی میرزا

۔ بہ سلسلہ غالب صدی تقریبات

۳۶۵۔ میرزا غالب ڈاکٹر انعام الحق کوثر مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد ۱۹۸۷
(کتبیات۔ حصہ اول) ۵۲ صفحے

۱۶۔ مضامین کے مجموعے

۳۶۶۔ آئینہ غالب ڈائریکٹر پبلکیشنز ڈویژن، گورنمنٹ آف انڈیا پریس، ستمبر ۱۹۶۳

دہلی الہ آباد

۔ ماہنامہ آجکل دہلی میں، غالب کی شخصیت اور شاعری سے متعلق
شائع شدہ بائیس مضامین کا مجموعہ

عرض مرتب

غالب کی خانگی زندگی۔ حمید احمد خاں ، غالب۔ آغا حیدر حسن

غالب کی کہانی خود ان کی زبانی۔ محمد عتیق،

مرزا غالب کی تصویریں۔ مختار الدین احمد

غالب کے بعض اشعار کے مطالب۔ اثر لکھنوی

غالب اور آزر دہ۔ خواجہ احمد فاضل

غالب کی اپنے کلام پر اصلاحیں۔ امتیاز علی عرشی،

غالب کا شعور۔ راجندر ناتھ شیدا

غالب کے خطوط صغیر بلگرامی کے نام۔ قاضی عبدالودود

غالب اور اردو خطوط نویسی۔ برج موہن دتاتریہ کیفی

۱۸۵۷ء کا ہنگامہ اور خطوط غالب۔ تنویر احمد علوی

غالب کی ایک نادر فیصلہ کن تحریر۔ منظور الحسن برکاتی

غالب کے چند اہم نقاد۔ محمد حسن،

احوال غالب کی گمشدہ کڑیاں۔ غلام رسول مہر

غالب کا ایک شعر۔ مالک رام،

غالب کے اردو دیوان کی اشاعتیں۔ عطا کا کوی
 غالب کے تغزل کا سماجی پہلو۔ عبادت بریلوی،
 غالب اوزیر ہان۔ امتیاز علی خاں عرشی
 غالب کے چند قلمزدہ اشعار۔ وجاہت علی سندیلوی،
 غالب اور عارف۔ شاہد صدیقی
 مرزا غالب ایک صوفی۔ میکش اکبر آبادی
 مرزا غالب کا فارسی کلام۔ مرزا جعفر حسین

۲۷۷ صفحے عرض مرتب کے علاوہ

۳۶۷۔ (۱) احوال غالب ڈاکٹر مختار الدین احمد انجمن ترقی اردو ہند، علی گڑھ جون ۱۹۵۳
 ۲۹۵ صفحے پہلی بار

حیات غالب سے متعلق مختلف لوگوں کے مضامین جو علی گڑھ میگزین کے
 غالب نمبر ۱۹۴۹ء میں چھپے تھے۔

(۲) ایضاً ڈاکٹر مختار الدین احمد انجمن ترقی اردو ہند، نئی دہلی ۱۹۸۶
 ۲۷۶ صفحے دوسری بار

دیباچہ طبع دوم، دیباچہ طبع اول
 غالب اور علی گڑھ۔ پروفیسر رشید احمد صدیقی
 غالب کے حالات میں پہلا مضمون۔ پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب
 غالب کے خود نوشت حالات۔ انظہار الحق ملک
 مرزا غالب کا نسب نامہ۔ خواجہ قمر الدین راقم
 سر غالب در حدیث دیگران۔ ڈاکٹر مختار الدین احمد،
 غالب کی خانگی زندگی لی ایک جھلک۔ پروفیسر حمید احمد خاں
 مرزا غالب۔ مالک رام،

غالب کی خاندانی پنشن۔ غلام رسول مہر

رونداد مقدمہ مرزا غالب۔ بابائے اردو مولوی عبدالحق

دہلی سوسائٹی اور مرزا غالب۔ ڈاکٹر عبدالستار صدیقی

معرکہ غالب اور حامیان قتل۔ خواجہ احمد فاروقی

مرزا غالب کی تصویریں۔ ڈاکٹر مختار الدین احمد

ہر مزد ثم عبد الصمد۔ قاضی عبدالودود

امراؤ بیگم۔ پروفیسر حمید احمد خاں

باقر علی خاں کامل۔ حمیدہ سلطان

من کیستم۔ خواجہ قمر الدین راقم

خواجہ قمر الدین راقم۔ مرزا رفیق بیگ

غالب کے چند اعزہ۔ ناظمہ بیگم پروین

(۳) احوال غالب ڈاکٹر مختار الدین احمد الو قار پبلکیشنز، لاہور ۱۹۹۰

۳۶۸۔ احوال و نقد غالب محمد حیات خاں سیال نذر سنز، لاہور جنوری ۱۹۶۷

۔ غالب کی زندگی اور شخصیت سے متعلق مضامین کا مجموعہ ۸۴۵ صفحے

۔ آل احمد سرور کے یہ مضامین: غالب کی عظمت ۱۴۵-۱۵۸

غالب کا ذہنی ارتقا ۲۹۹-۳۲۲

۳۶۹۔ اسرار غالب سید قدرت اللہ نقوی تخلیق کار پبلشرز، دہلی

۳۷۰۔ بازیافت غالب ڈاکٹر سید معین الرحمان لاہور ۱۹۶۹

مضامین کا مجموعہ

۳۷۱۔ زمانہ کی غالبیات خدا بخش اور سنٹل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۹۴

۔ نگم کے ”زمانہ“ (۱۹۰۳ء تا ۱۹۴۲ء) میں شائع شدہ غالب سے

متعلق مضامین کا مجموعہ

تصویر غالب پیشکش دیانز این نگم-۲

غالب مغفور ا۔ ز۔ لکھنوی-۵،

مرزا غالب کی اردو فارسی شاعری ا۔ ز۔ لکھنوی-۲۵

فلسفہ غالب جگیشور ناتھ درما بیتاب بریلوی-۳۱

۶۲ براوننگ اور غالب سید مقبول حسن احمد پوری

کلیم اور سلیم دونوں شراب کے نشے میں۔ غالب کے ایک شعر

۶۶ کے متعلق۔ میر ولی اللہ

۷۵ مرزا غالب مرحوم کا ایک غیر مطبوعہ قصیدہ ابوالکلام آزاد

۸۵ مرزا غالب مرحوم کی ایک غیر مطبوعہ غزل۔ ابوالکلام آزاد

۸۶ غالب اور ڈاکٹر سید عبداللطیف سید علی عباس حسینی

۹۶ غالب۔ ڈاکٹر عبداللطیف کی کتاب پر تبصرہ دیانز این نگم

۹۷ رقصات غالب میں کاٹ چھانٹ۔ پروفیسر مہیش پرشاد

۱۰۰ غالب کا مذہب سید عاشق علی۔

۱۰۲ روح کلام غالب مولوی نظام الدین حسین نظامی بدایونی

۱۱۲ غالب مصنفہ غلام رسول مہر پر تبصرہ دیانز این نگم۔

۱۱۵ مرزا غالب کی بے اعتدالیاں اقبال انصاری۔

۱۲۱ خطوط غالب مرتبہ مہیش پرشاد پر تبصرہ دیانز این نگم۔

۱۲۲ انتخاب دیوان غالب سلیم جعفر۔

۱۲۶ دیوان غالب اردو کے قلمی نسخے مہیش پرشاد۔

۱۲۹ دیوان غالب مرتبہ ذاکر حسین نگم

۱۲۹ بیان غالب مرتبہ اعلا محمد باقر۔ نگم

۱۳۰ روح غالب مرتبہ محی الدین قادری زور۔ نگم۔

۱۳۱ دیوان غالب مرتبہ نظامی بدایونی۔ نگم۔

۱۳۲ دیوان غالب مرقع چغتای۔ نگم۔

۱۳۳ غالب پراہم خبریں۔ نگم۔

۱۳۴ قاتل اور غالب حکیم ابوالعلا ناطق

۱۳۵ غالب (نظم)۔ روش صدیقی

۳۷۲۔ شہرت غالب بہ کیتی عبدالقوی دسنوی شعبہ اردو، سیفیہ کالج، بھوپال ۱۹۷۰

معروف قلمکاروں کے تنقیدی مضامین جو مجلہ سیفیہ کے غالب نمبر میں چھپے تھے:

غالب کی شاعری۔ پروفیسر محمد مجیب

غالب کا صحیفہ منسوخ۔ ڈاکٹر گیان چند جین

غیر مطبوعہ مکتوبات مرزا غالب مرحوم۔ رضا محمد حضرت جی

غلطیہائے مضامین مت پوچھ۔ وجاہت علی سندیلوی

کلام غالب کی شرحیں۔ ڈاکٹر سید حامد حسین،

غالب کی خود اشتہاریت۔ حنیف کیفی بریلوی

غالب کی تفہیم۔ عابد رضا بیدار، وغیرہ

۳۷۳۔ عرض ہنر پروفیسر محمد حسن نصرت پبلشرز، لکھنؤ دسمبر ۱۹۷۷

۱۔ دو غالب ۲۔ غالب کا فن ۳۔ غالب بنی داخلیت کی آواز

۴۔ غالب کا شعری آہنگ ۵۔ غالب کا نثری آہنگ

۶۔ غالب اور جدید ذہن ۷۔ غالب کا تشکیلی دور

۸۔ غالب اپنے اشعار کے آئینے میں

ان کے علاوہ کچھ اور متفرق مضامین

۳۷۴۔ عرفان غالب پروفیسر آل احمد سرور۔ شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۳

مارچ ۱۹۶۹ کے غالب سیمینار کے مضامین۔ ۲۹۹ صفحے

تعارف ۔ آل احمد سرور ، غالب پر ایک نظر۔ پروفیسر محمد مجیب

غالب اور عصریت۔ عالم خوند میری،

غالب کی حیثیت کے چند عناصر۔ عمیق حنفی

غالب کی شاعری کا علامتی پہلو۔ محمود ہاشمی،

غالب کا صحیفہ منسوخ۔ ڈاکٹر گیان چند

غالب اور مسائل تصوف۔ میکش اکبر آبادی

مرزا غالب اور مسائل تصوف۔ سعید احمد اکبر آبادی

غالب کا فکری پس منظر۔ ڈاکٹر وحید اختر

اردو شاعری پر غالب کا اثر۔ شمس الرحمان فاروقی

غالب کی شاعرانہ عظمت۔ ڈاکٹر محمد یسین

غالب کی شاعری سے متعلق ہمارا تنقیدی رویہ۔ وارث علوی

غالب خوف پر قابو پانے کی ایک کوشش۔ باقر مہدی

غالب کا مطالعہ جدید نفسیات کی روشنی میں۔ ڈاکٹر باقر مہدی

پورے غالب۔ آل احمد سرور

کچھ خطوط غالب کے بارے میں۔ خلیل الرحمان اعظمی

کلام غالب کے قوافی و ردیف کا صوتی آہنگ۔ پروفیسر مسعود حسین صاحب

غالب کی شخصیت اور فن۔ ڈاکٹر وارث کرمانی

۳۷۵۔ عرفان غالب سلطان صدیقی الحمرا اکیڈمی، لاہور ۱۹۷۲
۱۷۶ صفحے

۳۷۶۔ عظمت غالب سید قدرت نقوی تخلیق کار پبلشرز، دہلی

۳۷۷۔ (۱) عظمت غالب۔ ڈاکٹر عبدالمغنی انجمن ترقی اردو، دہلی ۱۹۹۰
فکرو فن ۱۲۹ صفحے

غالب کے ماحول اور شخصیت کے تناظر میں ان کے فن کی خصوصیات
سے بحث

(۲) عظمت غالب ڈاکٹر عبدالمغنی القمر انٹرپرائزز، لاہور ستمبر ۱۹۹۳
فکرو فن

۳۷۸۔ عیار غالب مالک رام علمی مجلس، دہلی فروری ۱۹۶۹
توقیت غالب۔ مالک رام۔ ۹

غالب کی اردو شاعری کے چند پہلو۔ فراق گور کھوری۔ ۱۷

غالب کا فن۔ ڈاکٹر محمد حسن۔ ۳۷

غالب کا نعتیہ کلام۔ ضیا احمد بدایونی۔ ۶۱

جہان غالب۔ قاضی عبدالودود۔ ۹۹

خطوط مشاہیر بنام ولایت و عزیز صفی پوری شاگرد غالب۔

پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب۔ ۱۰۹

غالب کی صحیح تاریخ ولادت۔ سید صد حسین رضوی۔ ۱۷۱

زبان غالب۔ گیان چند ۱۷۱

غالب کا تصور ویرانی۔ محمد عزیز حسن مراد آبادی۔ ۱۸۱

غالب ایک نفسیاتی مطالعہ۔ ڈاکٹر زیندہ ناتھ دگ۔ ۲۱۵

- غالب کی بیماریاں اور مرض الموت۔ ڈاکٹر عبدالجلیل۔ ۲۳۱
- چراغ دیر۔ منظوم اردو ترجمہ۔ اختر حسین ۲۵۱
- غالب شناسی۔ جب اور اب۔ مالک رام ۲۷۲ تا ۲۵۹
- ۳۷۹۔ غالب مرتب: ڈاکٹر امرت لعل عشرت غالب صد سالہ جشن کمیٹی یوپی ۱۹۶۹
- ناشر: پرشوتم سنگھ سیٹھی اکرام حسین لیتھو الیکٹرک مشین پریس، بنارس
- فہرست مضامین ث۔ ج
- اپنی بات۔ پرشوتم سنگھ سیٹھی ح۔ خ
- سفینہ جب کہ کنارے پہ۔ عشرت د
- ذکر غالب۔ فراق گورکھپوری۔ ۱۔ ۱۳
- مرزا غالب (نظم)۔ تلوک چند محروم ۱۶۔ ۱۴
- عجب از او مرد تھا۔ ڈاکٹر اعجاز حسین ۱۔ ۲۷
- شرح مصرع غالب (بنارس سبب بندوستان ہے) کی تفسیر۔ نذیر بناری۔ ۲۸۔ ۲۹
- غالب اور اقبال۔ جگن ناتھ ازاد ۳۰۔ ۵۶
- غالب بہ حیثیت غزلگو۔ عرش ملیانی ۵۷۔ ۷۶
- غالب (نظم)۔ نازش پرتا بگڑھی۔ ۷۷
- غالب کا تصور عشق۔ حمیدہ سلطان۔ ۸۰
- نذر غالب (نظم)۔ حفیظ بناری۔ ۸۷
- اسد اللہ خان غالب (نظم)۔ جوہر بناری۔ ۹۳
- نذر غالب (نظم) مسلم احریری بناری ۹۶
- غالب کا مذہبی عقیدہ۔ سید سلیمان عباس رضوی ۹۷۔ ۱۶۳
- مثنوی اور غالب۔ ڈاکٹر سید محمد عقیل ۱۶۴

ذکر و فکر غالب (نظم) علیم مسرور بنارس ۱۸۲

غالب چراغ دیر کی روشنی میں۔ ڈاکٹر امرت لعل عشرت ۱۸۳

غالب ذکر و فکر۔ کنور مہید ر سنگھ بیدی سحر۔ ۱۹۸

غالب کے اشعار۔ گنجینہ معانی کا طلسم۔ ڈاکٹر سید محمود الحسن ۲۲۰-۲۳۱

باد نفس اور نگہت گل۔ پروفیسر سید احتشام حسین ۲۳۲-۲۳۶

غالب کا عظیم کارنامہ۔ طنز و مزاح کے آئینے میں۔ ڈاکٹر رام اسرا راز

۳۸۰۔ غالب بانژاد نو عمر حیات، ظہور الاسلام، شعبہ اردو، سیفہ کالج، بھوپال ۱۹۷۱

اقبال مسعود

نئے لکھنے والوں کے آٹھ مضامین جو مجلہ سیفہ کے غالب نمبر میں چھپے تھے:

غالب ایک قصیدہ نگار۔ عمر حیات خاں غوری

انقلاب ۱۸۵۷ء کا غالب پر اثر۔ اقبال مسعود

غالب خود اپنے کلام کا شارح۔ سید ظہور الاسلام

غالب اور نعت گوئی۔ خالد محمود

غالب نام آورم۔ حسین احمد حسینی

غالب سیفہ کالج میں۔ شارر اہی وغیرہ

۳۸۱۔ غالب بہ حیثیت عتیق احمد اردو بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۹۶

اردو شاعر اور مکتوب نگار

کلام غالب پر تبصرہ ۵-۸ سوانح حیات مرزا غالب ۹-۱۳

غالب کی مقبولیت کے اسباب ۱۴-۲۶

غالب کی شاعری کا پس منظر ۲-۴۱

حیات غالب کی چند اہم تاریخیں ۴۲-۴۵

غالب کا الہام شعر و ادب ۲۶-۳۶

مکتوبات غالب ۶۷-۷۹

سوالات و جوابات (متعلق بہ خطوط غالب) ۸۰-۸۲

غالب قصیدہ گو کی حیثیت سے ۸۳-۸۶

۳۸۲۔ غالب بہ صدا انداز پبلیکیشنز ڈویژن، دہلی

۔ غالب سے متعلق منتخب مضامین

۔ انگریزی، ہندی اور اردو میں

۳۸۳۔ غالب پر چند تحریریں ڈاکٹر سعادت علی صدیقی انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۹۰

۳۸۴۔ غالب ذاتی تاثرات سید سجاد باقر رضوی و پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

کے آئینے میں ڈاکٹر عبدالشکور احسن مجلس یادگار غالب، لاہور

غالب کی شخصیت اور فن سے متعلق مضامین کا انتخاب مثلاً:

غالب میری نظر میں از غلام رسول مہر ۱۷۹ صفحے

۳۸۵۔ غالب صدی میگزین پروفیسر نور الحسن ہاشمی غالب صدی تقریبات ۱۹۶۹

لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ

۳۸۶۔ غالب غالب مرزا ظفر الحسن ادارہ یادگار غالب، کراچی ۱۹۷۳

۳۸۷۔ غالب۔ فکر و فن شعبہ اردو، گورکھپور یونیورسٹی، نامی پریس، لکھنؤ

گورکھپور ۱۶۰ صفحے ۱۹۷۰

ابتدائیہ۔ ڈاکٹر محمود الہی (یہ ۱۹۶۹ء کے غالب سمینار کے مضامین کا مجموعہ ہے)

رپورٹ۔ گورکھپور یونیورسٹی میں غالب سمینار۔ مجاہد حسین رضوی

خطبہ افتتاحیہ۔ پروفیسر خواجہ احمد فاروقی

مطالعہ غالب کے چند پہلو۔ پروفیسر سید احتشام حسین

غالب کے خطوط میں نفس کی پرچھائیں۔ پروفیسر اسلوب احمد انصاری
دو غالب۔ ڈاکٹر محمد حسن،

غالب اور ذال فارسی۔ ڈاکٹر نذیر احمد

غالب کی شاعری، بازیچہ اصوات۔ ڈاکٹر معنی تبسم

رفقار ادب۔ غالبیات ۱۹۶۹ء میں۔ ڈاکٹر محمود الہی

۳۸۸۔ غالب کچھ مضامین ڈاکٹر خلیق انجم انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۹۱

حرف آغاز

غالب کی فارسی غزل۔ سید حامد

غالب کے فارسی قصاید کا مطالعہ لسانی نقطہ نظر سے۔ ڈاکٹر نذیر احمد

غالب کے کچھ شعروں کا متن۔ ڈاکٹر کمال احمد صدیقی،

نقشہ غالب میں طنز و مزاح۔ ڈاکٹر خلیق انجم

۳۸۹۔ غالب۔ پتھ جائزے وقار روحانی و شعبہ اردو و فارسی ۲۸ فروری ۱۹۶۶

اوصاف احمد لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ ۱۱۲ صفحے

ذیل کے مضامین شامل ہیں:

غالب کی بت شکنی۔ سید احتشام حسین

غالب کے اردو قصیدے۔ آفتاب اختر

غالب اپنی شخصیت کے آئینے میں۔ آل احمد سرور

غالب کا تصور غم۔ اوصاف احمد

غالب کی اردو غزل۔ سید احمد

مرزا غالب بہ حیثیت نثر نگار۔ شجاعت علی سندیلوی

غالب کی شخصیت۔ شوکت بہزاداری

غالب کی شاعری میں تازگی

اور زندگی کا راز۔

ظ۔ انصاری

غالب کی فارسی شاعری۔

محمد شکیل احمد

غالب ایک مطالعہ۔

محمد سلیم شبنم

۳۹۰۔ غالب نام آور ادارہ اردو، کراچی انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۶۹

سہ ماہی اردو میں شائع شدہ مضامین کا انتخاب

حرفے چند ، غالب کی خودنوشت

نسب نامہ غالب از راقم دہلوی۔ مرزا رفیق بیگ

عہد و سوانح غالب۔ ڈاکٹر محمد اشرف،

غالب سے متعلق ۱۸۶۸ء کا ایک انگریزی خط۔ ڈاکٹر سید سجاد

غالب اور دربار رامپور۔ مالک رام

رونداد مقدمہ غالب۔ عبدالحق

۱۸۵۷ء اور غالب۔ گوپی چند نارنگ

غمگین اور غالب۔ محمد مسعود احمد

محاسن کلام غالب۔ عبدالرحمان بجنوری

غالب۔ پروفیسر آل احمد سرور

غالب کا فلسفہ۔ سید ہاشمی فرید آبادی

غالب کا فن اور اس کا نفسیاتی پس منظر۔ اختر اور نیوی

کلام غالب اور اردو کی شرحیں۔ سید ہاشمی فرید آبادی

میخانہ آرزو سر انجام۔ مسلم ضیائی

مثنوی ابر گہر بار۔ تحسین سروری

۳۹۱۔ غالب نام آورم مجلس یادگار غالب، حیدر آباد، پاکستان فروری ۱۹۶۹

بجنوری سے نیاز جالندھری تک کی تحریروں کے اقتباس اور

غالب کے منتخب اشعار ۹۲ صفحے

۳۹۲۔ گفتہ غالب ڈاکٹر محمد سیادت نقوی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۴

سات مضامین کا مجموعہ ۱۶۸ صفحے

۳۹۳۔ گنجینہ غالب پبلکیشنز ڈویژن، دہلی فروری ۱۹۶۹

رسالہ آجکل میں شائع شدہ مضامین کا انتخاب، ۱۸۶ صفحے

کچھ غالب کے بارے میں۔ امتیاز علی عرشی،

نواب میر تراب علی خاں۔ مالک رام،

غالب اور ذال فارسی۔ قاضی عبدالودود،

غالب کی شاعری کے بعض خاص پہلو۔ غلام رسول مہر،
 غالب کا قیام آگرہ اور تذکرہ سرور۔ خواجہ احمد فاروقی،
 مرزا غالب سے ایک ملاقات۔ مختار الدین احمد،
 مرزا غالب کے چار خط۔ سید احتشام حسین،
 ابر گہر بار۔ ظ۔ انصاری،

غالب کا تنقیدی شعور۔ اعجاز حسین،
 نوادر غالب۔ ثار احمد فاروقی،
 غالب کی ایک مہر۔ مختار الدین احمد،
 غالب کے خطوط کی تاریخیں اور ترتیب۔ سید قدرت نقوی،
 غالب خیام کے رنگ میں۔ حسن عسکری پلکھنوی،
 غالب اور قید۔ مرتضیٰ حسین،

۳۹۴۔ مقالات بین الاقوامی ڈاکٹر یوسف حسین خاں غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۶۹
 غالب سمینار (اردو) ۱۹۶۹ء کے سمینار کے سولہ مقالے

بہ شمول پیش لفظ ۳۵۶ صفحے

۳۹۵۔ (۱) نقد غالب ڈاکٹر مختار الدین احمد انجمن ترقی اردو ہند، علی گڑھ جون ۱۹۵۶
 غالب کے فن سے متعلق علی گڑھ میگزین کے غالب نمبر ۱۹۴۹ء
 میں چھپے ہوئے مضامین

مقدمہ - پروفیسر ال احمد سرور

غالب کا تفکر۔ سید احتشام حسین

غالب کی عظمت۔ ال احمد سرور

غالب معتقد میر۔ سید عبداللہ

غالب کی شاعری میں حسن و عشق۔ حمید احمد خاں

غالب کی عشقیہ شاعری۔ عبادت بریلوی

غالب کا نظریہ شعر۔ ڈاکٹر وحید قریشی

غالب کی فنکاری۔ اختر اورینوی

غالب کی شاعری کے چند بنیادی عناصر۔ غلام رسول مہر

غالب اور عصر جدید۔ خلیل الرحمان اعظمی

دیوان ناظم میں غالب کا حصہ۔ شیخ محمد اکرام

کوی بتلاو کہ ہم بتلائیں کیا۔ رشید احمد صدیقی

اردو شاعری میں غالب کی اہمیت۔ آفتاب احمد

مرزا غالب۔ مالک رام

غالب بہ حیثیت محقق۔ قاضی عبدالودود ۵۷۲ صفحے

(۲) نقد غالب ڈاکٹر مختار الدین احمد الو قار پبلکیشنز، لاہور ۱۹۹۵

مع مقدمہ۔ پروفیسر ال احمد سرور ۳۶۸ صفحے

۳۹۶۔ نقش ہائے رنگ رنگ قمر اعظم ہاشمی غالب صد سالہ تقریبات کمیٹی، پٹنہ یونیورسٹی، پٹنہ

۱۹۶۹ لیبل لیتھو پریس، پٹنہ

ان مقالوں، نظموں وغیرہ کا مجموعہ جو غالب سمیناروں میں پڑھے گئے ۲۵۲ صفحے

۳۹۷۔ نقش ہائے رنگ رنگ (مضامین) اخلاق حسین عارف

۳۹۸۔ نقوش غالب ڈاکٹر سید معین الرحمان الو قار پبلکیشنز، لاہور ۱۹۹۵

۳۸۹ صفحے

۳۹۹۔ نقوش غالب ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ ۱۹۷۲

کہتے ہیں کہ..... از ڈاکٹر شیا م لال کالٹرا (عابد) پیشادری ص ۳۱۰ تا ۳۲۰

اس کے علاوہ گیان چند جین وغیرہ کے کئی مضامین

۴۰۰۔ نقوش غالب سرگودھا راکادمی، سرگودھا

غالب سے متعلق مقالوں کا مجموعہ

۴۰۱۔ نوائے غالب ڈاکٹر حکم چند نیر بنارس ہندو یونیورسٹی بنارس ۱۹۶۹

۱۸۰ صفحے

غالب کے حالات، ان کے کلام اور خطوں کا انتخاب

۔ صد سالہ یادگار غالب کمیٹی، بنارس ہندو یونیورسٹی، بنارس

مرزا غالب، پیغامات

اپنی بات۔ ڈاکٹر حکم چند نیر،

غالب کون ہے۔ ڈاکٹر رام آسرار از

مرزا غالب کی شاعری۔ ڈاکٹر دیوراج،

انتخاب کلام غالب، انتخاب خطوط غالب

۴۰۲۔ مجموعہ مضامین مرتب: پروفیسر ظہیر احمد صدیقی غالب اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۹۰

مختلف رسالوں میں شائع شدہ مضامین کا انتخاب

کتاب کا نام ابھی متعین نہیں ہوا۔

کتاب تین جلدوں میں ہوگی

پہلی جلد کے مضامین کی فہرست

پروفیسر ظہیر احمد صدیقی

ڈاکٹر ظہیر احمد

ڈاکٹر عتیق الرحمن

پیش لفظ

دیباچہ

غالب کے باقیات الصالحات

غالب کا قیام آگرہ اور سن ولادت

غالب اور قومی دفاتر خانہ

غالب عہد و سوانح غالب

غالب کا سن ولادت

احوال غالب کی گم شدہ کڑیاں

غالب اور دربار رام پور

جانشینی غالب کا مسئلہ

مرزا غالب حالات عادات خصائل

غالب اور عوارض

غالب اور طب قدیم

غالب کے ادبی معرکے

غالب کا ماحول

ملا عبد الصمد (استاد غالب)

غالب پر سکھ کا الزام اور اس کی حقیقت

غالب اور دربار اودھ

غالب اور میرٹھ

غالب کے بہاری شاگرد

مرزا غالب کے بنارس تلامذہ

غالب کے ایک باکمال شاگرد

ولایت علی خان ولایت و عزیز

غالب اور بہار

پروفیسر خواجہ محمد حامد

سید اکبر علی ترمذی

کے۔ ایم اشرف

شمینہ شوکت

غلام رسول مہر

مالک رام

یوسف بخاری

مالک رام

ڈاکٹر مناظر عاشق ہر گانوی

مولانا حکیم محمد احمد صاحب برکاتی

مالک رام

کوثر چاند پوری

مالک رام

مالک رام

شیخ تصدق حسین

شوکت سبزواری

ڈاکٹر خالد رشید صبا

خیر بہرہ روی

حنیف نقوی

قاضی عبدالودود

خواجه احمد فاروقی	خوب چند ذکا اور مرزا غالب
خان غازی کابلی	غالب کے افغان دوست اور شاگرد
تحسین سروری	سالک اور غالب
مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی	غالب اور مفتی محمد عباس
مختار الدین احمد	غالب اور مفتی میر محمد عباس

۷۱۔ دیوان غالب

۴۰۳۔ (۱) دیوان اسد اللہ خاں بہ اہتمام سید عبدالغفور سید المطالع عرف شعبان ۱۲۵۷ھ
صاحب غالب تخلص
مطبع سید الاخبار، دہلی اکتوبر ۱۸۴۱ء
مالک: سید محمد خاں بہادر

دیباچہ غالب (فارسی) ص ۳-۵
غزلیں ص ۹۵ تک، قصیدے ص ۹۹ تک
قطعات و رباعیات ص ۱۰۳ تک
تقریظ نوختہ نواب ضیاء الدین احمد خاں نیرور خشاں (۱۲۵۴ھ / ۱۸۳۹ء)
- تقریظ میں شعروں کی تعداد ۱۰۷۰، بصورت موجودہ ۱۰۹۳
- تین شعر مکرر لکھے ہیں اس لیے صحیح تعداد ۱۰۹۶
غلط نامہ ص ۱۰۹ء

(۲) دیوان اسد اللہ خاں مع پیش لفظ از کالی داس گپتارضا و مل پبلیشرز، بمبئی ۱۹۸۶
صاحب غالب تخلص (عکسی)
۱۰۹ صفحے

۴۰۴۔ دیوان اردو مرزا مطبع دار السلام جمادی الاول ۱۲۶۳ھ

اسد اللہ خاں غالب عرف مطبع صادق الاخبار، دہلی مئی ۱۹۴۷ء
- بہ تصحیح غالب و بہ اہتمام نور الدین احمد لکھنوی
- مع تقریظ نیرور خشاں

بہیروٹی والادو شعر کا قطعہ اور چودہ شعر کی غزل ”جاں کے لیے“ بھی شامل
- کل شعر ۱۱۵۸ کل ۹۸ صفحے

۴۰۵۔ درس غالب مرتب: پیرزادہ ابراہیم محمد حنیف اردوئے معلیٰ اکادمی، لاہور ۱۹۳۸

حجازی پریس لاہور

۔ مطبع دارالسلام کا مطبوعہ متن،

۔ قدیم و جدید کلام کا مکمل مجموعہ۔ برائے طلباء۔ بہ التزام حرکات

۔ کتابت میں سررشتہ تعلیم کے سسٹم پر عمل کیا گیا ہے ۱۹۹۱ء

۴۰۶۔ دیوان غالب بہ اہتمام امواجان مطبع احمدی، دہلی، شاہد رو ۲۰ مئی ۱۹۷۸ء

۔ مع تقریباً ۲۹ جلدیں ۱۸۶۱ء ۲۹ جولائی ۱۸۶۱ء

۔ اعلاطے پر۔ کل ۹۶۷ اشعار، کل ۸۸ صفحے

۴۰۷۔ دیوان غالب۔ بہ اہتمام قشتی شیونز این مطبع قشتی شیونز این عرف ۲۸۰

مطبع منہدی ناریق سرگودھا ۱۸۶۳ء

۔ مطبع احمدی۔ مطبوعہ متن کی نقل ۱۸۶۶ء

۔ یہ شعر سو پانچویں ہے۔ کل ۵۷۵ اشعار

۔ بقول: "یہ اس قلمی نیشے پر مبنی جو غالب نے نواب یوسف علی شاہ

کی خدمت میں جیسا تمام نواب و درخشاں پیر کی درامپہ میں لکھا ہے

۴۰۸۔ دیوان غالب۔ مع خاتمہ المطبع و رموز و حتمہ مطبع احمدی، لاہور ۱۸۶۷ء

محمد مہدی ارجمان بن حاجی محمد رشید شاہ ۱۸۶۲ء

۔ یہ ۱۸۶۱ء کا مطبوعہ متن ہے اور اس نیشے پر مبنی ہے جس کی بقول

محمد مہدی ارجمان خود غالب نے تصحیح کی تھی

نیز درخشاں کی تقریباً شامل نہیں ہے

۔ کل ۱۸۰۲ اشعار ۱۰۲۰۰

۴۰۹۔ دیوان غالب پیش لفظ، کالی داس گیتارضا، مل پبلکیشنز، بمبئی جنوری ۱۹۸۷
(چوتھا ایڈیشن) یہ مطبع نظامی کانپور کے مطبوعہ نسخے کا عکسی ایڈیشن ہے ۱۰۴ صفحے
۴۱۰۔ (۱) دیوان غالب اردو مرتب: مالک رام آزاد کتاب گھر، دلی مارچ ۱۹۵۷ پہلی بار
مطبع نظامی کانپور کے مطبوعہ متن کے مطابق،
مع مقدمہ مرتب۔ ۳۶ صفحے

۔ غالب کا سہرا اور چار شعر اردو کے معلا کے بھی شامل کیے گئے ہیں۔
شعروں کی تعداد ۱۸۱۸ ۳۵۹ صفحے
۔ متن کی تصحیح کی ہے لیکن اس کی نشاندہی نہیں کی ہے۔

(۲) ایضاً مرتب: مالک رام آزاد کتاب گھر، دہلی ۱۹۶۰ دوسری بار
۳۵۹ صفحے

(۳) ایضاً۔ صدی ایڈیشن ایضاً صد سالہ یادگار غالب کمیٹی، دہلی فروری ۱۹۶۹
لبرٹی آرٹ پریس، دلی
شروع میں صرف دو صفحے کا تعارف

(۴) ایضاً۔ صدی ایڈیشن مرتب: مالک رام آزاد کتاب گھر، دہلی

(۵) دیوان غالب مرتب: مالک رام لاہور ۱۹۷۶
۲۱۶ صفحے

(۶) دیوان غالب اردو مرتب: مالک رام غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دلی ۱۹۷۹
سود لیتھو پریس، دہلی

سرورق کا اندراج:

”دیوان غالب کا یہ نسخہ مطبع نظامی کانپور کے نسخے پر مبنی ہے جو ۱۸۶۲ء
میں شائع ہوا تھا۔ یہ غالب کا سب سے آخری صحیح کردہ متن ہے اور

اس میں کلام بھی سب سے زیادہ ہے۔“

توقیت غالب ایک صفحہ ، عرض ناشر: محمد یونس سلیم ایک صفحہ

تعارف: مالک رام ۷-۸ ، دیباچہ فارسی۔ غالب ۹-۱۰

دیوان ۱۱-۲۱۶۔ متن کے ساتھ کوی حاشیہ نہیں

اس میں ۱۸۱۸ شعر ہیں اور ضمیمہ کے طور پر سہرا بھی شامل کیا گیا ہے۔

۴۱۱ (۱) دیوان غالب مع تعارف از غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی فروری ۱۹۸۶

(اردو) محمد شفیع قریشی ۲۲۰ صفحے

مطبع نظامی کانپور کے متن کے ساتھ نسخہ حمید یہ کلام بھی شامل

(۲) ایضاً محمد شفیع قریشی پروگریسو بکس، لاہور مئی ۱۹۹۲

(۳) ایضاً ایضاً مکتبہ فیاض، لاہور اکتوبر ۱۹۹۳

۴۱۲ (۱) دیوان غالب مرتب: مولانا حامد علی خاں مجلس یادگار غالب ۱۹۶۹

۲۱۹ صفحے پنجاب یونیورسٹی، لاہور

مطبع نظامی کانپور کے متن کی متداول نسخوں کی مدد سے تصحیح کی ہے۔

(۲) دیوان غالب مولانا حامد علی خاں پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۸۰

۲۵۶ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً الفیصل ناشرانہ اپریل ۱۹۹۵

تاجران کتب، لاہور

۴۱۳ (۱) دیوان غالب نور الحسن نقوی مکتبہ الفتاویٰ علیہ ۱۹۸۰

(نسخہ حامد علی خاں)

مقدمہ از نقوی ص ۳-۲۴

دیباچہ فارسی غالب ص ۲۵

دیوان۔ کہیں کہیں حاشیے بھی ہیں۔ ص ۲۵۵ تا ۲۷۷

(۲) ایضاً نور الحسن نقوی مکتبہ الفاظ علی گڑھ ۱۹۹۳

مقدمہ از نور الحسن نقوی ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ

دیباچہ از غالب ۲۷۱ صفحے

(۳) ایضاً نور الحسن نقوی ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ ۱۹۹۶

۲۷۱ صفحے

۴۱۴۔ (۱) دیوان غالب مع پیش نامہ از کتاب نگر، لکھنؤ جنوری ۱۹۵۸

پروفیسر احتشام حسین تنظیم پر لیس، لکھنؤ

۔ مرزا غالب کے صحیح کیے ہوئے مطبع نظامی کانیپور کے نسخے کے مطابق

پاکٹ ایڈیشن ۱۷۶ صفحے

(۲) دیوان غالب پروفیسر سید احتشام حسین کتاب نگر، لکھنؤ ۱۹۷۲

۴۱۵۔ (۱) دیوان غالب مرتب: آغا محمد طاہر ازاد بکڈپو، دہلی ۱۳۵۵ھ

(طاہر ایڈیشن) نبیرہ آزاد لیبل آرٹ پریس، دہلی ۱۹۳۶ء

متن مرتب کے نانواں حسین مرزا کے ہاتھ کے لکھے ہوئے اس

نسخے پر مبنی جسے خود غالب نے پڑھ کر اپنی مہر اور دستخط سے مزین

کیا تھا ۱۴۷ صفحے

(۲) ایضاً آغا محمد طاہر اردو اکیڈمی، سندھ، کراچی ۱۹۶۸ تیسری بار

(۳) ایضاً ایضاً ماہنامہ کتاب لاہور۔ غالب نمبر فروری ۱۹۶۹

۱۹۳۶ء کا مطبوعہ مکمل متن

مع تمہید و تعارف و حیات غالب سنین کے آئینے میں از گوہر نوشاہی

دیباچہ طبع اول از آغا طاہر

(۴) ایضاً - مرتب: ڈاکٹر گوہر نوشاہی سنگ میل پبلیکیشنز، لاہور فروری ۱۹۶۹
نسخہ طاہر ۱۹۲ صفحے

(۵) دیوان غالب - نسخہ طاہر مرتب: ڈاکٹر گوہر نوشاہی لاہور ۱۹۸۰
۱۵۸ صفحے

۴۱۶۔ (۱) دیوان غالب مرتب: ڈاکٹر یوسف غالب انسٹی ٹیوٹ، نی دہلی ۱۹۷۷
حسین خاں ۱۵۶ صفحے

وہ متن جو غالب نے نواب یوسف علی خاں والی رامپور کی خدمت میں
بھیجا تھا، مع نسخہ حمیدیہ

(۲) دیوان غالب ڈاکٹر یوسف حسین خاں و غالب انسٹی ٹیوٹ، نی دہلی ۱۹۷۷
پاپولر ایڈیشن نثار احمد فاروقی
مع مقدمہ و فرہنگ الفاظ

۴۱۷۔ (۱) دیوان غالب جدید مرتب: مفتی محمد انوار الحق منیر، جامعہ سلیم پور، لاہور ۱۹۲۱
المعروف بہ نسخہ حمیدیہ
۵۔ صفر ۱۲۳۷ھ کے لکھے ہوئے اس مخطوطے کے مطابق جو
۱۸۲۱ء

میاں فوجدار محمد خاں (بھوپال) کے کتب خانے میں دستیاب ہوا تھا۔

تمہید از مفتی محمد انوار الحق ص ۳ تا ۳۱

مقدمہ از ڈاکٹر عبدالرحمان بجنوری ص ۳۳ تا ۳۹

متن (کل ۱۸۸۳ شعر) ص ۱ تا ۳۵۲

(۲) ایضاً (نگلی) مرتب مفتی محمد انوار الحق اترپردیش ادبیاتی، لاہور ۱۹۸۲
المعروف بہ نسخہ حمیدیہ

نسخہ مطبوعہ ۱۹۲۱ء کا پہلا فوٹو افیسٹ ایڈیشن

مع پیش لفظ از محمود الہی

(۳) ایضاً مرتب: مفتی محمد انوار الحق مدھیہ پردیش اردو اکیڈمی، بھوپال ۱۹۸۲

نسخہ حمیدیہ نسخہ مطبوعہ ۱۹۲۱ء کا دوسرا ایڈیشن

۴۱۸۔ (۱) دیوان غالب مرتب: پروفیسر حمید احمد خاں مجلس ترقی ادب، لاہور جولائی ۱۹۶۹

نسخہ حمیدیہ

۲۹۰ صفحے پہلی بار

(۲) ایضاً

ایضاً

ایضاً

مئی ۱۹۸۳

نسخہ حمیدیہ

دوسری بار

دیباچہ از پروفیسر حمید احمد خاں ص ۱۷ تا ۲۹

متن مع حواشی ص ۱ تا ۲۹۰

غلط نامہ ص ۱ تا ۴

۴۱۹۔ غالب کا منسوخ دیوان مرتب: مسلم ضیائی ادارہ یادگار غالب، کراچی مارچ ۱۹۶۹

وہ کلام جو متداول دیوان میں شامل نہیں ہے

ماخذ اور اختلافات نسخ کی بھی نشاندہی کی ہے

۳۴۳ صفحے

۴۲۰۔ مجموعہ نیرنگ (نسخہ حمیدیہ) ۱۹۶۶

۴۲۱۔ نے ناشیدہ غالب مرتب اکبر رضا جمشید بک اسمپوریم، پٹنہ ۱۹۶۸

لیتھو آرٹ پریس، پٹنہ ۱۱۵ صفحے

نسخہ حمیدیہ، نسخہ آسی اور نسخہ عرشی سے ماخوذ

غالب کا غیر متداول کلام

۴۲۲۔ دیوان غالب مرتب ڈاکٹر وحید قریشی مجلس ترقی ادب، لاہور اگست ۱۹۶۹
- نسخہ شیرانی
تا صفحہ ۱۰۹ اب

حافظ محمود خان شیرانی کے مملوکہ مخطوطے کا عکس
کوی حواشی نہیں۔

- صرف دو صفحوں کا پیش لفظ

۴۲۳۔ دیوان غالب بخط غالب مرتب اکبر علی خاں ادارہ یادگار غالب، رامپور ستمبر ۱۹۶۹
(نسخہ عرشی زادہ) عرشی زادہ

- نو دریافت نسخہ بھوپال کا صفحہ بہ صفحہ عکس۔ دیدہ زیب

- دعویٰ یہ ہے کہ یہ نسخہ ۱۲۳۱ھ میں غالب نے خود اپنے ہاتھ سے لکھا تھا۔

تعارف از پروفیسر آل احمد سرور ۹-۱۰

ابتدائیہ ۱۲-۱۳، مباحث ۱۴-۳۱

یاد آورد۔ مخطوطے کے کلام کی قرات ۳۲-۴۰

عکس مخطوطہ ۲-۱۲۶

۴۲۴۔ (۱) بیاض غالب محمد طفیل نقوش پریس، لاہور ۱۹۶۹

(نو دریافت، بخط غالب) پہلی بار

یہ مجلہ نقوش کے غالب نمبر کا دوسرا حصہ

مباحث: بیاض غالب، دیوان غالب کا ایک نادر انتخاب۔

گل رعنا بخط غالب (عکس)، دو غیہ مطبوعہ خط بنام غالب

غالب اور غنیۃ الطالبین، میخانہ آرزو انجام

غالب کے سات فارسی خط اور صادقین کی تیرہ غیہ مطبوعہ۔ تمام یہ

(۲) ایضاً محمد طفیل نقوش پریس، لاہور ۱۹۸۴ء دوسری بار
صفحہ ۳۷۲

۳۲۵۔ (۱) دیوان غالب مولانا نظام الدین حسین نظامی پریس بدایوں مارچ ۱۹۱۵
(۲) معر ۲۸۴ صفحہ پہلی بار
نظامی بدایونی
- مع دیباچہ، سوانح غالب
- مرزا کا فوٹو بھی شامل

(۲) دیوان غالب نظامی بدایونی نظامی پریس بدایوں ۱۹۲۲ چوتھی بار
مع حواشی ۲۴۶ صفحہ

- سید محمود کا ۱۸ اکتوبر ۱۹۱۹ء کا لکھا ہوا دیباچہ

- مرتب کے لکھے ہوئے چاروں ایڈیشنوں کے دیباچے

(۳) دیوان غالب نظامی بدایونی نظامی پریس، بدایوں ۱۹۲۳ پانچویں بار
(جیبی سائز) مع خود نوشت سوانح و فرہنگ غالب

۳۲۶۔ (۱) دیوان غالب سید امیر حسن نورانی راجا رامکمار پریس، لکھنؤ اگست ۱۹۵۷
مع تصحیح و حالات زندگی غالب ۱۵۸ صفحہ

- یہ دیوان غالب مرتبہ آسی کا نیا ایڈیشن ہے۔ صرف حالات میں
معمولی رد و بدل کی گئی ہے۔

(۲) ایضاً سید امیر حسن نورانی راجا رامکمار پریس، لکھنؤ ۱۹۶۰

۳۲۷۔ (۱) آثار غالب۔ مرتب: ڈاکٹر شیخ محمد اکرام تاج افس، بمبئی ۱۹۴۴ پہلی بار

ارمغان غالب یعنی ”غالب نامہ“ کا تیسرا حصہ۔ اردو فارسی کلام ۳۲۰ صفحہ

دیوان کی تاریخی ترتیب

اردو کلام کو پانچ ادوار میں تقسیم کیا ہے:

ریختہ ۱۸۰۷ء تا ۱۸۲۱ء

نخائے شباب ۱۸۲۱ء تا ۱۸۲۷ء

بہار عجم ۱۸۲۷ء تا ۱۸۳۷ء

نوائے ظفر ۱۸۳۷ء تا ۱۸۵۷ء

چراغ سحری ۱۸۵۷ء تا ۱۸۶۹ء

(۲) ارمغان غالب مرتب ڈاکٹر شیخ محمد اکرام فیروز سنز، لاہور ۱۹۵۷ء

مرکنتایل پریس، لاہور دوسری بار

۴۲۸۔ (۱) دیوان غالب کامل۔ مرتب کالی داس گیتارضا ساکار پبلیکیشنز، بمبئی فروری ۱۹۸۸ء

تاریخی ترتیب سے

مقدمہ۔ ماخذ اور توقیت وغیرہ ۹۷ ص

دیوان غالب۔ گیارہ ادوار میں ۳۶۷ ص

اشاریہ ۲۰۰ ص

(۲) ایضاً مرتب: کالی داس گیتارضا انجمن ترقی اردو، ۱۹۹۴ء

پاکستان، کراچی دوسری بار

۴۲۹۔ دیوان غالب متداول مرتب: ڈکالی داس گیتارضا ساکار پبلیکیشنز، بمبئی

تاریخی ترتیب سے ۱۵ فروری ۱۹۹۱ء

۴۳۰۔ دیوان غالب مرتب: ڈاکٹر سید عبداللطیف حیدر آباد، لن ۱۳۳۷ھ

۱۹۲۸ء

تاریخ وار

۱۹۲۸ء میں چھپنا شروع ہوا۔ ایک سو تیس صفحے چھپے تھے۔ مطبوعہ

آگ لگ گئی اور وہ سب جل گئے۔

۔ سرورق پر کتاب دوم۔ حصہ اول ۱۲۲۵ھ تا ۱۲۳۰ھ

۴۳۱۔ (۱) دیوان غالب اردو مرتب مولانا امتیاز علی خاں عرشی انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ
(نسخہ عرشی)
دسمبر ۱۹۵۸ پہلی بار

۔ تمام اردو کلام تاریخی ترتیب سے
۔ بارہ قلمی اور مطبوعہ نسخوں اور دیگر حوالوں کی مدد سے
۔ خاص خاص شعروں کی شرح غالب کے لفظوں میں
۔ چغتائی کی بنائی ہوئی اور غالب کی اصل تصویر بھی شامل
حصہ اول : گنجینہ معنی - غزلیں قصیدے، رباعی ۱۱۸ صفحے
حصہ دوم : نوائے سرود ۱۲۰ صفحے
حصہ سوم : یادگار نالہ - قطعے، مثنوی، قصیدے، مرثیے، سہرے
اور غزلیں ۵۴ صفحے

مرتب کا مقدمہ، اختلاف نسخ اور حواشی وغیرہ کل ۶۳۲ صفحے
(۲) دیوان غالب اردو مرتب: امتیاز علی عرشی انجمن ترقی اردو ہند، دہلی ۱۹۸۲
نسخہ عرشی - نقش ثانی
دوسری بار

۔ اس میں بعض اندراج اکبر علی خاں عرشی زادہ کے بھی

تقریب ز۔ ح

مقدمہ ۱-۱۶۰

گنجینہ معنی ۱-۱۲۶ ، نوائے سرود ۱۲۷-۳۳۷

یادگار نالہ ۳۵۹-۴۴۲ ، یاد آورد ۴۴۳-۴۵۷

استدراک ۴۵۹-۵۲۴

۴۳۲۔ (۱) دیوان غالب مرتب: غلام رسول مہر شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۷
(عکسی)
علمی پرنٹنگ پریس، لاہور

۔ بحمد امکان سارا کلام جمع کرنے کی کوشش کی ہے۔

۔ متن کی صحت کا اہتمام کیا ہے

۔ کلام کی تاریخیں متعین کرنے کی سعی کی ہے۔

۔ ضمیموں میں غالب کا کیا اب کلام مع انتخاب نسخہ حمید یہ ۴۰۳ صفحے

(۲) ایضاً غلام رسول مہر حق برادرز، لاہور ۱۸۰ صفحے

۴۳۳۔ (۱) دیوان غالب مرتب: خان بہادر شیخ عبدالقادر گلزار محمدی شمیم پریس، لاہور ۱۹۱۹

پاکٹ ایڈیشن بیر سٹرایٹ لا ۳۵۲ صفحے

(۲) دیوان غالب ایضاً مطبع گلاب سنگھ، لاہور

پاکٹ ایڈیشن

۴۳۴۔ دیوان غالب۔ الناظر بک ایجنسی، لکھنؤ قبل ۱۹۲۲

پاکٹ ایڈیشن

۴۳۵۔ دیوان غالب مرتب محمد ہاشم اشار پاکٹ بکس سیریز، دہلی

پاکٹ ایڈیشن ۱۶۰ صفحے

۴۳۶۔ (۱) دیوان غالب مشورہ بک ڈپو، دہلی پہلی بار

پاکٹ ایڈیشن

(۲) ایضاً ایضاً جو ۱۹۶۰

پاکٹ ایڈیشن ۱۷۳ صفحے تیسری بار

۴۳۷۔ دیوان غالب (اردو) برائے مکتبہ جامعہ ملیہ مطبع شری ۳۶۳

پاکٹ ایڈیشن اسلامیہ، علی گڑھ برائے مکتبہ ملی ۱۹۲۵

۔ کسی نے چپک اکا کر علی گڑھ کو آتی بنا دیا ہے۔

۔ ویجاچہ نوقت غالب بہ زبان فارسی

۔ اسے ڈاکٹر ذاکر حسین نے چھپوایا تھا لیکن ان کا نام کہیں تحریر نہیں ہے

۔ آخر میں ”بیاض“ کے لیے کئی ورق سادہ کل ۲۷۶ صفحے

۴۳۸۔ (۱) دیوان غالب (اردو) بہ فرمایش میرزا عبدالغفار مطبع آفتاب برلن ۱۳۳۵ھ

پاکٹ ایڈیشن خاں افغانی ۱۹۲۶ء

۔ وہی دیباچہ جو مطبع شرکت کاویانی کے نسخے میں

۔ بطور مجموعی بالکل وہی جو مطبع شرکت کاویانی کا مطبوعہ نسخہ ہے

۔ آخر میں بیاض کے لیے کئی ورق سادہ کل ۲۷۶ صفحے

۴۳۹۔ دیوان غالب مرتب پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب لکھنؤ ۱۹۵۸

۴۴۰۔ (۱) دیوان غالب مرتب: م۔ ع۔ اسلام آئینہ ادب، لاہور ۱۹۶۳

۱۴۴ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۶۷

۱۴۴ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۲

ترمیم و اضافہ کے ساتھ چوتھی بار

۴۴۱۔ دیوان غالب مرتب: بحر الہ آبادی مکتبہ پروین، الہ آباد ۱۹۵۸

مع مضامین اسرار کریمی پریس، الہ آباد

غالب کی مختصر سوانح، غالب کی انانیت و انفرادیت از بحر الہ آبادی

محاسن کلام غالب از عبدالرحمان بجنوری،

غالب کی مقبولیت کے اسباب از شیخ محمد اکرام

غالب کی عشقیہ شاعری از مولانا الطاف حسین حالی

غالب کے تغزل میں شوخی کا پہلو از عبادت بریلوی

غم جاناں اور غم دوراں از عبادت بریلوی، ص ۹۶۳۱

دیوان غالب مع دیباچہ فارسی از غالب ص ۲۷۲۳۱

۴۴۲۔ (۱) دیوان غالب مرتب: پروفیسر ملک مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۵۷

پہلی بار

حسن اختر

اردو کی مشہور ترین کتاب کا صحیح ترین نسخہ

اعراب کے ساتھ

مع دیباچہ فارسی غالب

(۲) دیوان غالب مرتب: پروفیسر ملک حسن اختر مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۹

دوسری بار

(اضافوں کے ساتھ)

ص ۴

دیباچہ فارسی غالب۔

غالب کی شاعری۔ مختلف نقادوں کی رائیوں کے اقتباس

ص ۵-۱۶

از پروفیسر ملک حسن اختر

ص ۱۷-۱۵۲

دیوان غالب

(۳) ایضاً مرتب: ملک حسن اختر مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۷۵ تیسری بار

۱۹۶۹

لاہور

۴۴۳۔ دیوان غالب مرتب: خورشید زہرا

۱۹۷۸

مکتبہ عالیہ، لاہور

۴۴۴۔ دیوان غالب مرتب: رخسانہ نگہت

کتبہ ۱۹۷۷

الیکٹک ابوالعلائی

۴۴۵۔ دیوان غالب بہ اہتمام اس ریاض الدین

پریس، آئروہ ۶۰ صفحے

(حوض و حاشیہ پر)

۴۴۶۔ (۱) دیوان غالب۔ مرتب: رفیق زکریا مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، بمبئی، دہلی ۱۹۶۹

صدی ایڈیشن

مرتب: رفیق زکریا مدینہ چابھٹ پبلیشرز

(۲) دیوان غالب

۴۴۷۔ دیوان غالب مرتب خالد شریف ماوراء پبلشرز، لاہور ۱۹۸۳

۱۹۲ صفحے

۴۴۸۔ دیوان غالب بہ اہتمام شمیم جہاں انجمن ترقی اردو، ہند، نئی دہلی ۱۹۸۹
(نسخہ انجمن)

۴۴۹۔ دیوان غالب مرتب صفدر حسین الحمد پبلکیشنز، لاہور دسمبر ۱۹۹۰

۴۵۰۔ دیوان غالب مرتب طاہر تونسوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۸

۴۵۱۔ دیوان غالب مرتب پروفیسر عبدالقادر سروری تاج اکیڈمی، حیدر آباد اکتوبر ۱۹۶۰

۴۵۲۔ (۱) دیوان غالب بہ اہتمام عنایت اللہ تاج کمپنی لمیٹڈ، لاہور یکم جولائی ۱۹۳۸

مع تعارف ۳۱۲ صفحے

۔ ڈی لکس، عکسی، آٹھ رنگوں میں، بڑا سائز

۔ صحت املا کے اہتمام کے ساتھ

(۲) ایضاً بہ اہتمام عنایت اللہ تاج کمپنی لمیٹڈ، لاہور ۱۹۳۸

۔ ڈی لکس، عکسی، رنگین، چھوٹا سائز

۴۵۳۔ دیوان غالب مرتب سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی لاہور ۱۹۶۷

تین جلدوں میں مع مقدمہ ۱۴۰ صفحے

۴۵۴۔ دیوان غالب تقدیم: فرخ جلالی خدا بخش اور نیشنل پبک ۱۹۹۶

لاہور، پٹنہ

۴۵۵۔ دیوان غالب گوشہ ادب، لاہور ۱۹۵۰

(ٹایپ میں) انشا پر لیس لاہور

۔ گرد پوش پر نسخہ نظامی بدایوں والی غالب کی تصویر ۲۲۵ صفحے

۳۵۶۔ دیوان غالب مرتب: شاہ فیاض عالم گوشہ ادب لاہور ۱۹۵۵
صفحہ ۲۳۰

۳۵۷۔ دیوان غالب گوشہ ادب لاہور
صفحہ ۲۸۵

۳۵۸۔ دیوان غالب دیباچہ از مظفر علی سید نیا ادارہ، لاہور

۳۵۹۔ دیوان غالب مرتب ڈاکٹر سید معین الرحمان جلال انور شیراکیڈی، لاہور جون ۱۹۷۶

۳۶۰۔ (۱) دیوان غالب مرتب: محمد شفیع الدین نیر انجمن ترقی اردو، ہند علی گڑھ ۱۹۵۶

(۲) ایضاً ایضاً آزاد کتاب گھر، دہلی ۲۳۹ صفحے

۳۶۱۔ انداز بیان غالب مرتب: خواجہ الیاس اختر کوہ نور آرٹ پریس کلکتہ جولائی ۱۹۶۹
یعنی دیوان غالب مع قادر نامہ

۔ بہت خوبصورت مع چند تصاویر کے

۔ اردو، انگریزی اور بنگالی تینوں خطوں میں

۔ آخر میں تینوں زبانوں میں چند الفاظ کی فرہنگ

۳۶۲۔ (۱) دیوان غالب مرتب سردار جعفری ہندوستانی بک ڈسٹ ۱۹۵۸

(خاص ایڈیشن) کمیتان بھوان، ممبئی ۱۷۱ صفحے

۔ اردو، ہندی دونوں خطوں میں

۔ ہندی میں سات آٹھ ہزار لفظوں کی فرہنگ

۱۹۵۹ء میں اعلاطاعت کے لیے حکومت ہند نے پہلا انجمن دیا

۔ متن مطابق دیوان غالب مرتبہ مالک رام

۔ دیباچہ مرتب۔ غالب کی شخصیت اور شاعری

(۲) دیوان غالب مرتب سردار جعفری ہندوستانی بک ٹرسٹ، بمبئی ۱۹۵۸
(عام ایڈیشن)

۳۶۳۔ مرزا اسد اللہ خان غالب دہلوی کا دیوان بر صغیر کے غالباً ہر قابل ذکر مطبع سے چھپتا رہا ہے۔ جن اشاعتوں کا حال راقم کو معلوم ہو سکا یہ ہیں:

(۱) الہ آباد۔ رام نراین لعل بکسٹرز ۱۹۲۵، ۱۹۳۶، ۱۹۵۵

(۲) امرتسر آرٹ پریس (سنہ ندارد)

(۳) حیدر آباد، دکن الیاس ٹریڈرس ۱۹۷۷ (طالب علموں کے لیے ۱۶۰ صفحے)
مطبع اور نٹنل ورکس (سنہ نامعلوم)

(۴) دہلی جوہر ہند پریس۔ باہتمام منشی جی نارائن۔ نومبر ۱۹۸۹

جہانگیر بھٹ پو سنہ ندارد

جید برقی پریس ۱۹۵۸

مطبع چشمہ فیض ۱۸۸۶

حالی پبلشنگ ہاؤس ۱۹۵۹

مطبع فاروقی سنہ ندارد

فرید اینڈ کو (۱۳۶ صفحے)

کوہ نور پریس (نیو تاج اوفس) ۱۴۲ صفحے

مکتبہ جامعہ لمیٹڈ ۱۹۲۳

مہا لکشمی پریس سال نامعلوم

میور پریس ۱۸۸۱ (حوض و حاشیے پر، ۷۲ صفحے)،

۱۸۸۲ (حوض و حاشیے پر، ۷۱ صفحے)

مطبع قیومی۔ سال نامعلوم
مطبع مجتبائی ۱۳۴۱ھ حوض وحاشیہ پر، ۶۰ صفحے، مع دیباچہ فارسی غالب
۱۹۲۲ء

مجیدی پریس۔ اگست ۱۹۱۴ (۱۲۰ صفحے)،
۱۳۳۷ھ / ۱۹۱۹ء۔ حوض وحاشیہ پر ۶۸ صفحے مع دیباچہ غالب فارسی
حاشیہ پر ۶۸ صفحے مع دیباچہ فارسی غالب ۱۹۲۶، ۱۹۲۲
نولکشور پریس۔ ۱۳۰۴ھ / ۱۸۸۶ء،
۱۳۲۰ھ / فروری ۱۹۰۳ء (۱۰۴ صفحے)،
۱۳۳۲ھ / ۱۹۱۴ء (۱۰۴ صفحے)

(۶) کراچی۔ دانشکدہ۔ ۱۹۶۴ء،

تاج آرٹ پریس (۲۱۳ صفحے)، محراب ادب
(۷) لاہور۔ شیخ الہی بخش محمد جلال الدین (۳۵۰ صفحے)،
شیخ برکت علی اینڈ سنز (۱۶۰ صفحے)

تعلیمی پریس،

سٹار پبلکیشنز۔ ۱۹۶۷ء

شیخ جان محمد اللہ بخش۔ جنوری ۱۹۳۷ء (دیوان غالب اردو مع ضمیر)

شیخ ظفر سنز (۱۶۰ صفحے)

علمی پرنٹنگ پریس،

شیخ غلام علی اینڈ سنز (۹۶ صفحے)

شیخ مبارک علی ۱۹۲۷ء

فیروز پر ٹنگ در کس ۱۹۲۳
مرغوب ایجنسی پبلشرز (۲۳۲ صفحے)

کارواں بک ہاؤس ۱۹۶۳
مطبع مفید عام۔ ۱۹۰۵، ۱۹۱۲، ۱۹۱۹
مکتبہ علوم و فنون ۱۹۸۳ (۱۶۰ صفحے)

ہند پبلشرز

(۸) لکھنو

مطبع غشی تیج کمار جون ۱۹۵۱ (غالب کے حالات اور دیباچہ فارسی
غالب۔ ۱۵۸ صفحے)

جون ۱۹۷۶ میں بارہویں بار
دانش محل ۱۹۶۸ (صد سالہ ایڈیشن۔ ۱۸۴ صفحے)
راجا رامکمار پریس۔

صدر مجلس پریس۔ اپریل ۱۸۸۲
نامی پریس۔ جنوری ۱۸۹۱، مارچ ۱۸۹۸، ۱۹۰۱،
جمادی الاول ۱۳۲۹ھ آٹھویں بار (۱۱۶ صفحے)
مئی ۱۹۱۱ء

۱۹۱۳، جنوری ۱۹۲۶، نومبر ۱۹۳۰
نولکشور پریس نومبر ۱۸۷۳ (۱۰۳ صفحے)،
اگست ۱۸۷۷ (۱۰۳ صفحے)، ۱۸۷۹،
جولائی ۱۸۸۱، صفر ۱۳۰۱ھ رد سمبر ۱۸۸۳ء (۱۰۳ صفحے)، جون ۱۹۲۵،

۱۹۴۳، ۱۹۴۴، جنوری ۱۹۴۷، ۱۹۵۱، ۱۹۵۲،

اگست ۱۹۵۷، اگست ۱۹۶۰۔

(۹) میرٹھ مطبع گیان پرکاش ۱۸۹۳-۹۵

۱۸۔ متفرق تصانیف اور مجموعے

- ۴۶۴۔ (۱) قادر نامہ مطبع سلطانی، دہلی ۱۲۷۲ھ
پہلی بار دسمبر ۱۸۵۶ء
- غلام رسول مہراس کا مصنف مرزا غالب کو نہیں سمجھتے۔
- (۲) قادر نامہ مطبع العلوم، دہلی ۲۶ نومبر ۱۸۶۱ دوسری بار
- (۳) ایضاً مجلس پریس، دہلی ۲۲۔ محرم ۱۲۸۰ھ تیسری بار
۹۔ جولائی ۱۸۶۳ء
- یہ متن بطور مثنوی دیوان غالب نسخہ عرشی میں شامل کیا گیا۔
- (۴) ایضاً مطبع فشی مداری لال، لاہور اکتوبر ۱۸۷۳
- ۔ زین العابدین خاں عارف کے بیٹوں کی تعلیم کے لیے
۷۳ اشعار، دو غزلیں اور ایک قطعہ
۸ صفحے
- (۵) قادر نامہ مطبع نظامی، کانپور ۱۲۹۵ھ
۱۸۷۸ء
- (۶) ایضاً ایضاً ۱۲ صفحے
۱۳۰۲ھ ۱۸۸۵ء
- (۷) ایضاً مطبع فشی مداری لال، لاہور ۱۸۹۱
- (۸) ایضاً مطبع نظامی کانپور ۲۸ فروری ۱۸۹۱
- (۹) قادر نامہ غالب مطبع فیض محمدی، لکھنؤ ۱۸۹۲
- (۱۰) ایضاً مصری لال پریس، ہاتھرس ۱۸۹۶
- (۱۱) ایضاً بہ اہتمام سید حسن باقر فیجرو منصرم مطبع انوری، لکھنؤ دسمبر ۱۹۰۳

- (۱۲) قادر نامہ ہلالی اسٹیم پریس، سادھواڑہ ۱۹۰۷
- (۱۳) ایضاً مطبع قیومی، کانپور ۱۹۱۱
- (۱۴) ایضاً ابوالعلائی الکرک پریس، دہلی ۱۹۲۷
- (۱۵) ایضاً مرزا غالب لکھنؤ ۱۹۳۰
- (۱۶) ایضاً فیروز سنز پرنٹنگ ورکس، لاہور ۱۹۴۶
- (۱۷) ایضاً مطبع جان جہاں، دہلی

۳۶۵۔ قادر نامہ مع تمہید از ڈاکٹر سید سجاد جون ۱۹۲۹

۔ متن مطابق مطبوعہ مطبع سلطانی دہلی

۔ مجلہ عثمانیہ حیدر آباد جلد ۳ نمبر ۱۰ بابت جون ۱۹۲۹ء میں شامل

۳۶۶۔ ایضاً مرتب: تحسین سروری مکتبہ نیارابی، کراچی جنوری ۱۹۵۹

”پہلی بات“ کے تحت اس کی اہمیت و افادیت سے بحث

۳۶۷۔ قادر نامہ غالب مرتب: ڈاکٹر محمد باقر مجلس یادگار غالب ۱۹۶۹

مع پیش لفظ پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

۳۶۸۔ قادر نامہ غالب مرتب: عبدالقوی دستوی سیفیہ ٹاٹ بھوپال فروری ۱۹۷۱

ملوی پرنس بھوپال ۳۱ صفحے

۳۶۹۔ قادر نامہ ڈاکٹر محمود الرحمان نیشنل بک فاؤنڈیشن، اسلام آباد ۱۹۹۲

۳۷۰۔ گل رعنا مرتب: مالک رام علمی مجلس دہلی مئی ۱۹۷۰

۔ مولوی سرانج الدین کلکتہ کی فرمائش سے ۱۸۲۸ء میں خود غالب کا یہ

ہوا ان کے فارسی اور اردو کلام کا انتخاب

مقدمہ از مالک رام، دیباچہ از غالب

انتخاب کلام اردو و فارسی از غالب

حواشی
از مالک رام

کتابیات ۲۰۶ صفحے

۳۷۱۔ گل رعنا مرتب سید وزیر الحسن عابدی ادارہ تحقیقات پاکستان، لاہور

دانشگاہ پنجاب، لاہور

دسمبر ۱۹۶۹ لکھا ہے لیکن فی الواقع طباعت دسمبر ۱۹۷۰ میں مکمل ہوئی

پیش لفظ از ڈاکٹر شیخ محمد اکرام ص ۳

مقدمہ مرتب ص ۸۱-۱۵

دیباچہ گل رعنا از غالب ص ۸-۱

انتخاب کلام اردو ص ۶۵-۱۱

تمہید انتخاب کلام فارسی ص ۶۷

انتخاب کلام فارسی ص ۶۹-۱۱۸

خاتمہ گل رعنا از غالب ص ۱۱۹-۱۲۸

تعلیقات۔ انتخاب اردو ص ۱۳۱-۲۳۵

ضمیمہ ۱۔ گل رعنا اور قاتل و واقف ص ۲۳۶-۲۴۳

باد مخالف، گل رعنا اور کلکتے کے اعتراضات ص ۲۴۴-۲۴۹

ضمیمہ ۲۔ غالب کی ایک فارسی تحریر مع آشتی نامہ

منقول از نامہ ہائے فارسی غالب ص ۲۵۰-۲۶۴

ضمیمہ ۳۔ مولوی سراج الدین احمد کے بارے میں ص ۲۶۵-۲۶۷

غلط نامہ ص ۲۶۸-۲۷۶

متن مرتب کے دعوے کے باوجود نسخہ گل رعنا بخط غالب پر مبنی نہیں

ہے۔

۴۷۲۔ گل رعنا مرتب سید قدرت نقوی : انجمن ترقی اردو پاکستان کراچی ۱۹۷۵

مع آشتی نامہ غالب

متن مبنی بر نسخہ مملوکہ سید وصی احمد بلگرامی

حرفے چند۔ جمیل الدین عالی ز۔ ط

مقدمہ (غالب کے سفر کلکتہ سے متعلق مفصل بحث)۔ سید قدرت نقوی ۱۔ ۵۹

گل رعنا ۶۰-۱۸۸، خاتمہ ۱۸۹-۱۹۸

آشتی نامہ غالب (کلیات میں اس کا عنوان مثنوی باد مخالف)۔ تعارف ۲۰۱-۲۱۲

متن آشتی نامہ ۲۱۳-۳۲۳

فارسی غزلیات ۲۲۴-۲۲۷، توضیحات ۲۲۹-۳۵۵

عکس مخطوطہ گل رعنا

۴۷۳۔ (۱) کلیات غالب اردو خان اصغر حسین خاں مکتبہ کارواں، لاہور ۱۹۶۳

نظیر لدھیانوی کارواں پریس، لاہور ۲۷۸ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً اگست ۱۹۶۶

۴۷۲ صفحے

۴۷۴۔ کلیات غالب اردو پروفیسر یوسف جمال انصاری مکتبہ کارواں، لاہور

مع نسخہ حمیدیہ

۱۹۔ انتخاب کلام

۳۷۵۔ اشعار غالب پروفیسر عبدالمنان بیدل نیشنل پریس آلہ آباد ۱۹۴۲

لالارام نرائن لعل بکسیر آلہ آباد پہلی بار

۔ یہ امتحانی ضرورتوں کو پورا کرنے کے لیے ہے۔

پہلا حصہ: ذکر غالب۔ سوانح، تلامذہ اور معاصرین، شاعری،

محاسن و نقائص کلام، موازنہ غالب و مومن

دوسرا حصہ: اشعار غالب۔ رنگ میر، رنگ نظیری، رنگ بیدل ۱۰۶ صفحے

۳۷۶۔ (۱) اشک و رشک غالب سید ظہیر الدین علوی مسلم ایجوکیشنل پریس، علی گڑھ ۱۹۴۱

غالب کے منتخب شعروں کو دو عنوانوں ”اشک“ اور ”رشک“ کے

تحت جمع کیا ہے ۱۱۲ صفحے

(۲) ایضاً سید ظہیر الدین علوی نذیر اینڈ سنز دوسری بار

۳۷۷۔ انتخاب اردو کلیات غالب شمس الرحمان فاروقی انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۹۳

۳۷۸۔ انتخاب دیوان غالب امتیاز علی خاں عرشی

بقول مرتب یہ وہی ہے جو حسب تصریح نسخہ بدایوں آخر ۱۲۴۸ھ

میں مرتب ہوا تھا۔ ۱۸۳۳ء

۳۷۹۔ انتخاب دیوان غالب مغیث الدین فریدی سرسید بک ڈپو، علی گڑھ ۱۹۵۴

مع شرح و مقدمہ ۱۸۰ صفحے

۳۸۰۔ انتخاب دیوان غالب رئیس المطالع، کانپور ۱۹۲۹

۱۸۶ صفحے

۳۸۱۔ انتخاب دیوان غالب سنٹرل بک ڈپو، جامع مسجد، دہلی

۴۸۲۔ انتخاب و شرح حامد حسن قادری آگرہ ۱۹۱۴

دیوان غالب اردو

۴۸۳۔ (۱) انتخاب غالب سید اختر عباس نقوی غالب بکڈپو، لاہور جون ۱۹۵۲

۳۲ صفحے پہلی بار

(۲) ایضاً ایضاً مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۴

۳۲ صفحے دوسری بار

(۳) ایضاً ایضاً مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۶

۳۲ صفحے تیسری بار

۴۸۴۔ انتخاب غالب امیر احمد علوی

۴۸۵۔ انتخاب غالب امتیاز علی خاں عرشی کتابخانہ رامپور ۱۹۴۲ پہلی بار

نسخہ رامپور جدید۔ مطبع قیوم، بمبئی

یہ انتخاب غالب نے نواب کلب علی خاں کے حکم سے ۱۲۸۳ھ میں کیا تھا۔

تقریب۔ بشیر حسین زیدی ۵-ط ۱۸۶۶ء

دیباچہ۔ امتیاز علی عرشی ی۔م

انتخاب غالب فارسی ۱-۱۷۶، رباعیات ۱۷۷-۱۸۲

انتخاب غالب اردو ۱۸۳-۳۱۸، شرح غالب ۳۱۹-۳۳۵

اختلاف نسخ ۳۳۶-۳۴۲، اشاریہ ۳۴۳-۳۴۴

۴۸۶۔ (۱) انتخاب غالب فیاض زیدی ۱۸ صفحے

(چھبیس غزلیں)

مع

(۲) شرح انتخاب غزلیات غالب برائے نصاب امتحان اعلیٰ قابلیت ۱۰۰۰ صفحے

۳۸۷۔ (۱) انتخاب غالب مشرف انصاری سنگ میل پبلکیشنز، لاہور فروری ۱۹۶۹ء
صفحہ ۹۶

(۲) ایضاً ایضاً سنگ میل پبلکیشنز، لاہور اکتوبر ۱۹۷۳ء
صفحہ ۹۶ دوسری بار

۳۸۸۔ انتخاب غالب ممتاز حسین اردو اکیڈمی سندھ، کراچی مارچ ۱۹۵۷ء پہلی بار
مع مقدمہ اردو مرکز، لاہور ۱۳۸ صفحہ

۳۸۹۔ (۱) انتخاب کلام غالب غنشی بشیر احمد علوی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ
مع مقدمہ و مختصر حالات و سوانح

(۲) انتخاب کلام غالب غنشی بشیر احمد انوار المطابع، لکھنؤ ۴۸ صفحہ

۳۹۰۔ انتخاب کلام غالب ڈاکٹر مسعود حسین خاں انجمن ترقی اردو، ہند ۱۹۹۱
نئی دہلی

۳۹۱۔ دیوان غالب۔ ردیفی عشرت پبلشنگ ہاؤس، لاہور ۱۹۷۱

۳۹۲۔ دیوان غالب ردیفی ایضاً ۱۹۷۳

۳۹۳۔ دیوان غالب۔ ردیفی قابل بکڈپو، لاہور

۳۹۴۔ دیوان غالب۔ ردیفی کشمیر کتاب گھر، لاہور ۱۹۷۱

۳۹۵۔ دیوان غالب۔ ردیفی کشمیر کتاب گھر، لاہور ۱۹۷۱

۳۹۶۔ ریختہ غالب یعنی پروفیسر نور الحسن ہاشمی نصرت پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۸۵

انتخاب دیوان غالب

مقدمہ ص ۳-۶

متداول دیوان سے تمیز غزلیں اور انتخاب بقیہ

دیوان غالب سے ص ۷۷-۷۸

انتخاب دیوان غالب۔ نسخہ حمید یہ ص ۷۸-۸۰

۴۹۷۔ سرود غالب سید یوسف بخاری دہلوی علمی پرنٹنگ پریس، لاہور فروری ۱۹۶۸
شیخ مبارک علی، لاہور

۔ موضوع اور خیال کے اعتبار سے ایک سواکھتر عنوانوں کے تحت
کلام غالب کی ترتیب۔

۔ پہلی بار ۱۹۳۷ء میں، دوسری بار ۱۹۴۷ء میں آئینہ غالب کے نام سے
اسے مرتب کیا لیکن چھپنے کی صورت نہ ہو سکی۔

۔ یہ سرود غالب نے نام کے ساتھ تیسری بار کی ترتیب ہے۔

مقدمہ از سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنؤی ۲۰۸ صفحے

۴۹۸۔ (۱) غالب پروفیسر محمد مجیب مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی فروری ۱۹۶۹
۔ اردو کلام کا انتخاب

۔ زیادہ کلام دور اول کا ہے۔

مقدمہ۔ غالب کا زمانہ اور اردو کلام ۱۳۱ صفحے

(۲) ایضاً پروفیسر محمد مجیب مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۲

۴۹۹۔ (۱) غالب۔ حالات و انتخاب فیروز سنز، لاہور ۱۹۶۸
۸۰ صفحے آٹھویں بار

(۲) ایضاً فیروز سنز، لاہور ۱۹۶۹

۸۰ صفحے نویں بار

۵۰۰۔ غالب کے بہترین پانچ شعر حافظ علی بہادر خاں دہلی پرنٹنگ ورکس، دہلی، فروری ۱۹۷۳
(اہل نظر کی نظر میں)

پیش لفظ ۳ صفحے، غالب دہلوی (حالات) ۲ صفحے

مختلف لوگوں کے انتخاب کردہ شعروں کا مجموعہ ۳۲ صفحے

- ۵۰۱۔ غالب کے بہترین سوشعر مفید کتابخانہ، بمبئی ۱۳۶ صفحے
- ۵۰۲۔ غالب کے سوا سوشعر مکتبہ نظامیہ، بھوپال ۱۹۴۵
- ۵۰۳۔ غالب کے سوشعر محمود علی خاں دہلی ۱۹۳۶
- ۵۰۴۔ غالب کے سوشعر اے اس حامد ملتان ۱۹۴۱
- ۵۰۵۔ غالب کے سوشعر محمد عباس طالب
- ۵۰۶۔ کلام غالب۔ انتخاب جلیل قدوائی ادارہ نگارش و مطبوعات، کراچی ۱۳۸۰ھ
(نسخہ قدوائی) ۱۰۵ صفحے اگست ۱۹۶۰ء
- پیشکش بہ جشن نو د سالہ بابائے اردو
- ۔ غالب کے بہترین شعروں کا انتخاب
- ۔ خراب شعروں کی آلائش سے پاک
- ۵۰۷۔ منتخبات غالب مطبع انوار محمدی، لکھنؤ سنہ ندارد
- ۔ غالب کی غزلوں کا انتخاب ۴۷ صفحے
- ۵۰۸۔ (۱) منتخبہ غالب شمیم انہونوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ پہلی بار
- (۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۵ دوسری بار
- ۵۰۹۔ میخانہ حرف غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۷
- ۵۱۰۔ نقش ہائے رنگ رنگ سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی
- یا آئینہ خانہ
- ۔ اس کتاب کا ایک حصہ مع مقدمہ سرود غالب مولفہ یوسف بخاری میں شامل ہو کر ۱۹۶۸ء میں چھپ چکا ہے۔

۲۰۔ شرحیں

- ۵۱۱۔ آہنگ غالب فطرت نگار منشی پریم چند دو آہ ہاوس، لاہور سنہ ندارد
 - یعنی دیوان غالب اردو کی بہترین و مکمل شرح مع
 سوانح حیات و تنقید کلام ۳۰۴ صفحے۔
- ۵۱۲۔ ارمغان غالب محبوب الہی گیلانی الکرک پریس، لاہور ۱۹۵۰
 - کلام غالب، ردیف میم کی شرح
 ۵۱۳۔ اصلاحات غالب علامہ علی حیدر نظم طباطبائی اعجاز پرنٹنگ پریس، حیدرآباد، دکن ۱۹۶۶
 مرتب محمد عبدالرزاق راشد
 پیش لفظ از مولوی سید امجد ابن طباطبائی ۳-۴
 دیباچہ از مرتب ۵-۹،
 طباطبائی کے حالات ۱۰-۱۶
 متن کتاب ۱۷-۸۷
 - غالب نے اپنے اشعار میں جو رد و بدل کی اور بعض اشعار
 خارج کر دیا، اس کے وجوہ کو اس کتاب میں قلمبند کیا گیا ہے۔
- ۵۱۴۔ (۱) افکار غالب ڈاکٹر خلیفہ عبدالحلیم مکتبہ معین الادب، لاہور ۱۹۵۶
 انشاپریس، لاہور ۱۹۵۶
 ۵۳۵ صفحے
- (۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۲۶۳ ۵۱۵

(۳) افکار غالب ڈاکٹر خلیفہ عبدالحکیم سلطانہ پریس، لاہور مئی ۱۹۷۳

۵۳۵ صفحے تیسری بار

۵۱۵۔ (۱) الہامات غالب۔ پروفیسر ملک محمد عنایت اللہ شیخ ظفر محمد اینڈ سنز، لاہور ۱۹۳۹

شرح دیوان غالب مرکنتایل پریس، لاہور ۴۰۰ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً ایم ایچ سعید کمپنی، کراچی ۱۹۷۱

تعارف از شمس بریلوی ۶-۳

نخن ہائے گفتنی ۴۰-۷

شرح کلام غالب ۴۱-۴۶۳ صفحے

۵۱۶۔ انتخاب و شرح دیوان غالب نور اللہ محمد نوری حیدر آباد، دکن

۔ عثمانیہ یونیورسٹی، حیدر آباد کے انٹر میڈیٹ کے نصاب کے لیے

۵۱۷۔ انداز غالب نریش لکمار شاد مشورہ بک ڈپو، دہلی ۱۹۶۸

غالب کی اردو غزلیات مع مطالب

کلام غالب کو سادہ نثر میں منتقل کرنے کی کوشش ۲۸۸ صفحے

۵۱۸۔ (۱) باقیات غالب وجاہت علی سندیلوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۰ پہلی بار

۔ غالب کا باقی ماندہ کلام جو نسخہ حمیدیہ وغیرہ میں دستیاب ہے اس کا

جامع انتخاب

۔ چند شعروں کی تشریح لیکن تشریح کے ساتھ

متعلق اشعار نقل نہیں کیے

۔ غالب سے متعلق بعض مضامین بھی ۱۵۶ صفحے

(۲) باقیات غالب وجاہت علی سندیلوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ

اپریل ۱۹۶۹ ۱۸۸ صفحے دوسری بار

۵۱۹۔ بوستان خرد۔ خواجہ قمر الدین راقم غیر مطبوعہ و نایاب

شرح کلام غالب سال تالیف ۱۳۲۳ھ / ۱۹۰۵ء

۵۲۰۔ (۱) بیان غالب آغا محمد باقر شیخ برکت علی اینڈ سنز، لاہور مئی ۱۹۳۹

شرح دیوان غالب وزیر ہند پریس، امرتسر

۔ مختلف شارحین حسرت، طباطبائی، بیخود، آسی، شوکت اور سعید کے

نقطہ نظر کو واضح کر کے ایک مطلب پر پہنچنے کی کوشش کی ہے۔

اس مناسبت سے اس کو جامع الشروح کہنا چاہئے۔

۔ اس میں قصیدے، قطعے اور رباعی بھی شامل ہیں۔

۔ مصنف کے بیٹے آغا سلمان باقر کے بقول اس کے کوئی ساٹھ

ایڈیشن نکل چکے ہیں۔ ۶۳۸ صفحے

(۲) بیان غالب۔ آغا محمد باقر شیخ مبارک علی، لاہور ۱۹۴۰

کلام غالب کی ایک دلپذیر شرح آزاد بکڈپو، امرتسر ۶۳۸ صفحے

(۳) بیان غالب آغا محمد باقر عالمگیر الکرک پریس، لاہور ۱۹۴۷

۶۳۸ صفحے چوتھی بار

(۴) بیان غالب آغا محمد باقر شیخ مبارک علی لاہور ۱۹۴۸

۶۳۸ صفحے پانچویں بار

(۵) ایضاً ایضاً شیخ مبارک علی تاجرتب، لاہور ۱۹۵۴

۶۳۸ صفحے

۵۲۱۔ تجزیہ کلام غالب سید رفیع الدین بٹنی الیٹیمی آف ایجوکیشنل ریسرچ، راپٹی ۲۶۶

مقدمہ از سید علی حسنین زیار و لونی

تعارف از سید الطاف علی بریلوی

پیش لفظ از مصنف: عظمت و مقبولیت غالب کو جانچنے کا ایک نیا معیار

قائم کرنے کی ضرورت ۲۰۸ صفحے

۵۲۲۔ ترجمان غالب سید شہاب الدین مصطفیٰ مکتبہ نشاۃ ثانیہ، حیدر آباد دکن،

نیشنل فائن پرنٹنگ پریس، حیدر آباد

۱۵ جولائی ۱۹۵۶ ۲۶۲ صفحے

۔ یعنی دیوان غالب کی مکمل و جدید ترین شرح

۔ مطالب و ضاحت اور تفصیل سے پیش کیے گئے ہیں

۔ مع دیباچہ از پروفیسر عبدالقادر سروری

۵۲۳۔ تعبیر غالب ڈاکٹر سید نیر مسعود رضوی کتاب نگر، لکھنؤ ۱۹۷۳

۔ بیس شعروں کی شرح

۔ مع غالب سے متعلق چند مضامین کے

تضمیم غالب پر ایک گفتگو۔ ۹، فکر غالب۔ ۴۶

غالب اور مرزا رجب علی بیگ سرور۔ ۵۱ قاطع برہان۔ ۵۹

عرفی کا ایک شعر اور غالب کی تشریح۔ ۹۲

تعبیر غالب ۱۰۲۔ ۲۰۸ صفحے

۵۲۴۔ تفسیر غالب یعنی ڈاکٹر گیان چند جین جموں کشمیر کلچرل اکیڈمی، سرینگر

غالب کے غیر متداول کلام کی شرح مارچ ۱۹۷۲

۔ عبدالباری آسی کے پیش کردہ غیر مطبوعہ کلام کو ”قطعی طور پر

وضعی اور جعلی“ قرار دیا ہے۔

ص ۹

دیباچہ

گنجینہ معنی (نسخہ عرشی) کے قصاید ص ۱۴

گنجینہ معنی کی غزلیات ص ۵۹

گنجینہ معنی کی رباعیات ص ۴۹۴

یادگار نالہ (نسخہ عرشی) کے منتخب اشعار۔ ص ۴۹۶

غالب کے خودنوشت دیوان کے نئے اشعار ص ۵۲۴

ضمیمہ: نسخہ عرشی کے چند اشعار۔ ۵۶۵ صفحے

۵۲۵۔ تفہیم غالب سید احسن زیدی

۵۲۶۔ تفہیم غالب شمس الرحمان فاروقی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۹

عزیز پر تنگ پریس، دہلی

۔ قدیم و جدید شعریات کی روشنی میں غالب کے ۱۳۸ منتخب اشعار

کی شرح

حرف آغاز۔ پروفیسر کامل قریشی، ۹-۱۰

پیش لفظ۔ محمد شفیع قریشی ۱۱-۱۳

دیباچہ۔ شمس الرحمان فاروقی۔ ۱۴-۲۰

گلشن بخار اور یادگار غالب کے اقتباس۔ ۲۱

تفہیم غالب۔ ۲۲-۳۷۰

تمت۔ ۳۷۱

اشاریہ۔ ۳۷۲-۳۷۸ صفحے

۵۲۷۔ جان غالب انعام اللہ خاں ناصہ تاج کمپنی، لاہور

انتخاب مع شرح دیوان ۹۶ صفحے

۵۲۸۔ جدید شرح دیوان غالب سیما بک آباوی

- شرح طباطبائی کے جواب میں
- کلام غالب کے عیوب و محاسن سے بحث
- رسالہ شاعر بمبئی میں بالاقساط شائع ہوئی تھی۔

۵۲۹۔ جوہر آئینہ محمد احمد بخود موہانی

غالب سے متعلق تنقید و تشریح

مسعود حسن رضوی ادیب کی ”ہماری شاعری“ پر اعتراضات بھی

۵۳۱۔ حل المطالب۔ محمد مرتضایان ویزدانی میرٹھی علمی مجلس، دلی ۱۹۷۸

شرح دیوان غالب مرتب: مالک رام

یہ شرح پہلے رسالہ ”لسان الملک“ میرٹھ میں بالاقساط چھپی تھی۔

۵۳۲۔ (۱) حل کلیات اردو ابو اور لیس حافظ احمد حسن مطبع شوکت المطالع میرٹھ ۱۳۱۷

مرزا غالب دہلوی مرحوم شوکت میرٹھی اکتوبر ۱۸۹۹ء

- کہا گیا ہے کہ غالب کے دیوان اردو کی یہ پہلی شرح ہے

- بیکد مختصر

- لفظوں کے معنی اور ان کی اصل سے مفصل بحث کی ہے ۱۳۶ صفحے

(۲) ایضاً شوکت میرٹھی مطبع شوکت المطالع، میرٹھ ۱۹۰۶

۵۳۳۔ حل کلیات غالب۔ مولا بخش واصف

۵۳۲۔ خوش مطالب پروفیسر شریف احمد عاصی کرنالی جدید بک ڈپو، لاہور

- شرح دیوان غالب ردیف ن، ی

- بی۔ اے۔ کے طالب علموں کے واسطے ۱۱۲ صفحے

۵۳۴۔ دیوان غالب مولوی محمد منیر۔ منیر لکھنوی مطبع مجیدی، کانپور

- مع مختصر حالات و شرح ۱۲۸ صفحے

۵۳۵۔ دیوان غالب اس ام شفیق سیال نذر سنز، لاہور جولائی ۱۹۶۷ء
ردیف نون، ی

۔ شروع میں مرزا کے حالات اور خصوصیات کلام ۹۹ صفحے

۵۳۶۔ (۱) دیوان غالب لہور ام جوش ملیانی آتمارام اینڈ سنز، دہلی جنوری ۱۹۵۰ء
مع شرح

۔ شعر کی وضاحت پر توجہ کو مرکوز رکھا ہے۔

۔ شرح طالب علموں کے لیے ہے۔ ۴۴۸ صفحے

(۲) ایضاً جوش ملیانی آتمارام اینڈ سنز، دہلی جون ۱۹۵۱ء تیسری بار

(۳) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۵۶ء چوتھی بار

(۴) ایضاً ایضاً ایضاً ستمبر ۱۹۵۸ء پانچویں بار

۴۳۲ صفحے

۵۳۷۔ (۱) دیوان غالب اردو فضل الحسن حسرت موہانی ۱۹۰۵ء پہلی بار

مع شرح

اشعار کا متن دیوان غالب مطبوعہ اموجان (مطبع احمدی، دہلی) پر مبنی

۔ شرح مبتدیوں کے لیے ہے، اس لیے طوالت سے احتراز کیا ہے۔

(۲) دیوان غالب اردو حسرت موہانی ۱۹۰۶ء دوسری بار

مع شرح بیجا اختصار کے عیب کو دور کیا

۔ بعض شعروں کے مطالب از سر نو لکھے

(۳) ایضاً حسرت موہانی اردو پریس، علی گڑھ ۱۹۱۱ء تیسری بار

دیباچے (طبع اول، طبع ثانی اور طبع ثالث کے) ۲۔۱

مقدمہ: غالب کا حال ۱۔۶، مرزا کی شاعری ۱۶۔۱۶

دیوان مع شرح ۱۵۶-۱

ضمیمہ ۱۵۷-۱۵۸

(۴) دیوان غالب اردو فضل الحسن حسرت موہانی الناظر پریس، لکھنؤ ۱۹۱۶

مع شرح ۱۷۶ صفحے چوتھی بار

(۵) ایضاً حسرت موہانی مطبع انوار المطابع، لکھنؤ ۱۹۲۲ پانچویں بار

۔ اسے بیگم حسرت نے کانپور سے شائع کیا

(۶) ایضاً حسرت موہانی مطبع رئیس المطابع، کانپور ساتویں بار

(۷) ایضاً ایضاً انتظامی پریس، حیدر آباد

(۸) ایضاً ایضاً الکتاب، آرام باغ، کراچی مارچ ۱۹۶۵

۲۱۳ صفحے

۵۳۹-۱ دیوان غالب نریش کمار شاد

مع شرح

۵۳۹-۱ (۱) دیوان غالب مع شرح عبدالرشید علوی حق برادرز، لاہور ۱۹۴۰

مع مقدمہ از غلام رسول مہر

(۲) ایضاً عبدالرشید علوی حق برادرز، لاہور ۱۹۶۹

۵۴۰- دیوان غالب مع شرح سید غنفر علی غنفر ایم فرمان علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۹

استقلال پریس، لاہور ۳۶۸ صفحے

۵۴۱- دیوان غالب مع شرح غلام رسول مہر حق برادرز، لاہور ۱۸۰ صفحے

۵۴۲- (۱) دیوان غالب نظام الدین حسین نظامی پریس، بدایوں ۱۹۱۷

مع شرح نظامی بدایونی پہلی بار

(۲) دیوان غالب مع۔ نظام الدین حسین نظامی پریس، بدایوں ۱۹۱۸

شرح نظامی و سوانح غالب نظامی بدایونی دوسری بار

(۳) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۲۰ تیسری بار

۲۵۱ صفحے

۔ مع مقدمہ از ڈاکٹر سید محمود غازی پوری پی ایچ ڈی، بیرسٹریٹ لا

(۴) دیوان غالب مع نظامی بدایونی نظامی پریس بدایوں ۱۹۲۷ چھٹی بار

شرح نظامی

۵۳۳۔ (۱) رموز غالب احسان بن دانش فاروقی پریس، دہلی ۱۹۳۸

(دیوان غالب مع شرح و سوانح)

حدیث غالب۔ عیوب وغیرہ ۳۲ تا ص ۳۳

شرح دیوان ۴۱۶۳۳

(۲) ایضاً احسان بن دانش دوسری بار

(۳) ایضاً ایضاً ۴۱۶ صفحے تیسری بار

۵۳۴۔ (۱) رموز غالب پروفیسر طفیل دارا علمی کتابخانہ، لاہور پہلی بار

۔ طالب علموں کے لیے، شرح دیوان غالب ردیفان

۔ غالب کے حالات اور ان کی شاعری کے پانچ ادوار

(۲) رموز غالب پروفیسر طفیل دارا علمی کتابخانہ، لاہور ۱۹۷۰

۔ ردیفان دوسری بار

(۳) ایضاً۔ ردیفی پروفیسر طفیل دارا علمی کتابخانہ، لاہور

۵۳۵۔ رموز کلام غالب محمد اسحاق امرتسری دارالاشاعت، ملتان ۱۹۳۴

۵۳۶۔ (۱) روح المطالب فی سید اولاد حسین شیخ مبارک علی لاہور دسمبر ۱۹۶۷ء
 شرح کلام غالب (اردو) شاداں بلگرامی مظفر پرنٹرز، لاہور پہلی بار
 - تالیف ۱۹۴۶ء

- مصنف کو اعتراف کہ اگر طباطبائی کی شرح نہ ہوتی تو یہ شرح نہیں
 لکھی جاسکتی تھی۔

- شارح نے غالب کے اکثر شعروں میں اصلاح فرمائی ہے۔
 - ہر لفظ کی لغوی حقیقت پر اچھی طرح روشنی ڈالی ہے ۶۱۹ صفحے
 (۲) ایضاً شاداں بلگرامی مطبع کوہ نور، لاہور
 سال طباعت ۱۳۶۵ھ لکھا ہے جو فی الواقع سال تالیف ہے۔
 ۱۹۴۶ء

۵۳۷۔ روح غالب صوفی غلام مصطفیٰ تبسم گلوب پبلشرز، لاہور جنوری ۱۹۶۹ء

۵۳۸۔ (۱) روح غالب ابو نعیم مولانا عبدالحکیم تاج بک ڈپو، لاہور ۱۹۵۴ء
 (شرح دیوان غالب اردو) خاں نشتر جالندھری ۷۰۲ صفحے

(۲) ایضاً نشتر جالندھری تاج بک ڈپو، لاہور ۱۹۹۲ء

۵۳۹۔ (۱) روح کلام غالب المعروف بہ مرزا عزیز بیگ نظامی پریس، بدایوں ۱۹۳۵ء

تفسیر کلام غالب (منظوم) مرزا سہارن پوری پہلی بار

مقدمہ از نظامی بدایونی

حالات مصنف مرحوم از مرزا ظفر بیگ

۹۲۰ میں غالب کے اردو دیوان کی ایک سو چھتیس غزلوں کی تقصیم اس طرح کی کہ ہر شعر کا
 مطلب واضح ہو جائے۔ اس کے چھ ماہ بعد مصنف نے رحلت کی۔

۲۵۲ صفحے

(۲) روح کلام غالب غالب ثانی مرزا عزیز بیگ مرزا مرحوم نشریات ابوب الکیڈمی ۱۹۶۸

مرتب حواشی: سید افتخار حسین زیدی سہارنپور دوسری بار

۔ غزلیات غالب کی شعری تشریح

۵۵۰۔ سرو و صنوبر سید محمد محمود رضوی مخمور اکبر آبادی مدینہ پبلشنگ کمپنی، کراچی ۱۹۷۱

۵۵۱۔ (۱) شرح دیوان غالب جدید مولانا عبدالباری آسی الدنی صدیق بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۳۰

۔ مرزا غالب کے غیر مطبوعہ کلام کی شرح پہلی بار

(۲) مکمل شرح کلام غالب عبدالباری آسی صدیق بک ڈپو، لکھنؤ مارچ ۱۹۳۱

(ترمیم شدہ) اشاعت العلوم پریس، لکھنؤ

۔ یعنی غالب کے غیر مطبوعہ کلام کی مفصل اور مکمل شرح

مقدمہ: کل غیر مطبوعہ کلام کو اس شرح میں نہیں لیا گیا ہے۔

یہ غیر مطبوعہ غزلیں غالب کے سوا کسی اور کے دماغ سے نہیں نکل سکتیں

(۳) ایضاً عبدالباری آسی نو لکچور پریس، لکھنؤ

۲۷۲ صفحے

(۴) غالب کے غیر مطبوعہ کلام کی مولوی عبدالباری آسی مرحوم مکتبہ شعر و ادب، لاہور

مفصل اور مکمل شرح

۔ ۱۹۳۱ء کے مطبوعہ نسخے کا عکسی ایڈیشن ۳۱۸ صفحے

۵۵۲۔ شرح دیوان غالب مولانا سید محمد احمد بخود موہانی نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۷۰

مرتب: سید سکندر آغا

غالب کے تمام شعروں کی تشریح کی ہے۔

۔ مختلف شارحین خصوصاً طباطبائی کے اعتراضوں کا ترکی بہ ترکی جواب دیا

ہے۔

۔ مختلف اہل قلم کی رائیں نقل کی ہیں۔

۔ یہ شرح ۱۹۲۳ء کے موسم گرما میں مکمل ہوئی۔ سکندر آغا نے غالب
صدی کے موقع پر اسے چھپوایا

مع مقدمہ از عبدالاحد خاں خلیل ۶۱۴ صفحے

۵۵۳۔ شرح دیوان غالب اخلاق حسین عارف
بہ ترتیب نو

۵۵۴۔ شرح دیوان غالب عاصی کرناٹی لاہور
۔ ردیف ن

۵۵۵۔ شرح دیوان غالب عاصی کرناٹی اردو کتاب گھر، لاہور ۱۹۵۲
ردیفی مع فرہنگ

۵۵۶۔ شرح دیوان غالب سید علی عبدل

۵۵۷۔ (۱) شرح دیوان غالب فیاض حسین جامعی نئی زندگی بکڈپو، دہلی ستمبر ۱۹۵۳
اردو یونین پریس، دہلی

۔ مطالب کے بیان میں اختصار سے کام لیا ہے

تعارف از گلزار دہلوی تا ص ۴

تلخیص از یادگار غالب (غالب کے حالات) ۵-۲۰

حصہ اول۔ صرف ردیف الف کی شرح ۲۱-۱۰۶

(۲) ایضاً حصہ دوم۔ ردیفی فیاض حسین جامعی نئی زندگی بکڈپو، دہلی

۵۵۸۔ شرح دیوان غالب ایم ڈی کشتہ ۱۹۳۹

۵۵۹۔ (۱) شرح دیوان اردوے غالب مولانا سید علی حیدر مطبع مفید الاسلام ۱۳۱۸ھ

نظم طباطبائی حیدر آباد، دکن ۱۹۰۰ء

- زبان اور محاورے کے اعتبار سے کلام غالب میں غلطیوں کی نشاندہی کی ہے
- کہیں کہیں اصلاحیں بھی تجویز کی ہیں

- یہ سب سے زیادہ مفصل شرح ہے ۳۲۸ صفحے

(۲) شرح دیوان اردوے غالب مولانا سید علی حیدر انوار بک ڈپو، لکھنؤ، ۱۹۵۴

نظم وحیدر طباطبائی سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۳۶۸ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً انوار بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۱

مطبع انوار المطابع، لکھنؤ

۳۶۸ صفحے

(۴) ایضاً- جدید ایڈیشن ایضاً ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۷۷

۴۳۰ صفحے

(۵) ایضاً ایضاً مبارک بک ڈپو، کراچی

۵۶۰۔ شرح طباطبائی اور پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب کتاب گھر، لکھنؤ ۱۹۷۳

تنقید کلام غالب

پیش نامہ ایک صفحہ

پہلا باب۔ محاسن کلام: لطافت و ندرت مضمون

حسن ادا حسن بندش، مناسبت الفاظ وغیرہ ۸-۹

دوسرا باب۔ معایب کلام: الفاظ جو بعد کو متر وک ہوئے

الفاظ اداے مطلب سے قاصر، الفاظ کا خراف مثل استعمال

تعقید لفظی و معنوی، الفاظ کا حذف

بے لطف مضامین وغیرہ ۹-۱۰

۵۶۱۔ شرح دیوان غالب مولوی جمال الدین نوری حیدر آباد، فیہ مطلبہ

۵۶۲۔ (۱) شرح دیوان غالب پروفیسر یوسف سلیم چشتی عشرت پبلشنگ ہاؤس، لاہور

جنوری ۱۹۵۹

۔ شعر کی فنی خوبیوں اور خامیوں کی تعیین کی بھی کوشش کی ہے

(۲) ایضاً پروفیسر یوسف سلیم چشتی مکتبہ ترقی ادب، امر وہہ ۱۹۶۷

۹۵۲ صفحے

(۳) شرح دیوان غالب پروفیسر یوسف سلیم چشتی نئی دہلی ۱۹۸۳

۔ جدید ایڈیشن

۔ دیباچہ ۲۱-۲۲

فصل اول۔ غالب کے سوانح حیات۔ ۲۳

فصل دوم۔ مرزا کی شخصیت۔ ۳۱

فصل سوم۔ مرزا کی تصنیفات۔ ۴۳

فصل چہارم۔ عہد غالب کے سیاسی تہذیبی اور تمدنی حالات۔ ۴۸

فصل پنجم۔ غالب کا فن۔ ۶۶

فصل ششم۔ غالب کا فلسفہ اور تصوف۔ ۱۳۹

فصل ہفتم۔ غالب کی مقبولیت کے اسباب اور شعراے مابعد پر

ان کا اثر۔ ۲۱۷

شرح دیوان غالب ۲۳۰-۹۲۷

(۴) شرح دیوان غالب یوسف سلیم چشتی اعتقاد پبلشنگ ہاؤس

۵۶۳۔ شرح کلام غالب طاہر نبیرہ ازاد آزاد بک ڈپو، لاہور ۱۹۳۴

۵۶۴۔ (۱) شرح کلام غالب ڈاکٹر محمد شرف الدین ساحل انتخاب پبلشنگ ہاؤس، اگست ۱۹۹۰

۔ ردیف واو ناگپور پہلی بار

۔ ناگپور یونیورسٹی کے بی اے سال اول کے طالب علموں کے لیے

۔ شروع میں غالب کی نبات و شاعری کا تعارف ۵۴ صفحے

(۲) شرح کلام غالب ڈاکٹر محمد شرف الدین ساحل انتخاب پبلشنگ ہاؤس، ناگپور

۔ ردیف واو مارچ ۱۹۹۶ دوسری بار

۔ ناگپور یونیورسٹی کے بی اے سال اول کے طالب علموں کے لیے ۵۴ صفحے

۵۶۵۔ صحیفہ غالب شیخ عبدالرحمان مارق گیلانی الیکٹریک پریس، لاہور ۱۹۳۵

دارالتالیف ہند، لاہور

۔ محاسن کلام غالب اور شرح اشعار غالب

۵۶۶۔ عنقائے معانی شیر علی خاں سرخوش انقلاب اسٹیم پریس، لاہور

۔ جلد اول

یعنی مکمل و بہترین شرح اردو دیوان غالب ۷۲۹ صفحے

۵۶۷۔ عنقائے معانی شیر علی خاں سرخوش انقلاب اسٹیم پریس، لاہور

۔ ضمیمہ ص ۳۰ تا ۷۷

۵۶۸۔ کنز المطالب مولانا سید ابوالحسن ناطق گلاوٹھوی مکتبہ دین و ادب، لکھنؤ فروری ۱۹۶۸

شرح دیوان غالب تنویر پریس، لکھنؤ پہلی بار

مرتب: بابو عبدالحلیم انصاری ناگپور

۔ یہ ردیف ۱۹۲۸ء میں جلوہ یار میر ٹھہ میں بالاقساط چھپی،

جون ۱۹۶۵ء میں مصنف نے اسے مکمل کیا۔

۔ زبان و بیان سے بحث کی ہے۔

۔ واقعات و لطائف کے ساتھ اپنے شعر بھی نقل کیے ہیں

۔ مع حرف آغاز از مولانا خیر بہرودی ۶۹۶ صفحے

۵۶۹۔ گفتار غالب عارف بٹالوی غیر مطبوعہ

شرح کلام غالب

۵۷۰۔ (۱) گنجینہ تحقیق سید محمد احمد بیخود موہانی نظامی پریس لکھنؤ ۱۹۳۲

(۲) ایضاً ایضاً یوپی اردو اکادمی، لکھنؤ ۱۹۷۹

اس میں چار ابواب ہیں:

۱۔ آئینہ تحقیق: دیوان غالب کی نو شرحوں کے متعلق مجمل رائے،

غالب کی ایک غزل کا حل۔

۲۔ سرمہ تحقیق: آئینہ تحقیق پر اودھ پنچ کے اعتراضوں کا جواب

نگار لکھنؤ میں شائع شدہ آریس کے مضمون کا جواب

جس میں اشعار غالب کو اساتذہ قاری کے کلام پر

ترجیح دی ہے۔

۳۔ مایہ تحقیق: شادماں لکھنوی، پروفیسر نامی اور شاداں بلگرامی وغیرہ کی

شرحوں سے اختلاف

۴۔ آئینہ تحقیق: مایہ تحقیق کی تنقید کے رد میں۔

۵۷۱۔ گنجینہ معنی ڈاکٹر جعفر رضا کتابستان، الہ آباد اکتوبر ۱۹۶۹

۔ تنقید کی کتاب ہے۔ کہیں کہیں شرح کا انداز پیدا ہو گیا ہے۔

۔ ایک مضمون میں مرزا غالب کے بعض اشعار کی مختلف شرحوں سے بحث

۵۷۲۔ (۱) مراۃ الغالب سید وحید الدین بیخود دہلوی مطبع محبوب المطابع، دہلی مارچ ۱۹۲۳

شرح دیوان غالب

آغا حیدر حسن قدر دہلوی کی فرمائش پر لکھی گئی

بعض شعروں میں معنی کے نئے گوشے تلاش کیے ہیں

طول کلام سے دامن بچایا ہے۔

آغا محمد طاہر کادیباچہ ص ۳-۸

شرح ص ۹-۳۴۷

(۲) مرآۃ الغالب بیخود دہلوی کریمی پریس، لاہور مارچ ۱۹۳۴

شرح دیوان غالب

(۳) ایضاً ایضاً عثمانیہ بک ڈپو، کلکتہ ۱۹۳۴ پہلی بار

۳۹۹ صفحے

(۴) ایضاً ایضاً آزاد بک ڈپو، دہلی ۱۹۳۵

(۵) ایضاً ایضاً مطبع محبوب المطابع، دہلی ستمبر ۱۹۴۵ تیسری بار

(۶) ایضاً ایضاً عثمانیہ بک ڈپو، کلکتہ ۱۹۵۵ چوتھی بار

۳۸۱ صفحے

(۷) ایضاً ایضاً عثمانیہ بک ڈپو، کلکتہ ۱۹۸۵

۵۷۳۔ مراد غالب پروفیسر منظور احسن عباسی ماڈل ٹاؤن، لاہور ۱۹۷۵

۔ دیوان غالب کی مختصر ترین شرح ۴۳۲ صفحے

۔ پہلے بالاقساط ماہنامہ معیار میرٹھ میں چھپی تھی

۵۷۴۔ مزاحیہ شرح غلام احمد فرقت کاکوروی ادارہ فروغ، اردو، لاہور تبہ ۱۹۶۴

۔ دیوان غالب اردو سرفراز قومی پریس، لاہور ۴۵۲ صفحے

۔ مع مقدمہ مرزا اسد اللہ خاں غالب (نوشتہ فرقت بہ طرز غالب) ۱۲۱ صفحے

۵۷۵۔ (۱) مشکلات غالب نیاز فتحپوری نسیم بک ڈپو، لاہور نومبر ۱۹۶۱

شامی پریس، لاہور

۔ طالب علموں کے لیے مشکل اشعار کی شرح

شرح (۲۳۴ غزلوں کی) ۵-۱۷۸

(۲) مشکلات غالب نیاز فتحپوری ادارہ نگار پاکستان، کراچی ۱۹۶۲

(۳) ایضاً نیاز فتحپوری ادارہ نگار پاکستان، کراچی ۱۹۶۷

رسالہ نگار پاکستان بابت اکتوبر ۱۹۹۳ء میں بھی چھپی تھی۔ کل اسی صفحے۔

۵۷۶۔ (۱) مطالب الغالب ممتاز احمد سہامجدی علیگ دین محمدی اسٹیم پریس، لاہور ۱۹۲۳

۔ یعنی دیوان غالب کی بہترین و جدید ترین شرح

۔ شرح میں کلام پر غلو آمیز تبصرہ اور اس کے مخاطب ترقی یافتہ ادبی شعور کے مالک خن خن ہیں۔

۔ سنا را متداول کلام شامل ہے۔

مقدمہ: ۲۹ صفحے کل ۳۹۹ صفحے

(۲) ایضاً ممتاز احمد سہامجدی علیگ شیخ مبارک علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۲۶

(۳) ایضاً ایضاً قدرت اللہ کریمی پریس، لاہور ۱۹۲۸

۳۹۹ صفحے، علاوہ مقدمہ

(۴) ایضاً ایضاً شیخ مبارک علی تاجر کتب، لاہور ۱۹۳۱

عالمگیر الیکٹریک پریس، لاہور تیسری بار

مقدمہ ۳-۳۱

شرح ۱-۴۰۰

۵۷۷۔ (۱) مطالب غالب عرف قاضی سعید الدین احمد مطبع مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۳۴۵ھ

ہدیہ سعیدیہ پہلی بار ۲۷ جولائی ۱۹۲۶ء

۔ یعنی دیوان غالب مع شرح و مقدمہ

مشمول بر سوانح و تنقید کلام غالب

۔ حسب موقع حالی، حسرت، طباطبائی اور بجنوری کی شرح کے حوالے
دئے ہیں۔

شرح ۴۰-۴۱۶

مقدمہ ۳-۳۹

(۲) ایضاً قاضی سعید الدین احمد یونائیٹڈ پبلشرز، لاہور ۱۹۵۲
۵۲۸ صفحے

۵۷۸۔ (۱) مطالعہ غالب نواب جعفر علی خاں اثر لکھنوی دانش محل، لکھنؤ ستمبر ۱۹۵۲
سرفراز قومی پریس، لکھنؤ پہلی بار

غالب و میر کا موازنہ

غالب کے چالیس شعروں کی تشریح، اور

انتخاب اشعار غالب ۱۱۲ صفحے

(۲) مطالعہ غالب اثر لکھنوی دانش محل، لکھنؤ نومبر ۱۹۵۷ دوسری بار
۱۱۲ صفحے

۵۷۹۔ مفہوم غالب صاحبزادہ حسن علی خاں مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۹
حمایت اسلام پریس، لاہور ۵۱۷ صفحے

۵۸۰۔ (۱) نشاط غالب وجاہت علی سندیلوی انوار بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۱

(۲) ایضاً وجاہت علی سندیلوی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۶۳

پیش لفظ از مصنف ص-۱

عرشی صاحب کا مکتوب ص-۲۵

شرح (کوی ساٹھ شعروں پر بحث و تبصرہ) اور

مختصر انتخاب کلام غالب ص-۲۶-۲۸۸

۵۸۱۔ (۱) نوائے سرودش غلام رسول مہر شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۷
مکمل دیوان اردو مع شرح ۱۰۹۶ صفحے
(۲) ایضاً غلام رسول مہر لاہور ۱۹۶۹

۵۸۲۔ وثوق صراحت مولوی عبدالعلی والہ حیدر آبادی، دکن مطبع نامی فخر نظامی ۱۳۱۳ھ
۱۳۱۱ھ حیدر آباد، دکن ۱۸۹۵ء

مختصر اشارات پر مشتمل، طالب علموں کے لیے
۔ غزل کے ۱۱۳۲، قصیدے کے سولہ شعروں کی شرح
شرح کا نام تاریخی ہے۔ ۱۳۱۱ھ / ۹۴-۱۸۹۳ء میں والہ نے اسے تالیف
کیا، اس کے بعد وفات پائی۔

۔ والہ کے بیٹے عبدالواجد نے اپنے دیباچے کے ساتھ اسے ۱۳۱۳ھ میں چھپوایا۔

۵۸۳۔ وجدان تحقیق محمد عبدالواجد و اجد مطبع فخر نظامی، حیدر آباد، دکن ۱۳۱۹ھ
فرزند حضرت والہ مرحوم ۱۹۰۲ء

۔ یعنی شرح دیوان اردوے غالب۔ صرف ردیف الف

۱۴۰ صفحے مع خاتمۃ الطبع وغیرہ

۲۱۔ فرہنگ وغیرہ

۵۸۴۔ تلمیحات غالب محمود نیازی غالب اکیڈمی، نئی دہلی جون ۱۹۷۲
تعارف از امتیاز علی خاں عرشی

۔ ان تلمیحات کی جو غالب کے اردو کلام میں آئی ہیں، آسان زبان

میں تشریح ۱۲۰ صفحے

۵۸۵۔ روزمرہ و محاورہ غالب پریمپال اشک قصر اردو، دہلی فروری ۱۹۶۹

جمال پر ہنگ پر پریس دہلی ۳۲۰ صفحے

۵۸۶۔ غالب کی شاعری میں اسرار احمد اولستان پٹنہ ۱۹۸۷

تشبیہات و استعارات

۵۸۷۔ فرہنگ عود ہندی سید ابو محمد کاوش ہنسوی شیخ جان محمد بخش جنوری ۱۹۳۹

تاجران کتب، لاہور

۵۸۸۔ (۱) فرہنگ غالب مولانا امتیاز علی عرشی اشاعت خانہ، رامپور ۱۹۳۷

فارسی ناظم برقی پریس، رامپور پہلی بار

۔ فارسی، عربی، ترکی، سنسکرت، ہندی اور اردو لغات

کی تحقیق و تشریح۔ غالب کے اپنے لفظوں میں

دیباچہ از مولف ۷۲-۱

حصہ اول۔ فارسی ۲۶۱-۱

حصہ دوم۔ اردو ۲۶۳-۲۹۰

ہندوستانی لغت نویسوں کا تعارف ۲۹۶ صفحے

(۲) فرہنگ غالب (فارسی) امتیاز علی عرشی انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ

۵۸۹۔ لغات غالب محمد یونس سلیم خدا بخش اور منٹل ۱۹۹۵

۱۷۳ صفحے پبلک لائبریری، پٹنہ

۵۹۰۔ محاسن الفاظ غالب نذیر احمد کتابیات، لاہور مئی ۱۹۶۹

رٹائرڈ پرنسپل، ملتان

تعارف از غلام رسول مہر، حرف آغاز

صنائع بدائع لفظی و معنوی، فارسی شاعری میں صنائع بدائع

غالب کی صنای کلام غالب سے بدائع کی مثالیں

حرف اختتام ۱۷۲ صفحے علاوہ غلط نامہ

۵۹۱۔ محاورات غالب نریش کمار شاد کتب خانہ انجمن ترقی اردو، دہلی ۱۹۶۷

مقدمہ از مالک رام

حروف تہجی کی ترتیب سے محاورے، ان کا مطلب۔ سند میں غالب

کا شعریہ ان کی نثر کا اقتباس ۹۳ صفحے

۲۲۔ مرقع، طغرا وغیرہ

۵۹۲۔ دیوان غالب مصور مرتب: نور الدین آزاد، بمبئی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی
(اردو ایڈیشن) ۲۶۰ صفحے فروری ۱۹۶۹ء

پیش لفظ از رفیق زکریا

رنگین تصاویر از رامکمار شرما، لائن تصاویر: فیض مجدد

بہترین طباعت کے لیے پہلا انعام ملا

۵۹۳۔ دیوان غالب تزئین کتابت: سلطان القلم خلیق ٹونکی غالب اکیڈمی نئی دہلی، ۱۹۹۴
ڈی لکس ایڈیشن

۔ تین رنگوں میں مع چھ رنگین تصاویر

سرورق غالب کی تحریر میں۔

۵۹۴۔ (۱) دیوان غالب مصور محمد عبدالرحمان چغتای جہانگیر بک کلب، لاہور
(مرقع چغتای) جولائی ۱۹۲۸ء

مقدمہ بہ زبان انگریزی۔ اقبال اور جیمس ایچ کزنس ڈی لٹ

تقریظ۔ سچھہائے گفتنی از چغتای

۔ قریب پچاس رنگین تصاویر قریب ۳۰۰ صفحے

قسم اول و قسم دوم

(۲) ایضاً محمد عبدالرحمان چغتای احسن برادر س، لاہور ۱۹۲۸ء

(مرقع چغتای۔ سٹائڈیشن)

(۳) ایضاً ایضاً رپن پرنٹ ورکس، دہلی

(۴) ایضاً (مرقع چغتای) ایضاً مطبع نظامی، کانپور ۱۹۲۸ء

- ۵۹۵۔ (۱) دیوان غالب مصور عبد الرحمان چغتای جہانگیر بک کلب، لاہور
نقش چغتای ۱۹۱ صفحے ۱۹۳۵ پہلی بار
- (۲) ایضاً۔ نقش چغتای ایضاً ۱۹۵۸ دوسری بار
- (۳) ایضاً ایضاً

۔ یہ مرقع چغتای کی کتابت کا چر بہ ہے

- (۴) ایضاً عبد الرحمان چغتای ایوان اشاعت، لاہور ۱۹۶۷
پریس پرنٹ، لاہور چوتھی بار
۱۹۲ صفحات مع ایکس تصاویر

- ۵۹۶۔ دیوان غالب مصور صادقین ادارہ یادگار غالب، کراچی ۱۹۶۹
۵۹۷۔ دیوان غالب مکتبہ شاہراہ، دہلی فروری ۱۹۵۸
عکسی مصور جید برقی پریس، دہلی

- ۵۹۸۔ دیوان غالب اردو دیباچہ از مینجر مرغوب ایجنسی، لاہور سنہ ندارد
۔ باتصویر، پاکٹ ایڈیشن
مع (تعارف) غالب دہلوی و
غیر مطبوعہ کلام غالب۔

- ۵۹۹۔ دیوان غالب مصور حنیف رائے سویرا آرٹ پریس، لاہور ۱۹۶۵ پہلی بار
۔ باتصویر، ٹائپ میں نیا ادارہ، لاہور

حرف اول۔ مظفر علی سید۔ ۱

دیباچہ اسد اللہ خان غالب۔ ۷

دیوان (غالب) مروج

خاتمہ۔ نواب ضیاء الدین احمد خاں نیرو خشاں۔ ۲۱۵

رنگ بیدل ۲۷۲-۲۱۹ حرف آخر ۲۷۳-۳۲۰

- ۶۰۰۔ دیوان غالب مصور آذر زوی کراچی ۱۹۶۱
- ۶۰۱۔ رنگین غالب فریم غالب یادگار کمیٹی، بمبئی ۱۹۶۹
- غالب کی سات رنگی تصویر،
چار غزلیں اور مہر۔
- ۶۰۲۔ شعر پہ شوشہ وہاب حیدر (متوفی ۱۹۶۶ء) ابراہیم رحمت اللہ بمبئی ستمبر ۱۹۶۴
- غالب سے متعلق پچاس کارٹونوں کا مجموعہ
- ۶۰۳۔ غالب الہم غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۶۹
- ۶۰۴۔ غالب تھرماس ایگل کمپنی ہند ۱۹۶۹
- ۶۰۵۔ (۱) غالب پنسلین غالب لائبریری، کراچی ۱۹۶۹
- (۲) غالب کارڈ
- (۳) غالب کلنڈر
- ان کی فروخت سے وہ کتابیں شائع کی جائیں گی جو غالب کی صد سالہ سائبرہ سے متعلق ہیں
- ۶۰۶۔ غالب کلنڈر ماہنامہ کتاب لکھنؤ ۱۹۶۹
- ۶۰۷۔ غالب ریکارڈ ہیرماسترس وائس، ہند ۱۹۶۹
- ۶۰۸۔ غالب ڈائری یونائٹڈ بینک لمیٹڈ، کراچی ایسٹ پبلشرز لمیٹڈ، کراچی ۱۹۶۹
- ۶۰۹۔ غالب ڈائری ماہنامہ نکارشات، دانشمندان، امر وہہ ۱۹۷۲
- ۔ اس میں غالب کی تصویریں
- غالب کے لفظوں میں اشعار غالب کی شہرہیں،
- ۔ غالب کی زندگی کے اہم واقعات تاریخوار
- ۔ ماہرین غالبیات کی رائیں وغیرہ

۶۱۰۔ غالب طغرا انجمن ترقی اردو ہند، دہلی ۱۹۷۵

پانچ رنگوں میں

۔ غالب کی تصویر (غالب کی اصل شبیہ کا عکس)، دستخط

مہر کا عکس اور حاشیے پر چند غزلیں

اس کی فروخت کی رقم اردو گھر کی تعمیر میں خرچ ہوگی۔

۶۱۱۔ غالبی طغرا غالب یادگار کمیٹی، بمبئی ۱۹۶۹

۶۱۲۔ غالب کولاج پروفیسر و شوامتر داسوانی، ناشر: اسلام الدین، فروری ۱۹۷۴

(Collage) گوالیار۔ گوالیار۔

اس پر ”تم سلامت رہو ہزار برس“ بخط غالب

۶۱۳۔ غالب کا مجسمہ طاہر ایم سید بہ مقام رامپور ۱۹۶۴

۶۱۴۔ غالب کے سوانداز مرتب: محبوب الرحمان فاروقی دہلی ۱۹۹۷

۔ اس میں غالب کے شعروں پر مبنی برجندر سیال کی تصویریں۔

اور ڈاکٹر اوم پرکاش کیجری وال کا کیا ہوا غالب کے بعض شعروں کا

انگریزی ترجمہ شامل ہے۔

۶۱۵۔ مرزا غالب کی کرسی قومی عجائب گھر، راجی

۔ میرٹھ کے نواب افتخار احمد خاں ابن نواب محمد اسماعیل خاں نے

۱۹۶۴ء میں قومی عجائب گھر کو عنایت کی

۶۱۶۔ (۱) مرقع شہاب شہاب الدین رحمت اللہ کراچی ۱۹۸۲ پہلی بار

۔ بنو اب مرقع چغتائی

۔ غالب کی ہر غزل پر بہ قید قافیہ وردیف ایک غزل کہی ہے

بیشتر شعروں کو خود مصور کیا ہے

(۲) ایضاً شہاب الدین رحمت اللہ مکتبہ جامعہ لمیٹڈ نی، دہلی ۱۹۸۴ دوسری بار
۶۱۷۔ مرقع غالب (اردو) مولانا خیر بہاروی غالب اکیڈمی، بنارس فروری ۱۹۵۸
اسرار کریمی پریس، الہ آباد ۵۰ صفحے

۔ مقدمہ از مالک رام

۔ غالب کی مستند، غیر مستند دس تصاویر کا مجموعہ

۔ ہر تصویر کی کیفیت بھی بیان کی ہے

۶۱۸۔ مرقع غالب اے۔ اے اسمبلی بمبئی ۱۹۶۹

۔ اس میں ایک سوا یک پینٹنگ ہیں۔

۶۱۹۔ مرقع غالب پر تھوی چندر مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۶۶

حصہ اول: لکشمی پر ننگ ور کس، دہلی

۔ پیغامات، دیباچہ از مرتب

تعارف از سرور جعفری و مالک رام

سوانح حیات از مرزا غالب، تبصرہ از مرتب

دیوان غالب مع حواشی،

تلمیحات و تشریحات اشعار مندرجہ مکتوبات

و عکس خطوط منتخب نوشتہ مرزا غالب ۱۹۲۲ صفحے

مرقع غالب حصہ دوم

عکس خطوط نوشتہ مرزا غالب تمام ۱۰۰۰

نواب یوسف علی خاں و نواب کلب تی خاں ۱۰۴۳ صفحے

۶۲۰۔ نقش غالب اشاعت القرآن، دہلی ۱۹۶۸

۲۳۔ خطوط

۶۲۰ (۱) اردوے معلّا اکمل المطابع، دہلی ۲۱۔ ذیقعدہ ۱۲۸۵ھ

۶۔ مارچ ۱۸۶۹ء بہ اہتمام فشی جواہر سنگ جوہر

۔ کل ۳۷۰ خط

۔ شروع میں مجروح کا پانچ صفحے کا دیباچہ ۳۶۳ صفحے

(۲) کتاب اردوے معلّا بہ اہتمام سکرٹری بورڈ آف اگزامنس، کلکتہ مطبع اردو گائیڈ کلکتہ

۔ حصہ اول برائے آنرز ڈگری امتحانات یکم مارچ ۱۸۸۳

۔ کل ۳۷۳ خط ۵۰۷ صفحے

بعض فقرے، مجروح کا دیباچہ اور سالک کی تقریظ نکال دی گئی۔

(۳) اردوے معلّا۔ حصہ اول اکمل المطابع، دہلی یکم رجب ۱۳۰۸ھ دوسری بار

۳۸۳ صفحے ۱۱ فروری ۱۸۹۱ء

(۴) اردوے معلّا بہ اہتمام "العبد محمد عبدالاحد مطبع نامی مجتہائی، دہلی اپریل ۱۸۹۹

مع حصہ دوم عفی عنہ پروپرائٹر مطبع

شروع میں سات دیباچے اور تقریظیں وغیرہ

حصہ دوم میں ۵۳ خط

خطوں کی فراہمی کا کام حالی نے کیا ۵۶+۳۳۷ صفحے

(۵) اردوے معلّا پہلے حصے کے آخر میں محمد عبدالاحد کے مطبع نامی مجتہائی، دہلی اپریل ۱۸۹۹

مع حصہ دوم نام کے ساتھ "مرحوم و مغفور"

۔ پہلا حصہ ۳۸۳ صفحے، دوسرا حصہ ۶۳ صفحے

(۶) اردوے معلّا مطبع فاروقی، دہلی ۱۹۰۸

- مختصر حالات غالب از مرتب

- ہر دو حصص - بہ ترتیب نو

- ہر مکتوب الیہ کے نام کے خط یکجا کر کے فہرست میں ہر ایک کے نام کے

خطوں کی تعداد لکھی ہے۔ ۳۸۴ صفحے

۶۲۴- (۱) اردوے معلّا مکمل بہ اہتمام شیخ مبارک علی شیخ مبارک علی اینڈ سنز، لاہور ستمبر ۱۹۲۲

پہلی بار

مطبع کریمی، لاہور

(ہر دو حصص مع ضمیمہ)

- غالب کے حالات، عادات و خصائل۔

- شیر محمد سرخوش کا دیباچہ (مرزا کے مکتوبات اور ان کا طرز تحریر)

- غالب سے متعلق اقبال کی نظم

دو نئے رقعے نواب سید سجاد مرزا کے نام، اور

آخر میں چند رقعے سید غلام حسنین قدر بلگرامی کے نام بطور ضمیمہ۔

(۲) اردوے معلّا مکمل بہ اہتمام شیخ مبارک علی مطبع کریمی، لاہور ۱۹۲۶ء - ۱۱ - ی بار

(۳) اردوے معلا مکمل بہ اہتمام شیخ مبارک علی مطبع کرمی، لاہور ۱۹۳۰ تیسری بار
ہر دو حصص مع ضمیرہ

۲۲۰ صفحے

۱۶ صفحے

۔ دیباچہ (مرزا غالب دہلوی) از ادیب

۴ صفحے

دیباچہ از میر مہدی مجروح

ضمیرہ خطوط غالب کی خصوصیات از شیر محمد سرخوش

۶ صفحے

اور پچیس نئے خط

(۴) اردوے معلا حصہ اول رام نراین لال، الہ آباد ۱۹۲۷

۸۴ صفحے

نیشنل پریس، الہ آباد

۱۹۲۷

(۵) اردوے معلا رفاہ عام اسٹیم پریس، لاہور

ہر دو حصص

(۶) ایضاً شیخ ظفر محمد تاجر کتب، لاہور

۳۸۰ صفحے

(۷) اردوے معلا رام نراین لال، الہ آباد ۱۹۵۲

۴۳۸ صفحے

حصہ اول نیشنل پریس الہ آباد

۶۲۵۔ اردوے معلا مرتب: مرزا ادیب لاہور اکیڈمی، لاہور جنوری ۱۹۶۴

ہر دو حصص مع مقدمہ مرتب ۴۰۰ صفحے

۶۲۶۔ اردوے معلا سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی مجلس ترقی ادب، لاہور اپریل ۱۹۶۹

صدی ایڈیشن حصہ اول۔ جلد اول

مقدمہ از مرتب تشکر و امتنان از مرتب

دیباچہ از میر مہدی مجروح متن ۴۳۲ صفحے

۶۲۷۔ اردوئے معلّا • سید مرتضّا حسین فاضل مجلس ترقی ادب، لاہور ۱۹۶۹

حصہ اول۔ جلد دوم تا صفحہ ۸۴۸

۶۲۸۔ ایضاً ایضاً مجلس ترقی ادب لاہور اپریل ۱۹۷۰

حصہ دوم و سوم

تا صفحہ ۱۲۴۵ مع اشاریہ و غیرہ

۶۲۹۔ خطوط غالب مولوی مہیش پرشاد ہندوستانی اکیڈمی، الہ آباد

جلد اول۔ نظر ثانی از ڈاکٹر عبدالستار صدیقی شی پریس، الہ آباد

۳۵۲ خط اور کچھ عکس جنوری ۱۹۴۱

خطوں کے عکس فراہم کر کے متن کی تصحیح کی گئی ہے ۲۴+۴۰۰ صفحے

۶۳۰۔ ایضاً جلد دوم مولوی مہیش پرشاد

تکمیل سے پہلے مولوی مہیش پرشاد کا انتقال ہو گیا۔ انجمن ترقی اردو، ہند

نے وارثوں سے سارے کاغذ خرید لیے۔ مسودہ انجمن سے گم ہو گیا۔

بدگمان کہتے تھے کہ کچھ کاغذ مولانا خیر بہاروی کو ملے اور باقی

جناب مالک رام کی تحویل میں پہنچے۔ واللہ اعلم۔

انجمن کے دفتر (علیگزھ) میں مولوی مہیش پرشاد کے کاغذ جن میں

غالب کے بعض شاعر دوں کی تصویریں اور احوال بھی تھے، جستے کے ایک

بڑے صندوق میں رکھے تھے۔ پروفیسر آل احمد سرور کے حکم سے

۶۹-۱۹۶۸ء میں راقم نے ایم حبیب خاں کے تعاون سے ان لی فہرست تیار

کر کے اسی صندوق میں رکھوا دی تھی۔ پھر ان کاغذوں پر جو نگہ پڑی اس کا

حال اللہ ہی بہتر جانتا ہے۔

۶۳۱۔ خطوط غالب مالک رام انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ مارچ ۱۹۶۳

مولوی مہیش پرشاد کے خطوط غالب کا دوسرا ایڈیشن جس کے سرورق پر مرتب کی حیثیت سے مولوی صاحب کے بجائے مالک رام کا نام چھپا

تعارف از آل احمد سرور

دیباچہ از مہیش پرشاد

۲۲۸ صفحے

کل ۵۲۸ خطوط

۶۳۲۔ خطوط غالب غلام رسول مہر کتاب منزل، لاہور ۱۹۴۹

حصہ اول پاکستان ٹائٹس پریس، لاہور

دوم

۶۳۳۔ (۱) خطوط غالب غلام رسول مہر کتاب منزل، لاہور مئی ۱۹۵۱ء

۔ حصہ اول ۳۶۱ صفحے پاکستان ٹائٹس پریس، لاہور دوسری بار

۔ حصہ دوم ۴۳۶ صفحے ایضاً ۱۹۵۲

(۲) خطوط غالب غلام رسول مہر پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۲ تیسری بار

حصہ اول، دوم

(۳) خطوط غالب ایضاً شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۸ چوتھی بار

ہر دو حصے ۵۸۴ صفحے

(۴) خطوط غالب ایضاً مجلس یادگار غالب لاہور ۱۹۶۹

جلد اول پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۵۱۸ صفحے

(۵) خطوط غالب ایضاً مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹

جلد دوم صفحہ ۱۰۱ تک

(۶) خطوط غالب غلام رسول مہر پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۷۴
جلد اول و جلد دوم (یکجا) کتاب منزل، لاہور

(۷) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۲

(۸) ایضاً ایضاً شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۹۳ ساتویں بار

۶۳۴- (۱) عود ہندی مرتب چودھری عبدالغفور سرور، مارہروی مطبع مجتہبائی، میرٹھ

۲۸ جمادی الثانی تا ۱۰ رجب ۱۲۸۵ھ / ۱۵ تا ۲۷ اکتوبر ۱۸۶۸ء

حسب فرمایش میاں محمد ممتاز علی خاں رئیس میرٹھ

پہلی فصل: مہر غالب۔ چودھری عبدالغفور کی مرتب کردہ۔ ۳۱ خط

دوسری فصل: میاں ممتاز علی خاں کی جمع کردہ۔ ۳۷ خط

کل ۶۸ خط بہ شمول نامہ غالب

خاتمہ میں غالب کی لکھی ہوئی پانچ تقریظیں اور دیباچے ۱۸۸ صفحے

(۲) عود ہندی بہ اہتمام محمد ممتاز علی مطبع مجتہبائی، میرٹھ ۱۰ رجب ۱۲۸۵ھ

۲۷ اکتوبر ۱۸۶۸ء

(۳) عود ہندی ایضاً مطبع نارائن، دہلی ۲۰ صفر ۱۲۹۵ھ

۱۸۸ صفحے ۲۳ فروری ۱۸۷۸ء

(۴) ایضاً مطبع فشی نو لکھنؤ، کانپور رمضان ۱۲۹۵ھ

ستمبر ۱۸۷۸ء

(۵) ایضاً مطبع فشی نو لکھنؤ، لاہنؤ ستمبر ۱۸۸۱ء

۱۶۶ صفحے

۔ مطبع مجتہبائی میرٹھ کے مطبوعہ نسخے کی نقل

(۶) عود ہندی بہ اسم تاریخی مہر غالب مطبع منشی نو کشور، کانپور ۱۸۸۷

۱۲۷۸

(۷) عود ہندی مطبع منشی نو کشور، کانپور ۱۹۱۳ چوتھی بار

۱۸۳ صفحے

(۸) عود ہندی بہ اہتمام کیسری داس سیٹھ مطبع منشی نو کشور، لکھنؤ ۱۳۱۳ھ تیسری بار
تمہید۔ محمد ممتاز علی خاں
دسمبر ۱۹۲۵ء

پہلی فصل: چودھری عبد الغفور سرور کا لکھا ہوا دیباچہ
سرور، صاحب عالم اور شاہ عالم مارہروی کے نام ۳۱ خط
دوسری فصل:

نواب انوار الدولہ شفق، مرزا یوسف علی خاں عزیز، میر مہدی،
نواب علاء الدین خاں، میر سرفراز حسین، منشی ہرگوپال تفتہ،
مرزا حاتم علی مہر، خواجہ غلام غوث بے خبر،
عبد الغفور خاں نساخ، نواب مصطفیٰ خاں شیفتہ،
مردان علی خاں رعنا، منشی غلام بسم اللہ،

قاضی عبد الجلیل، مولوی عبدالرزاق شاکر، مولوی عزیز الدین،
مفتی سید عباس اور مرزا رحیم بیگ مصنف ساطع برہان کے نام نامہ غالب
ظہیر الدین کی طرف سے ان کے چچا کے نام
مرزا کلب حسین خان بہادر نادر کے مجموعہ قصاید کا دیباچہ،
خواجہ بدر الدین خاں کی حدائق الانظار کا دیباچہ
مولوی فرزند احمد (صفیر) کے رسالہ تذکیر و تانیث کا دیباچہ،
مرزا حاتم علی مہر کی مثنوی کی تقریظ

مرزا رجب علی بیگ سرور کی گلزار سرور کی تقریظ
غلام مولا قلق میرٹھی کی لکھی ہوئی عود ہندی کی تقریظ اور قطعات تاریخ
وغیرہ ۱۸۴ صفحے

- (۹) عود ہندی مطبع مفید عام، آگرہ مئی ۱۹۱۰
- (۱۰) ایضاً مطبع مدرسۃ العلوم، علی گڑھ ۱۹۱۰
- (۱۱) عود ہندی مطبع رام نراین لعل، الہ آباد ۱۳۳۱ھ
۱۹۱۲ء
- (۱۲) ایضاً ایضاً ۱۹۲۶ ۲۱۸ صفحے
- (۱۳) ایضاً مطبع مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۲۷ ۱۸۶ صفحے
- (۱۴) ایضاً مطبع رام نراین لعل الہ آباد جون ۱۹۲۸
- آخر میں مشکل لفظوں کی فرہنگ - ۶۴ صفحے کل ۲۱۸ صفحے
- (۱۵) عود ہندی مطبع رام نراین لعل الہ آباد ۱۹۲۹
- (۱۶) ایضاً مطبع منشی نو لکھنور، لکھنؤ ۱۹۳۱ ۲۶۸ صفحے
- ۶۳۵ - عود ہندی مرتب: امیر حسن نورانی راجا رام کمار پریس، لکھنؤ ۱۹۶۰
۲۶۸ صفحے

۵۳۶ - کتاب عود ہندی کو:

گلزار ہند اسٹیم پریس لاہور، شیخ مبارک علی کے مطبع کریچی لاہور
(۱۷۹ صفحے) محمد ممتاز علی خاں کے مطبع لاہور
شیخ الہی بخش و محمد جلال الدین تاجران کتب لاہور (۱۸۳ صفحے)،
تیج کمار بک ڈپو لکھنؤ، مقتدی خاں شروانی علی گڑھ،
محمد ممتاز علی خاں لاہور اور عبدالواسع جعفری کے پریس

مطبع انوار احمدی الہ آباد (۲۴۱ صفحے)

کے علاوہ اطراف ملک کے دوسرے مطبعوں نے بھی شایع کیا ہے۔

۶۳۷۔ عود ہندی مع سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی مجلس ترقی ادب، لاہور جون ۱۹۶۷

تعلیقات و حواشی

تعارف از مرتب، پیش لفظ از مرتب، عرض ناشر

ترتیب کتاب۔ فہرست میں مکتوب الہم کے نام، خطوں کی ابتدائی عبارت

موضوع اور زمانہ تحریر ۵۰-۱

دیباچہ مرتب ۷۵-۵۱

پانچ تقریظیں اور دیباچے ۴۶۳-۱

تعلیقات و حواشی ۴۶۷-۵۱۳ اشاریہ وغیرہ ۵۸۸-۵۱۷

۶۳۸۔ (۱) غالب کے خطوط ڈاکٹر خلیق انجم غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی مارچ ۱۹۸۳

جلد اول

کچھ اس تنقیدی ایڈیشن کے بارے میں۔ ۱۳

خطوط غالب کے مختلف ایڈیشن اور ری پرنٹ۔ ۲۳

غالب کے اردو املا کی خصوصیات۔ ۶۳

غالب کی زبان پر فارسی اثرات، انگریزی الفاظ کا استعمال۔ ۷۷

غالب کے اردو خطوط کی مجموعی تعداد۔ ۹۳

خطوط غالب کا تنقیدی مطالعہ۔ ۹۹

غالب سے قبل اردو کانٹری سرمایہ اور اردو مکتوب نگاری کا آغاز۔ ۱۰۱

شگفتن گلہائے ناز۔ ۱۳۷

بنتی نہیں ہے بادہ و ساغر کہے بغیر۔ ۱۷۲

غالب کے خطوط (متون، تصویریں اور خطوط کے عکس)۔ ۲۳۳

متون کے مآخذ۔ ۴۲۹، حواشی۔ ۴۸۱ تا ۴۴۹

مقدمے کا ایک جزو نگار پاکستان کراچی (فروری ۱۹۸۸ء) میں اسی صفحات پر چھپا ہے۔

(۲) ایضاً۔ جلد دوم ڈاکٹر خلیق انجم غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۵

۔ کل دریافت شدہ خطوط۔ ۸۷۰ متون ۴۹۱،

متن کے مآخذ ۸۴ حواشی ۹۷۰ تا ۸۸۲

(۳) ایضاً۔ جلد سوم ڈاکٹر خلیق انجم غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۷

متون۔ ۹۷۹، خطوط کے عکس۔ ۱۲۶۲

متن کے مآخذ ۱۳۰۹، حواشی ۱۳۲۵-۱۳۰۳

(۴) ایضاً۔ جلد چہارم ڈاکٹر خلیق انجم غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۳

خطوں کی مجموعی تعداد۔ ۱۴۱۱، متون۔ ۱۴۱۵

متن کے مآخذ۔ ۱۵۹۹، حواشی۔ ۱۶۱۷

جہان غالب۔ ۱۶۴۷، کتابیات۔ ۱۷۴۱

اشاریہ ۱۷۸۹ تا ۱۷۵۱

۶۳۹۔ (۱) غالب کے خطوط ڈاکٹر خلیق انجم انجمن ترقی اردو پاکستان، راولپنڈی ۵۸۹

جلد اول، دوم،

(۲) ایضاً سوم، چہارم ایضاً ایضاً ۵۵۵

۶۴۰۔ غالب کے خطوط سید توسل حسین انوار بک ڈپو، ملتان ۳۰۸

۶۴۱۔ غالب کے خطوط ہاشم طبع آبادی

۶۴۲۔ (۱) مکاتیب الغالب مولوی سید شاہ علی احسن مارہروی انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ

مع مقدمہ

(۲) ایضاً ایضاً علی گڑھ بک کمپنی، علی گڑھ ۱۹۳۱

مقدمہ۔ ۱۔ ۶۸، خطوط ۶۹۔ ۲۰۸

مسلم یونیورسٹی علی گڑھ کے اردو کے پرنسپل ۲۰۹۔ ۲۳۷

۶۴۳۔ (۱) مکاتیب غالب اردو مولانا امتیاز علی خاں عرشی مطبع قیہ، بمبئی ۱۹۳۷

تقریب از بشیر حسین زیدی ۵ صفحے پہلی بار

مقدمہ مرتب ۱۷۵ صفحے، متن ۱۲۱ صفحے

آخر میں غلط نامہ وغیرہ

یہ نواب یوسف علی خاں ناظم اور نواب کلب علی خاں کے نام کے

کتخانہ رامپور میں محفوظ ۱۱۵ خطوں کا مجموعہ ہے۔

(۲) مکاتیب غالب مولانا امتیاز علی خاں عرشی مطبع سرکاری، رامپور ۱۹۴۳

(اضافوں کے ساتھ) دوسری بار

مقدمہ۔ حالات، تصانیف، غالب کی خطوط نگاری۔ ۱۸۳ صفحے

متن: ۱۱ خطبہ شمول چار فارسی مکتوبات۔ ۱۳۵ صفحے

اشاریے: اشخاص و قبائل، مقامات، کتب و اخبارات

(۳) مکاتیب غالب: امتیاز علی خاں عرشی ناظم برقی پریس، رامپور جنوری ۱۹۴۵

دیباچہ ۱۲۸ صفحے، متن، ۱۱۷ صفحے تیسری بار

حواشی ۱۹۲ صفحے

(۴) مکاتیب غالب امتیاز علی خاں عرشی ناظم برقی پریس، رامپور ۱۹۴۶ چوتھی بار

(۵) مکاتیب غالب اردو امتیاز علی خاں عرشی رامپور ۱۹۴۷ پانچویں بار

کل ۱۳۰ خطوط

(۶) ایضاً امتیاز علی خاں عرشی رامپور ۱۹۴۹ چھٹی بار

۔ ستانسخہ، طالب علموں کے لیے

۔ کل ایک سو تیس خط ۲۰۵ صفحے

مع دیباچہ ۲۵۴ صفحے

۶۴۴۔ مکتوبات غالب (عکس) پر تھوی چندر جن پتہ، نئی دہلی ۱۹۷۵

۲۴۔ متفرق خطوط و انتخابات

۶۳۵۔ (۱) ادبی خطوط غالب مرزا محمد عسکری نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۲۹

ایسے خطوں کا مجموعہ جن میں مرزا غالب نے نکات ادبیہ حل کیے ہیں، اشعار کے معنی سمجھائے ہیں اور شعرا کے متعلق رائے زنی کی ہے مع ایک مفید دیباچہ اور ضمیمہ کے، جس میں مرزا غالب کے مکتوب الہم کے حالات مع ان کے نمونہ کلام کے درج ہیں۔

تمہید: خصوصیات خطوط غالب ص ۱۔ ۵۳

ادبی خطوط مرزا غالب (متن)۔ غالب کے وہ خط جن میں نکات ادبیہ حل کیے ہیں یا شعروں سے بحث کی ہے

ضمیمہ: تینتیس مکتوب الہم کے حالات ۱۷۹۔ ۳۰۴

(۲) ایضاً مرزا محمد عسکری مطبع انوار المطابع، لکھنؤ ۱۹۳۳ دوسری بار ۳۰۴ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً مطبع انوار المطابع، لکھنؤ ۱۹۳۸

(۴) ایضاً ایضاً ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۵۳

(۵) ایضاً ایضاً مبارک بک ڈپو، کراچی ۱۹۵۴ تیسری بار ۳۰۴ صفحے

(۶) ادبی خطوط غالب مرزا محمد عسکری ایجوکیشنل پریس، کراچی ۱۹۶۴ ساتویں بار

(۷) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۷۰ نویں بار

(۸) ایضاً ایضاً ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۷۰

- ۶۳۶۔ (۱) انتخاب خطوط غالب ڈاکٹر خلیق انجم انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی
- (۲) ایضاً ایضاً ۱۹۹۴
- ۲۰۸ صفحے دوسری بار
- ۶۳۷۔ انتخاب خطوط غالب ایوب صابر ملٹی بکس، لاہور ۱۹۹۳
- ۶۳۸۔ (۱) انتخاب خطوط غالب ڈاکٹر عبادت بریلوی اردو اکیڈمی سندھ، کراچی ۱۹۵۲
- و مشرف انصاری
- (۲) ایضاً ایضاً اردو مرکز، لاہور اپریل ۱۹۵۳
- مقدمے میں غالب کے حالات اور مکتوب نگاری سے بحث ۱۹۲ صفحے
- (۳) انتخاب خطوط غالب ڈاکٹر عبادت بریلوی اردو مرکز، لاہور اکتوبر ۱۹۶۰
- ۱۹۲ صفحے
- (۴) ایضاً عبادت بریلوی و مشرف انصاری اردو اکیڈمی سندھ، کراچی ۱۹۷۵
- اردو مرکز، لاہور
- (۵) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۸۸
- ۶۳۹۔ انتخاب خطوط غالب پیش لفظ از محمود الہی اترپردیش اردو اکادمی، لکھنؤ ۱۹۸۷
- انتخاب کس نے کیا اور کن مآخذ سے۔ پیش لفظ میں یہ مذکور نہیں ہے۔
- ۹۱ صفحے
- ۶۵۰۔ انتخاب خطوط غالب ڈاکٹر حکم چند نیر ۱۹۸۷
- ۶۵۱۔ انتخاب رقعات غالب مولوی سید شاہ علی احسن مارہروی پی ای، دلاش ٹرینی، علی ٹرہ
- مع مقدمہ و فرہنگ ۶۸ + ۲۶۳ صفحے
- ۶۵۲۔ انتخاب رقعات و اشعار غالب کالی داس پتارضا ساکار پبلکیشنز، لمیٹڈ، ممبئی، فروری ۱۹۹۲
- ۴۸ صفحے

۶۵۳۔ انتخاب غالب مرتب: مرزا اسد اللہ خاں غالب مطبع فیض احمدی دہلی ۱۲۸۳ھ

۱۸۶۶ء۔ اردو خطوط و اشعار کا انتخاب

حسب فرمایش ڈاکٹر مولوی ضیاء الدین احمد خاں

۔ یہ انتخاب مولوی صاحب کی کتاب ”انشائے اردو“ کے حصہ دوم میں شامل۔

۶۵۴۔ (۱) انتخاب غالب مرتب: محمد عبدالرزاق راشد چشتیہ پریس، حیدر آباد، دکن

۱۳۴۵ھ / نومبر ۱۹۲۶ء

یعنی رقعہ ہائے مرزا اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ

۔ اس میں کی لطیفے اور مکتوب بھی شامل ۲۴ صفحے

۔ یہ مجموعہ پہلی بار ماہنامہ ”تحفہ“ حیدر آباد، دکن اکتوبر نومبر ۱۹۲۶ء

کے شمارے میں شائع ہوا تھا۔ ۱۳۴۵ھ

(۲) ایضاً مرتب: محمد عبدالرزاق راشد دین محمدی پریس، لاہور ۱۹۴۳

اقبال اکیڈمی، لاہور ۸۴ صفحے

پہلا حصہ: دو دیباچے، بارہ خط، دو نقلیں، ایک لطیفہ

دوسرا حصہ: اردو کے اکتیس شعر، خطوں میں نقل کیے جانے کے لیے

شروع اور آخر میں غالب کی لکھی ہوئی مختصر نثریں۔

ڈاکٹر مختار الدین احمد کی توضیح کے ساتھ یہ علی گڑھ میگزین کے غالب

نمبر ۱۹۴۹ء میں بھی چھپ چکا ہے۔

۶۵۵۔ انتخاب غالب فنی بشیر احمد

۶۵۶۔ انشائے غالب ڈاکٹر عبدالستار صدیقی لاہور غیر مطبوعہ

۶۵۷۔ انشائے غالب مرتب رشید حسن خاں مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اکتوبر ۱۹۹۴

پہلا حصہ : دو دیباچے، بارہ خط، دو نقلیں، ایک لطیفہ

دوسرا حصہ : اکتیس منتخب اشعار ۱۴۷ صفحے

۔ یہ مجموعہ اس سے پہلے دو بار ”انتخاب غالب“ اور ایک بار ”انتخاب رقصات و اشعار غالب“ کے نام سے چھپ چکا ہے۔

۶۵۸۔ (۱) جان غالب محمد حسین شمس علوی کا کوروی انوار بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۶

۔ مرزا غالب کے نادر خطوط کا مجموعہ ۶۲ صفحے

(۲) ایضاً محمد حسین شمس علوی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۶۸

۱۳۸ صفحے

۶۵۹۔ (۱) رقصات غالب عبدالرحمان شوق امرتسری وزیر ہند اسٹیم پریس، آگرہ ۱۹۱۵

(۲) ایضاً ایضاً دین محمدی پرنٹنگ پریس، لاہور ۱۹۳۷

۱۳۸ صفحے

۶۶۰۔ عکس غالب پروفیسر آل احمد سرور شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۳

پیش لفظ۔ ص ۷، غالب کے بہترین اردو خطوط۔ ص ۲۰

۶۶۱۔ مکاتیب غمگین و غالب سید ہدایت النبی

(خلیفہ غمگین)

۶۶۲۔ مکتوبات غالب و مجروح مرتب میر انسل علی عرف میران صاحب غیہ مطبوعہ

(اردو)

نسخہ مملوکہ آفاق حسین آفاق و بلوکی بیس میران صاحب

۔ بہتر (۷۲) خط بنام نبی بخش حقیر اردو دان کے بیٹے عبداللطیف۔ نام

۶۶۳۔ (۱) منتخبات عود ہندی مولوی سید شاہ علی احسن مارہروی مطبع انوار احمدی، الہ آباد
مع مقدمہ و فرہنگ ۲۰۴ + ۸۷ + ۹ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً علی گڑھ ۱۹۲۹
۶۶۴۔ نادر خطوط غالب سید محمد اسماعیل رسا ہمدانی گیاوی کاشانہ ادب، لکھنؤ ۱۹۳۹
۱۹۱۲ فائن پریس، لکھنؤ ۶۲ صفحے

کتاب کا نام تاریخی ہے جس سے سال ترتیب معلوم ہوتا ہے
چھبیس (۲۶) خط بنام سید شاہ کرامت حسین کرامت ہمدانی بہاری و
صفیر بلگرامی، ایک خط بنام صوفی منیری
مع مفصل مقدمہ جس میں غالب، ان کی نثر نگاری، خطوط نویسی اور
مکتوب الہم کا تعارف ہے

اس مجموعہ میں ہر ایک خط جو بنام صوفی ہے، سب جعلی ہیں۔

۶۶۵۔ (۱) نادرات غالب مرتب: آفاق حسین آفاق دہلوی ادارہ نادرات غالب، کراچی
مجموعہ جمع کردہ میرن صاحب مشہور پریس، کراچی ۱۹۳۹
حصہ اول۔ مقدمہ: غالب اور ان کے ترانے شاگردوں کے حالات۔ ۱۷۹ صفحے
حصہ دوم۔ چوتھتر مکتوبات غالب (بنام حقیر و عبداللطیف)۔ ۹۰ صفحے
حواشی مرتب ۷۰ صفحے

(۲) ایضاً مرتب: آفاق حسین آفاق ادارہ نادرات غالب، کراچی مارچ ۱۹۹۲ دوسری بار

۲۵۔ دوسری نثریں

غیر مطبوعہ

ڈاکٹر مختار الدین احمد

۶۶۶۔ نوادر غالب

پرانے اخباروں، بیاضوں اور مجموعوں سے ماخوذ غالب کی منظوم و منثور تحریریں۔

۶۶۷۔ مجموعہ نثر غالب اردو مرتب: خلیل الرحمان داودی مجلس ترقی ادب، لاہور نومبر ۱۹۶۷

جزو اول: رسائل غالب۔ نکات و رقعات، لطائف غیبی،

سوالات عبدالکریم، نامہ غالب، تیغ تیز ۲۱۷ صفحے

جزو دوم: متفرق نثر پارے (کل اٹھائیس)۔ دیباچے،

تقریظ، خاتمے وغیرہ ۲۰۴ صفحے

ہر ایک کے شروع میں مرتب کی لکھی ہوئی تمہید (تعارف)

۲۶۔ ایم اے کے مقالے

۶۶۸۔ اردو رسایل کے غالب نمبر شمیم اختر پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۷۰

اشاریہ نگراں: ڈاکٹر افتخار احمد صدیقی ۲۱۸ صفحے

۶۶۹۔ اشاریہ خطوط غالب اخلاق گورنمنٹ کالج، لاہور ۱۹۹۱-۹۲

جلد اول

۶۷۰۔ اشاریہ خطوط غالب ساجدہ پروین ایضاً ۱۹۹۲-۹۳

جلد دوم

۶۷۱۔ اقبال اور غالب کا مس تفسیر النعیم یونیورسٹی اور منٹل کالج، لاہور ۱۹۶۴

تقابلی مطالعہ نگراں: ڈاکٹر سید عبداللہ

۶۷۲۔ ایس ایم اکرام قمر النساخ گورنمنٹ کالج فیصل آباد ۱۹۷۴

بطور غالب شناس نگراں: ڈاکٹر سید معین الرحمان ۲۱۸ صفحے

۶۷۳۔ ڈاکٹر سید عبداللہ شکیلہ شاہجہاں گورنمنٹ کالج، لاہور ۱۹۹۵

بطور غالب شناس نگراں: ڈاکٹر سید معین الرحمان ۱۸۷ صفحے

۶۷۴۔ ”غالب اور انقلاب ستاون“ مصنفہ شاہدہ شاہین گورنمنٹ کالج فیصل آباد ۱۹۷۸

ڈاکٹر سید معین الرحمان کا تحقیقی جائزہ

۶۷۵۔ غالب پر بیدل کے اثرات حبیبہ سعید سندھ یونیورسٹی، حیدر آباد، پاکستان ۱۹۶۶

۶۷۶۔ غالب کی امیجری زرینہ خٹک پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۷۰

نگراں: ڈاکٹر عبادت بریلوی ۱۶۴ صفحے

۶۷۷۔ غالب کے اثرات شعراے مابعد پر عابدہ رشید جہاں سندھ یونیورسٹی، حیدر آباد، پاکستان ۱۹۶۰

۶۷۸۔ غالب کے فارسی کلام پر ناقدانہ نظر ناہید اختر گورنمنٹ کالج فیصل آباد، پاکستان ۱۹۷۸

مصنفہ ڈاکٹر عارف شاہ گیلانی کا جائزہ

۶۷۹۔ مولانا غلام رسول مہر نیر سلطانہ گورنمنٹ کالج، فیصل آباد ۱۹۷۰

بطور غالب شناس نگراں: ڈاکٹر سید معین الرحمان ۲۰۳ صفحے

۶۸۰۔ ڈاکٹر فرمان فتحپوری سیدہ الفصح وحید گورنمنٹ کالج، لاہور ۱۹۹۶

بطور غالب شناس

۶۸۱۔ کلام غالب میں فکری عناصر صابرہ بانو پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۷۱

نگراں: سجاد باقر رضوی ۱۱۹ صفحے

۶۸۲۔ مرزا اسد اللہ خاں غالب ظ۔ انصاری ایشیائی علوم کاروباری انسٹیٹیوٹ ۱۹۶۸

(مقالہ بہ زبان روسی) سب

۶۸۳۔ مطالعہ غالب نجمہ نیاز گورنمنٹ کالج، فیصل آباد ۱۹۷۵

انیسویں صدی میں نگراں: ڈاکٹر سید معین الرحمان ۳۰۱ صفحے

۶۸۴۔ مکاتیب غالب میں روح عصر سہینہ السب جموں و کشمیر یونیورسٹی، جموں ۱۹۶۶

۶۸۵۔ مومن و غالب کا تقابلی مطالعہ ثقافت پروین عباسی یونیورسٹی اورینٹل کالج، لاہور ۱۹۶۶

نگراں: ڈاکٹر طاہر حسن زیدی

۶۸۶۔ میر و غالب کا تقابلی مطالعہ مس پروین مسیحی یونیورسٹی اورینٹل کالج، لاہور ۱۹۶۶

نگراں: ڈاکٹر سید عابد اللہ

۶۸۷۔ نقد و بررسی غزلیات فارسی مرزا ڈاکٹر محمد حسن حایری تہران یونیورسٹی، تہران ۱۹۷۵

اسد اللہ خاں غالب و ہلوی نگراں: ڈاکٹر اسماعیل حامی ۱۳۵ صفحے

۶۸۸۔ ڈاکٹر وحید قریشی حنا انیس گورنمنٹ کالج، لاہور ۱۹۹۵

۱۱۹ صفحے

بطور غالب شناس

۶۸۹۔ سید وقار عظیم روشینہ ریاض گورنمنٹ کالج، لاہور ۱۹۹۶
بطور غالب شناس

۷۲۔ ایم فل کے مقالے

۶۹۰۔ میر مہدی مجروح محمد فیروز دہلوی دہلی یونیورسٹی دہلی

نگراں: ڈاکٹر مغیث الدین فریدی

۶۹۱۔ عہد غالب کا تہذیبی اور تنقیدی مطالعہ شاکرہ بیگم دہلی یونیورسٹی، دہلی

نگراں ڈاکٹر تنویر احمد علوی

۶۹۲۔ نواب الہی بخش خاں معروف خورشید عالم مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

نگراں ڈاکٹر محمد انصار اللہ

حیات اور خدمات

۲۸۔ ڈاکٹریٹ کے مقالے

- ۶۹۳۔ اردو غزل میں تخلیقی عمل کا مطالعہ غوث محمد خاں لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ
غالب کے خصوصی حوالے سے
- ۶۹۴۔ اردو نثر کی ترقی میں غالب کا حصہ محمد مرتضیٰ ہاشمی رانچی یونیورسٹی، رانچی ۱۹۸۴
- ۶۹۵۔ انشا سے غالب تک اردو محمد یعقوب دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۷
- کے ادبی معرکے نگران: ڈاکٹر خلیق انجم
- ۶۹۶۔ انیسویں صدی کے ہندوستانی افکار کی نشاط ہادی الہ آباد یونیورسٹی، الہ آباد
روشنی میں غالب کی اردو شاعری کا مطالعہ
- ۶۹۷۔ جدید اردو شعر پر مرزا غالب کا اثر ڈاکٹر اشرف علی خاں ناگپور یونیورسٹی، ناگپور
۱۹۵۸ء سے پہلے
- ۶۹۸۔ خطوط غالب کا اسلوب عبدالمنان خاں جواہر لال نہرو یونیورسٹی، دہلی ۱۹۹۰
نگران: ڈاکٹر نصیر احمد خاں
- ۶۹۹۔ خطوط غالب کا تحقیقی جمیلہ عباسی لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ
اور تنقیدی مطالعہ
- ۷۰۰۔ خطوط غالب کا تحقیقی اور تنقیدی مطالعہ محمد رفیع انصاری بنارس ہندو یونیورسٹی، وارانسی
- ۷۰۱۔ دیوان غالب سے متعلق قلمی سید فرحت حسین دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۳
نسخوں کا تنقیدی مطالعہ نگران: ڈاکٹر قمر رئیس
- ۷۰۲۔ شارحین دیوان غالب کی ڈاکٹر محمد ایوب پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۸۶
شرح کا تقابلی مطالعہ نگران: ڈاکٹر وحید قریشی

۷۰۳۔ شیخ محمد اکرام۔ ڈاکٹر معظم الدین مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

حیات و ادبی خدمات

۷۰۴۔ عبدالرحمان بجنوری۔ ڈاکٹر محمد زاہد مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

حیات و ادبی کارنامے

۷۰۵۔ غالب۔ ابتدائی دور ڈاکٹر خورشید الاسلام مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۵۴

۷۰۶۔ غالب۔ ان کی شاعری اور فن محمد مظہر عالم پٹنہ یونیورسٹی پٹنہ ۱۹۸۰

۷۰۷۔ غالب ایک جائزہ محمد موسیٰ خاں کلیم پنجاب یونیورسٹی، لاہور بعد ۱۹۵۸

نگراں: ڈاکٹر سید محمد عبداللہ

۷۰۸۔ غالب کا ادبی شعور کاظم علی خاں کانپور یونیورسٹی، کانپور

نثری تصانیف کے آئینے میں نگراں: ڈاکٹر ملک زادہ منظور احمد

۷۰۹۔ غالب کا شعری فن سید اے حسنت دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۶۸

نگراں: ڈاکٹر محمد حسن

۷۱۰۔ غالب کا عظیم المرتبت شاعر ڈاکٹر ظفر اویس پٹنہ یونیورسٹی، پٹنہ ۱۹۶۷

صغیر بلگرامی

۷۱۱۔ غالب کا غیر متداول کلام صبیحہ انور نائنوی یونیورسٹی، نائنوی

۷۱۲۔ غالب کی اردو ڈاکٹر محمد عبداللہ شیدا جموں کشمیر یونیورسٹی، جموں ۱۹۶۷

اور فارسی شاعری کا تقابلی مطالعہ اور مآخذ کی تحقیق

۷۱۳۔ غالب کی امیجری صبیحہ وجاہت مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۶۸

۷۱۴۔ غالب کی تنقید کا مطالعہ نجم کور کشمیر یونیورسٹی، سکر پٹنہ ۱۹۸۰

۷۱۵۔ غالب کی شاعری سید اقبال احمد مکتبہ یونیورسٹی، بونہ ۱۹۸۵

کافکری آہنگ

۷۱۶۔ غالب کی شاعری میں ڈاکٹر حسن امام مگدھ یونیورسٹی، بودھ گیا ۱۹۷۷

استعارے کا نظام نگراں: ڈاکٹر وہاب اشرفی

۷۱۷۔ غالب کی نثر محمد موسیٰ مجروح گورکھ پور یونیورسٹی، گورکھ پور

نگراں: محمود الہی

۷۱۸۔ غالب کے اردو خطوط کا تنقیدی مطالعہ زاہد شمیم کشمیر یونیورسٹی، سرینگر ۱۹۷۳

۷۱۹۔ غالب کے خطوط کا سماجیاتی مطالعہ نصیر الدین گورکھ پور یونیورسٹی، گورکھ پور

نگراں: ڈاکٹر احمر لاری ۱۹۸۲

۷۲۰۔ غالب کے خطوط میں عصری حیثیت ن۔ حسنین بیگم پٹنہ یونیورسٹی، پٹنہ

۷۲۱۔ غالب کے مکاتیب کا نثری اسلوب سید ابوالعاصم دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۴

نگراں: پروفیسر خواجہ احمد فاروقی

۷۲۲۔ غالب کے نقاد ڈاکٹر محمد مشتاق خاں گورکھ پور یونیورسٹی، گورکھ پور ۱۹۸۲

نگراں: پروفیسر محمود الہی

۷۲۳۔ غالبیات کا تحقیقی و توضیحی مطالعہ ڈاکٹر سید معین الرحمان سندھ یونیورسٹی، جامشورو ۱۹۷۲

نگراں: ڈاکٹر غلام مصطفیٰ خاں ۷۸۸ صفحے

۷۲۴۔ غالبیات کا تحقیقی و تنقیدی جائزہ سید متین الرحمان سیفیہ کالج بھوپال بعد ۱۹۷۴

۷۲۵۔ کلام غالب کا فنی مطالعہ فریدہ بیگم مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۹

۷۲۶۔ کلیات نظم فارسی اسد اللہ ڈاکٹر سید غلام اکبر نقوی تہران یونیورسٹی ۱۹۶۱

خان غالب دہلوی نگراں: ڈاکٹر حسین خطیبی ایران

۱۳۸ صفحے ٹائپ میں

۷۲۷۔ ناقدین غالب عبدالمغنی فاروقی سری ویکٹیشور یونیورسٹی، تروپتی

۲۹۔ ترجمے

- ۷۲۸۔ آئینہ معنی مشتاق احمد بھٹی مکتبہ علمیہ، لاہور ۱۳۶۹
- ترجمہ و توضیح غزلیات غالب فارسی، ردیف میم
- ۷۲۹۔ اوراق معانی ڈاکٹر تنویر احمد علوی اردو اکادمی، دہلی ۱۹۹۲
- غالب کے فارسی خطوں کا ترجمہ ۴۲۱ صفحے
- ۷۳۰۔ باغ دو در مترجم: حفیظ ہوشیار پوری بعد ۱۹۶۹
- حصہ نثر
- ۷۳۱۔ پنج آہنگ مترجم: محمد عمر مہاجر ادارہ یادگار غالب، ۱۳۸۹ھ
- پاکستان، کراچی مارچ ۱۹۶۹ء
- آہنگ پنجم کے ایک سو ساٹھ فارسی خطوں کا اردو ترجمہ ۲۰۰ صفحے
- ۷۳۲۔ (۱) ترجمہ دستنبو ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی
- مجلد افکار کراچی کے غالب نمبر۔ فروری ۱۹۶۹ء میں شامل
- (۲) ایضاً ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی ترقی اردو بیورو، نئی دہلی
- (۳) ایضاً ایضاً قومی کونسل برائے فروغ ۱۹۷۷
- اردو زبان، نئی دہلی
- ۷۳۳۔ ترجمہ دستنبو ادارہ تحریر پاکستان، کراچی
- ”۱۸۵۷ء میں غالب پر کیا گزری“ کے عنوان سے روزنامہ ”حریت“
- کراچی (۱۶ نومبر ۱۹۶۸ء تا ۱۰ جنوری ۱۹۶۹ء) میں شامل
- ۷۳۴۔ دستنبو مخمور سعیدی الکتاب، کراچی ۱۳۸۹ھ
- مع غالب کے حالات نوحہ مالک رام ۱۹۶۹ء
- یہ ترجمہ پہلی بار ماہنامہ تحریک دہلی کے غالب نمبر پر طبع شد ۱۹۶۱ء میں چھپتا
- دوسری بار پھر تحریک کے غالب نمبر ۱۹۶۹ء میں شامل ہو کر شائع ہوا۔

۷۳۵۔ ترجمہ غزلیات غالب آغا محمد باقر نبیرہ آزاد شیخ مبارک علی، لاہور ۱۹۵۰
ردیف میم تعلیمی پریس، لاہور ۱۲۰ صفحے

۷۳۶۔ دیوان غالب فارسی رفیق خاور پاکستان
مع اردو ترجمہ

۷۳۷۔ رباعیات فارسی غالب سید امیر حسن نورانی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۳۸۸ھ
غالب کی مکمل فارسی رباعیات مع اردو ترجمہ ۱۹۶۸ء

کہنے کی باتیں ص ۸۳۵، رباعیات ۹-۱۱۲

۷۳۸۔ رسالہ شرح دعائے صباح موسوم بہ سید آغا مہدی صفدر پریس، لکھنؤ
معراج الصلاح المعروف بہ نور کا ترکا ۲۰ صفحے

۱۳۶۸ھ ۱۹۴۸ء تک کے قطعات شامل

۷۳۹۔ شش جہات غالب چودھری نبی احمد باجوہ آل پاکستان اسلامک
(منظوم) ایجوکیشن کانگریس لاہور ۱۹۷۲ء

فرینڈس کالونی، لاہور ۱۰۰ صفحے

چھ فصلوں (جہات) میں کلیات غالب کا انتخاب،

۱۔ قطعات ۲۔ مثنویات ۳۔ غزلیات

۴۔ رباعیات ۵۔ قصاید ۶۔ ترکیب بند

کل قریب دو ہزار شعروں کا صفحہ بہ صفحہ منظوم اردو ترجمہ

۷۴۰۔ (۱) غالب مصنف: ڈاکٹر سید عبداللطیف دکن لا آرٹ پریس حیدر آباد ۱۹۳۲

مترجم: سید معین الدین قریشی

۔ انگریزی سے اردو ترجمہ

۔ سات ابواب میں، غالب کی حیات اور اردو شاعری کی تنقیدی تحسین

تمہید۔ ۹

دیباچہ۔ ۳

مواد اور اس کی فراہمی۔ ۲۳ مواد اور اس کی تاریخی ترتیب۔ ۳۵

مسائل غالب۔ ۵۲ غالب کا زاویہ نگاہ زندگی۔ ۷۰

بڑے عظمت شاعری۔ ۹۶ غالب کی شاعری۔ ۱۱۳ تا صفحہ ۱۴۴

(۲) غالب مصنف: ڈاکٹر سید عبداللطیف جہانگیر بک ڈپو، دہلی سنہ ندارد

مترجم: سید معین الدین قریشی

حیات اور اردو شاعری کی تنقیدی تحسین

آخر میں دو ضمیمے ص ۱۵۲ تا ۱۴۴

اور اشاریہ ص ۱۵۳ تا ۱۵۶

۷۴۔ (۱) غالب اور انقلاب ڈاکٹر سید معین الرحمان سنگ میل پبلکیشنز، لاہور، ۱۹۷۴

سنہ ستاون سنہ ۲۱۶ صفحے پہلی بار

(۲) ایضاً ایضاً سنگ میل پبلکیشنز، لاہور ۱۹۷۶

۲۸۵ صفحے دوسری بار

(۳) ایضاً ایضاً غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۸

پیش لفظ از رشید حسن خاں۔ ۳، حرفے چند۔ ۹

دیباچہ۔ ۱۰ دستبوں کا تعارف۔ ۱۳

رستخیز بیجا۔ فارسی متن اور اردو ترجمہ از رشید حسن خاں۔ ۴۹

انقلاب ستاون سے متعلق غالب کے خطوط اور ان کا شعری رویہ۔ ۳۰۸

تین ضمیمے: غالب کا مضمون در باب تباہی شہر دہلی،

ملکہ وکٹوریہ کا احاطہ اور بیگم حضرت محل کا فرمان،

نثر غالب در باب تحسین و تانیہ نہ کار انگریزی۔ ۳۶۷ تا ۳۴۳

(۳) غالب اور انقلاب ستاون ڈاکٹر سید معین الرحمن الفیصل تاجران کتب، لاہور ۱۹۸۹
 انقلاب ۱۸۵۷ء سے متعلق غالب کی تحریریں، تفصیلی مقدمہ کے ساتھ،
 دستیاب کی پہلی اشاعت کا متن رشید حسن خاں کے اردو ترجمے کے ساتھ،
 یہ ترجمہ پہلی بار ۱۹۶۱ء میں مجلہ اردوئے معلّٰی دلی جلد دوم میں چھپا تھا۔
 ۳۹۲ صفحے

۷۴۲۔ (۱) مرزا غالب کا روزنامہ مرتب: خواجہ حسن نظامی دہلوی دہلی ۱۹۲۲
 غدر دہلی کے افسانوں کا ساتواں حصہ
 غالب کے خطوں میں جہاں جہاں غدر کا ذکر آیا ہے اسے روزنامہ کی
 صورت میں مرتب کیا ہے۔

(۲) ایضاً مرتب: خواجہ حسن نظامی دہلوی حلقہ مشائخ بک ڈپو، دہلی دوسری بار
 نورتن آرٹ لیتھو پریس، دہلی
 ۷۴۲ صفحے ۱۳۴۰ھ / جون ۱۹۲۳ء

(۳) ایضاً مرتب: خواجہ حسن نظامی دہلوی محبوب المطالع پرنٹنگ پریس، دہلی ۱۹۳۰
 اس میں مرزا یعقوب بیک نامی کا خلاصہ دستیاب بھی شامل تیسری بار
 خلاصہ دستیاب ۱۳۶۰ھ

۷۴۳۔ غزلیات غالب فارسی آغا محمد باقر نبیرہ آزاد شیخ مبارک علی تاجر کتب، لاہور سنہ ندارد
 ردیف میم کی غزلوں کا اردو ترجمہ مع شرح
 ۱۱۸ صفحے

۷۴۴۔ غمگین و غالب کے فارسی خطوط سید عبداللہ
 سید وزیر الحسن عابدی
 اور نیشنل کالج میگزین لاہور فروری ۱۹۶۳ء میں شامل

۱۳۸۹ھ

۷۳۵۔ قندمکر اکبر علی خاں انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ

۱۹۶۹ء

غالب کے فارسی خطوں کا اردو ترجمہ

سنہ ندارد

۷۳۶۔ کاس الکرام خوشی محمد سخنور کتب خانہ کلیسی، راولپنڈی

ترجمہ و شرح غزلیات مرزا غالب

۱۳۷۵

۷۳۷۔ مثنوی ابر گہر بار محمد رفیق خاور

در معجزات نبوی۔ ترجمہ منظوم

۷۳۸۔ مثنوی ابر گہر بار ظ۔ انصاری

ایک جزو کا ترجمہ، شرح و توضیح کے ساتھ

غالب شناسی، انٹرنیشنل سائتھ بمبئی

دسمبر ۱۹۶۵ء (ص ۱۰۳ تا ۱۶۴) میں شامل

۷۳۹۔ مثنوی ابر گہر بار سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی مجلس یادگار غالب، لاہور

متن کلیات مطبوعہ نو لکھنور پریس لکھنؤ کے مطبوعہ نسخے کے مطابق

پہلی بار سہ ماہی ”اردو“ کراچی جنوری ۱۹۶۶ء میں شامل ہو کر چھپا۔

۷۴۰۔ غالب کی فارسی مثنوی اختر حسن انڈین لینگویج فورم، حیدر آباد دکن ۱۰ ستمبر ۱۹۷۲ء

چراغ دیر

تعارف از اندرادیوی دھن راج گیر پیش گفتار از مالک رام

تمنائے گلشن تمنائے چیدن از اختر حسن

چراغ دیر غالب کی فارسی مثنوی، منظوم اردو ترجمے کے ساتھ

مترجم کا سوانحی خاکہ ۷۴۱ء

یہ منظوم اردو ترجمہ پہلے مالک رام کی عیار غالب میں شامل ہو کر

شائع ہوا تھا۔

۷۵۱۔ مثنوی چراغ دیر ڈاکٹر حنیف نقوی بنارس

منظوم اردو ترجمہ

۷۵۲۔ ایضاً مسلم التحریری بنارس ۱۹۶۹

۷۵۳۔ مثنوی دعاے صبح محمد امیر حیدر خاں مہاراجکمار محمود آباد نظامی پریس، لکھنؤ

نظامی جنتی برائے ۱۹۵۰ء مرحبہ عارف میں شامل

۷۵۴۔ مثنویات غالب فارسی ڈاکٹر ظ۔ انصاری غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

(مع اردو ترجمہ) ۲۸۴ صفحے

غالب کی گیارہ مثنویاں اور اردو ترجمہ۔

کل اٹھارہ سو پینتالیس اشعار

۷۵۵۔ مرزا غالب کی ڈاکٹر نتالیہ پر یگارینا ادارہ ادبیات اردو ۱۹۹۷ء

زندگی اور شاعری مترجم: اسامہ فاروقی حیدر آباد، دکن

روسی سے ترجمہ ،

یہ پہلے ماہنامہ سب رس حیدر آباد میں بالاقساط چھپا تھا۔

۷۵۶۔ مرزا غالب مالک رام

مترجم اردو، مولوی محمد اسماعیل پانی پتی

انگریزی سے ترجمہ

۷۵۷۔ مکاتبات باغ دودر سید وزیر الحسن عابدی پنجاب یونیورسٹی، لاہور جولائی ۱۹۶۸

باغ دودر کے دوسرے در کے ساٹھ فارسی خطوں کا اردو ترجمہ مع

توضیحات ۱۲۲ صفحے

یہ ترجمہ تحقیق نامہ باغ دودر کے عنوان سے اصل کتاب کی اشاعت ثانی

میں شریک

۷۵۸۔ مکتوبات غالب لطیف الزماں خاں الفیصل ناشران و تاجران کتب، لاہور دسمبر ۱۹۹۵

نامہ ہائے فارسی غالب مرتبہ اکبر علی ترمذی کے فارسی متن اور

انگریزی مقدمہ کا اردو ترجمہ ۱۹۱ صفحے

۷۵۹۔ مہر نیمروز پروفیسر سید عبدالرشید فاضل انجمن ترقی اردو پاکستان ۱۳۸۸ھ

(اردو ترجمہ) کراچی ۱۹۶۹ء

حرفے چند۔ جمیل الدین عالی ص ۶، مقدمہ مترجم ص ۹

آغاز ص ۵۷، قطعہ تاریخ نیرو و رخشاں۔ ص ۲۳۶

حواشی۔ مترجم ص ۲۴۱، فرہنگ۔ مترجم ص ۲۸۷-۳۰۱

۷۶۰۔ نقش ہائے رنگ رنگ ڈاکٹر ظہیر احمد صدیقی شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۰

ڈھائی سو سے زائد فارسی غزلوں اور مثنویوں (سرمہ بینش، چراغ دیر

باد مخالف، تقریظ آئین اکبری اور ابر گہر بار) کا اردو نثر میں غنطی

ترجمہ ۴۱۵ صفحے

۷۶۱۔ نکات غالب و حسب الحکم میجر فخر صاحب بہادر مطبع سراجی، دہلی فروری ۱۹۷۷

رقعات غالب مع مہتممہ ڈائری کٹر پبلک انٹرکشن، پنجاب پہلی بار

پہلا رسالہ۔ نکات غالب: فارسی زبان کے قواعد۔ یہ پنج آہنگ کے آہنگ دوم

کا خود مرزا کا کیا ہوا ازاد اردو ترجمہ ہے ۲۰ صفحے

دوسرا رسالہ۔ رقصات غالب: غالب کے پندرہ ورقے بہ زبان فارسی ۱۶ صفحے

۷۶۲۔ نکات و رقصات غالب مرتب: اکبر علی خاں جموں اینڈ کشمیر اینڈیمی اسٹوڈ ۱۹۶۲

(عرشی زادہ) آرٹس کلچر اینڈ لیکچر ۱۰۰ء۔ ۱۰۱ء

تعارف از مرتب۔ بارہ صفحے

مطبع سراجی کی مطبوعہ کتاب کے سرورق کا عکس

آخر میں مہتممہ اور حواشی کل ۵۸ صفحے

۳۰۔ رسالے وغیرہ

(غالب اور تصانیف غالب کے ہمنام)

- ۷۶۳۔ اردوے معلّا ماہنامہ مدیر: حسرت موہانی
 علی گڑھ جولای ۱۹۰۳ء میں جاری ہوا
- ۷۶۴۔ اردوے معلّا مجلہ شعبہ اردو، کراچی یونیورسٹی، کراچی مدیر: ڈاکٹر محمد ایوب قادری
 ۱۹۸۲ء سے
- ۷۶۵۔ اردوے معلّا مجلہ شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی نگران: پروفیسر خواجہ احمد فاروقی
- ۷۶۶۔ دستنبو بمبئی ۱۹۱۰ء میں جاری ہوا
- ۷۶۷۔ غالب آگرہ، چھتہ راجہ کاشی ماہنامہ
 مدیر: مقبول حسین قاتل اکبر آبادی و منشی شمس الدین شمس اکبر آبادی
 مارچ ۱۹۲۹ء میں نکلنا شروع ہوا
 اپریل کا شمارہ ۳۸ صفحے کا
- جون، جولای ۱۹۲۹ء کے شمارے میں میر نذر علی درو کا کوروی کا مضمون
 ”حضرت غالب اور ان کا کلام“ چھپا۔
- ۷۶۸۔ غالب امرتسر ماہنامہ مدیر: مرزا شجاع
 فروری ۱۹۲۷ء میں اس کا تیسرا شمارہ نکلا
- ۲۷ جون ۱۹۱۹ء کے شمارے میں حافظ محمود خاں شیرانی کا مقالہ
 ”میرزا غالب کا کلام اردو و فارسی“ چھپا تھا۔

۷۶۹۔ غالب بمبئی ماہنامہ ۱۹۵۰ء کے آس پاس
قاضی معراج دھولپوری نے ”تبرکات غالب“ کے عنوان سے چھ شعر
جنوری ۱۹۵۰ء میں چھپوائے تھے۔

۷۷۰۔ غالب ڈیرہ اسماعیل خاں ہفتہ وار

۷۷۱۔ غالب الاخبار، سیتاپور ہفتہ وار

مرتبین۔ مرزا قاسم حسن، انعام عبدالغنی وکیل دہلوی

شاہ محمد صادق مارہروی

مرزا غالب کی وفات کے دو ہفتے بعد ۱۸۶۹ء میں جاری ہوا

شاید دو تین شمارے نکلے۔

شاہ محمد صادق کے مطبع صبح صادق سیتاپور میں چھپتا تھا۔

۷۷۲۔ غالب علی گڑھ پندرہ روزہ مدیر: کنور اخلاق محمد خاں شہریار

دوسرا شمارہ ۲۲ نومبر ۱۹۵۹ء کو نکلا

کل چار پانچ شمارے نکلے

۷۷۳۔ غالب کراچی، ادارہ یادگار غالب، ناظم آباد سہ ماہی

مدیر اعلیٰ فیض احمد فیض مدیر مرزا ظفر الحسن

جنوری تا مارچ ۱۹۷۵ء کا شمارہ پہلا تھا۔

اب مرتبین مختار زمن اور مشفق خواجہ ہیں۔

۷۷۴۔ غالب منٹگمری (ساہیوال) ماہنامہ

مدیر: مولانا سعید احمد خاں سید عبدالرشید جنوری ۱۹۳۴ء

۷۷۵۔ غالب نامہ نئی دہلی، غالب انسٹی ٹیوٹ سہ ماہی

مدیر اعلیٰ: ڈاکٹر یوسف حسین خاں

۱۹۷۶ء میں جاری ہوا۔

اب مدیر اعلیٰ پروفیسر نذیر احمد ہیں۔

۷۷۶۔ مہر نیمروز بجنور ہفتہ وار بہ پروپرائٹری حافظ محمد کریم اللہ

۱۸۷۹ء میں یا اس سے کچھ قبل جاری ہوا۔

۷۷۷۔ مہر نیمروز کراچی ماہنامہ مدیر حسن ثنی ندوی

۱۹۷۸ء سے

۷۷۸۔ مہر نیمروز کراچی مدیر؟

۷

۳۱۔ تحریریں جو نایاب ہیں

۷۷۹۔ اردو زبان کے ظہور کا حال۔

جولائی ۱۸۶۶ء میں غالب نے لکھا تھا:

”جناب انجمن صاحب بہادر نے (کچھ اردو زبان کے ظہور کا حال پوچھا تھا۔
اس کا جواب لکھ بھیجا۔“ (عود ہندی مرتبہ مرتضیٰ حسین فاضل ص ۴۳۲)

۷۸۰۔ اردو قصہ (نامہ)۔

حالی کا بیان ہے کہ:

”(مرزا غالب کی تصانیف میں) چند اجزا ایک نامہ نامتے ہیں جو
مرزا نے مرنے سے چند روز پہلے لکھنا شروع کیا تھا“ (یادگار غالب ص ۵۷-۱)
۷۸۱۔ رسالہ در آئین پنجابے بانک۔

خود غالب نے تحریر کیا ہے کہ:

”طالع یار خاں کہ دوست دیرینہ من است بار مراے پرورش من بہادر
بہ پارسی ترجمہ کردن ہندی عبارت را کہ بر زارش آئینہ
مشتعل بود از من خواست۔ سفینہ کہ دیباچہ و خاتمہ فیروزہ قلیب
کار فرما سپہ دہ۔“ (باغ و بہار ص ۱۲۵)

۶۸۲۔ سنن فارسیہ کا حال۔

غالب نے ۱۸۶۰ء سے ایک خط میں ہے

”سنن فارسیہ کا حال بہ کجیل اجمالاً ایک سو رقعہ پر مندرج ہے
(مناقب غالب مرتبہ عرشی ص ۱۱۴)

۶۸۳۔ سولہ شعرا کے تراجم۔

۱۸۶۴ء میں غالب نے ایک خط میں لکھا ہے کہ :

”میں نے سولہ آدمی (کے حالات) لکھ بھیجے، یہ قید اس کے کہ اب زندہ
و موجود ہیں“

ان سولہ میں نواب ضیاء الدین احمد خان بہادر رئیس لوہارو، نواب مصطفیٰ خان
بہادر علاقہ دار جہانگیر آباد، اور منشی ہرگوپال معزز قانون گو سکندر آباد
شامل تھے۔

۷۸۴۔ نثر میں کوی کتاب۔

غالب نے ۱۸۵۸ء کے ایک خط میں ذکر کیا ہے کہ :

”ابھی تو یہی سوچ رہا ہوں کہ کیا لکھوں؟ کون سی بات، کون سی کہانی، کون سا مضمون تحریر
کروں اور کیا تدبیر کروں؟

۷

(ب)

دوسری زبانوں
میں

210	اطالوی	-1
211	انگریزی	-2
224	اودھی	-3
225	بلوچی	-4
226	بنگ	-5
229	پشتو	-6
230	پنجابی	-7
231	سمل	-8
231	میگمو	-9
232	جاپانی	-10
234	جرمن	-11
235	روسی	-12
235	(الف) زبان ازبک	
236	(ب) زبان تلجک	
237	(ج) زبان چیک	
238	(د) روسی	

240	سرائیکی	-13
241	سندھی	-14
241	زبان سویڈن	-15
241	فارسی	-16
242	لظم و نثر و غیرہ	(الف)
259	قضیہ برہان	(ب)
268	کشمیری	-17
269	مرہٹی	-18
269	ملیالم	-19
270	ہندی	-20

۱۔ اطالوی

۱۔ GHALIB - SELECTED
POEMS
(اطالوی ایڈیشن)
روم۔ اطالیہ

منتخب کلام غالب کا ترجمہ مع تعارف
۲۔ GHALIB
پروفیسر اے سینڈر بوسانی
روم اطالیہ

۴

۲۔ انگریزی

۱۔ (۱) Anecdotes from the life of Ghalib اختر انصاری ادارہ شعر و ادب علی گڑھ ۱۹۷۲
(مطائباتِ غالب)

(۲) ایضاً (مطائباتِ غالب) ایضاً ایضاً ۱۹۷۶

۲۔ A short biography of Mirza Ghalib اندر جیت لال سلوچہ پرکاشن، دہلی فروری ۱۹۶۹

پیش لفظ۔ ۲ صفحے حیاتِ غالب ۳۶ صفحے

غالب اور غزل اور چند شعروں کے ترجمے۔ ۸ صفحے

۳۔ Aspects of Ghalib سول وینڈر پاکستان امریکی ثقافتی مرکز، کراچی ۱۹۷۰
۹۴ صفحے

۴۔ Candle Smoke اندر جیت لال غالب اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۷۰

مع پیش لفظ از ڈاکٹر خورشید الاسلام مکتبہ جامعہ لپیٹڈ، نئی دہلی

غالب کی مکمل سوانح حیات

بیس فارسی، اردو غزلوں کے منظوم ترجمے

مع خوبصورت تصاویر

۵۔ دستنبو (انگریزی ترجمہ) پروفیسر خواجہ احمد فاروقی شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، ۱۹۷۰
مع مقدمہ و حواشی

۶۔ (۱) Dance of sparks- Imagery of انی میری شمل غالب ایڈیٹری، نئی دہلی ۱۹۷۵
fire in Ghalib's poetry (= رقص شرر) نئی دہلی

(۲) Dance of sparks- Imagery of انی میری شمل ۵۰ بابا شاہ بہار، نئی دہلی ۱۹۷۵
of fire in Ghalib's poetry - غالب ایڈیٹری، نئی دہلی

تعارف ص ۲

غالب کی نظم رقصاں ص ۲۰، رقص شرر ص ۶۲

رقص زنجیر ص ۹۶، شاعر اور خط تحریر ص ۱۱۲

اشاریہ ص ۱۳۷ تا ۱۴۱

۷۔ (۱) Distracting words ڈاکٹر محمد ذاکر دہلی اکتوبر ۱۹۷۴
(آشفہ بیانی)

تعارف ص ۱۳

۱۳۲ شعروں کا انگریزی ترجمہ ص ۱۳

اشعارِ غالب ص ۸۲ تا ۶۷

۲) Distracting words ڈاکٹر محمد ذاکر دہلی ستمبر ۱۹۷۶

غالب کے ۱۳۳ فارسی اور اردو شعروں کا ترجمہ دوسری بار

۸۔ Evaluation of Ghalibs ڈاکٹر وارث کرمانی صد سالہ یادگار غالب ۱۹۷۲

Persian poetry « کمیٹی، (شعبہ فارسی) علی گڑھ

(= غالب کی فارسی شاعری کا جائزہ)

تعارف ص ۱

حیاتِ غالب ص ۱، ورثہ غالب ص ۱۷

غالب کی شاعری ص ۴۳، قلفہ ص ۶۰

طرز اور ادا ص ۹۳

ضمیمہ ص ۱۰۷، کتابیات ص ۱۱۱

ترجمے کا نظام ص ۱۱۵، اشاریہ ص ۱۱۷ تا ۱۲۰

۹۔ Fifty odes of Ghalib رفیق خاور ۱۹۷۲

۱۰۔ Ghalib a critical ڈاکٹر سید عبداللطیف قریشی حیدر آباد، دکن ۱۹۳۸

appreciation of his life and Urdu poetry ۱۳۲ صفحے پہلی بار

زبان جدید میں غالب کی مخالفت میں پہلی آواز

تمہید، مواد اور اس کی فراہمی، تاریخی ترتیب

مسائل غالب، غالب کا زاویہ نگاہ، پر عظمت شاعری

غالب کی شاعری،

ضمیمے دو، اشاریے وغیرہ

(۲)۔ Ghalib-a critical ڈاکٹر سید عبداللطیف قریشی چندر کانت پریس اپریل ۱۹۳۹

appreciation of life and Urdu poetry حیدر آباد، دکن دوسری بار

۱۰۴ صفحے

۱۱۔ Ghalib-a critical سید فیاض محمود مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹

introduction پنجاب یونیورسٹی لاہور ۵۱۸ صفحے

۱۲۔ Ghalib and 1857 بلجیت سنگھ مطبعہ دہلی ۱۹۶۹

۱۳۔ (۱) Ghalib and his علی سردار جعفری و پاپولر پریکاشن، بمبئی ۱۹۷۰

poetry قراۃ العین حیدر ۹۲ صفحے

پیش لفظ از رفیق زکریا

غالب از سردار جعفری، خطوط غالب کے اقتباس

غالب کے اردو، فارسی اشعار کا ترجمہ

(۲) ایضاً علی سردار جعفری و پاپولر پریکاشن، بمبئی بار دیگر

قراۃ العین حیدر

۱۴۔ Ghalib (Centenary- Al andia Ghalib سنٹرل کمیٹی صد سالہ یادگار غالب ۱۹۶۹
celebrations) کمیٹی، دہلی

۱۵۔ (۱) Ghalib (eminent Urdu poet) محمد مجیب ساہتیہ اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۶۹

تعارف: عہد غالب ص ۹، غالب۔ شخص ص ۱۸
روایات شعری ص ۳۱، غالب بہ حیثیت شاعر ص ۳۸
انگریزی ترجمے ص ۴۷

حواشی ص ۷۷، کتابیات ص ۷۹

(۲) ایضاً محمد مجیب ساہتیہ اکیڈمی نئی دہلی دوسری، تیسری بار

(۳) ایضاً پروفیسر محمد مجیب ساہتیہ اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۸۹ چوتھی بار

۱۶۔ Ghalib Eternal غالب اکیڈمی، نئی دہلی ۲۱ فروری ۱۹۶۹

غالب اکیڈمی۔ منصوبہ اور اس کی تفصیلات

۱۷۔ Ghalib-his life ڈاکٹر سید عارف شاہ گیلانی الائنز بک کارپوریشن کراچی نومبر ۱۹۵۶

and Persian poetry ہندوستان میں: رائٹرز اسمپوریم، بمبئی

حصہ اول: غالب کی سوانح عمری۔ باب ۱۲

حصہ دوم: غالب کی شاعری۔ باب ۸

حصہ سوم: غالب کی فارسی شاعری کا انتخاب۔ قریب ایک ہزار شعر

کتابیات و اشاریہ کے علاوہ ۲۹۴ صفحے

۱۸۔ Ghalib-his life and thought ناز فیروز سنز، لاہور مئی ۱۹۶۹

۱۲۵ صفحے

۱۹۔ Ghalib-his life and letters رالف رسل جارج ایلن اینڈ ان دن، لندن ۱۹۶۸

(غالب کے خطوں کا انگریزی ترجمہ) اور خورشید الاسلام ۴۰۴ صفحے

تعارف: خاندانی پس منظر وغیرہ

دہلی اور کلکتہ، غالب اور مغل دربار، خطوط

۱۸۵۷ء کی بغاوت اور مابعد، آخری برسوں میں

کتابیات، اشاریے اور حواشی

۲۰۔ Ghalib-life and works ڈاکٹر پبلکیشنز ڈویژن حکومت ہند، نئی دہلی فروری ۱۹۶۹

چھ مختصر مضامین کا مجموعہ ۴۰ صفحے

اے باؤ گریفیکل اسکیچ از ایم اے حسینی

غالب کنٹریبیوٹن ٹو اردو لٹریچر از ایم اے حسینی

ورکس آف غالب

کرونولوجی آف ایونٹس ان غالبس لائف

اردو ان پوسٹ انڈینڈنس انڈیا از اے بے زیدی

پرشین رائٹرس آف انڈیا از ڈاکٹر اے ایچ عابدی

۲۱۔ Ghalib lives ڈاکٹر آمنہ خاتون پردھان پرنٹرز، بنگلور ۱۹۶۹

غالب کے سوانح، فن اور ان کی تصانیف کا تعارف

مختلف اصناف سے غالب کے ایک سو پانچ شعروں کا انتخاب اور

ان کا انگریزی ترجمہ۔

کچھ شعروں کا ترجمہ کنڑ زبان میں بھی کل ۱۰۰+۸ صفحے

اس کتاب کا ترجمہ ملیالم زبان میں بھی کرانے کا منصوبہ

۲۲۔ Ghalib - selected poems پروفیسر احمد علی I S E M. O. ۱۹۶۹

۲۵+۷۰ صفحے

Rome

Translated with an introduction

نسخہ حمید یہ سے کلام غالب کا انتخاب۔ دو شعر نسخہ عرشی سے بھی،

غزلوں، قصیدوں کے کل ۲۸۸ شعروں کا ترجمہ مع اردو متن
تمہید میں غالب کے فکر و فن کا مجمل جائزہ
ترجمہ فکر و فن کی ترجمانی کے ساتھ، زیادہ سے زیادہ لفظی اور
مطابق اصل

۲۳۔ Ghalib- selected ghazalyat خواجہ طارق محمود چکوال لاہور ۱۹۹۵

غالب کی منتخب غزلوں کا منظوم ترجمہ

۲۴۔ Ghalib- translation چودھری محمد نعیم رائٹس ورکشاپ، کلکتہ ۱۹۷۰
of twenty-five verses

انگریزی ترجمہ کے ساتھ اصل شعر رومن خط میں
مقصود ترجمہ نہیں بلکہ ایسی تشریحات کے ساتھ مفہوم کو پیش کرنا
ہے کہ پڑھنے والا اصل شعر کی طرف خود متوجہ ہو جائے۔

۲۵۔ Ghalib's philosophy of beauty عابدہ شاہ پنجاب یونیورسٹی لاہور ۱۹۶۷

مقالہ برائے ایم اے (فلسفہ) ۳۱۹ صفحے

پیش لفظ اور پانچ ابواب میں

۲۶۔ Ghalib - passion flower اس ڈی مصرا ۱۹۷۴

۲۷۔ Ghalib's selected ghazals پروفیسر محمد مجیب غالب اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۶۹

۲۸۔ Ghalib - the man and his verses پی ال لاکھن پال انٹرنیشنل بکس، دہلی دسمبر ۱۹۶۰

راج آرٹ پریس، دہلی

ابتدائیہ : غالب کا تعارف، پہلا حصہ : غالب - شخص

دوسرا حصہ : غالب کی شاعری، اشاریہ وغیرہ : ۲۶۳ صفحے

۲۹۔ Ghalib - the man - the times پران کے ورما وینگ، نئی دہلی ۱۹۸۹

۳۰۔ Ghalib - the poet and his age رالف رسل۔ کیمبرج جارج ایلن ان دن، لندن ۱۹۷۲

۱۳۱ صفحے

۳۱۔ Ghalib reveals himself ڈاکٹر نور الحسن نقوی شعبہ اردو، ۱۹۷۲

مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ

(his life through his writings)

(= غالب کی آپ بیتی)

مع انتخاب کلام، اور

قریب چالیس شعروں کا انگریزی ترجمہ

۳۲۔ Ghazals of Ghalib دانیال لطیفی

(رومن خط میں)

۳۳۔ Ghazalyat-e-Ghalib پروفیسر محمد مجیب وغیرہ مسلم پریس، لاہور

(غالب کی منتخب رومانی غزلیں)

شاعر انسانیت از ڈاکٹر ذاکر حسین

پیش لفظ از ایم آر بیگ

غزلیات غالب ص ۱۶۰ تا ۱۶۱

۳۴۔ Ghalib Reverberations داؤد کمال گولڈن بلاک ورکس، کراچی ۱۹۷۰

پیش لفظ از فیض احمد فیض ۲ صفحے

تعارف از ڈاکٹر مظہر علی خاں ۴ صفحے

اشعار غالب مع انگریزی ترجمہ

۳۵۔ Hundred gems from Ghalib رحمت اللہ فیروز سنہ ۱۹۸۰

۳۶۔ Indian Khayyam محمد رفیق خاور حیدر آبادی بعد ۱۹۳۵

مع مقدمہ از پروفیسر گرہم بیل، لندن

غالب اور اس کی فارسی، اردو شاعری کا تعارف

غالب کی بعض فارسی، اردو غزلوں کا انگریزی میں آزاد ترجمہ

۳۷۔ International ڈاکٹر یوسف حسین خاں آل انڈیا غالب سنٹری کمیٹی ۱۹۶۹

Ghalib Seminar ایوان غالب، نئی دہلی

(انگریزی مقالات بین الاقوامی غالب سمینار۔ جلد اول)

تعارف از یوسف حسین

افتتاحی خطبہ از قاضی عبدالودود

غالب کی غزل۔ ردیف ”برقص“ از انی ماری شمل

غالب اور ہنگامہ ۱۸۵۷ء از رالف رسل

انسانی مذہب اور روایت میں غالب کا مقام از ڈاکٹر داود رہبر

کچھ غالب کی فارسی شاعری سے متعلق از ڈاکٹر جان مارک

غالب اور دور جدید از ڈاکٹر ملیکا ہیش انووا

غالب سوویت یونین میں از اکادمیشن بی غفوروف

غالب اور طرزِ بیدل از پروفیسر اے سینڈر بوسانی

غالب کی تحریروں کے مطالعے کے بعض مسائل از ڈاکٹر اے سخاچوف

غالب کی شاعری میں بعض پیکر از پروفیسر اسلوب احمد انصاری

غالب کی بعض فارسی مثنویاں از ڈاکٹر ان ایچ انصاری

غالب اور ان کا زمانہ از ڈاکٹر بی اس اپادھیائے

غالب اور ترقی پسند اردو ادب از سجاد ظہیر

غالب کا طرز اور نظام شاعری از احمد علی

غالب پر تحقیق از علی جواد زیدی

۳۸۔ Interpretations from Ghalib جیالال کول کشمیری آتمارام اینڈ سنز، دہلی ۱۹۵۷

(غالب کی ترجمانیاں)

مع پیش لفظ از مولانا ابوالکلام آزاد

دیوان غالب۔ انتخاب (فارسی خط میں) ص ۱۶۳۱

۳۲۶ شعر وں کا ترجمہ (= ترجمانی) ص ۹۲۳۱

خیال کو واضح کرنے کے لیے اپنی طرف سے بہت کچھ اضافہ بھی کیا ہے۔

۳۹۔ Life of Ghalib صلاح الدین خدا بخش

۴۰۔ Metaphysics of عارفہ پروین پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۳

Ghalib in his Urdu poetry

مقالہ برائے ایم اے (فلسفہ)

مقدمہ اور چھ ابواب پر مشتمل

آخر میں کتابیات ۷۷ صفحے

۴۱۔ Mirza Ghalib biography مالک رام نیشنل بک ٹرسٹ، نئی دہلی ۱۹۶۸

پہلا باب: غالب کی زندگی کے حالات

دوسرا باب: دوسو سے زائد اردو اشعار کا ترجمہ انگریزی میں

مختلف عنوانوں کے تحت ۵۳ صفحے

اس کتاب کا ترجمہ ہندی، پنجابی، کجراتی، مراٹھی،

تیلگو اور اردو میں ہو چکا ہے۔

۴۲۔ Mirza Ghalib محمد مجیب N. C. E. R. T. نئی دہلی ۱۹۶۰

شعر کیا ہے؟ . اردو شاعری کی ابتدا اور روایات

حیات غالب . غالب کی شاعری ۶۷ صفحے

۴۳- Mirza Ghalib آر کے کلدیپ انٹر ٹریڈ پبلیکیشنز، کلکتہ ۱۹۶۷

غالب کی فکر اور شاعری کا تنقیدی مطالعہ بودھی پریس، کلکتہ

شروع کے دس صفحے خود کلدیپ کے ہیں۔ باقی پوری کتاب لاکھن پال کی کتاب سے منقول بتائی گئی ہے۔
۱۱۲ صفحے

۴۴- Mirza Ghalib سار سوتی سرن منشی رام منوہر لال پبلشرس، دہلی ۱۹۷۶

فارسی شاعری کا پس منظر، غالب۔ شخص، غالب، شاعر

غالب کی جامعیت، صوفیانہ پس منظر غالب کی انفرادیت

زندگی کی طرف رویہ، غالب کی شاعری، فنکارانہ پہلو

غزل کے ماسوا، اردو شاعری پر غالب کا اثر

کتابیات اور اشاریے ۲۳۱ صفحے

۴۵- Persian Ghazals of Ghalib ڈاکٹر یوسف حسین غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

(غزلیات غالب فارسی) فروری ۱۹۸۰

تعارف از پروفیسر نذیر احمد ص ۱۸۳

پہلا حصہ: فارسی غزلوں کا انگریزی ترجمہ

(۲۵۵ غزلیں) ص ۱۸۸

دوسرا حصہ: غزلوں کا فارسی متن

انتخاب فارسی غزلیات غالب ص ۱۶۰ تا ۹

۴۶- Persian letters of Ghalib سید اکبر علی ترمذی غالب اکیڈمی نئی دہلی ۱۹۷۱

(نامہ ہائے فارسی غالب) ایشیا پبلشنگ ہاؤس، دہلی

مع پیش لفظ از قاضی عبدالودود

نیشنل آرکائیوز آف انڈیا، نئی دہلی میں محفوظ، سفر کلکتہ سے متعلق

غالب کے خطوط، مع مقدمہ و حواشی

۴۷۔ Poems of Ghalib اعجاز احمد دی ایشیا سوسائٹی، نیویارک ۷۰۔ ۱۹۶۹

اور دوسرے

غالب کے شعروں سے متاثر ہو کر ایڈرین ریچ (Adriene Rich)

رابرٹ بلائی اور دوسرے امریکی شاعروں کی لکھی ہوئی نظمیں

۴۸۔ Readings from Ghalib. غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۷

۴۹۔ Records in Commemoration رمیش بہاری لال ۱۹۶۹

۸ صفحے of Ghalib Centenary

۵۰۔ Selected verses صوفیہ سعد اللہ بیکنز فیلڈ، لندن ۱۹۶۵

of Mirza Ghalib rendered into English

مع ساٹھ تصاویر ۱۲۴ صفحے

۵۱۔ Selections from Ghalib ایچ سی سار سوت کوہ نور پریس، دہلی ۱۹۶۹

۵۶ صفحے

۵۲۔ Selections from کے ان سود اسٹرنلنگ پبلشرز دہلی ۱۹۷۱

Ghalib and Iqbal

پیش لفظ از اس اے آئی ترمذی

دیباچہ از کے ان سود

انتخابات غالب و اقبال ۱۱۰ صفحے

۵۳۔ Selections from اکٹر محمد یعقوب مرزا غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۲

Ghazals of Ghalib (غالب کے منتخب اردو کلام ہجریہ)

انگریزی ترجمے کے ساتھ اصل اردو غزلیں بھی ۹۶ صفحے

۵۴- Ten gems from Ghalib شہاب الدین رحمت اللہ یوسف بلڈنگ، پٹنہ ۱۹۳۵

غالب کے دس منتخب پسندیدہ شعروں کا انگریزی ترجمہ
ہر صفحہ پر ایک شعر کے خیال کو مصور کر کے
اس کے نیچے اصل شعر اور اس کا ترجمہ لکھا ہے۔

۵۵- (۱) The life and odes of Ghalib عبداللہ انوریگ اردو اکیڈمی، لاہور ۱۹۴۰

پہلا حصہ: حیات غالب ۱۸۱ صفحے پہلی بار

دوسرا حصہ: کوی چار سو شعروں کا انگریزی ترجمہ

(۲) ایضاً عبداللہ انوریگ اردو اکیڈمی، لاہور ۱۹۶۹

دوسری بار

۵۶- The melody of an angel ایش کمار پبلکیشنز بیورو، ۱۹۸۲

(مرزا غالب - فکر اور فن) پنجاب یونیورسٹی، چندی گڑھ

پیش لفظ، تعارف

سوانحی پس منظر، غالب - شخص، قنوطی شاعر

شاعر عشق، شاعر خمریات، ادبی ناقد

فن

ضمیمے: اردو خطوط، اردو فارسی کی تصانیف

اشارے ۱۷۸ صفحے

۵۷- The problems of پروفیسر احمد علی کراچی پریس، کراچی ۱۹۶۹

۳۲۲ صفحے style and technique in Ghalib's selected poems

۵۸- Tradition and ڈاکٹر وارث کرمانی شعبہ فارسی، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۶

۵۴ صفحے rationalism in Ghalib

مع پیش لفظ از علی محمد خسرو

۵۹۔ Urdu ghazals of Ghalib یوسف حسین غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

جولائی ۱۹۷۷

(غزلیات غالب۔ اردو)

پیش لفظ از بیگم عابدہ احمد ص ۹-۱۰

دیباچہ از یوسف حسین ص ۱۱-۱۶

تعارف۔ غالب۔ شخص ص ۱-۱۳

غالب۔ شاعر ص ۱۳-۲۱۲

اردو غزلیات غالب (۲۳۴ غزلوں کے سترہ سو سے زائد اشعار) کا

انگریزی ترجمہ ص ۲۵-۳۲۱

مختتامہ ص ۳۲۲، اشاریہ ص ۳۲۳-۳۲۵

اردو غزلیات غالب مع انتخاب نسیحہ حمید یہ، بھوپال ایڈیشن ص ۱-۱۱۴

۳۔ اودھی

۶۰۔ ساز اودھی میں نغمہ غالب ڈاکٹر نور الحسن ہاشمی نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۸۵
صفحہ ۱۱۶

پیش لفظ۔ غالب کا مختصر تعارف۔

فہرست ان اشعار کی جن کا ترجمہ کیا گیا۔

غالب کے ترانے اردو اور سات فارسی شعروں کا اودھی میں منظوم ترجمہ۔

ساتھ ہی ہر شعر کا اردو میں مطلب اور مشکل لفظوں کے معنی بھی لکھے ہیں۔

۶۱۔ غالب کا ویہ کا اودھی روپ نور الحسن ہاشمی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۴
(دیوناگری خط میں)

پرستاونا از پروفیسر نذیر احمد ۲ صفحے

پر سنگ از مولف ء ۲ صفحے

غالب کا مختصر پرچے ۲ صفحے

ترجمہ (اودھی بھاشا میں)۔ پہلے اصل شعر، پھر مشکل لفظوں کے ہندی

میں معنی، شعر کے بارے میں کچھ، اور پھر ترجمہ ۱۰۰ صفحے

۴۔ بلوچی

۶۲۔ غالب کہ ہر کس آیا ساڈائیت پروفیسر کرار حسین ادارہ یادگار غالب، کراچی مارچ ۱۹۶۹
(بلوچی بدل) ٹرینوک: محمد صدیق آزاد وفا پرپریس پاکستان، کراچی
یعنی غالب سب اچھا کہیں جے ۴۰ صفحے

۵۔ بنگلہ

۶۳۔ آتش غالب شریعتی جو تھیکا تلاپترا آنداپبلشر لمیٹڈ، کلکتہ جنوری ۱۹۹۰

حیات غالب کو کہانی کے انداز میں لکھا ہے، اور غالب کے ایک سو چالیس شعروں کا ترجمہ کیا ہے۔

مرزا کی اردو، فارسی تصانیف کی فہرست بھی دی ہے۔

۶۴۔ Ten gems from Ghalib راجہ راودھیریندر

ترجمہ بہ زبان بنگلہ۔ غالب کے دس چیدہ اشعار

۶۵۔ حیات غالب (ناول) تارا شنکر بندوپادھیائے

آغاز ۱۹۶۸ء میں

۶۶۔ (۱) دیوان غالب منیرالدین یوسف اسلامک فاؤنڈیشن، ڈھاکہ ۱۹۶۵ پہلی بار

بنگلہ زبان میں پچاس منتخب غزلوں کا نثر و نظم میں ترجمہ جو اصل مفہوم سے بہت قریب ہے۔

(۲) ایضاً منیرالدین یوسف اسلامک فاؤنڈیشن، ڈھاکہ ۱۹۸۰ دوسری بار

۶۷۔ غالب سب اچھا کہیں جسے پروفیسر کرار حسین ادارہ یادگار غالب، کراچی ۱۹۶۹ (بنگلہ ترجمہ) ۳۴ صفحے

غالب اور عہد غالب کا تعارف

۶۸۔ غالب کا ترجمہ ڈاکٹر مفیض احمد چودھری بنگلہ دیش

(کلام غالب)

۶۹۔ غالب کے کلام کا بنگالی ترجمہ پریت کمار نیوگی، ایچ پی ٹاون، چوبیس پرگنہ ۱۹۷۱

۷۰۔ غزلیات غالب کا انتخاب ابو سعید ایوب ڈے پبلشنگ ہاؤس، کلکتہ جنوری ۱۹۷۶
منتخب شعروں کا آزاد نثری ترجمہ
تعارفی اور تنقیدی مقدمے کے ساتھ

۷۱۔ ماہنامہ کوہیتا کلکتہ کا
مارچ، اپریل ۱۹۶۹
غالب نمبر

۷۲۔ کوہی غالب کا بیر آلہ کے ست گنگو پادھیائے چچوڑہ ضلع ہنگلی نومبر ۱۹۸۸
(غالب اپنے کلام کی روشنی میں)

غالب کے اشعار کی روشنی میں زندگی کے مختلف پہلوؤں سے بحث
ہنگلہ شاعروں اور غالب کے کردار کی یکسانیت کی نشاندہی۔

۷۳۔ غالب یر کوہیتا مترجم: شکتی چٹوپادھیائے کلکتہ
اور عین رشید
۱۳۹۱ء
۱۹۷۲ء

دو سو چار منتخب شعروں کا منظوم ترجمہ۔

ہر صفحہ پر دو شعر ہنگلہ خط میں پھر ان کا منظوم ترجمہ

شروع میں اٹھارہ صفحوں پر حیات غالب

۷۴۔ غالب یر گجل سونہ مجومدار

(غالب کی غزلیں)

۷۵۔ (۱) غالب یر گجل تھے کے ابو سعید ایوب ڈے پبلشنگ ہاؤس، کلکتہ جنوری ۱۹۷۶
(غالب کی غزلوں سے)

ایک سو اٹھائیس شعروں کا نثری ترجمہ مع اصل اشعار

(۲) ایضاً ابو سعید ایوب ڈے پبلشنگ ہاؤس، کلکتہ جنوری ۱۹۷۶

۷۶۔ مرزا غالب سادھن داس گپتا فروری ۱۹۸۱

قریب چار سو شعروں کا بنگلہ ترجمہ ۲۲۳ صفحے
شروع کے ایک سو آٹھ صفحوں میں غالب کی زندگی اور
اس کے عہد کا تعارف۔

۷۷۔ مرزا غالب پر چھٹی پستہ مکھ پادھیائے دسمبر ۱۹۸۰
(مرزا غالب کے خطوط) اکٹھ خطوں کا ترجمہ

پیش لفظ میں خطوط غالب کی اہمیت سے بحث۔

۷۸۔ (۱) مرزا غالب پر کوہیتا ست گنگو پادھیائے ۱۹۶۳ پہلی بار
(مرزا غالب کی شاعری) ۳۴ صفحے

ایک سو چار شعروں کا منظوم بنگلہ ترجمہ

ہر صفحہ پر غالب کی چھوٹی سی تصویر

(۲) ایضاً ست گنگو پادھیائے ۱۹۷۳ دوسری بار

ڈھائی سو شعروں کا منظوم ترجمہ

۶۔ پشتو

۷۹۔ (۱) دمرزا اسد اللہ خان غالب مترجم: سراج الاسلام سراج یونیورسٹی بک ایجنسی پشاور
(پشتو نظم کبے) فروری ۱۹۶۹ء پہلی بار

یعنی دیوان غالب کا منظوم پشتو ترجمہ

مع تعارف و پیش لفظ

(۲) ایضاً سراج الاسلام سراج یونیورسٹی بک ایجنسی پشاور

جون ۱۹۷۴ء دوسری بار

پیش لفظ و تعارف ۱۶ صفحے

ترجمہ دیوان غالب ۶۳ صفحے

۸۰۔ دیوان غالب مترجم: مینوش غیر مطبوعہ

نصف صفحے پر اصل غزل، اس کے بالمقابل پشتو ترجمہ

۸۱۔ غالب ترجمہ کڑوکی: بیگم شاہ اوار و یادگار غالب، کراچی مارچ ۱۹۶۹

چہ ہر خوک شے والی بنہ وفا پر یس پاکستان کراچی

دہتر ترجمہ پروفیسر کرار حسین کی کتاب ”غالب سب اچھا کہیں جتے“

۴۵ صفحے

کا پشتو ترجمہ

۷۔ پنجابی

۸۲۔ دیوان غالب استاد دامن اردو مرکز، لاہور ۱۹۶۹
(محض ایک جزو کا ترجمہ)

۸۳۔ دیوان غالب اسیر عابد مجلس ترقی ادب، لاہور مئی ۱۹۸۷
اصل متن دے نال دیوان غالب دا منظوم پنجابی ترجمہ ۵۱۱ صفحے
(بامحاورہ منظوم پنجابی ترجمہ۔ بارہ برس کی محنت میں مکمل کیا ہے)
مع دیباچہ از احمد ندیم قاسمی

۸۴۔ غالب جنہوں ہر کوئی چنگا آکھے پروفیسر کرار حسین ادارہ یادگار غالب، کراچی ۱۹۶۹
(پنجابی ترجمہ) ۱۲۷ صفحے

۷

۸۔ تمیل

۸۵۔ غالب زندہ ہے آمنہ خاتون
غالب کے سو سے زائد شعروں کا انتخاب اور ان کا ترجمہ

۹۔ تیلگو

۸۶۔ غالب زندہ ہے آمنہ خاتون
غالب کے سو سے زائد شعروں کا انتخاب اور ان کا ترجمہ

۸۷۔ کلام غالب کا ترجمہ دسرتھی
اپریل ۱۹۶۱

مرزا غالب کے کلام کا تیلگو میں ترجمہ
اس کتاب کا افتتاح گورنریو پی مسٹر بی رام کرشن راؤ نے مدراں میں کیا۔

۱۰۔ جاپانی

۸۸۔ Diwan-e-Ghalib

29 April 1997

Translated into Japanese by
Prof. Hiroji Kataoka
Daito Bunka University
Saita maken 355, Japan

۲۳۵ غزلیات ، ۵ قصاید
۱۷ قطعات ، ۱۵ رباعیات
کل ۳۵۴ صفحات

۸۹۔ Diwan-e-Ghalib

28 August 1997

in a chronological order

Translated into Japanese and
edited by Prof. Hiroji Kataoka

پہلی غزل ۱۸۱۲ء کی : عہدے سے مدح ناز کے باہر نہ آسکا
آخری غزل ۱۸۶۲ء کی کیونکہ اس بت سے رکھوں جان عزیز
ہر غزل، قصیدے، قطعے اور رباعی کے ساتھ نمبر شمار وہ بھی لکھا ہے
جو پہلے دیوان میں ہے
کل ۳۸۴ صفحات

۹۰۔ Researches in Diwan-e-Ghalib (September) 1997

By Prof. Hiroji Kataoka

Contents :

- (1) The Universality of Diwan-e-Ghalib
- (2) The way of Composing Ghazals of
Diwan-e-Ghalib
- (3) The love and jealousy in Diwan-e-Ghalib
- (4) The Humor and Satire of Diwan-e-Ghalib

- (5) The Sorrow of Diwan-e-Ghalib
- (6) The social side of Diwan-e-Ghalib
- (7) The Images of Diwan-e-Ghalib
- (8) The Beauty of Diwan-e-Ghalib
- (9) Quais and Farhad in the Diwan-e-Ghalib
- (10) Ghalib from the view-points of Indian
and Pakistani critics
- (11) Ghalib and progressive Urdu Literature.
- (12) Ghalib from the veiwpoint of Faiz
- (13) Diwan-e-Ghalib from the Standpoint of
chronology.

یہ مصنف کے شائع شدہ متفرق مضامین کا مجموعہ ہے۔

ا۔ جرمن

۹۱۔ غالب کے اردو، فارسی کلام کا ترجمہ مہس آلی میری شموئل میونخ ۱۹۷۳

(ANNEMAIRE SCHIMMEL)

۷

۱۲۔ روسی (الف) زبان ازبک

۹۲۔ (۱) شیدا۔ رحمان بیروی محمد جانوف و تاشقند، ازبکستان ۱۹۶۵ پہلی بار

مین غن مرزا

مع مقدمہ ازڈاکٹر قمر رئیس

یہ ازبک زبان میں غالب کے اردو دیوان کے انتخاب کا مرقا اور

پابند ترجمہ ہے

پہلی بار پینتیس ہزار کی تعداد میں چھپا۔

(۲) ایضاً۔ رحمان بیروی محمد جانوف و تاشقند، ازبکستان ۱۹۶۵ دوسری بار

بعد نظر ثانی و اضافہ مین غن مرزا

مع مقدمہ ازڈاکٹر قمر رئیس

(ب) زبان تاجک

۹۳۔ HAYAT VA GODIYAT-E-MIRZA ڈاکٹر عبداللہ تاجکستان اکیڈمی، تاشقند ۱۹۶۵

۱۵۲ صفحے

جان غفوروف

ASADULLO GOLIB

(حیات و ایجادات مرزا غالب)

مرزا کا تاجک شاعروں سے موازنہ کر کے مماثلت تلاش کی ہے۔

پہلا باب: عہد غالب

دوسرا باب: غالب کی نثری اور شعری تخلیقات،

فارسی شاعری کے نظریاتی عنصر

پنج آہنگ اور قاطع برہان وغیرہ کا تعارف،

ضمنی اردو سے معلل اور عود ہندی کا بھی ذکر۔

تیسرا باب: ملاحظیات۔ ذوق، آتش، رجب علی بیگ سرور اور سر سید کا تعارف۔

غالب کی حیات و شاعری سے متعلق ہندوستان میں شائع شدہ

کتابوں اور مضامین کا تعارف

مصنف کو اس پر ڈاکٹریٹ کی سند ملی

اس میں اردو شاعری کا ذکر محض ضمنی

روس میں شائع ہونے والا غالب سے متعلق یہ پہلا باضابطہ کام ہے۔

۱۹۶۸

۹۴۔ شاعر مشہور ہند شرف بانو پولاتوا

(مشمولہ رسالہ شرق سرخ)

غالب کے اردو مکاتیب کا تجزیہ،

خطوط کی الفاظ شماری بھی۔

بیدل اور نظیر اکبر آبادی کے حوالے سے غالب کے شاعرانہ اسلوب کا تجزیہ۔

غالب اور عمر خیام کی رباعیوں میں یکسانیت کی تلاش

۹۵۔ عود ہندی شرف بانو پولاتوا نشریات عرفان، تاجکستان ۱۹۸۲
(ترجمہ بہ زبان تاجک)

۹۶۔ غالب کی سوربایاں شرف بانو پولاتوا ڈی پلاٹووانسٹی ٹیوٹ اور نیشنل اسٹڈیز، ماسکو
۹۷۔ غالب کی فارسی نظم و نثر ڈاکٹر عبداللہ جان غفوروف نشریات عرفان، تاجکستان ۱۹۶۹
کا انتخاب مع دیباچہ

در قش کاویانی، دستنبو، پنج آہنگ، مہر نیمروز وغیرہ کے علاوہ
ڈیڑھ سو غزلوں، رباعیوں، قصیدوں کا انتخاب و ترجمہ بہ زبان تاجک
۹۸۔ غالب کے اردو مکاتیب ڈاکٹر شرف بانو پولاتوا نشریات عرفان، تاجکستان
قبل ۱۹۶۹

غالب کے خطوں کی تاریخ وار درجہ بندی کر کے ان کی نش کے
تین ادوار قائم کیے ہیں۔
غالب کے خطوں کے ذخیرہ الفاظ اور اسلوب کا تعارف کرایا ہے۔
پہلا باب: غالب کی زندگی کا تاریخی پس منظر
دوسرا باب: اردو نثر کے ارتقا کا خاکہ

(ج) زبان چیک

۹۹۔ دیوان غالب ماوام ہمیش منوا غالب پرائٹ سے شائع ہوا

(ترجمہ بہ زبان چیک) (HUBSCH MANNOYA)

کوی چایس پینتالیس غزلیں

۱۰۰۔ دیوان غالب پرہ فیہ یان مارک

(ترجمہ بہ زبان چیک)

(د) زبان روسی

۱۰۱۔ ترجمہ کلام غالب نکولای گلیوف، غنفر علیف ماسکو ۱۹۶۹

سواسو غزلوں اور رباعیوں وغیرہ کا ترجمہ
یہ پہلا مجموعہ ہے۔

۱۰۲۔ مرزا غالب ڈاکٹر الیاس ہاشموف ۱۹۶۹

۱۰۳۔ مرزا غالب کی زندگی اور شاعری ڈاکٹر نتالیہ پریگارینا ماسکو
فارسی اور اردو شاعری کا تجزیہ

اسامہ فاروقی نے اس کتاب کا اردو میں ترجمہ کیا

۹۶-۱۹۹۵ء میں یہ اردو ترجمہ بالاقساط ماہنامہ سب رس

حیدر آباد میں چھپا

۱۰۴۔ مرزا اسد اللہ خان غالب ظ۔ انصاری ۱۹۶۸
(بہ زبان روسی)

۔ انیسویں صدی عیسوی کے صاحب طرز اردو، فارسی شاعر و نثر نگار

۔ اس پر ایشیائی علوم کے روسی انسٹی ٹیوٹ، ماسکو نے مصنف کو ایم۔ اے

کی سند عطا کی

۱۰۵۔ مرزا غالب۔ مرتبین: غفوروف، شعبہ مشرق سائنسی اکیڈمی، روس ۱۹۷۲

مشرق کے شاعر اعظم چلو شیف، کیول سنگھ،

ظ۔ انصاری اور کلیف

اٹھارہ ہندوستانی: ڈاکٹر ذاکر حسین، سجاد ظہیر، خواجہ احمد فاروقی،

ممتاز حسین، تارا چند، فراق گورکھپوری،
 آل احمد سرور، علی سردار جعفری، محمد مجیب،
 میکش اکبر آبادی، سید عابد حسین،
 شوکت سہزاد، کیول سنگھ، احتشام حسین،
 خورشید الاسلام، ظ۔ انصاری، ملک راج اور مالک رام
 گیارہ روسی: چلو نشف، گلیپوف، غفوروف،
 علییف وغیرہ، اور ایک اطالوی مصنف بیوزانی کے
 تیس مضامین کا مجموعہ، جو انگریزی سے روسی زبان
 میں منتقل کیے گئے تھے۔

۱۰۶۔ غالب شناسی ظ۔ انصاری انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز ۱۹۷۰
 انتخاب اردو و فارسی مع دیباچہ آرمیا نسکی، ماسکو

۱۳۔ سرائیکی

۱۰۷۔ غالب دیاں غزلاں پروفیسر دلشاد کلانچوی مکتبہ میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۹

مقدمہ از مسعود حسن شباب ص ۹-۱۳

پیش لفظ از دلشاد کلانچوی ص ۱۵-۲۰

اشارات خواندگی ترجمہ ص ۲۱-۲۴

منظوم ترجمہ کلام غالب ص ۲۵-۹۶

چونیس غزلوں کا منظوم ترجمہ۔ عموماً کا'کی' کے وغیرہ کی تبدیلی سے کام نکالا ہے۔

اصل اردو متن بالقابل لکھا ہے۔

۱۴۔ سندھی

۱۰۸۔ غالب۔ سب اچھا کہیں جے پروفیسر کرار حسین ادارہ یادگار غالب، کراچی
(اردو سے ترجمہ) ۸۴ صفحے

۱۵۔ زبان سوئڈن

۱۰۹۔ GHALIB'S VERSER پناں ال اٹھن پال غالب سو سائنی اسٹیمور ۰ مہ ۹۸۶
۱۲۰ صفحے

غالب اور اس کی شاعری کا تعارف
مع ترجمہ بعض اشعار

۱۶۔ فارسی

(الف) نظم و نثر وغیرہ

۱۰۔ احوال و آثار میرزا محمد علی فرجار مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ، اسلام آباد

اسد اللہ خان غالب ۱۹۷۷

پیش گفتار ڈاکٹر محمد جعفر محبوب

مقدمہ مولف: ہندوستان میں فارسی زبان و ادب کی روایت

اور تاریخ از محمد علی فرجار

پہلا حصہ: ایران و ہند کے تمدن کے باہمی ارتباط،

غیر منقسم ہندوستان کے مختلف گوشوں میں فارسی زبان کا رواج

دوسرا حصہ: مرزا غالب کی سوانح حیات،

غالب کی مختلف منظوم و منثور تصانیف،

بعض نکتہ ہای دربارہ نویسندگی غالب،

غالب کی نثر و نظم کی نمایاں خصوصیات

نمونہ کلام میرزا غالب: غزل، قصیدہ، رباعی، قطعہ وغیرہ۔

۱۱۔ سرگذشت غالب آقای رازی ایم فرمان علی بکسیرز، لاہور ۱۰۴ صفحے

۱۱۲۔ (۱) کلیات نظم غالب بہ تصحیح و اہتمام نواب ضیاء الدین مطبع دارالسلام عرف ۱۸۴۵

(فارسی) احمد خاں نیروور خشاں مطبع صادق لاخبر دہلی

مع دیباچہ غالب و تقریظ

غالب نے اس کو ”مخزنہ آرزو سرانجام“ کے نام سے ۱۸۳۱ء سے پہلے

مرتب کیا تھا۔

کل ۵۰۶+۳ صفحے

صحیح تعداد اشعار ۶۶۹۴

(۲) ایضاً مرتب: نیرو درخشان منشی نو لکھنؤ پریس، لکھنؤ ۱۲۷۹ھ

مئی، جون ۱۸۶۳ء

مع مثنوی ناتمام (فارسی) جو بعد میں ”ابر گہر بار“ کے نام سے چھپی۔

آخر میں نثری تقریظ، مجروح کی منظوم تاریخ اور مختلف شاعروں کے

قطعات تاریخ بھی شامل

کل ۵۶۳ صفحے

صحیح تعداد اشعار ۱۰۴۴۸

(۳) ایضاً مرتب: نیرو درخشان منشی نو لکھنؤ پریس، لکھنؤ جنوری ۱۸۷۲ء

۵۵۶ صفحے دوسری بار

(۴) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۸۹۳ تیسری بار

(۵) ایضاً ایضاً ایضاً جمادی الثانی ۱۳۴۳ھ

۵۲۴ صفحے دسمبر ۱۹۲۴ء

(۶) ایضاً مرتب: امیر حسن نورانی راجا رامکمار پریس، لکھنؤ فروری ۱۹۶۸ء

مع مثنوی دعاے صباح ۷۲۲ صفحے

۱۱۳۔ کلیات غالب فارسی ڈاکٹر ذاکر حسین

۱۱۴۔ کلیات غالب مرتب: مالک رام غیب مطبوعہ

(نظم فارسی) نو خطی اور دو قدیم مطبوعہ نسخوں کی مدد سے

۱۱۵۔ کلیات غالب فارسی غلام رسول مبر شیخ مبارک علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۵ء

احوال غالب از مرتب ص ۱-۱۳

غالب کے فارسی کلام پر ریویو از حالی ص ۱۵-۱۰۴

غالب کا لکھا ہوا دیباچہ، اور

میر مہدی مجروح کی تحریر کردہ تقریظ کل ۶۶۷ صفحے

۱۱۶۔ (۱) کلیات غالب فارسی سید مرتضاحسین فاضل لکھنوی مجلس ترقی ادب، لاہور ۱۳۸۷ھ

جلد اول۔ جون ۱۹۶۷ء

پیش گفت از سید مرتضاحسین فاضل ص ۱-۳۲

مقدمہ از سید عابد علی عابد ص ۱-۱۴۰

قطعات، مثنویات، فاتحے، نوحے، مخمس، ترکیب بند اور ترجیع بند وغیرہ

کل ۵۱۲ صفحے

(۲) ایضاً۔ جلد دوم سید مرتضاحسین فاضل مجلس ترقی ادب، لاہور جون ۱۹۶۷ء

اکثر قصیدے ۴۰۱ صفحے

(۳) ایضاً۔ جلد سوم سید مرتضاحسین فاضل مجلس ترقی ادب، لاہور ستمبر ۱۹۶۷ء

غزلیات۔ الف سے ی تک ص ۱-۳۷۴

رباعیات۔ ایک سو دو ص ۳۷۵-۴۱۰

معمیات۔ ص ۴۱۱

ابیات ص ۴۱۱-۴۱۳

تقریظ غالب ص ۴۱۴-۴۲۳

تاریخ اختتام از میر مہدی مجروح ص ۴۱۸-۴۲۳

۱۱۷۔ کلیات غالب غلام رسول مہر مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹ء

فارسی۔ نظم پنجاب یونیورسٹی، لاہور

پہلا حصہ: قصاید ۴۸۴ صفحے

مثنویات ۱۶۱ صفحے

(۲) ایضاً۔ دوسرا حصہ غلام رسول مہر مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹
مع تعارف و دیباچہ وغیرہ

قطعات، رباعیات، ترکیب بند
ترجیع بند، اور مخمس ۲۵۲ صفحے

(۳) ایضاً۔ تیسرا حصہ سید وزیر الحسن عابدی مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹

غزلیات فارسی مرزا غالب مکتبہ میری لائبریری، لاہور

۱۱۸۔ (۱) میخانہ آرزو سرانجام مصنف و مرتب: مطبع دلاور السلام، دہلی ۱۸۳۵

(کلیات نظم و نثر فارسی) مرزا اسد اللہ خاں غالب

زمانہ ترتیب: ستمبر اکتوبر نومبر ۱۸۳۵ء ۵۰۶ صفحے

(۲) ایضاً مرتب: مسلم ضیائی

کلیات غالب فارسی کا قدیم ترین نسخہ

سہ ماہی اردو کراچی، جنوری ۱۹۶۸ء میں شامل ہو کر شائع ہوا

۱۱۹۔ میخانہ آرزو مرتب: ڈاکٹر محمد حسن حایری نشر مرکز، تہران، ۱۹۹۳

شرح احوال و بررسی آثار و گزیدہ اشعار غالب دہلوی،

نخن نخست، مقدمہ مرتب، مقدمہ شاعر، قصیدہ،

غزل، مثنوی، مخمس، قطعہ، رباعی،

گزارش، فہرست مقالہ ہا، کتاب نامہ،

اعلام

۱۲۰۔ دیوان غالب بہ تصحیح ذوالفقار اختر لاہور ۱۹۷۷
آثار نسخہ

۱۲۱۔ سبد باغ دو دور مصنف و مرتب: مرزا غالب

۱۲۸۳۔ نام تاریخی ہے اور یہ ”سبد چیں“ کا بڑا ایڈیشن ہے۔

پہلا حصہ: سبد چیں اور چند نظمیں

دوسرا حصہ: بعض نثریں جو کلیات نثر میں شامل تھیں

کتابت ۱۲۸۳ھ میں شروع ہو کر ۱۲۸۷ھ میں مکمل ہوئی

۱۸۶۶ء جنوری ۱۸۷۰ء

غالب نے ہیرا سنگھ درد کو چھپوانے کی اجازت دی لیکن طباعت کا کام نہیں ہو سکا۔

۱۲۲۔ (۱) سبد باغ دو دور سید وزیر الحسن عابدی پنجاب یونیورسٹی، لاہور جولائی ۱۹۶۸ء
مجموعہ نظم و نثر فارسی

فہرست و دیباچہ وغیرہ ۲۲ صفحے

سبد باغ دو دور (مجموعہ نظم و نثر فارسی، مرتبہ غالب ۱۲۸۳ھ/ ۶۷-۱۸۶۶) ۱۹۸ صفحے

تحقیق نامہ از مرتب: تلخیص مکاتبات، تعلیقات و اشاریہ وغیرہ ۲۴۰ صفحے

یہ مجموعہ پہلے یونیورسٹی اور سنٹل کالج، لاہور کی میگزین میں اگست ۱۹۶۰ء اور

اگست ۱۹۶۱ء میں چھپا تھا۔

باغ دو دور۔ پہلا در۔ منظومات = قطعات ،

ترکیب بند ، مثنوی ، قصاید ، غزلیات ، رباعیات ،

فرد اور تلخیص بر غزل قدسی

ایضاً۔ دوسرا در۔ منظومات = خطوط، دیباچے، تقاریظ

(۲) ایضاً سید وزیر الحسن عابدی پنجاب یونیورسٹی لاہور ۱۹۷۰ء دوبری بار

۱۲۳۔ سبد باغ دو در مولانا امتیاز علی خاں عرشی انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۶۹
(۱) (تلخیص) ۵۲ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۹۷۳

۱۲۴۔ (۱) سبد چیں بہ اہتمام محمد مرزا خاں مالک مطبع محمدی، دہلی ۱۳۔ ربیع الثانی ۱۲۸۴ھ
اگست ۱۸۶۷ء

بقیہ دیوان غالب: مثنوی ابر گہر بار، نئے قصیدے
اور قطعات فارسی مع دیباچہ غالب
کل ۷۳۰ شعر ۳۰ صفحے + ۲ صفحے صحیح نامہ

۱۲۵۔ سبد چیں اختر انصاری اکبر آبادی کراچی

۱۲۶۔ (۱) سبد چیں مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی

مجموعہ کلام فارسی جو کلیات نظم فارسی میں شامل نہیں ہے

(۲) ایضاً۔ مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی اپریل ۱۹۳۸

مع اضافہ

۱۲۷۔ سبد چیں سید وزیر الحسن عابدی پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹
۱۷۱ صفحے

۱۲۸۔ انتخاب دیوان غالب فارسی حامد حسن قادری غیہ مطبوعہ

۱۲۹۔ انتخاب غالب ڈاکٹر ذاکر حسین شعبہ اردو، ملی یونیورسٹی، ملی فوریہ ۱۵

غالب لی فارسی مثنویاں اور غزلیں غیہ ۳۲ صفحے

۱۳۰۔ غالب کے اشعار فارسی کا مجموعہ قاضی عبد الوہاب غیہ مطبوعہ

دانشگاہ علی گڑھ کے شیفتہ کلاسٹن سے منطوطے پر مبنی

۱۳۱۔ غزلیات غالب محمد مجیب مسلم پروگریسیو گروپ، دہلی ۱۶۹ صفحے

۱۳۲۔ متاع غالب مرزا جعفر حسین مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ فروری ۱۹۶۹

غالب کے فارسی کلام کا انتخاب ۱۳۱ صفحے

۱۳۳۔ نقشہائے رنگ رنگ پروفیسر شاہ عطاء الرحمان عظیم الشان بک ڈپو، پٹنہ جون ۱۹۶۹
عطا کا کوئی ۹۶ صفحے

انتخاب کلام غالب فارسی

۱۳۴۔ نقشہائے رنگ رنگ نیاز فتحپوری ادارہ نگار لکھنؤ

غالب کی فارسی گوی اور اس کی خصوصیات

۱۳۵۔ الہامات غالب آقای رازی ایم فرمان علی اینڈ سنز، لاہور

ترجمہ و شرح غزلیات غالب، ردیف میم ۱۲۸ صفحے

۱۳۶۔ (۱) روح غالب صوفی غلام مصطفی تبسم گلوب پبلشرز، لاہور فروری ۱۹۶۹

(شرح غزلیات غالب فارسی) ۲۵۶ صفحے

(۲) ایضاً۔ جلد اول ایضاً ایضاً ۱۹۸۱

الف تاخ۔ ایک سو دس غزلیں ۱۲ + ۲۸۴ صفحے

ایضاً۔ جلد دوم صوفی غلام مصطفی تبسم ایضاً ۱۹۸۱

دو تا بی۔ دو سو بارہ غزلیں ۶ + ۸۴۵ صفحے

۱۳۷۔ غالب کے فارسی کلام پر ناقدانہ نظر ڈاکٹر عارف شاہ گیلانی

۱۳۸۔ گنجینہ مطالب (فارسی) آقا بیدار بخت خاں تاج بک ڈپو، لاہور

دیوان غالب۔ ردیف میم مع شرح ۷۲ صفحے

۱۳۹۔ کلیات نظم فارسی مصنف: ڈاکٹر سید غلام اکبر نقوی تہران یونیورسٹی ۶۱۔ ۱۹۶۰

اسد اللہ خاں غالب دہلوی نگراں: ڈاکٹر حسین خطیبی برائے پی۔ ایچ۔ ڈی

فصل اول۔ عصر غالب: مختصری در تاریخ زبان فارسی تا عہد

سلاطین مغولی، نثر فارسی در ہند

اوضاع سیاسی، نفوذ انگلیسہا۔

فصل دوم۔ (الف) شرح احوال زندگانی غالب۔

ولادت و خاندان، ازدواج، وردہلی،

مسافرت بہ لکھنؤ و کلکتہ، جس

دربار بہادر شاہ، مرگ عارف، شورش سپاہیان ہند

فوت میرزا یوسف خاں، دروہار و الیان رامپور

قاطع برہان، سیرت و اخلاق، مذہب غالب،

علاقہ غالب بہ ایران، مر بیان و مدہ، حین

(ب) بمعصر و شاگردان غالب۔ بہادر شاہ ظفر، نصیر الدین حیدر،

واجد علی شاہ اختر، نواب کلب علی خاں۔

(ج) امراء حکما و علما مر بوط بہ غالب۔ شیفتہ، ازردو، شیخ نصیر الدین،

حکیم احسن اللہ خاں، نواب ضیاء الدین احمد خاں،

مولوی فضل حق خیر آبادی۔

(د) شعرا بمعصر: ذوق، ناسخ و دیگر ۵۸ شعرا

(ه) شاگردان غالب۔ ۸۳ شاگردان

فصل سوم۔ مختصری در آثار نظم و نثر اردو و فارسی غالب

فصل چہارم۔ بخش اول۔ بحث مفصل در کلیات نظم فارسی غالب

بخش دوم: سبک شعر غالب۔ مطالبہ، موضوعات،

ضایع شعری، مبالغہ و رکام غالب وغیرہ۔ کل ۱۴۸ نمونے

۱۴۰۔ مثنوی ابر گہر بار بہ سعی میر فخر الدین مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۲۸۰ھ

۱۸۶۳ء

مشمولات: دو قصیدے، دو مدحیہ قطعے، ایک قطعہ در تعمیر مسجد و چادہ تمیر۔
دس رباعیاں۔

شروع میں غالب کا دیباچہ، آخر میں غالب کی تقریظ اور مختلف دوگوں
کے قطعات تاریخ۔

اس کتاب کا ہر صفحہ مصنف (غالب) کی نظر سے گزرا ہے۔ ۴۱ صفحے

۱۴۱۔ ایضاً مرتب: شیخ اصغر علی

مشمولہ اور مثل کالج میگزین لاہور فروری تا مئی ۱۹۵۸ء

۱۴۲۔ مثنوی ابر گہر بار مع مقدمہ و تصحیح متن انجمن ترقی اردو، کراچی اکتوبر ۱۹۶۶ء
سید مرتضیٰ حسین فاضل لکھنوی،

ابتداءً از تحسین سروری

مثنوی میں آٹھ عنوان اور ۱۰۶۴ شعر

یہ سہ ماہی اردو کراچی جنوری تا اکتوبر ۱۹۶۶ء میں شائع ہوا

۱۴۳۔ ایضاً مرتب: رفیق خاور رائٹرز بیورو، کراچی اگست ۱۹۶۹ء
۱۴۶ صفحے

۱۴۴۔ مثنوی بیان نموداری شان نبوت و ولایت کہ مطبع سلطانی شاہجہاں آباد ۱۲۶۸ھ

در حقیقت پر تو نور الانوار حضرت الوہیت است اگست ۱۸۵۲ء

بعد میں یہ کلیات غالب (فارسی) مطبوعہ ۱۸۶۳ء میں

شعروں کے حذف و اضافہ کے ساتھ شامل کر لی گئی۔

۱۴۵۔ مثنویات غالب ڈاکٹر ظ۔ انصاری غالب انسٹی ٹیوٹ۔ نئی دہلی جولائی ۱۹۸۳ء

۱۳۶۔ نقد و بررسی غزلیات فارسی مصنف دکتر محمد حسن حایری تهرانی یونیورسٹی ۱۹۷۹
میرزا اسد اللہ خان غالب دہلوی نگرال: دکتر اسماعیل حاکی برائے ایم اے فارسی
مقدمہ: نگاہی بر تاریخ شبہ قارہ ہندو پاکستان و اوضاع سیاسی و اجتماعی آں۔

گسترش شعر و ادب فارسی در شبہ قارہ ہندو پاکستان۔

مختصری در زندگانی میرزا اسد اللہ خان غالب دہلوی۔

مقام غالب در شعر و ادب

نقد و بررسی غزلیات فارسی غالب دہلوی

توضیحات مقالاتی کہ در مورد غالب نوشته شدہ است

کل ۱۳۵ صفحے

منابع

۱۳۷۔ ہفت رنگ غالب اخلاق حسین عارف لکھنؤ ۱۹۷۷

۱۳۸۔ (۱) مثنوی دعائے صباح حسب ایمائے مرزا عباس بیگ مطبع نو کشور ، ۱۹۶۸

(حضرت علیؑ سے منسوب ایک دعا) لکھنؤ ۲۶ صفحے

عربی متن حوض میں + فارسی نثری ترجمہ

+ غالب کا کیا ہوا منظوم فارسی ترجمہ

کل ۱۲۹ شعر مع سات شعر مناجات امام زین العابدین کے

(۲) ایضاً باہتمام منشی مظہر حسین مطبع نامی مظہر العلوم لکھنؤ شعبان ۱۳۱۲ھ

۲۴ صفحے فروری ۱۸۹۵ء

۱۳۹۔ دعائے صباح مع ترجمہ نثر و مقدمہ از کالی داس کپتارضا دہلی پبلکیشنز، بمبئی

ترجمہ منظوم از مرزا اسد اللہ خان غالب ۱۹۷۷ء

دعائے صباح۔ اولین اشاعت مطبوعہ

مطبع نو لکھنؤ لکھنؤ کی من و عن نقل ۲۰+۲۶ صفحے

۱۵۰۔ مثنوی دمع الباطل (فارسی) بہ اہتمام حافظ عبداللہ فخر المطابع، دہلی ۱۲۷۱

مخطوطہ ڈاکٹر عبداللہ چغتائی کے ذاتی کتب خانے میں ہے۔

گل قریب دو ہزار شعر ۸۶ صفحے

۱۵۱۔ (۱) کلیات نثر غالب فارسی مثنوی نو لکھنؤ پریس، لکھنؤ رمضان ۱۲۸۳ھ

جنوری ۱۸۶۸ء پہلی بار

فہرست کلیات غالب ۲-۱

پنج آہنگ ۱۲۲-۱، مہر نیمروز ۱۲۳-۱۸۸۳

دستنبو ۱۸۹-۲۰۸، خاتمہ پنج آہنگ وغیرہ ۲۱۲۳

(۲) ایضاً

مثنوی نو لکھنؤ پریس، لکھنؤ شوال ۱۲۸۷ھ

مع دو خط زاید - ۳۱۸ صفحے جنوری ۱۸۷۱ء دوسری بار

(۳) ایضاً

ایضاً، کانپور ۱۲۹۲ھ

۳۱۳ صفحے ستمبر ۱۸۷۵ء تیسری بار

(۴) ایضاً

مثنوی نو لکھنؤ پریس، لکھنؤ اپریل ۱۸۸۴ء چوتھی بار

۳۱۷ صفحے

(۵) ایضاً

مثنوی نو لکھنؤ پریس، کانپور شعبان ۱۳۰۵ھ

۳۱۷ صفحے

اپریل ۱۸۸۸ء

۱۳۲۸ھ

۱۵۲۔ آہنگ پنجم بہ تصحیح سید علی رضا مطبع انوار الاسلام،

(از کلیات نثر غالب)

حیدر آباد، دکن

۱۹۱۰ء

۱۵۳۔ پنج آہنگ بہ اہتمام حکیم غلام نجف خان بہادر مطبع سلطانی، دہلی ۱۳۔ رمضان ۱۲۶۵ھ
۲۔ اگست ۱۸۴۹ء

آہنگ اول: فقرے جو بہ لحاظ مراتب اچھے برے موقعوں پر لکھے جائیں۔
آہنگ دوم: چار زمزموں میں۔ مصاد، محاورات، مصطلحات اور بعض
لفظوں سے متعلق۔

آہنگ سوم: غالب کے فارسی اشعار جو نثری تحریروں کی آرائش
کے لیے کارآمد ہیں۔

آہنگ چہارم: مرزا کے دیباچے اور تقریظیں وغیرہ۔

آہنگ پنجم: مرزا کے خطوط ۲۹۳ صفحے

۱۵۴۔ (۱) پنج آہنگ بہ اہتمام منشی نور الدین احمد لکھنوی مطبع دارالسلام، دہلی ۱۲۶۹ھ
اپریل ۱۸۵۳ء

حسب اندراج سرورق ”بہ تصحیح حضرت مصنف“

بعد کے کچھ خطوں کا اضافہ، اس لیے طباعت اوایل ۱۸۵۴ء

میں مکمل ہوئی ہوگی۔ ۴۴۴ صفحے

(۲) پنج آہنگ مطبع منشی نور لکھنور شوال ۱۲۸۷

جنوری ۱۸۷۱ء

۱۵۵۔ پنج آہنگ تصحیح و تحقیق سید وزیر الحسن عابدی پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹ء

مجلس یادگار غالب، لاہور

ہر مکتوب الیہ کے نام کے خط یکجا اردے ہیں

دیباچہ مرتب

آہنگ اول: القاب و آداب اور ان سے متعلقہ مراتب

آہنگ دوم: مصادر و مصطلحات و لغات فارسی
 آہنگ سوم: اشعار مکتوبی منتخب از دیوان فارسی
 آہنگ چہارم: کتابوں کے خطبے، تقریظیں اور متفرق عبارتیں
 آہنگ پنجم: مکاتیب

مرتب نے ہر مکتوب الیہ کے نام کے خط یکجا کر دئے ہیں۔ تا صفحہ ۷۱۴

۱۵۶۔ پنج آہنگ میں کالی داس گپتا رضا و مل پبلکیشنز، بمبئی
 اپریل ۱۹۸۹
 مکاتیب غالب

کلیات نثر غالب طبع دوم کے متعلق اوراق کا عکس
 اس میں کل ۱۶۹ خط

مع پیش لفظ از مرتب، آخر کتاب میں اشاریہ بھی

۱۵۷۔ پنج آہنگ کا قدیم ترین ڈاکٹر حنیف نقوی خدا بخش لائبریری، پٹنہ ۱۹۹۷
 نسخہ (عکس ایڈیشن)

۱۵۸۔ دستنبو بہ اہتمام شیوناراین مطبع مفید خلائق، آگرہ ۱۲۷۵ھ پہلی بار
 شروع نومبر ۱۸۵۸ء

مصنف کی سرگذشت ابتدا سے ۱۸۵۷ء تا ۳۱ جولائی ۱۸۵۸ء
 شروع میں ملکہ معظمہ انگلستان کی خدمت میں تہنیت فتح ہندوستان
 پر مشتمل فارسی قصیدہ

کتاب کے آخر میں بھی: ”جہاندار فرزانه و کثوریا کی مدح“
 اور مہر و تفتہ کے قطعہ تاریخ ۸۰ صفحے

۱۵۹۔ (۱) دستنبوی بہ اہتمام قاضی عبدالجلیل جنون مطبع لٹری سوسائٹی
 ۱۲۸۲
 روہیلکھنڈ، بریلی ۱۸۶۵

مع قصیدہ فتح دہلی۔ اکتوبر ۱۸۵۸ء

حاشیے پر غالب نے مشکل لفظوں کے معنی بھی لکھے ہیں ۶۱ صفحے

(۲) دستنبوی بہ اہتمام قاضی مطبع لٹریچر سوسائٹی ۱۲۸۸ھ

عبدالجلیل جنون روہیلکھنڈ، بریلی ۱۸۷۱ء دوسری بار

۶۱ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ۱۸۸۴

۱۶۰۔ (۱) دستنبو مرتب: مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۶۲

(۲) دستنبو مرتب: مالک رام صد سالہ یادگار غالب کمیٹی، دہلی ۱۹۶۹

۵۰ صفحے مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی

۱۶۱۔ ایضاً ڈاکٹر عبدالشکور احسن مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۳۸۵ھ

۱۹۶۹ء پنجاب یونیورسٹی، لاہور

۹۲ صفحے

۱۶۲۔ غالب کے فارسی خطوط قاضی عبدالودود غیہ مطبوعہ

بیشتر بہ نام محمد علی خاں

۱۶۳۔ غالب و ذکا کی مراسلت (فارسی) مرتب: مولوی محمد حبیب اللہ قادری غیہ مطبوعہ

نسخہ مملوکہ آغا حیدر حسن (حیدر آباد)

۱۶۴۔ غالب کی مادر تحریریں ڈاکٹر خلیق انجم مکتبہ شاہ اود دہلی فروری ۱۹۶۱

مختلف رسالوں میں شائع شدہ خط اور وہ نہ کی تحریریں

مع اشاریہ و خط نامہ ۱۸۴ صفحے

۱۶۵۔ (۱) مآثر غالب قاضی عبدالودود

غالب کی لمیاب اردو فارسی کی نظم و نثر اور خطوط غیہ مطبوعہ

کیا ب مطبوعہ کتابوں سے ماخوذ

یہ مجموعہ پہلی بار علی گڑھ میگزین کے غالب نمبر (۲۹-۱۹۳۸ء) میں

”آثار غالب“ کے نام سے شامل ہوا۔ پھر نیا سرورق لگا کر

”مائثر غالب“ کے نام سے منظر عام پر لایا گیا۔

(۲) مائثر غالب قاضی عبدالودود انجمن ترقی اردو، بہار، پٹنہ ستمبر ۱۹۴۹ء پہلی بار

غالب کی کیا ب نظم و نثر کا مجموعہ

(۳) مائثر غالب قاضی عبدالودود ادارہ تحقیقات اردو، پٹنہ ۱۹۹۵

بہ تصحیح ڈاکٹر حنیف نقوی ۱۲۰ صفحے

عرض حال، التماس

حصہ اول: اردو نثر، اردو نظم، فارسی نثر، فارسی نظم

حصہ دوم: خطوط غالب

حواشی حصہ اول، حصہ دوم اور

حواشی واستدراک، پس گفتار

۱۶۶۔ (۱) متفرقات غالب سید مسعود حسن رضوی ادیب ہندوستان پریس، رامپور ۱۹۴۷ء

کتابخانہ ریاست، رامپور بار اول

ایک قلمی بیاض سے ماخوذ غالب کے غیر مطبوعہ خطوط اور

فارسی منظومات

مقدمہ: ۳ صفحے

حصہ اول: مکتوبات۔ ۴۹ خط بنام مولوی سراج الدین احمد،

مرزا احمد بیگ طپاں، مرزا ابوالقاسم خاں قاسم،

ادارہ جام جہاں نما، شیخ ناسخ ۱۰۲ صفحے

حصہ دوم: منظومات۔ غزل در توصیف طپاں و قاسم،

دو قطعات متعلق بہ قاسم، مثنوی باد مخالف، سلام،

مثنوی غالب من جانب بہادر شاہ ظفر ۵۱ صفحے

ضمیمہ الف۔ رقعہ ناطق بنام غالب

ضمیمہ ب۔ اقتباس مثنوی میر دوست علی خلیل در جواب مثنوی غالب

ضمیمہ ج۔ منشی ولایت و عزیز صفی پوری کے قلم سے غالب سے

اصلاح لینے کا حال ۲۲ صفحے

(۲) مفرقات غالب سید مسعود حسن رضوی ادیب کتاب نگر، لکھنؤ ۱۹۶۹ پہلی بار

ایک خط بنام منشی ولایت و عزیز کا اضافہ

(۳) ایضاً سید مسعود حسن رضوی ادیب کتاب نگر، لکھنؤ ۱۹۷۲ اور سری بار

۱۶۷۔ مرزا غالب کے چند غیر مطبوعہ فارسی خطوط خواجہ احمد فاروقی ۱۹۶۰

۔ غمگین کے نام

۱۶۸۔ مکاتیب غالب (فارسی) امتیاز علی خاں عرشی سال ترتیب ۱۹۴۱ غیر مطبوعہ

تاریخی ترتیب سے مطبوعہ و غیر مطبوعہ خطوط

۱۶۹۔ نامہ ہائے فارسی غالب سید اکبر علی ترمذی غالب انڈیائی، نئی دہلی ۱۹۶۹

سفر کلکتہ سے متعلق،

اصل خطوں کے عکس بھی

۱۷۰۔ تشریح مکاتیب غالب آثار ازی لاہور ۱۹۵۶

۱۷۱۔ مہر نیمروز بحکم مرزا فتح الملک بہادر مطبع فخر المطابع، دہلی ۱۹۵۷

۲۸ و ۲۹ ۱۸۵۴

تالیف ۱۲۶۶ھ تا ۱۲۷۰ھ ۱۱۶ صفحے
۱۸۵۰ء ۱۸۵۳ء

۱۷۲۔ مہر نیمروز فارسی بہ اہتمام پراگ نراین مطبع غشی نو لکھنؤ، لکھنؤ ۱۳۳۳ھ
۱۶۳ صفحے جون ۱۹۱۵ء

۱۷۳۔ (۱) مہر نیمروز بہ تصحیح و تفسیر مولانا اولاد حسین روٹری پرنٹنگ ورکس، لاہور ۱۹۲۵ء پہلی بار
شادال بلگرامی

شیخ مبارک علی، لاہور

متن + فرہنگ + حالات غالب ۱۳۲ صفحے

(۲) مہر نیمروز ایضاً ایضاً ۱۹۳۷ دوسری بار

۱۷۴۔ مہر نیمروز ڈاکٹر عبدالشکور احسن مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۳۸۸ھ

پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹ء

۲۰۹ صفحے

،

(ب) قضیہ برہان

۱۷۵۔ برہان قاطع مولوی محمد حسین تبریزی
برہان تخلص
افضل المطابع، کلکتہ ۱۲۵۲ھ
بہ اہتمام محمد اعظم لکھنوی ۱۸۳۶ء

تالیف ۱۰۶۲ھ / ۱۶۵۲ء

اس کا جو نسخہ غالب کے پیش نظر تھا، وہ کتب خانہ رامپور میں محفوظ ہے۔

۹۲۴ صفحے

۱۷۶۔ برہان قاطع مولوی محمد حسین
بن تبریزی برہان تخلص
کتبخانہ زوار، تہران ۱۳۳۰ھ
۱۹۵۱-۵۲ء

مرتب: پروفیسر ڈاکٹر محمد معین، تہران یونیورسٹی

مقدمہ مرتب: ۱۵۸ صفحے، دیباچہ مولف: ۳۸ صفحے

پہلی جلد - الف تا ث - ص ۵۵۰ تا ۵۵۱

دوسری جلد - ج تا س - ص ۱۲۱۶ تا ۵۵۱

تیسری جلد - ش تا ل - ص ۱۲۱۷ تا ۱۹۲۳

چوتھی جلد - م تا ی - ص ۱۹۲۴ تا ۲۳۶۹

پانچویں جلد - تعلیقات و کتر محمد معین کل ۲۸۷ صفحے

مقدمے کا ایک حصہ جس میں برہان قاطع کے جواب اور جواب جواب -

طور پر لکھی جانے والی کتابوں کا تعارف ہے "لغت نامہ ہند" کے ش -

مسل ۴۰ میں مقدمہ کے طور پر شامل ہے۔

۱۷۷۔ فرہنگ انجمن آراء مصری رضا قلی خاں ہدایت کارخانہ علی قلی خاں، جمادی الآخر ۱۲۸۸ھ

تہران

بہ سلسلہ معرکہ قاطع برہان تالیف ۱۲۸۸ھ / ۱۸۷۱ء

مشمول بریک مقدمہ در تواریخ معتبرہ و دوازدہ آرائش و بست و چہار انجمن
ان میں یہ دو آرائش قابل توجہ:

برخی از لغات کہ صاحبان فرہنگ و برہان در آل اشتباہد سہو کردند

بعضی اشتہابات در لغات برہان و خطائیکہ دیگر الیٰ را دست دادہ

۱۷۸۔ قاطع برہان مرزا اسد اللہ خاں غالب مطبع نو کشور، لکھنؤ رمضان ۱۲۷۸ھ پہلی بار

مع مختصر تقریظ غالب ۲۱۔ مارچ ۱۸۶۲ء

اس ایڈیشن کے آخر میں غالب کی مہر ثبت ہے۔

اس میں غالب نے برہان قاطع کی خامیوں کی نشاندہی کر کے

۲۸۴ کلمات پر اعتراض کیے ہیں۔ ۹۷ صفحے

۱۷۹۔ قاطع برہان کا پہلا مسودہ مولوی امتیاز علی خاں عرشی دہلی ۱۹۷۴

غالب کے لکھے ہوئے تمام حواشی (مؤلفہ ۱۸۵۸ء تا ۱۸۶۰ء) یکجا کر کے

ان پر تبصرہ اور محاکمہ کیا ہے۔

۱۸۰۔ قاطع برہان و قاضی عبدالودود بہ سلسلہ مطبوعات ادارہ تحقیقات اردو، پٹنہ ۱۹۶۷

رسائل متعلقہ

پیش گفتار از مرتب تعارف از ڈاکٹر ذاکر حسین

قاطع برہان ملقب بہ درفش کاویانی، سوالات عبدالکریم،

لطایف غیبی، نامہ غالب اور تیغ تیز

جلد اول: اس میں قاضی صاحب کے حواشی شامل نہیں ۲۹۵ صفحے

جلد دوم: مختلف آراء متعلقہ قاطع برہان وغیرہ۔ لیکن یہ جلد چھپ نہیں سکی ہے۔

۱۸۱۔ (۱) درفش کاویانی مرزا اسد اللہ خان غالب مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۲۸۲ھ
دسمبر ۱۸۶۵ء

قاطع برہان کہ پیش ازیں در مطبع اودھ اخبار لکھنؤ طبع شدہ بود،

بہ توجہ حضرت مولف بعد اضافہ مطالب دیگر و یافتن خطاب

”درفش کاویانی“ بہ اہتمام میر فتح الدین انطبائع پذیرفت۔ ۱۵۴ صفحے

(۲) درفش کاویانی مرزا اسد اللہ خان غالب مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۸۸۱

۱۵۴ صفحے

(۳) ایضاً ایضاً ایضاً ۱۸۸۲

۱۵۳ صفحے

۱۸۲۔ درفش کاویانی مرزا اسد اللہ خان غالب مجلس یادگار غالب، لاہور فروری ۱۹۶۹

مرتب: پروفیسر ڈاکٹر محمد باقر ۲۹۴ صفحے

مع پیش گفتار از پروفیسر حمید احمد خاں

۱۸۳۔ محرق قاطع برہان مولوی سید سعادت علی دہلوی مطبع احمدی، امواجان، شاہدہ محرم ۱۲۸۰ھ

مطبع حیدری، دلہای ۱۸۶۳ء

بجواب قاطع برہان۔ مؤلفہ ۱۲۸۰ھ ۹۶ صفحے

۱۸۴۔ دافع ہدیان مولوی نجف علی خاں جمبھری مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۸۶۳

بجواب محرق قاطع برہان ۲۸ صفحے

محرَق قاطع کار د لکھنے کے لیے غالب نے لوگوں کو تحریک دی نجف علی واحد شخص ہے جو اس کام پر آمادہ ہو۔ کا (بقول قاضی عبدالودود)

۱۸۵۔ (۱) رسالہ سوالات عبدالکریم مرزا اسد اللہ خان غالب مطبع کا نام درج نہیں ۱۲۸۱ھ

(اردو) بجواب محرق قاطع برہان غالب اکمل المطابع دہلی ۱۸۶۳ء

عبدالکریم فرضی نام سے سترہ سوالوں پر مشتمل یہ بے نام رسالہ خود غالب

نے ۱۲۸۱ھ میں لکھا تھا۔

۱۸۶۳ء

اپنے ایک خط میں انہوں نے اسے ”سوالات عبدالکریم“ کہا ہے۔

(۲) رسالہ سوالات عبدالکریم مرزا غالب

(اردو) رسالہ معاصر پٹنہ حصہ ۳ (۱۹۵۲ء) میں بغیر تمہید و حواشی کے چھپا۔

۱۸۶۔ ایضاً مرزا غالب پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

مرتب: سید وزیر الحسن عابدی

۱۸۷۔ رسالہ لطائف غیبی بہ اہتمام میر فخر الدین اکمل المطابع، دہلی ۹۔ ربیع الثانی ۱۲۸۱ھ

(اردو) ۲۱ اکتوبر ۱۸۶۳ء

بجواب محرق قاطع برہان (دیباچے کے علاوہ بیس لطیفے)

یہ بھی سیف الحق میاں داد خاں سیاح کے نام سے خود غالب نے لکھا ہے

کل ۴۴ صفحے بہ شمول قطعات تاریخ جوہر، عزیز، رضوان وغیرہ

۱۸۸۔ رسالہ لطائف غیبی مرزا غالب پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

(میاں داد خاں سیاح کے نام سے)

مرتب: سید وزیر الحسن عابدی

۱۸۹۔ لطائف غیبی ڈاکٹر سید معین الرحمن الو قار پبلکیشنز، لاہور ۱۹۹۵

۱۱۶ صفحے

- ۱۹۰۔ ساطع برہان مرزار حیم بیگ میرٹھی مطبع ہاشمی، میرٹھ ۱۲۸۲ھ
 قاطع برہان کے رد میں ۱۲۷۹ھ میں لکھا۔
 ۱۸۶۵ء ۱۷۳ صفحے
- ۱۹۱۔ نامہ غالب مرزا اسد اللہ خان غالب مطبع احمدی اموجان، دہلی ربیع الاول ۱۲۸۲ھ
 (اردو) بجواب ساطع برہان ۱۶ صفحے اگست ۱۸۶۵ء
- یہ ۱۷۱۰ء اور اکتوبر ۱۸۶۵ء کے اودھ اخبار میں بھی چھپا۔
 بعد میں عود ہندی میں شامل کیا گیا۔
 ۱۹۳۴ء میں رسالہ ہندوستانی الہ آباد میں شائع ہوا۔
- ۱۹۲۔ موید برہان آقا احمد علی احمد مطبع مظہر العجائب، کلکتہ ۱۲۸۲ھ
 اصفہانی ثم جہانگیر نگری ۱۸۶۵ء
 برہان قاطع کی تائید میں، تالیف ۱۲۸۰ھ ۶۸ صفحے
- ۱۹۳۔ قطعہ درگزارش سپاس یاد آوری مرزا غالب مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۲۸۲ھ
 بہ عالی خدمت جناب مولوی آغا احمد علی صاحب جہانگیر نگری ۱۸۶۶ء

۳ شعر فارسی ایک ورق

یہ انڈیا وفس لائبریری میں محفوظ ہے۔

بعد میں سبد چیمیں میں شامل کر لیا گیا۔

۱۹۴۔ قطعہ درجواب قطعہ غالب عبدالصمد فدا سلہٹی

۱۹۵۔ قاطع القاطع مولوی امین الدین امین دہلوی مطبع مصطفائی، دہلی

۱۲۸۳ھ

۱۸۶۶ء

۶۸ صفحے

بجواب قاطع برہان

۱۲۸۱ھ میں یہ رسالہ مکمل ہوا

۱۸۶۳ء

۱۹۶- تیغ تیز مرزا اسد اللہ خان غالب مطبع اکمل المطابع، دہلی ۱۸۶۷

(اردو) بجواب موبد برہان۔ ۳۳ صفحے علاوہ غلط نامہ

۱۸۶۶ء میں شروع ہو کر ۱۸ مارچ ۱۸۶۷ء تک

زیر تسوید تھا۔ تاریخ ہوی: یکے تیغ تیز

غالب نے محض چند اعتراضوں کے جواب دئے ہیں اور وہ بھی غیر تسلی بخش۔
کتاب میں سترہ فصلوں کے بعد ادبی استفتاء ہے جس میں سولہ سوالات ہیں۔
ان کے جواب نواب مصطفیٰ خاں شیفتہ نے دئے ہیں۔ الطاف حسین حالی،
مولوی سعادت علی اور نیرور خشاں نے ان جوابوں کی تصدیق و تائید کی تھی۔
مولوی مہیش پرشاد نے اس رسالے کی جو نقل تیار کروائی تھی، وہ
کتب خانہ انجمن ترقی اردو ہند میں موجود تھی۔

۱۹۷- تیغ تیز مرزا غالب پنجاب یونیورسٹی، لاہور ۱۹۶۹

مرتب: سید وزیر الحسن عابدی

۱۹۸- ہنگامہ دل آشوب مرتب سید محمد باقر علی باقر آروی و مطبع سنت پرشاد، ۷ ذی الحجہ ۱۲۸۳ھ
خواجہ سید فخر الدین حسین سخن دہلوی ضلع شاہ آباد، آرہ ۱۱ اپریل ۱۸۶۷ء
مشمولات:

قطعہ در گزارش سپاس یاد آوری بہ عالی خدمت جناب مولوی آغا احمد علی
صاحب جہانگیر نگری بہ زبان فارسی۔ از غالب ۳۱ شعر
قطعہ در جواب قطعہ غالب کہ مولوی آغا احمد علی بہ نام عبدالصمد فدا
سلہی شایع کردند۔ ۴۶ شعر

قطعہ سید محمد باقر علی باقر آروی بجواب قطعہ فدا۔ بہ زبان فارسی
قطعہ خواجہ سید فخر الدین حسین خن بہ جواب قطعہ فدا ۳۷ شعر
آخری تین قطعے ایک ہی زمین میں ہیں۔

۱۹۹۔ تیغ تیز تر۔ عبد الصمد فدا سلمیٰ مطبع نبوی، کلکتہ ۱۸۶۷
(منظوم) تیغ تیز کے رد میں

مشمولات: ہنگامہ دل آشوب (حصہ اول مرتبہ باقر و خن)، اور
قطعہ دیگر از فدا بجواب باقر و خن

۲۰۰۔ افادات غالب سید وزیر الحسن عابدی مجلس یادگار غالب، لاہور ۱۹۶۹
لطائف غیبی، سوالات عبدالکریم اور تیغ تیز کا مجموعہ

مع دیباچہ مرتب ۱۷۴ صفحے

۲۰۱۔ ہنگامہ دل آشوب مرتب: محمد امیر مطبع سنت پرشاد، ۵ جمادی الاول ۱۲۸۳ھ
(حصہ دوم) امیر لکھنوی آرہ، ضلع شاہ آباد ۱۵ ستمبر ۱۸۶۷ء

مشمولات:

قطعہ جواہر سنگھ جوہر لکھنوی بہ حمایت آغا احمد علی۔ فارسی

قطعہ در جواب قطعہ جوہر از باقر فارسی

قطعہ در جواب قطعہ فدا از باقر فارسی

قطعہ در جواب قطعہ جوہر از خن فارسی ۱۹ شعر

قطعہ در جواب قطعہ فدا از خن ۵۹ شعر

قطعہ دیگر از فدا

مضمون آغا علی شمس لکھنوی مشتمل بر ائمتہ اصوات بر غالب و چند

اشعار غالب

یہ مضمون ۲۵ جون ۱۸۶۷ء کے اودھ اخبار میں چھپا تھا۔

جواب شمس از سخن در نثر اردو
جواب شمس از باقر در نثر فارسی
قطعہ در حمایت غالب از امیر لکھنوی

یہ قطعہ اودھ اخبار میں چھپا تھا۔

۲۰۲۔ شمشیر تیز تر آقا احمد علی احمد اصفہانی مطبع نبوی یعنی مطبع مولوی غلام نبی خاں، کلکتہ

۱۸۶۷ بجواب تیغ تیز ۱۸۶۸ء سرورق پر۔ لیکن قطعہ تاریخ میں ۱۲۸۶ھ

۱۲۲ صفحہ ۱۸۷۰ء

۲۰۳۔ ہنگامہ دل آشوب مرتب: شمس لکھنوی

(ہر دو حصص) اودھ اخبار لکھنوی میں چھپے۔

۲۰۴۔ ہنگامہ دل آشوب سید عطا حسین ۱۹۳۶

۲۰۵۔ ہنگامہ دل آشوب مرتب: سید قدرت نقوی انجمن ترقی اردو ۱۹۶۹

پاکستان، کراچی

(یہ پہلے رسالہ اردو کراچی میں مکمل شائع ہو چکا ہے۔)

حرفے چند از جمیل الدین عالی مقدمہ از سید قدرت نقوی

پیش لفظ از بابائے اردو مولوی عبدالحق دیباچہ از سید عطا حسین

ہنگامہ دل آشوب۔ حصہ اول، حصہ دوم

اشاریے وغیرہ تاس ۱۹۱

۲۰۶۔ نقد قاطع برہان مع ضمایم پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۵

پیش گفتار۔ الف تا و،

نقد قاطع برہان، ۲۰۸-۱

ضمایم ۲۰۹-

۲۱۱۔	دساتیر پر ایک نظر
۲۲۵۔	برہان قاطع
۲۷۱۔	غالب اور مؤلف برہان میں اتحادِ نظر
۲۹۷۔	غالب اور ذال فارسی
۳۳۳۔	تصحیفات و لغات فارسی
۴۲۲۳۳۹۸۔	اشاریے

۱۷۔ کشمیری

۲۰۷۔ کاشر دیواں غلام نبی ناظر غالب: نسٹی ٹیوٹ، نی دہلی ۱۹۸۸
منظوم ترجمہ دیوان غالب بہ زبان کشمیری
ایک صفحے پر منظوم ترجمہ، دوسرے پر اصل اردو غزل
بیشتر ترجمے غالب ہی کی بحروں میں ۳۸۸ صفحے

۱۸۔ مرہٹی

۲۰۸۔ مرہٹی زبان میں کلام غالب کا پہلا ترجمہ ۱۹۵۰ء کے قریب شائع ہوا تھا۔

اس کے بارے میں تفصیلات معلوم نہیں ہو سکیں۔

۲۰۹۔ دیوان غالب ترجمہ بہ زبان مرہٹی دہلی ۱۹۹۶

۱۱۶ صفحے

۲۱۰۔ شاعر اعظم غالب شری و دیادھر گوکھلے تنک مہاراشٹر ۱۹۷۱

ودیا پیٹھ، پونا

(مرہٹی)

۲۱۱۔ شرح دیوان غالب سیتھو مادھور اوپا لڑی پاپو لربک ڈپو، بمبئی ۱۹۶۸

۱۹۔ ملیالم

۲۱۲۔ غالب زندہ ہے ڈاکٹر آمنہ خاتون مہارانی کالج، بنگلور مارچ ۱۹۸۰

۹۹ صفحے

(ترجمہ بہ زبان ملیالم)

غالب کے سوانح، فن اور ان کی تصانیف کا تعارف

غالب کی نظم و نثر کے انتخابات

۲۰۔ ہندی

۲۱۳۔ آسان غالب

۱۹۹۴ غالب اکیڈمی، نئی دہلی

غالب کے آسان اشعار پر مبنی عام آدمی کے لیے۔

۲۱۴۔ انتخاب خطوط غالب ڈاکٹر خلیق انجم انجمن ترقی اردو، ہندی دہلی ۱۹۹۶
(دیوناگری خط میں) ۹۸ صفحے

ہر صفحے کے نیچے مشکل لفظوں کے ہندی میں معنی لکھے ہیں۔

۲۱۵۔ خطوط غالب مترجم: ڈاکٹر قیصر جہاں غیر مطبوعہ

۲۱۶۔ دیوان غالب۔ ہندی انواد پر تھوی چند پائیر فائن آرٹ پریس دلی ۱۹۶۹
بھومیکا از پر تھوی چند تاس ۷

ترجمہ دیوان غالب ص ۲۳۸ تا ۲۴۱

۲۱۷۔ دیوان غالب۔ تیج پال رستوگی رنگ بھوم کاریالیہ، دہلی جون ۱۹۶۵
دیوناگری خط میں

۲۱۸۔ دیوان غالب۔ امر ناتھ اشار پاکٹ بکس، دلی ۱۹۸۱
(ہندی) ۱۵۲ صفحے

۲۱۹۔ دیوان غالب۔ ہندی پاکٹ بکس، دلی ۱۹۶۸
(ہندی) ۱۷۳ صفحے

۲۲۰۔ دیوان غالب۔ انیس صدیقی اس اے پبلکیشنز، دلی ۱۹۹۴
ناگری خط میں وثاقب صدیقی

صحت تلفظ کا اہتمام کیا گیا ہے انجمن ترقی اردو ہند دہلی
مشکل الفاظ کے معنی ہندی میں دئے ہیں ۲۵۶ صفحے

۲۲۱۔ دیوان غالب علی سردار جعفری۔ ہندوستانی بک ٹرسٹ، بمبئی

کلام اردو کے ساتھ دیوناگری خط میں بھی

ہندی ترجمہ از معنی صاحب

مشکل الفاظ کی ہندی فرہنگ جس کی تیاری میں پریم سروپ شرما نے مدد کی۔

۲۲۲۔ دیوان غالب محمود احمد ہنر ہر پرکاش پریس، الہ آباد

۲۲۳۔ دیوان غالب نور نبی عباسی و معنی امروہوی نراین دت سہگل اینڈ سنز دہلی

۲۲۴۔ (۱) دیوان غالب نور نبی عباسی غالب انسٹی ٹیوٹ، دہلی اکتوبر ۱۹۸۴ پہلی بار

معنی اور ضروری تشریح کے ساتھ ۲۵۶ صفحے

(۲) ایضاً ایضاً غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۴ دوسری بار

عزیز پرنٹنگ پریس، دہلی

پرستاوتا۔ محمد شفیع قریشی ایک صفحہ

بھومیکا۔ نور نبی عباسی دو صفحے

دیوان غالب ص ۲۵۶ تا ۲۵۷

ہر صفحے کے حاشیے پر مشکل لفظوں کے ہندی میں معنی

۲۲۵۔ دیوان غالب وشوناتھ غالب اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۶۹

۲۲۶۔ دیوان غالب علی سردار جعفری ہندوستانی بک ٹرسٹ، بمبئی جولائی ۱۹۵۸

کی ہندی فرہنگ

۲۲۷۔ ذکر غالب مالک رام

(ہندی ترجمہ)

غالب کے نہایت آسان و وسو بائیس شعر، اور

غالب کی ایک تصویر

۲۲۹۔ شرح دیوان غالب پر تھوی چند لکشی بک سٹور، نئی دہلی

۔ ہندی سلیس اور سادہ زبان میں

۲۳۰۔ غالب۔ مصور نور الدین ازاد، بمبئی غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۶۹

ہندی ایڈیشن رنگین تصاویر: رام کمار شرما

لائسن تصاویر: فیض مجدد

۲۳۱۔ غالب پر کاش پنڈت راج پال اینڈ سنز، دہلی

۲۳۲۔ غالب جوالات شرما ہری داس اینڈ کمپنی، منہرا

اس کتاب پر سوویت عالم اے پی براننیکوف نے بھی تبصرہ کیا ہے۔

۲۳۳۔ غالب دیا شکر گنجور لال باغ، لکھنؤ

۲۳۴۔ غالب رام ناتھ سمن بھارتیہ گیان پیٹھ، بنارس

غالب کا شجرہ نسب، غالب کے حالات، کلام پر تبصرہ

دیوان غالب کا انتخاب اور بعض شعروں کی تشریح

غالب کے ایک سو چھیالیس شاگردوں کا ذکر اور بعض کلام

۲۳۵۔ غالب لیکھ رام آریہ بک ڈپو، نئی دہلی ۱۹۷۴

مع بھومیکا از فراق گور کھپوری

غالب کون ہے؟ ص ۱-۸۸، میر اکلام ص ۸۹-۱۴۱

بلبلیں سن کر مرے نالے غزلخواں ہو گئیں ص ۱۴۳-۳۱۳

غالب کا ہے اندازِ بیاں اور ص ۳۵۱-۴۲۸

ولی پوشیدہ اور کافر کھلا ص ۴۲۹-۵۶۸

شاعر تو وہ اچھا ہے پہ بدنام بہت ہے ص ۵۶۹-۶۸۰

آہ کو چاہیے اک عمر اثر ہوتے تک ص ۶۸۱-۷۵۰

پر شٹ ص ۷۵۱-۷۹۱

۲۳۶-غالب اگر پانڈے بیچن شرما اگر

(شرح دیوان غالب) اس میں لفظوں کے معنی ہندی میں لکھے ہیں۔

۲۳۷-غالب۔ ایک پرچے علی جواد زیدی

۲۳۸-غالب بے نقاب ہنسراج رہبر دہلی ۱۹۷۰

(ہندی)

۲۳۹-غالب چتر اولی مولانا خیر بہر وی

مرقع غالب کا ہندی ایڈیشن ص ۳۴

۲۴۰-غالب۔ نور نبی عباسی و ج. پ. پریس، دہلی ۱۹۶۹

ویکتو اور کریتو ڈاکٹر نور الحسن نقوی

پہلا حصہ: جیونی ص ۱۷

دوسرا حصہ: آلوچنا فص ۱۱۵

چینکا۔ جنی ہوں غزلیں ص ۱۸۵-۲۲۴

۲۴۱-غالب کی شاعری برج بہاری لال سریو استوا ماتر بھاشا مندر ۱۱۔ آپ

۲۴۲-غالب کی کویتا بیڈھب بناری فیہ

ہندی میں کلام غالب کی شرح

بقول مولانا خیر بہر وی "بڑی بیڈھب"

- ۲۴۳۔ غالب کی کویتا کرشن دیو پر شاد گور بنارس ۱۹۵۷
- ۲۴۴۔ غالب کی کہانی بلجیت سنگھ مطیر دہلی ۱۹۶۹
- اسی کی زبانی (ہندی)
- ۲۴۵۔ غالب کے پتر شری رام شرما اور ام نواس شرما ہندوستانی اکیڈمی، الہ آباد ۱۹۵۸
- پہلا بھاگ: بھومیکا ص ۱-۱۰
- پتر ص ۱-۵۷ علاوہ اشاریہ وغیرہ
- دوسرا بھاگ: پتر ص ۱-۵۰۴
- حاشیہ پر مشکل لفظوں کے معنی ہندی میں
- ۲۴۶۔ غالب کے پتر عرش ملکستانی پرکاشن و بھاگ، بھارت سرکار، دلی ۱۹۷۲
- بھومیکا از عرش ص ۳-۱۰
- پتر ص ۱-۱۶۲
- شہدار تھ ص ۱۶۵-۲۰۲
- ۲۴۷۔ غالب کے چنے ہوئے شعر گھریلو لائبریری یوجنا سال وغیرہ ندارد
- بک کلب، دلی ۱۶ صفحے
- بہت چھوٹے سائز پر۔ ہر صفحے پر ایک شعر
- آخری صفحے پر چند جملوں میں غالب کا تعارف
- ۲۴۸۔ غالب گورو ڈاکٹر حکم چند نیر کاشی ہندو و شودیالیہ، بنارس دسمبر ۱۹۶۹
- ۲۲۸ صفحے (غلطی سے ۱۸۶۹ چھپ گیا ہے)
- شتاب دی ساروہ سمیتی
- مرزا غالب، اپنی بات از ڈاکٹر ایچ سی نیر
- سندیش

- مرزا غالب کا جیون پرچے از رام آسرا راز
- مرزا غالب کا کاویہ از ڈاکٹر دیوراج
- غالب گورو (غزلیں)۔ مرزا غالب اور بنارس از ڈاکٹر ایتج سی نیر
- چراغ دیر از غالب مترجم ڈاکٹر ایتج سی نیر
- مرزا غالب کے پتر از ڈاکٹر ایتج سی نیر
- غالب گورو (پتر)، شہدار تھ از ڈاکٹر ایتج سی نیر
- ۲۴۹۔ ہو گا کوی ایسا ڈاکٹر محمود الہی غالب سنٹری کمیٹی گورکھپور کلیم فروری ۱۹۶۹
- بھی کہ غالب کو نہ جانے
- ۔۔۔ غالب کا تعارف اور نمونہ کلام ۷ صفحے
- ۲۵۰۔ فرہنگ غالب علی سردار جعفری ہندوستانی بک ٹرسٹ، بمبئی ۱۹۵۸
- دیوان غالب کے ساتھ یہ ہندی فرہنگ پریم سروپ شرما کے تعاون سے تیار کی گئی تھی۔ پھر اسے ۸۱ صفحوں کی جداگانہ کتاب کی حیثیت دیدی گئی۔

دوسرا حصہ

کتابوں میں غالب

(کتاب کے تعارف کے نیچے اس میں شامل غالب
سے متعلق مضمون یا اقتباس کا عنوان لکھا گیا ہے۔)

(الف)

اردو میں

صفحہ	
279	1- سوانحات اور شخصی مطالعے
288	2- تذکرے، تاریخیں وغیرہ
303	3- انشائیے ڈرامے وغیرہ
306	4- خطوط و انشا
308	5- دواوین اور منظومات
312	6- متفرقات

،

۱۔ سوانحیات اور شخصی مطالعہ

۱۔ آپ بیتی نمبر مرتب: صابر دت ملٹی پرنٹ، بمبئی مارچ ۱۹۸۰
(فن اور شخصیت بمبئی)

مرزا اسد اللہ خاں غالب ص ۲۶۳ تا ۱۸

۲۔ آئینہ ابوالکلام آزاد عتیق صدیقی انجمن ترقی اردو، ہند، نئی دہلی ۱۹۷۶
مرزا غالب کا غیر مطبوعہ کلام

۳۔ احتشام حسین ڈاکٹر فداء المصطفیٰ فدی شمس فائن آرٹس، ناگپور دسمبر ۱۹۸۵
مطالعہ غالب اور احتشام حسین ص ۱۵۲ تا ۱۵۷

۴۔ اعظم الحما حکیم پروفیسر محمد انصار اللہ مشمولہ فکر و تحقیق نئی دہلی جون ۱۹۹۷
محمد احسن اللہ خاں

غالب کی بیچ آبنگ ص ۴۳ تا ۴۷

غالب اور مہر نیمروز ص ۵۲ تا ۵۸

غالب اور ظفر کی شیعیت ص ۶۲ تا ۶۵

۵۔ اردو تحقیق اور مالک رام شاہد اعظمی دہلی ۱۹۷۵

شروع کے سات مضامین (۱۲۵ صفحے) میں غالب سے متعلق مالک رام کے کاموں کا جائزہ

۶۔ اعمال نامہ سر رضا علی خدا بخش اوٹنٹل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۹۲

مومن غالب کی نظر میں ص ۴۴۰

۷۔ اقبال اور بعض دوست شعر ا خواجہ منظور حسین بنیاد ملی کتاب، اسلام آباد ۱۹۷۷

اقبال اور غالب کا موازنہ

۸۔ اقبال اور عظمت آدم قدیر امتیاز شالیمار پبلیکیشنز، حیدر آباد، دکن ۱۹۷۶
غالب اور عظمت آدم

۹۔ اکبر الہ آبادی ڈاکٹر خواجہ محمد زکریا سنگ میل پبلیکیشنز، لاہور ۱۹۸۶
تحقیق و تنقیدی مطالعہ غالب اور اکبر کے خطوط ص ۳۱۳، ۳۹۹، ۳۷۶

۱۰۔ امام بخش صہبائی ڈاکٹر خواجہ محمد حامد بزم غالب، کامٹی دسمبر ۱۹۸۲
صہبائی اور غالب ص ۹۳ تا ۸۲

انتخاب دواوین شعر اور غالب ص ۱۹۰ تا ۱۹۲

صہبائی کی شاعری اور غالب کا کلام ص ۲۰۵ تا ۲۱۴، ۲۲۰ تا ۲۲۲ و مابعد
مثنوی و مغالبات ص ۲۵۵ تا ۲۵۴

۱۱۔ امام بخش صہبائی تھانیسری ان ڈی آہوجہ انٹرنیشنل اسٹڈی سنٹر، چنڈی گڑھ ۱۹۸۴
صہبائی اور غالب ص ۴۰ تا ۴۵

۱۲۔ امیر اللہ تسلیم ڈاکٹر فضل امام اسرار کریکری پریس، الہ آباد ۱۹۷۴
مومن و غالب کا تغزل ص ۶۵ تا ۶۹

کلیات غالب کی کتابت تسلیم نے کی اور تاریخ بھی کہی ص ۲۰۳ تا ۲۰۴
قاطع برہان کا قطعہ تاریخ ص ۲۰۴
غالب کی غزل کی تفسیر ص ۲۰۸ تا ۲۰۹

۱۳۔ بہادر شاہ ظفر امیر احمد علوی سرفراز قومی پریس، لکھنؤ نومبر ۱۹۵۵
(ظفر کی) غالب سے شاگردی ص ۱۲۲ تا ۱۲۴

۱۴۔ بہادر شاہ ظفر اور ان کا عہد سید رئیس احمد جعفری کتاب منزل لاہور ۱۹۵۷
مرزا غالب ص ۳۹۴ تا ۴۱۰

۱۵۔ ظفر سے متعلق ڈاکٹر اسلم پرویز وغیرہ کی کتابوں میں بھی غالب سے ان کے تلمذ کا ذکر موجود

۱۵۔ بہترین غزلگو قاضی غلام امیر امیر بدایونی الناظر پریس، لکھنؤ جون ۱۹۴۱

میرزا غالب کی اردو شاعری ص ۳۱ تا ۱۷۷

۱۶۔ بیان میرٹھی ڈاکٹر محمد شرف الدین ساحل فاطمی آرٹ پرنٹرس، ٹاٹپور ۱۹۸۰

غزلگوئی۔ غالب اور بیان کی ص ۵۱ تا ۴۵

تیرہ غزلوں کی شرح لکھی ص ۵۲

تضمین بر غزل غالب ص ۲۲۲

غالب ذوق کی زمین میں سہرا ص ۲۳۲ تا ۲۳۱

۱۷۔ پروفیسر ال احمد سرور ڈاکٹر خلیق انجم مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نی دہلی دسمبر ۱۹۹۲

غالب اور پروفیسر ال احمد سرور از ناکہ انجم ص ۸۲ تا ۷۷

۱۸۔ تذکرہ شعراے اردو سید احمد دہلوی دی آرٹ پریس پٹنہ ۱۹۸۴

غالب اسد اللہ بیگ مرتب: عطا کا کوئی ص ۴۳، ۲۶ تا ۲۵

۱۹۔ تذکرہ غوثیہ شاہ گل حسن قادری سلطان بک ڈپو حیدر آباد، دکن ۱۹۴۶

(نوٹرمیم)

مرزا غوثیہ سے ملاقات ص ۱۰۲ تا ۱۰۰

مرزا غوثیہ کے انتقال کے خبر ص ۳۵۶ تا ۳۵۵

۲۰۔ جگر کی غزلیہ شاعری اشفاق علی خاں مجلس ادب و ثقافت، علی گڑھ ۱۹۶۳

غالب و اقبال کی ہم طرقتی و ہم خیالی ص ۳

غالب و اقبال کے رنگ کے اشعار جذباتی مستقل اشعار نہیں ص ۱

۲۱۔ حسرت موہانی ڈاکٹر اتم لاری ادبیستان، ٹور ٹیپور ۱۹۷۳

حسرت کی شاعری ص

دیوان غالب اردو مع شرح ص ۳۹۳ تا ۳۸۵

۲۲۔ حضرت صوفی منیری ڈاکٹر محمد طیب ابدالی اسرار کریمی پریس، الہ آباد ۱۹۷۷
کے نثری کارنام

غالب اور صوفی منیری ص ۵۱ تا ۴۱

۲۳۔ حیات جاوید الطاف حسین حالی ترقی اردو بورڈ، نئی دہلی ۱۹۷۹

تقریظ آئین اکبری نو نوشتہ غالب ص ۷۲ تا ۷۳

۲۴۔ حیات دبیر سید افضل حسین ثابت لکھنوی غلام عباس تاجر، لاہور ۱۹۱۳

مصافحہ مرزا غالب و مرزا دبیر

۲۵۔ ذوق۔ سوانح اور انتقاد ڈاکٹر تنویر احمد علوی مجلس ترقی ادب، لاہور ۱۹۶۳

غالب مومن ذوق ص ۲۱۱ تا ۲۱۳

۲۶۔ راحت روح سید شاہ فرزند علی صوفی منیری اسرار کریمی پریس الہ آباد

مرتب ڈاکٹر محمد طیب ابدالی

سبب تالیف و قطعات تاریخ انتقال غالب دہلوی ص ۲۵ تا ۲۷

۲۷۔ رازدان حیات۔ اسلم ہندی لیتھو برقی پریس، کانپور ۱۹۷۵

حسرت موہانی غالب اور حسرت ص ۶۷ تا ۷۵

(حسرت کی) شرح دیوان غالب ص ۱۱۳ تا ۱۱۴

۲۸۔ رشید احمد صدیقی اصغر عباس شعبہ اردو، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، ۱۹۸۴

آثار و اقدار علی گڑھ

غالب کی شخصیت اور شاعری از ڈاکٹر وارث کرمانی ص ۳۶ تا ۳۴

۲۹۔ رنج میرٹھی ڈاکٹر مقصود حسن لبرٹی آرٹ پریس، نئی دہلی ۱۹۹۱

غالب کی شاگردی ص ۶۵ تا ۶۷

مکتوبات غالب بہ نام سلچند ص ۱۳۲

۳۰۔ سعادت یار خاں رنگین ڈاکٹر صابر علی خاں انجمن ترقی اردو، پاکستان، ۱۹۵۶
کراچی

غالب کی شاعری ص ۸۲۳۸۰

۳۱۔ سید مسعود حسن رضوی ادیب پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ نئی دہلی

سید مسعود حسن رضوی ادیب۔ غالبیات میں حصہ

از ڈاکٹر کمال احمد صدیقی ص ۱۰۲۳۸۵

پروفیسر ادیب بہ حیثیت محقق۔ متفرقات غالب

از ڈاکٹر آصفہ زمانی ص ۱۶۸۳۱۶۶

۳۲۔ شوکت تھانوی ڈاکٹر سید مرتضیٰ زیدی مغربی پاکستان اردو اکیڈمی، لاہور ۱۹۸۸

غالب کے ڈرامے ص ۱۹۵۳۱۹۲

۳۳۔ صغیر بلگرامی۔ ڈاکٹر ظفر اوگانوی اقدار کتاب گھر، کلکتہ ۱۹۷۶

حیات اور کارنامے

غالب سے تعلقات اور خط و کتابت

۳۴۔ صہبائی۔ ایک مختصر تعارف ڈاکٹر محمد انصار اللہ نیتھو کلر پرنٹرس، علی گڑھ ۱۹۸۶

مدرسہ دہلی میں ص ۶۶۳۶۳

ایک معرکہ ص ۱۷۵۳۱۶۶

گلستان سخن ص ۱۸۶۳۱۷۷

(انتخاب دواوین اور ترجمہ حدیق البلاغت میں غالب کا لوی شعر نہیں)

۳۵۔ علامہ اقبال کی فارسی غزل محمد منور ایوان اردو، کراچی ۱۹۷۷

اقبال اور مرزا غالب

۳۶۔ فانی بدایونی سباح احمد اردو رائٹرز گلڈ، الہ آباد ۱۹۸۳

فانی اور غالب از رشید احمد صدیقی

۳۷۔ فراق کی شاعری ڈاکٹر افغان اللہ خاں نصرت پبلشرز، لکھنؤ دسمبر ۱۹۸۸

غالب اور فراق

۳۸۔ فضل حق خیر آبادی اور حکیم محمود احمد برکاتی برکات اکیڈمی، کراچی مئی ۱۹۸۷

سن ستاون

غالب کے مراسم ص ۲۳۵ تا ۲۲۲

غالب سے روابط ص ۱۲۶ تا ۱۲۵

۳۹۔ قاضی عبدالودود پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی

متون کی تصحیح و تنقید۔ غالب سے متعلق

از پروفیسر نذیر احمد ص ۲۳۱ تا ۲۱۹

۴۰۔ کالیداس گپتا رضا ظفر ادیب جیو پیٹر پبلشرز، بمبئی جنوری ۱۹۸۲

تبصرے: دعائے صباح ص ۱۳۶

متعلقات غالب ص ۱۴۹

انتخاب آتش و غالب ص ۱۶۰

۴۱۔ ماسٹر راجندر صدیق الرحمان قدوائی شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی اگست ۱۹۶۱

غالب کی خطوط نویسی ص ۱۴۱ تا ۱۴۴

۴۲۔ محمد حسین آزاد قاضی عبدالودود ادارہ تحقیقات اردو، پٹنہ ۱۹۸۴

بہ حیثیت محقق

مثنوی باد مخالف وغیرہ ص ۴۰ تا ۳۹

غالب تخلص ص ۶۰ تا ۵۹

- ۴۳۔ محمد علی جوہر ڈاکٹر جیدہ ریاض شمی فائن آرٹس، ناگپور ۱۹۸۸
جوہر اور غالب ص ۱۶۳ تا ۱۵۳
- یادگار غالب اور مولانا جوہر ص ۱۶۶ تا ۱۶۴
- غالب اور جوہر ص ۳۱۶ تا ۳۱۵
- ۴۴۔ مطالعہ حضرت غمگین یونس خالیدی انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ ۱۹۶۳
حضرت غمگین اور مرزا غالب ص ۷۰ تا ۵۴
- ۴۵۔ معتمد الدولہ اغامیر ڈاکٹر انصار اللہ غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۸۸
غالب مرزا اسد اللہ خاں ص ۷۴ تا ۶۵
- ۴۶۔ مقامات اقبال ڈاکٹر سید محمد عبدالر مطبع پیسہ اخبار، لاہور ۱۹۷۰ پہلی بار
غالب پیشرو اقبال
- ۴۷۔ مولانا امتیاز علی عرشی پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی
بیاض غالب کا تحقیقی جائزہ از پروفیسر گیان چند جین ص ۹۴ تا ۳۵
- متنی تنقید اور دیوان غالب نسخہ عرشی از ڈاکٹر اسلم پرویز ص ۱۵۶ تا ۱۴۹
- دیوان غالب اردو نسخہ عرشی از ڈاکٹر کمال احمد صدیقی ص ۱۸۲ تا ۱۵۷
- ۴۸۔ مومن خاں مومن۔ پروفیسر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی
حیات و شاعری
- غالب اور مومن از ڈاکٹر اسلم پرویز ص ۱۲۹ تا ۱۱۶
- ۴۹۔ مہدی افادی ڈاکٹر فیروز احمد مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۸۵
اردو خطوط نویسی اور غالب ص ۱۷۳ تا ۱۷۴
- مہدی اور غالب ص ۲۳۵ تا ۲۳۴

۴۹۔ میاں داد خاں سیاح ڈاکٹر ظہیر الدین مدنی اعجاز پر تنگ پریس حیدر آباد

سیاح اور غالب کے معاملات وغیرہ

۵۰۔ میرزا کلب حسین خان بہادر نادر ڈاکٹر معزز قیصر نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۸۳

غالب اور ہمعصر شعرا ص ۵۲ تا ۵۳

غالب کی تقریظ حاشیہ صفحہ ۱۶۹ تا ۱۷۱

تذکرہ نادر میں غالب ص ۲۷۳ تا ۲۷۵

غالب نے تاریخ کبھی ص ۲۳۳

۵۱۔ نازش ادب کالی داس گپتا رضا ڈاکٹر تاراچرن رستوگی اسباق پبلکیشنز، پونا دسمبر ۱۹۸۸

غالبیات اور رضا ص ۱۰۰ تا ۱۱۹

ایک ماہر غالبیات کے بڑھتے قدم ص ۱۲۰ تا ۱۳۵

۵۲۔ ناسخ۔ تجزیہ و تقدیر سید شبیہ الحسن نونہروی اردو پبلشرز، لکھنؤ فروری ۱۹۷۵

غالب اور ناسخ ص ۱۷۳ تا ۱۹۰

۵۳۔ نساخ ڈاکٹر محمد صدرا الحق انجمن ترقی اردو پاکستان، کراچی ۷۹-۷۷-۱۹۷۷

غالب سے روابط ص ۶۳، ۱۵۸، ۱۵۹ اور غیرہ

۵۴۔ نظامی بدایونی اور ڈاکٹر شمس بدایونی نامی آفسٹ پرنٹرس، دہلی ۱۹۹۵

نظامی پریس کی ادبی خدمات

دیوان غالب (بدایونی ایڈیشن) ص

نکات غالب

۵۵۔ نظیر اکبر آبادی علی احمد قاسمی نصرت پبلشرز لکھنؤ ۱۹۸۳

نظیر اور، غالب ص ۶۵ تا ۸۲

۵۶۔ نقد ابوالکلام ڈاکٹر رضی الدین احمد سری و نمائشور یونیورسٹی، تروپتی ۱۹۶۸

مولانا کے انامتی ادب کا مرزا غالب وغیرہ کے انامتی ادب سے تقابلی مطالعہ

۵۷۔ نقد میر نقد میر ڈاکٹر سید محمد عبداللہ نقوش پریس، لاہور ۱۹۵۸

غالب معتقد میر ص ۲۳۲ تا ۲۷۲

میر و غالب کی چند ہم طرح غزلیں ص ۲۷۳ تا ۲۸۸

۱۹۵۸

۵۸۔ نقش آزادش غلام رسول مہر ہندوستانی ایڈیشن
آخر میں غالب سے متعلق ابوالکلام آزاد کی بعض تحریری

۵۹۔ نقش حالی ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی

حصہ دوم

حالی اور غالب

۶۰۔ نیاز فتحپوری ڈاکٹر امیر عارفی انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی اپریل ۱۹۷۷

مومن و غالب ص ۱۷۵ تا ۱۸۰، ۱۸۲ تا ۱۸۵

غالب کی شاعری ص ۱۸۹ تا ۱۹۲

مشکلات غالب ص ۱۹۳ تا ۱۹۷

۶۱۔ واجد علی شاہ کی کوکب قدر سجاد علی میرزا ترقی اردو بیورو، نئی دہلی ۱۹۹۵

ادبی اور ثقافتی خدمات

خطوط غالب کا اثر ص ۵۲۶ تا ۵۲۷ وغیرہ

۶۲۔ یادگار ایوب قادری مرتبین شمس الدین احمد خٹنی ادارہ دانش و حکمت، کراچی ۱۹۸۶

وثناء الحق صدیقی

غالب اور عصر غالب پر تبصرہ ص ۳۲۸ تا ۳۳۱

۲۔ تذکرے، تاریخیں وغیرہ

۶۳۔ آب حیات شمس العلماء محمد حسین آزاد نو لکچور گیس پر ننگ پریس، لاہور ۱۹۰۷
نجم الدولہ ویر الملک مرزا اسد اللہ خان غالب
حالت اور غزلیں ص ۵۱۵ تا ۳۸۱

۶۴۔ آب حیات کا تنقیدی مطالعہ سید مسعود حسن رضوی ادیب کتاب نگر، لکھنؤ ۱۹۵۳
ذوق اور غالب ص ۶۹ تا ۵۹

۶۵۔ ارباب اردو اسرافت حسین اردو محل پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۵۳
غالب و اسد، مرزا اسد اللہ خاں ص ۲۲۳ تا ۲۲۴

۶۶۔ اردو ادب کی تاریخ نسیم قریشی فرینڈس بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۶۷
غالب (شاعر) ص ۸۷، غالب (نثر نگار) ص ۱۴۲

۶۷۔ اردو رباعیات ڈاکٹر سلام سندیلوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۳
غالب اور ذوق کا زمانہ ص ۳۳۲ تا ۳۱۶

۶۸۔ اردو شاعری پر ایک نظر کلیم الدین احمد عظیم پبلشنگ ہاؤس، پٹنہ ۱۹۶۳
ذوق، غالب اور مومن ص ۲۱۶ تا ۱۶۱

۶۹۔ اردو شاعری میں لادریٹ ڈاکٹر سلام سندیلوی امام باڑہ، گورکھپور ۱۹۸۸
غالب (اسد اللہ خاں) ص ۱۴۷ تا ۱۴۱

۱۔ اس قبیل کی ہر نصابی کتاب مثلاً صغیر احمد جان کی تنویر ادب، شجاعت علی سندیلوی کی تعارف تاریخ اردو، سید محمد عقیل رضوی کی مختصر تاریخ ادب اردو، اور امیر حسن نوری کی جدید تاریخ ادب۔ اردو میں غالب کا بہ حیثیت شاعر اور نثر نگار ذکر موجود ہے۔

- ۷۰۔ اردو غزل ڈاکٹر یوسف حسین خاں انجمن ترقی اردو، ہند، علی گڑھ دسمبر ۱۹۵۷ء
اس کتاب میں غالب کا ذکر ڈیڑھ سو سے زائد صفحات میں آیا ہے۔
غالب کی غزلگویی ص ۵۳ تا ۱۸۳
غالب کے قصیدے ص ۵۷
غالب کے یہاں غم وغیرہ ص ۱۲۹ تا ۱۳۰
غالب کی جدت ادا (بعض غزلیں مطلع سے مقطع تک دو، تین بار) ص ۱۶۱ تا ۲۸۸
غالب کی غزل میں مقابلے کے مضامین ص ۳۰۰ تا ۳۰۹
گناہ کے مضامین ص ۳۲۱ تا ۳۲۷
انتخاب غزلیات غالب ص ۹۸ تا ۵۱۷
۷۱۔ اردو کی ادبی تاریخ پروفیسر عبدالقادر درسروری اعلا پریس، دہلی جولائی ۱۹۷۵ء
غالب - ص ۲۵۷ تا ۲۶۱
۷۲۔ اردو کے ادبی معرکے سید امیر حسن نورانی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ مئی ۱۹۶۹ء
ذوق و غالب ص ۸۹ تا ۱۰۲
۷۳۔ اردو کے ادبی معرکے ڈاکٹر محمد یعقوب۔ عامر دہلی ۱۹۸۲ء
انشائے غالب تک
۷۴۔ اردو کے حروف تہجی ڈاکٹر محمد انصار اللہ ادارہ المدوم، نلور، کڑپہ ۱۹۷۲ء
نودریافت نسخہ بھوپال (دیوان غالب) ص ۶، ۱۱، ۱۲
غالب کی تحریر و املا ص ۲۷، ۳۰، ۳۲
۷۵۔ اردو کے مشہور سر شیخ عبدالقادر ۱۹۶۹ء
انشا پرداز اور شاعر
مرزا غالب بہ حیثیت شاعر

۷۶۔ اردو میں صوفیانہ شاعری ڈاکٹر محمد طیب ابدالی اسرار کریم پریس، الہ آباد ۱۹۸۴

مرزا اسد اللہ خان غالب ص ۱۸۳ تا ۱۸۵

۷۷۔ اردو میں قصیدہ نگاری ڈاکٹر ابو محمد سحر الواعظ صفدر پریس، لکھنؤ ۱۹۵۸

غالب کی قصیدہ نگاری ص ۸۶ تا ۹۰

۷۸۔ ارمغان گوگل گوگل پرائڈر سا مطبع مطلع نور منشی بہاری لال، کانپور

یہ کتاب ڈاکٹر فرمان فتحپوری کی ترتیب کے مطابق سہ ماہی اردو کراچی

جلد ۵۱ نمبر ۱ ۱۹۷۵ء میں شائع ہوئی ہے

غالب نجم الدولہ، دبیر الملک نواب مرزا اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ

۷۹۔ افسانہ لکھنؤ آغا حجو شرف لکھنوی نشاط پبلکیشنز، دہلی ۱۹۸۵

مرتب: سید محمود نقوی

مرزا نوشہ (غالب دہلوی) ص ۱۰۰ تا ۱۰۱

۸۰۔ انتخاب یادگار امیر احمد امیر مینائی تاج المطابع ۳ ذی الحجہ ۱۳۹۷ھ

۱۸۷۹

اسد اللہ خان غالب عرف مرزا نوشہ:

حالات ص ۲۴۰ تا ۲۴۱

کلام ص ۲۴۱ تا ۲۶۳

۸۱۔ ادبیات مغل محمد عبدالقادر عرف مطبع روز بازار، امرتسر ۱۳۱۹ھ

۱۹۰۲ء

مرزا محمد آغا جان

۱۔ قصیدہ نگاری کے موضوع سے متعلق ام ہانی اشرف، جلال الدین جعفری اور محمود الہی وغیرہ کی کتابوں میں بھی غالب کی قصیدہ گوئی سے بحث موجود ہے۔

۸۲۔ باغی ہندوستان مولانا فضل حق خیر آبادی مکتبہ قادریہ، لاہور ۱۲۹۸ھ

مترجم: عبدالشاہد خاں شروانی ۱۹۷۸ء

مولانا خیر آبادی کے غالب سے تعلقات ص ۱۲۹ تا ۱۳۲ وغیرہ

۸۳۔ بدایوں کے چند ادبا و شعرا مبشر علی صدیقی کوہ نور بک ڈپو، دہلی اپریل ۱۹۷۶ء

دیوان غالب کے بدایونی ایڈیشن ص ۹۳

ڈاکٹر سید محمود کا مقدمہ دیوان غالب ص ۱۰۱

۸۴۔ بزم خیال صفدر مرزا پوری صدیق بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۰۶ء

مرزا غالب کے لطیفے ص ۵۵، ۸۲، ۸۶، ۸۷، ۱۳۷

۸۵۔ بنگال میں اردو زبان و ادب شانتی رنجن بھٹا چاریہ نصرت پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۰۶ء

بنگال میں غالب کے شاگرد، معتقدین اور مخالفین

۸۶۔ بہارستان ناز فصیح الدین رنج مجلس ترقی ادب، لاہور مارچ ۱۹۶۵ء

۸۷۔ پاکستان میں اردو تحقیق ڈاکٹر معین الدین عقیل انجمن ترقی اردو پاکستان، کراچی ۱۹۸۷ء

غالب کے اردو کلام کی تصحیح ص ۵۹ تا ۶۲، ۷۴

غالب کے نثری متون ص ۶۳

غالب، ان کے معاصرین اور تلامذہ ص ۸۸ تا ۹۸

غالب کے متون ص ۱۱۶ تا ۱۱۹

۸۸۔ تاریخ ادب اردو رام بابو سکسینہ مطبع فشی تیج لمار، لکھنؤ ۱۵۰۹ء

مترجم مرزا محمد عسکری

حصہ نظم: غالب (مرزا اسد اللہ خاں) ص ۳۲۱ تا ۳۲۳

حصہ نثر: غالب بہ حیثیت نثر ص ۲۳۵ تا ۲۸۸

یادگار غالب ص ۵۴

۸۹۔ تاریخ ادب اردو عظیم الحق جنیدی ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ

مرتب محمد انصار اللہ

حصہ نظم: غالب (اسد اللہ خاں) ص ۸۷ تا ۸۵

حصہ نثر: مرزا غالب کی نثر نگاری ص ۱۸۲ تا ۱۸۳

۹۰۔ (۱) تاریخ ادبیات مسلمانان گروپ کیپٹن سید فیاض محمود پنجاب یونیورسٹی لاہور ۱۹۷۱

پاکستان و ہند

(اردو ادب جلد سوم) مرزا اسد اللہ خان غالب

از پروفیسر موسیٰ خاں کلیم ص ۲۴۳ تا ۲۷۷

تلاذہ غالب

از ڈاکٹر ناظر حسن زیدی ص ۲۸۳ تا ۲۸۸

(ب) ایضاً

(اردو ادب جلد پنجم) سید فیاض محمود پنجاب یونیورسٹی لاہور

۱۹۴۷ کے بعد بھارت میں اردو۔ غالب سے متعلق کتابیں

از ڈاکٹر ابواللیث صدیقی ص ۲۸ تا ۷۳

۹۱۔ (الف) تاریخ ادبیات ہندوی و گارساں رتاسی پیرس ۱۸۷۰ طبع دوم

ہندوستانی۔ جلد اول غالب کے حالات اور کلام ص ۷۴ تا ۷۴ وغیرہ

(ب) ایضاً۔ جلد دوم

نواب اسد اللہ خاں اسد و غالب ص ۱۲۰ تا ۱۲۵

۹۲۔ تاریخ جدولیہ منشی خادم علی فاروقی سندیلوی مطبع مدرسہ، آگرہ ۱۲۷۰-۷۲

نقشہ شعراے فارسی نامی اجمالاً

نمبر ۳۷۷ اسد اللہ خاں غالب ص ۱۳۸

۹۳۔ تذکرہ اہل عہلی سرسید احمد خان بہادر انجمن ترقی اردو، پاکستان، کراچی ۱۹۵۵

(باب چہارم آثار افسادید) مرتب قاضی احمد میاں اختر

حالات مع سوسے زاید اشعار اور نمونہ نثر فارسی ص ۱۰۴ تا ۱۱۷

رقعہ شیفتہ بہ نام غالب ص ۱۵۷ تا ۱۵۹

۹۴۔ تذکرہ شعرا حسرت موہانی نامی پریس، لکھنؤ ۱۹۷۲

مرتب ڈاکٹر احمد لاری

غالب (مرزا اسد اللہ خاں) ص ۱۲۱ تا ۱۳۹

۹۵۔ تذکرہ شعرا شاد عظیم آبادی مشمولہ معاصر (حصہ ۲۰) پٹنہ

غالب (دہلوی) ص ۱۱۹ تا ۱۲۳

۹۶۔ تذکرہ فرح بخش نواب یار محمد خاں شوکت مطبع نظامی، کانپور ۱۲۸۸

تاریخ وفات غالب ص ۶۸ ۱۸۷۱

۹۷۔ تعارف مرثیہ ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی ادارہ انیس اردو، الہ آباد

غالب مرزا اسد اللہ خاں ص

۹۸۔ تہنیہ صغیر بلگرامی نہ دار مرزا آزاد مطبع محمدی، پٹنہ ۱۲۹۶

غالب کا ذکر ص ۸۲ تا ۸۳

ص ۱۱۴ تا ۱۱۷ وغیرہ

۹۹۔ ٹمل ناڈو کے صاحب تصنیف علما علیم صبانودی ٹمل ناڈو اردو پبلیکیشنز، مدراس مارچ ۱۹۹۶

مولوی محمد حبیب اللہ ذکا مدراسی اور غالب ص ۱۰۴ تا ۱۰۶

غالب کی زمینوں میں غزل کہنے والے ص ۱۱۸

۱۰۰۔ دبیر اور شمس آباد محمد صادق سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۸۹

غالب سے استفسار اور غالب کا جواب ص ۲۵ تا ۲۷، ۳۴

غالب کی جچی تلی بات ص ۳۱ تا ۳۳

۱۰۱۔ جلوہ خضر سید فرزند احمد صغیر بلگرامی مطبع انوار الانوار، آره ۱۳۰۲

۱۸۸۳

جلد اول۔ جلوہ پنجم

غالب علیہ الرحمہ ص ۲۱۸ تا ۲۲۸

غالب سے ملاقات ص ۲۳۵ تا ۲۴۰

آٹھویں کمیٹی کا دہلی میں آغاز

غالب کے حالات ص

۱۰۲۔ چراغ دہلی مرزا حیرت دہلوی اردو اکادمی، دہلی مارچ ۱۹۸۷

میرزا نوشہ (غالب) ص ۲۹ تا ۳۶

۱۰۳۔ چراغ سخن یگانہ چنگیزی مطبع فشی نو کشور، لکھنؤ دسمبر ۱۹۲۱

غالب کے حوالے ص

۱۰۴۔ چند ممتاز شعرا سید صفی مرتضیٰ نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۷

غزل گو شعرا۔ مرزا غالب وغیرہ

۱۰۵۔ چند نئے اور پرانے شاعر ڈاکٹر سید محمد عبداللہ لاہور ۱۹۶۵

دیوان غالب کا ایک نادر قلمی نسخہ

۱۰۶۔ خزینۃ العلوم فی درگا پرشاد نادر مطبع مفید عام لاہور ۱۹۷۹

متعلقات المنظوم غالب (دہلوی) ص

۱۰۷۔ خندہ گل عبدالباری آسی الدنی نگار مشین پریس، لکھنؤ ۱۹۲۹

غالب کے متبع ص ۱۰۲۹

۱۰۸۔ خوش معرکہ زیبا سعادت خاں ناصر مجلس ترقی ادب لاہور مارچ ۱۹۷۲

صاحب رائے صایب مرزا نوشاہ اسد اللہ خاں، تخلص غالب

حالات اور بتیس شعر ص ۱۹۰ تا ۱۹۴

۱۰۹۔ داستان تاریخ اردو حامد حسن قادری

غالب کے حالات وغیرہ

۱۱۰۔ دلی کا دبستان شاعری ڈاکٹر نور الحسن ہاشمی سرفراز پریس، لکھنؤ ۱۹۶۵

غالب (مرزا اسد اللہ خاں) ص ۲۳۱ تا ۲۳۹

۱۱۱۔ (الف) دہلی کا ایک یادگار مرزا فرحت اللہ بیگ ایجوکیشنل بک ہاؤس علی ٹرڈ
آخری مشاعرہ

یہ کتاب بعد میں ”دہلی کی آخری شمع“ کے نام سے چھپی

(ب) دہلی کی آخری شمع مرزا فرحت اللہ بیگ نیو کمر شیل آرٹ پریس کلکتہ

غالب کی رہائش گاہ، حلیہ اور

کلام ص ۲۵ تا ۲۸، ۱۲۵ تا ۱۲۶

۱۱۲۔ رہنما سیر دہلی خواجہ حسن نظامی دہلی دوسری بار

غالب کی قبر ص ۳۱ تا ۴۲

۱۱۳۔ ریاست ٹونک اور اردو شاعری مختار شمیم نسیم بک ڈپو لکھنؤ ۱۹۷۷

دوسرا باب۔ ٹونک کا تہذیبی اور علمی ماحول

غالب کے ٹونک سے تعلق کی تفصیلات

۱۱۴۔ ریاض الفردوس محمد حسین خاں شیخ مبارک علی اپریل ۱۹۶۸

مرتب: مرتضیٰ حسین فاضل ترجمہ کتب، لاہور

غالب اسد اللہ ص ۱۱۵

۱۱۵۔ زبان ریختہ ڈپٹی عبدالغفور خاں نساخ لیتھو کلرپرنٹرس، علی گڑھ ۱۹۷۷

مرتب ڈاکٹر محمد انصار اللہ

دفتر ہیٹال میں غالب کا خط ص ۲۲۵۲۱

۱۱۶۔ سخن شعرا ڈپٹی عبدالغفور خاں نساخ مطبع غشی نو لکھنؤ، لکھنؤ رمضان ۱۳۹۱

اکتوبر ۱۸۷۴

غالب تخلص (حالات اور ۱۴ شعر) ص ۳۴۹ تا ۳۴۲

۱۱۷۔ سخنوران گجرات سید ظہیر الدین مدنی ترقی اردو بیورو، نئی دہلی ۱۹۸۱

سیاح ص ۱۶۴ تا ۱۶۰

وفا اور غالب ص ۲۲۴ تا ۲۲۲

فدا اور غالب ص ۲۲۶ تا ۲۲۴

۱۱۸۔ سراپا سخن سید محسن علی محسن موسوی مطبع غشی نو لکھنؤ، لکھنؤ ذیقعدہ ۱۳۱۵

اپریل ۱۸۹۸

مرزا اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ غالب

۱۱۹۔ سرود غیبی المسمیٰ بہ سید محمد علی جویا مراد آبادی مطبع غشی نو لکھنؤ، لکھنؤ ۱۲۹۲

۱۸۷۵

خیابان توارخ

تاریخ انتقال نواب مرزا اسد اللہ خاں غالب و نواب مصطفیٰ خاں شیفہ
و مظفر خاں گرم و مرزا رجب علی بیگ سرور ص ۲۱
صنعت فالی میں تاریخ وفات غالب ص ۸۲

۱۲۰۔ سرور ریاض یا شیخ محمد ریاض الدین امجد
سیر دہلی مرتب ڈاکٹر مختار الدین احمد
غالب سے ملاقات ص ۳۱ تا ۵۶، ۳۶
۱۲۱۔ سیر المصنفین محمد محی تنہا عالمگیر الکتبک پریس، لاہور
جلد اول
۱۹۶۲ نومبر

مرزا اسد اللہ خاں غالب ص ۲۷۱ تا ۲۶۰
۱۲۲۔ شخصیات و مباحث ڈاکٹر نظیر حسین زیدی مکتبہ مسعود، کراچی
اردوئے معلّٰی ص ۱۴۶ تا ۱۴۱
عود ہندی ص ۱۴۲ تا ۱۵۷
۱۲۳۔ شعر الہند مولانا عبدالسلام ندوی مطبع معارف، اعظم ٹرڈ
جلد اول
۱۹۸۳

اساتذہ دہلی (بہ شمول مرزا غالب) ص ۲۶۸ تا ۲۴۱
۱۲۴۔ شمیم سخن عبدالحی صفا بدایونی مطبع امداد الہند، مراد آباد
جلد اول غالب و اسد۔ حالات اور ایک سوسائٹی شعر ص ۵۵ تا ۶۳
۱۲۵۔ شہر آشوب ڈاکٹر امیر عارفی کلکتہ انسٹیٹیوٹ پریس، دہلی
۱۹۹۲

مرزا اسد اللہ خاں غالب ص ۱۹۳ تا ۱۹۵
۱۲۶۔ شہر چاہر گراں احسان آوارہ ندائے حق پریس، لاہور
غالب اور ماندہ ص ۱۵۳ تا ۱۸۱
۱۹۹۱

۱۲۷۔ طبقات شعراے ہند منشی کریم الدین مطبع رفاہ عام، دہلی ۱۸۴۸

غالب تخلص اسد اللہ خاں مشہور مرزا نوشہ

(حالات اور تیرہ شعر) ص ۳۷۷ تا ۳۷۸

دہلی کالج میں ص ۴۱۴

۱۲۸۔ فیض صغیر صغیر بلگرامی

مرزا غالب کا ایک خط بنام میر ولایت علی

۱۲۹۔ قاموس الشاہیر مولانا نظامی بدایونی نظامی پریس، بدایوں ۱۹۲۶

غالب (مرزا اسد اللہ خاں) ص ۱۰۹

۱۳۰۔ قصیدہ کافن اور ڈاکٹر ایم کمال الدین در بھنگہ ہاوس در بھنگہ ۱۹۸۸

قصیدہ نگاری

ذوق مومن اور غالب کا عہد ص ۲۳۲ تا ۲۴۰

۱۳۱۔ (الف) قطعہ منتخب عبدالغفور خاں نسایخ مطبع منشی نو لکھنور، لکھنؤ جمادی الاول ۱۲۹۱

غالب تخلص (چار قطعے ۹ ص ۹۹) جولائی ۱۸۷۴

۱۳۲۔ (ب) ایضاً عبدالغفور خاں نسایخ انجمن ترقی اردو، پاکستان ۱۹۶۹

کراچی،

مرتب ڈاکٹر محمد انصار اللہ

غالب تخلص (مرزا اسد اللہ خاں)

۱۳۲۔ قومی تعمیر کی دستاویز ڈاکٹر عبدالاحد وحدت انسانیت فاؤنڈیشن، بنگلور ۱۹۸۵

غالب اور سن ستاون ص ۱۴۹ تا ۱۵۰

۱۳۳۔ کاروان رفتہ ڈاکٹر اسعد بدایونی لیتھو کلر پرنٹرس، دلی گڑھ ۱۹۹۱

شاگرد غالب۔ سخاوت حسین مد ہوش ص ۱۰۵ تا ۱۱۱

۱۳۴۔ کاشف الحقائق نواب امداد امام اثر کارونیش پریس، لکھنؤ

جلد دوم قطعات غالب ص ۲۷۵ تا ۲۷۱

۱۳۵۔ کلکتہ کے قدیم اردو مطابع سید مقیت الحسن عثمانیہ بک ڈپو کلکتہ ۱۹۸۰

اور ان کی مطبوعات

غالب کے سفر کلکتہ کا حال ص ۱۸ تا ۱۹

۱۳۶۔ کنز تواریخ شاہ غلام یحییٰ عظیم آبادی خدابخش اور نٹنل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۸۲

قطعات تاریخ وفات مرزا نوشہ غالب ص ۳۱ تا ۳۲

۱۳۷۔ گلدستہ مازنیناں منشی کریم الدین مطبع رفاه عام عام دہلی جولائی ۱۸۴۵

انتخاب اشعار دیوان نواب اسد اللہ خان بہادر (ایک سوچہ شعر)

ص ۲۱۵ تا ۲۱۶

۱۳۸۔ گل رعنا حکیم سید عبدالحی معارف پریس، اعظم گڑھ ۱۳۴۳

مرزا اسد اللہ خاں غالب ص ۳۰۸ تا ۳۱۳ ۱۹۲۲

۱۳۹۔ گلزار سخن جگن ناتھ پرشاد فیض مطبع منشی نو کشور، لکھنؤ ذی الحجہ ۱۳۲۷

غالب تخلص ص ۲۹۷ تا ۳۰۱ دسمبر ۱۹۰۸

میر و غالب ص ۳۲۷ تا ۳۲۹

۱۴۰۔ گلستان بیخزاں قطب الدین باطن مطبع منشی نو کشور، لکھنؤ جمادی الاول ۱۲۹۲

جون ۱۸۷۵

غالب و اسد تخلص اسد اللہ خاں نام (حالات اور چودہ شعر) ص ۱۷۱ تا ۱۷۳

غالب شاگرد نظیر ص ۲۶۰

۱۴۱۔ (الف) گلستان سخن مرزا وقار بخش صابر مطبع منشی نو کشور، لکھنؤ جمادی الاول ۱۲۹۹

غالب تخلص مرزا اسد اللہ خاں ص ۳۷۴ تا ۳۷۸ اپریل ۱۸۸۲

(ب) گلستان سخن مرزا قادر بخش صابر مجلس ترقی ادب، لاہور جون ۱۹۶۶

جلد دوم مرتب خلیل الرحمان زاودی

غالب تخلص۔ (حالات، تینتیس شعر اردو، اور انتالیس شعر فارسی)

ص ۲۵۶۵۲۴۸

۱۴۲۔ لطایف الشعرا مفتی انتظام اللہ شہابی فاروقی پریس، دہلی

غالب کے لطیفے ص ۲۳، ۲۴، ۹۹، ۱۰۱ وغیرہ

۱۴۳۔ لکھنوکا دبستان شاعری ڈاکٹر ابوالیث صدیقی غنفر اکیڈمی پاکستان، کراچی ۱۹۸۷

ثاقب پیر و میر و غالب ص ۸۳۰ تا ۸۳۳

۱۴۴۔ مجموعہ سخن پنڈت شیو زاین وغیرہ مطبع فشی نو لکھنور، لکھنو مئی ۱۸۹۴

غالب (مرزا) ص ۹۴ اکیسویں بار

۱۴۵۔ مراۃ الاشباہ حکیم محمد احسن اللہ خاں بہادر مطبع مرتضوی، دہلی ۱۸۶۸

(اردو ترجمہ) مترجم محمد ارتضیٰ خاں مہتمم مطبع

جناب مرزا اسد اللہ خاں غالب ص ۶۸۵ تا ۶۸۷

۱۴۶۔ مراۃ الشعر محمد یحییٰ تنہا عالمگیر الکٹرک پریس، لاہور ۱۹۴۵

جلد اول

غالب (مرزا) ص ۴۲۱ تا ۴۳۳

۱۴۷۔ مراۃ خیالی۔ درگاہ پر شاد نادر دہلوی اکمل المطابع، دہلی ۱۸۸۳

چمن انداز

تاریخ وفات غالب (بہ سلسلہ ذکر بنو)

غزل آغا علی شمس در جواب غزل غالب (بہ سلسلہ ذکر زہرہ) ص ۹۷ تا ۹۸

قطب الدین باطن کے تذکرے پر اعتراض

- ۱۴۸۔ مرحوم دہلی کالج ڈاکٹر مولوی عبدالحق انجمن ترقی اردو ہند دہلی ۱۹۴۵
کالج کی ملازمت کے لیے غالب کا نام ص ۱۵۲ تا ۱۵۳
- ۱۴۹۔ مرقع ادب صفدر مرزا پوری صدیق بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۲۷
غالب کے پانچ خط ص ۲۵۳ تا ۲۵۴
- ۱۵۰۔ مشرقی بنگال میں اردو پروفیسر سید اقبال عظیم ڈھاکہ اگست ۱۹۵۴
حیات غالب ص ۲۱۳ تا ۲۱۴
- ۱۵۱۔ مغل اور اردو نواب نصیر حسین خاں خیال عصر جدید پریس کلکتہ ۱۹۳۳
مرزا غالب کا ایک شعر ص ۱۴۶
شاہ نصیر، ذوق اور غالب کا دور ص ۱۵۷
- ۱۵۲۔ منتخب سوانح اور خاکے سید نجم الدین نقوی انوار بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۷
مرزا غالب کی ابتدائی زندگی از شیخ محمد اکرام ص ۱۵۹ تا ۱۶۷
- ۱۵۳۔ نسخہ دلکشا جنم جی مترارمان غیر مطبوعہ
غالب نواب اسد اللہ خان بہادر النخاطب بہ مرزا نوشہ۔ اس شعر
اس تخلص نام اسد اللہ خان غالب مشہور مرزا نوشہ۔ چار شعر
- ۱۵۴۔ واقعات دارالحکومت دہلی بشیر الدین احمد دہلوی شمس مشین پریس، لاہور ۱۹۱۹
حصہ دوم
مرزا اسد اللہ خان غالب کا مزار ص ۸۵۴ تا ۸۵۳
- ۱۵۵۔ وسیلہ شرف و ذریعہ عزت سید شاہ فرزند علی عسوفی منیری سیہمی برقی پریس، لاہور ۱۹۶۶
مرتب ڈاکٹر طیب ابدالی
مرزا اسد اللہ خان غالب ص ۶۱، ۶۲ وغیرہ

- ۱۵۶۔ وہ صورتیں الہی مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی
۱۹۷۷ غالب، یگانہ چنگیزی اور
غلام رسول مہر وغیرہ
- ۱۵۷۔ ہفت آسمان آغا احمد علی احمد طہران
۱۹۶۵ ہنری بلاخن کا انگریزی مقدمہ
اسد اللہ خان غالب اور ان کی مثنوی سے بحث
- ۱۵۸۔ یادگار شعرا ڈاکٹر اسپرنگر ہندوستانی اکیڈمی، الہ آباد
۱۹۳۳ مترجم طفیل احمد
اسد تخلص اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ ص ۲۲
غالب اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ ص ۱۲۶

۳۔ انشائیے، ڈرامے وغیرہ

- ۱۵۹۔ اردو ادب میں طنز و مزاح غلام احمد فرقت کا کوروی
غالب اینڈ گونسے از حاجی لق لق
غالب جدید شعر کی محفل میں۔ از کھیال لال کپور
- ۱۶۰۔ اردو کا بہترین اشای ادب ڈاکٹر وحید قریشی میری لائبریری، لاہور ۱۹۶۴
غالب کے ناخن از مظفر علی سید ص ۵۶۱ تا ۵۵۳
- ۱۶۱۔ اسکالر۔ پیراڈی نمبر احمد جمال پاشا سر سید ہال مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۵۸
نذر غالب (نظم)
- ۱۶۲۔ الہامی انٹرویو نریش کمار شاد اشار پبلکیشنز، دہلی ۱۹۷۷
اسد اللہ خاں غالب، مومن خاں مومن، ذوق اور بہادر شاہ ظفر
وغیرہ سے انٹرویو
ضمنی خود شاعر کی زبان سے اس کے بعض شعروں کی تشریح
- ۱۶۳۔ برق ہستم شوکت تھانوی نسیم بک ڈپو لکھنؤ اکتوبر ۱۹۵۱
- ۱۶۴۔ پتیوں پر چھڑکاؤ احمد جاں پاشا پاشا اور منتل رسرچ انسٹی ٹیوٹ، سیوال ۱۹۸۶
غالب اینڈ کمپنی پرائیویٹ لمیٹڈ ص ۱۶۱ تا ۱۶۷
- ۱۶۵۔ تماشائے اہل ہنر سید رشید الحسن ادارہ ادبیات اردو حیدر آباد دکن ۱۹۶۲
غالب شخصیت اور فن (ڈرامہ)
- ۱۶۶۔ تمثیلی مشاعرہ پنڈت برجموہن (تاریہ کیفی) انجمن ارباب ذوق، لاہور
عالم بالا کے مشاعرے میں ذوق، مومن اور غالب بھی شریک ہوئے۔

ہندی کا پرسدھ کوی گلاب

غالب کی یاد میں

۱۶۸۔ خبلی شوکت تھانوی لارک پبلشرز کراچی

غالبیات

۱۶۹۔ دھنویں کے آنچل ابراہیم یوسف نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۶

مغلوب غالب (یک بابی ڈرامہ)

۱۷۰۔ ڈاکٹر اقبال سے معذرت کے ساتھ نوری حیدر اینڈ سنز، حیدر آباد دکن ۱۹۷۸

نوری کے کلام کا مجموعہ۔ غالب اور دوسرے شاعروں کے رنگ میں

۱۷۱۔ رقص تماشای وجاہت علی سندیلوی نصرت منزل، سندیلہ ۱۹۸۰

۱۷۲۔ سنگ و خشت کھیالال پور

غالب جدید شعرا کی محفل میں (مزاحیہ طنزیہ فیچر)

۱۷۳۔ شکاری عورتیں سعادت حسن منٹو اشار پبلکیشنز، نئی دہلی ۱۹۸۰

مرزا غالب کی حشمت خاں کے گھر دعوت

۱۷۴۔ محشرستان خیال صغیر بلگرامی مطبع نور الانوار، آره ۱۲۹۶

۱۸۷۹۔ میدان تصور میں، غالب کے خیمے میں مشاعرہ اور پھر جلسہ

۱۷۵۔ مشاعرہ عالم ارواح مرتضیٰ حسین موسوی نسیم بک ڈپو لکھنؤ ۱۹۵۵

مومن و غالب سے آزاد کی ملاقات ص ۷۳ تا ۷۹

۱۷۶۔ نظرے خوش گذرے بیگم انیس قدوائی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۶

غالب۔ ایک فیچر، حکیم مومن خاں مومن

مرزا غالب۔ گپ شپ، غالب اپنے آئینے میں

۱۷۷۔ ہوا کے دوش پر غلام ربانی تاباں مکتبہ جامعہ لمیٹڈ نئی دہلی ۱۹۷۵
مرزا اسد اللہ خاں غالب (فیچر)

خطوط۔ وانشا

۱۷۸۔ انشائے اردو ڈاکٹر مولوی ضیاء الدین احمد خاں شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۷۲

مقدمہ انشائے اردو از ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی الف۔ ح

مقدمہ: بیان ماہیت علم انشا اور اس کے موضوع اور غایت میں،
اور وہ چیزیں کہ متعلق حصول مقصود سے ہیں، اور اس میں کی فصلیں ہیں۔
باب پہلا: ماہیت زبان اردو اور اس کے متعلقات میں، اور وہ مشتمل
ہے دو مقالوں پر

باب دوسرا: طریقِ تحاریر (= عدالت) میں اور اس میں کئی مقالے ہیں۔

۱۷۹۔ انشائے اردو ڈاکٹر ضیاء الدین احمد خاں مطبع فیض احمدی، دہلی ۱۸۶۶

حصہ دوم

اس میں غالب کی تحریریں (= گیارہ خط) ”انتخاب غالب“ کے
عنوان سے شامل۔

۱۸۰۔ انشائے بیخبر خواجہ غلام غوث بیخبر مرتضا پرلیس، آگرہ ۱۹۴۰

مرتب انتظام اللہ شہابی

خطوط بیخبر بنام مرزا غالب = دو خط

۱۸۱۔ انشائے سبد گل صغیر بلگرامی مطبع نور الانوار، آگرہ ۱۲۸۹

صغیر کے نام غالب دہلوی کے خط اور ان کا جواب

۱۸۲۔ انشائے نور چشم نواب یار محمد خاں شوکت مطبع نظامی، کانپور ۱۲۸۹

(اردو)

مکتوب غالب بنام محمد عباس رفعت

۱۳۰۹

۱۸۳۔ نغان بیخبر خواجہ غلام غوث بیخبر نامور پریس، الہ آباد

۱۸۹۱

خطوط بیخبر بنام مرزا غالب۔ نو خط

۱۸۴۔ مجموعہ مکتوبات ازاد آغا محمد طاہر آزاد بک ڈپو، دہلی

مکتوبات حالی بنام آزاد۔ غالب کے آخری دور کی غزلیں ص ۲۴۸

۱۸۵۔ مکتوبات ازاد مرغوب ایجنسی، لاہور دوسری بار

دیباچہ توختہ سید جالب دہلوی:

غالب کارہن سہن ص ۱۰۴۹

کلوکلیان ملازم غالب ص ۱۲۴۱۰

۱۹۷۶

۱۸۶۔ مکتوبات جوش ملیحانی کالی داس گیتارضا وطن پبلکیشنز، بمبئی

شرح دیوان غالب ص ۶۳۴۶۲

جشن غالب کا مشاعرہ ص ۱۵۱۴۱۵۰

۱۹۲۵

۱۸۷۔ مکتوبات حالی مرتب خواجہ سجاد حسین حالی پریس پانی پت

حصہ اول حالی مرزا غالب کی خدمت میں ص ۵۴۳

۱۸۸۔ منتخب ادبی خطوط مرتب ڈاکٹر مغیث الدین فریدی ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ ۱۹۷۸

غالب کی خطوط نگاری

۱۸۹۔ نمونہ منشورات مولانا احسن مارہروی مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد، ۱۹۸۶

یادگار غالب از مولانا حالی (اقتباسی) ص ۲۱۳۴۲۱۲

تقریظ نوشتہ مرزا غالب ص ۵۰۲۴۳۹۹

سارٹی فیکٹ نوشتہ مرزا غالب ص ۵۰۳

خط مرزا غالب ص ۵۳۰۴۵۲

۵۔ دواوین اور منظومات

۱۹۰۔ اردو شاعری مرتب ڈاکٹر محمد انصار اللہ شعبہ اردو، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۷۰

(برائے بی اے آنرز)

غالب کی پانچ غزلیں

حالی کا مرثیہ غالب

۱۹۱۔ اشعار ذوق عبدالمان بیدل رام نراین لعل بکسیر، الہ آباد ۱۹۳۸ تیسری بار

غالب و ذوق ص ۲۸۵ تا ۲۸۶

۱۹۲۔ انتخاب زریں سید راس مسعود نظامی پریس، بدایوں ۱۹۲۶

غالب (اسد اللہ خاں) ص ۱۰۴ تا ۸۵

۱۹۳۔ انتخاب غزلیات ذوق ڈاکٹر سر شاہ سلیمان نظامی پریس، بدایوں ۱۹۲۶

تمہید کے بعد تیرہ مثنویوں پر موازنہ ذوق و غالب

۱۹۴۔ انتخاب لقصاید اردو ڈاکٹر ابو محمد نحر نسیم بک ڈپو لکھنؤ ۱۹۸۹

مرزا غالب کے قصیدے: ہاں مہ نوسین ہم اس کا نام

اور: سہ ہر جز جلوہ یکتائی معشوق نہیں

۱۹۵۔ انتخاب کلام ظفر خواجہ تہور حسین اعتقاد پبلشنگ ہاؤس دہلی ۱۹۷۷

مقدمے میں: عہد ظفر کی شاعری اور

اساتذہ ظفر کا ذکر

۱۔ اردو قصیدوں کے انتخاب تنویر احمد علوی اور حیات لکھنؤ وغیرہ نے بھی مرتب کیے ہیں اور

ان میں بھی غالب کے قصیدے شامل ہیں۔

۱۹۶- ترانہ مرزا واجد حسین یاس ویگانہ چنگیزی اردو بک اسٹال، لاہور

بیشتر رباعیات غالب سے متعلق

۱۹۷- جدید ادبی جائزے ڈاکٹر آصفہ زمانی صدیق بک ڈپو، لکھنؤ
حصہ نظم

میرزا اسد اللہ خان غالب ص ۱۲۸ تا ۱۱۷

۱۹۸- حدیث قدسی بہ اہتمام بدیع الزماں مطبع مصطفائی، کانپور
خمسہ مرزا نوشہ صاحب غالب تخلص

مرحیا سید کی مدنی العربی

۱۹۹- حمساہائے غزل قدسی بہ اہتمام محمد حسین خاں تحسین مطب مصطفائی دہلی
یا چمن مدی بنی

خمسہ مرزا نوشہ صاحب غالب تخلص

۲۰۰- دفتر بے مثال ڈپٹی عبدالغفور خاں نساخ مطبع منشی نو کلتشور، لکھنؤ رمضان ۱۴۹۱ھ
(دیوان)

غالب دہلوی کا خط دفتر بے مثال کی رسید میں

۲۰۱- دیوان ذوق مرتب: محمد حسین ازاد غلیمی پرنٹنگ ورکس، بی

۱۳۵۱ھ

۱۹۳۳ء

مشاعرے ص ۱۲۴ تا ۱۲۵، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰

غالب دہلوی کا خط دفتر بے مثال کی رسید میں

غالب حضور (بادشاہ) میں کیوں پہنچے ص ۱۳۷

غالب و ذوق کے سہول کا قصہ ص ۲۵۷

غالب کا قطعہ: گزارش احوال واقعی ص ۲۵۹

۲۰۲- دیوان غریب ڈپٹی کلب حسین خاں مادر مطبع و منشاج ندو

۱۲۸۵ھ

۱۸۶۸ء

تقریظ نوشتہ مرزا غالب

تضمین بر غزل غالب از مادر

قطعہ تاریخ دیوان غریب از غالب

۲۰۳۔ ریاض نادریہ کلب حسین خاں نادریہ مطبع دلکشا، فتح گڑھ
۱۲۸۳ھ
۱۸۶۶ء

تقریظ نوحہ مرزا غالب دہلوی

۲۰۴۔ شعاع مہر حاتم علی بیگ مہر آگرہ
۱۸۶۰
غالب کی لکھی وی تقریظ

۲۰۵۔ کلیات چکبست کالیداس گپتا رضا ساکار پبلشرز، بمبئی
۱۹۸۱ جنوری
تقلید غالب و آتش ص ۶۳۵

غالب اور چکبست ص ۸۵۴

۲۰۶۔ کلیات نواب یوسف مرتبہ ذکیہ جیلانی لیتھوکلر پرنٹرس، علی گڑھ
۱۹۸۵
علی خاں ناظم

غالب اور نواب ناظم ص ۳۰۴

شاگردی غالب ص ۳۸۴

کیا کلام ناظم عطیہ غالب ہے؟ ص ۸۳۴

۲۰۷۔ کلیات ہوش نیاز احمد خاں ہوش بریلوی مطبع گلشن فیض، لکھنؤ پہلی بار

قطعہ تاریخ الطبائع و شنبوے مصنفہ اسد اللہ خاں غالب

قطعہ تاریخ وفات جناب نواب مرزا اسد اللہ خاں غالب دہلوی

۲۰۸۔ گلشن راگ مطبع آفتاب ہند، آگرہ

حصہ سوم و حصہ چہارم

دونوں حصوں میں غالب کی غزل بھی شامل

۲۰۹۔ منتخبات دواوین شعر اہند ڈپٹی عبدالغفور خاں نساخ کالج پریس کلکتہ
۱۹۶۳
مرزا غالب کے قصیدے

۲۱۰۔ نشر سخن احسان اللہ عباسی میٹروڈسٹ پبلشنگ ہاؤس، لکھنؤ ۱۹۱۴

غالب کے بھی نشروں کا انتخاب اور ان سے متعلق رائے

۲۱۱۔ نصاب زبان اردو ڈپٹی عبدالغفور خاں نساج کالج پریس، کلکتہ ۱۸۶۳

حصہ دوم (حصہ نظم)

غالب کے قصیدے

۲۱۲۔ نگارستان سخن ظہیر دہلوی وغیرہ مطبع احمدی، شاہدرہ، دہلی ۱۲۷۹ صفر ۱۲۷۹

انتخاب دیوان ہر سہ شعر یعنی دوق، غالب اور مومن

۶۔ متفرقات

- ۲۱۳۔ آثار و افکار ڈاکٹر عبدالحق ان دنوں پبلکیشنز، پٹنہ ۱۹۸۰
غالب کی مکتوب نگاری
- ۲۱۴۔ آواز اور آدمی معنی تبسم
- کلام غالب میں اسالیب کی آویزش، غالب کی شاعری باز پیچہ اصوات
غالب کا آہنگ شعر اور بحر وں کا استعمال
- ۲۱۵۔ آئینے کے سامنے مبشر علی صدیقی
دیوان غالب کے بدایونی ایڈیشن
- ۲۱۶۔ اثر کے تنقیدی مضامین نواب جعفر علی خاں اثر لکھنوی نظامی پریس، بدایوں بار دوم
غالب کے بعض اشعار کے مطالب ۱۵-۲۰
- ۲۱۷۔ ادب اور ادیب ڈاکٹر سید اعجاز حسین ادارہ انیس اردو، الہ آباد ۱۹۶۰
غالب اپنے زمانے میں ۱۳۷-۱۵۵
- ۲۱۸۔ ادب اور تحریک ڈاکٹر عبدالمعنی
غالب کی ذہنی کشمکش
- ۲۱۹۔ ادب اور تنقید اسلوب احمد انصاری سنگم پبلشرز، الہ آباد ۱۹۶۸
کلام غالب کا ایک رخ ۱۳۸-۱۷۴
- ۲۲۰۔ ادب اور زندگی مجنوں گورکھپوری اردو گھر، علی گڑھ ۱۹۶۵
دیوان غالب اور اردو غزل ۳۱۸-۳۲۲

- ۲۲۱۔ ادب اور سماج سید احتشام حسین۔ قادری پریس، بمبئی اکتوبر ۱۹۴۸
- غالب کی بت شکنی ۱۱۶-۱۳۰
- ۲۲۲۔ ادب اور شعور ممتاز حسین ایجوکیشنل پریس، کراچی نومبر ۱۹۶۴
- غالب ایک تہذیبی قوت ۳۸۱-۳۸۶
- ۲۲۳۔ ادب اور نظریہ پروفیسر ال احمد سرور سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۴
- اردو غزل میرے غالب تک ۹-۲۴
- غالب کا ذہنی ارتقا ۹۲-۱۱۷
- یہ دوسرا مضمون اردو ادب علی گڑھ میں جولائی ۱۹۵۲ء میں چھپا تھا۔
- ۲۲۴۔ ادب کا مطالعہ اطہر پرویز اردو گھر، علی گڑھ جولائی ۱۹۶۶ تیسری بار
- ادبی نمونوں کے تحت غالب کی ایک غزل۔ ۱۶۷
- ۲۲۵۔ ادب کا مقصد ڈاکٹر نور الحسن ہاشمی سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۶
- غالب کی قدر۔ ماضی حال اور مستقبل میں ۹۹-۱۲۴
- ۲۲۶۔ ادب کلچر اور مسائل جمیل جالبی رائل بک کمپنی، راپٹی ۱۹۸۶
- مرتب: خاور جمیل
- خطوط غالب ۱۱۶-۱۲۴، خطوط غالب کی اہمیت ۱۲۵-۱۳۲
- ۲۲۷۔ ادب گزیدہ معین اعجاز ماڈرن پبلشنگ ہاؤس نئی دہلی ۱۹۸۵
- مرزا، غالب (نظریہ مزاحیہ)
- ۲۲۸۔ ادب نما خوشحال زیدی بزمِ خضر راہ، دہلی ۱۹۷۹
- غالب

۲۲۹۔ ادب و نظر افتخار احمد فخر ناشر جمیل احمد اصغر، دھولہ ۱۹۸۰

غالب کی وقت پسندی اور فارسیت،

غالب کے کلام میں رشک و حسد کا عنصر

غالب کے کلام میں شوخی اور طنز و طرافت،

خصوصیات کلام غالب

۲۳۰۔ ادبی اقدار دور آفریدی نیشنل پرنٹنگ پریس، رامپور ۱۹۷۳

دیوان غالب بخط غالب۔ چند شبہات ص ۳۸ تا ۴۸

۲۳۱۔ ادبی تاثرات ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی لکھنؤ

غالب اور ذوق کا معرکہ

۲۳۲۔ ادبی تحقیق رشید حسن خاں ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۸

۔ مسائل اور تجزیہ

دیوان غالب صدی ایٹھ عشرت جہ مالک رام کا جائزہ

۲۳۳۔ ادبی تنقید ڈاکٹر محمد حسن سراف زقوی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۴

غالب کا تصور غم ص ۲۳۵ تا ۲۴۳

۲۳۴۔ ادبی جھلکیاں صالحہ عابد حسین ادارہ انیس اردو، الہ آباد ۱۹۵۹

حالی اور غالب

ہوی مدت کہ غالب مر گیا پر یاد آتا ہے

۲۳۵۔ ادبی مقالے کاظم علی خاں نامی پریس، لکھنؤ دسمبر ۱۹۸۳

حسرت موہانی اور غالبیات

غالب اور مرزا رجب علی بیگ سرور

۲۳۶۔ ادبی نگارشات معین الدین حسن کاکوروی مرکز ادب، لکھنؤ ۱۹۸۵

کلام غالب میں ندرت

۲۳۷۔ ادیبوں کے لطیفے کے الٹارنگ ساقی حلقہ ارباب ذوق، نئی دہلی جون ۱۹۹۲
غالب کے لطیفے

۲۳۸۔ اردو ادب۔ ڈاکٹر سید عبداللہ مکتبہ خیابان ادب، لاہور ۱۹۶۸
۱۸۵۷ء سے ۱۹۶۶ء تک

پہلا باب ۱۸۵۷ء سے ۱۹۱۴ء تک
۲۳۹۔ اردو ادب۔ خدا بخش اور نٹنل پبلک لائبریری، پٹنہ
۱۹۹۳
رسالہ ہندوستانی الہ آباد سے انتخاب

غالب کی اصلاح ایک مثنوی لواء الحمد پر از مہیش پرشاد ص ۲۱۴ تا ۲۲۴
عود ہندی کی ترتیب از مہیش پرشاد ص ۲۲۵ تا ۲۵۲
۲۴۰۔ اردو تنقید کی تاریخ ڈاکٹر مسیح الزماں الہ آباد
غالب ص

۲۴۱۔ اردو تنقید میں خودداری ڈاکٹر سلام سندیلوی انجمن ترقی اردو ہند، نئی دہلی ۱۹۷۹
مضامین: غالب، مومن، حالی

۲۴۲۔ اردو سائل ۱۹۹۲ء میں خدا بخش اور نٹنل پبلک لائبریری، پٹنہ
خوفزدہ غالب اور عصری صورت حال از ڈاکٹر وحید قریشی ص ۲۸۵ تا ۲۸۷
۲۴۳۔ اردو سائل خدا بخش اور نٹنل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۹۵
۱۹۹۴ء میں (جولائی تا دسمبر)

دیوان غالب نسخہ آصفیہ مطبوعہ ۱۸۶۱ء از اکبر حیدری کاشمیری
ص ۳۲۱ تا ۳۲۵
غالب کے تین نئے خط از ڈاکٹر معین الرحمان ص ۳۲۶ تا ۳۲۸
مجنوں صاحب کے ہاں (غالب سے متعلق)۔ ایب انڈیا
ص ۳۲۹ تا ۳۳۳

- ۲۴۴۔ اردو شاعری میں ڈاکٹر ظل حسنین ناولستان الہ آباد ۱۹۷۸
- مسائل زمانہ خمریات غالب
- ۲۴۵۔ اردو شاعری کی روایات شارق میرٹھی شیو پریس، میرٹھ ۱۹۵۶
- غالب کی شخصیت ص ۳۸۳-۳۸۴
- ۲۴۶۔ اردو غزل کا استعاراتی نظام مظفر شہ میری معراج پبلکیشنز، تروپتی ۱۹۹۴
- غالب تک
- ۲۴۷۔ اردو غزل کے پچاس سال ڈاکٹر عبدالادرخاں خلیل مکتبہ کلیاں لکھنؤ ۱۹۶۲
- اردو غزل تا غالب
- ۲۴۸۔ اردو کے کلاسیکی شعرا مرتب: ایم حبیب خاں سودی تھو پریس، دہلی دسمبر ۱۹۶۲
- جلد دوم
- غالب کی عظمت از آل احمد سرور ۱۵-۳۱
- غالبیات ۱۹۱-۱۹۴
- ۲۴۹۔ اردو میں طنم و مزاح ڈاکٹر وزیر آغا
- حصہ نثر خطوط غالب ۴۰۳-۴۱۸
- ۲۵۰۔ اردو نثر کے اسالیب ڈاکٹر عبدالحق بک اسمپوریم، پٹنہ ۱۹۸۴
- غالب کے نثری اسلوب کا جائزہ
- ۲۵۱۔ اردو نثر کے سرچشمے امیر حسن نورانی
- غالب کی نامور شاگرد۔ مردان علی خاں رونا اور ان کی نثر نگاری
- مرزا غالب اور غشی نو لکھنؤ

غالب اپنی شخصیت کے آئینے میں ازال احمد سرور ۲۵۵-۲۶۲

۲۵۳۔ ارمغانِ ادب اخلاق حسین عارف

مرزا غالب کا فن

اکتوبر ۱۹۶۴

۲۵۴۔ ارمغانِ الفت مرتبہ ڈاکٹر سید عابد حسین

(نذر ڈاکٹر خواجہ غلام السیدین)

دعائے صبح (مضمون) از مالک رام

دعائے صبح (مثنوی کا مکمل متن)

۲۵۵۔ ارمغانِ مالک مرتبہ ڈاکٹر گوپی چند نارنگ جمال پریس، دہلی ۱۹۷۱

پہلی جلد: مسلک انسانیت کا سالکت۔ غالب از ڈاکٹر سید عابد حسین ۱۸۷-۲۰۲

غالب کی تخیلی فکر از پروفیسر یوسف حسین خاں ۲۷۵-۲۸۸

دوسری جلد: غالب اور اقبال از پروفیسر اسلوب احمد انصاری ۴۳۱-۴۵۶

غالب کی ایک غزل کا جائزہ۔ جب تک زبان زخم نہ پیدا کرے کوئی

از شمس الرحمان فاروقی ۷۱۷-۷۳۲

۲۵۶۔ اس کو غزل کہتے ہیں سعادت نظیر حیدر آباد پبلک اسکول حیدر آباد، دکن ۱۹۷۲

غالب کا فکری آہنگ

۲۵۷۔ اسلوب و موسیقی ڈاکٹر اعجاز علی ارشد پائلی پتہ لیتھو پریس، پٹنہ ۱۹۸۹

۲۵۸۔ اشارات ن۔ بخاری پاک یونین اسٹور پبلشرز، میر پور خاص، سندھ ۱۹۶۷

غالب کی شاعری کا سیاسی و سماجی پس منظر

یادگار غالب کی روشنی میں حالی کا فن تنقید و سوانح نگاری

یادگار غالب کی افادیت

- ۲۵۹۔ اضافی تنقید کرامت علی کرامت اردو رائٹرز گلڈ، الہ آباد ۱۹۷۷
- غالب کا کلام جدید میزان پر
- ۲۶۰۔ اعتبار نظر پروفیسر سید احتشام حسین کتاب پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۶۵
- غالب کی بت شکنی
- ۲۶۱۔ افکار ادب صفیہ پروین
- غالب اور خمریات ، غالب پرستی
- غالب کی خطوط نویسی
- ۲۶۲۔ العصر لکھنؤ خدا بخش اور نیشنل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۸۰
- پیارے لال شاکر کے ماہنامہ العصر (۱۹۱۳ء تا ۱۹۱۷ء) کا انتخاب
- مرزا غالب کی ایک غزل - حسن غمزی کی کشاکش - الخ
- از ضیاء عباس بدایونی ص ۲۳۴ تا ۲۲۹
- مزار غالب از ایڈیٹر ص ۲۳۵
- مزار غالب (نظم) ۴ از محمد عبدالحق خلیق دہلوی ص ۲۳۶ تا ۲۳۷
- شہیدہ غالب (نظم) از رشید احمد ارشد تھانوی ص ۲۳۸ تا ۲۳۹
- موتیوں کی لڑی - تھیس غزل غالب - مرے دام تمنا میں - الخ
- از مانی جاسی ص ۲۴۰ تا ۲۴۱
- ۲۶۳۔ امتزاج ڈاکٹر مناظر عاشق ہر گانوی مکتبہ کوہسار، بھاگلپور ۱۹۸۳
- غالب اور کلکتہ - خطوط کے آئینے میں ص ۴۴ تا ۴۷
- ۲۶۴۔ انتقادیات نیاز فتحپوری ادارہ نگار، لکھنؤ
- غالب کی فارسی گوی پر تبصرہ

- ۲۶۵۔ اندازے فراق گورکھپوری ادارہ انیس اردو، الہ آباد ۱۹۵۹
- غالب پھر اس دنیا میں ص ۹۶۳۸۱
- ۲۶۶۔ انسان اور آدمی محمد حسن عکسری علی گڑھ بک ڈپو، علی گڑھ ۱۹۷۶
- انسان اور آدمی، میر اور بنی غزل وغیرہ مضامین میں غالب اور میر کی ذہنیت کے فرق کو ظاہر کیا ہے۔
- ۲۶۷۔ اشائیات ڈاکٹر سید عابد حسین مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۶
- مسلک انسانیت کا سالک۔ غالب
- ۲۶۸۔ انشائے ماجد عبدالماجد دریابادی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۶۲
- حصہ اول غالب کا فلسفہ
- غالب کا ایک فرنگی شاگرد
- ۲۶۹۔ اور کچھ بیاں اپنا داود اشرف شگوفہ پبلکیشنز حیدر آباد، دکن ۱۹۸۰
- غالب کا حسن طلب اور حسن اعراض
- ۲۷۰۔ بازید مخمور سعیدی موڈرن پبلشنگ ہاؤس، نئی دہلی دسمبر ۱۹۸۹
- ۱۸۵۷ کی کہانی مرزا غالب کی زبانی
- ۲۷۱۔ بازیافت ڈاکٹر خالد علوی ایجوکیشنل پبلشنگ ہاؤس، دہلی
- غالب کا سال پیدائش
- ۲۷۲۔ بتخانہ مسکستم من امیر حسنین جلیسی ادبی معیار پبلیکیشنز، کراچی ۱۹۸۳
- اردو شاعری میں غالب کا مقام
- ۲۷۳۔ بحث و نظر ڈاکٹر سید محمد عبداللہ مکتبہ اردو، لاہور
- غالب کی غزل
- ۲۷۴۔ بزم سخنوراں سید مجتبیٰ حسن جونپوری نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۴۵
- انتخاب غزلیات غالب ۲۹-۳۲

۲۷۵۔ بہترین ادب ۱۹۵۳ مکتبہ اردو لاہور

غالب کا غم از آفتاب احمد خاں

۲۷۶۔ بھوپال ادب کے آئینے میں ڈاکٹر محمد نعمان شعبہ اردو، سیفہ کالج، بھوپال ۱۹۹۳

دیوان غالب کی ایک نادر شرح مطالب الغالب اور

سہامجدی ص ۱۲۷-۱۳۲

۲۷۷۔ پہچان اور پرکھ پروفیسر ال احمد برور مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی

غالب (کی شاعری)

۲۷۸۔ تاریخ و تنقید حامد حسن قادری

غالب، مومن، ذوق

۲۷۹۔ تحریر و تحلیل ساغر مہدی

غالب اور ستم ہائے روزگار

وفات غالب پر پہلا سیاہ حاشیہ

۲۸۰۔ تحریر و تنقید ڈاکٹر طیب انصاری پرویز بک ایجنسی حیدر آباد، دکن ۱۹۶۸

غالب (دہوی)

۲۸۱۔ تحریک جہاد بطور موضوع خن خوجہ منظور حسین لاہور ۱۹۷۸

کتاب کا بیشتر حصہ غالب کے حوالے سے

۲۸۲۔ تحقیقات ڈاکٹر عندلیب شادانی جلیل اکڑی، بریلی

ایران کی امر پرستی کا اثر اردو شاعری پر۔ غالب کے عہد تک

۲۸۳۔ تحقیقات حیدری پروفیسر اکبر حیدری کاشمیری

خطوط غالب تحقیق کے آئینے میں

۲۸۴۔ تحقیق اور تنقید ڈاکٹر جاوید نہال اریب پبلکیشنز، کلکتہ دسمبر ۱۹۸۳

غالب کا کلکتہ سے رشتہ ص ۱۱۹ تا ۱۲۸

۲۸۵۔ تحقیق کی روشنی میں ڈاکٹر عندلیب شادانی شیخ غلام علی اینڈ سنز، لاہور ۱۹۶۳

مطبع عالیہ، لاہور

مرزا غالب اور دوسرے غالب ۱۰۷-۱۲۳

۲۸۶۔ تحقیق و تنقید (جدید) ڈاکٹر اختر اورینوی کتابستان، الہ آباد ۱۹۵۱

غالب کا فن شاعری اور اس کا نفسیاتی پس منظر

۲۸۷۔ تحقیق و تنقید ڈاکٹر فرمان فتحپوری ماڈرن پبلشرز، کراچی ۱۹۶۳

غالب کے کلام میں استفہام ص ۱۷۱ تا ۳۱

۲۸۸۔ تحقیقی تصورات پروفیسر عبدالحق شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی ۱۹۹۵

بیچ آہنگ کا قدیم ترین قلمی نسخہ از ڈاکٹر سید محمد حنیف نقوی ص ۷۷ تا ۱۰۲

عہد غالب کی نثر میں حقیقت پسندی از پروفیسر قمر رئیس ص ۱۳۲ تا ۱۴۳

۲۸۹۔ تحقیقی مصامین مالک رام مکتبہ جامعہ لمیٹڈ نئی دہلی دسمبر ۱۹۸۴

غالب کے فارسی قصیدے (پچھ نیا کلام)

قادر نامہ کا مصنف غالب کا ایک نیا خط

مادر خطوط غالب ، ستنبو

غالب اور صہبای مولوی فضل حق خیر آبادی

ذوق کا مذہب

۲۹۰۔ تحقیقی مطالعے سید عطاء الرحمن عطا کا کوئی شاہ بابا، پٹنہ تبہ ۱۹۶۵

حصہ اول

نگارستان سخن ، غالب کے اردو دیوان کی اشاعتیں

- ۲۹۱۔ تحقیقی و تاثراتی مضامین ڈاکٹر محمد محفوظ الحسن تاج پریس، گیا ۱۹۸۹
غالب کا نسب نامہ ص ۱۶۳۸
- ۲۹۲۔ تخلیقی تنقید کراچی ۱۹۶۸
حیوان طریقت غالب از ڈاکٹر احسن فاروقی
- ۲۹۳۔ تصریحات و اشارات پروفیسر شاہ مقبول احمد کلکتہ ۱۹۸۶
غالب کے دو شعر
- ۲۹۴۔ تعبیر تشریح تنقید ڈاکٹر مسیح الزماں مکتبہ خیاباں، لاہور
غالب کے خطوط
- ۲۹۵۔ تفہیم و تعبیر نظیر صدیقی کاروان ادب، ملتان صدر ۱۹۸۳
غالب کی فنکارانہ ہمہ گیری ۵۲-۱۱
غالب کے رد کردہ اشعار ۷۰-۵۳
کلام غالب کے نکتہ چیں ۸۹-۷۱
- ۲۹۶۔ تلاش معیار ڈاکٹر عبدالرؤف مکتبہ رحیمی، کلکتہ ۱۹۷۸
بیان غالب کا ایک پہلو
- غالب اور سر سید احمد خاں (تقریظ آئین اکبری)
- ۲۹۷۔ تلاش و تاثر عبدالقوی دستوی نسیم بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۷۶
قادر نامہ غالب، نسخہ حمید یہ یا نسخہ بھوپال
گل رعنا سے نسخہ بھوپال ثانی تک
- ۲۹۸۔ تلاش و تحقیق کاظم علی خاں نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۸۹
حدائق انظار پر غالب کا دیباچہ ۱۸۰-۱۶۳
نسخ و غالب ۱۸۶-۱۸۷، ۱۸۸، ۲۱۳، ۲۱۵، ۲۲۱، ۲۲۷ وغیرہ

- ۲۹۹۔ تلاش و تعارف : ڈاکٹر حنیف نقوی نصرت پبلشرز، لکھنؤ ۱۹۸۷
- ریاض نادریہ پر غالب کی تقریظ
حاتم علی مہر اور غالب ۱۳۳-۱۳۶، ۱۷۷-۱۷۸ اور غیرہ
- ۲۹۳۔ تلاش و تعبیر ڈاکٹر منظر اعظمی ۱۹۸۲
- غالب کا تصور عشق و محبوب، غالب کے کلام میں امید و یاس
- ۳۰۰۔ تلاش و تعبیر ڈاکٹر منظر اعظمی ۱۹۸۲
- غالب کا تصور عشق و محبوب
غالب کے کلام میں امید و یاس
- ۳۰۱۔ تلاش و توازن ڈاکٹر قمر رئیس ۱۹۶۸
- مکاتیب غالب میں طنز و ظرافت
- ۳۰۲۔ تناسب ڈاکٹر مناظر عاشق ہر گانوی موڈرن پبلشنگ ہاؤس، نئی دہلی ۱۹۹۰
- غالب اور عوارص۔ خطوط کے آئینے میں ۱۰۷-۱۱۲
- ۳۰۳۔ تنقیدات عبدالحق باباے اردو ڈاکٹر عبدالحق خواجہ پرنٹنگ پریس، دہلی جولائی ۱۹۵۶
- شرح دیوان غالب مولفہ عبدالباری آسی پر تبصرہ ۷۷-۸۱
- ۳۰۴۔ تنقید اور احتساب ڈاکٹر وزیر آغا مکتبہ جدید پریس لاہور ۱۹۶۸
- غالب ک شخصیت ۱۰۵-۱۲۰
- ۳۰۵۔ تنقید اور عصری گہمی سید محمد عقیل
غالب کے تنقیدی نظریات
- ۳۰۶۔ تنقید اور عملی تنقید سید احتشام حسین آزاد کتاب گھر، دہلی ۱۹۵۲
- غالب کا تفکر ۶۷-۱۰۸ یونین پرنٹنگ پریس، دہلی
- ۳۰۷۔ تنقید اور مجلسی تنقید ڈاکٹر وزیر آغا ۱۹۸۲
- غالب ایک جدید شاعر

۳۰۸۔ تنقید جدید ڈاکٹر اختر اورینوی شاد بک ڈپو، پٹنہ ۱۹۵۱

عصر غالب اور غالب کے قبل و ما بعد کے میلانات ۱۶۵-۱۸۰

غالب کا فن شاعری اور اس کا نفسیاتی پس منظر ۱۰۴-۱۶۴

۳۰۹۔ تنقید سے تحقیق تک ڈاکٹر عنوان چشتی دہلی ۱۹۷۴

غالب اور چند فنی مسائل

۳۱۰۔ تنقید کے لیے خاکے ڈاکٹر سلیم حامد رضوی دہلی پرنٹنگ پریس، دہلی ستمبر ۱۹۵۹

غالب غزل گو ص ۴۴ تا ۴۱

غالب قصیدہ گو ص ۱۲۳ تا ۱۲۴

۳۱۱۔ تنقید نامہ پروفیسر عنوان چشتی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی

مرزا غالب۔ اصلاح سخن

مرزا غالب (ریڈیائی تقریر)

۳۱۲۔ تنقید و تجزیہ ڈاکٹر ابو محمد سحری کتابستان، الہ آباد ۱۹۶۱

غالب اور فلسفہ ص ۱۰۰ تا ۱۴۰

۳۱۳۔ تنقید و تحریک ڈاکٹر احمد سجاد گہوارہ ادب، رانچی ۱۹۷۹

غالب کا ہمد کار تخیل

۳۱۴۔ تنقید و تحلیل سید شبیہ الحسن نونہروی سرفراز قومی پریس لکھنؤ ۱۹۵۸

غالب اور اندیشہ ہائے دور و دراز ص ۳۳ تا ۵۷

۳۱۵۔ تنقید و تخلیق اسلوب احمد انصاری ادارہ انیس اردو، الہ آباد ۱۹۶۵

کلام غالب کا ایک رخ ۱۳۳-۱۷۷

یہ مضمون اردو ادب علی گڑھ (جون ۱۹۵۶ء) میں ”غالب کی

شاعری کے چند بنیادی عناصر“ کے عنوان سے چھپا تھا۔

- ۳۱۶۔ تنقید و تشخیص ارشد کاکوی پٹنہ ۱۹۷۰
- غالب کے دو شعر
- ۳۱۷۔ تنقید کی ادب مرتب: سردار مسیح گل نذر سنز، لاہور ۱۹۵۹
- خصوصیات کلام غالب ۲۰۶-۲۲۱
- غالب کی عظمت از عبادت بریلوی ۲۲۲-۲۳۹
- غالب اپنی شخصیت کے آئینے میں از آل احمد سرور ۲۴۶-۲۵۴
- مکاتیب غالب از حمید احمد خاں ۳۳۱-۳۴۲
- سرور صاحب کا یہ مضمون ادب لطیف لاہور (جولائی ۱۹۵۵) میں چھپ چکا تھا۔
- ۳۱۸۔ تنقید کی اشارے پروفیسر ال احمد سرور لکھنؤ ۱۹۴۲
- خطوط میں شخصیت۔ غالب ۶۱-۸۳
- ۳۱۹۔ تنقید کی تجربے ڈاکٹر عبادت بریلوی اردو دنیا، کراچی مارچ ۱۹۵۹
- انٹرنیشنل پریس، کراچی
- غالب اور غم دوراں ۲۸۴-۳۰۷
- ۳۲۰۔ تنقید کی تجزیے ملک اسماعیل حسن خاں شاجہاں پور زیر طبع
- غالب کے اردو قصائد
- ۳۲۱۔ تنقید کی تناظر ڈاکٹر قمر رئیس ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۸
- غالب اور جدید کلاسیکی غزل
- ۳۲۲۔ تنقید کی شہ پارے شمس بریلوی اور نیشنل بک ڈپو، بریلی ۱۹۳۹
- یادگار غالب اور اس کے اسلوب پر تنقید ۱۰-۱۱
- ۳۲۳۔ تنقید کی شمش باق مبدی خیابان تبلیغی شمس، بمبئی ۱۹۷۹
- غالب۔ خوف پر قابو پانے کی ایک روش
- ۳۲۴۔ تنقید کی مضامین عابد علی عابد
- غالب اور ریڈاں

۳۲۵۔ تنقیدی مطالعے سید عطاء الرحمن عطا کا کوی شاد بک ڈپو، پٹنہ ۱۹۵۷

حسرت پر غالب کا اثر

۳۲۶۔ تنقیدی مقالات ڈاکٹر سید محی الدین قادری زور مکتبہ ابراہیمیہ حیدر آباد، دکن دوسری بار
(روح تنقید کا دوسرا حصہ)

غالب کی شاعری کی تنقید۔ ۲۳، اردو شاعری اور مرزا غالب ۷۱-۸۱

مرزا غالب کی ذہنی نشوونما ۸۲-۱۰۳

رشتک اور مرزا غالب کی شاعری ۱۰۵-۱۲۰

۳۲۷۔ تنقیدیں اولیس احمد ادیب

اردو خطوط نویسی میں غالب کا پیشرو۔ غلام غوث بجنور

۳۲۸۔ تنقیدیں ڈاکٹر خورشید الاسلام سرفراز قومی پریس، لکھنؤ اکتوبر ۱۹۵۷

غالب کا محبوب ابتدائی دور میں ۲۳۷-۲۸۷

۳۲۹۔ تنقیدیں نقوش ڈاکٹر عبدالقیوم انٹرنیشنل پریس، کراچی ۱۹۶۳

اردو نثر میں خطوط غالب کی اہمیت ۱۵۰-۱۵۵

۳۳۰۔ تہذیب و تخلیق سجاد باقر رضوی لاہور ۱۹۶۶

غالب اور جدید ذہن

۳۳۱۔ تیشہ و شیشہ ڈاکٹر محمد محفوظ الحسن تاج پریس، گیا ۱۹۸۵

غالب۔ شاعر تصوف ۴۰-۵۶

۳۳۲۔ جادۂ اعتدال عبدالمغنی کتاب منزل، پٹنہ ۱۹۷۲

عظمت غالب کی حقیقی بنیاد از ڈاکٹر محمد محفوظ الحسن ۱-۲۹

۳۳۳۔ جازے انور سیوانی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۶۵

غالب

۳۳۴۔ جدید اردو نثر ۱۹۶۶

خطوط میں شخصیت۔ غالب ازال احمد سرور ۹۷-۱۰۶

۳۳۵۔ جنوب کا شعر و ادب علیم صبانویدی تمل ناڈو اردو پبلیکیشنز مدراس جون ۱۹۹۳

مرتب: ڈاکٹر محمد علی اثر

غالب کا ایک ہم عصر لطیف آرکائی ۵۰-۶۷

۳۳۶۔ جوے کوثر ڈاکٹر انعام الحق کوثر بابر شیئری مارٹ پبلشرز، کوئٹہ دسمبر ۱۹۷۶

گوئے اور غالب ص ۱۶۰ تا ۱۷۰

مرزا غالب کے مقطع ص ۱۸۲ تا ۱۹۱

غالب کا ایک شعر کعبہ کس منہ سے جاو گے غالب ص ۱۹۲ تا ۱۹۴

غالب دل گداختہ ص ۱۹۵ تا ۲۰۷

۳۳۷۔ چراغ رہگذر خواجہ احمد فاروقی دہلی ۱۹۷۴

معرکہ غالب و حامیان قتل

غالب کا مقدمہ پنشن

۳۳۸۔ چراغ سخن فشی واجد حسین یاسن پکانہ چنگیزی مطبع گلشن ابراہیم لکھنؤ مارچ ۱۹۱۵

ضمناً غالب پر اعتراضات، غالب کے لطیفے

اور غالب کی بد مذاقیات ص ۱۶ تا ۲۵

۳۳۹۔ چند فارسی شعرا ڈاکٹر غلام مصطفیٰ خاں المصطفیٰ اکیڈمی حیدر آباد سندھ ۱۹۸۹

غالب (دہوی)

۳۴۰۔ چند مضامین امر ناتھ پبل نیشنل پریس، الہ آباد ۱۹۵۶

غالب کاغذ از عبد الماجد دریابادی ص ۱۰ تا ۱۲۰

۳۴۱۔ چند نئے اور پرانے شاعر ڈاکٹر سید محمد عبداللہ لاہور ۱۹۶۵

دیوان غالب کا ایک نادر قلمی نسخہ۔ جو پنجاب یونیورسٹی لاہور میں ہے۔

یہ مضمون پہلے ماہ نو کراچی جولائی ۱۹۵۴ء میں چھپا تھا

۳۴۲۔ چھان بین نواب جعفر علی خاں اثر سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۰

غالب کے بعض اشعار کے مطالب ص ۲۳ تا ۲۵

۳۴۳۔ چہرہ پس چہرہ ابن فرید تاج آفسٹ پریس الہ آباد ۱۹۸۰

غالب کی شاعری میں شخصیتی کشش ص ۴۰ تا ۵۹

۳۴۴۔ حاشیہ فراق گورکھپوری کتابستان الہ آباد

غالب پھر اس دنیا میں

۳۴۵۔ حاصل مطالعہ سید الطاف علی بریلوی ایجوکیشنل پرنٹنگ پریس، راجی ۱۹۶۷

تجزیہ کلام غالب ص ۲۸ تا ۲۳

۳۴۶۔ حدائق الاخلاق سید غلام مصطفیٰ بن مکتبہ ابراہیمیہ، حیدر آباد دکن تیسری بار

حضرت غالب

۳۴۷۔ حدائق انظار خواجہ بدرالدین خاں اکمل المطابع، دہلی ۱۲۸۲ھ

عرف خواجہ امان

دیباچہ نوحہ مرزا غالب

۳۴۸۔ حرف ادب ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی ادارہ فروغ اردو، لکھنؤ ۱۹۷۸

عالم ارواح کا گنہگار غالب

- ۳۴۹۔ حرف برہنہ پروفیسر عنوان چشتی مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۸۹
 صغیر النسا بیگم کی ”غزلیات غالب کا عوضی“ تجزیہ ”پر تبصرہ
 ۳۵۰۔ حروف کی اوازیں سید شمیم رجز ادارہ تصنیف تالیف اسلامیہ، کراچی ۱۹۸۶
 اور ان کے اثرات

اشعار غالب۔ ۱۹۰-۲۰۱، غالب ۲۳۹-۲۵۱

- ۳۵۱۔ حسن خیال صفدر مرزا پوری لاہور
 مرزا غالب کے لطیفے
 صغیر بلگرامی کے کلام پر مرزا صاحب کی اصلاحیں
 ۳۵۲۔ حقایق ڈاکٹر گیان چند جین الہ آباد ۱۹۷۸
 غالب کا صحیفہ ”منسوخ“
 ۳۵۳۔ حقایق و بصائر شمس بدایونی بریلی الکریمک پریس، بریلی ۱۹۸۶
 غالب کے سہوانی شاگرد۔ ۱۲۶-۱۳۲
 خمسہ انصار حسین زلالی بر غزل غالب
 سہ نافہ دماغ آہودشت تار ہے ۲۱۱-۲۱۵
 ۳۵۴۔ حل غوامض حافظ سید محمد عبداللہ بلگرامی مطبع احمدی کانپور دسمبر ۱۸۸۵ اور سری بار
 غالب کے ان قصیدوں کی شرح
 سہ صبح دوم دروازہ خاور کھلا
 اور سہاں مہرہ نو سنیں ہم اس کا نام
 ۳۵۵۔ خاش و خماش حبیب اللہ ذکا حیدر آبادی مطبع اخبار آصفی، حیدر آباد، دکن ۱۳۰۲
 بہ اہتمام سید محمد سلطان عاقل دہلوی
 ذکا کی نظم و نثر کا مجموعہ جس میں کچھ خط بنام غالب

تیسرے حصے میں غالب کی نظم و نثر سے متعلق رائیں،
اور کتاب پر غالب کی لکھی ہوئی تقریظ

۳۵۶۔ خطبات گارسان گارسان دتاسی انجمن ترقی اردو ہند، اورنگ آباد
(اردو ترجمہ) ۱۹۳۵

غالب کی ایک غزل ص ۴۷۵

غالب کے قصیدے کی تحمیس ص ۶۱۷

غالب کی وفات ص ۸۱۲ وغیرہ

۳۵۷۔ دست فکر ڈاکٹر شکیل الرحمان شاہین بک اشال، سرینگر ۱۹۷۸

مکاتیب غالب

۳۵۸۔ دکنی کی مخصوص شعری اصناف ڈاکٹر حبیب نثار اردو سرچ سنٹر حیدر آباد، دکن جنوری ۱۹۹۵

غالب کے کلام میں موسیقی کے نقوش ص ۱۲۲ تا ۱۲۶

۳۵۹۔ دید و دریافت شمس بدایونی روشن بھلکیشن بدایوں اگست ۱۹۸۱

غالب بدایوں میں ص ۶۲ تا ۶۴

۳۶۰۔ دیدہ بینا کوثر چاند پوری الواعظ صفدر پریس، لکھنؤ نومبر ۱۹۶۴

غالب کا فلسفہ زندگی

۳۶۱۔ ذکر و فکر ڈاکٹر گیان چند نیشنل آرٹ پرنٹرس ۱۹۸۰

غالب کا ابتدائی کلام ص ۱۰۱ تا ۱۰۴

غالب کی انفرادیت ص ۱۰۵ تا ۱۰۸

غالب کا محبوب ص ۱۰۹ تا ۱۱۲

غالب شناسی از ظ انصاری۔ ص ۳۱۱ تا ۳۱۲

فسانہ غالب از مالک رام ص ۲۵۱ تا ۲۵۴

متعلقات غالب از کالیداس گپتا رضا پتبھرہ ص ۷۹ تا ۸۱

۳۶۲۔ ذکر و مطالعہ محمد ذکی الحق لیبل لیتھو پریس پٹہ مئی ۱۹۵۹

غالب کی اردو شاعری ص ۱۷۳ تا ۱۸۴

- ۳۶۳۔ ذوق ادب اور شعور سید احتشام حسین سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۵
غالب کے غیر مطبوعہ خطوط ص ۱۲۹ تا ۱۳۱
- ۳۶۴۔ ذوق و جستجو ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی دہلی ۱۹۶۷
غالب کا سکہ
- ۳۶۵۔ رشید احمد صدیقی مرتب: پروفیسر نعیم احمد شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی، ۱۹۹۵
کے تنقیدی مضامین
فانی اور غالب
- ۳۶۶۔ روایت کی اہمیت ڈاکٹر عبادت بریلوی انجمن پریس، کراچی ۱۹۵۲
غالب کی عشقیہ شاعری ص ۹۷ تا ۱۶۴
- ۳۶۷۔ زاویے یا ورعلیگ کتاب گھر، لکھنؤ ۱۹۷۸
خطوط غالب اردو نثر کے آئینے میں
اردو نثر میں طنز و ظرافت کی روایت
- ۳۶۸۔ زیر غور ڈاکٹر ذکاء الدین شایاں لیتھو کلر پرنٹرس علی گڑھ ۱۹۸۸
غالب کی شاعری میں رنگ و روشنی کی تصویریں ص ۲۵ تا ۷۲
غالب کا تخیل ص ۷۳ تا ۸۲
- غالب کی غزلیہ شاعری میں شہر دہلی کا سماجی پس منظر ص ۸۳ تا ۱۰۱
- ۳۶۹۔ سخنوران غزل معین الدین حسن کاکوروی
غالب کی مشکل پسندی
- ۳۷۰۔ سہو و سراغ کالیداس گپتا رضا ادارہ فن اور شخصیت، بمبئی ۱۹۸۰
مرتب: صابردت
غالبیات: درفس کاویانی، متعلقات غالب،
تلاش غالب، ذکر غالب ۱۹۴-۲۱۴

۳۷۱۔ شخصیات و مباحث ڈاکٹر نظیر حسین زیدی کراچی ۱۹۸۳

اردوے معلا ، عود ہندی

۳۷۲۔ شخصیت، تنقید و تمثیل نگاری ڈاکٹر فرمان فتحپوری خواجہ پریس دہلی ۱۹۷۲

غالب کے کلام میں استفہام ۱۷-۱۳

۳۷۳۔ شراب کہنہ رشید نعمانی

غالب ص

۳۷۴۔ شعر، غیر شعر اور نثر شمس الرحمان فاروقی الہ آباد ۱۹۷۳

بہ سلسلہ غالب ۲۷۴-۳۳۳

۳۷۵۔ شعروادب سید اختر علی تلمری سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۹

موازنہ مومن و غالب پر ایک نظر

یہ دراصل نگار لکھنؤ کے ”مومن نمبر“ پر تبصرہ ہے

۳۷۶۔ شعر و شاعر سعادت نظیر مینار بک ڈپو حیدر آباد، دکن ۱۹۷۹

غالب کا فکری آہنگ

۳۷۷۔ عروضی اور فنی مسائل عنوان چشتی

غالب اور مسائل فن

دیوان غالب کا عروضی تجزیہ

۳۷۸۔ عطر آگہی شجاعت علی سندیلوی لکھنؤ

غالب اور احساس غم

مرزا غالب منفرد نثر نگار

۳۷۹۔ عطر مجموعہ حصہ اول سید غلام حسنین قدر بلگرامی مطبع منشی نو لکھنؤ، لکھنؤ ۱۹۸۳
یعنی شرح حصہ اول مجموعہ سخن چوتھی بار

غالب کا قطعہ ”عرضی بہ گزارش حال پد ملال“ کی شرح

۳۸۰۔ علم بیان محمد سجاد مرزا بیگ دو آبہ پریس لاہور

غالب کے کلام سے بھی مثالیں دی گئی ہیں

۳۸۱۔ غالب اور دوسرے مضامین سید نظیر حسنین زیدی مسعود اکادمی، کراچی اگست ۱۹۶۳

۳۸۲۔ غالب سے اقبال تک ایم حبیب خاں انجمن ترقی اردو، ہند، نئی دہلی ۱۹۷۷

غالب کی عظمت ازال احمد سرور

عالبیات مرتبہ مرتب

۳۸۳۔ غزل۔ فن اور فنکار پروفیسر ثریا حسین شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ ۱۹۸۶

غالب کی شاعری میں روایت اور اجتہاد

از پروفیسر وارث کرمانی ۱۳۶-۱۵۶

۳۸۴۔ فکر گستاخ سید زوار حسین نقوی سرفراز قومی پریس، لکھنؤ فروری ۱۹۶۷

غالب غزل سرا ۳۳-۵۶

۳۸۵۔ فکر و آگہی ڈاکٹر انجمن آرا انجم ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۹۲

غالب کی ایک رباعی اور زیادت حروف یعنی خزم

دکھ جی کے پسند ہو گیا ہے غالب ۶۷-۸۸

غالب اور حدیث غم ۸۴-۸۸

۳۸۶۔ فکر و خیال انور سدید مکتبہ اردو زبان سرگودھا

غالب کی مشکل پسندی، غالب کا ذوق جمال

غالب کا شعور مرک

۳۸۷۔ فکر و فن ڈاکٹر خلیل الرحمان اعظمی آزاد کتاب گھر، دہلی ۱۹۵۶

غالب اور عصر جدید ۱۹-۴۴

حالی

۳۸۸۔ فکری ادب سید مدد علی زیدی مسکین بک ڈپو، جیپور ۱۹۷۸

غالب بہ حیثیت مفکر

۳۸۹۔ فکری زاویے ظہیر احمد صدیقی دہلی ۱۹۷۲

غالب اور نفسیاتی کشمکش

۳۹۰۔ فن اور تنقید ڈاکٹر قمر رئیس

غالب کے خطوں میں ظرافت

۳۹۱۔ فن اور فنکار سید احمد قادری مکتبہ غوثیہ گیا ۱۹۸۶

۳۹۲۔ فن تاریخ گوی غلام حسن سرئی منہاس نقوش پبلشرز لاہور ۱۹۸۹

غالب کی تاریخ گوی

۳۹۳۔ فن تنقید اور تنقیدیں مرتب: عبدالرزاق نوید بک ڈپو، لاہور ۱۹۵۵

غالب کے جدید تذکروں پر ایک نظر از سید عبداللہ ۱۰۶-۱۳۲

۳۹۴۔ قدر و نظر ڈاکٹر اختر اورینوی سرفراز قومی پریس لکھنؤ ۱۹۵۵

اردو شاعری اور غالب۔ ایک مطالعہ ۲۷۰-۲۷۹

۳۹۵۔ کارنامہ سرورنی آغا مرزا بیگ سرور جنگ مطبع مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

غالب کا لطیفہ حاشیہ صفحہ ۳۷

۳۹۶۔ کسوٹی ڈاکٹر اختر اورینوی رام نراین لال، الہ آباد ۱۹۶۳

غالب کی فنکاری ۱۹۵-۲۱۸

عصر غالب اور غالب کے قبل و مابعد کے میلانات

۳۹۷۔ کلاسیکی ادب ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی یونین پرنٹنگ پریس، دہلی جولائی ۱۹۵۳

غالب کی عظمت ۷۶-۷۷

غالب اور آزرودہ ۸۶-۷۷

۳۹۸۔ کلاسیکی ادب کا تحقیقی مطالعہ ڈاکٹر وحید قریشی مکتبہ ادب جدید، لاہور ۱۹۶۶

یادگار غالب

۳۹۹۔ کلاسیکی اردو شاعری کی تنقید طارق سعید ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ ۱۹۹۱

مرزا کے کلام پر ریویو از حالی

محاسن کلام غالب از بجنوری

غالب کی شخصیت اور شاعری از رشید احمد صدیقی

غالب اور مطالعہ غالب از عبادت بریلوی

جہان غالب از کوثر چاند پوری

غالب اور آہنگ غالب از یوسف حسین

۴۰۰۔ (الف) لسانی مقالات سید قدرت نقوی مقتدرہ قومی زبان اسلام آباد جون ۱۹۸۸

حصہ اول

غالب اور ذال معجم ص ۱۳۸ تا ۱۱۱

(ب) ایضاً حصہ دوم سید قدرت نقوی مقتدرہ قومی زبان اسلام آباد اگست ۱۹۸۸

غالب اور مسئلہ تذکرہ و تانیث ص ۲۸۸ تا ۲۷۳

۴۰۱۔ مباحث ڈاکٹر سید محمد عبداللہ

غالب کا نظریہ رومن

مرزا غالب کا حاشیہ انتخاب

۴۰۲۔ مباحث و مسائل ضیا احمد بدایونی

”غالب“ پر ناقداً نظر

۴۰۳۔ مباحث و مسائل پروفیسر نجم الہدی اعجاز پرنٹنگ پریس حیدر آباد فروری ۱۹۸۳

غالب کا فن ۲۳ تا ۷

۴۰۴۔ ثبت قدریں ڈاکٹر حنیف فوق دبستان مشرق، ڈھاکہ ۱۹۶۸

غالب (غالب کے کلام کا تجزیہ) ص ۱۳۳ تا ۱۵۶

۴۰۵۔ مجاز کا المیہ اور سلامت اللہ خاں

دوسرے مضامین غالب کی حقیقت پسندی

۴۰۶۔ مجموعہ سخن مرتبین: پنڈت شیونرائین مطبع منشی نو لکھنور، لکھنؤ جولائی ۱۸۸۶

حصہ اول مولوی محمد حکیم الدین اور منشی غلام حسنین قدر

غالب کا قطعہ ”عرضی بہ گزارش حال ہند ملال“

۱۔ اے جہاندار آفتاب آثار

اس میں کل پچیس شعرے ص ۵۰ تا ۴۹

باب غین معجمہ۔ غالب تخلص ص ۹۵ تا ۹۴

۴۰۷۔ مسرت سے بصیرت تک پروفیسر آل احمد سرور مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۳

غالب اور جدید ذہن ۸۵-۱۰۰

غالب کی شاعری کی معنویت ۱۰۱-۱۲۶

غالب کی عظمت ۱۲۷-۱۴۴

پورے غالب ۱۴۵-۱۶۰

پہلا مضمون علی گڑھ میگزین غالب نمبر ۱۹۶۹ میں اور

تیسرا مضمون فکر و نظر علی گڑھ غالب نمبر ۱۹۶۹ میں چھپا تھا۔

۴۰۸۔ مشاطہ سخن صفدر مرزا پوری صدیق بک ڈپو، لکھنؤ ۱۹۱۸

حصہ اول مرزا غالب کی اصلاحیں

۳۰۹۔ مضامین ابوالکلام ابوالکلام آزاد

جلد دوم مرزا غالب مرحوم کا غیر مطبوعہ کلام

۳۱۰۔ مضامین سجاد ظہیر سجاد ظہیر اترپردیش اردو اکیڈمی، لکھنؤ ۱۹۷۹

عظیم ترقی پسند شاعر غالب

۳۱۱۔ مضامین نو خلیل الرحمان اعظمی ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۷

کچھ خطوط غالب کے بارے میں

۳۱۲۔ مضامین ہفت رنگ آفتاب اختر

غالب اور قفل ابجد، غالب کے اردوے قصیدے

۳۱۳۔ مضمون نگاری اخلاق دہلوی کتب خانہ انجمن ترقی اردو، دہلی ۱۹۵۷

امام بخش صہبائی۔ غالب کے دوست

۳۱۴۔ مطالعات زمانی ڈاکٹر آصف زمانی لکھنؤ ۱۹۹۲

سجاد ظہیر اور ذکر غالب۔ ۱۶۷-۱۷۶

۳۱۵۔ مطالعہ ادب محمد معین الدین خاں و شاہ شکیل احمد دی ازاد پریس، پٹنہ ۱۹۶۲

غالب بہ حیثیت شاعر از حالی ۴۰-۴۸

غالب کی غزلیں اور قطعے بھی۔

۳۱۶۔ مطالعہ اور جائزے راجندر ناتھ شیدا خواجہ برقی پریس، علی گڑھ ۱۹۵۷

غالب کا شعور۔ ایب مطالعہ۔ ۲۰-۳۵

۳۱۷۔ مطالعہ و مشاہدہ ڈاکٹر سلام سندیلوی نسیم بی بی، پٹنہ ۱۹۸۰

غالب غور ہندی کے آئینے میں

۳۱۸۔ مطالعہ نریش لمار شاو بی

مرزا غالب مشرقی پنجاب میں

مرزا غالب۔ انٹرویو

۳۱۹۔ معنی کی تلاش وہاب اشرفی تعلیمی مرکز، پٹنہ ۱۹۷۸

اردو نثر کی روایت اور غالب کی انشا پردازی

۳۲۰۔ معیار ادب ڈاکٹر محمد شرف الدین ساحل انتخاب پبلشنگ ہاؤس، ناگپور ۱۹۹۳

غالب کا ذہنی سفر ص ۵۸-۶۶

غالب کی عظمت ص ۶۷-۷۸

غالب کی مکتوب نگاری ص ۱۳۷-۱۵۳

۳۲۱۔ ماہنامہ معیار پٹنہ خدا بخش اور سنٹل پبلک لائبریری، پٹنہ ۱۹۸۱

کا مکمل فائل

غالب کے شعری مصرعے کا استعمال ص ۳

امتیاز علی عرشی نوابان رامپور کے نام غالب کے خط

جمع کر رہے ہیں ص ۸، ۵، ۱۳۸

میرزا غالب کے غیر مطبوعہ خطوط ص ۱۵

غزل میرزا غالب (کہوں بیانہ کہوں) ماخوذ از دیوان معروف ص ۹۵

میرزا غالب سے متعلق احسن الاخبار بمبئی کا اقتباس ص ۹۵، ۹۶

غالب و اقبال ص ۱۰۲-۱۰۳

غالب کے اردو کلام کی چند خصوصیات ص ۱۰۳، ۱۰۴

غالب کا تصور حسن و عشق ص ۱۳۳

غالب کے غیر مطبوعہ اشعار ص ۱۳۳

غالب و ذوق کی قبروں کے کتبے ص ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۸۶، ۲۵۹، ۲۶۰

غالب کی شخصیت اور اردو ادب میں اس کا مرتبہ ص ۲۶۰

پنج آہنگ ص ۳۲۱، ۳۲۳، غالب کے دو لطیفے ص ۳۲۳

سرپاخن اور غالب ص ۳۲۴، تذکرہ سرور اور غالب ص ۳۲۵

اردو کے بہترین شاعر۔ انیس، میر اور غالب ص ۳۵۷

غالب سے متعلق بعض کتابیں ص ۳۸۴

غالب سے قدی سے جو شعر منسوب کیا ہے وہ کس کا ہے ص ۳۸۴

۴۲۲۔ معیار و میزان ڈاکٹر مسیح الزماں

غالب کے خطوط

۴۲۳۔ مغلوں کے ملک الشعرا پروفیسر نبی ہادی شہتار، شاہ گنج، الہ آباد ۱۹۷۸

مرزا غالب

۴۲۴۔ مقالات شیرانی حافظ محمود خاں شیرانی مجلس ترقی ادب، لاہور جولائی ۱۹۶۹

جلد سوم مرتب مظہر محمود خاں شیرانی

مرزا غالب کا کلام اردو و فارسی ۳۱۶۳۳۰۷

یہ رسالہ غالب امرتسر (جون ۱۹۱۹ء) میں چھپا تھا

۴۲۵۔ مقالات گارساں گارساں دتاسی انجمن ترقی اردو، ہند، دہلی ۱۹۴۳

اردو ترجمہ۔ حصہ اول

غالب کی قصیدہ گوئی۔ ۳۴۵

۴۲۶۔ مقالات ماجد عبد الماجد دریابادی

الگزٹر ہیڈرلی آزاد تلمیذ غالب

۴۲۷۔ مقالات و نشریات کاظم علی خاں نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۹۳

غالب شناسی اور مولانا حسرت موہانی ۲۴۵-۲۲۹

غالب اور محمد حسین ازاد ۲۴۶-۲۴۶

مکاتیب غالب مرتبہ مولانا عرشی۔ ایک جائزہ ۲۷۷-۳۰۷

خطوط غالب کی اہمیت و افادیت ۳۰۸-۳۳۸

۴۲۸۔ مقام محمود عبدالمالک آروی جمال برقی پریس، دہلی

غالب کی اخلاقی کمزوریاں ص ۱۱۱ تا ۹۵

یہ مضمون پہلے نگار لکھنؤ مارچ ۱۹۳۹ء میں چھپا تھا

۴۲۹۔ مقدمات عبدالحق باباے اردو مولوی عبدالحق لاہور ۱۹۶۳

مرتب: ڈاکٹر عبادت بریلوی

غالب کا ذکر ص ۲۵۲ تا ۲۵۳

۴۳۰۔ منتخب اخبار اردو ڈاکٹر معین الدین عقیل مقتدرہ قومی زبان اسلام آباد اپریل ۱۹۸۸

غالبیات کے بارہ برس از ڈاکٹر سید معین الرحمان ص ۲۳۵ تا ۴۴۰

۴۳۱۔ موازنے شرقی خالدي

موازنہ غالب و مومن

موازنہ غالب و ذوق

مرزا غالب

۴۳۲۔ مولوی نذیر احمد کے لکچروں کا مرتب مولوی بشیر الدین احمد مفید عام اسٹیم پریس اگرہ ۱۹۱۸

مجموعہ۔ جلد دوم طبع دوم

غالب و ذوق کے سہرے ص ۳۹ تا ۵۰

- ۴۳۳۔ میخانہ تغزل سید شاہ عطاء الرحمن کا کوی عظیم الشان بک ڈپو، پٹنہ
حصہ اول غالب (مرزا)، مومن (حکیم) ۱۹۷۹
- ۴۳۴۔ میرامن سے ابوالکلام تک ڈاکٹر سید محمد عبداللہ مکتبہ علم و فن، لاہور ۱۹۶۶
غالب کے خطوط
- ۴۳۵۔ میرامن سے عبدالحق تک ڈاکٹر سید محمد عبداللہ چمن بک ڈپو، نئی دہلی ۱۹۷۷
مرزا غالب کی اردو نثر
یادگار غالب اور دوسری سوانح عمریاں
- ۴۳۶۔ میں، ہم اور ادب ابن فرید ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۷
غدر کے گرد و پیش شعراے دلی
غالب کی شاعری میں تسکین ضمیر
- ۴۳۷۔ نثر، نظر اور شعر ڈاکٹر منظر عباس نقوی ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ ۱۹۷۸
خطوط غالب کا اسلوبیاتی مطالعہ
غالب کے شعری اسلوب کا ایک پہلو
- ۴۳۸۔ نخلستان ادب۔ صد سالہ نمبر گورنمنٹ اس ای کالج بھاو پور ۱۹۸۶
خطوط غالب ادب کا سرمایہ از محمد اشرف ۱۸۸-۱۸۴
ذکر غالب کے پری ویش کا از منور عثمانی ۲۲۱-۲۱۶
- ۴۳۹۔ نذر حمید احمد خاں سید فیاض محمود مجلس ترقی ادب، لاہور دسمبر ۱۹۸۵
مرزا غالب از احمد ندیم قاسمی ص ۳۷۱ تا ۲۲۳
- ۴۴۰۔ نذر ذاکر مالک رام دہلی ۱۹۶۷
ڈاکٹر ذاکر حسین خاں
گل رعنا۔ غالب کا گمشدہ انتخاب از مالک رام

۴۴۱۔ نذر زیدی مالک رام مجلس نذر زیدی، نئی دہلی ۱۹۸۰
(کرنل بشیر حسین زیدی)

بیدل اور غالب از ڈاکٹر وحید اختر

۴۴۲۔ نذر سجاد عبدالقوی دسنوی سیفیہ کالج، بھوپال ۱۹۷۴
خطوط غالب از عبدالقوی دسنوی ص ۲۹۳ تا ۴۰۰

۴۴۳۔ نذر عابد مرتب: مالک رام
(سید عابد حسین)

قاطع برہان کا پہلا مسودہ از امتیاز علی عرشی

۴۴۴۔ نذر عرشی مالک رام و مختار الدین جمال پرٹنگ پریس، دہلی دسمبر ۱۹۶۵
(امتیاز علی خاں عرشی)

غالب دوزبان شاعرانہ ڈاکٹر سید عبداللہ ص ۲۲۱ تا ۲۴۰

۴۴۵۔ نذر مقبول خیر بہروی نامی پریس لکھنؤ فروری ۱۹۷۰
(مقبول احمد لاری)

غالب اور یوپی از مالک رام

غالب کے عہد کا کلکتہ از ڈاکٹر شانتی رنجن بھٹاچاریہ

ظہوری اور غالب از حسن عسکری پلکھنوی

۴۴۶۔ نظر نظر کے چراغ رفیعہ شبینم عابدی حسن پبلکیشنز ہاوس، نئی دہلی ۱۹۸۰

غالب اور گاندھی۔ ایک تقابلی مطالعہ

۴۴۷۔ نشان منزل پروفیسر جگن ناتھ آزاد ماڈرن پبلشنگ ہاوس، نئی دہلی جون ۱۹۸۲

غالب اور اقبال ۲۳۰-۲۳۲

- ۳۴۸۔ نشریاس حصہ اول مرزا واجد حسین یاس عظیم آبادی نور المطالع لکھنؤ اپریل ۱۹۱۳
- غالب استادانہ حیثیت نہیں رکھتے۔ صفحہ ک، س وغیرہ
- ۳۴۹۔ نصاب نظم و نثر مجلس ادارت اردو نصاب جامعہ میسور، میسور ۱۹۸۰
- خطوط غالب (مرزا غالب)
- ملک الشعرا خاقانی ہند شیخ ابراہیم ذوق
- ۳۵۰۔ نظم منتخب محمد یوسف حقیری رنجورو کلکتہ ۱۹۰۹
- مولوی سید سجاد علی
- غالب کا حال اور کلام
- ۳۵۱۔ نفس مطلب سید محمد حسنین جمال پرنٹنگ پریس، دہلی ۱۹۸۴
- تحریر، نثر اور نثر غالب۔ ایک جائزہ ۶۶-۷۵
- ۳۵۲۔ نفسیاتی زاویے محمد محسن کتاب منزل، پٹنہ ۱۹۸۴
- غالب کی شاعری میں استہلاک ذات کا تصور
- ۳۵۳۔ نقد حرف پروفیسر ممتاز حسین مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۸۶
- غالب ایک آفاقی شاعر۔ فارسی نظم و نثر کے حوالے سے
- مرزا یاس و یگانہ کی شاعری
- ۳۵۴۔ نقد حیات ممتاز حسین الہ آباد پبلشنگ ہاؤس، الہ آباد
- اردو شاعری کا مزاج اور غالب کی شکست کا تجزیہ ۱۲۹-۱۵۷
- ۳۵۵۔ نقد ریزے مظفر حنفی بزم خضر راہ، دہلی ۱۹۷۸
- غالب اور نئے شاعر
- ۳۵۶۔ نقد شعر قاضی عبید الرحمن ہاشمی
- غالب کا المیاتی شعور، غالب کا لون تخیل

۳۵۷۔ نقد و نظر حامد حسن قادری شاہ اینڈ کمپنی پبلشرز، آگرہ
۱۹۳۲ اگرہ اخبار برقی پریس، آگرہ

غالب کی شرحیں ص ۱۱-۳۶

مزاحیہ شرح غالب پر ایک نظر ص ۳۷-۵۵

کلام غالب تفسیریں (تفسیریں نگاروں کی تفسیروں کا جائزہ) ص ۵۶-۱۰۳

عروضی غلطیاں ص ۱۰۵-۱۷۷

۳۵۸۔ نقد و نگاہ ڈاکٹر عبدالمنان نشاط بک ڈپو، کلکتہ
۱۹۸۵

میر اور غالب، غالب کی عظمت

۳۵۹۔ نقش اقبال اسلوب احمد انصاری مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی
۱۹۷۹

غالب اور اقبال

۳۶۰۔ نقش ہائے رنگ رنگ رشید احمد صدیقی کاروان ادب، ملتان
۱۹۷۷

(مجموعہ مضامین) مرتبہ پروفیسر نظیر صدیقی

غالب کی خوش بیانی

۳۶۱۔ نقطہ نظر عبدالغنی کتاب منزل پٹنہ
۱۹۶۵

موازنہ اقبال و غالب

۳۶۲۔ نقوش و افکار ظہیر ناشاد مہ جیس کتاب گھر
۱۹۷۹

غالب کی انفرادیت

۳۶۳۔ نکات مجنوں مجنوں گور کھپوری

دیوان غالب اور اردو غزل

۳۶۴۔ نکتہ راز شان الحق حقی
۱۹۷۲

شرح نکات غالب، غالب کے استعارات کا بھید

۴۶۵۔ نگارشات ادیب سید مسعود حسن رضوی ادیب

غالب کے دو تعزیت نامے اور چنا جان

مرزا غالب تب اور اب

مرزا غالب کی ایک ہنگامہ خیر مثنوی

۴۶۶۔ نگارشات نو مبشر علی صدیقی کوہ نور بک ڈپو، نئی دہلی ۱۹۷۶

غالب اور اردو خطوط نویسی ص ۲۳۵۲۰

۴۶۷۔ نگاہ اور نقطے پروفیسر سلیم اختر جدید ناشرین، لاہور ۱۹۶۸

منٹو خطوط کے آئینے میں (غالب اور منٹو کے خطوط کا تقابلی تجزیہ)

مرد عاشق کی مثال۔ غالب غالب کی زنگیت

۴۶۸۔ نوائے سرودش لکھنؤ ۱۹۶۹

غالب کی مشکل پسندی از شمس الرحمان فاروقی

۴۶۹۔ نوکلاسکیت اور رومانیت از ام ہانی اشرف

۔ اور دوسرے مضامین غالب کے اردو قصیدے

۴۷۰۔ نئی تحریریں خلقہ ارباب ذوق، لاہور

غالب اور بیدل

۴۷۱۔ نئی تنقید جمیل جالبی رایل بک کمپنی، کراچی ۱۹۸۵

مرتب خاور جمیل

طرز غالب ص ۲۳۴۲۱۰

۴۷۲۔ نئی قدریں ممتاز حسین استقلال پریس، لاہور ۱۹۵۳

غالب کا نظریہ شعر ص ۲۳۴۲۵

- ۳۷۳۔ نئی نظم اور پورا آدمی سلیم ادبی اکادمی، کراچی ۱۹۶۲
غالب اور نیا آدمی ص ۱۱۳ تا ۱۱۹
- ۳۷۴۔ مجھے اور پرانے چراغ پروفیسر ال احمد سرور اگر اخبار برقی پریس اگرہ دسمبر ۱۹۳۶
غالب ص ۱۴۰ تا ۱۷۲
یہ مضمون پہلے سہ ماہی اردو دہلی (اپریل ۱۹۳۱) میں چھپا تھا
- ۳۷۵۔ مجھے مقالات ڈاکٹر وزیر آغا لاہور ۱۹۷۲
غالب ص ۱۴۰ تا ۱۷۲
یہ مضمون پہلے سہ ماہی اردو دہلی (اپریل ۱۹۳۱) میں چھپا تھا
- ۳۷۶۔ دلی سے اقبال تک ڈاکٹر سید محمد عبداللہ مکتبہ جدید لاہور ۱۹۵۸
غالب کی غزل ص ۲۱۲ تا ۲۲۴
مرزا غالب کا حاسہ انتقاد ص ۲۲۵ تا ۲۳۷
- ۳۷۷۔ ہمارے نثر نگار سید صفی مرتضیٰ الواعظ صفدر پریس، لکھنؤ جون ۱۹۶۵
مرزا غالب دہلوی (کی نثر) ص ۱۸ تا ۲۶
- ۳۷۸۔ ہوا کے دوش پر غلام ربانی تاباں مکتبہ جامعہ لسیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۷۳
تیسرا حصہ۔ فیچر: غالب اور حالی کے خاکے
- ۳۷۹۔ یاد نامہ خواجہ احمد فاروقی ۱۹۸۹
مرزا نوشہ تھا اور شہر برات
- ۳۸۰۔ یادگار نامہ ڈاکٹر نذیر احمد غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی ۱۹۹۵
فخر الدین علی احمد
بگ بیگم از مالک رام
غالب۔ استفہام کی شاعری از پروفیسر اسلوب احمد انصاری
- ۳۸۱۔ غالب کی خوش بیانی پروفیسر رشید احمد صدیقی مملوکہ ڈاکٹر ظفر کمال
۱۹۶۹ء میں یوم غالب کے موقع پر ریڈیو سے نشر ہوا

(ب)

دوسری زبانوں میں

349	1- اطالوی
350	2- انگریزی
353	3- بلوچی
353	4- بنگلہ
353	5- جرمن
354	6- روسی
355	7- عربی
355	8- فارسی
363	9- فرانسیسی
363	10- مرہٹی
364	11- ہندی
364	12- زبان یوکرین

ا۔ اطالوی

۱۹۶۳

شہر میلان

ڈاکٹر سولیرنو

ا۔ Antologia Della

Poesia Urdu

اس میں غالب کا ذکر ہے۔

۲۔ انگریزی

- ۲۔ اردو لیٹنگ و تچ اینڈ لٹریچر گوپی چند نارنگ اسٹرلنگ پرائیویٹ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۹۱
کرٹیکل پرسپیکٹو
- غالب کا تعارف
- ۳۔ اینرز۔ انڈین اینڈ اسلامک صلاح الدین خدا بخش لندن ۱۹۱۲
غالب کی تحسین
- ۴۔ اقبال دی پوسٹ اینڈ ہر مسیح ڈاکٹر سچد انند سنہا رام نرائین پبلشرز، الہ آباد ۹۴۷
غالب، حالی اور اقبال کا موازنہ
- ۵۔ انسائیکلو پیڈیا آف اسلام۔ اسٹرلنگ پبلشرز پرائیویٹ لمیٹڈ، جالندھر شہر ۱۹۶۹
غالب۔ اثر تل فلیم از پوزانی، اور
- غالب کی حیات اور کارناموں کے پہلو از کے ان سود
- ۶۔ اے ہسٹری آف انڈین لٹریچر سر کمار داس ساہتیہ اکیڈمی، نئی دہلی ۱۹۹۱
جلد ہشتم

غالب مرزا اسد اللہ خاں ص ۹۴۹۵، ۱۳۱۵۱۲۸

غالب کا سفر کلکتہ ص ۹۵۹۶

غالب کی غزلیں ص ۹۶۹۷

غالب کے خطوط ص ۱۰۵۱۰۶

غالب کے سوانحات ص ۲۶۳۵۲۶۳

۷۔ اے ہسٹری آف اردو لٹریچر ڈاکٹر محمد صادق اکسفورڈ یونیورسٹی پریس، لندن ۱۹۶۴
غالب (اسد اللہ خاں) ص ۶۴ او ما بعد

ص ۲۰۹ تا ۱۷۶

۸۔ جمس آف اردو پوسٹری ضمیر حسن کاظمی جاوید گروپ آف پبلکیشنز، الہ آباد
شہنشاہ غزل مرزا غالب۔ تعارف اور اشعار

(کلام کو رومن خط میں لکھ کر انگریزی میں تشریح کی ہے۔)

۹۔ دی انڈین سلسلے پروفیسر محمد مجیب لندن ۱۹۶۷

اشعار غالب کے انگریزی تراجم

۱۰۔ دی گریٹ ریلیں اشوک مہتا کلکتہ ۱۹۴۷

غالب کا ذکر اور چند اشعار

۱۱۔ دی اسکول آف سر شیخ عبدالقادر

اردو لٹریچر

غالب کا حال اور کلام ۴۵۳ صفحے

۱۲۔ رامپور انتھالوجی جے اے چیپ مین نگار بک ایجنسی، رامپور

کلام غالب کا انگریزی ترجمہ

۱۳۔ ریلیں اینٹن فنٹی سیون پی سی جوشی ۱۰ بی ۱۹۵۷

غالب اور ندر ۱۸۵۷ از ڈاکٹر محمد اشرف

۱۴۔ فینس اردو پوسٹری اینڈ رائٹس سر شیخ عبدالقادر نیوبل سوسائٹی، لاہور ۱۹۴۷

نثر اردو کا ”ماٹہ“ غالب ص ۷۱

غالب پر حیثیت شاعر ص ۷۰

۱۵۔ گروتھ آف انڈوپر شین لٹریچر انڈی ایجوکیشن

غالب (تعارف)

۱۶۔ گلپتنگس پنڈت منوہر لال زتسی

دیوان غالب مع شرح نظامی (بدایوں) مطبوعہ ۱۹۲۰ء پر تبصرہ

یہ تبصرہ پہلے روزنامہ لیڈر الہ آباد میں جون ۱۹۲۰ء کو چھپا تھا

۱۷۔ ماسٹر میسز اف اردو لٹریچر ڈاکٹر کے سی کانڈا اسٹرنگ پبلشرز پرائیویٹ لمیٹڈ، نئی دہلی ۱۹۹۳

غالب کی رباعیات

۱۸۔ ہسٹری آف اردو لٹریچر رام بابو سکینہ رام نرائن لال پبلشرز، الہ آباد ۱۹۳۰

غالب (اسد اللہ خاں) ص ۲۶۳ تا ۲۶۵

۱۹۔ ہسٹری آف اردو لٹریچر ڈاکٹر گراہم بلی

غالب کا ذکر

۲۰۔ ہینڈ بک اف اردو لٹریچر موہن سنگھ دیوانہ لاہور

غالب ص ۱۲۲ تا ۱۲۵

۳۔ بلوچی

۲۱۔ محسبات زیب سردار گل محمد خاں زیب مگسی قلمی
غالب کی بعض غزلوں پر خنہ

۴۔ بنگلہ

۲۲۔ مہاستھیر جاتک شری پرما نکور آنر تھی
دہلی اور غالب کا ذکر
۲۳۔ غدر ۱۸۵۷ء مترجم نامعلوم کلکتہ
انگریزی سے بنگلہ ترجمہ
غالب کا ذکر اور بعض شعروں کا ترجمہ

۵۔ جرمن

۲۴۔ مرزا غالب کا فن ڈاکٹر ایسا ندر و بوسانی
۱۹۵۸
ایک جرمن مجلہ کے شمارہ نمبر ۳۳ میں شامل ۲۸ صفحے

۶۔ روسی

۲۵۔ اردو ادب این کلیف والیکسی سخاچوف

اس میں غالب کا ذکر

۲۶۔ جدید ہندوستانی ادب کا مختصر خاکہ ای پی برنیکوف ۱۹۳۳

اس میں غالب اور اس کی شاعری کا عمومی تعارف

۲۷۔ جدید ہندوستانی نثر کے نمونے اے پی برانیکوف ۱۹۳۳

۲۸۔ مشرقی منتخبات ماسکو ۱۹۳۴

(رسالہ مشرقی المناخ) پہلا شمارہ

غالب کی چھ غزلوں کا روسی نثر میں ترجمہ از ایم کلیاگینا کو نذر راتی یوا
اس میں اصل سے زیادہ سے زیادہ قریب رہنے کی کوشش کی گئی ہے۔

۲۹۔ مشرقی منتخبات ماسکو ۱۹۵۷

(رسالہ مشرقی المناخ) دوسرا شمارہ

غالب کی شاعری کا ہندوستانی مزاج اور نوعیت

۳۰۔ ہندوستان کا ادب ای اس راہینوچ ۱۹۷۰

غالب کی شاعری کا ہندوستانی مزاج اور نوعیت

۷۔ عربی

۱۹۶۵-۶۶

۳۱۔ کلام غالب کا تعارف اور ترجمہ عبدالرحمان طاہر سورتی

۸۔ فارسی

۳۲۔ ارمغان ایران مرتب: ڈاکٹر وحید قریشی مجلس ترقی ادب، لاہور اکتوبر ۱۹۷۱ء

ادبیات فارسی سے متعلق مجلہ صحیفہ میں شائع شدہ مختلف اہل قلم کے
سات مضامین

ان میں سے چار غالب کی زندگی اور ان کے فکر و فن سے متعلق

ص ۱۸۱ تا ۲۹۸

۳۳۔ اقبال لاہوری داکٹر محمد ریاض مرکز تحقیقات فارسی ایران، ۱۹۸۶ء

و دیگر شعر اے فارسی گو۔ پاکستان، اسلام آباد

نظر اقبال در مورد تتبع از غالب و بیدل ص ۱۲۴ تا ۱۲۵

غالب و بلوق میرزا اسد اللہ بیگ خاں ص ۱۲۷ تا ۱۳۲

۳۴۔ انشاء آئندرام آئندرام مخلص مطبع شمس الدین معین، لاہور ۱۹۵۴ء

حاشیہ پر غالب کی "پنج آہنگ" کا آہنگ پنجم

۳۵۔ بازگشت ڈاکٹر بیہ اتہد جایی مکتبہ جامعہ المومنین، لاہور ۱۹۷۵ء

غالب کی فارسی غزل گوئی ص ۶۱ تا ۱۸۷

، تنقید پر ایک نظر ص ۱۹ تا ۱۱۰

۳۶۔ بررسی تطبیقی بیدل و غالب زبیر احمد قمر ۱۹۷۰
(بہ زبان اردو)

۳۷۔ بزم سخن سید علی حسن خاں سلیم مطبع مفید عام، اگرہ ۱۲۹۸
غالب مرزا نوشہ اسد اللہ خاں

۳۸۔ بہار پنجراں احمد حسین سحر علمی مجلس، دہلی ۱۹۶۹
مرتب: ڈاکٹر نعیم احمد

مرزا نوشہ اسد اللہ خاں اسد تخلص ص ۳۸۵۳۱

۳۹۔ بیست و پنج قطعہ ادبی غالب محمد وارث کرمانی دہلی ۱۹۷۷

۴۰۔ (الف) تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند گروپ کمیشن: پنجاب یونیورسٹی، لاہور

فارسی ادب۔ جلد دوم سید فیاض محمود

برہان قاطع اور متعلق رسالے ص ۸۵۲ تا ۸۵۰

(ب) ایضاً۔ فارسی ادب۔ جلد سوم

شعراے فارسی ماسوائے غالب از ڈاکٹر عبدالمغنی ص ۸۱۵ تا ۳۷

میرزا اسد اللہ خاں غالب از مولانا غلام رسول مہر ص ۱۱۲ تا ۸۲

تنقیدی شعور کا ارتقا از ڈاکٹر محمد عبدالمغنی ص ۱۲۵ تا ۱۱۳

انشا از ڈاکٹر نظیر حسین زیدی ص ۲۶۲ تا ۲۳۶

۴۱۔ تحقیقی مطالعے ڈاکٹر نذیر احمد سرفراز قوی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۳

۴۲۔ تحلیل و تجزیہ شعر فارسی اقبال دکتر میاں عبد الشکور احسن اقبال اکادمی لاہور ۱۹۷۷

اقبال و غالب کا تقابل

۴۳۔ تحول شعر فارسی غالب دہلوی وارث کرمانی علی گڑھ ۱۹۷۲

۴۴۔ تذکرہ سرور اعظم الدولہ میر محمد خاں سرور ادبی پر تنگ پریس بمبئی مارچ ۱۹۶۱

(عمدہ منتخبہ) مرتب: پروفیسر خواجہ احمد فاروقی

اسد، اسد اللہ خاں عرف میرزا نوشہ

تعارف اور پینتالیس شعر ص ۱۱۶ تا ۱۲۰

۴۵۔ تذکرہ نادور کلب حسین خاں نادور سرفراز قومی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۷

مرتب: پروفیسر سید مسعود حسن رضوی ادیب

اسد و غالب ص ۲۶۵ تا ۲۶۷

غالب و اسد ص ۱۱۶

۴۶۔ ترجمہ ہائے مثنوی فارسی اختراعی مرکز تحقیقات ایران و پاکستان، اسلام آباد ۱۹۸۶

بہ زبان ہائے پاکستان

دستنبو ص ۱۷۹، مہر نیمروز ص ۱۹۰

بچ آہنگ ص ۲۳۵، باغ دودور ص ۲۴۱

ابر گہر بار ص ۲۸۳، کلیات غالب ص ۳۰۸ تا ۳۰۹

۴۷۔ جوئے کوثر ڈاکٹر انعام الحق کوثر بابر اسٹیشنری مارٹ پبلشرز، کوئٹہ دسمبر ۱۹۷۶

فغانی اور غالب ص ۱۲۹ تا ۱۵۹

غالب و مناطق ص ۱۷۱ تا ۱۷۲

۱۳۵۶ھ

۴۸۔ دایرة المعارف فارسی غلام حسین مصاحب

۷۷-۱۹۷۶ء

جلد دوم

غالب (دہلوی) ص ۱۷۹

۱۳۵۵

۴۹۔ دیوان باقر شاہ باقر علی بگای شمس الاسلام پریس، حیدر آباد

مرتب: حافظ سید عطا حسین

مقدمہ دیوان از مرتب

اس میں باقر اور غالب کے روابط کی تفصیل

۵۰۔ دیوان خادم مرتب: نجم الدین مطبع قادریہ، کلکتہ ۱۳۰۲
(منشی محمد یزدانی)

دیباچے میں خادم کے غالب سے روابط کا بیان

خادم کا کہا ہوا وفات غالب کا قطعہ تاریخ

۵۱۔ رقعات بنی پرشاد دار السلطنت گوکل چند محلہ چوڑی گردان ۱۸۵۲

حاشیہ پرچ آہنگ کے ستائیں خط اس عنوان سے:

”رقعات بینظیر مرزا نوشہ مخلص بہ غالب“

۵۲۔ روز روشن محمد مظفر حسین صبا مطبع شاہجہانی، بھوپال ۱۲۹۷ھ

غالب (تعارف اور نمونہ کلام) ۱۸۸۰ء

۵۳۔ ریاض الافکار وزیر علی عبرتی عظیم آبادی تالیف ۱۲۶۸ھ غیر مطبوعہ

۱۸۵۲ء

اسد اللہ خاں غالب (حالات و کلام)

۵۴۔ ریاض الفردوس محمد حسین خاں شاہجہاں پوری مطبع منشی نو کشور، لکھنؤ ۱۲۸۴

حصہ فارسی

غالب مرزا اسد اللہ خاں معروف بہ مرزا نوشہ

حالات اور ایک شعر اردو، سات شعر فارسی

۵۵۔ سخنوران چشم دیدہ ترکی علی شاہ ترکی مطبع شمس الاسلام، حیدر آباد دکن ۱۳۳۲ھ

۱۹۱۴ء

احوال غالب (مرزا اسد اللہ خاں)

۱۳۳۷ھ

۵۶۔ سرزمین ہند ڈاکٹر علی اصغر حکمت تہران

۱۹۵۹

مرزا غالب دہلوی ص ۳۵۸

۵۷۔ شعر العجم جلد پنجم مولانا شبلی نعمانی شیخ مبارک علی، لاہور ۱۹۳۴

مرزا غالب میں اجتہاد اور جدت کا مادہ ص ۱۹

۵۸۔ شعر فارسی در ہندو پاکستان مظفر حسین شمیم انتشارات اقبال، تہران ۱۳۴۹

مرزا غالب و انتخاب کلام غالب ص ۱۳۴ تا ۱۳۳ ۱۹۷۰-۷۱

۵۹۔ شمع انجمن نواب محمد صدیق حسن خاں مطبع شاہجہانی، بھوپال ۱۲۹۳ھ

غالب خطاب نجم الدولہ دبیر الملک ۱۸۷۶ء

حالات، ایک سوبادون شعر اور چار رباعی ص ۳۵۵ تا ۳۴۷

۶۰۔ صبح گلشن سید علی حسن خان بہادر مطبع شاہجہانی بھوپال ۱۲۹۵ھ

غالب (احوال و نمونہ کلام) ۱۸۷۸ء

۶۱۔ طور کلیم ابوالخیر سید نور الحسن خاں مطبع مفید عام، آگرہ ۱۲۹۸ھ

غالب مرزا نوشہ اسد اللہ خاں ۱۸۸۱ء

(احوال اور تینتالیس شعر) ص ۷۲ تا ۷۵

۶۲۔ عیار الشعرا خوب چند ذکا نیہ مطبوعہ

مرزا اسد اللہ خاں عرف مرزا نوشہ المتخلص بہ غالب۔

(حالات اور دس شعر)

۶۳۔ فرح بخش یار محمد خاں شوکت کانپور ۱۲۸۸

غالب دہلوی ص ۶۹

۶۴۔ فرہنگ نویسی فارسی در دکتر شہر یار نقوی ادارہ کل نگارش وزارت فرہنگ ۱۳۵۱

ہندو پاکستان - مقالہ برائے پی ایچ ڈی ۶۳-۱۹۶۲

در باب دوم: نامہ غالب ص ۱۲۱ تا ۱۲۳

در نقش کاویانی و قاطع برہان ص ۱۳۱ تا ۱۳۵

تخت تیز

ص ۱۳۲ تا ۱۴۱

درباب پنجم: قادر نامہ غالب ص ۲۰۵

۶۵۔ فہرست کتابہائے فارسی سید عارف نوشاہی مرکز تحقیقات فارسی ایران ۱۹۸۶
چاپ سنگی و کمیاب، کتابخانہ گنج بخش
پاکستان اسلام آباد
جلد یکم

برہان قاطع ص ۲۹۲، قاطع برہان ص ۳۰۶

ہنج آہنگ ص ۵۲۰، نامہ ہائے فارسی غالب ص ۵۳۶

دفع الباطل ص ۶۳۱، کلیات غالب فارسی ص ۸۰۱

ترجمہ غزلیات غالب ص ۸۰۲

۶۶۔ قادر نامہ غالب مطبع رزاقی، کانپور اپریل ۱۹۱۶

مع فارسی نامہ کلاں

۶۷۔ گلشن بچار نواب مصطفیٰ خاں شیخہ مطبع لیتھو گرافک، دہلی اخبار ۱۲۵۳ طبع اول

۱۸۳۷

اسد و غالب اسد اللہ خاں المشتہر بہ مرزا نوشہ (احوال و اشعار)

تقریظ گلشن بیخار نوشتہ غالب

(ب) ایضاً نواب شیخہ مطبع نو لکھنور، لکھنؤ ۱۸۷۴

احوال و کلام غالب ص ۱۳۹ تا ۱۴۳

تقریظ نوشتہ غالب ص ۲۵۶ تا ۲۵۹

۶۸۔ گلشن ہمیشہ بہار ڈپٹی عبد العظیم نصر اللہ خاں خوشی انجمن ترقی اردو پاکستان کراچی ۱۹۶۷

مرتب: ڈاکٹر اسلم فرخی

غالب مرزا نوشہ اسد اللہ خاں ص ۲۳۶ تا ۲۳۷

۶۹۔ (الف) گنج خوبی جلد سوم ڈاکٹر ذبیح اللہ صفا

۱۳۴۰

غالب و انتخابات کلام غالب ص ۲۳۳ تا ۲۳۰

۱۹۶۱-۶۲

۷۰۔ مثنوی دعائے مشمولہ و ظایف الابرار اشاعشری پریس، لکھنؤ ۲۵ شوال ۱۳۲۴

۱۹۰۶

صبح از غالب

(ب) ایضاً مشمولہ رسالہ شرح دعائے صبح موسوم بہ صفدر پریس، لکھنؤ ۱۳۶۸

۱۹۴۸

معراج اصلاح المعروف بہ نور کا ترکا

مرتب: مولانا سید آغا مہدی

(ج) ایضاً مشمولہ نظامی جنتی برائے ۱۹۵۰ نظامی پریس، لکھنؤ ۱۹۵۰

مرتب: عارف

۷۱۔ مخزن شعرا قاضی نور الدین خاں فائق انجمن ترقی اردو، اورنگ آباد ۱۹۳۳

تقریظ مخزن شعر انوشہ مرزا غالب ص ۱۱۹ تا ۱۲۰

۱۹۹۶

۷۲۔ مطالعہ ادبیات فارسی دکتر وحید قریشی دانشکدہ خاور شناسی، لاہور

بررسی شرح غزلیات و کلام عرشی و مکتوبات سعیدیہ و

تذکرہ شاہ دولہادریای

۷۳۔ مقالات عابدی امیر حسن عابدی ادارہ تحقیقات عربی و فارسی، پٹنہ ۱۳۱۱

مرتب: ڈاکٹر اطہر شیر

غالب اور سبک ہندی ص ۱۲۹ تا ۸۰

بلوچی اکیڈمی، کوئٹہ

ڈاکٹر انعام الحق کوثر

۷۴۔ مقدمہ جوہر معظم

ناطق مکرانی کے روابط دہلوی کے ساتھ

۷۵۔ نقش پاری بر احوار ہند علی اصغر حکمت کتاب فروش ابن سینا، تہران ۱۳۳۷

۱۹۵۸-۵۹

آرام گاہ اسد اللہ خان غالب (مع تصویر) ص ۱۲۶

۷۶۔ نور دیدہ ابوالفضل محمد عباس رفعت قلمی

رقعہ اول در تذکرہ بعض شعرا۔

نجم الدولہ دبیر الملک مرزا اسد اللہ خان بہادر غالب

۹۔ فرانسیزی

۷۷۔ ہسٹوریزڈی لالٹریچر ہندونیت ہندوستانی گارسن دی تاسی
غالب کا احوال ص ۳۶۳

۱۰۔ مرہٹی

۷۸۔ اردو کے ادیب شری پاوجوشی
غالب و ذوق اور مومن

۱۱۔ ہندی

۷۹۔ استاد ذوق اور ان کا کاویہ جوالادت شرما ہری داس اینڈ کمپنی مہرا ۱۹۲۴
بتیس صفحوں میں ذوق کے حالات، پھر کلام اور
آخر میں مشکل لفظوں کی فرہنگ ۱۲۰ صفحے

،

۱۲۔ زبان یوکرین

۸۰۔ گنگوتری مصنف قاضی عزیز الدین
پیش لفظ اے پی بارانکوف۔ اس میں غالب کا ذکر

اشارے

صفحہ	
366	1۔ اشخاص
404	2۔ کتب، رسائل، مضامین
441	3۔ ادارے، مطبع و غیرہ
463	4۔ مقامات
465	5۔ زبان، خط اور اقوام
468	6۔ متفرقات ،

اشخاص

آتش، خواجہ حیدر علی۔ ۶۲-۲۳۶-۳۱۰	آصفہ زمانی، ڈاکٹر۔ ۲۸۳-۳۰۹-۳۳۷
آدم، حضرت۔ ۲۸۰	آغا اس آی۔ ۸۹
آذر زوبی۔ ۱۶۷	آفاق حسین آفاق دہلوی۔ ۱۸۵-۱۸۶
آرام اکبر آبادی۔ ۷۱	آفتاب احمد خاں ڈاکٹر۔ ۵۲-۶۳-۱۱۰-۳۲۰
آروی عبد المالك۔ ۵۸، ۳۴۰	آفتاب اختر۔ ۱۰۶-۳۳۷
آریس۔ ۱۵۸	آمنہ خاتون ڈاکٹر۔ ۵۲-۲۱۵-۲۳۱-۲۶۹
آزاد ابوالکلام، مولانا۔ ۱۶-۶۷-۹۹-۲۱۹	آنر تھمی شری پرمانکور۔ ۳۵۳
۲۸۶-۲۸۷-۳۳۷	آبوجہ ان ڈی۔ ۲۸۰-۳۵۱
آزاد الگزندر ہیڈرلی۔ ۳۳۹	ابدالی محمد طیب ڈاکٹر۔ ۲۸۲-۲۹۰-۳۰۱
آزاد جگن ناتھ، پروفیسر۔ ۱۰۳-۳۴۲	ابرار کرپوری۔ ۲۶
ازاد سردار مرزا۔ ۲۹۳	ابراہیم محمد حنیف بی زادو۔ ۱۱۵
آزاد محمد حسین شمس العلماء۔ ۸-۱۱۸-۱۵۶	ابراہیم یوسف۔ ۳۰۴
۱۹۶-۱۹۸-۲۸۸-۳۰۷-۳۰۹-۳۴۰	ابن فرید۔ ۳۲۸-۳۴۱
آزاد محمد صدیق۔ ۲۲۵	ابوالعاصم سید۔ ۱۹۴
آزاد نور الدین۔ ۱۶۵-۲۷۲	ابوالفضل۔ ۲۰
آزر۔ ۵۹	ابوسعید ایوب۔ ۲۲۷
آزاد صدر الدین، مفتی۔ ۹۶-۳۴۹-۳۳۵	ایاد حبیب بی اس ڈاکٹر۔ ۲۱۸
آسی عبد الباری الدینی، مولانا۔ ۵۸۵-۸۰	اثر امام نواب۔ ۲۹۹
۱۳۵-۱۳۶-۱۵۳-۱۹۵-۳۲۳	اثر پروفیسر علی خاں نواب، مضمونی۔ ۵۰-۵۸

۳۲۸-۳۱۲-۱۶۱-۹۶	اختر الیاس، خواجہ-۱۲۹
اثر محمد علی ڈاکٹر ۳۲۷	احتر انصاری، اکبر آبادی-۲۴۷
احتشام حسین سید، پروفیسر ۳۲-۳۳	اختر اورینوی، ڈاکٹر-۲۷-۳۱-۱۰۸-۱۱۰
۳۶-۱۰۶۵۱۰۴-۱۰۹-۱۱۸-۲۷۹-۳۱۳	۳۳۳-۳۲۳-۳۲۱
۳۱۸-۳۲۳-۳۳۱	اختر حسن-۱۰۳-۱۹۹
احسان آوارہ-۲۹۷	اختر راہی-۳۵۷
احسان بن دانش-۱۵۱	اختر عبدالغفار خواجہ-۷۴
احسان عبدالرحمان، حافظ-۱۸	اختر علی تلہری، سید-۳۳۲
احسن اللہ خاں بہادر، حکیم ۲۴۹-۳۰۰	اختر (رک واجد علی شاہ)-۲۴۹
احسن شاہ علی، سید، مولوی، مارہروی-	اخگر ذوالفقار-۲۴۵
۱۸۰-۱۸۳-۱۸۶-۳۰۷	اخلاق-۹۱-۱۸۸
احسن علی خاں صاحبزادہ-۱۶۱	اخلاق دہلوی-۳۳۷
احمد بخش خاں، نواب-۱۵	ادیب، اولیس احمد-۳۲۶
احمد ذاکر-۲۶	ادیب دہلوی-۷۱-۱۷۲
احمد رضا-۲۳	ادیب مرزا-۱۷۲
احمد سجاد، ڈاکٹر-۳۲۲	ادیب مسعود حسن، سید، پروفیسر (رک
احمد سید، دہلوی-۲۸۱	رضوی) ۵۹-۷۷-۳۴۵
احمد آقا احمد علی اصفہانی ثم جہانگیر نگری-	ارسطو جاہ-۷۹
۷۴-۲۶۳-۲۶۲-۲۶۶-۳۰۲	ارشاد اعجاز علی، ڈاکٹر-۳۱۷
احمد علی، پروفیسر-۲۱۰-۲۱۵-۲۱۸-۲۲۲	ارشاد رشید احمد تھانوی-۳۱۸
احمر لاری، ڈاکٹر-۱۹۳-۲۹۳	ارشاد کاکوی-۳۲۵
اختر احمد میاں، قاضی-۲۹۳	ارمان جنم جی متر-۳۰۱

اظہر انگریز، ڈاکٹر۔ ۳۰۲	اظہر انگریز مرزا۔ ۸۶
اسد علی انوری فرید آبادی، سید۔ ۷۲	اعتماد اعتماد الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵
اسد مرزا۔ ۸۴	اعجاز احمد۔ ۲۲۱
اسرار احمد۔ ۱۶۳	اعجاز حسین سید، پروفیسر۔ ۱۰۳-۱۰۹-۳۱۲
اسعد بدایونی، ڈاکٹر۔ ۲۹۸	اعجاز سیمائی۔ ۵۳
اسلام۔ م۔ ع۔ ۱۲۶	اعظم اعز الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵
اسلم پرویز۔ ۲۸۵-۲۸۰	اعظمی خلیل الرحمان، ڈاکٹر۔ ۱۰۱-۱۱۰
اسلم ہندی۔ ۲۸۲	۳۳۷-۳۳۳
اسمار فعت حسین۔ ۲۸۸	اعظمی فخر الاسلام۔ ۳۹
اسماعیل حسن خاں، ملک۔ ۳۲۵-۲۷	افتخار احمد خاں نواب۔ ۱۶۸
اسماعیل میرٹھی۔ ۷۱	افصح وحید، سیدہ۔ ۱۸۹
اسیر عابد۔ ۲۳۰	افضل بیگ مرزا۔ ۱۵-۵۵
اشرف علی خاں، ڈاکٹر۔ ۱۹۲	افضل علی میر (رک میرن صاحب) ۱۸۵
اشرف کے ایم۔ ۱۱۲	افغان اللہ خاں ڈاکٹر۔ ۲۸۳
اشفاق علی خاں۔ ۲۸۱	افغانی میرزا عبد الغفار۔ ۱۲۶
اشک پریمپال۔ ۸۱-۱۶۳	اقبال احمد، سید۔ ۱۹۳
اصغر عباس۔ ۲۸۲	اقبال عظیم، سید، پروفیسر۔ ۳۰۱
اصغر علی شیخ۔ ۲۵۰	اقبال لاہوری، علامہ، ڈاکٹر۔ ۲۳-۳۸-۵۵
اصغر غلام جیلانی۔ ۲۶	۶۲-۶۹۳۶۷-۱۰۳-۱۶۵-۱-۹-۲
اظہر پرویز۔ ۳۱۳	۲۸۱-۲۸۳-۲۸۵-۳۳۸
اظہر شیر، ڈاکٹر۔ ۳۶۱	اقبال مسعود۔ ۱۰۴
اظہار الحق ملک۔ ۹۷	اکبر الہ آبادی۔ ۲۸۰

- اکبر حیدری کاشمیری، پروفیسر۔ ۳۱۵-۳۲۰ ۱۸۳-۱۹۲-۲۵۵-۲۷۰-۲۸۱
- اکبر علی خاں (رک عرشی زادہ)۔ ۸۳-۱۲۱- اندرادیوی دھن راجگیر۔ ۱۹۹
- ۱۹۹-۲۰۱ اندرجیت لال۔ ۲۱۱
- اکرام اس ایم۔ ۱۹۲ انشاء، انشاء اللہ خاں۔ ۱۹۲-۲۹۰
- اگر پانڈے بیچن شرما۔ ۲۷۳ انصاری اسلوب احمد، پروفیسر۔ ۴۰-۵۵
- الطاف علی سید بریلوی۔ ۱۴۵-۳۲۸-۱۰۶-۲۱۸-۳۱۲-۳۱۷-۳۲۲-۳۲۳
- امان خواجہ (رک بدرالدین خاں) ۳۲۶
- امجد سید، مولوی۔ ۱۴۳ انصاری اختر۔ ۲۱۱
- امراو بیگم۔ ۱۴-۹۸ انصاری اقبال۔ ۹۹
- امرناتھ (رک بیجل)۔ ۲۷۰ انصاری بابو عبدالحکیم ناگپوری۔ ۱۵۷
- امن میر۔ ۳۴۲ انصاری طیب، ڈاکٹر۔ ۳۲۰
- اموجان۔ ۱۱۵ انصاری فاروق۔ ۹۲
- امہانی اشرف۔ ۲۹۰-۳۴۵ انصاری محمد رفیع۔ ۱۹۲
- امید علی عباس بھوپالی۔ ۵۶ انصاری محمد ضیاء الدین، ڈاکٹر۔ ۶۳
- امیر بدایونی، قاضی غلام امیر۔ ۲۸۱ انصاری مشرف۔ ۱۴۰-۱۸۳
- امیر حسنین جلیسی۔ ۳۱۹ انصاری نور الحسن (=ان ایچ) ڈاکٹر، ۲۱۸
- امیر لکھنوی، محمد امیر۔ ۲۶۵-۲۶۶ انصاری ولی الحق۔ ۲۵
- امیر مینائی، امیر احمد۔ ۵۴-۲۹۰ انصاری یوسف جمال، پروفیسر۔ ۱۳۷
- امین مولوی امین الدین دہلوی۔ ۲۶۳ انعام، انعام اللہ خاں۔ ۸۴
- انجم انجمن آراء، ڈاکٹر۔ ۳۳۳ انوردہلوی۔ ۷۱
- انجم جمیل احمد۔ ۴۰ انور سدید، ڈاکٹر۔ ۸۸-۳۴۳
- انجم خلیق، ڈاکٹر۔ ۶۸-۱۰۶-۱۷۸-۱۷۹- انور سیوانی۔ ۳۲۷

انیس احمد۔ ۲۷۰	بدیع الزماں۔ ۳۰۹
انیس میر ببر علی۔ ۶۸-۸۲-۳۳۹	براننیکوف۔ ۲۷۲-۳۵۴-۳۶۴
انی ماری شو میل۔ ۲۱۸-۲۱۱-۲۳۴	براوننگ۔ ۹۹
اوصاف احمد۔ ۱۰۶	برج رتن۔ ۲۷
اویسی سلیمان۔ ۲۷	برکاتی محمد احمد حکیم، مولانا۔ ۱۱۲-۲۸۴
ایڈرین رچ۔ ۲۲۱	برکاتی منظور الحسن۔ ۹۶
ایش کمار۔ ۲۲۲	برنی محمد ظہیر، ڈاکٹر۔ ۹۳
اسمباے اے۔ ۱۶۹	برنی مظفر حسین، سید۔ ۵۲
باباے اردو (رک عبدالحق)۔ ۱۲۲	برہان، محمد حسین تبریزی، مولوی۔ ۲۵۹
باجوہ نبی احمد چودھری۔ ۶۵-۱۹۶	۲۶۰
باطن قطب الدین۔ ۲۹۹-۳۰۰	بشیر احمد نقشب۔ ۱۸۴
باقر بگای (= آروی) سید شاہ باقر علی۔ ۶۶	بشیر الدین احمد دہلوی۔ ۳۰۱-۳۴۰
۳۵۷-۲۶۶۵۲۶۴	بگاینگم۔ ۳۴۶
باقر سید حسن۔ ۱۳۸	بلاخن ہنری۔ ۳۰۲
باقر مہدی۔ ۱۰۱-۳۲۵	بلای رابرٹ۔ ۲۲۱
بجنوری، عبدالرحمان، ڈاکٹر۔ ۴۳-۴۴	بلخی رفیع الدین سید۔ ۱۳۵
۷۰-۱۰۸-۱۱۹-۱۲۶-۱۶۱-۳۳۵	بلگرامی مرتضیٰ حسین، سید (رک
بحرالہ آبادی۔ ۱۲۶	مرتضیٰ)۔ ۹۰
بخاری یوسف دہلوی، سید۔ ۱۱۲-۱۳۱-۱۳۲	بلگرامی وصی احمد، سید۔ ۱۳
بخٹاور بلال۔ ۶۹	بندوپادھیالے تارا شتر۔ ۲۲۶
بدر الدین خاں خواجہ (رک امان)۔ ۱۷۶	۳۰۰
۳۲۸	بومانی (رک بیوزانی) اے سیندر۔ ۲۱۰

بیڈھب بناری۔ ۲۷۳	۲۱۸-۲۳۹-۳۵۰-۳۵۳
بی رام کرشاراؤ۔ ۲۳۰	بہادر شاہ (رک ظفر)۔ ۲۳۹-۳۰۹
بیسر بالمکند۔ ۷۰-۷۱	بہاء الحق۔ ۵۱
بیگ ایم آراے۔ ۲۱۷	بھٹا چاریہ شانتی رنجن، ڈاکٹر۔ ۷۵-۲۹۱
بیگم حسرت موہانی۔ ۱۵۰	۳۳۲
بیلی گریم، پروفیسر۔ ۲۱۷-۳۵۲	بھٹی مشتاق احمد۔ ۱۹۵
بیوزانی (رک بوسانی) پروفیسر	بیان ویزدانی محمد مرتضا میرٹھی۔ ۶۳-
پادھیائے ہستو مکھ۔ ۲۲۸	۲۸۱-۱۲۸
پادھیائے ست گنگو۔ ۲۲۷-۲۲۸	بیتاب جگیشور ناتھ ورما بریلوی۔ ۹۹
پارس صادق بیگ مرزا۔ ۸۷	بیتاب رامپوری۔ ۷۱
پاشا احمد جمال۔ ۸۶-۸۷-۳۰۳	بیگل (رک امر ناتھ)۔ ۳۳۰
پاگڑی سیتھو مادھوراؤ۔ ۲۶۹	بیخبر غلام غوث خواجہ۔ ۱۷۶-۳۰۶
پراگ زاین۔ ۲۵۸	۳۲۶-۳۰۷
پر تھوی چندر۔ ۹-۱۰-۳۵-۱۶۹-۱۸۱	بیخود، سید وحید الدین دہلوی۔ ۱۴۵-۱۵۳
۲۷۲-۲۷۰	۱۵۹-۱۵۸
پرشین رائٹس آف انڈیا۔ ۲۱۵	بیخود موہانی، سید محمد احمد، مولانا۔ ۵۸-۶۰
پرکاش پنڈت۔ ۲۷۲	۱۵۸-۱۲۸
پرودین مسیح مس۔ ۱۸۹	بیدار عابد رضا، ڈاکٹر۔ ۸۱۳-۱۰۰
پریم گارینا تالیہ ڈاکٹر۔ ۲۳۸	بیدل عبد القادر مرزا۔ ۲۳-۳۵-۱۳۸
پریم چند، فنی۔ ۱۴۳	۲۱۸-۲۳۶-۳۱۵-۳۴۲-۳۵۵
پلکھنوی حسن عسکری۔ ۱۱۱	بیدل عبد المنان، پروفیسر۔ ۱۳۸-۳۰۸
پولا تو اشرف بانو۔ ۲۳۶-۲۳۷	بیدی راجندر سنگھ۔ ۸۴

- تاباں شجاع الدین احمد خاں، مرزا۔ ۶۵
- تاباں غلام ربانی۔ ۳۰۵-۳۴۶
- تاراچند۔ ۲۳۸
- تبسم غلام مصطفیٰ صوفی۔ ۱۵۲-۲۳۸
- تجسس اعجازی۔ ۵۸
- تحسین۔ ۷۱
- تحسین محمد حسین خاں۔ ۳۰۹
- تراب علی خاں، میر، نواب۔ ۱۰۸
- ترکی، ترکی علی شاہ۔ ۳۵۸
- ترمذی اکبر علی، سید (= اس اے آی)۔ ۱۱۲
- ۲۰۱-۲۲۰-۲۲۱-۲۵۷
- ترمذی محمد ظفر، سید۔ ۲۴
- تسلیم امیر اللہ۔ ۲۸۰
- تصدق حسین شیخ۔ ۱۱۲
- تصور تسلیم احمد۔ ۸۸
- تصویر فاطمہ۔ ۲۶
- تفتہ ہرگوپال، غشی۔ ۶۴-۷۵-۷۶-۱۷۶
- ۲۰۶-۲۵۴
- تفسیر النعیم۔ ۱۸۸
- تمنا مظفر پوری۔ ۳۰۴
- تمنای سلیم۔ ۸۷
- تنہا محمد یحییٰ۔ ۲۹۷-۳۰۰
- توسل حسین، سید۔ ۱۷۹
- تہور حسین خواجہ۔ ۳۰۸
- ثابت افضل حسین سید لکھنوی۔ ۲۸۲
- ثاقب شہاب الدین احمد خاں، مرزا۔ ۶۵
- ۷۱
- ثاقب و طرزی ہاپوڑی، دلاور علی، مولانا۔
- ۷۱-۷۶
- ثاقب لکھنوی۔ ۳۰۰
- ثانی امین الدین احمد خاں۔ ۶۵
- ثریا حسین، پروفیسر۔ ۳۳۳
- ثمینہ شوکت۔ ۱۱۲
- جافر ہمن، ڈاکٹر۔ ۶۸
- جالب دہلوی، سید۔ ۳۰۷
- جالبی جمیل، ڈاکٹر۔ ۳۱۳-۳۴۵
- جان مارک (رک-یان مارک)۔ ۲۱۸
- جاوید نہال ڈاکٹر۔ ۳۲۱
- جعفر حسین مرزا۔ ۹۷-۲۴۸
- جعفر رضا ڈاکٹر۔ ۱۵۸
- جعفری جلال الدین۔ ۲۹۰
- جعفری رئیس احمد، سید۔ ۲۸۰
- جعفری عبدالواحد۔ ۱۷۷
- جعفری علی سردار۔ ۶۴-۱۲۹-۱۳۰-۱۶۹

۲۱۳-۲۳۹-۲۷۱-۲۷۵

جعفری علی صفدر، سید، پروفیسر۔ ۵۰

جعفری سید محمد۔ ۸۳

جگر مراد آبادی۔ ۲۸۱

جلال اسیر۔ ۳۵-۳۸

جمالی عبدالرزاق۔ ۴۷

جمشید اکبر رضا۔ ۱۲۰

جمیل احمد اصغر۔ ۳۱۶

جمیل الدین بغدادی، سید۔ ۵۳

جنوں عبدالجلیل میر قاضی۔ ۲۵۲-۲۵۵

جنیدی عظیم الحق۔ ۲۹۲

جواں بخت، شاہزادہ۔ ۶۸

جو تھیکا تلاپتر۔ ۲۲۶

جوش شکر پرشاد۔ ۶۵

جوش ملیح آبادی۔ ۱۴۹

جوش ملیح آبادی۔ ۸۶

جوشی پی سی۔ ۳۵۱

جوشی شری ماد۔ ۳۶۳

جوہر بنارسی۔ ۱۰۳

جوہر جواہر سنگھ لکھنوی، فنی۔ ۱۷۰-۲۶۲

۲۶۵

جوہر مولانا محمد علی۔ ۲۸۵

جویا مراد آبادی، محمد علی سید۔ ۲۹۶

جیلانی ذکیہ۔ ۳۱۰

جیلانی کامران۔ ۳۲

جیمس ایچ کزنس۔ ۱۶۵

چٹوپادھیائے شکتی۔ ۲۲۷

جشتی عنوان، پروفیسر۔ ۳۲۲-۳۲۹-۳۳۲

جشتی یوسف سلیم، پروفیسر۔ ۱۵۶

چغتای عبداللہ ڈاکٹر۔ ۲۵۲

چغتای محمد عبدالرحمان۔ ۱۰۰-۱۶۶ تا ۱۲۴

چکبست برج نراین، پنڈت۔ ۶۲-۳۱۰

چکوال طارق محمود، خواجہ۔ ۲۱۶

چلو نشف۔ ۲۳۸-۲۳۹

چنا جان۔ ۳۴۵

چنگیزی، یاس ویگانہ مرزا ابوالمغانی (رک

یاس)۔ ۶۱ تا ۶۳-۲۹۲-۳۰۲-۳۰۹

۳۲۷

چیپ مین جے اے۔ ۳۵۱

حافظ شیرازی۔ ۶۸

حاکمی اسماعیل، داکٹر۔ ۱۸۹-۲۵۱

حالی الطاف حسین پانی پتی خواجہ۔ ۱۹ تا ۲۳

۷۱-۷۶-۸۲-۱۲۶-۱۶۱-۱۷۰-۲۴۳

۲۶۲-۲۸۲-۲۸۷-۳۰۷-۳۰۸-۳۱۴

۳۱۵-۳۳۵-۳۳۷-۳۳۶

حامد سید-۱۰۶

حامد اے اس ملتانی-۱۳۲

حامد حسین، سید-۱۰۰

حامد علی خاں مولانا-۱۱۷

حامد علی خاں، نواب-۱۴

حامد علی شاہ، سید، ڈاکٹر-۳۲

حامدہ مسعود-۴۵

حامدی کاشمیری، پروفیسر-۳۳-۶۲

حاری محمد حسن داکٹر-۱۸۹-۲۴۵-۲۵۱

حبیب الرحمان-۴۰

حبیب النساء بیگم، ڈاکٹر-۳۱

حبیب خاں ایم-۶۸-۱۷۳-۳۱۶-۳۳۳

حبیب نثار، ڈاکٹر-۳۳۰

حبیبہ سعید-۱۸۸

حزین شیخ علی-۲۰

حسرت فضل الحسن موبانی، مولانا-۱۴۵

۱۴۹-۱۵۰-۱۶۱-۲۰۲-۲۸۱-۲۸۲-۲۹۳

۳۱۴-۳۲۶-۳۴۰

حسرتی (رک شیفہ)

حسنت اے سید-۱۹۳

حسن اختہ ملک ڈاکٹر-۱۱-۱۲

حسن امام ڈاکٹر-۱۹۴

حسن باقر، سید-۱۳۴

حسن عسکری پلکھنوی-۱۰۹-۳۴۲

حسن ثنی ندوی-۲۰۴

حسین مرزا نواب-۱۱۸

حسینی ایم اے-۲۱۵

حسینی علی عباس میاں-۸۶-۹۹

حشمت خاں-۳۰۴

حضرت جی رضا محمد-۱۰۰

حضرت محل بیگم-۲۰۰

حفیظ بناری-۱۰۳

حفیظ ہوشیار پوری-۱۹۵

حقیقہ نبی بخش غنشی-۱۷۰-۱۸۵-۱۸۶

حقیقی شان الحق-۸۹-۳۴۲

حکمت علی اصغر، ڈاکٹر-۳۵۸-۳۶۲

حمید اے-۸۹

حمید احمد خاں، پروفیسر-۹۱-۹۸۳-۹۸۴-۱۱۰

۱۲۰-۲۶۱-۳۲۵

حمید الدین احمد مارچ-۳۶

حمیدہ ریاض، ڈاکٹر-۲۸۵

حمیدہ سلطان احمد-۶۵-۹۸-۱۰۳

دنیا انیس-۹۲-۱۸۹

حنیف فوق ڈاکٹر۔ ۳۳۶

حیات لکھنوی۔ ۳۰۸

حیدر حسن آغا۔ ۹۶-۲۵۵

حیرت مرزا دہلوی۔ ۲۹۴

خدا م بردوانی محمدی، فشی۔ ۶۶-۳۵۸

خالد بزمی۔ ۱۹

خالد شریف۔ ۱۲۸

خالد شفیق۔ ۱۹

خالد محمود۔ ۱۰۴

خالدی شرقی۔ ۳۴۰

خالدی یونس۔ ۲۸۵

خاندان لوہارو۔ ۸

خاور جمیل۔ ۳۱۳-۳۴۵

خاور محمد رفیق۔ ۱۹۹-۲۱۷-۲۵۰

خٹک زرینہ۔ ۱۸۸

خسرو امیر، خواجہ۔ ۶۷

خسرو علی احمد۔ ۳۲۳

خضر سلطان مرزا، شاہزادہ۔ ۶۸

خطیبی حسین، داکٹر۔ ۲۴۸

خلیق ٹونکی سلطان القلم۔ ۱۶۵

خلیق، خلیق ابراہیم۔ ۸۵

خلیق محمد عبدالحق دہلوی۔ ۳۱۸

خلیل دوست علی، میر۔ ۲۵۷

خلیل عبد الاحد خاں، ڈاکٹر۔ ۱۵۴-۳۱۶

خورشید الاسلام، ڈاکٹر۔ ۳۵-۳۸-۱۹۳

۲۱۱-۲۱۴-۳۲۶

خورشید حسن۔ ۱۹

خورشید عالم۔ ۱۹۱

خورشید زہرا۔ ۱۲۷

خوشی ڈپٹی عبد العظیم نصر اللہ خاں۔ ۳۶۰

خیال امر و ہوی۔ ۶۹

خیال نصیر حسین خاں، نواب۔ ۳۰۱

خیالی (رک شاداں)

خیام (رک عمر خیام)۔ ۱۰۹

خیبر بہاروی، مولانا۔ ۱۱۲-۱۵۷-۱۶۹

۱۷۳-۲۷۳-۳۴۲

دارا طفیل، پروفیسر۔ ۱۵۱

داسوانی وشوامتر، پروفیسر۔ ۱۶۸

دامن استاد۔ ۲۳۰

داود اشرف۔ ۳۱۹

داود ہیر۔ ۲۱۸

داود کمال۔ ۲۱۷

داودی خلیل الرحمان۔ ۲۱-۱۸۷-۲۹۱-۳۰۰

دبیر مرزا۔ ۲۸۲

ذوالفقار غلام حسین، ڈاکٹر۔ ۴۴-۴۶	دردنذر علی کاکوروی، میر۔ ۲۰۲
ذوق شیخ محمد ابراہیم۔ ۱۸-۵۲-۶۸-۷۳	دردہیر سنگھ۔ ۲۴۶
۲۳۶-۲۳۹-۲۸۲-۲۸۸-۲۸۹-۲۹۸	دریابادی عبدالماجد، مولانا۔ ۸۰-۳۱۹
۳۰۱-۳۰۳-۳۰۸-۳۰۹-۳۱۱-۳۲۰	۳۲۸-۳۹۹
۳۲۱-۳۴۳-۳۶۳	دسرتھی۔ ۱۳۱
ذہین غلام مصطفیٰ، سید۔ ۳۲۸	دسنوی عبدالقوی، پروفیسر۔ ۴۶-۶۱
رابینوچ ای اس۔ ۳۵۴	۷۳-۸۱-۹۴-۱۰۰-۱۳۵-۳۲۲-۳۲۲
راز رام آسرا، ڈاکٹر۔ ۱۰۴-۱۱۱-۲۷۵	دگ زیندر ناتھ، ڈاکٹر۔ ۱۰۲
راز غلام حسین گجراتی۔ ۸۳	دلادور فگار۔ ۲۵
رازی آقائی۔ ۲۴۲-۲۴۸-۲۵۷	دلشاد کلانچوی، پروفیسر۔ ۲۴۰
راس مسعود، سید۔ ۳۰۸	دور آفریدی۔ ۳۱۴
راشد محمد عبدالرزاق۔ ۱۴۳-۱۸۴	دیاز این نگم، منشی۔ ۲۱
راشدی حسام الدین پیر، سید۔ ۶۶	دیوانہ موہن سنگھ۔ ۳۵۲
راضی جانی بہاری لال۔ ۷۱	دیوراج ڈاکٹر۔ ۱۱۱-۲۷۵
راغب اصغر حسین مراد آبادی، سید۔ ۲۶	ڈارون۔ ۸۶
راقم قمر الدین دہلوی، خواجہ۔ ۹۷-۹۸	ڈایر کٹر پبلک انشور کشن، پنجاب۔ ۲۰۱
۱۰۷-۱۴۵	ذاکر حسین خاں، ڈاکٹر۔ ۹۹-۱۲۶-۲۱۷
۲۱۸-۲۱۷-۲۱۳	۲۳۸-۲۳۳-۲۴۷-۲۶۰-۳۴۱
۱۶۶-۱۶۶	ذکاء خوب چند۔ ۱۱۳-۳۵۹
۲۲۶-۲۲۶	ذکا محمد حبیب اللہ مدراسی، مولوی۔ ۱۸
۶۹-۶۹	۵۵-۶۸-۷۱-۲۵۵-۲۹۴-۳۲۹
۱۰۴-۱۰۴	ذوالفقار علی بہادر، نواب۔ ۷۳

- رحمان، اس اے، جسٹس، ڈاکٹر۔ ۲۷
- رضوی حیدر عباس، سید۔ ۸۲
- رحمان بیرونی محمد جانوف۔ ۲۳۵
- رضوی سجاد باقر، سید۔ ۱۰۵-۱۸۹-۳۲۶
- رحمانی عشرت۔ ۹۰
- رضوی سلیمان عباس، سید۔ ۱۰۳
- رحمت اللہ۔ ۲۱۷
- رضوی سلیم حامد، ڈاکٹر۔ ۳۲۲
- رحیم بیگ مرزا میرٹھی۔ ۱۷۶-۲۶۳
- رضوی صد حسین سید۔ ۱۰۲
- رخسانہ نگہت۔ ۱۲۷
- رضوی عقیل احمد سید۔ ۲۸۸
- رہا گوکل پرشاد۔ ۲۹۰
- رضوی علی مظہر۔ ۵۵
- رہا محمد اسماعیل ہمدانی، سید۔ ۱۸۶
- رضوی مجاہد حسین۔ ۱۰۵
- رستوگی تیج پال ڈاکٹر۔ ۲-۲۷۰-۲۸۶
- رضوی مسعود حسن، سید، پروفیسر (رک ادیب)۔ ۹۷-۱۰۲-۱۲۶-۱۴۸-۱۵۵
- رسوا احمد حسن بجنوری، مولوی۔ ۶۶
- ۲۵۶-۲۵۷-۲۸۲-۲۸۸-۳۵۷
- رشلکی محمد علی جہانگیر آبادی، نواب۔ ۷۱
- رشید احمد۔ ۲۳
- رضوی نیر مسعود (رک نیر)۔ ۱۴۶
- رشید ایم اے (= محمد عبدالرشید)۔ ۴۰
- رضی الدین۔ ۲۶
- رشید الحسن سید۔ ۳۰۳
- رضی الدین احمد، ڈاکٹر۔ ۲۸۶
- رشید حسن خاں۔ ۳۹-۱۸۵-۱۹۸-۳۱۴
- رضیہ سجاد ظہیر۔ ۱۳
- رشید عین (= رک عبدالرشید)۔ ۲۳۰
- رعہ محمد رحمت اللہ۔ ۱۹
- رضاعلی، سر۔ ۲۷۹
- رعنا مردان علی خاں۔ ۱۷۶-۳۱۶
- رضا کالید اس گیتا۔ ۸-۱۴-۲۳-۵۳-۵۵
- رغیب حسین، سید ڈاکٹر۔ ۱۰
- رفع ابوالفضل محمد عباس۔ ۳۶۲
- رفع مبارز الدین، سید۔ ۱۸
- رفع محمد عباس۔ ۳۰۶
- رفع رودوف۔ ۷۵
- رفع محمد علی جہانگیر آبادی، نواب۔ ۷۱
- رشید احمد۔ ۲۳
- رشید ایم اے (= محمد عبدالرشید)۔ ۴۰
- رشید الحسن سید۔ ۳۰۳
- رشید حسن خاں۔ ۳۹-۱۸۵-۱۹۸-۳۱۴
- رشید عین (= رک عبدالرشید)۔ ۲۳۰
- رضاعلی، سر۔ ۲۷۹
- رضا کالید اس گیتا۔ ۸-۱۴-۲۳-۵۳-۵۵
- رغیب حسین، سید ڈاکٹر۔ ۱۰
- رفع ابوالفضل محمد عباس۔ ۳۶۲
- رفع مبارز الدین، سید۔ ۱۸
- رفع محمد عباس۔ ۳۰۶
- رفع رودوف۔ ۷۵

زیدى احسن، سید۔ ۱۴۷	رفیعہ سلطانہ، ڈاکٹر۔ ۸۴
زیدى افتخار حسین، سید۔ ۱۵۳	رفیق بیگ مرزا۔ ۹۸-۱۰۷
زیدى بشیر حسین، سید، کرنل۔ ۱۳۹-۱۸۰	رفیق خاور۔ ۱۹۶-۲۱۲
۳۴۲	رفیق زکریا ڈاکٹر۔ ۱۲۷-۱۶۵-۲۱۳
زیدى خوشحال۔ ۳۱۳	رمیش بہاری لال۔ ۲۲۱
زیدى شمع۔ ۷۷-۸۵	رنج فصیح الدین میرٹھی (رک طبیب)۔
زیدى علی جواد (= اے جے) سید۔ ۲۱۵	۲۹۱-۷۱
۲۱۸-۲۷۳	رنجور محمد یوسف جعفری۔ ۳۴۳
زیدى فیاض۔ ۱۳۹	روشینہ ریاض۔ ۱۹۰
زیدى مدبر علی سید۔ ۳۳۳	ریاض۔ ۴۵
زیدى مرثضاسید، ڈاکٹر۔ ۲۸۳	ریاض الدین اس۔ ۱۲۷
زیدى ناظر حسن، ڈاکٹر۔ ۱۸۹-۲۹۲	ریاض خیر آبادی۔ ۷۵
زیدى نظیر حسین، سید، ڈاکٹر۔ ۱۵۳	زاہد شمیم۔ ۱۹۸
۲۹۷-۳۳۲-۳۳۳-۳۵۶	زاہد علی۔ ۴۴
زین العابدین امام۔ ۲۵۱	زبیری وزیر الحسن، سید۔ ۶۰
ساجد علی اسدنی جیپوری، ابوالجہ۔ ۲۰۶	زکشی منوہر لال پنڈت۔ ۳۵۲
ساجد پروین۔ ۹۱-۱۸۸	زکی۔ ۷۱
ساجد رحیم منڈان شاہ، بونی۔ ۶۹	زالالی انصار حسین۔ ۳۲۹
ساحل احمد۔ ۳۳-۷۷-۲۸۶	زور محی الدین قادری، سید، ڈاکٹر۔ ۱۲-۱۳
ساحل شرف الدین، ڈاکٹر۔ ۶۳-۷۶	۱۰۰-۳۲۶
۱۵۷-۲۸۱-۳۳۸	زہرہ۔ ۳۰۰
ساحل شرف الدین، سید۔ ۱۴۵	زیبا علی حسین رودلووی، سید۔ ۱۴۵

سار سوتی سرن۔ ۲۲۰

ساغر مہدی۔ ۳۲۰

ساقی کے ال نارنگ۔ ۳۱۵

سالک۔ ۷۱۔ ۱۱۳۔ ۱۷۰

سالک عبد المجید بٹالوی۔ ۱۶

سالک علیم الدین۔ ۱۰

ساون کمار تاک۔ ۸۵

سایل سراج الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵

ستمگر۔ ۸۴

سجاد سید ڈاکٹر۔ ۱۰۷۔ ۱۳۵

سجاد حسین خواجہ۔ ۳۰۷

سجاد ظہیر سید۔ ۲۱۸۔ ۲۳۸۔ ۳۳۷

سجاد علی سید مولوی۔ ۳۴۳

سجاد مرزا، سید نواب۔ ۱۶۔ ۱۷۱

سجن کور۔ ۱۹۳

سحر ابو محمد، ڈاکٹر۔ ۵۴۔ ۷۰۔ ۲۹۰۔ ۳۰۸

۳۲۴

سحر احمد حسین۔ ۳۵۶

سحر انصاری۔ ۶۲۔ ۶۶

سحر مہیندر سنگھ بیدی، کنور۔ ۱۰۴

سناچوف اے، ڈاکٹر۔ ۲۱۸۔ ۳۵۴

سخن فخر الدین حسین دہلوی، سید۔ ۲۶۶۳۲۶۳

سنخوڑ خوشی محمد۔ ۱۹۹

سراج الاسلام سراج۔ ۲۲۹

سراج الدین احمد مولوی۔ ۱۳۵۔ ۱۳۶۔ ۲۵۶

سر خوش شیر علی خاں۔ ۱۵۷۔ ۱۷۱

سر خوش شیر محمد۔ ۱۷۲

سر سید احمد خاں۔ ۷۷۔ ۲۳۶۔ ۲۹۳۔ ۳۲۲

سرفراز حسین، میر۔ ۱۷۶

سروج لیش۔ ۹

سرور آل احمد، پروفیسر۔ ۹۲۔ ۹۸۔ ۱۰۱

۱۰۶۔ ۱۰۸۔ ۱۱۰۔ ۱۲۱۔ ۱۷۳۔ ۱۷۴۔ ۱۸۵

۲۳۹۔ ۲۸۱۔ ۳۱۳۔ ۳۱۶۔ ۳۱۷۔ ۳۲۰

۳۲۵۔ ۳۲۷۔ ۳۳۶۔ ۳۳۷

سرور رجب علی بیگ، مرزا۔ ۱۲۶۔ ۱۷۷

۲۳۶۔ ۲۹۷۔ ۳۱۴

سرور عبد الغفور مارہروی، چودھری۔ ۶۸

۱۷۵۔ ۱۷۶

سرور میر محمد خاں اعظم الدولہ۔ ۶۰۔ ۳۵۷

سرور جنگ آغاز مرزا بیگ۔ ۳۳۴

سرور کائنات صلعم۔ ۱۶

سروری تحسین ڈاکٹر۔ ۱۰۸۔ ۱۱۳۔ ۱۳۵

۲۵۰

سروری عبد القادر، پروفیسر۔ ۱۲۸۔ ۱۴۶۔ ۲۸۹

سر یو استو برج بہاری لال۔ ۲۷۳	سلیمان قدر مرزا، شاہزادہ۔ ۱۰
سیر کمار داس۔ ۳۵۰	سمن رام ناتھ۔ ۲۷۲
سعادت علی دہلوی سید مولوی۔ ۲۶۱-۲۶۲	سنہا سچد انند، ڈاکٹر۔ ۳۵۰
سعادت نظیر۔ ۳۱۷-۳۳۲	سول سنڈلر۔ ۲۱۱
سعید احمد اکبر آبادی، مولانا۔ ۱۰۱	سولیر نو، ڈاکٹر۔ ۳۴۹
سعید احمد خاں مولانا۔ ۲۰۳	سہا ممتاز احمد مجددی۔ ۵۸-۷۴
سعید الدین احمد قاضی۔ ۱۶۰-۱۶۱-۱۶۲	۱۶۰-۳۲۰
سعید م۔ ن، ڈاکٹر۔ ۴۲	سہیل بخاری ڈاکٹر۔ ۵۳
سکینہ رام بابو۔ ۲۹۱-۳۵۲	سیاح میاں داو خاں سیف الحق۔ ۵۵-۷۱
سکندر آغا، سید۔ ۱۵۳-۱۵۴	۲۶۲-۲۸۶-۲۹۶
سلامت اللہ خاں۔ ۳۳۶	سیال اس ام شفیق۔ ۱۴۹
سلام سندیلوی، ڈاکٹر عبدالسلام۔ ۴۱	سیال برجندر۔ ۱۶۸
۲۸۸-۳۱۵-۳۳۷	سیال محمد حیات خاں۔ ۹۸
سلمان باقر آغا۔ ۱۴۵	سینٹھ کیسری داس۔ ۱۷۶
سلیم۔ ۹۹	سینھی پر شوتم سنگھ۔ ۱۰۳
سلیم احمد۔ ۵۹-۳۴۶	سید احمد۔ ۱۰۶
سلیم اختر، ڈاکٹر۔ ۲۵-۳۴۵	سیف سلطانپوری۔ ۹
سلیم تمنای۔ ۸۸	سپچند۔ ۲۸۲
سلیم جعفر۔ ۹۹	سیماب اکبر آبادی۔ ۱۴
سلیم علی حسن خاں، سید۔ ۳۵۶	شاد تنظیم آبادی۔ ۲۹۳
سلیمان اطہر جاوید، ڈاکٹر۔ ۷۱	شاد نریش مرزا۔ ۲۶-۳۵-۳۶-۱۴۴
سلیمان سر شاہ، ڈاکٹر۔ ۳۰۸	۱۵۰-۱۶۳-۳۰۳-۳۲۳-۳۳۷

- شاداں اولاد حسین بکرامی، مولانا۔ ۱۵۲۔ ۳۸۔ شبنم رومانی۔ ۳۸۔
- ۲۵۸۔ ۱۵۸۔ شپہ رومانی۔ ۳۸۔
- شاداں حسین علی خاں، مرزا (رک خیالی)۔ ۶۵۔ ۷۱۔
- شادانی عندلیب، ڈاکٹر۔ ۳۲۰۔ ۳۲۱۔
- شادماں لکھنوی۔ ۱۵۸۔
- شارق محمد مشتاق میر نھی۔ ۳۲۔ ۳۱۶۔
- شاکر پیارے لال۔ ۳۱۸۔
- شاکر عبدالرزاق، مولوی۔ ۱۷۶۔
- شاکرہ بیگم۔ ۱۹۱۔
- شاہان تیموریہ۔ ۶۸۔
- شاہ، بیگم۔ ۲۲۹۔
- شاہ اس ایم اے، میرز۔ ۶۔
- شاہرخ مرزا، شاہزادہ۔ ۶۸۔
- شاہ عالم مارہروی۔ ۹۰۔ ۱۷۶۔
- شاہد اعظمی۔ ۲۷۹۔
- شاہد محمد ایوب، ڈاکٹر۔ ۶۶۔
- شاہدہ شاہین۔ ۱۸۸۔
- شاہدی عبدالستار۔ ۴۳۔
- شایان ذکاء الدین، ڈاکٹر۔ ۳۳۱۔
- شباب مسعود حسن۔ ۲۴۰۔
- شبلی نعمانی، مولانا۔ ۳۵۹۔
- شجاعت علی سندیلوی، ڈاکٹر۔ ۱۰۶۔ ۲۸۷۔
- ۲۸۸۔ ۲۹۳۔ ۳۱۴۔ ۳۲۸۔ ۳۳۲۔
- شرف آغا جو۔ ۲۰۹۔
- شرقی محمد حسن لکھنوی، سید۔ ۷۲۔
- شرما پریم سروپ۔ ۲۷۱۔ ۲۷۵۔
- شرما پی ال۔ ۲۳۔
- شرما جوالادت۔ ۲۷۲۔ ۳۶۴۔
- شرما رام کمار۔ ۱۶۵۔ ۲۷۲۔
- شرما رام نواس۔ ۲۷۴۔
- شرما شری رام۔ ۲۷۴۔
- شروانی عبدالشاہد خاں۔ ۲۹۱۔
- شروانی مقتدا خاں۔ ۱۷۷۔
- شکلب ضیاء الدین احمد۔ ۶۸۔ ۷۵۔
- شکیل احمد، شاہ۔ ۳۳۷۔
- شکیل الرحمان ڈاکٹر۔ ۳۲۔ ۳۴۔ ۳۳۰۔
- شکیلہ شاہجہاں۔ ۱۸۸۔
- شمس آغا علی لکھنوی۔ ۲۶۵۔ ۲۶۶۔ ۳۰۰۔
- شمس الدین احمد خفی۔ ۲۸۷۔

شمس الدین احمد خاں، نواب۔ ۱۷	شہاب الدین رحمت اللہ۔ ۱۶۸-۱۶۹-۲۲۲
شمس الدین اکبر آبادی، مفتی۔ ۲۰۲	شہاب الدین مصطفیٰ، سید۔ ۱۴۶
شمس بدایونی، ڈاکٹر۔ ۲۸۶-۳۲۹-۳۳۰	شہابی انتظام اللہ، مفتی۔ ۶-۷۲-۳۰۰
شمس بریلوی۔ ۱۴۴-۳۲۵	۳۰۶
شمس من گرامی۔ ۱۶	شہریار اخلاق محمد خاں کنور۔ ۲۰۳
شمس محمد حسین علوی کاکوروی۔ ۱۸۵	شہید صفی پوری۔ ۳۲
شمیم اختر۔ ۱۸۸	شیدار اجیندر ناتھ۔ ۹۶-۳۳۷
شمیم انہونوی۔ ۱۴۲	شیدامحمد عبداللہ ڈاکٹر۔ ۱۹۳
شمیم جہاں۔ ۱۲۸	شیرانی محمود خاں حافظ۔ ۸۱-۱۲۱-۲۰۲
شمیم حنفی، ڈاکٹر۔ ۱۸	۳۳۹
شمیم رجز، سید۔ ۳۲۹	شیرانی مظہر محمود خاں۔ ۳۳۹
شمیم مظفر حسین۔ ۳۵۹	شیفتہ محمد مصطفیٰ خاں، نواب (رک حراتی)۔
شوق عبدالرحمان۔ ۱۸۵	۲۳-۶۰-۷۱-۷۶-۱۷۶-۲۰۶-۲۲۹-۲۶۴
شوکت بخارای۔ ۳۵-۳۸	۲۹۳-۲۹۷-۳۶۰
شوکت ابوالرئیس حافظ احمد حسن میرٹھی۔	شیونز این پنڈت۔ ۳۰۰-۳۳۶
۱۴۸	شیونز این مفتی۔ ۱۱۵-۲۵۴
شوکت تھانوی۔ ۸۶-۸۸۳-۹۰-۳۰۳	صابر ایوب۔ ۱۸۳
۳۰۴	صابر دت۔ ۲۷۹-۳۳۱
شوکت سبزواری، سید، ڈاکٹر۔ ۴۰-۴۲	صابر علی خاں، ڈاکٹر۔ ۲۸۳
۱۰۶-۱۱۲-۱۳۵-۲۳۹	صابر قادر بخش نورکائی، مرزا۔ ۲۹۹-۳۰۰
شوکت یار محمد خاں، نواب۔ ۵۴	صابر کیاانی۔ ۱۹
۲۹۳-۳۰۶-۳۵۹	صابر وہابو۔ ۱۸۹

صابری سید محمد مصطفیٰ علی۔ ۳۰-۳۱

صاحب عالم مارہروی۔ ۹۰-۱۷۶

صادقین۔ ۱۲۱-۱۶۶

صارم الازہری عبدالصمد۔ ۶۱

صالحہ عابد حسین۔ ۳۱۴

صبا خالد رشید، ڈاکٹر۔ ۱۱۲

صباح محمد امیر اکبر آبادی، خواجہ۔ ۲۴-۲۵

صباح محمد مظفر حسین۔ ۳۵۸

صباح الدین عبدالرحمان، سید۔ ۶۰

صبوحی۔ ۲۳

صبیحہ انور۔ ۱۹۳

صبیحہ وجاہت۔ ۱۹۳

صدیق حسن خاں نواب (رک محمد صدیق)۔

۶۱

صدیقہ ارمان۔ ۵۱

صدیق اختر (عبدالجبار)۔ ۵۷

صدیقی ابواللیث، ڈاکٹر۔ ۲۹۲-۳۰۰

صدیقی افتخار احمد، ڈاکٹر۔ ۱۸۸

صدیقی افتخار بیگم۔ ۸

صدیقی ثاقب۔ ۲۷۰

صدیقی ثناء الحق۔ ۲۸۷

صدیقی جوہر۔ ۱۰۹

صدیقی حنیف۔ ۳۰

صدیقی رشید احمد، پروفیسر۔ ۱۷-۴۱-۷۱

۸۷-۹۷-۱۱۰-۲۸۴-۳۳۵-۳۴۴

۳۴۶

صدیقی روش۔ ۱۰۰

صدیقی ریاض۔ ۸۵-۸۶

صدیقی ساجد۔ ۶

صدیقی سعادت علی، ڈاکٹر۔ ۱۰-۱۰۵

صدیقی سلطان۔ ۱۰۲

صدیقی شاہد۔ ۹۷

صدیقی ظہیر احمد، پروفیسر۔ ۱۱۱-۲۰۱-۲۳۴

صدیقی عبدالستار، ڈاکٹر۔ ۹۸-۱۷۳-۱۸۴

صدیقی عتیق احمد پروفیسر۔ ۴۵

صدیقی علاء الدین، پروفیسر۔ ۹۱

صدیقی کمال احمد، ڈاکٹر۔ ۵۲-۷۹-۱۰۶

۲۸۵-۲۸۴

صدیقی مبشر علی۔ ۲۹۱-۳۱۴-۳۴۵

صدیقی محمد عتیق۔ ۶۷-۲۷۹

صدیقی نظیر، پروفیسر۔ ۳۲۲-۳۴۴

صغیر احمد جان۔ ۲۸۸

صغیر النساء بیگم۔ ۴۲-۳۲۹

صغیر خاں۔ ۶

طارق عبدالرحمان شیخ۔ ۱۵۷	صفا عبدالحی بدایونی۔ ۲۹۷
طالب رزاقی۔ ۵۶	صفاذبح اللہ، داکٹر۔ ۳۶۱
طالب سعید الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵۔ ۷۱۔ ۷۵	صدر حسین۔ ۱۲۸
طالب محمد عباس۔ ۱۴۲	صدر مرزا پوری۔ ۲۹۱۔ ۳۰۱۔ ۳۲۹۔ ۳۳۶
طالب نند لال کول کاشمیری۔ ۲۹	صفیر بلگرامی مولوی (رک فرزند احمد) ۵۶۹
طاہر آغا (رک محمد طاہر)۔ ۱۵۹۔ ۱۵۶۔ ۱۹۹۔ ۱۵۹۔	۷۱۔ ۹۶۔ ۱۷۶۔ ۱۸۶۔ ۲۹۴۔ ۲۹۸۔ ۳۰۴۔
۳۰۵	۳۲۹۔ ۳۰۶
طاہر ایم سید۔ ۱۶۸	صفی مرتضاسید۔ ۲۹۴۔ ۳۴۶
طاہر تونسوی، ڈاکٹر۔ ۷۷۔ ۱۲۸	صفیہ پروین۔ ۳۱۸
طباطبای (رک نظم)۔ ۱۳۵۔ ۱۵۲۔ ۱۵۳۔	صفیۃ النساء۔ ۱۸۹
۱۶۱	صلاح الدین خدا بخش۔ ۲۱۹۔ ۳۵۰
طیب (رک رنج)	صوفی شاہ فرزند علی منیری، سید۔ ۷۱۔
طپاں احمد بیگ، مرزا۔ ۲۵۶۔ ۲۵۷۔ ۲۵۷۔	۱۸۶۔ ۲۸۲۔ ۳۰۱
طرزی باپوڑی (رک ثاقب)۔ ۷۱۔	صوفیہ سعد اللہ۔ ۲۲۱
طفیل احمد۔ ۳۰۲	صہبای امام بخش۔ ۲۸۰۔ ۳۲۱۔ ۳۳۷
ظ۔ انصاری۔ ۲۶۔ ۳۹۔ ۹۰۔ ۱۰۷۔ ۱۰۹۔	ضمیر حسن دہلوی، سید۔ ۷۵
۱۸۹۔ ۱۹۹۔ ۲۰۰۔ ۲۳۸۔ ۲۳۹۔ ۲۵۰۔	ضیا احمد بدایونی۔ ۱۰۲۔ ۳۳۶
۳۳۰	ضیاء الدین احمد خاں، مولوی، ڈاکٹر۔ ۱۸۴۔
ظفر اویب، نجمت حسین۔ ۷۱۔ ۷۳۔ ۲۸۲۔	۳۰۶
ظفر احسن مرزا۔ ۸۳۔ ۱۰۵۔ ۲۰۳۔	ضیاء الدین احمد خاں، نواب (رک)
ظفر اوکاٹوی، ڈاکٹر۔ ۷۰۔ ۱۹۳۔ ۲۸۳۔	نیرور خشاں)۔ ۲۰۶۔ ۲۳۹
ظفر (رک بہادر شاہ)۔ ۶۸۔ ۷۱۔ ۲۴۹۔	ضیا عباس بدایونی۔ ۳۱۸

۲۵۷-۲۸۰-۳۰۳

ظفر بیگ مرزا-۱۵۲

نضر محمد شیخ-۱۷۳

نیل حسین، ڈاکٹر-۳۱۶

نہور الاسلام، سید-۱۰۴

نہوری-۱۹-۵۱

نہیم الدین-۱۷۶

نہیم الدین مدنی، سید-۲۸۶-۲۵۶

نہیم ظہیر الحق سہاروی-۲۷

نہیم ظہیر الدین دہلوی-۷۳-۳۱۱

نہیم ناشاد-۳۴۴

نہید پیشاوری شیا م لال کالٹا-۱۱۱

نہید حسین، سید، ڈاکٹر-۱۲-۲۳۹-۴۱۷

۳۱۵-۳۴۲

نہید بی بی سید-۳۲۵

نہید احمد، بیگم-۲۲۳

نہید رشید جہاں-۱۸۸

نہید شاہ-۲۱۶

نہدی میر حسن (اے ایچ) پروفیسر-۲۱۵-۳۶۱

نہدی رفیعہ شبنم-۳۴۲

نہدی ناصر-۵

نہدی وزیر الحسن سید-۴۹-۱۳۶-۱۹۸

۲۰۰-۲۳۷-۲۵۳-۲۶۲-۲۶۴

۲۶۵

عارف-۳۶۱

عارف اخلاق حسین-۴۵-۴۶-۵۶-۱۱۰

۱۵۴-۳۱۷

عارف بٹالوی، ڈاکٹر-۵۵-۸۸-۱۵۸

عارف زین العابدین خاں مرزا-۱۵-۶۵

۷۱-۱۳۴-۲۳۹-۲۵۱

عارف شاہ گیلانی سید، ڈاکٹر-۳۵-۲۱۴

۲۴۸

عارف پروین-۲۱۹

عارفی امیر، ڈاکٹر-۲۸۷-۲۹۷

عاشق-۷۱

عاشق علی سید-۹۹

عاصمہ اعجاز-۹۳

عاصی شریف احمد کرنالی، پروفیسر-۱۴۸

۱۵۴

عاقل محمد سلطان، سید، دہلوی-۳۲۹

عالم خوند میری-۱۰۱

عالی جمیل الدین-۳۷-۴۲-۱۳۷-۲۰۱

۲۶۶

عالی جمیل الدین احمد خاں مرزا، نواب-۶۵

عبادت بریلوی، ڈاکٹر۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۴۰۔	عبدالرحمان طاہر سورتی۔ ۳۵۵۔
۴۱۔ ۶۰۔ ۸۶۔ ۹۷۔ ۱۱۰۔ ۱۲۶۔ ۱۲۷۔	عبدالرزاق۔ ۳۳۴۔
۱۸۳۔ ۱۸۸۔ ۳۲۵۔ ۳۳۱۔ ۳۳۵۔ ۳۴۰۔	عبدالرشید (رک رشید)
عباس بیگ مرزا۔ ۱۵۔ ۵۵۔ ۲۵۱۔	عبدالرشید، سید۔ ۲۰۳۔
عباس، سید، مفتی۔ ۱۷۶۔	عبدالرووف ڈاکٹر۔ ۳۲۲۔
عباسی احسان اللہ۔ ۳۱۱۔	عبدالستار قاضی۔ ۸۴۔
عباسی جمیلہ۔ ۱۹۲۔	عبدالسلام ندوی، مولانا۔ ۵۸۔ ۲۹۷۔
عباسی حفیظ۔ ۶۔	عبدالشکور احسن، ڈاکٹر۔ ۱۰۵۔ ۲۵۵۔
عباسی شگفتہ پروین۔ ۱۸۹۔	۲۵۸۔ ۳۵۶۔
عباسی عبدالرحمان چریاکوٹی۔ ۳۶۔	عبدالصمد (رک بہ مزد)۔ ۱۷۔ ۳۲۔ ۱۱۲۔
عباسی منظور احسن، پروفیسر۔ ۱۵۹۔	عبدالغفور، سید۔ ۱۱۴۔
عباسی نور نبی۔ ۲۷۱۔ ۲۷۳۔	عبدالغنی آغا بلوئی۔ ۲۰۳۔
عبدالاحد، ڈاکٹر۔ ۲۹۸۔	عبدالغنی ڈاکٹر۔ ۳۱۲۔
عبدالجلیل، ڈاکٹر۔ ۱۰۳۔	عبدالغفور خان بہادر، سر، شیخ۔ ۱۲۵۔ ۲۸۹۔
عبدالجمیل قاضی۔ ۱۷۶۔	۳۵۱۔
عبدالحق پروفیسر۔ ۳۲۱۔	عبدالقیوم ڈاکٹر۔ ۳۵۱۔ ۳۲۶۔
عبدالحق (رک باباے اردو)۔ ۶۶۔ ۸۱۔ ۸۶۔	عبدالکرم۔ ۲۶۲۔ ۲۶۵۔
۹۸۔ ۱۰۸۔ ۲۶۶۔ ۳۰۱۔ ۳۲۳۔ ۳۴۰۔	عبداللہ انور بیگ۔ ۲۲۲۔
عبدالکلیم خلیفہ، ڈاکٹر۔ ۵۸۔ ۱۴۳۔ ۱۴۴۔	عبداللہ جان غفوروف، ڈاکٹر۔ ()۔
عبداللحی سید، حکیم۔ ۲۹۹۔	غفوروف ()۔ ۲۳۶۔ ۲۴۳۔
عبدالخالق، ڈاکٹر۔ ۳۱۲۔ ۳۱۶۔	عبداللہ حافظا۔ ۲۵۲۔
عبدالداہم، سید، مولانا۔ ۸۔	عبداللہ، سید، ڈاکٹر ()۔ ()۔ ()۔

۱۰۹-۱۸۸-۱۸۹-۱۹۸-۳۱۵-۳۲۲

عبد اللطیف-۱۸۵-۱۸۶

عبد اللطیف قریشی، سید، ڈاکٹر۔ ۶۰-۹۹

۱۲۳-۱۹۶-۲۱۳

عبد المغنی، ڈاکٹر۔ ۱۰۲-۳۲۶-۳۴۴

۳۵۶

عبد المنان، ڈاکٹر۔ ۳۴۴

عبد المنان خاں۔ ۱۹۲

عبد الودود، قاضی۔ ۳۱-۳۶-۵۵-۹۲

۹۶-۹۸-۱۰۲-۱۰۸-۱۱۰-۱۱۲-۲۱۸

۲۲۰-۲۲۷-۲۵۵-۲۵۶-۲۶۰-۲۶۱

۲۸۴

عبدل سید علی۔ ۱۵۴

عبرتی وزیر علی غظیم آبادی۔ ۳۵۸

عقیق احمد۔ ۱۰۴

عثمانی شریف احمد پیر جی۔ ۱۴

عثمانی منور۔ ۳۴۱

عدنی افتخار احمد۔ ۵۹

عذرا عادل رشید۔ ۹۰

عرش ملیانی۔ ۵۰-۷۱-۱۰۳-۲۷۴

عرشی امتیاز علی خاں، مولانا۔ ۵۱-۹۶-۹۷

۱۰۸-۱۲۳-۱۳۸-۱۳۹-۱۴۷-۱۶۱-۱۶۳

۱۸۰-۱۸۱-۲۳۷-۲۵۷-۲۶۰-۲۸۵

۳۳۸-۳۴۰-۳۴۲

عرشی زاوہ (رک اکبر علی خاں)۔ ۱۷-۱۲۴

عرفی۔ ۵۱-۱۴۶

عروج عبدالرؤف، سید۔ ۶۲

عزیز الدین، قاضی۔ ۳۶۴

عزیز الدین مولوی۔ ۱۷۶

عزیز صفی پوری (رک ولایت)۔ ۱۰۲-۲۶۲

عزیز یوسف علی خاں، مرزا۔ ۷۱-۱۷۶-۱۸۱

عزیز یار جنگ عزیز۔ ۷۲

عسکری (رک محمد حسن عسکری)۔ ۶۰

عشرت امرت لال، ڈاکٹر۔ ۱۰۳-۱۰۴

عشرت عبدالرؤف لکھنوی، خواجہ۔ ۷۲

عطاء الرحمان عطا کاکوی، شاہ، پروفیسر۔ ۲۶

۹۷-۲۴۸-۲۸۱-۳۲۱-۳۲۶-۳۴۱

عطا حسین سید، حافظ۔ ۲۶۶-۳۵۷

عقیل احمد، ڈاکٹر۔ ۱۱۱

علامی علاء الدین خاں مرزا، نواب۔ ۶۵

۷۱-۱۷۶

علوی امیر احمد۔ ۱۳۹-۲۸۰

علوی بشیر احمد کاکوروی۔ ۱۱-۱۴۰

علوی تنویر احمد، ڈاکٹر۔ ۹۶-۱۹۱

غضنفر علیہ (رک علیہ)۔ ۲۳۸	۱۹۵-۲۸۲-۳۰۸
غضنفر، غضنفر علی سید۔ ۱۵۰	علوی خالد، ڈاکٹر۔ ۳۱۹
غفور و فبی اکادمیشن۔ ۲۱۸-۲۳۸-۲۳۹	علوی ظہیر الدین، سید۔ ۱۳۸
غلام السیدین خواجہ، ڈاکٹر۔ ۳۱۷	علوی عبدالرشید۔ ۱۵۰
غلام بابا خاں میر۔ ۵۵	علوی وارث۔ ۱۰۱
غلام بسم اللہ منشی۔ ۱۷۶	علی بہادر خاں، حافظ۔ ۱۴۱
غلام علی شیخ۔ ۱۷۵	علی حسن خان بہادر، سید۔ ۳۵۹
غلام مصطفیٰ خاں ڈاکٹر۔ ۱۹۴-۳۲۷	علی حضرت۔ ۲۵۱
غلام نجف خان بہادر، حکیم۔ ۲۵۳	علی رضا سید۔ ۲۵۲
غلام نبی خاں، مولوی۔ ۲۶۷	علی مراد خاں۔ ۶۳
غلام یحییٰ شاہ عظیم آبادی۔ ۲۹۹	علیم صبانویدی۔ ۲۹۴-۳۲۷
غملگین۔ ۱۱۱-۱۸۵-۲۵۷	علیم مسرور بنارسی۔ ۱۰۴
غنی کاشمیری۔ ۳۸-۴۰	علی نواب علی بہادر ثانی۔ ۷۴
غوث علی شاہ قلندر پانی پتی۔ ۵۴	علیہ (رک غضنفر)۔ ۲۳۹
غوث محمد خان۔ ۱۹۴	عمر حیات خاں غوری۔ ۱۰۴
فاروقی ابوالحسنات بیدل سہارنپوری، حکیم۔	عمر خیام (رک خیام)۔ ۲۳۷
۱۳	عمیق حنفی۔ ۱۰۱
فاروقی احسن، ڈاکٹر۔ ۳۲۲	عنایت اللہ ملک (رک محمد عنایت اللہ)۔
فاروقی اسامہ۔ ۲۰۰-۲۳۸	۱۲۸
فاروقی خام علی سندیلوی، منشی۔ ۲۹۳	عین رشید (رک رشید)۔ ۲۲۷
فاروقی خواجہ احمد، پروفیسر۔ ۲۲-۳۹-۹۱	غالب بٹالوی۔ ۱۵۸
۹۶-۹۸-۱۰۵-۱۰۹-۱۱۴-۱۹۴-۱۹۵	غالب ثانی (رک مرزا)۔ ۱۵۳

۲۰۲-۲۱۱-۲۳۸-۲۵۷-۳۰۶-۳۲۷	فدوی فداء المصطفیٰ، ڈاکٹر-۲۷۹
۳۳۱-۳۳۵-۳۳۶-۳۵۷	فراز-۷۱
۱۲۷-۳۱۷-۳۳۲-۳۳۵	فراق گورکھپوری-۱۰۲-۱۰۳-۲۳۹
۱۱۹-۱۰۹-۴۹-۵	فرحت اللہ بیگ مرزا-۲۹۵
۱۱۹-۱۰۹-۴۹-۵	فرحت حسین سید-۱۹۲
۱۱۳-۱۱۳	فرخ جلالی-۱۲۸
۱۲۸-۱۲۱-۱۲۲-۱۲۳-۱۲۷-۱۲۸-۱۹۹	فرخندہ شاہ مرزا-۶۸
۲۹۶-۲۵۰-۲۳۸	فرخی اسلم، ڈاکٹر-۹-۳۶۰
۲۷۲-۲۷۲	فرزند آزر (رک غالب)-۶۳
۲۸۳-۷۱-۷۱	فرزند احمد، مولوی (رک صغیر)-۱۸۱
۳۳۱	فرقت غلام احمد کاکوروی-۸۶-۱۵۹
۳۶۱-۳۶۱	فرمان فچوری، ڈاکٹر-۵۰-۶۳-۷۸
۲۵۷-۲۵۷	فرید احمد بدایونی مولوی-۷۱
۳۱۲-۳۱۲	فریدہ بیگم-۱۹۴
۳۳۶-۳۳۶	فریدی مغیث الدین، ڈاکٹر-۱۳۸-۱۹۱
۲۶۲-۲۶۱-۲۵۰	فضل امام، ڈاکٹر-۲۸۰
۲۶۲-۲۶۱-۲۵۰	فخر الدین علی احمد-۳۳۶
۲۶۲-۲۶۱-۲۵۰	فخر الدین میر-۲۶۲
۲۶۲-۲۶۱-۲۵۰	فخر و مرزا (رک فتح الملک)-۶۹
۲۶۲-۲۶۱-۲۵۰	فدا عبد الصمد سلہی-۲۶۲-۲۶۱-۲۹۶

۳۲۰-۳۲۴	فضل حق خیر آبادی، مولانا-۵۲-۲۴۹
۲۸۱-قادری گل حسن شاہ	۲۹۱-۳۲۱
۲۰۲-۷۷-قادری محمد ایوب ڈاکٹر	۳۵۷-فغانی
۲۵۷-۲۵۶-قاسم ابوالقاسم خاں مرزا	۲۰۱-فلر میجر
۲۰۳-قاسم حسن مرزا	۲۶-فلک ہیرالال دہلوی
۳۲۱-۲۳۰-قاسمی احمد ندیم	۱۱۹-فوجدار محمد خاں، میاں
۳۲۷-۱۳۶-۱۰۰-۹۸-۷۲-۱۷-قتیل	۷۳-فہمیدہ عبدالحسین
۱۵۸-قدر حیدر حسن دہلوی آغا	۱۵۴-فیاض حسین جامعی
۹۰-۷۱-۷۰-قدر غلام حسنین بلگرامی سید	۱۲۹-فیاض عالم شاہ
۳۳۶-۳۳۳-۱۷۱	۷۷-۵۱-۷۷-فیاض محمود، سید، گرپ کیپٹن
۵۹-قدرت شجاعت علی نقوی سید	۳۵۶-۳۲۱-۲۹۲-۲۱۳
۳۳۹-۳۰۹-۵۵-قدسی	۲۸۵-فیروز احمد، ڈاکٹر
۸۳-قدوائی ابرار الرحمان	۲۹۹-فیض جگناتھ پرشاد
۳۰۴-قدوائی بیگم انیس	۲۱۷-۲۰۳-۶۳-۶۲-فیض فیض احمد
۱۴۲-قدوائی جلیل	۲۳۳
۲۸۴-قدوائی صدیق الرحمان	۲۷۲-۱۶۵-فیض مجدد
۷۸-قدوسی اشرف	۶۷-فیضی
۲۸۰-قدیر امتیاز	۲۰۲-قاتل مقبول حسین اکبر آبادی
۲۱۳-قدوائی عین سید	۳۳۴-قادری احمد، سید
۸۳-قربان بی بی	۲۶-قادری احمد اللہ سید، پدم شری لسان الملک
۹۰-قریشی اشتیاق حسین	۲۶-قوالانا
۷۳-قریشی صالحہ بیگم	۲۹۵-۲۳۷-۱۳۹-قادری حامد حسن

قریشی کامل دہلوی، پروفیسر۔ ۱۳۷

قریشی محمد شفیع۔ ۱۱۷-۱۲۷-۲۷۱

قریشی معین الدین، سید۔ ۱۹۶

قریشی نسیم۔ ۲۸۸

قریشی وحید، ڈاکٹر۔ ۲۷-۱۱۰-۱۲۱-۱۹۲

۳۰۳-۳۱۵-۳۳۵-۳۵۵-۳۶۱

قلق غلام مولا میرٹھی۔ ۱۷۷

قمر النسا شیخ۔ ۱۸۸

قمر رئیس، ڈاکٹر۔ ۱۹۲-۲۳۵-۳۲۱

۳۲۳-۳۲۵-۳۳۴

قمر زبیر احمد۔ ۳۵۶

قیس۔ ۲۳۳

قیصر ابن حسن، سید۔ ۹۴

قیصر جہاں ڈاکٹر۔ ۲۷۰

قیصر خدا بخش مرزا، شاہزادہ۔ ۶۹

کابلی، خاں، غازی۔ ۱۱۳

کاظم علی خاں، ڈاکٹر۔ ۱۴-۳۵-۱۹۳

۳۱۴-۳۲۲-۳۴۰

کاظمی ضمیر حسن۔ ۳۵۱

کالین وی۔ ۳۵۴

کامل باقر علی خاں مرزا۔ ۶۵-۹۸

کانڈا کے سی، ڈاکٹر۔ ۳۵۲

کاوش ابو محمد ہنسوی، سید۔ ۱۶۳

کبیر۔ ۶۴-۷۲

کبیر احمد جالبی، ڈاکٹر۔ ۳۵۵

کپور سٹھیا لال۔ ۲۸۹-۳۰۴

کرار حسین پروفیسر۔ ۷۷-۸۳-۲۲۵

۲۲۶-۲۲۹-۲۳۰-۲۴۱

کرامت سید شاہ کرامت حسین ہمدانی

بہادری۔ ۱۸۶-۳۱۸

کرامت، کرامت علی۔ ۳۱۹

کریم الدین منشی۔ ۲۹۸-۲۹۹

کشتہ ایم ڈی۔ ۱۵۴

کشتی ابو الخیر پروفیسر۔ ۱۸

کلب علی خاں نواب۔ ۶-۱۳۹-۱۶۹-۱۸۰

۲۴۹

کلدیپ آر کے۔ ۲۲۰

کلوداروغہ۔ ۱۵-۵۴-۳۰۷

کلیا گینا کوند راتی بیوا، ایم۔ ۳۵۴

کلیان۔ ۳۰۷

کلیم۔ ۹۹

کلیم الدین احمد۔ ۲۸۸

کلیم سہرا می، ڈاکٹر۔ ۷۴

کلیم محمد موسیٰ خاں، ڈاکٹر۔ ۴۴-۲۹۲

- کمال الدین ایم ڈاکٹر۔ ۲۹۸
- گنجوردیا شکر۔ ۲۷۲
- کوثر انعام الحق ڈاکٹر۔ ۳۲۷-۳۵۷-۳۶۱
- گورچہ رشید احمد ڈاکٹر۔ ۴۰
- کوثر چاند پوری۔ ۵۷-۱۱۲-۳۳۵-۳۳۰
- گور کرشن دیو پرشاد۔ ۲۷۴
- کوکب قدر سجاد علی میرزا، ڈاکٹر۔ ۹۴
- گوریکر نظام الدین اس، ڈاکٹر۔ ۶۷
- ۲۸۷
- گوکھلے شری و دیادھر۔ ۲۶۹
- کول جیالال کشمیری۔ ۲۱۹
- گوئے۔ ۳۰۳-۳۲۷
- کیجری وال ڈاکٹر اوم پرکاش۔ ۱۶۸
- کیفی اعظمی۔ ۸۵
- کیفی برجموہن و تاتریہ، پنڈت۔ ۹۶-۳۰۳
- کیفی حنیف بریلوی۔ ۱۰۰
- کیفی آرکائی۔ ۳۲۷
- کیول سنگھ۔ ۲۳۸-۲۳۹
- گارساں دتاسی۔ ۲۹۲-۳۳۰-۳۳۹
- ۳۶۳
- گاندھی۔ ۳۴۱
- گیتا سادھن داس۔ ۲۲۸
- گیتا کالیداس (رک رضا)
- گرم مظفر خاں۔ ۲۹۶
- گلزار احمد راجا۔ ۱۷
- گلزار دہلوی۔ ۱۵۴
- گل محمد خاں زیب مگسی سردار۔ ۳۵۳
- گلپوف (رک نکولای)۔ ۲۳۸-۲۳۹
- ۳۵۴
- لکھنوی۔ ۱-ز۔ ۹۹
- لیکھ رام۔ ۲۷۲
- مالک رام۔ ۹-۱۱-۱۷-۲۳-۲۹-۶۳-۶۵
- لاری مقبول احمد۔ ۳۴۲
- لاڈ سجاد احمد۔ ۹۴
- لاکھن پال پی ال۔ ۲۱۶-۲۲۰-۲۴۱
- لطیف آرکائی۔ ۳۲۷
- لطیف الرحمان سید۔ ۲۵-۶۸
- لطیف الزماں خاں۔ ۱۷-۵۱-۲۰۱
- لطیف اللہ۔ ۱۶
- لطیف دانیال۔ ۲۱۷
- لغت نویس ہندوستانی۔ ۱۶۳-۲۶۱
- لق لقی حاجی۔ ۳۰۳
- لکھنوی۔ ۱-ز۔ ۹۹
- لیکھ رام۔ ۲۷۲
- مالک رام۔ ۹-۱۱-۱۷-۲۳-۲۹-۶۳-۶۵

محشر اعظمی۔ ۱۶	۷۰۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۱۰۲۔ ۱۰۳۔ ۱۰۸۔ ۱۱۰۔ ۱۱۲۔
محشر صلاح الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵	۱۱۵۔ ۱۱۷۔ ۱۲۹۔ ۱۳۵۔ ۱۳۸۔ ۱۶۳۔ ۱۶۹۔
محمد (رسول اللہ صلعم)۔ ۳۱	۱۷۳۔ ۱۷۴۔ ۱۹۵۔ ۱۹۹۔ ۲۰۰۔ ۲۱۹۔
محمد احمد دہلوی، مولانا۔ ۶	۲۳۹۔ ۲۴۳۔ ۲۴۷۔ ۲۵۵۔ ۲۷۱۔ ۲۷۹۔
محمد ارتضا خاں۔ ۳۰۰	۳۰۲۔ ۳۱۲۔ ۳۱۷۔ ۳۲۱۔ ۳۳۰۔ ۳۴۱۔
محمد اسحاق امرتسری۔ ۱۵۱	۳۴۶۔ ۳۴۷۔
محمد اسماعیل پانی پتی، مولوی۔ ۲۰۰	مانی جایی۔ ۳۱۸۔
محمد اسماعیل خاں، نواب۔ ۱۶۸	مایل ممتاز الدین احمد خاں مرزا۔ ۶۵
محمد اشرف ڈاکٹر۔ ۱۰۷۔ ۳۴۱۔ ۳۵۱	مبارک علی شیخ۔ ۱۷۱۔ ۱۷۲۔ ۱۷۷۔
محمد اکرام شیخ ڈاکٹر۔ ۸۔ ۱۰۔ ۱۱۔ ۳۰۔ ۵۱۔	متین الرحمان سید۔ ۱۹۴۔
۵۳۔ ۱۱۰۔ ۱۲۲۔ ۱۲۳۔ ۱۲۶۔ ۱۳۶۔ ۳۰۱۔	مجروح محمد موسیٰ۔ ۱۹۴۔
محمد اعظم لکھنوی۔ ۲۵۹	مجروح میر مہدی۔ ۴۹۔ ۶۹۔ ۷۱۔ ۷۰۔
محمد امیر حیدر خاں مہاراجپور۔ ۲۰۰	۱۷۲۔ ۱۷۶۔ ۱۸۵۔ ۲۴۳۔ ۲۴۴۔
محمد انصار اللہ، ڈاکٹر۔ ۹۲۔ ۱۷۳۔ ۱۹۱۔ ۲۷۹۔	مجنوں گور کھپوری پروفیسر۔ ۳۸۔ ۳۹۔
۲۸۳۔ ۲۸۵۔ ۲۸۹۔ ۲۹۲۔ ۲۹۶۔ ۲۹۸۔	۳۱۲۔ ۳۱۵۔ ۳۴۴۔
۳۰۸	مجتبیٰ حسن، سید جوپوری۔ ۳۱۹۔
محمد انوار الحق، مفتی۔ ۱۱۹۔ ۱۲۰۔	مجوہدار، سونہ۔ ۲۲۸۔
محمد ایوب ڈاکٹر۔ ۱۹۲	محبوب الہی۔ ۱۳۳۔
محمد باقر، ڈاکٹر۔ ۱۳۵۔ ۲۶۱۔	محبوب محمد جعفر، ڈاکٹر۔ ۲۴۲۔
محمد باقر آغا۔ ۱۰۰۔ ۱۳۵۔ ۱۹۶۔ ۱۹۸۔	محروم تلوک چند۔ ۱۰۳۔
محمد بشیر بھرتپوری مرزا۔ ۵	محسن بن شبیر، مولوی۔ ۲۲۔
محمد حامد خواجہ پروفیسر۔ ۱۱۲۔ ۲۸۰۔	محسن حسن علی سید (رک موسوی)۔ ۲۹۶۔

محمد حسن۔ ۱۷۱

محمد صدر الحق ڈاکٹر۔ ۲۸۶

محمد حسن ڈاکٹر۔ ۸۲-۸۸-۹۶-۱۰۰-۱۰۲

محمد صدیق حسن خاں نواب (رک صدیق

حسن)۔ ۳۵۹

۱۰۶-۱۹۳-۳۱۴

محمد حسن عسکری (رک عسکری)۔ ۳۱۹

محمد طاہر آغا (رک طاہر)۔ ۱۱۸-۳۰۷

محمد حسن میرٹھی، حکیم۔ ۷

محمد طفیل۔ ۱۲۱-۱۲۲

محمد حسنین، سید۔ ۳۲۳

محمد عاشق، میجر۔ ۸۵

محمد حسین خاں شاہجہانپوری۔ ۲۹۶-۳۵۸

محمد عباس میر، مفتی۔ ۱۱۳

محمد حکیم الدین۔ ۳۳۶

محمد عبدالاحد۔ ۱۷۰

محمد خاں۔ ۳۵۱

محمد عبدالرحمان۔ ۱۱۵

محمد خان بہادر، سید۔ ۱۱۴

محمد عبدالرشید۔ ۴۰

محمد ذاکر، ڈاکٹر۔ ۲۱۲

محمد عبدالغفار قاضی۔ ۲۳

محمد روشن خاں حاجی۔ ۱۱۵

محمد عبدالقادر عرف مرزا محمد آغا جان۔ ۲۹۰

محمد ریاض، داکٹر۔ ۳۵۵

محمد عبداللہ سید (رک عبداللہ) ڈاکٹر۔ ۴۸

محمد ریاض الدین امجد شیخ۔ ۲۹۷

۱۹۳-۲۸۶-۲۹۴-۳۱۹-۳۲۸-۳۳۵

محمد زاہد، ڈاکٹر۔ ۹۳

۳۴۱-۳۴۶

محمد زکریا خواجہ ڈاکٹر۔ ۲۸۰

محمد عبداللہ بلرامی، سید حافظ۔ ۳۲۹

محمد زکی الحق۔ ۳۳۰

محمد عبداللطیف خاں۔ ۸۳

محمد سجاد بیگ مرزا۔ ۳۳۳

محمد متیق۔ ۹۶

محمد فکیل احمد۔ ۱۰۷

محمد عرفان۔ ۳۵

محمد صادق۔ ۲۹۴

محمد عزیز حسن غلیب مرزا آبادی۔ ۲۹-۱۰۲

محمد صادق ڈاکٹر۔ ۳۵۱

محمد عسکری مرزا۔ ۳۴-۶۲-۱۸۲-۲۹۱

محمد صادق شاہ مارہروی۔ ۲۰۳

محمد طفیل سید، ڈاکٹر۔ ۱۰۳-۳۶۳

محمد علی خاں۔ ۲۵۵

محمد ہاشم۔ ۱۲۵

محمد عنایت اللہ ملک (رک عنایت اللہ)۔

محمد یعقوب عامر ڈاکٹر۔ ۲۸۹

۱۳۴

محمد یعقوب مرزا ڈاکٹر۔ ۱۹۲-۲۲۱

محمد فیروز دہلوی۔ ۱۹۱

محمد یسین ڈاکٹر۔ ۱۰۱

محمد کریم اللہ حافظ۔ ۲۰۴

محمد یونس سلیم۔ ۲۷-۱۱۷-۱۶۳

محمد مجیب، پروفیسر۔ ۱۰۰-۱۰۱-۱۳۱-۲۱۳

محمود ابوالکمال علامہ وجہوی۔ ۴۵

۲۱۶-۲۱۷-۲۱۹-۲۳۹-۲۴۸-۳۵۱

محمود الحسن ڈاکٹر۔ ۱۰۴

محمد محسن۔ ۳۴۳

محمود الرحمان ڈاکٹر۔ ۱۳۵

محمد محفوظ الحسن ڈاکٹر۔ ۳۲۲-۳۲۶

محمود الہی ڈاکٹر۔ ۱۹-۱۰۵-۱۰۶-۱۲۰-۱۸۳

۱۹۴-۲۷۵-۲۹۰

محمد مرزا خاں۔ ۲۴۷

محمود علی خاں۔ ۱۴۲

محمد مسعود احمد۔ ۱۰۸

محمود سید غازی پوری، ڈاکٹر۔ ۷-۱۲۲-۱۵۱

محمد مسلم۔ ۵۷

۲۹۱^۴

محمد مسلم شبنم۔ ۱۰۷

محمود قاسم محمود، سید۔ ۹۴

محمد مشتاق خاں ڈاکٹر۔ ۱۹۴

محمود محمود حسین نہٹوری، فشی۔ ۲۵-۷۱

محمد مظہر عالم۔ ۱۹۳

محو غلام حسن خاں مرزا۔ ۶۵

محمد معین الدین خاں۔ ۳۳۷

مختار الدین احمد، ڈاکٹر۔ ۳۶-۹۸۳۹۶-۱۰۹

محمد معین سید، ڈاکٹر۔ ۲۶۹

۱۱۰-۱۱۳-۱۸۳-۱۸۷-۲۹۷-۳۴۲

محمد ممتاز علی خاں۔ ۱۷۷۳۱۷۵

مختار شمیم۔ ۲۹۶

محمد منور۔ ۲۸۳

مختار زمن۔ ۲۰۳

محمد مہدی سید۔ ۸۷

مختار مسعود۔ ۸۹

محمد نعمان ڈاکٹر۔ ۳۲۰

مخلص آنند رام۔ ۳۵۵

محمد نعیم چودھری۔ ۲۱۶

مخمور محمد محمود رضوی، سید، اکبر آبادی۔	مظہر بلجیت سنگھ۔ ۳۲-۷۲-۲۱۳-۲۷۲
۱۵۳	مظفر حنفی۔ ۳۲۳
مخمور سعیدی۔ ۳۱۹	مظفر شہ میری۔ ۳۱۶
مداری لال منشی۔ ۱۳۴	مظفر علی سید۔ ۱۲۹-۱۶۶-۳۰۳
مدن موہن۔ ۸۵	مظہر حسین منشی۔ ۲۵۱
مدہوش سخاوت حسین۔ ۲۹۸	مظہر علی خاں ڈاکٹر۔ ۲۱۷
مرقضا حسین۔ ۱۰۹	معجز اعجاز احمد سہسوانی، سید۔ حکیم۔ ۷۲
مرقضا حسین بلگرامی، سید۔ ۱۶-۹۰	معراج دھولپوری قاضی۔ ۲۰۳
مرزا عزیز بیگ مرزا سہارنپوری (رک	معراج، معراج رسول وارثی، سید، لکھنوی۔
غالب ثانی)۔ ۱۵۲	۲۵
مسرور غلام حسین خاں مرزا۔ ۶۵	معروف الہی بخش خاں، نواب۔ ۱۵-۶۵
مسعود حسن خاں ڈاکٹر۔ ۱۰۱-۱۴۰	۷۷
مسلم الحریری بناری۔ ۱۰۳-۲۰۰	معزز قیصر، ڈاکٹر۔ ۲۸۴
مسلم ضیائی۔ ۱۰۸-۱۲۰-۲۴۵	معظم الدین، ڈاکٹر۔ ۱۹۳
مسح الزماں، ڈاکٹر۔ ۳۰۱-۳۱۵-۳۲۲	معین الدین حسن کاکوروی۔ ۳۱۴-۳۳۱
۳۳۹	معین الدین خواجہ۔ ۸۵-۸۹
مسح گل، سردار۔ ۳۲۵	معین الدین عقیل ڈاکٹر۔ ۷۷-۷۷-۲۹۱
مشاق۔ ۷۱	۳۴۰
مشفق خواجہ۔ ۶۹-۲۰۳	معین الزمان سید، ڈاکٹر۔ ۱۰-۳۲-۳۳
مصاحب، غلام حسین۔ ۳۵۷	۳۸-۶۹-۷۱-۹۱-۹۳-۹۸-۱۱۰-۱۲۹
مصر اس ڈی۔ ۲۱۶	۱۸۸-۱۸۹-۱۹۳-۱۹۸-۲۶۲-۳۱۵-۳۴۰
مطلعی سید مطلبی فرید آبادی۔ ۶۵	معین اعجاز۔ ۳۱۳

مغل سلاطین۔ ۲۴۹

مغنی امر و ہوی۔ ۲۷۱

مغنی تبسم، ڈاکٹر۔ ۳۱۲

مفیض احمد چودھری، ڈاکٹر۔ ۲۲۶

مقبول احمد شاہ، پروفیسر۔ ۳۲۲

مقبول حسن، سید ماحمد پوری۔ ۹۹

مقصود حسن، ڈاکٹر۔ ۲۸۲

مقیت الحسن، سید۔ ۲۹۹

ملک راج آنند۔ ۲۳۹

ملک زادہ منظور احمد، ڈاکٹر۔ ۱۹۳

ملکہ معظّمہ (رک و کٹوریہ)۔ ۲۵۴

ملینا بپش انووا، ڈاکٹر۔ ۲۱۸

ممتاز حسین پروفیسر۔ ۳۷-۳۸-۱۴۰

۲۳۹-۳۱۳-۳۴۳-۳۴۵

منظر اعظمی ڈاکٹر۔ ۳۲۳

منشوسعادت حسن۔ ۸۲-۳۰۴-۳۴۵

منجو قرید اللہی۔ ۸۸-۸۹-۹۲

منظور حسین خواجہ۔ ۲۷۹-۳۲۰

منہاس غلام حسن کسری۔ ۳۳۴

منیر، محمد منیر لکھنوی، مولوی۔ ۱۴۸-۱۷۱

موج سید محمد میرزا نواب۔ ۱۰

مودی سہراب۔ ۸۷

موسوی محسن (رک محسن علی)

موسوی مرتضیٰ حسین۔ ۳۰۴

مومن محمد مومن خاں، حکیم۔ ۷۲-۷۳

۲۷۹-۲۸۰-۲۸۲-۲۸۷-۲۸۸-۲۹۹

۳۰۳-۳۰۴-۳۱۱-۳۱۵-۳۲۰-۳۳۲

۳۶۳-۳۴۱

موہن سکھ دیو۔ ۸۵

مہاجر، محمد عمر۔ ۸۳-۱۹۵

مہتا اشوک۔ ۳۵۱

مہدی آغا، سید۔ ۱۹۶-۳۶۱

مہدی اس اے علیگ۔ ۲۴

مہدی افادی۔ ۲۸۵

مہدی حسن، سید بلگرامی۔ ۱۲

مہر حاتم علی بیگ۔ ۱۷۶-۲۵۴-۳۱۰

۳۲۳

مہر غلام رسول جالندھری۔ ۱۵-۱۶-۶۷

۹۶-۹۸-۹۹-۱۰۵-۱۰۹-۱۱۰-۱۱۲-۱۲۴

۱۲۵-۱۳۴-۱۵۰-۱۶۲-۱۶۴-۱۷۴

۱۷۵-۲۲۳-۲۲۵-۲۸۷-۳۰۲-۳۵۶

مہیش پرشاد، مولوی۔ ۱۳-۶۴-۹۹-۱۷۳

۱۷۴-۲۶۴-۳۱۵

میر، محمد تقی۔ ۱۸-۳۶-۴۰-۴۸-۵۸

ناصر، ناصر الدین۔ ۵۰	۶۳۔ ۱۰۹۔ ۱۳۸۔ ۲۸۶۔ ۳۱۳۔ ۳۱۹۔ ۳۳۹
ناطق ابوالحسن سید گلاوٹھی، مولانا ۱۵۷	میرن صاحب (رک افضل علی)۔ ۶۶۔ ۱۸۶
ناطق ابوالعلا حکیم۔ ۱۰۰۔ ۲۵۷	میکش اکبر آبادی۔ ۹۷۔ ۱۰۱۔ ۲۳۹
ناطق گل محمد خان مکرانی۔ ۶۶۔ ۳۵۷	مینوش۔ ۲۲۹
ناطق لکھنوی۔ ۱۵۸	ن۔ بخاری۔ ۳۱۷
ناظر غلام نبی۔ ۲۶۸	ن۔ حسنین بیگم۔ ۱۹۳
ناظم (رک یوسف علی خاں)۔ ۷۱۔ ۱۱۰۔ ۳۱۰	نادر درگا پرشاد دہلوی۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۲۹۵
ناظمہ بیگم پروین۔ ۹۸	نادر کلب حسین خاں، میرزا، ڈپٹی۔ ۷۶۔ ۱۷۶
ناگی انیس۔ ۱۳۔ ۱۵	۳۰۹۔ ۳۱۰۔ ۳۵۷
نامی پروفیسر۔ ۱۵۸	نادم سیتاپوری۔ ۲۵۔ ۵۰۔ ۵۳۔ ۸۰۔ ۱۱۱
نامی یعقوب بیگ مرزا۔ ۱۹۸	نارنگ گوپی چند، پروفیسر۔ ۱۰۸۔ ۳۱۷
نامید اختر۔ ۱۸۹	۳۵۰
ناکیلہ انجم۔ ۹۲	ناز۔ ۲۱۳
نبی بادی پروفیسر۔ ۳۳۹	نازش پر تابگڑھی۔ ۱۰۳
ننالیہ پریمکارتھان۔ ۲۰۰۔ ۲۳۸	ناح امام بخش، شیخ۔ ۲۳۔ ۳۵۔ ۲۳۹۔ ۲۵۶
نجف علی خاں بھجری، مولوی۔ ۲۶۱	۲۸۶۔ ۳۲۲
نجم الدین۔ ۳۵۸	ناصر انعام اللہ خاں۔ ۱۳۷
نجم الہدی پروفیسر۔ ۳۳۶	ناصر الدین احمد خاں عرف خسرو مرزا
نجمہ نیاز۔ ۱۸۹	یسوی، الحاج۔ ۸
نجیب جمال؛ ۷۱۔ ۷۹	ناصر سعادت خاں۔ ۲۹۵
ندوی مبداء اسلام ۱۰۰ تا۔ ۵۸	ناصر علی۔ ۳۵

ندوی محمد حسین حسان۔ ۹

نظامی، حسن دہلوی، خواجہ۔ ۱۹۸۔ ۲۹۵

ندیم خاں۔ ۶۹

نظامی نظام الدین حسین بدایونی، مولانا۔ ۶

ندیم مہر الہی۔ ۱۶۔ ۵۱

۷۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔ ۱۲۲۔ ۱۵۰۔ ۱۵۲۔ ۲۹۸

نذیر احمد، پرنسپل۔ ۱۶۴

نظم حیدر علی، سید (رک طباطبائی)۔ ۵۸

۱۲۳۔ ۱۵۳۔ ۱۵۵

نذیر احمد، ڈاکٹر۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۷۹۔ ۱۰۶

نظمی مہدی۔ ۱۴

۲۰۳۔ ۲۲۰۔ ۲۲۴۔ ۲۶۶۔ ۲۸۳۔ ۲۸۵

نظیر اکبر آبادی۔ ۲۳۶۔ ۲۸۶۔ ۲۹۹

۳۳۶۔ ۳۵۶

نظیر، خان اصغر حسین لدھیانوی۔ ۱۳۷

نذیر احمد مولوی۔ ۳۴۰

نظیری۔ ۱۹۔ ۵۲۔ ۱۳۸

نذیر بناری۔ ۱۰۳

نعمانی رشید۔ ۳۳۲

نذیر علی شاہ، سید۔ ۴۸

نعیم احمد پروفیسر۔ ۳۳۱۔ ۳۵۶

نذیر محمد خاں۔ ۸۵

نقوی اختر عباس، سید۔ ۱۳۹

نساخ عبدالغفور خاں۔ ۱۷۶۔ ۲۹۶۔ ۲۹۸

نقوی زوار حسین، سید۔ ۳۳۳

۳۰۹۔ ۳۱۱

نقوی شہریار، داکٹر۔ ۲۵۹

نشاط۔ ۷۱

نقوی غلام اکبر سید، ڈاکٹر۔ ۱۹۴۔ ۲۴۸

نشاط ہادی۔ ۱۹۲

نقوی قدرت اللہ، سید۔ ۱۲۔ ۸۱۔ ۹۸

نشر ابو نعیم عبدالکحیم خاں جالندھری،

۱۰۲۔ ۱۰۹۔ ۱۳۷۔ ۲۶۶۔ ۳۳۵

مولانا۔ ۱۵۲

نقوی محمد حنیف سید، ڈاکٹر۔ ۹۔ ۱۴۔ ۱۱۲

نصیر احمد خاں ڈاکٹر۔ ۱۹۲

۲۰۰۔ ۲۵۴۔ ۲۵۶۔ ۳۲۱۔ ۳۲۳

نصیر الدین۔ ۱۹۴

نقوی محمد سیادت، ڈاکٹر۔ ۱۰۸

نصیر الدین حیدر بادشاہ۔ ۲۴۹

نقوی محمود، سید۔ ۲۹۰

نصیر الدین میاں کالے صاحب۔ ۲۴۹

نقوی منظر عباس، ڈاکٹر۔ ۳۴۱

نصیر، شاہ نصیر الدین۔ ۳۰۱

نیازی خان امر دہوی۔ ۲۷	نقوی نجم الدین سید۔ ۳۰۱
نیازی فیاض۔ ۶	نقوی نور الحسن ڈاکٹر۔ ۱۱۷-۱۱۸-۲۱۷
نیازی محمود۔ ۱۶۳	۲۷۳
نیر احمد شفیع، سید فرید آبادی۔ ۶۵	نکولای گلیوف (رک گلیوف)۔ ۲۳۹
نیر حکم چند، ڈاکٹر۔ ۱۱۱-۱۸۳-۲۷۴-۲۷۵	نگم دیانز این۔ ۱۰۰۵۹۸
نیر سلطانہ۔ ۱۸۹	نند کشور و کرم۔ ۳۸
نیر مسعود، پروفیسر (رک رضوی)۔ ۳۸	نور الحسن خاں ابوالخیر، سید۔ ۳۵۹
نیر محمد شفیع الدین۔ ۱۷-۱۲۹	نوابان رامپور۔ ۳۳۸
نیر ورخشاں مرزا (رک ضیاء الدین)۔ ۶۵	نور الدین احمد لکھنوی، نقشی۔ ۱۱۳-۲۵۳
۷۱-۱۱۴-۱۱۵-۱۶۶-۲۰۱-۲۲۲-۲۲۳	نورانی امیر حسن سید۔ ۱۷-۱۲۲-۱۷۷
۲۶۴	۱۹۶-۲۲۳-۲۸۸-۲۸۹-۳۱۶
نیوگی پریت کمار۔ ۲۲۶	نوری۔ ۳۰۴
واجد سحری۔ ۲۵	نوری جمال الدین مولوی۔ ۱۵۵
واجد علی شاہ (رک اختر)۔ ۲۴۹	نوری نور اللہ محمد۔ ۱۴۴
واجد محمد عبدالواجد۔ ۱۶۲	نوشاہی عارف سید۔ ۳۶۰
وارث کرمانی، ڈاکٹر۔ ۱۰۱-۲۱۲-۲۲۲	نوشاہی گوہر، ڈاکٹر۔ ۱۱-۴۴-۱۱۸-۱۱۹
۲۸۲-۳۳۳-۳۵۶	نوشہ مرزا (غالب)۔ ۲۸۱-۲۹۰-۲۹۴
واصف مولا بخش۔ ۱۳۸	۲۹۵-۳۰۹-۳۲۶-۳۶۰۵۳۵۸
والہ، عبدالعلی حمید آبادی، مولوی۔ ۱۶۲	نولکھور نقشی۔ ۱۴-۳۱۶
والی آسی۔ ۶	نیاز جالندھری۔ ۱۰۸
واقف۔ ۱۳۶	نیاز فتحپوری علامہ۔ ۴۲-۵۸-۷۳-۱۵۹
وجاہت علی سندیلوی۔ ۹-۱۰۰-۱۴۴	۱۶۰-۲۲۸-۳۱۸

۱۶۱-۳۰۴

ہاشمی سید ہاشمی فرید آبادی۔ ۶۵-۱۰۸

وحشت رضا علی کلکتوی، خان بہار۔ ۲۵-۶۰

ہاشمی عبید الرحمن قاضی۔ ۳۴۳

ہاشمی عطاء اللہ شاہ۔ ۸۵

وحید اختر، ڈاکٹر۔ ۱۰۱-۳۴۲

ہاشمی قمر اعظم۔ ۱۱۰

ورما پوران کے۔ ۲۱۶

ہاشمی محمد مرتضیٰ۔ ۱۹۲

وزیر آغا، ڈاکٹر۔ ۳۱۶-۳۲۳-۳۴۶

ہاشمی محمود۔ ۱۰۱

وشونا تھ۔ ۲۷۱

ہاشمی نور الحسن، ڈاکٹر۔ ۱۰۵-۱۴۰-۲۲۴

وقا۔ ۲۹۶

۲۹۵-۳۱۳

وقار رومانی۔ ۱۰۶

پیش منوالامادام۔ ۲۳۷

وقار عظیم۔ ۸۶-۱۹۱

ہدایت اللہ ایم۔ ۲۶

وکتوریہ (رک ملکہ معظمہ)۔ ۲۵۴

ہدایت النبی سید۔ ۱۸۵

ولایت علی میر۔ ۲۹۷

ہدایت، رضا قلی خاں۔ ۲۶۰

ولایت، ولایت علی خاں صفی پوری (رک)

ہرگانوی مناظر عاشق، ڈاکٹر۔ ۱۱۲-۳۱۸

عزیز۔ ۱۱۲

۳۲۳

لی۔ ۷

ہرمزد (رک عبدالصمد)۔ ۳۱-۹۸

ولی اللہ میر۔ ۹۹

ہروجی کٹاواکا، پروفیسر۔ ۲۴۲

وہاب اشرفی ڈاکٹر۔ ۱۹۴-۳۳۸

ہمایوں کبیر۔ ۸۶

وہاب حیدر۔ ۱۶۷

ہنر محمود احمد۔ ۲۷۱

ہاجر گھونا تھ سنگھ دہلوی۔ ۶۹

ہنر ارج رہبر۔ ۵۸-۲۷۳

ہاشم رضا، سید۔ ۸۳

ہوس تقی علی خاں مرزا۔ ۷۲

ہاشم عظیم آبادی۔ ۲۴-۸۴

ہوش نیاز احمد خاں بریلوی۔ ۳۱۰

ہاشم ملیح آبادی۔ ۱۷۹

یاس ویگانہ، مرزا واجد حسین (رک چنگیزی)

ہاشموف الیاس، ڈاکٹر۔ ۲۳۸

۳۴۳-۲۹۵-۶۰۵۵۸-

یان مارک پروفیسر (رک جان مارک)۔

۲۳۷

یاور علیگ۔ ۳۳۱

یسوی خسرو مرزا (رک ناصر الدین)۔ ۸

یعقوب مرزا ڈاکٹر۔ ۳۶

ین غن مرزا۔ ۲۳۵

یوسف جھنجھنوی۔ ۹۳

یوسف حسین خاں، ڈاکٹر۔ ۳۶-۶۷-۱۰۹۔

۱۱۹-۲۰۳-۲۱۸-۲۲۰-۲۲۳-۲۸۹۔

۳۳۵-۳۱۷

یوسف خاں میرزا۔ ۱۴-۲۴۹

یوسف علی خاں، نواب (رک ناظم)۔ ۵۔

۱۸۰-۱۶۹-۱۱۹

یوسف منیر الدین۔ ۲۲۶

یوسف ہندی (غالب)۔ ۲۲

۲۔ کتب، رسائل، مضامین

- آب حیات۔ ۲۸۸
آب حیات کا تنقیدی مطالعہ۔ ۲۸۸
آب حیات میں ترجمہ غالب۔ ۸-۱۵
آپ جتی نمبر۔ ۵-۲۷۹
آتش غالب۔ ۲۲۶
آثار الصنادید۔ ۲۹۳
آثار غالب (رک ارمغان غالب و غالب نامہ)۔ ۸-۵۳-۱۲۲-۲۵۶
آثار غالب (رک بآثر غالب) ۳۱۲
آثار و افکار۔ ۳۱۲
آج کل ماہنامہ۔ ۹۶-۱۰۸
آسان غالب۔ ۲۷۰
آشتی نامہ۔ ۱۳۶-۱۳۷
آواز اور آدمی۔ ۳۱۲
آواز غالب۔ ۳۵
آہنگ دوم۔ ۵۲-۲۰۱-۲۵۳-۲۵۴
آہنگ پنجم۔ ۱۹۵-۲۵۲-۲۵۳-۳۵۵
آہنگ غالب۔ ۱۳۳
آئین اکبری۔ تقریظ۔ ۲۸۲-۳۲۲
آئینہ ابوالکلام آزاد۔ ۲۷۹
آئین بیچ ہائے بانک۔ ۲۰۵
آئین خانہ (رک نقش ہائے رنگ رنگ)۔ ۱۳۲
آئینہ غالب۔ ۹۶-۱۴۱
آئینہ معنی۔ ۱۹۵
آئینے کے سامنے۔ ۳۱۲
آیات غالب۔ ۴۸
ابر گہر بار مثنوی۔ ۵۶-۱۰۸-۱۰۹-۱۹۹
ابر گہر بار کا اردو ترجمہ۔ ۴۲
اثر کے تنقیدی مضامین۔ ۳۱۲
احتشام حسین۔ ۱۷۹
احسن الاخبار بمبئی۔ ۳۳۸
احوال غالب۔ ۸۱-۹۷-۹۸
احوال و آثار میرزا اسد اللہ خاں غالب۔ ۲۴۲
احوال و نقد غالب۔ ۹۸
ادب اور ادیب۔ ۳۱۲

ادب اور تحریک۔ ۳۱۲	ارباب اردو۔ ۲۸۸
ادب اور تنقید۔ ۳۱۲	اردو، اورنگ آباد۔ ۴۳
ادب اور زندگی۔ ۳۱۲	اردو، دہلی۔ ۳۴۶
ادب اور سماج۔ ۳۱۳	اردو، کراچی۔ ۱۹۹-۲۴۵-۲۵۰-۲۶۶
ادب اور شعور۔ ۳۱۳	۲۹۰
ادب اور نظریہ۔ ۳۱۳	اردو ادب (روسی)۔ ۳۵۴
ادب کا مطالعہ۔ ۳۱۳	اردو ادب (علی گڑھ)۔ ۶۴-۳۱۳-۳۲۴
ادب کا مقصد۔ ۳۱۳	اردو ادب ۱۸۵۷ء سے ۱۹۶۶ء تک۔ ۳۱۵
ادب کلچر اور مسائل۔ ۳۱۳	اردو ادب کی تاریخ۔ ۲۸۸
ادب گزیدہ۔ ۳۱۳	اردو ادب۔ ہندوستانی سے انتخاب۔ ۳۱۵
ادب لطیف لاہور۔ ۳۲۵	اردو ان پوسٹ انڈینڈنس انڈیا۔ ۲۱۵
ادب نما۔ ۳۱۳	اردو ادب میں طنز و مزاح۔ ۳۰۳
ادب و نظر۔ ۳۱۴	اردو تحقیق اور مالک رام۔ ۲۷۹
ادبی اقدار۔ ۳۱۴	اردو تنقید میں خودداری۔ ۳۱۵
ادبی تاثرات۔ ۳۱۴	اردو تنقید کی تاریخ۔ ۳۱۵
ادبی تحقیق۔ ۳۱۴	اردو رباعیات۔ ۲۸۸
ادبی تنقید۔ ۳۱۴	اردو رسائل ۱۹۹۲ء میں۔ ۳۱۵
ادبی جھلکیاں۔ ۳۱۴	اردو رسائل ۱۹۹۴ء میں۔ ۳۱۵
ادبی خطوط غالب۔ ۱۸۲	اردو رسائل کے غالب نمبر۔ ۱۸۸
ادبی مقالے۔ ۳۱۴	اردو زبان کے ظہور کا حال۔ ۲۰۵
ادبی نگارشات۔ ۳۱۴	اردو شاعری۔ ۳۰۸
ادیبوں کے لطیفے۔ ۳۱۵	اردو شاعری پر ایک نظر۔ ۲۸۸

- اردو شاعری میں لا اوریت۔ ۲۸۸
- اردو شاعری میں مسائل زمانہ۔ ۳۱۶
- اردو شاعری کی روایات۔ ۳۱۶
- اردو غزل۔ ۲۸۹
- اردو غزل آف غالب۔ ۲۲۳
- اردو غزل کا استعاراتی نظام۔ ۳۱۶
- اردو غزل کے پچاس سال۔ ۳۱۶
- اردو غزل میں تخلیقی عمل کا مطالعہ۔ ۱۹۲
- اردو قصہ۔ ۲۰۵
- اردو کا بہترین انشائی ادب۔ ۳۰۳
- اردو کی ادبی تاریخ۔ ۲۸۹
- اردو کے ادبی معرکے۔ ۲۸۹
- اردو کے ادبی معرکے انشا سے غالب تک^۴۔ ۲۸۹
- اردو کے ادیب (مراٹھی)۔ ۳۶۳
- اردو کے حروف تہجی۔ ۲۸۹
- اردو کے کلاسیکی شعرا۔ ۳۱۶
- اردو کے مشہور انشا پرداز اور شاعر۔ ۲۸۹
- اردو لینگویج اینڈ سٹریچر۔ ۳۵۰
- اردو میں صوفیانہ شاعری۔ ۲۹۰
- اردو میں طنز و مزاح۔ ۳۱۶
- اردو میں قصیدہ نگاری۔ ۲۹۰
- اردو نثر کی ترقی میں غالب کا حصہ۔ ۱۹۲
- اردو نثر کے اسالیب۔ ۳۱۶
- اردو نثر کے سرچشمے۔ ۳۱۶
- اردو نظم پر تنقیدی نظر۔ ۳۱۶
- اردوے معلّا (رسالہ)۔ ۲۰۸-۲۰۲
- اردوے معلّا، دہلی۔ ۴۹-۱۹۸-۲۰۲
- اردوے معلّا (غالب)۔ ۷-۱۱۴
- ۱۷۰ تا ۱۷۳-۲۳۶-۲۹۷-۳۳۲
- اردوے معلّا مکمل۔ ۱۷۲-۱۷۱
- ارمغان ادب۔ ۳۱۶
- ارمغان الفت۔ ۳۱۶
- ارمغان ایران۔ ۳۵۵
- ارمغان غالب۔ ۵۳-۱۲۳-۱۳۳
- ارمغان گوگل۔ ۲۹۰
- ارمغان مالک۔ ۳۱۷
- اس ام اکرام بطور غالب شناس۔ ۱۸۸
- استاذ ذوق اور ان کا کاویہ۔ ۳۶۴
- اسد اللہ خان غالب مُرد۔ ۲۳
- اسرار غالب۔ ۹۸
- اسکالر پیراڈی نمبر۔ ۳۰۳
- اس کو غزل کہتے ہیں۔ ۳۱۷
- اسلوب و معنی۔ ۳۱۷

افکار نو۔ ۹۲	اسیرانڈین اینڈ اسلامک۔ ۳۵۰
اقبال اور بعض دوسرے شعرا۔ ۲۷۹	اشارات۔ ۳۱۷
اقبال اور عظمت ادم۔ ۲۸۰	اشاریہ خطوط غالب۔ ۹۱-۱۸۸
اقبال اور غالب۔ ۶۲-۳۴۴	اشاریہ غالب۔ ۹۱
اقبال اور غالب کا تقابلی مطالعہ۔ ۱۸۸	اشاریہ کلام غالب۔ ۹۱
۳۱۷-۳۳۸-۳۴۲	اشعار ذوق۔ ۳۰۸
اقبال دی پوسٹ اینڈ ہر میج۔ ۳۵۰	اشعار غالب۔ ۱۳۸
اقبال لاہوری و دیگر شعراے فارسی گوے۔	اشک و رشک غالب۔ ۱۳۸
۳۵۵	اصلاحات غالب۔ ۱۴۳
اکبرالہ آبادی تحقیقی و تنقیدی مطالعہ۔ ۲۸۰	اصہار الغالب۔ ۸-۸۱
العصر لکھنؤ۔ ۳۱۸	اضافی تنقید۔ ۳۱۸
الہامات غالب۔ ۱۴۴-۲۴۸	اطراف غالب۔ ۴۸
الہامی انٹرویو۔ ۳۰۳	اعتبار نظر۔ ۳۱۸
الہلال۔ ۶۷	اعظم الحما حکیم محمد احسن اللہ خاں۔ ۲۷۹
امام بخش صہبائی۔ ۲۸۰	اعلان ملکہ و کٹوریہ۔ ۱۹۷
امام بخش صہبائی تھانیسری۔ ۲۸۰	اعمال نامہ۔ ۷۷۹
امتزاج۔ ۳۱۸	اغلاط غالب۔ ۵۷
امیر اللہ تسلیم۔ ۲۸۰	اقادات غالب۔ ۲۶۵
انتخاب آتش و غالب۔ ۶۲-۲۸۴	افسانہ لکھنؤ۔ ۲۹۰
انتخاب اردو کلیات غالب۔ ۱۳۸	افکار ادب۔ ۳۱۸
انتخاب خطوط غالب۔ ۱۸۳-۲۷۰	افکار غالب۔ ۱۴۳-۱۴۴
انتخاب دواوین شعرا۔ ۲۸۰-۲۸۳	افکار مجلہ۔ ۱۹۵

انتخاب دیوان غالب-۳۳-۹۹-۱۳۸- انداز بیان غالب-۱۲۹	۲۹۹
انداز غالب-۱۳۴	
انتخاب دیوان غالب فارسی-۲۱۹-۲۴۷	اندازے-۳۱۹
انتخاب رقعات غالب-۱۸۳	انڈین خیام-۲۱۷
انتخاب رقعات و اشعار غالب-۱۸۳-۱۸۵	انسان اور آدمی-۳۱۹
انتخاب زمیں-۳۰۸	انسائیکلو پیڈیا آف اسلام-۳۵۰
انتخاب غالب-۱۳۸-۱۳۹-۱۸۴-۱۸۵	انشائیات-۳۱۹
۲۴۷-۳۰۶	انسائے آندر رام-۳۵۵
انتخاب غزلیات ذوق-۳۰۸	انشائے اردو-۱۸۴-۳۰۶
انتخاب غزلیات غالب-۳۱۹	انشائے بیخبر-۳۰۶
انتخاب قصاید اردو-۳۰۸	انشائے سبد گل-۶۹-۳۰۶
انتخاب کلام ارد (غالب)-۳۲-۱۳۶-۱۳۹	انشائے غالب-۱۸۴-۱۸۵
انتخاب کلام ظفر-۳۰۸	انشائے ماجد-۳۱۹
انتخاب کلام فارسی (غالب)-۳۲-۱۳۶	انشائے غالب تک اردو کے ادبی
۱۳۹-۲۴۸-۳۵۹-۳۶۱	معرکے-۱۹۲
انتخاب کلام غالب-۸۰-۱۱۱-۱۴۰	انشائے نور چشم-۳۰۶
انتخاب و شرح دیوان غالب-۱۴۴	انڈولس فروم دی لائف آف غالب-۲۱۱
انتخاب یادگار-۲۹۰	انیسویں صدی کے افکار کی روشنی میں
انتقادیات-۳۱۸	غالب-۱۹۲
انٹرپرائز فرم غالب-۲۱۹	اودھ اخبار-۲۶۳-۲۶۵-۲۶۶
انٹرنیشنل غالب سمینار-۲۱۸	اودھ پنچ-۱۵۸
انداز بیاں اور-۲۴	اوراق معانی-۱۹۵

اور کچھ بیاں اپنا۔ ۳۱۹	بحث و نظر۔ ۳۱۹
اور نٹنل کالج میگزین۔ ۱۹۸-۲۴۶-۲۵۰	بدایوں کے چند ادبا و شعرا۔ ۲۹۱
اولویشن اف غالبس پر شین پوسٹری۔ ۲۱۲	بررسی تطبیق بیدل و غالب۔ ۳۵۶
اویماق مغل۔ ۲۹۰	برق تبسم۔ ۳۰۳
ایسپیکٹس اف غالب۔ ۲۱۱	برہان قاطع۔ ۵۵-۹۷-۲۵۹-۲۶۰
اینٹولوجیا ڈیلا پوسیا اردو۔ ۳۴۹	۲۶۳-۲۶۷-۳۶۰
اے شارٹ بائیو گرافی آف مرزا غالب۔ ۲۱۱	برہان قاطع اور متعلق رسالے۔ ۳۵۶
اے ہسٹری آف اردو لٹریچر۔ ۳۵۱	بزم خیال۔ ۲۹۱
اے ہسٹری آف انڈین لٹریچر۔ ۳۵۰	بزم سخن۔ ۳۵۶
باد مخالف مثنوی۔ ۱۳۶-۱۳۷-۲۰۱	بزم سخنوراں۔ ۳۱۹
۲۸۴-۲۵۷	بزم غالب۔ ۲۴-۶۲
بازدید۔ ۳۱۹	بنگال میں اردو زبان و ادب۔ ۲۹۱
بازگشت۔ ۳۵۵	بنگال میں غالب شناسی۔ ۷۴
بازیافت۔ ۳۱۹	بوستان خرد۔ ۱۴۵
بازیافت غالب۔ ۹۸	بہادر شاہ ظفر۔ ۲۸۰
باغ دو در۔ ۱۹۵-۲۰۰-۳۵۷	بہادر شاہ ظفر اور ان کا عہد۔ ۲۸۰
باغی ہندوستان۔ ۲۹۱	بہارستان ناز۔ ۲۹۱
باقیات غالب۔ ۱۴۴	بہار غزلیاں۔ ۳۵۶
باندہ اور غالب۔ ۷۴	بہترین ادب۔ ۳۲۰
بتخانہ مسکتم من۔ ۳۱۹	بہترین غزلیوں۔ ۲۸۱
بچوں کے غالب۔ ۸	بھوپال ادب کے آئینے میں۔ ۳۲۰
بچوں کے مرزا غالب۔ ۹	بھوپال اور غالب۔ ۶۱-۷۴-۸۱

پیاو غالب-۲۴

بیاد غالب و فیض - ۶۲

بیاض جمیل۔ ۵۴

بیاض رفعت-۵۴

بیاض غالب (رک دیوان غالب نسخہ

امروہہ (۷۹-۱۴۱-۱۴۲)

میاض غالب کا ایک تحقیقی جائزہ۔ ۵۱۔ ۷۹۔

FAQ

بیان غالب۔ ۱۰۰

بیان میرٹھی۔ ۲۸۱

میان میرٹھی اور غالب - ۶۳

بیان نموداری شان نبوت و ولایت ۷۹-۷۸

FD-36

بیدل اور غالب - ۳۴۲-۳۴۵

ہست و پنج قطعہ ادبی غالب۔ ۳۵۶

پاکستان میں اردو تحقیق۔ ۲۹۱

فتیوں پر چھڑکاؤ۔ ۳۰۳

پیشین رائٹرز اف انڈیا۔ ۲۱۵

پر شین غزل آف غالب۔ ۲۲۰

پرشین لٹرس آف غالب۔ ۲۲۰

بیج آہنگ - ۵۲ - ۱۹۵ - ۲۰۱ - ۲۳۶ - ۲۳۷

155-138-111-149-1505150

٣٧٠_٣٥٨_٣٥٤

بیج آہنگ کا قدیم ترین نسخہ - ۲۵۴

بیچ آہنگ میں مکاتیب غالب۔ ۲۵۴

پروفیسر ال احمد سرور۔ ۲۸۱

پونم آف غالب۔ ۲۲۱

پہچان اور پرکھ۔ ۳۲۰

پیامبر مغفرت (رک مخزن نعت)

مقبول)۔ ۲۲

چونمیران سخن۔ ۶۴

چکر تصویر۔ ۲۴

چکر غالب۔ ۸۳

تاریخ ادب اردو۔ ۲۹۱-۲۹۲

تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند۔ ۲۹۲۔

۲۵۶

تاریخ ادبیات ہندوی و ہندوستانی۔ ۲۹۲

تاریخ جدید لیہ - ۲۹۳

تاریخ و تنقید۔ ۳۲۰

تبرکات غالب۔ ۲۰۳

تجزیہ کلام غالب۔ ۱۴۵-۳۲۸

تحریر و تحلیل۔ ۳۲۰

تحریر و تنقید۔ ۳۲۰

تحرک، دہلی۔ ۱۹۵

تحریک جہاد بطور موضوع سخن۔ ۳۲۰
 تحفہ ماہنامہ۔ ۱۸۴
 تحقیقات۔ ۳۲۰
 تحقیقات حیدری۔ ۳۲۰
 تحقیق اور تنقید۔ ۳۲۱
 تحقیق غالب۔ ۲۸
 تحقیق کی روشنی میں۔ ۳۲۱
 تحقیق نامہ باغ و دور۔ ۲۰۰
 تحقیق و تنقید۔ ۳۲۱
 تحقیق و تنقید جدید۔ ۳۲۱
 تحقیق تصورات۔ ۳۲۱
 تحقیقی مضامین۔ ۳۲۱
 تحقیقی مطالعے۔ ۳۲۱-۳۵۶
 تحقیقی و تاثراتی مضامین۔ ۳۲۲
 تحلیل و تجزیہ شعر فارسی اقبال۔ ۳۵۶
 تحول شعر فارسی غالب دہلوی۔ ۳۵۶
 تخلیقی تنقید۔ ۳۲۲
 تذکرہ اہل دہلی۔ ۲۹۳
 تذکرہ سرور۔ ۱۰۹-۳۳۹-۳۵۷
 تذکرہ شعرا۔ ۲۹۳
 تذکرہ شعراے اردو۔ ۲۸۱
 تذکرہ غالب و غالب پسند آم۔ ۸۳

تذکرہ غوثیہ۔ ۲۸۱
 تذکرہ فرح بخش۔ ۲۹۳
 تذکرہ نادر۔ ۲۸۶-۳۵۷
 تذکیر و تانیث رسالہ۔ ۱۷۶
 ترانہ۔ ۳۰۹
 ترجمان غالب۔ ۹-۱۴۶
 ترجمہ حدائق البلاغت۔ ۲۸۳
 ترجمہ دستنبو۔ ۱۹۵
 ترجمہ غزلیات غالب۔ ۱۹۶-۳۶۰
 ترجمہ کلام غالب (روسی)۔ ۲۳۸
 ترجمہ ہائے متون فارسی بہ زبانہائے
 پاکستان۔ ۳۵۷
 ترکیب بند غالب۔ ۱۹۹-۲۴۴-۲۴۶
 تشریح مکاتیب غالب۔ ۲۵۷
 تصریحات و اشارات۔ ۳۲۲
 تصورات غالب۔ ۲۹
 تصویر خیال۔ ۸۳
 تصویر غالب کی۔ ۸۳-۹۲-۹۹-۱۲۲
 ۱۲۳-۱۲۸-۱۶۸-۱۶۹-۲۲۸
 تضمین دیوان غالب۔ ۲۳-۲۵-۱۵۲
 ۳۴۴
 تضمین غزل غالب۔ ۲۸۰-۲۸۱-۳۰۹

تعارف تاریخ اردو۔ ۲۸۸

تعارف غالب۔ ۹

تعارف مرثیہ۔ ۲۹۳

تعبیر تشریح تنقید۔ ۳۲۲

تعبیر غالب۔ ۱۳۶

تفتہ اور غالب۔ ۶۴

تفسیر غالب۔ ۱۳۶

تفسیر کلام غالب (رک روح کلام غالب)۔

۱۵۶

تفہیم غالب۔ ۶۶-۶۷-۱۳۷

تفہیم و تعبیر۔ ۳۲۲

تقریظ آئین اکبری۔ ۲۰۱

تقریظ غالب۔ ۱۷۵-۱۷۷-۱۷۸-۲۲۲

۲۲۲-۲۵۰-۲۵۱-۲۸۶-۳۰۷-۳۰۹

۳۱۰-۳۳۰

تقریظ گلشن بخار۔ ۳۶۰

تقویم غالب۔ ۹

تلاش غالب۔ ۴۹-۳۳۱

تلاش معیار۔ ۳۲۲

تلاش و تاثر۔ ۳۲۲

تلاش و تحقیق۔ ۳۲۲

تلاش و تعارف۔ ۳۲۳

تلاش و تعبیر۔ ۳۲۳

تلاش و توازن۔ ۳۲۳

تلاذہ غالب۔ ۱۴-۴۹-۶۴-۶۵-۷۰۔

۲۹۲

تلمیحات غالب۔ ۱۶۳

تماشا اور تماشاوی۔ ۸۴

تماشاے اہل کرم۔ ۸۳

تماشاے اہل ہنر۔ ۳۰۳

تمثیلی مشاعرہ۔ ۳۰۳

تمنا پنچ۔ ۳۰۴

تمنا کا دوسرا قدم اور غالب۔ ۵۰

تناسب۔ ۳۲۳

تنبیہ صغیر بلگرامی۔ ۶۹-۲۹۳

تنقیدات عبدالحق۔ ۳۲۳

تنقید اور احتساب۔ ۳۲۳

تنقید اور عصری آگہی۔ ۳۲۳

تنقید اور عملی تنقید۔ ۳۲۳

تنقید اور مجلسی تنقید۔ ۳۲۳

تنقید جدید۔ ۳۲۴

تنقید سے تحقیق تک۔ ۳۲۴

تنقید غالب کے سو سال۔ ۷۷

تنقید کے لیے خاکے۔ ۳۲۴

تہذیب و تخلق۔ ۳۲۶	تنقید نامہ۔ ۳۲۲
تیشہ و شیشہ۔ ۳۲۶	تنقید و تجزیہ۔ ۳۲۲
تیغ تیز۔ ۱۸۷-۲۶۰-۲۶۶۵۲۶۳-۳۶۰	تنقید و تحریک۔ ۳۲۲
تیغ تیز تر۔ ۲۶۵	تنقید و تحلیل۔ ۳۲۲
تیغ ہندی۔ ۶۳	تنقید و تخلق۔ ۳۲۲
ٹریڈیشن اینڈ ریشنلزم ان غالب۔ ۲۲۲	تنقید و تشخیص۔ ۳۲۵
ٹمل ناڈو کے صاحب تصنیف علما۔ ۲۹۳	تنقیدی ادب۔ ۳۲۵
ٹن جنس فروم غالب۔ ۲۲۲-۲۲۶	تنقیدی اشارے۔ ۳۲۵
جادۂ اعتدال۔ ۳۲۶	تنقیدی تجربے۔ ۳۲۵
جاگیر غالب۔ ۹-۱۰	تنقیدی تجزیے۔ ۳۲۵
جامعہ، رسالہ۔ ۸۱	تنقیدی تناظر۔ ۳۲۵
جان غالب۔ ۸۳-۱۳۷-۱۸۵	تنقیدی شہ پارے۔ ۳۲۵
جایزہ کلام غالب (رک جوہر آئینہ)۔ ۲۹	تنقیدی کشمکش۔ ۳۲۵
جایزے۔ ۳۲۷	تنقیدی مضامین۔ ۳۲۵
جدید ادبی جایزے۔ ۳۰۹	تنقیدی مطالعے۔ ۳۲۶
جدید اردو شعر اپر غالب کا اثر۔ ۱۹۲	تنقیدی مقالات۔ ۳۲۶
جدید اردو نثر۔ ۳۲۷	تنقیدی نقوش۔ ۳۲۶
جدید تاریخ ادب اردو۔ ۲۸۸	تنقیدیں۔ ۳۲۶
جدید شرح دیوان غالب۔ ۱۳۷	تنویر ادب۔ ۲۸۸
جدید ہندوستانی ادب کا مختصر خاکہ (روس)۔	توقیت غالب۔ ۱۰۲-۱۲۳
۳۵۳	توضیح المقال فی شرح محشرستان خیال۔ ۶۹
جشن غالب۔ ۳۰۷	توحی اشاریہ غالب نامہ۔ ۹۲

حاشیہ۔ ۳۲۸	جگر کی غزلیہ شاعری۔ ۲۸۱
حاصل مطالعہ۔ ۳۲۸	جلوہ خضر۔ ۶۹-۲۹۴
حافظ و غالب۔ ۶۵	جلوہ میار، میر ٹھہ۔ ۱۵۷
حبیبہ غالب۔ ۱۰	جمنس آف اردو پوٹری۔ ۳۵۱
حدائق الاخلاق۔ ۳۲۸	جنوب کا شعر و ادب۔ ۳۲۷
حدائق النظر۔ ۱۷۶-۳۲۸-۳۲۲	جوہر آئینہ (رک جائزہ کلام غالب)۔ ۲۹
حدیث قدسی۔ ۳۰۹	جوہر آئینہ۔ ۱۴۸
حرف ادب۔ ۳۲۸	جوئے کوثر۔ ۳۲۷-۳۵۷
حرف برہنہ۔ ۳۲۹	جہان غالب۔ ۵۰-۵۷-۹۲-۳۳۵
حروف کی آوازیں اور ان کے اثرات۔ ۳۲۹	چچا غالب۔ ۹
حریت، روزنامہ۔ ۱۹۵	چراغ دہلی۔ ۲۹۴
حسرت موہانی۔ ۲۸۱	چراغ دیر، مثنوی۔ ۱۸-۱۰۳-۱۰۳
حسن خیال۔ ۳۲۹	۱۹۹-۲۰۱-۲۰۶
حضرت صوفی منیری کے نثری	چراغ رہگذر۔ ۳۲۷
کارنامے۔ ۲۸۲	چراغ سخن۔ ۲۹۴-۳۲۷
حضرت غالب اور ان کا کلام۔ ۲۰۲	چند فارسی شعرا۔ ۳۲۷
حقائق۔ ۳۲۹	چند مضامین۔ ۳۲۸
حقائق و بصائر۔ ۳۲۹	چند ممتاز شعرا۔ ۲۹۴
حق جاگیر غالب۔ ۱۰	چند نئے اور پرانے شاعر۔ ۲۹۴-۳۲۸
حکیم فرزانہ۔ ۳۰-۵۴	چہرہ پس چہرہ۔ ۳۲۸
حل المطالب۔ ۶۳-۱۴۸	چھان بین۔ ۳۲۸
حل غوامض۔ ۳۲۹	چھیڑ غالب سے چلی جائے۔ ۸۴

حل کلیات اردو۔ ۱۴۸	خطوط غالب کا تنقیدی مطالعہ۔ ۱۷۸۔
حل کلیات غالب۔ ۱۴۸	۳۳۱۔ ۳۲۲۔ ۳۱۶
حیات جاوید۔ ۲۸۲	خطوط غالب کے مختلف ایڈیشن۔ ۱۷۸
حیات دبیر۔ ۲۸۲	خمسہائے غزل قدسی۔ ۳۰۹
حیات غالب۔ ۱۰۔ ۱۱۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۲۲۶	خندہ گل۔ ۲۹۵
حیات غالب کا ایک باب۔ ۱۱	خمسہ غالب (رک خمس غالب)۔ ۳۱۱
حیات و ایجادات مرزا غالب (روسی)۔ ۲۳۶	خوش مطالب۔ ۱۴۸
حیات غالب کے سترہ سال۔ ۱۱	خوش معرکہ زیبا۔ ۲۹۵
خاش و خمناش۔ ۳۲۹	خلاصہ دستنبو۔ ۱۹۸
خاندان لوہارو کے شعرا۔ ۶۵	خیابان غالب۔ ۵۰
خطبی۔ ۳۰۴	داستان تاریخ اردو۔ ۲۹۵
خزینۃ العلوم فی متعلقات المنظوم۔ ۲۹۵	دافع ہدیہ۔ ۲۶۱
خطبات گارساں۔ ۳۳۰	دایرة المعارف فارسی۔ ۳۵۷
خطوط پنجبر۔ ۳۰۵	دبستان غالب۔ ۵۰
خطوط غالب۔ ۹۹۔ ۱۷۴۔ ۱۷۵۔ ۱۷۸۔	دبیر اور شمس آباد۔ ۲۹۴
۱۷۹۔ ۲۵۶۔ ۲۷۰۔ ۳۰۷۔ ۳۱۳۔ ۳۳۱۔	درس غالب۔ ۱۱۵
۳۵۰۔ ۳۴۲	درفش کاویانی (رک قاطع برہان)۔ ۸۱۔
خطوط غالب فنی تجزیہ۔ ۴۵	۲۳۷۔ ۲۶۰۔ ۲۶۱۔ ۳۳۱۔ ۳۵۹
خطوط غالب کا اسلوب۔ ۱۹۲۔ ۳۳۸۔	دساتیر۔ ۵۲۔ ۲۶۷۔
۳۴۵	دست فکر۔ ۳۳۰
خطوط غالب کا تحقیقی مطالعہ۔ ۳۴۰۔ ۳۵	دستنبو۔ ۵۲۔ ۵۸۔ ۱۹۵۔ ۱۹۷۔ ۱۹۸۔ ۲۱۱۔
خطوط غالب کا تحقیقی اور تنقیدی مطالعہ۔ ۱۹۲	۲۳۷۔ ۲۵۲۔ ۲۵۴۔ ۲۵۵۔ ۳۱۰۔ ۳۲۱۔

دی گریٹ ریلیں۔ ۳۵۱	۳۵۷-۳۵۵
دی نیواسکول آف اردو لٹریچر۔ ۳۵۱	دستبور سالہ۔ ۲۰۲
دیوان اول اردو۔ وحشت۔ ۲۵	دعاے صباح مثنوی۔ ۱۸-۵۵-۷۹-۲۲۰
دیوان باقر۔ ۳۵۷	۲۲۳-۲۵۱-۲۸۴-۳۱۷-۳۶۱
دیوان تسکین۔ ۸۱	دفتر بمثال۔ ۲۹۶-۳۰۹
دیوان خادم۔ ۳۵۸	دکنی کی مخصوص شعری اصناف۔ ۳۳۰
دیوان ذوق۔ ۳۰۹	دل کا دبستان شاعری۔ ۲۹۵
دیوان ریاض۔ ۲۵	ذمر زاسد اللہ خاں غالب۔ ۲۲۹
دیوان ریختہ غالب۔ ۵۸-۱۱۵	دمغ الباطل مثنوی۔ ۲۵۲-۲۸۰-۳۶۰
دیوان غالب۔ ۷۰-۸۰-۹۹-۱۰۰	دو آہنگ۔ ۲۵
۱۱۸-۱۱۹-۱۲۴-۱۳۰-۱۳۶-۱۳۸-۱۶۹	دود چرخ محفل۔ ۶۶-۸۴
۲۳۷-۲۶۸-۲۷۲-۲۷۵-۲۸۵-۲۹۱	دہلی کا ایک یادگار آخری مشاعرہ۔ ۲۹۵
۲۹۴-۳۱۲-۳۲۸-۳۴۴	دہلی کی آخری شمع۔ ۲۹۵
دیوان غالب۔ آثار نسخہ۔ ۲۴۵	دھنویں کے آنچل۔ ۳۰۴
دیوان غالب اردو۔ ۶-۱۹-۵۸-۷۶-۷۹	دی انڈین سلسلے۔ ۳۵۱
۹۷-۱۳۳-۱۳۸-۱۶۶-۲۳۵-۳۲۱	دی پرائم آف اسٹائل اینڈ ٹیکنیک ان
دیوان غالب اردو مع شرح۔ ۱۴۹-۱۵۰	غالبس پوٹس۔ ۲۲۲
۲۸۱	دیدار غالب۔ ۵۰
دیوان غالب اور غالب کی غزل۔ ۳۵	دی لائف اینڈ اوڈس آف غالب۔ ۲۲۲
دیوان غالب بخط غالب (رک نسخہ عرشی	دی ملاؤی آف این انجل۔ ۲۲۲
زادہ)۔ ۱۲۱	دید و دریافت۔ ۲۳۰
دیوان غالب بدایونی ایڈیشن۔ ۱۲۸-۱۳۸-۲۸۶	دیدہ بینا۔ ۳۳۰

- دیوان غالب بنگلہ۔ ۲۲۶
- دیوان غالب پاکٹ ایڈیشن۔ ۱۲۹۔ ۱۳۰۔ ۱۷۰
- دیوان غالب مصور۔ ۱۶۵۔ ۱۶۷
- دیوان غالب مع مضامین۔ ۱۲۶
- دیوان غالب نسخہ آسی۔ ۱۲۰۔ ۱۲۲
- دیوان غالب نسخہ آصفیہ۔ ۳۱۵
- دیوان غالب نسخہ امروہہ (رک بیاض
- غالب)۔ ۳۹۔ ۵۱۔ ۵۴۔ ۷۹۔ ۱۲۱۔ ۳۱۴
- دیوان غالب نسخہ انجمن۔ ۱۲۸
- دیوان غالب نسخہ بھوپال ثانی (رک نسخہ
- امروہہ)۔ ۳۲۲
- دیوان غالب نسخہ پنجاب یونیورسٹی۔ ۳۲۷
- دیوان غالب نسخہ حامد علی خاں۔ ۱۱۷
- دیوان غالب نسخہ حمیدیہ۔ ۴۳۔ ۵۴۔ ۷۴۔
- ۱۱۷۔ ۱۱۹۔ ۱۲۰۔ ۱۲۵۔ ۱۳۷
- دیوان غالب نسخہ شیرانی۔ ۸۱۔ ۱۲۰۔ ۱۲۱
- دیوان غالب نسخہ عرشی۔ ۵۱۔ ۸۶۔ ۱۲۴۔
- ۱۳۴۔ ۱۳۷۔ ۲۸۵
- دیوان غالب نسخہ عرشی زادہ (رک بخط
- غالب)۔ ۵۱۔ ۱۲۱
- دیوان غالب نسخہ قدوائی۔ ۱۴۲
- دیوان غالب کی ہندی فرہنگ۔ ۲۷۱
- دیوان غالب ہندی۔ ۲۷۰۔ ۲۷۱
- دیوان غالب پشتو۔ ۲۲۹
- دیوان غالب پنجابی۔ ۲۳۰
- دیوان غالب تاریخ وابر۔ ۱۲۳
- دیوان غالب ٹائپ میں۔ ۱۶۶
- دیوان غالب جاپانی۔ ۲۳۲
- دیوان غالب چیک۔ ۲۳۷
- دیوان غالب ردیف ن۔ ۱۴۰
- دیوان غالب ردیف ی۔ ۱۴۰۔ ۱۴۹
- دیوان غالب سے متعلق قلمی نسخوں کا
- تنقیدی مطالعہ۔ ۱۹۲
- دیوان غالب صدی ایڈیشن۔ ۱۱۶۔ ۱۲۷۔
- ۳۱۴
- دیوان غالب طاہر ایڈیشن۔ ۱۱۸۔ ۱۱۹۔ ۱۵۷
- دیوان غالب عکسی۔ ۱۶۶
- دیوان غالب (فارسی)۔ ۲۵۳۔ ۲۵۴
- دیوان غالب فارسی مع ترجمہ۔ ۱۹۶
- دیوان غالب کا عروضی تجزیہ۔ ۳۳۲
- دیوان غالب کامل۔ ۱۲۳
- دیوان غالب مرہٹی۔ ۲۶۹

دیوان غریب۔ ۳۰۹

دیوان معروف۔ ۳۳۹

دیوان ناظم۔ ۱۱۰

دیوان ہاجر دہلوی۔ ۶۹

ڈاکٹر اقبال سے معذرت کے ساتھ۔ ۳۰۴

ڈاکٹر سید عبداللہ بطور غالب شناس۔ ۱۸۹

ڈاکٹر فرمان فتحپوری بطور غالب شناس۔ ۱۸۹

ڈاکٹر وحید قریشی بطور غالب شناس۔ ۱۸۹

ڈانس آف اسپارکس۔ ۲۱۱

ڈسٹرکٹنگ ورڈس۔ ۲۱۲

ذکر غالب۔ ۱۱-۱۲-۷۰-۷۱-۲۷۱-۳۳۱

ذکر غالب ذکر عبدالحق۔ ۶۶

ذکر و فکر۔ ۳۳۰

ذکر و مطالعہ۔ ۳۳۰

ذوق ادب اور شعور۔ ۳۳۱

ذوق اور ان کا کاویہ۔ ۳۶۳

ذوق و جستجو۔ ۳۳۱

ذوق سوانح اور انتقاد۔ ۲۸۲

راحت روح۔ ۲۸۲

رازدان حیات حسرت موہانی۔ ۲۸۲

راپور انتھالوجی۔ ۳۵۱

رباعیات عمر خیام۔ ۲۳۹

رباعیات غالب۔ ۱۹۶

ربیعین اثنین فغنی سیون۔ ۳۵۱

رسالہ نقوش میں ذخیرہ غالبیات۔ ۹۲

رسالہ شرح دعائے صباح عرف نور کا ترکا۔

۱۹۶

رستخیز بیجا۔ ۱۹۷

رہسرخزان دیوان غالب۔ ۲۳۲

رشتات صغیر۔ ۶۹

رشید احمد صدیقی آثار و اقدار۔ ۲۸۲

رشید احمد صدیقی کے تنقیدی مضامین۔

۳۳۱

رقص تماشا۔ ۳۰۴

رقعات بنی پرشاد۔ ۳۵۸

رقعات غالب۔ ۱۸۵-۲۰۱

رکارڈ ان کمپوریشن آف غالب

سنٹری۔ ۲۲۱

رموز غالب۔ ۵۱-۱۵۱

رموز کلام غالب۔ ۱۵۱

رنج میر ٹھی۔ ۲۸۲

رنگین غالب فریم۔ ۱۶۷

روایت کی اہمیت۔ ۳۳۱

روح المطالب۔ ۱۵۲

روح تنقید۔ ۳۲۶	ساطع برہان۔ ۱۷۶۔ ۲۶۳
روح غالب۔ ۱۲۔ ۱۰۰۔ ۱۵۲۔ ۲۳۸	سب رس حیدر آباد۔ ۲۰۰۔ ۲۳۸
روح کلام غالب۔ ۹۹	سبد باغ دو در۔ ۲۳۶۔ ۲۴۷
روح کلام غالب (رک تفسیر کلام غالب)۔ ۱۵۳۔ ۱۵۲	سبد چیں۔ ۱۱۔ ۲۳۶۔ ۲۴۷۔ ۲۶۳
روز روشن۔ ۳۵۸	خن شعر۔ ۲۹۶
روز مرہ اور محاورہ غالب۔ ۸۱۔ ۱۶۳	سرخور ان چشم دیدہ۔ ۳۵۸
روند او مقدمہ غالب۔ ۶۶۔ ۹۸۔ ۱۰۸	سرخور ان غزل۔ ۳۳۱
رہنمائے سیر دہلی۔ ۲۹۵	سرخور ان گجرات۔ ۲۹۶
رہنمائے طالب خلاصہ مکاتیب غالب۔ ۴۵	سر اپا خن۔ ۲۹۶۔ ۳۳۹
ریاست ٹونک اور اردو شاعری۔ ۲۹۶	سر زمین ہند۔ ۳۵۸
ریاض الافکار۔ ۴۹۔ ۳۵۸	سر گذشت غالب۔ ۵۔ ۱۲۔ ۲۴۲
ریاض الفردوس۔ ۲۵۸۔ ۲۹۶	سر ل غالب۔ ۲۷۲
ریاض نادریہ۔ ۳۰۱۔ ۳۲۳	سر مہ بینش مثنوی۔ ۲۰۱
ریختہ غالب۔ ۱۴۰	سرود غالب۔ ۱۴۱۔ ۱۴۲
ریڈنگس فروم غالب۔ ۲۲۱	سرود غیبی المسمی بہ خیابان توارخ۔ ۲۹۶
زاویے۔ ۳۳۱	سرور ریاض یا سیر دہلی۔ ۲۹۷
زبان ریختہ۔ ۲۹۷	سرود صنوبر۔ ۱۵۳
زمانہ (نگم کا)۔ ۹۸	سعادت یار خال رنگیں۔ ۲۸۳
زمانہ کی غالبیات۔ ۹۸	سلکٹڈ ور سز آف مرزا غالب۔ ۲۲۱
زیر غور۔ ۳۳۱	سلکشنس فروم غالب۔ ۲۲۱
سازاودھی میں نغمہ غالب۔ ۲۲۲	سلکشنس فروم غالب اینڈ اقبال۔ ۲۲۱
	سلکشنس فروم غزل آف غالب۔ ۲۲۱

سنگ و خشت۔ ۲۰۴

سین فارسیہ کا حال۔ ۲۰۵

سوالات عبدالکریم۔ ۱۹۔ ۱۸۷۔ ۲۶۰

۲۶۵۔ ۲۶۲

سولہ شعرا کے تراجم۔ ۲۰۶

سہرے غالب و ذوق کے۔ ۳۶۔ ۶۸

۳۰۹۔ ۳۲۰

سو و نیر یوم غالب۔ ۲۵

سہو و سراغ۔ ۳۳۱

سید مسعود حسن رضوی ادیب۔ ۲۸۳

سید وقار عظیم بطور غالب شناس۔ ۱۹۰

سیر المصنفین۔ ۲۹۷

سیر غالب۔ ۱۳

شارحین دیوان غالب کی شروح کا تقابلی

مطالعہ۔ ۱۹۲

شارحین غالب کا تنقیدی مطالعہ۔ ۶۶۔ ۶۷

شاعر ماہنامہ۔ ۸۱۔ ۱۳۸

شاعر اعظم غالب۔ ۲۶۹

شاعر مشہور ہند۔ ۲۳۶

شبہ غالب۔ ۳۱۸

شخصیات و مباحث۔ ۲۹۷۔ ۳۳۲

شخصیت تنقید و تمثیل نگاری۔ ۳۳۲

شراب کہنہ۔ ۳۳۲

شرح انتخاب غزلیات غالب۔ ۱۳۹

شرح دعائے صبح (رک نور کا ترکا)

شرح دیوان غالب ردیف ن، ی۔ ۱۳۸

شرح دیوان اردوے غالب۔ ۱۳۴۔ ۱۵۴

۱۵۵۔ ۱۵۷۔ ۱۶۲۔ ۲۸۲

شرح دیوان غالب۔ ۱۵۳۔ ۱۵۴۔ ۱۵۶

۲۶۹۔ ۳۰۷

شرح دیوان غالب جدید۔ ۱۵۳۔ ۳۲۳

شرح دیوان غالب ہندی۔ ۲۷۲۔ ۲۷۳

شرح طباطبائی۔ ۱۵۲۔ ۱۵۳

شرح غالب۔ ۱۳۹

شرح کلام غالب۔ ۱۵۶۔ ۱۵۷

شرح غزلیات غالب۔ ۱۹۹۔ ۲۳۸

شرح نکات غالب۔ ۳۴۴

شرق سرخ، رسالہ۔ ۲۳۶

شش جہات غالب منظوم۔ ۱۹۶

شعاع مہر۔ ۳۱۰

شعر الجہم۔ ۳۵۹

شعر الہند۔ ۲۹۷

شعر پہ شوشہ۔ ۱۶۷

شعر غیر شعر اور نثر۔ ۳۳۲

صلاے عام ہے یا ران نکتہ واں کے لیے۔ ۱۳

صہبای ایک مختصر تعارف۔ ۲۸۳

طبقات شعراے ہند۔ ۲۹۸

طرز غالب۔ ۳۵-۳۴۵

طور کلیم۔ ۳۵۹

طوطیان ہند۔ ۶۷

ظہوری اور غالب۔ ۳۴۲-۳۵۶

عالم بالا سے غالب کے خطوط۔ ۸۴

عثمانیہ مجلہ، حیدر آباد۔ ۱۳۸

عبدالرحمان بجنوری حیات و ادبی

کارنامے۔ ۱۹۳

عرض ہنر۔ ۱۰۰

عرضی بہ گزارش حال پر ملال۔ ۳۳۲

۳۳۵

عرفان غالب۔ ۱۰۱-۱۰۲

عروضی اور فنی مسائل۔ ۳۳۲

عطر اگہی۔ ۳۳۲

عطر مجموعہ۔ ۳۳۳

عظمت غالب (رک غالب کی

عظمت)۔ ۱۰۲

عظمت غالب، فکر و فن۔ ۱۰۲

عکس خطوط غالب۔ ۱۶۹

شعر فارسی در ہند و پاکستان۔ ۲۵۹

شعر و ادب۔ ۳۳۲

شعر و شاعر۔ ۳۳۲

شعور اور لا شعور کا شاعر غالب۔ ۳۵

شکاری عورتیں۔ ۳۰۴

شمشیر تیز تر۔ ۲۶۶

شمع انجمن۔ ۳۵۹

شیم خن۔ ۲۹۷

شوکت تھانوی۔ ۲۸۳

شہر آشوب۔ ۲۹۷

شہر بنارس مثنوی۔ ۶۷

شہر چارہ گراں۔ ۲۹۷

شہرت عامہ۔ ۵۱

شہرت غالب بہ گیتی۔ ۱۰۰

شہنشاہ خن مرزا غالب۔ ۳۵

شیخ محمد اکرام حیات و ادبی خدمات۔ ۱۹۳

شیدا۔ ۲۳۵

صبح امید ماہنامہ۔ ۶۲

صبح گلشن۔ ۳۵۹

صحیفہ غالب۔ ۱۵۷

صحیفہ لاہور۔ ۳۵۵

صغیر بلگرامی حیات اور کارنامے۔ ۲۸۳

عکس غالب۔ ۱۸۵	غالب اثر قل قلم۔ ۲۱۳۔ ۳۵۰
علامہ اقبال کی فارسی غزل۔ ۲۸۳	غالب احوال و آثار۔ ۱۱۲
علم بیان۔ ۳۳۳	غالب اردو غزل۔ ۳۶
علم و فن مجلہ، دہلی۔ ۸۰	غالب اگر۔ ۲۷۳
علی گڑھ میگزین۔ ۹۷۔ ۱۰۹۔ ۱۸۳۔ ۲۵۶	غالب الاخبار۔ ۲۰۳
۳۳۶	غالب البم۔ ۱۶۸
عقائے معانی۔ ۱۵۷	غالب انسان اور شاعر۔ ۸۵
عود ہندی (رک مہر غالب)۔ ۷۔ ۲۹	غالب انسائیکلو پیڈیا (رک جہان
۱۷۸۵۱۷۵۔ ۲۳۶۔ ۲۳۷۔ ۲۶۳۔ ۲۹۷	غالب)۔ ۹۲
۳۱۵۔ ۳۳۲۔ ۳۳۷	غالب ان کی شاعری اور فن۔ ۱۹۳
عہد غالب کا تہذیبی اور تنقیدی مطالعہ۔ ۱۹۱	غالب اور آہنگ غالب۔ ۳۶۔ ۳۳۵
عیار الشعر۔ ۳۵۹	غالب اور آزر دہ۔ ۳۳۵
عیار غالب۔ ۱۰۲۔ ۱۹۹	غالب اور ابوالکلام۔ ۶۷۔ ۸۱
غالب، رسالہ۔ ۲۰۲۔ ۲۰۳۔ ۳۳۹	غالب اور اس کا عہد۔ ۷
غالب۔ ۱۳۔ ۵۱۔ ۶۷۔ ۸۲۔ ۸۵۔ ۹۹	غالب اور اس کی شاعری۔ ۳۶
۱۰۳۔ ۱۲۱۔ ۱۹۶۔ ۱۹۷۔ ۲۱۰۔ ۳۳۶	غالب اور اقبال کی متحرک جمالیات۔ ۶۷
غالب (ہندی)۔ ۲۷۲	غالب اور اقبال کے کلام کا انتخاب۔ ۶۸
غالب آشفہ سر۔ ۵۱	غالب اور انقلاب سن ستاون۔ ۱۹۷۔ ۱۹۸۔
غالب آشفہ نوا۔ ۵۲	۲۹۸
غالب آگہی۔ ۱۳	غالب اور انقلاب ستاون کا تحقیقی
غالب ابتدای دور۔ ۳۵۔ ۳۸۔ ۱۹۳	جایزہ۔ ۱۸۸
غالب اپنے آئینے میں۔ ۵۷	غالب اور ان کے معترضین۔ ۶۸

- غالب اور انیس۔ ۸۲
- غالب اور انیس ایک تقابلی مطالعہ۔ ۶۸
- غالب اور وحدت الوجود۔ ۳۱
- غالب اور بجاوت۔ ۳۰
- غالب اور ہاجر۔ ۶۹
- غالب اور بنگال۔ ۷۵
- غالب اور یوپی۔ ۳۴۲
- غالب اور تصوف۔ ۳۰-۳۱-۷۵
- غالب اے کرٹیکل انٹروڈکشن۔ ۲۱۳
- غالب اور حیدر آباد۔ ۷۵
- غالب اے کرٹیکل ایپری سی ایشن اف ہر
- غالب اور دوسرے مضامین۔ ۳۳۳
- لائف اینڈ اردو پوسٹری۔ ۲۱۳
- غالب اور ذال مجسم۔ ۱۰۶-۱۰۸-۳۳۵
- غالب ایک جائزہ۔ ۱۹۳
- غالب اور ذکا۔ ۶۸
- غالب ایک مطالعہ۔ ۳۷-۳۸
- غالب اور ذوق۔ ۳۱۴
- غالب ایکیٹنٹ اردو پوسٹ۔ ۲۱۴
- غالب اور سرور۔ ۶۸
- غالب اینڈ ایشین فکٹی سیون۔ ۲۱۳
- غالب اینڈ گونے۔ ۳۰۳
- غالب اور شاہان تیموریہ۔ ۶۸
- غالب اینڈ کمپنی پرائیویٹ لمیٹڈ۔ ۳۰۳
- غالب اور صفیر بلگرامی۔ ۶۹
- غالب اینڈ ہرپوسٹری۔ ۲۱۳
- غالب اور صہبائی۔ ۳۲۱
- غالب بانٹاڈنو۔ ۱۰۴
- غالب اور عصر غالب۔ ۷۷-۷۸-۲۸۷
- غالب برانہ مان۔ ۸۵
- غالب اور غدر۔ ۳۵۲
- غالب بلیو گرافی۔ ۹۲-۹۳
- غالب اور فن تنقید۔ ۴۵-۸۲
- غالب بہ حیثیت اردو شاعر اور مکتوب نگار۔ ۱۰۴
- غالب اور گاندھی۔ ۳۴۲
- غالب بہ حیثیت محقق۔ ۳۱
- غالب اور مجروح۔ ۶۹
- غالب بہ صد انداز۔ ۱۰۵
- غالب اور مجنوں۔ ۱۰۸
- غالب بے نقاب۔ ۲۷۳
- غالب اور مسئلہ تذکیر و تانیث۔ ۳۳۵
- غالب اور مطالعہ غالب۔ ۳۶-۳۷-۳۳۵

- غالب پر بیدل کے اثرات۔ ۱۸۸
- غالب پر چند تحریریں۔ ۱۰۵
- غالب پر چند مقالے۔ ۵۲
- غالب پر چند تحقیقی مطالعے۔ ۷۹
- غالب پریشان۔ ۱۴
- غالب پس منظر پیش منظر۔ ۷۷
- غالب پینسلین کارڈ کلنڈر وغیرہ۔ ۱۶۷
- غالب پی ٹی کورس پر۔ ۸۵
- غالب پمشن فلاؤر۔ ۲۱۶
- غالب تاریخ کے آئینے میں۔ ۱۵
- غالب تب اور اب۔ ۷۷
- غالب تشریح و مطالعہ۔ ۳۸
- غالب تصویر کا دوسرا رخ۔ ۵۸-۸۱
- غالب تقلید اور اجتہاد۔ ۳۸
- غالب تھرماس۔ ۱۶۷
- غالب ٹرانسلیشن آف ٹوئی فائیو ورسز۔ ۲۱۶
- غالب جنھوں ہر کوی چنگا آکھے۔ ۲۳۰
- غالب چتر اولیٰ۔ ۲۷۳
- غالب چچا۔ ۸۶
- غالب چہ ہر خوک ٹے دای بنہ۔ ۲۲۹
- غالب حالات و انتخاب۔ ۱۴۰
- غالب حالی اور اقبال کا موازنہ۔ ۳۵۰
- غالب حقیقت کے آئینے میں۔ ۵۸
- غالب حیات اور شاعری۔ ۳۸
- غالب خستہ۔ ۸۶
- غالب خستہ کے بغیر۔ ۸۶
- غالب ورون خانہ۔ ۱۵
- غالب دہلوی اقبال لاہوری اور خیال
- امروہوی میری نظر میں۔ ۶۹
- غالب دیاں غزلاں۔ ۲۴۰
- غالب دی پوسٹ اینڈ ہز اتج۔ ۲۱۷
- غالب دی مین دی ٹائمس۔ ۲۱۶
- غالب دی مین اینڈ ہز ورس۔ ۲۱۶
- غالب ڈائری۔ ۱۶۸
- غالب ذاتی تاثرات کے آئینے میں۔ ۱۰۵
- غالب راجستھانی میں۔ ۹۳
- غالب روربریشن۔ ۲۱۷
- غالب رویس ہم سلف۔ ۲۱۷
- غالب زندہ ہے۔ ۵۲-۲۶۹
- غالب سب اچھا کہیں جسے۔ ۷۷-۲۲۶
- ۲۴۱
- غالب سراہی۔ ۲۵
- غالب فلاسوفی آف بیوٹی۔ ۲۱۶
- غالب سلکٹڈ پوٹس۔ ۲۱۰-۲۱۵

غالب فکر و فن۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۱۰۵	غالب سلکٹڈ غزلس۔ ۲۱۶
غالب فکر و فن کے آئینے میں۔ ۴۰	غالب سنٹری سیلیریشنز۔ ۲۱۴
غالب کا ادبی شعور۔ ۱۹۳	غالب سے اقبال تک۔ ۳۳۳
غالب کا ایک مشتاق شاگرد بالکلندہ میسر۔ ۷۰	غالب سے فراز تک۔ ۶۹
غالب کا اردو املا۔ ۱۷۸۔ ۲۸۹	غالب سے متعلق کتابیں۔ ۲۹۲
غالب کا پیار۔ ۸۷	غالب سے معذرت کے ساتھ۔ ۸۶
غالب کا ترجمہ، بنگلہ۔ ۲۲۶	غالب سے محکام۔ ۲۵
غالب کا تنقیدی شعور۔ ۴۶	غالب سوانح اور انتقاد۔ ۱۵۔ ۱۶
غالب کا خصوصی مطالعہ۔ ۴۰	غالب شاعر امروز و فردا۔ ۷۸
غالب کا ذوق تماشا۔ ۳۱	غالب شخص اور شاعر۔ ۳۸۔ ۳۹
غالب رابطہ فرنگ۔ ۶۱	غالب شخصیت و کردار۔ ۱۶
غالب کا سال پیدائش۔ ۱۰۲۔ ۳۱۹	غالب شکن۔ ۵۹
غالب کا سائنسی شعور۔ ۳۲	غالب شکن اور نیاز۔ ۷۹
غالب کا سکھ۔ ۱۸۔ ۱۱۲۔ ۳۳۱	غالب شناس مالک رام۔ ۷۰
غالب کا شعری فن۔ ۱۹۳	غالب شناسی۔ ۳۹۔ ۱۰۳۔ ۱۹۹۔ ۲۳۹
غالب کا صحیفہ منسوخ۔ ۱۰۱۔ ۳۲۹	۳۳۰۔ ۳۳۰
غالب کا عظیم المرتبت شاگرد حفیظ بکرامی۔	غالب شناسی کے کرشمے۔ ۵۹
۷۰۔ ۱۹۳	غالب صدی میگزین۔ ۱۰۵
غالب کا علمی سرمایہ۔ ۳۲	غالب طغرا۔ ۱۶۸
غالب کا غیر متداول کلام۔ ۱۹۳۔ ۲۷۹	غالب غالب۔ ۱۰۵
غالب کا فن۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۳۳۶	غالب غالب غالب۔ ۳۹
غالب کا فلسفہ۔ ۹۹۔ ۱۰۸۔ ۳۱۹۔ ۳۲۳	غالب فخر روزگار دلی۔ ۷۵

غالب کی بعض تصانیف کے بارے میں

۳۲۸-۳۳۰

۷۹۔

غالب کا فن اور اس کا نفسیاتی پس منظر۔ ۴۱

غالب کی تاریخ گوی۔ ۲۸۲-۳۳۴

غالب کا فنکارانہ شعور۔ ۳۲

غالب کی تخلیقی تخیل۔ ۳۲

غالب کا لطیفہ۔ ۳۲۹-۳۳۵

غالب کی تنقید کا مطالعہ۔ ۱۹۳

غالب کا مذہب۔ ۹۹-۱۰۳-۲۴۹

غالب کی تہذیبی شخصیت۔ ۳۲

غالب کا مجسمہ۔ ۱۶۹

غالب کی جمالیات۔ ۳۲-۳۴-۳۷

غالب کا مقدمہ پنشن۔ ۱۶-۱۰۷-۳۲۷

غالب کی خوش بیانی۔ ۳۴۶

غالب کا منسوخ دیوان۔ ۱۲۰

غالب کی دلی۔ ۷۵

غالب کا ویہ کا اودھی روپ۔ ۲۲۴

غالب کی رباعی (رک رباعیات غالب)۔

غالب کچھ جائزے۔ ۱۰۶

۲۵۳

غالب کچھ مضامین۔ ۱۰۶

غالب کی سوربایاں (روسی)۔ ۲۳۷

غالب کو برا کیوں کہو۔ ۲۵

غالب کی رہگذر۔ ۲۵

غالب کو لاج۔ ۱۶۸

غالب کی زمینوں میں پچیس سلام۔ ۲۶

غالب کون۔ ۵۹

غالب کی زندگی۔ ۱۷

غالب کون ہے۔ ۵۹-۸۷

غالب کی شاعری۔ ۲۷۲-۲۷۸-۳۳۰

غالب کہ ہر کس آیا ساڈائیت۔ ۲۲۵

غالب کی شاعری کا فکری آہنگ۔ ۱۹۳

غالب کی آپ بیتی۔ ۵-۳۹-۲۱۷

غالب کی شاعری کا نفسیاتی مطالعہ۔ ۴۱

غالب کی اردو اور فارسی شاعری کا تقابلی

غالب کی شاعری میں استعارے کا نظام۔

مطالعہ۔ ۱۹۳

۱۹۴

غالب کی اصلاحیں۔ ۱۶-۱۰۰-۳۳۶

غالب کی شاعری میں تشبیہات و

غالب کی امیجری۔ ۱۸۸-۱۹۳

استعارات۔ ۱۶۳

غالب کی باتیں۔ ۱۶

غالب کی شخصیت اور شاعری۔ ۴۱	ترجمہ (جرمن)۔ ۲۳۴
غالب کی شناخت۔ ۵۵	غالب کے اردو مکاتیب۔ ۲۳۷
غالب کی شوخیاں۔ ۸۷-۵	غالب کے استعارات۔ ۳۴۴
غالب کی عظمت (رک عظمت غالب)۔	غالب کے اشعار فارسی کا مجموعہ۔ ۲۴۷
۷۹-۸۰-۱۰۹-۳۲۵-۳۲۶-۳۳۳	غالب کے بہترین پانچ شعر۔ ۱۴۱
۳۳۵-۳۳۶-۳۳۸-۳۴۴	غالب کے بہترین سو شعر۔ ۱۴۲
غالب کی غزل۔ ۳۱۹-۳۴۶-۳۵۰	غالب کے پتر۔ ۲۷۳-۲۷۵
غالب کی قصیدہ نگاری۔ ۲۸۹-۲۹۰	غالب کے تخلیقی سرچشمے۔ ۳۳
غالب کی فارسی مثنوی چراغ دیر۔ ۲۰۴	غالب کے چند نقاد۔ ۷۱
غالب کی فارسی نظم و نثر (روسی)۔ ۲۳۷	غالب کے چنے ہوئے شعر۔ ۲۷۴
غالب کی کویتا۔ ۲۷۳-۲۷۵	غالب کے خطوط کا سماجیاتی مطالعہ۔ ۱۹۴
غالب کی کہانی۔ ۱۷	غالب کے خطوط میں عصری حیثیت۔ ۱۹۴
غالب کی کہانی خود اس کی زبانی۔ ۶	غالب کے ڈرامے۔ ۸۷-۸۸-۲۸۳
غالب کی کہانی اسی کی زبانی۔ ۲۷۴	غالب کے رومان۔ ۸۸
غالب کی مہر۔ ۱۰۹-۱۱۸-۱۶۸	غالب کے سات رنگ۔ ۳
غالب کی نادر تحریریں۔ ۲۵۵	غالب کے سوانداز۔ ۱۶۸
غالب کی نثر۔ ۸۲-۱۰۶-۱۹۴-۲۹۲	غالب کے سوا سو شعر۔ ۱۴۲
غالب کی واپسی۔ ۸۸	غالب سو شعر۔ ۱۴۲
غالب کی ہندوستانییت۔ ۳۳	غالب کے سونشتے۔ ۱۴۳
غالب کے اثرات شعراے مابعد پر۔ ۱۸۸	غالب کے غیر مطبوعہ کلام کی تفصیل اور
غالب کے اردو خطوط کا تنقیدی مطالعہ۔ ۱۹۴	مکمل شرح۔ ۱۵۳
غالب کے اردو فارسی کلام کا	غالب کے فارسی کلام پر ناقدانہ نظر۔ ۲۴۸

غالب کے فارسی کلام پر ناقدانہ نظر کا جائزہ۔ ۱۸۹	غالب نامہ۔ ۸۔ ۳۰۔ ۵۱۔ ۵۳۔ ۱۲۲
غالب کے فارسی خطوط۔ ۲۵۵	غالب نامہ مجلہ دہلی۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۲۰۳
غالب کے کلام میں الحاقی عناصر۔ ۸۰	غالب نامہ کا تجزیاتی مطالعہ۔ ۹۳
غالب کے لطیفے۔ ۶۔ ۲۹۱۔ ۳۰۰۔ ۳۱۵	غالب نکتہ میں۔ ۱۶
۳۲۹۔ ۳۲۷	غالب نکتہ داں۔ ۱۶
غالب کے معنوی اساتذہ۔ ۷	غالب نما۔ ۷۔ ۵۳
غالب کے مقلعے۔ ۳۲۸	غالب و ذکا کی مراسلت۔ ۲۵۵
غالب کے مکاتیب کا نثری اسلوب۔	غالب و رنر۔ ۲۲۱
۱۹۳۔ ۳۱۲	غالب و کتو اور کریتو۔ ۲۷۳
غالب کے نثری متون۔ ۲۹۱	غالب ہز لائف اینڈ پرشین پوسٹری۔ ۲۱۳
غالب کے نثر۔ ۳۱۱	غالب ہز لائف اینڈ تھاٹ۔ ۲۱۳
غالب کے نقاد۔ ۱۹۳	غالب ہز لائف اینڈ لٹرس۔ ۲۱۳
غالب کے نئے خطوط۔ ۸۸	غالبیات۔ ۹۳
غالب گورو۔ ۲۷۴۔ ۲۷۵	غالبیات اور ہم۔ ۷۰
غالب لائف اینڈ ورکس۔ ۲۱۵	غالبیات چند شخصی اور غیر شخصی
غالب لوز۔ ۲۱۵	حوالے۔ ۵۳
غالب مدح و قدح کی روشنی میں۔ ۶۰	غالبیات چند عنوانات۔ ۵۳
غالب مزاح کی زد میں۔ ۸۸	غالبیات ۱۹۶۹ میں۔ ۱۰۶
غالب معتقد میر۔ ۱۰۹	غالبیات کا تحقیقی و تنقیدی جائزہ۔ ۱۹۳
غالب میلہ اور عظیم الشان مشاعرہ۔ ۲۶	غالبیات کا تحقیقی اور توضیحی مطالعہ۔ ۳۳
غالب نام آور۔ ۱۰۷	۱۹۳
غالب نام آور م۔ ۵۳۔ ۱۰۸	غالبیات کے چند مباحث۔ ۵۳

غالبیات نمبر، رسالہ کتاب۔ ۹۴

غالبیات نمبر، رسالہ کتاب۔ ۹۴

غالبیات نو۔ ۸۱

غالبی طغرا۔ ۱۶۸

غالبیہ۔ ۱۸

غدر اٹھارہ سو ستاون (ہنگلہ)۔ ۳۵۳

غدر وہلی کے افسانے۔ ۱۹۸

غزل در توصیف طپاں و قاسم۔ ۲۵۵

غزل آف غالب۔ ۲۱۷

غزل غالب اور حسرت۔ ۷۱

غزل فن اور فنکار۔ ۳۳۳

غزل قدسی۔ ۲۴۷

غزلیات غالب۔ ۱۹۵-۲۱۷-۲۴۸

غزلیات غالب کا انتخاب۔ ۲۲۷

غلبچی۔ ۶۰

غزلیات غالب کا عروضی تجزیہ۔ ۴۲-۳۲۹

غمگین و غالب کے فارسی خطوط۔ ۱۹۵

غنیۃ الطالبین۔ ۱۲۱

غیاث اللغات۔ ۷۷

فاتحہ۔ ۲۴۵

فارسی نامہ کلاں۔ ۳۶۰

قانی اور غالب۔ ۷۱-۳۳۱

قانی بدایونی۔ ۲۸۴

فراق کی شاعری۔ ۲۸۴

فرح بخش۔ ۳۵۹

فرہنگ عود ہندی۔ ۱۶۳

فرہنگ غالب۔ ۳۱-۳۵-۱۱۹-۱۲۲-۱۲۳

۱۲۹-۱۷۷-۲۰۱-۲۵۸-۲۷۵

فرمان بیگم حضرت محل۔ ۱۹۷

فرہنگ انجمن آراءے ناصری۔ ۲۶۰

فرہنگ نویسی فارسی در ہندو پاکستان۔ ۳۵۹

فسانہ غالب۔ ۱۷-۳۳۰

فضل حق خیر آبادی اور سن ستاون۔ ۲۸۴

فغان بیخبر۔ ۳۰۷

فغان غالب۔ ۱۷

ففتی آؤس آف غالب۔ ۲۱۲

فکر غالب۔ ۳۳-۱۲۶

فکر گستاخ۔ ۳۳

فکر و آگہی۔ ۳۳۳

فکر و تحقیق، دہلی۔ ۲۷۹

فکر و خیال۔ ۳۳۳

فکر و فن۔ ۳۳۴

فکر، نظر علی آریہ۔ ۳۳۶

فکری ادب۔ ۳۳۴

فکری زاویے۔ ۳۳۴	قاطع برہان و رسائل متعلقہ۔ ۸۱۔ ۲۶۰
فلسفہ کلام غالب۔ ۴۲	قاموس المشاہیر۔ ۲۹۸
فلسفی غالب۔ ۳۳	قتیل اور غالب۔ ۷۲
فن اور تنقید۔ ۳۳۴	قدرو نظر۔ ۳۳۴
فن اور شخصیت بمبئی۔ ۲۷۹	قصاید غالب۔ ۳۰۸۔ ۳۱۰۔ ۳۱۱۔ ۳۲۵۔
فن اور فنکار۔ ۳۳۴	۳۳۵۔ ۳۳۷
فن تاریخ گوی۔ ۳۳۴	قصاید غالب فارسی۔ ۳۲۱
فن تنقید اور تنقیدیں۔ ۳۳۴	قصیدہ در تہنیت فتح ہندوستان۔ ۲۵۴۔
فہرست کتابہائے فارسی چاپ سنگی۔ ۳۶۰	۲۵۵
فہرست نمائش علی گڑھ۔ ۹۴	قصیدہ کافن اور قصیدہ نگاری۔ ۲۹۸
فیضان غالب۔ ۷۱	قطعہ امیر۔ ۲۶۶
فیض صغیر۔ ۲۹۸	قطعہ باقر۔ ۲۶۵
فینس اردو پوٹش اینڈ رائٹرز۔ ۳۵۱	قطعہ جوہر۔ ۲۶۵
قادر نامہ۔ ۱۲۹۔ ۱۳۲۔ ۱۳۵	قطعہ سخن۔ ۲۶۵
قادر نامہ نامہ غالب۔ ۱۳۲۔ ۱۳۵۔ ۳۲۲۔	قطعہ تعمیر مسجد و چاہ اجمیر۔ ۲۵۰
۳۶۰	قطعات غالب۔ ۲۹۹۔ ۳۱۰
قادر نامے کا مصنف۔ ۳۲۱	قطعہ غالب۔ ۶۹۔ ۲۶۳۔ ۲۶۵۔ ۳۰۹۔
قاضی عبدالودود۔ ۲۸۴	۳۳۶۔ ۳۳۳
قاطع القاطع۔ ۲۶۳	قطعہ فدا۔ ۲۶۳۔ ۲۶۵۔
قاطع برہان۔ ۱۲۔ ۶۸۔ ۸۲۔ ۱۳۶۔ ۲۳۶۔	قطعہ منتخب۔ ۲۹۸
۳۶۰۔ ۲۶۱۔ ۲۶۳۔ ۲۸۰۔ ۳۵۹۔ ۳۶۰	قطعہ وفات غالب۔ ۵۔ ۷۷۔ ۲۸۲۔
قاطع برہان کا پہلا مسودہ۔ ۲۶۰۔ ۳۳۲	۲۹۳۔ ۲۹۷۔ ۲۹۹۔ ۳۰۰۔ ۳۱۰۔ ۳۲۰۔

کلام غالب کا فنی مطالعہ۔ ۱۹۴	۳۵۸-۳۳۰
کلام غالب کی تفصیلات۔ ۳۴۵	قد مکرر۔ ۱۹۹
کلام غالب کے انگریزی ترجمے۔ ۳۵۱	قومی تعمیر کی دستاویز۔ ۲۹۸
کلام غالب میں فکری عناصر۔ ۱۸۹	کارنامہ ۷ سروری۔ ۳۳۴
کلکتہ کے قدیم اردو مطابع اور ان کی مطبوعات۔ ۲۹۹	کاروان رفتہ۔ ۲۹۸
کلیات چکبست۔ ۳۱۰	کاس الکرام۔ ۱۹۹
کلیات غالب اردو، نظم۔ ۱۳۷-۲۸۰	کاشف الحقائق۔ ۲۹۹
کلیات نثر غالب فارسی۔ ۲۴۶-۲۵۲-۲۵۳	کالیداس گیتارضا۔ ۲۸۴
کلیات نظم غالب فارسی۔ ۱۹۹-۲۴۲	کبیر و غالب کا تقابلی مطالعہ۔ ۷۲
۲۴۵-۲۴۷-۲۵۰-۳۵۷-۳۶۰	کتاب اردو کے معلا۔ ۱۶۹
کلیات نظم فارسی اسد اللہ خان غالب۔ ۱۹۴-۲۴۸	کتاب (رسالہ) لاہور۔ ۹۹
کلیات نواب یوسف علی خاں ناظم۔ ۳۱۰	کتبے غالب و ذوق کی قبر کے۔ ۳۳۸
کلیات بوش۔ ۳۱۰	کچھ غالب کے بارے میں۔ ۵۵
کنز المطالب۔ ۱۵۷	کسوٹی۔ ۳۳۴
کنز تواریخ۔ ۲۹۹	کشور ہند، مثنوی۔ ۶۷
کوہیتا مابنامہ غالب نمبر۔ ۲۲۷	کلاسیکی ادب۔ ۳۳۵
کوہی غالب کا ہیر آلو کے۔ ۲۲۷	کلاسیکی ادب کا تحقیقی مطالعہ۔ ۳۳۵
کہانی میری زبانی میری۔ ۶	کلام عرشی۔ ۳۶۲
نہر۔ کاچاند۔ ۸۸	کلام غالب ردیف میم کی شرح۔ ۱۴۳
کینڈل اسمول۔ ۲۱۱	کلام غالب کے انتخاب۔ ۱۴۲
	کلام غالب کا ترجمہ۔ ۲۳۱-۳۵۵

گنجینہ غالب-۱۰۸	گلاب بر کو بیتا-۲۲۷
گنجینہ مطالب-۲۴۸	گلاب بر کجل-۲۲۷
گنجینہ معنی-۱۵۸	گلاب بر کجل تھے کے-۲۲۷
گنگو تری-۳۶۳	گرو تھ آف انڈوپر شین لٹریچر-۳۵۱
گیتا اور غالب-۳۴	گزنٹ انیس سوسات-۸
لائف آف غالب-۲۱۹	گفتار غالب-۱۵۸-۱۸
لسان الملک، میر ٹھہ-۱۴۸	گفتہ غالب-۱۰۸
لسانی مقالات-۳۳۵	گلدستہ نازنینان-۲۹۹
لطائف الشعرا-۳۰۰	گل رعنا (عبدالحی)-۲۹۹
لطائف غالب-۷-۷	گل رعنا (غالب)-۱۸-۴۹-۵۵-۱۲۱
لطائف غیبی-۱۲-۱۸۷-۲۶۰-۲۶۲-۲۶۵	۱۳۶-۱۳۷-۳۲۲-۳۴۱
لطائف و ظرائف (غالب کے)-۷	گلزار سخن-۲۹۹
لغات غالب-۱۶۴	گلزار سرور-۱۷۷
لغات فارسی-۲۶۷	گلستان بجزاں-۲۹۹-۳۰۰
لغت نامہ وچند-۲۵۹	گلستان سخن-۲۸۳-۲۹۹-۳۰۰
لکھنوکا دبستان شاعری-۳۰۰	گلشن بچار-۱۴۷-۳۶۰
لغات غالب-۵۵	گلشن راگ-۳۱۰
لواء الحمد مثنوی-۳۱۵	گلشن ہمیشہ بہار-۳۶۰
لیڈر روزنامہ-۳۵۲	گل نغمہ-۲۳
مآثر غالب-۲۶-۲۵۵-۲۵۶	کلیٹنگس-۳۵۲
ماہ نو کراچی-۸۹-۳۲۸	گنج خوبی-۳۶۱
ماسٹر پیسز آف اردو لٹریچر-۳۵۲	گنجینہ تحقیق-۱۵۸

ماثر راجندر۔ ۲۸۴	محاورات غالب۔ ۱۶۴
مباحث۔ ۳۳۵	محرق قاطع برہان۔ ۲۶۱-۲۶۲
مباحث و مسائل۔ ۳۳۵	مخترستان خیال۔ ۶۹-۳۰۴
متاع غالب۔ ۲۲۸	محمد حسین ازاد بہ حیثیت محقق۔ ۲۸۴
متعلقات غالب۔ ۵۵-۲۸۴-۳۳۰-۳۳۱	محمد علی جوہر۔ ۲۸۵
متفرقات غالب۔ ۲۵۶-۲۵۷-۲۸۴	مخاطبین غالب۔ ۷۲
مثبت قدریں۔ ۳۳۶	مختصر تاریخ ادب اردو۔ ۲۸۸
مثنویات غالب فارسی۔ ۱۹۶-۲۰۰-۲۵۰	مخزن شعر ا۔ ۳۶۱
مثنوی غالب من جانب ظفر۔ ۲۵۶	مخزن نعت مقبول (رک پیامبر مغفرت)۔
مثنوی خلیل در جواب مثنوی غالب۔ ۲۵۶	۲۴
مثنوی مہر۔ ۱۷۶	مخمسات زیب۔ ۳۵۳
مجاز کا المیہ اور دوسرے مضامین۔ ۳۳۶	مخمس غالب (رک خمسہ ' غالب)۔ ۲۴۶
مجلہ سیفیہ۔ ۸۱-۱۰۰-۱۰۴	۲۴۷
مجموعہ سخن۔ ۳۰۰-۳۳۶	مدحت۔ ۲۶
مجموعہ قصاید نادر۔ ۱۷۶	مدحت خیر البشر۔ ۲۶
مجموعہ مضامین۔ ۱۱۱	مرآۃ الاشباہ۔ ۳۰۰
مجموعہ مکتوبات ازاد۔ ۳۰۷	مرآۃ الشعر۔ ۳۰۰
مجموعہ نثر غالب اردو۔ ۱۸۷	مرآۃ الغالب۔ ۱۵۸-۱۵۹
مجموعہ نیرنگ۔ ۱۲۰	مرآۃ خیالی، چمن انداز۔ ۳۰۰
محاسن الفاظ غالب۔ ۱۶۴	مراد غالب۔ ۱۵۹
محاسن خطوط غالب۔ ۴۶	مرثیہ مرزا غالب۔ ۲۳-۷۶-۳۰۸
محاسن کلام غالب۔ ۴۳-۴۴-۱۰۸-۲۳۵	مرجا کا لب۔ ۲۲۷

مرزا غالب یر چٹھی۔ ۲۲۷	نمکین کے نام۔ ۲۵۷
مرزا غالب یر کو بیتا۔ ۲۲۷	مرزا غالب کے لطفیے۔ ۶
مرحوم دہلی کالج۔ ۳۰۱	مرزا غالب لندن میں۔ ۸۹
مرزا غالب۔ ۸۸-۸۹-۲۳۸	مرزا غالب مشرق کے شاعر اعظم۔ ۲۳۸
مرزا غالب (کتابیات)۔ ۹۵	مرزا انوشہ۔ ۹۰
مرزا اسد اللہ خاں غالب۔ ۱۸-۷۰-۱۸۹	مرقع ادب۔ ۳۰۱
۲۰۰-۲۱۹-۲۲۰-۲۳۸	مرقع چغتای۔ ۱۰۰-۱۶۵-۱۶۶-۱۶۸
مرزا غالب اور مغل جمالیات۔ ۳۳	مرقع شہاب۔ ۱۶۸-۱۶۹
مرزا غالب اور ہندی مغل جمالیات۔ ۳۳	مرقع غالب۔ ۱۶۹-۲۷۳
مرزا غالب بابو گرافی۔ ۲۱۹	مرقع فیض۔ ۱۷۳
مرزا غالب بندر روڈ پر۔ ۸۹	مرہٹی زبان میں کلام غالب کا پہلا
مرزا غالب رایل پارک میں۔ ۸۹	ترجمہ۔ ۲۶۹
مرزا غالب زندہ اور روشناس خلق۔ ۳۳	مزاحیہ شرح دیوان غالب اردو۔ ۸۱-۱۵۹
مرزا غالب کا داستانی مزاج۔ ۳۳	۳۳۴
مرزا غالب کا روزنامہ۔ ۱۹۸	مزار غالب۔ ۷۷-۲۹۵-۳۰۱-۳۱۸
مرزا غالب کا کلام اردو و فارسی۔ ۲۰۲	۳۳۸-۳۶۲
مرزا غالب کافن (جرمن)۔ ۳۵۳	سرت سے بصیرت تک۔ ۳۳۶
مرزا غالب کی زندگی اور شاعری۔ ۲۰۰	مشاطہ سخن۔ ۳۳۶
۲۳۸	مشاعرہ عالم ارواح۔ ۳۰۴
مرزا غالب کی شاعری۔ ۲۸۱-۳۴۳	مشاہدہ غالب۔ ۳۴
مرزا غالب کی کرسی۔ ۱۶۸	مشرقی المناخ۔ ۳۵۴
مرزا غالب کے چند غیر مطبوعہ فارسی خطوط	مشرقی بنگال میں اردو۔ ۳۰۱

معاصر پٹنہ۔ ۲۶۲۔ ۲۹۳	مشرقی منتخبات (بروسی)۔ ۳۵۲
معمد الدولہ آغا میر۔ ۲۸۵	مشکلات غالب۔ ۱۵۹۔ ۱۶۰۔ ۲۸۷
معرکہ غالب و حامیان قتل۔ ۳۲۷	مشکلات کلام غالب۔ ۶۶
معنی کی تلاش۔ ۳۳۸	مضامین ابوالکلام۔ ۳۳۷
معیار ادب۔ ۳۳۸	مضامین سجاد ظہیر۔ ۳۳۷
معیار پٹنہ۔ ۳۳۸	مضامین نو۔ ۳۳۷
معیار میر ٹھہ۔ ۱۵۹	مضامین ہفت رنگ۔ ۳۳۷
معیار و میزان۔ ۳۳۹	مضمون شمس آغا علی۔ ۲۶۵
مغل اور اردو۔ ۳۰۱	مطالب الغالب۔ ۷۲۔ ۱۶۰۔ ۳۲۰
مغلوں کے ملک الشعرا۔ ۳۳۹	مضمون نگاری۔ ۳۳۷
مفہوم غالب۔ ۱۶۱	مضمون در باب تباہی شہر دہلی۔ ۱۹۷
مقالات بین الاقوامی غالب۔ سمینار۔ ۱۰۹	مطالب غالب (رک ہدیہ سعیدی)۔ ۱۶۰۔ ۱۶۱
مقالات شیرانی۔ ۳۳۹	مطالعات زمانی۔ ۳۳۷
مقالات عابدی۔ ۳۶۱	مطالعہ ادب۔ ۳۳۷
مقالات گار ساں۔ ۳۳۹	مطالعہ ادبیات فارسی۔ ۳۶۱
مقالات ماجد۔ ۳۳۹	مطالعہ حضرت غمگین۔ ۲۸۵
مقالات و نشریات۔ ۳۴۰	مطالعہ خطوط غالب۔ ۴۶
مقامات اقبال۔ ۲۸۵	مطالعہ غالب۔ ۴۴۔ ۱۶۱۔ ۳۴۶
مقام غالب۔ ۱۸۔ ۲۶۔ ۴۴۔ ۶۱	مطالعہ غالب انیسویں صدی میں۔ ۱۸۹
مقام محمود۔ ۳۴۰	مطالعہ و مشاہدہ۔ ۳۳۷
مقدمات مبدائی۔ ۳۴۰	مطالعے۔ ۳۳۷
مقدمہ جوہر نظم۔ ۳۶۱	مطالعے اور جایزے۔ ۳۳۷

مکاتیب الغالب۔ ۱۸۰

مکاتیب غالب۔ ۳۲۵-۳۳۰-۳۴۰

مکاتیب غالب اردو۔ ۱۸۰-۱۸۱-۲۳۶

مکاتیب غالب فارسی۔ ۲۵۷

مکاتیب غالب اور اٹھارہ سو ستاون۔ ۴۷

مکاتیب غالب میں روح عصر۔ ۱۸۹

مکاتیب غمگین و غالب۔ ۱۸۵

مکاتبات باغ و دودر۔ ۲۰۰

مکالمہ غالب۔ ۹۰

مکتوبات آزاد۔ ۳۰۷

مکتوبات جوش ملیحانی۔ ۳۰۷

مکتوبات حالی۔ ۳۰۷

مکتوبات سعیدیہ۔ ۳۶۱

مکتوبات غالب۔ ۷۶-۱۸۱-۱۸۶-۲۰۱

۲۸۲

مکتوبات غالب و مجروح۔ ۱۸۵

مکتوبات نیاز۔ ۵۸

مکتوب یگانہ۔ ۵۸

مکمل شرح کلام غالب۔ ۱۵۳

مناجات امام زین العابدین۔ ۲۵۱

منتخبات اخبار اردو۔ ۳۴۰

منتخبات دواوین شعراے ہند۔ ۳۱۰

منتخبات عود ہندی۔ ۱۸۶

منتخبات غالب۔ ۱۴۲

منتخبہ ادبی خطوط۔ ۳۰۷

منتخب سوانح اور خاکے۔ ۳۰۱

منتخبہ غالب۔ ۱۴۲

موازنہ اقبال و غالب۔ ۲۷۹-۳۴۴-۳۵۶

موازنہ ذوق و غالب۔ ۵۲-۳۰۸-۳۴۰

موازنہ مومن و غالب۔ ۱۳۸-۳۳۲

۳۴۰

موازنہ ہوس و غالب۔ ۷۲

موازنہ میر و غالب۔ ۱۶۱

موازنے۔ ۳۴۰

موازنہ غالب حالی اقبال۔ ۳۵۰

مولانا امتیاز علی عرشی۔ ۲۸۵

مولانا غلام رسول مہر بطور غالب

شناس۔ ۱۸۹

مولوی نذیر احمد کے لکچروں کا مجموعہ۔ ۳۴۰

مومن خاں مومن حیات و شاعری۔ ۲۸۵

مومن غالب کی نظر میں۔ ۲۷۹

مومن نمبر، نگار لکھنؤ۔ ۳۳۲

مومن و غالب۔ ۷۲-۲۸۷

مونب و غالب کا تقابلی مطالعہ۔ ۱۸۹

مومن وغالب کے کلام کا انتخاب۔ ۷۲	نادر خطوط غالب۔ ۱۸۶-۳۲۱
موید برہان۔ ۲۶۳-۲۶۴	نازش ادب کا لید اس گیتار ضا۔ ۲۸۶
مہاستھیر جاتک۔ ۳۵۳	ناخ تجزیہ و تقدیر۔ ۲۸۶
مہدی افادی۔ ۲۸۵	ناقدین غالب۔ ۱۹۴
مہر غالب (رک عود ہندی)۔ ۱۷۶-۱۷۵	نام آورم۔ ۵۵
مہر نیمروز۔ ۷۹-۲۰۱-۲۳۷-۲۵۲	نامہ غالب۔ ۱۷۶-۱۷۵-۱۸۷-۲۶۳
۲۵۷-۲۵۸-۲۷۹-۳۵۷	نامہ ہائے فارسی غالب۔ ۱۳۶-۲۰۱-۲۵۷
مہر نیمروز، رسالہ۔ ۲۰۴	۳۶۰-۳۵۹
میاں داد خاں سیاح۔ ۲۸۶	نثر نظم اور شعر۔ ۳۴۱
میٹافزکس آف غالب ان ہزار دو پوٹری۔ ۲۱۹	نثر میں کوی کتاب۔ ۲۰۶
میخانہ آرزو سر انجام۔ ۱۰۸-۱۲۱-۲۴۲-۲۴۵	نخلستان ادب۔ ۳۴۱
میخانہ تغزل۔ ۳۴۱	نذر حمید احمد خاں۔ ۳۴۱
میخانہ حرف۔ ۱۴۲	نذر ذاکر۔ ۳۴۱
میرزا اکلب حسین خاں بہادر نادر۔ ۲۸۶	نذر زیدی۔ ۳۴۲
میرامن سے ابوالکلام تک۔ ۳۴۱	نذر سجاد۔ ۳۴۲
میرامن سے عبدالحق تک۔ ۳۴۱	نذر عابد۔ ۳۴۲
میر اور غالب۔ ۳۴۴	نذر عرشی۔ ۳۴۲
میر سے غالب تک۔ ۹۰	نذر غالب۔ ۲۶-۲۷
میر مہدی مجروح۔ ۱۹۱	نذر مقبول۔ ۳۴۲
میر وغالب کا تقابلی مطالعہ۔ ۱۸۹	نساخ۔ ۲۸۶
میں ہم اور ادب۔ ۳۴۱	نسخہ ار۔ طلوع جاہ۔ ۷۹
نادر ات غالب۔ ۱۸۶	نسخہ بھوپال اور نسخہ بھوپال ثانی۔ ۸۱

نسخہ حمیدیہ (رک دیوان غالب) ۷۴۔	نقد ابوالکلام۔ ۲۸۶
۱۴۴-۲۱۵-۲۲۳-۳۲۲	نقد بررسی غزلیات فارسی مرزا اسد اللہ خاں
نسخہ رامپور جدید، انتخاب غالب۔ ۱۳۹	غالب دہلوی۔ ۱۸۹-۲۵۱
نسخہ دلکش۔ ۳۰۱	نقد حرف۔ ۳۴۳
نسخہ شیرانی اور دوسرے مقالات۔ ۸۱	نقد حیات۔ ۳۴۳
نسخہ قدوائی۔ ۱۴۲	نقد ریزے۔ ۳۴۳
نشاط غالب۔ ۱۶۱	نقد شعر۔ ۳۴۳
نشان منزل۔ ۳۴۲	نقد غالب۔ ۱۰۹-۱۱۰
نشر سخن۔ ۳۱۱	نقد قاطع برہان مع ضمایم۔ ۲۶۶
نشر یاس۔ ۳۴۳	نقد میر۔ ۲۸۶
نصاب زبان اردو۔ ۳۱۱	نقد و نظر۔ ۲۸۶
نصاب نظم و نثر۔ ۳۴۳	نقد و نگاہ۔ ۳۴۳
نظام اردو خطبات۔ ۴۱	نقش آخر۔ ۸۹
نظامی بدایونی اور نظامی پریس کی ادبی خدمات۔ ۲۸۶	نقش آزاد۔ ۲۸۷
نظامی جنتری۔ ۲۰۰-۳۶۱	نقش اقبال۔ ۳۴۳
نظر نظر کے چراغ۔ ۳۴۲	نقش پارسی براجمار ہند۔ ۳۶۲
نظرے خوش گذرے۔ ۳۰۴	نقش جادواں۔ ۲۷
نظم منتخب۔ ۳۴۳	نقش چغتای، دیوان غالب۔ ۱۶۶
نظیر اکبر آبادی۔ ۲۸۶	نقش حالی۔ ۲۸۷
نفس مطلب۔ ۳۴۳	نقش غالب۔ ۵۵-۱۶۹
نفسیاتی زاویے۔ ۳۴۳	نقش ہائے رنگ رنگ۔ ۱۱۰-۱۴۲-۲۰۱
	۳۴۴

نقطہ نظر۔ ۳۴۴

نوا در غالب۔ ۱۸۷

نقوش غالب۔ ۱۱۰-۱۱۱

نوا دریا مجموعہ لطائف و ظرائف۔ ۷

نقوش مجلہ۔ ۵-۹۲-۱۲۱

نواے سر و ش۔ ۱۶۲-۳۴۵

نقوش و افکار۔ ۳۴۴

نواے ظفر۔ ۱۲۳

نکات غالب۔ ۶-۷-۲۸۶-۲۸۷-۲۸۸

نواے غالب۔ ۵۶-۱۱۱

نکات غالب و رقعات غالب۔ ۲۰۱

نوحے۔ ۲۴۱

نکات و رقعات غالب۔ ۱۸۷-۲۰۱

نودریافت نسخہ بھوپال (رک بیاض غالب)۔ ۲۸۹

نکات مجنوں۔ ۳۴۴

نورتن۔ ۹۰

نکتہ راز۔ ۳۴۴

نواب الہی بخش خاں معروف۔ ۱۹۱

نگار پاکستان۔ ۱۶۰-۱۷۹

نور کا تڑکا (رک دعاے صبح)۔ ۳۶۱

نگار لکھنؤ۔ ۵-۱۵۸-۳۴۰

نور ویدو۔ ۳۶۲

نگارستان سخن۔ ۷۳-۳۱۱-۳۲۱

نوکلایکیت اور رومانیت۔ ۳۴۵

نگارشات ماہنامہ۔ ۱۶۷

نہیں بہار کو ف صت۔ ۹۰

نگارشات ادیب۔ ۳۴۵

نیاز فختوری۔ ۲۸۷

نگارشات غالب۔ ۴۷

نیازہ نگار اور غالب شناسی۔ ۷۳

نگارشات نو۔ ۳۴۵

نی تحریکیں۔ ۳۴۵

نگار غالب۔ ۵۶

نی تنقید۔ ۳۴۵

نگاد اور نقطے۔ ۳۴۵

نی قدریں۔ ۳۴۵

نل و دمن مثنوی۔ ۶۷

نئی نظم اور پورا آدمی۔ ۳۴۶

نمونہ مغلوبیت غالب۔ ۶۱-۷۴

نیے اور پرانے چراغ۔ ۳۴۶

نمونہ منشورات۔ ۳۰۷

نیے مقالات۔ ۳۴۶

نوا در۔ ۷

نشانیدہ غالب۔ ۱۲۰

- واجد علی شاہ کی ادبی اور ثقافتی خدمات۔ ۲۸۷
 واقعات دارالحکومت دہلی۔ ۳۰۱
 وثوق صراحت۔ ۱۶۲
 وجدان تحقیق۔ ۱۶۲
 ورکس آف غالب۔ ۲۱۵
 وسیلہ شرف و ذریعہ عزت۔ ۳۰۱
 و خطایف الابرار۔ ۳۶۱
 وفات غالب کا سوواں سال۔ ۷۸
 ولی سے اقبال تک۔ ۳۴۶
 وہ صورتیں الہی۔ ۳۰۲
 و ہسپرس آف دی اینجیل۔ ۲۱۶
 و ہسپرس فروم غالب۔ ۲۱۶
 وید مقدس۔ ۷۰
 بدیہ سعید (رک مطالب غالب)۔ ۱۶۰
 ہسٹری آف اردو لٹریچر۔ ۳۵۲
 ہسٹوریز ڈی لٹریچر ہندو نیت ہندوستانی۔ ۳۶۳
 ہفت آسمان۔ ۳۰۲
 ہفت رنگ غالب۔ ۲۵۱
 ہماری شاعری۔ ۱۴۸
 ہمارے نثر نگار۔ ۳۴۶
 ہم طرح غالب شان غزل۔ ۲۷
 ہم عصروں پر غالب کا اثر۔ ۷۳
 ہندوستان کا ادب۔ ۳۵۴
 ہندوستانی رسالہ۔ ۳۱۵-۲۶۳
 ہنڈرڈ جمس فروم غالب۔ ۲۱۷
 ہنگامہ دل آشوب۔ ۲۶۶۵۲۶۴
 ہندی فرہنگ۔ ۲۷۵-۲۷۴-۲۷۱-۲۷۰
 ہوا کے دوش پر۔ ۳۴۶-۳۰۵
 ہو گا کوئی ایسا بھی کہ غالب کو نہ جانے۔ ۲۷۵
 ہینڈ بک آف اردو لٹریچر۔ ۳۵۲
 یاد بود غالب۔ ۲۲
 یاد غالب۔ ۱۹
 یادگار ایوب قادری۔ ۲۸۷
 یادگار شعرا۔ ۳۰۲
 یادگار غالب۔ ۱۵۴-۱۴۷-۸۲-۲۳۵۲۰
 ۲۸۵-۲۹۲-۳۰۷-۳۱۷-۳۲۵-۳۳۵
 ۳۴۱
 یادگار غالب ایک جائزہ۔ ۸۲
 یادگار نامہ فخر الدین علی احمد۔ ۳۴۶
 یادنامہ۔ ۳۴۶
 یک جہتی اور غالب۔ ۵۶
 یک چمن گل۔ ۲۷
 یوسف ہندی قید فرنگ میں۔ ۲۲
 یہ ترابیان غالب۔ ۹۰

۳۔ ادارے، مطبع و غیرہ

آئینہ ادب لاہور۔ ۱۴۶-۱۴۷	آتمارام اینڈ سنز، دہلی۔ ۱۴۹-۲۱۹
ابراہیم رحمت اللہ بمبئی۔ ۱۶۷	آرٹ پریس امرتسر۔ ۱۳۰
ابوالعلائی الکلثک پریس، دہلی۔ ۱۳۵	آرمی پریس آگرہ۔ ۶۰
اتحاد پریس سکھر۔ ۱۵	آریہ بک ڈپو نئی دہلی۔ ۲۷۲
اتر پردیش اردو اکیڈمی، لکھنؤ۔ ۲۱-۴۴	آزاد بک ڈپو امرتسر۔ ۱۶-۱۴۵
۱۱۹-۱۵۸-۱۸۳-۳۳۷	آزاد بک ڈپو دہلی۔ ۱۱۸-۱۵۹-۳۰۷
اشاعشری پریس لکھنؤ۔ ۳۵۹	آزاد بک ڈپو، سرگودھا۔ ۵۳
احسان بک ڈپو، لکھنؤ۔ ۵۳	آزاد بک ڈپو لاہور۔ ۱۵۶
احسن برادر س لاہور۔ ۱۶۵	آزاد کتاب گھر دہلی۔ ۱۸-۱۱۶-۱۴۹-۳۲۳
احمد برادر س کراچی۔ ۲۶	۳۳۴
ادارہ ادب و تنقید لاہور۔ ۴۱-۵۰	آزاد لائبریری علی گڑھ۔ ۹۴
ادارہ ادب سرینگر۔ ۳۳-۶۲	آکسفورڈ یونیورسٹی پریس، لندن۔ ۳۵۱
ادارہ ادبیات اردو حیدر آباد۔ ۱۲-۱۳-۲۲	آگرہ اخبار برقی پریس آگرہ۔ ۳۴۴-۳۴۶
۲۰۰-۳۰۳	آل انڈیا غالب سنٹرل کمیٹی دہلی۔ ۲۱۴
ادارہ اردو کراچی۔ ۱۰۷	۲۱۸
ادارہ اردو۔ معارف اور نیلا۔ ۲۷	آل انڈیا ہندی اردو سنگم راوڑ کیلا۔ ۲۷
ادارہ المجدوم نند پور۔ ۲۸۹	آل انڈیا ہندی اردو سنگم لکھنؤ۔ ۲۵
ادارہ انیس اردو الہ آباد۔ ۲۹۳-۳۱۲	آل پاکستان اسلامک ایجوکیشن کانٹریس
۳۱۳-۳۱۹-۳۲۳	لاہور۔ ۱۹۶
ادارہ تحقیقات اردو پٹنہ۔ ۲۵۶-۲۶۰-۲۸۴	آمنہ پبلشر لمیٹڈ، کلکتہ۔ ۲۲۶

ادارہ تحقیقات پاکستان، لاہور۔ ۱۳۶	ادارہ نگارش و مطبوعات کراچی۔ ۱۴۲
ادارہ تحقیقات عربی و فارسی پٹنہ۔ ۳۵۹	ادارہ نئی تحریریں پیشاور۔ ۴۴
ادارہ تصنیف و تالیف اسلامیہ کراچی۔ ۳۲۹	ادارہ یادگار غالب رامپور۔ ۱۲۱
ادارہ جام جہاں نما۔ ۲۵۶	ادارہ یادگار غالب کراچی۔ ۶۲-۶۶-۷۰
ادارہ حلیمہ سعدیہ عرفانیہ بھاو پور۔ ۴۸	۷۷-۸۳-۹۴-۱۰۵-۱۲۰-۱۶۶-۱۹۵
ادارہ دانش و حکمت کراچی۔ ۲۸۷	۲۰۳-۲۲۵-۲۲۶-۲۲۹-۲۴۱
ادارہ سلطان حسین اینڈ سنز کراچی۔ ۵۰	ادبستان پٹنہ۔ ۱۶۳
ادارہ شعر و ادب علی گڑھ۔ ۲۱۱	ادبستان گورکھ پور۔ ۲۸۱
ادارہ علمیہ لاہور۔ ۶۱	ادبی اکادمی کراچی۔ ۳۴۶
ادارہ فروغ اردو، لاہور۔ ۳۴-۸۷	ادبی پرنٹنگ پریس بمبئی۔ ۳۵۷
ادارہ فروغ اردو لکھنؤ۔ ۱۰-۳۲-۴۶-۵۳	ادبی پریس لکھنؤ۔ ۷
۸۰-۱۳۰-۱۵۵-۱۵۹-۱۶۱-۱۸۲-۱۸۵	ادبی ٹرسٹ بک ڈپو حیدر آباد۔ ۷۲-۷۵
۱۹۶-۳۲۷-۳۲۸	ادبی معیار پبلکیشنز کراچی۔ ۳۱۹
ادارہ فن اور شخصیت بمبئی۔ ۳۳۱	اردو اکیڈمی دہلی۔ ۵۶-۱۹۵-۲۹۴
ادارہ کل نگارش وزارت فرهنگ ایران۔ ۳۵۹	اردو اکیڈمی سندھ کراچی۔ ۲۱-۴۸-۱۱۸
ادارہ مطالعات غالب سرینگر۔ ۷۹	۱۸۳-۱۴۰
ادارہ معاشرتی بہبود ساہیوال۔ ۷۸	اردو اکیڈمی لاہور۔ ۲۲۲
ادارہ نادرات غالب کراچی۔ ۱۸۶	اردو بک شال، لاہور۔ ۳۰۹
ادارہ نگار پاکستان، کراچی۔ ۱۶۰	اردو بک ہاوس علی گڑھ۔ ۱۰۴
ادارہ نگار رامپور۔ ۱۸	اردو پبلشرز لکھنؤ۔ ۲۸۶
ادارہ نگار لکھنؤ۔ ۲۳۸-۳۱۸	اردو پریس علی گڑھ۔ ۴۹-۱۴۹
	اردو دنیا کراچی۔ ۳۲۵

- اردو ڈائجسٹ پرنٹرز لاہور۔ ۴۰
- ۲۹۰-۲۸۲-۲۸۰-۱۶۹
- اردو رائٹرس گلڈ الہ آباد۔ ۳۳-۳۶
- اسلام الدین گوالیار۔ ۱۶۸
- ۷۷-۲۸۴-۳۱۸
- اسلامک فاؤنڈیشن ڈھاکہ۔ ۲۲۶
- اردو سرچ سنٹر حیدر آباد۔ ۳۳۰
- اشاعت العلوم پریس لکھنؤ۔ ۱۵۳
- اردو کتاب گھراہو۔ ۱۵۴
- اشاعت القرآن دہلی۔ ۱۶۹
- اردو گھر دہلی۔ ۱۶۸
- اشاعت خانہ رامپور۔ ۱۶۳
- اردو گھر علی گڑھ۔ ۳۱۲-۳۱۳
- اظہار سنز پبلشرز لاہور۔ ۷۸
- اردو لائبریری سنٹر بنگلور۔ ۳۱
- اعتقاد پبلشنگ پریس حیدر آباد۔ ۸۵
- اردو محل پبلشرز لکھنؤ۔ ۲۸۸
- ۳۳۵-۱۴۳
- اردو مرکز کراچی۔ ۲۱
- اعتقاد پبلشنگ ہاؤس۔ ۱۵۶-۳۰۸
- اردو مرکز لاہور۔ ۱۳۹-۱۸۳-۳۲۱
- اعجاز پرنٹنگ پریس حیدر آباد۔ ۸۴-۱۴۳
- اردو معلمہ اکادمی لاہور۔ ۱۱۵
- ۳۳۶-۲۸۶
- اریب پبلکیشنز کلکتہ۔ ۳۲۱
- اعظم اسٹیم پریس حیدر آباد۔ ۷۲
- اس اے پبلکیشنز، دہلی۔ ۲۷۰
- اغلا پرنٹنگ پریس دہلی۔ ۸-۲۸۹
- اسباق پبلکیشنز پونا۔ ۲۸۶
- افضل المطابع کلکتہ۔ ۲۵۹
- استقلال پریس لاہور۔ ۱۵۰-۳۴۵
- افضل برقی پریس حیدر آباد۔ ۲
- اشار پبلکیشنز، دہلی۔ ۳-۳۶-۸۹-۱۲۵
- اقبال اکیڈمی لاہور۔ ۳۱-۱۸۴-۳۵۶
- ۲۷۰-۳۰۳-۳۰۴
- اقدار کتاب خانہ، ممبئی۔ ۲۸۳
- اسٹرائٹنگ پبلشرز جاندھر۔ ۳۵۰
- آرام حسین لیتھو گرافک پریس، ممبئی۔
- اسٹرائٹنگ پبلشرز دہلی۔ ۲۲۱-۳۵۰-۳۵۲
- ۱۰۳
- اسٹرائٹنگ پبلکیشنز کراچی۔ ۸۵
- اصل المطابع، دہلی۔ ۲۰-۲۶۲-۳۰۰
- اسرار کریمی پریس الہ آباد۔ ۲۴-۱۴۶-۳۲۸

- اکیڈمی آف ایجوکیشنل ریسرچ کراچی۔ ۱۳۵
 الانتخاب پبلشنگ ہاؤس ناگپور۔ ۱۵۶۔ ۱۵۷۔
 ۳۳۸
 انتشارات اقبال تہران۔ ۳۵۹
 انتظامی پریس حیدر آباد۔ ۱۵۰
 انٹر ٹریڈ پبلکیشنز کلکتہ۔ ۲۲۰
 انٹرنیشنل اسٹڈی سنٹر چنڈی گڑھ۔ ۲۸۰
 انٹرنیشنل بکس دہلی۔ ۲۱۶
 انٹرنیشنل پریس کراچی۔ ۳۲۵
 انٹرنیشنل سہتیہ (= ادبی) ٹرسٹ بمبئی۔ ۳۹
 انجمن ارباب ذوق لایل پور۔ ۳۰۳
 انجمن پریس کراچی۔ ۳۳۱
 انجمن ترقی اردو اورنگ آباد۔ ۴۳۔ ۳۳۰
 انجمن ترقی اردو بہار، پٹنہ۔ ۲۵۶
 انجمن ترقی اردو بہار، پٹنہ۔ ۲۵۶
 انجمن ترقی اردو پاکستان کراچی۔ ۳۲۔ ۳۷۔
 ۲۰۔ ۲۲۔ ۵۲۔ ۱۰۷۔ ۱۳۷۔ ۱۷۹۔ ۲۰۱۔
 ۱۲۳۔ ۲۴۷۔ ۲۵۰۔ ۲۶۶۔ ۲۸۳۔ ۲۸۶۔
 ۲۹۱۔ ۲۹۳۔ ۲۹۸
 انجمن ترقی اردو علی گڑھ۔ ۳۵۔ ۴۳۔ ۶۴۔
 ۹۷۔ ۱۰۹۔ ۱۲۴۔ ۱۲۹۔ ۱۶۳۔ ۱۷۳۔ ۱۷۴۔
 ۱۸۰۔ ۱۹۹۔ ۲۶۴۔ ۲۸۵۔ ۲۸۹
 انجمن ترقی اردو، دہلی۔ ۳۲۔ ۳۵۔ ۳۶۔
 الائنز بک کارپوریشن کراچی۔ ۲۱۴
 الہ آباد پبلشنگ ہاؤس الہ آباد۔ ۳۴۳
 الہ آباد یونانی دواخانہ۔ ۳۶
 الہ آباد یونیورسٹی۔ ۱۹۲
 الحمد پبلکیشنز لاہور۔ ۱۲۸
 الحمر اکیڈمی لاہور۔ ۱۰۲
 الفلاح پبلکیشنز لاہور۔ ۸۸
 الفیصل تاجران کتب لاہور۔ ۹۲۔ ۱۱۷۔
 ۱۹۷۔ ۲۰۱
 القمر انٹرپرائز لاہور۔ ۱۶۔ ۱۰۲
 الکتاب کراچی۔ ۵۔ ۱۵۰۔ ۱۹۵
 الکٹرک ابو العلی پریس آگرہ۔ ۱۲۷
 المصطفیٰ اکیڈمی حیدر آباد۔ ۳۲۷
 الناظر بک ایجنسی لکھنؤ۔ ۳۶۔ ۱۲۵
 الناظر پریس لکھنؤ۔ ۱۵۰۔ ۲۸۱
 الواعظ صفدر پریس لکھنؤ۔ ۲۹۰۔ ۳۳۰۔
 ۳۴۶
 الو قار پبلکیشنز لاہور۔ ۷۱۔ ۹۸۔ ۱۱۰۔ ۲۶۴
 الیاس ٹریڈرس حیدر آباد۔ ۱۳۰
 امتحان اعلیٰ قابلیت۔ ۱۳۹
 امروز پرنٹنگ پریس ملتان۔ ۶۱

- ۲۳-۶۸-۷۱-۹۷-۱۰۲-۱۰۵-۱۰۶-۱۲۳-۱۲۸-۱۳۸-۱۴۰-۱۶۸-۱۸۳-۳۱۲-۳۱۵-۳۰۰-۲۸۷-۳۳۱-۳۲۹-۳۳۳
- ایجو کیشنل پبلشنگ ہاؤس کلکتہ-۳۱
- ان دنوں پبلکیشنز پٹنہ-۳۱۲
- ایجو کیشنل پرنٹنگ پریس کراچی-۱۸۲
- انڈیا اونس لایبریری-۲۶۳
- ۳۲۸-۳۱۳
- انڈین لیٹگو-جز فورم حیدر آباد-۱۹۹
- ایسٹ انڈیا کمپنی-۹
- انسٹی ٹیوٹ اور نیشنل اسٹڈیز ماسکو-۳۹
- ایسٹ پبلشرز لمیٹڈ کراچی-۱۶۷
- ۲۳۹
- ایشیا پبلشنگ ہاؤس دہلی-۲۲۰
- ان سی ای آر ٹی نی دہلی-۲۱۹-۲۲۲
- ایشیائی علوم کاروسی انسٹی ٹیوٹ ماسکو-۱۸۹
- انشاپریس لاہور-۱۲۸-۱۴۳
- ۲۳۸
- ایگل کمپنی ہند-۱۶۷
- انقلاب اسٹیم پریس لاہور-۵۷
- ایم ایچ سعید کمپنی کراچی-۱۴۴
- انگریزی سرکار-۲۰۳
- ایم فرمان علی اینڈ سنز لاہور-۶۵-۱۵۰
- انوار احمدی پریس الہ آباد-۲۲-۱۷۹
- ۲۴۸-۲۴۲
- انوار المطالع لکھنؤ-۱۴۰
- ایوان اردو کراچی-۲۸۳
- انوار بک ڈپو لکھنؤ-۱۵۵-۱۶۱-۱۷۹-۱۸۵
- ایوان اشاعت لاہور-۱۶۶
- ۳۰۱
- ایوان غالب (رک غالب انسٹی ٹیوٹ) دہلی
- اودھ اخبار لکھنؤ-۲۶۲-۲۶۵
- ۲۱۸-
- اورینٹل بک ڈپو بریلی-۳۲۵
- بایر شیشہ کی مارٹ پیٹرز-۳۲
- اورینٹل کالج لاہور-۱۹۱-۲۴۸
- ۳۵۷
- ایجو کیشنل بک ہاؤس علی گڑھ-۳۸-۳۹
- بارہ ایڈیٹری-۸۶

برکات اکیڈمی کراچی۔ ۲۸۴

برگ اکیڈمی باندہ۔ ۷۴

بریلی الکٹریک پریس بریلی۔ ۳۲۹

بزم احباب اسدی کراچی۔ ۲۴

بزم خضر راہ دہلی۔ ۳۱۳-۳۴۳

بزم غالب کامٹی۔ ۲۸۰

بزم فنکار بمبئی۔ ۲۵

بک اسمپوریم پٹنہ۔ ۱۲۰-۳۰۴-۳۱۶

بک سروس دہلی۔ ۸۸

بک سنٹر علی گڑھ۔ ۱۷-۹۰

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ ۳۶۵

بنارس ہندو یونیورسٹی۔ ۱۱۱-۱۹۲

بنیاد ملی کتب اسلام آباد۔ ۲۷۹

بودھی پریس کلکتہ۔ ۲۲۰

بورڈ آف اکرز امنرس کلکتہ۔ ۱۷۰

بھارتی پبلکیشنز دہلی۔ ۵۷

بھارتیہ گیان پیٹھ بنارس۔ ۲۷۲

بھگوان سہاے مولا، دہلی۔ ۲۶

بھوپال بک ہاؤس بھوپال۔ ۸۲

ہیکنز فیلڈ لندن۔ ۲۲۱

پاپولر بک ڈپو بمبئی۔ ۲۶۹

پاپولر پرنکاشن بمبئی۔ ۲۱۳

پاٹلی پتر لیتھو پریس پٹنہ۔ ۳۱۷

پاشا اور نٹنل رسرچ انسٹی ٹیوٹ سیوان۔

۸۷-۳۰۳

پاکستان امریکی ثقافتی مرکز کراچی۔ ۲۱۱

پاکستان ٹائمس پریس لاہور۔ ۱۷۴

پاکستان رائٹرز کوآپریٹو سوسائٹی لاہور۔ ۶۰

پاکستان ریڈیو۔ ۸۷

پاک یونین اسٹور پبلشرز میرپور خاص۔ ۹۰

۳۱۷

پائیر فائن آرٹ پریس دہلی۔ ۲۷۰

پبلکیشنز ڈویژن حکومت ہند دہلی۔ ۹۶

۱۰۵-۱۰۸-۲۷۴

پٹنہ یونیورسٹی۔ ۱۹۳-۱۹۴

پردہان پرنٹرز بنگلور۔ ۲۱۵

پروگریسیو بکس لاہور۔ ۱۱۷

پرویز بک ایجنسی حیدر آباد۔ ۳۲۰

پریس پرنٹولاہور۔ ۱۶۶

پنجاب آرکائیوز لاہور۔ ۱۱

پنجاب یونیورسٹی چنڈی گڑھ۔ ۲۲۳

پنجاب یونیورسٹی لاہور (رک) دانشگاه

پنجاب)۔ ۵۱-۸۱-۱۰۵-۱۱۷-۱۳۵

۱۷۴-۱۷۵-۱۸۸-۱۸۹-۱۹۲-۱۹۳

- ۲۰۰-۲۱۳-۲۱۶-۲۱۹-۲۲۲-۲۲۴-۲۲۹-۲۶۹
 ۲۴۶-۲۴۷-۲۴۸-۲۵۳-۲۵۵-۲۵۸-۲۶۲
 ۲۶۴-۲۹۲-۲۳۸-۳۵۶
 پیام وطن پریس دہلی-۳۳
 پی سی دوا دوش شریخی علی گڑھ-۱۸۳
 تاج آرٹ پریس کراچی-۱۳۱
 تاج آفسٹ پریس الہ آباد-۳۲۸
 تاج اکیڈمی حیدر آباد-۱۲۸
 تاج المطابع رامپور-۲۹۰
 تاج اوفس بمبئی-۸-۵۷-۱۲۲
 تاج بک ڈپو لاہور-۲۲-۴۷-۵۲-۲۴۸
 تاج پبلشرز دہلی-۷۵
 تاج پریس گیا-۳۲۲-۳۲۶
 تاج کمپنی لمیٹڈ لاہور-۵۳-۸۴-۱۲۸
 ۱۴۷
 تاجستان اکیڈمی تاشقند-۲۳۶
 تخلیق کار پبلشرز دہلی-۹۸-۱۰۲
 ترقی اردو بورڈ، دہلی-۱۹۵-۲۸۲-۲۸۷
 ۲۹۶
 ترقی اردو بیورو، دہلی-۲۲-۲۸۷-۲۹۶
 تعلیمی پریس لاہور-۱۳۱-۱۹۶
 تعلیمی مرکز پٹنہ-۳۳۸
 تلک مہاراشٹر ودیا پیٹھ پونا-۲۶۹
 تنظیم پریس لکھنؤ-۱۱۸
 تنویر پریس لکھنؤ-۱۵۷
 تہران یونیورسٹی ایران-۱۸۹-۱۹۴-۲۴۸
 ۲۵۱
 تیج کمار بک ڈپو لکھنؤ-۱۷۷
 تسل ناڈو اردو پبلکیشنز مدراس-۲۹۴
 ۳۲۷
 جارج ایلن اینڈ انون لندن-۲۱۴-۲۱۷
 جامعہ ملیہ اسلامیہ علی گڑھ-۱۲۷
 جامعہ میسور، میسور-۳۴۳
 جاوید گروپ آف پبلکیشنز الہ آباد-۳۵۱
 جدید اردو ٹائپ پریس لاہور-۴۹
 جدید بک ڈپو لاہور-۱۴۸
 جدید ناشرین لاہور-۳۴۵
 جلال انور شیہ اینڈ سنی لاہور-۱۲۹
 جلیہ مان ہم شرب، حیدر آباد، سندھ-۲۶
 جلیل اینڈ سنی بریلی-۴۲-۳۲۰
 جمال پرنٹنگ پریس، دہلی-۲۹-۱۶۳
 ۳۱۷-۳۴۰-۳۴۲-۳۴۳
 جمالیات لاہور-۱۴
 جموں کشمیر لٹریچر اینڈ سنی بریلی-۱۴۶-۲۰۱

- جموں کشمیر یونیورسٹی، جموں۔ ۱۸۹-۱۹۳
- جواہر لال نہرو یونیورسٹی، دہلی۔ ۱۹۲
- جوہر ہند پریس، دہلی۔ ۱۳۰
- جہانگیر ڈپو، دہلی۔ ۱۱-۱۳۰-۱۹۷
- جہانگیر بک کلب لاہور۔ ۱۶۵-۱۶۶
- جید برقی پریس، دہلی۔ ۷۲-۱۳۰-۱۶۶
- جیو پیٹر پبلشرز بمبئی۔ ۲۸۳
- چشتیہ پریس حیدر آباد۔ ۱۸۴
- چمن بک ڈپو، نئی دہلی۔ ۳۴۱
- چندر کانت پریس حیدر آباد۔ ۲۱۳
- حالی پبلشنگ ہاؤس، دہلی۔ ۶-۱۳۰
- حالی پریس پانی پت۔ ۳۰۷
- حامد برادر س لاہور۔ ۵۷
- حجازی پریس لاہور۔ ۱۱۵
- حسن پبلکیشنز بمبئی۔ ۳۴۲
- حق برادر ز لاہور۔ ۱۲۵-۱۵۰
- حکومت ہند، نئی دہلی۔ ۱۲۹-۲۱۵
- حلقہ ادب لاڑکانہ۔ ۸۶
- حلقہ ارباب ذوق۔ دہلی۔ ۳۱۵
- حلقہ ارباب ذوق لاہور۔ ۳۴۵
- حلقہ مشائخ بک ڈپو، دہلی۔ ۱۹۸
- حلقہ نیاز و نگار کراچی۔ ۵۰
- حمایت اسلام پریس لاہور۔ ۱۶۱
- حیدر آباد پبلک اسکول حیدر آباد۔ ۳۱۷
- حیدر اینڈ سنز حیدر آباد۔ ۳۰۴
- خالد بک ڈپو لاہور۔ ۸۹
- خان اکیڈمی لاہور۔ ۶
- غدا بخش اور نیشنل پبلک لائبریری، پٹنہ۔
- ۳۱-۵۵-۹۲-۹۸-۱۲۸-۱۶۴-۲۵۴
- ۲۷۹-۲۹۹-۳۱۵-۳۱۸-۳۳۸
- خواجہ برقی پریس، دہلی۔ ۱۳-۳۲۳-۳۳۲
- ۳۳۷
- خیابان ادب لاہور۔ ۴
- خیابان پبلکیشنز بمبئی۔ ۳۲۸
- دارالاحباب لکھنؤ۔ ۵۸
- دارالادب لاہور۔ ۳۵
- دارالاشاعت اسلامیہ کلکتہ۔ ۳۰-۱۵۱
- دارالتالیف ہند، لاہور۔ ۱۵۷
- دارالحسنات سہارنپور۔ ۱۳
- دارالکتاب کراچی۔ ۴۴
- دانشگاہ کراچی۔ ۱۳۱
- دانشگاہ ملتان۔ ۶۳
- دانشگاہ پنجاب (رک پنجاب یونیورسٹی)
- لاہور۔ ۱۳۶

دانشگاه علی گڑھ (رک مسلم یونیورسٹی)۔ دین محمدی اسٹیم پریس لاہور۔ ۱۰۔ ۵۷۔

۱۸۵-۱۸۴-۱۶۰

۲۴۷

ڈاکٹو بک یونیورسٹی جاپان۔ ۲۳۲

دانش محل لکھنؤ۔ ۳۳-۱۳۲-۱۶۱

ڈراما گلد کراچی۔ ۸۹

دایرہ ادبیہ لکھنؤ۔ ۲۰

ڈی پلاٹو و انسٹی ٹیوٹ اور نیشنل اسٹڈیز

دبستان مشرق ڈھاکا۔ ۳۳۶

ماسکو۔ ۲۳۷

در بار اودھ۔ ۱۱۲

ڈے پبلشنگ ہاؤس کلکتہ۔ ۲۲۷

در بار بہادر شاہ۔ ۲۴۹

ڈیسینٹ پریس کراچی۔ ۶۰

در بار رامپور۔ ۱۰۸-۱۱۲-۲۴۹

ذیشان اکیڈمی کراچی۔ ۶

در بار مغلیہ۔ ۷۵-۲۱۵

راج آرٹ پریس دہلی۔ ۲۱۶

در بھنگہ ہاؤس در بھنگہ۔ ۲۹۸

راجا رامکمار پریس لکھنؤ۔ ۱۲۲-۱۳۲۔

دستک پبلکیشنز لاہور۔ ۶۹

۲۴۳-۱۷۷

دکن لا آرٹ پریس حیدر آباد۔ ۱۹۶

راج پال اینڈ سنز دہلی۔ ۲۷۲

دلگداز پریس لکھنؤ۔ ۴۴

رادھا بھون لکھنؤ۔ ۱۸

دو آبہ ہاؤس لاہور۔ ۱۴۳

رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز دہلی

دو آبہ پریس لاہور۔ ۳۳۲

۸۰-۷۹۔

دہلی پرنٹنگ ورکس دہلی۔ ۱۴۱-۳۲۳

رام نراین لال بکسیلرز الہ آباد۔ ۱۳۰۔

دہلی سوسائٹی۔ ۹۸

۱۳۸-۱۷۲-۱۷۷-۳۰۸-۳۳۳-۳۵۰۔

دہلی کالج۔ ۲۹۸-۳۰۱

۳۵۲

دہلی یونیورسٹی۔ ۴۱-۱۹۱-۱۹۴

راچی یونیورسٹی۔ ۱۹۲

دی آرٹ پریس پٹنہ۔ ۲۸۱

رائے زالیڈی لاہور۔ ۳۶

دی آزاد پریس پٹنہ۔ ۳۳۷

رائے زالیڈی لاہور۔ ۱۶-۶-۲۱۴

دی ایشیا سوسائٹی نیویارک۔ ۲۲۱

رائٹرز بیورو کراچی۔ ۲۵۰

رائٹرز ورکشاپ کلکتہ۔ ۲۱۶

راے صاحب رام دیال اگر وال الہ آباد۔ ۲۱

رائل بک کمپنی کراچی۔ ۳۱۳-۳۲۵

رپن پر ننگ ورکس دہلی۔ ۱۶۵

رضالاہیری رامپور۔ ۱۱۵

رضویہ سوسائٹی کراچی۔ ۲۴

رفاہ عام اسٹیم پریس لاہور۔ ۱۷۲

رنگ بھوم کاریالیہ دہلی۔ ۲۷۰

روٹری پر ننگ ورکس لاہور۔ ۲۵۸

روشن پبلکیشنز بدایوں۔ ۳۳۰

رئیس المطابع کانپور۔ ۱۳۸

ریڈیو پاکستان۔ ۸۷

ساحل بکڈ پو پور نیہ۔ ۱۵

ساکار پبلشرز بمبئی۔ ۱۴-۲۴-۵۴-۶۴

۷۹-۱۲۳-۱۸۳-۳۱۰

ساہتیہ اکیڈمی نئی دہلی۔ ۲۱۴-۳۵۰

ساہتیہ مجلس پرکاشن جھنجھو۔ ۹۳

شار پبلکیشنز لاہور۔ ۱۳۱

سٹی پریس الہ آباد۔ ۱۷۳

سر رشتہ تعلیم۔ ۱۱۵-۱۱۸

سرسید بکڈ پو علی گڑھ۔ ۱۳۸

سرفراز قومی پریس لکھنؤ۔ ۱۸-۵۴-۵۸

۷۲-۹۴-۱۵۵-۱۵۹-۱۶۱-۲۸۰-۲۹۴

۲۹۵-۳۱۳-۳۲۴-۳۲۶-۳۲۸

۳۳۱-۳۳۳-۳۵۶-۳۵۷

سرگودھا اکادمی سرگودھا۔ ۲۶-۱۱۱

سری ونکٹیشور یونیورسٹی تروپتی۔ ۱۹۴-۲۸۶

سفینہ اکیڈمی کراچی۔ ۲۶

سفینہ بک ایجنسی الہ آباد۔ ۳۶

سکینہ پبلشنگ ہاؤس دہلی۔ ۳۷

سلطان بکڈ پو حیدر آباد۔ ۲۸۱

سلطانہ پریس لاہور۔ ۱۴۴

سلوجہ پرکاشن دہلی۔ ۲۱۱

سیلمی برقی پریس الہ آباد۔ ۳۰۱

سنٹرل بک ڈپو دہلی۔ ۱۳۸

سندھ یونیورسٹی جامشورہ۔ ۱۹۴

سندھ یونیورسٹی حیدر آباد۔ ۱۸۸

سنگم پبلشرز الہ آباد۔ ۳۱۲

سنگ میل پبلکیشنز لاہور۔ ۲۷-۵۳-۱۱۹

۱۴۰-۱۹۷-۲۸۰

سود لیتھو پریس دہلی۔ ۱۱۶-۳۱۶

سورج پبلشنگ بیورو، لاہور۔ ۸۸

سویرا آرٹ پریس لاہور۔ ۸۷-۱۶۶

سید المطابع (رک مطبع سید الاخبار) دہلی۔ ۱۱۴

- سیفیہ کالج بھوپال۔ ۱۰۴۔ ۱۳۵۔ ۱۹۴۔ ۳۴۲
- سیمانت پرکاشن دہلی۔ ۲۹
- شاد بکڈ پو پٹنہ۔ ۳۲۱۔ ۳۲۲۔ ۳۲۶
- شالیمار پبلکیشنز حیدر آباد۔ ۲۸۰
- شاہ اینڈ کمپنی پبلشرز آگرہ۔ ۳۴۴
- شاہی پریس لکھنؤ۔ ۱۵۹
- شاہین بک اسٹال سرینگر۔ ۸۸۔ ۳۳۰
- شبستان الہ آباد۔ ۳۳۹
- شبلی نیشنل کالج اعظم گڑھ۔ ۳۹
- شعبہ اردو دہلی یونیورسٹی۔ ۴۴۔ ۸۸۔ ۹۱
- ۲۰۱۔ ۲۰۲۔ ۲۱۱۔ ۲۴۷۔ ۲۸۴۔ ۳۰۶۔ ۳۲۱
- شعبہ اردو، سیفیہ کالج، بھوپال۔ ۴۶۔ ۷۴
- ۸۱۔ ۱۰۰۔ ۳۲۰
- شعبہ اردو کراچی یونیورسٹی۔ ۷۳۔ ۲۰۲
- شعبہ اردو گورکھپور یونیورسٹی۔ ۱۸۔ ۹۶
- ۱۰۵
- شعبہ اردو گورنمنٹ کالج لاہور۔ ۹۳
- شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ ۴۰
- ۹۲۔ ۹۴۔ ۱۰۱۔ ۱۸۵۔ ۲۱۷۔ ۲۸۲۔ ۳۰۸
- ۳۳۱۔ ۳۳۳
- شعبہ اردو فارسی لکھنؤ یونیورسٹی۔ ۱۰۶
- شعبہ فارسی مسلم یونیورسٹی۔ ۲۲۲
- شعبہ تالیف ڈراما گلد کراچی۔ ۸۹
- شعبہ مشرق سائنسی اکیڈمی روس۔ ۲۳۸
- شگوفہ پبلکیشنز حیدر آباد۔ ۳۱۹
- شمسی مشین پریس آگرہ۔ ۳۰۱
- شمع ادب ملتان۔ ۶۹
- شمی فائن آرٹس ناگپور۔ ۲۷۹۔ ۲۸۵
- شہزاد بکڈ پو دہلی۔ ۱۸
- شیخ الہی بخش محمد جلال الدین لاہور۔ ۱۳۱
- ۱۷۷
- شیخ برکت علی اینڈ سنز لاہور۔ ۱۳۱۔ ۱۳۵
- شیخ جان محمد اللہ بخش لاہور۔ ۱۳۱۔ ۱۶۳
- شیخ ظفر محمد سنز لاہور۔ ۳۶۔ ۱۳۱۔ ۱۴۴
- ۱۷۲
- شیخ مبارک علی (رک کری می پریس) لاہور۔
- ۱۲۔ ۱۵۔ ۱۳۱۔ ۱۴۱۔ ۱۴۵۔ ۱۵۲۔ ۱۶۰۔ ۱۷۱
- ۱۷۲۔ ۱۹۶۔ ۱۹۸۔ ۲۴۳۔ ۲۵۸۔ ۲۹۶
- ۳۵۹
- شیخ غلام علی اینڈ سنز لاہور۔ ۲۲۔ ۲۴۔ ۳۱
- ۱۶۲۔ ۱۷۴۔ ۱۷۵۔ ۳۲۱
- شیفتہ کلاشن علی گڑھ۔ ۲۵
- شیو پریس میہ ٹیہ۔ ۳۱۶
- صدر مجلس پریس لکھنؤ۔ ۱۳۲

عظیم پبلشنگ ہاؤس پٹنہ۔ ۲۸۸	صد سالہ جشن غالب کمیٹی غاز پور۔ ۵۶
عظیم پرنٹنگ پریس لاہور۔ ۱۳۱-۱۲۴	صد سالہ یادگار غالب کمیٹی دہلی۔ ۷۷
علمی پرنٹنگ پریس لاہور۔ ۱۳۱-۱۳۱-۱۲۴	۲۵۵-۲۱۲-۱۱۶
علمی کتاب خانہ لاہور۔ ۳۰-۳۰-۱۵۱	صدیق بک ڈپو لکھنؤ۔ ۲۳-۲۲-۱۵۳-۲۹۱
۳۳۴	۳۳۶-۳۰۹-۳۰۱
علمی مجلس دہلی۔ ۲۹-۱۰۲-۱۳۵-۱۳۸	صفدر پریس لکھنؤ۔ ۱۹۶
۳۵۶	طالب بھون سرینگر۔ ۲۹
علوی بک ڈپو بمبئی۔ ۳۹	طلعت بک سنٹر کانپور۔ ۳۰
علوی پریس بھوپال۔ ۱۳۵	عارف پبلکیشنز لاہور۔ ۸۵
علی گڑھ بک ڈپو علی گڑھ۔ ۳۱۹	عالمگیر الیکٹرک پریس لاہور۔ ۱۶-۱۳۵
علی گڑھ بک کمپنی علی گڑھ۔ ۱۸۰	۱۶۰-۲۹۷-۳۰۰
علیم پرنٹرس ناگپور۔ ۶۳	عثمانیہ بک ڈپو کلکتہ۔ ۲۵-۶۸-۱۵۹-۲۹۹
علمی پرنٹنگ ورکس دہلی۔ ۳۰۹	عثمانیہ یونیورسٹی حیدر آباد۔ ۱۳۴
غالب اکیڈمی بنارس۔ ۱۶۹-۲۷۳	عربین پریس لاہور۔ ۱۴
غالب اکیڈمی کراچی۔ ۳۹	عزیز پرنٹنگ پریس دہلی۔ ۱۳۷-۲۷۱
غالب اکیڈمی دہلی۔ ۲۹-۳۶-۴۵-۵۵	عزیزی پریس آگرہ۔ ۵
۶۳-۶۷-۶۸-۷۰-۷۱-۱۱۱-۱۶۳-۱۶۵	عشرت پبلشنگ ہاؤس لاہور۔ ۲۲-۱۴۰
۲۱۱-۲۱۳-۲۱۶-۲۲۰-۲۵۶-۲۷۳-۲۷۴	۱۵۶
غالب انسٹی ٹیوٹ دہلی (رک ایوان غالب)	عصر جدید پریس کلکتہ۔ ۳۰۱
۸-۵۲-۶۵-۷۱-۷۹-۹۲-۱۰۸-۱۰۹	عصری مطبوعات کراچی۔ ۶۹
۱۱۶-۱۱۷-۱۱۹-۱۲۲-۱۳۷-۱۶۵-۱۶۷	عصمت پبلکیشنز سرینگر۔ ۳۲
۱۷۸-۱۷۹-۱۹۷-۲۰۰-۲۰۳-۲۲۰	عظیم الشان بڈ پو پٹنہ۔ ۲۶-۳۴۱

فرید اینڈ کو دہلی۔ ۱۳۰	۲۲۱-۲۲۳-۲۲۴-۲۵۰-۲۶۶-۲۶۸
فرینڈس بک ہاؤس علی گڑھ۔ ۲۸۸	۲۷۱-۲۷۲-۲۸۳-۲۸۵-۳۲۶
فرینڈس کالونی لاہور۔ ۱۹۶	غالب بک ڈپولاہور۔ ۱۳۹
فہیم اکیڈمی راجن پور۔ ۹۴	غالب سوسائٹی۔ ۱۷
فیروز پرنٹنگ ورکس لاہور۔ ۱۳۱	غالب سوسائٹی اشاکھوم۔ ۲۴۱
	غالب سنٹری کمیٹی گورکھپور۔ ۲۷۵
فیروز سنز لاہور۔ ۳۰-۳۵-۸۹-۱۲۳	غالب صد سالہ تقریبات کمیٹی پٹنہ
۱۳۲-۱۳۵-۱۴۱-۲۱۲-۲۱۷	یونیورسٹی۔ ۱۱۰
قابل بک ڈپولاہور۔ ۱۴۰	غالب صد سالہ تقریبات کمیٹی راجپور۔ ۲۷
قادر پریس بمبئی۔ ۳۱۳	غالب صد سالہ جشن کمیٹی لکھنؤ۔ ۱۰۹
قدرت اللہ کریک پریس لاہور۔ ۱۶۰	غالب صد سالہ جشن کمیٹی یوپی۔ ۱۰۳
قدوائی پبلکیشنز دہلی۔ ۸۳	غالب صدی تقریبات لکھنؤ یونیورسٹی۔ ۱۰۵
قصر اردو دہلی۔ ۷۳-۱۶۳	غالب لائبریری کراچی۔ ۱۶۷
قومی دفاتر خانہ۔ ۱۱۲	غالب یادگار کمیٹی بمبئی۔ ۱۶۷
قومی عجائب گھر کراچی۔ ۱۶۸	غضنفر اکیڈمی کراچی۔ ۷۷-۳۰۰
قومی کتب خانہ بریلی۔ ۴۲	غلام عباس تاجر لاہور۔ ۲۸۲
قومی کونسل برائے فروغ اردو زبان۔ ۲۲	فاروقی پریس دہلی۔ ۱۳۴-۱۵۱-۳۰۰
۱۹۵	فاطمی آرٹ پرنٹرس ناگپور۔ ۲۸۱
کارخانہ علی قلی خاں تہران۔ ۲۶۰	فائن آرٹ پریس دہلی۔ ۱۸
کاروان ادب لاہور۔ ۷۹	فائن پریس لکھنؤ۔ ۱۸۶
کاروان ادب ملتان صدر۔ ۳۲۲-۳۴۴	فخری پرنٹنگ پریس کراچی۔ ۴۴
کاروان بک ہاؤس لاہور۔ ۱۳۲	فروغ ادب اکادمی گوجرانوالہ۔ ۱۵

کتاب خانہ انجمن ترقی اردو، دہلی۔ ۱۶۴۔	کارواں پریس لاہور۔ ۱۳۷۔
۳۳۷	کارونیشن پریس لکھنؤ۔ ۲۹۹۔
کتاب خانہ زوار تہران۔ ۲۵۹۔	کاشانہ ادب لکھنؤ۔ ۱۸۶۔
کتاب خانہ کلیمی راولپنڈی۔ ۱۹۹۔	کاشی ہندو و شوودیالیہ بنارس۔ ۲۷۴۔
کراچی پریس کراچی۔ ۲۲۲۔	کالج پریس کلکتہ۔ ۳۱۰-۳۱۱۔
کریبی پریس لاہور (رک شیخ مبارک	کانپور یونیورسٹی۔ ۱۹۳۔
علی)۔ ۲۲-۱۵۹-۱۶۰-۱۷۸۔	کتاب لاہور۔ ۹۴-۱۱۸۔
کتاب خانہ تاج افس بمبئی۔ ۵۳-۸۔	کتاب پبلشرز لکھنؤ۔ ۱۶۷-۳۱۸۔
کشاف پبلکیشنز لاہور۔ ۳۲۔	کتاب خانہ رامپور۔ ۱۳۹-۲۵۶-۲۵۸۔
کشمیر کتاب گھر لاہور۔ ۲۲-۱۴۰۔	۲۶۰
کشمیر یونیورسٹی سرینگر۔ ۱۹۳-۱۹۴۔	کتابستان الہ آباد۔ ۱۵۸-۳۲۱-۳۲۳۔
کلچرل اکیڈمی ڈھاکہ۔ ۷۴۔	۳۲۸
کلر پرنٹنگ پریس دہلی۔ ۸۹۔	کتابستان دہلی۔ ۸۔
کلکتہ آفسٹ پریس دہلی۔ ۲۹۷۔	کتاب فروش ابن سینا تہران۔ ۶۲۔
کوہ نور آرٹ پریس کلکتہ۔ ۱۲۹۔	کتاب کار رامپور۔ ۸۴۔
کوہ نور بک ڈپو کلکتہ۔ ۱۲۹۔	کتاب گھر لکھنؤ۔ ۳۳۱۔
کوہ نور بک ڈپو دہلی۔ ۲۹۱-۳۴۵۔	کتاب منزل پٹنہ۔ ۲۹-۳۲۶-۳۴۳۔
کوہ نور پرنٹنگ پریس (رک نیو تاج افس)	۳۳۴
دہلی۔ ۴۹-۶۸-۱۲۱-۱۲۲۔	کتاب منزل لاہور۔ ۱۷۴-۱۷۵-۲۸۰۔
گلزار محمدی اسٹیم پریس لاہور۔ ۱۲۵۔	کتاب نگر لکھنؤ۔ ۲۵-۱۱۸-۱۴۶-۱۵۵۔
گلزار ہند اسٹیم پریس لاہور۔ ۱۷۷۔	۲۵۷-۲۸۸۔
گلوب پبلشرز لاہور۔ ۴۰-۴۸-۶۵-۱۵۲۔	کتابیات لاہور۔ ۵-۴۹-۱۶۴۔
۲۴۸	

- گور کھپور یونیورسٹی۔ ۱۹۔ ۱۰۵۔ ۱۹۴
- گور نمٹ آف انڈیا پریس الہ آباد۔ ۹۶
- گور نمٹ اس ای کالج بھاو پور۔ ۳۴۱
- گور نمٹ کالج فیصل آباد۔ ۱۸۸۔ ۱۸۹
- گور نمٹ کالج لاہور۔ ۶۵۔ ۱۸۸۔ ۱۹۰
- گوشہ ادب لاہور۔ ۱۲۸۔ ۱۲۹
- گولڈن بلاک ورکس کراچی۔ ۲۱۷
- گہوارہ ادب رانچی۔ ۳۲۴
- گھریلو لائبریری یو جنا بک کلب دلی۔ ۲۷۴
- گیلانی الکٹرک پریس لاہور۔ ۱۴۳۔ ۱۵۷
- لاجپت رائے اینڈ سنز دہلی۔ ۵۸
- لارک پبلشرز کراچی۔ ۳۰۴
- لاہور اکیڈمی لاہور۔ ۱۷۲
- لبرٹی آرٹ پریس دہلی۔ ۱۱۶۔ ۲۸۲
- لطف اللہ اور نیشنل رسرچ انسٹی ٹیوٹ
- حیدر آباد۔ ۲۶
- لکشمی بک اسٹور، دہلی۔ ۲۷۲
- لکشمی پرنٹنگ ورکس دہلی۔ ۱۶۹
- لکھنؤ یونیورسٹی۔ ۱۹۲۔ ۱۹۳
- لیبل آرٹ پریس دہلی۔ ۱۱۸
- لیبل لیتھو پریس پٹنہ۔ ۲۶۔ ۱۱۰۔ ۳۴۰
- لیتھو آرٹ پریس پٹنہ۔ ۱۲۰
- لیتھو برقی پریس کانپور۔ ۲۸۴
- لیتھو کلر پرنٹرس علی گڑھ۔ ۲۸۳۔ ۲۹۶
- ۲۹۸۔ ۳۱۰۔ ۳۳۱
- لیڈرز پریس بمبئی۔ ۳۹
- ماتر بھاشا مندرالہ آباد۔ ۲۷۳
- ماڈرن پبلشرز کراچی۔ ۳۲۱
- ماڈرن پبلشنگ ہاؤس دہلی۔ ۳۱۳۔ ۳۴۲
- ماورا پبلشرز لاہور۔ ۱۲۸
- مبارک بک ڈپو کراچی۔ ۱۵۵۔ ۱۸۲
- مجلس ادب و ثقافت علی گڑھ۔ ۲۸۱
- مجلس اردو لاہور۔ ۱۹
- مجلس ترقی ادب لاہور۔ ۲۱۔ ۱۲۰۔ ۱۲۱
- ۱۷۲۔ ۱۷۳۔ ۱۷۸۔ ۱۸۷۔ ۲۴۴۔ ۲۸۲
- ۲۹۱۔ ۲۹۵۔ ۳۰۰۔ ۳۳۹۔ ۳۴۱۔ ۳۵۵
- مجلس نذر زیدی دہلی۔ ۳۴۲
- مجلس یادگار غالب حیدر آباد۔ ۵۵۔ ۱۰۸
- مجلس یادگار غالب لاہور۔ ۷۷۔ ۹۱۔ ۱۰۵
- ۱۱۷۔ ۱۳۵۔ ۱۷۴۔ ۱۹۹۔ ۲۱۳۔ ۲۴۴
- ۲۴۵۔ ۲۵۳۔ ۲۵۵۔ ۲۵۸۔ ۲۶۱۔ ۲۶۵
- مجیدی پریس کانپور۔ ۱۳۱
- محبس پریس دہلی۔ ۱۳۴
- محبوب المطابع پرنٹنگ پریس دہلی۔ ۱۵۸

مشتاق بک کارنر لاہور۔ ۶

مدرسہ دہلی۔ ۲۸۰

مشورہ پریس کراچی۔ ۱۸۶

مدھیہ پردیش اردو اکیڈمی بھوپال۔ ۱۲۰

مصری لال پریس ہاتھرس۔ ۱۳۴

مدینہ پبلشنگ کمپنی کراچی۔ ۳۵-۵۰-۸۰

مطبع آفتاب برلن۔ ۱۲۶

۱۵۳-۱۲۷

مطبع آفتاب ہند آگرہ۔ ۳۱۰

مرتضا پریس آگرہ۔ ۳۰۶

مطبع احمدی کانپور۔ ۳۲۹

مرغوب ایجنسی پبلشرز لاہور۔ ۱۳۲-۱۶۶

مطبع احمدی شاہدرہ۔ ۷۳-۱۱۵-۲۶۱

۳۰۷

۳۱۱-۲۶۳

مرکز ادب لکھنؤ۔ ۳۱۴

مطبع اخبار آصفی حیدر آباد۔ ۳۲۹

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان۔

مطبع اردو گائیڈ کلکتہ۔ ۱۷۰

۳۴۲-۳۵۵-۳۵۷

مطبع العلوم دہلی۔ ۱۳۴

مرکز تصنیف و تالیف نکوردر۔ ۹-۵۰-۶۴

مطبع اکمل المطابع دہلی۔ ۲۵۰-۲۶۱-۲۶۳

مرکز نائل پریس لاہور۔ ۱۰-۵۳-۱۲۳

۲۶۴

۱۴۴

مطبع امداد الہند مراد آباد۔ ۲۹۷

مسعود اکیڈمی کراچی۔ ۱۵-۳۳۳

مطبع اموجان دلہای۔ ۱۴۹

مسکین بک ڈپو جیپور۔ ۳۳۴

مطبع انوار احمدی الہ آباد۔ ۱۷۸-۱۸۶

مسلم ایجوکیشنل پریس علی گڑھ۔ ۱۳۸

مطبع انوار الاسلام حیدر آباد۔ ۲۵۲

مسلم پرنٹنگ پریس لاہور۔ ۱۵

مطبع انوار المطابع لکھنؤ۔ ۱۵۰-۱۵۵-۱۷۱

مسلم پروگریسو گروپ دہلی۔ ۲۱۷-۲۴۸

۱۸۲

مسلم گجرات پریس سورت۔ ۵۳

مطبع انوار محمدی۔ ۱۴۲

مسلم یونیورسٹی علی گڑھ (رک دانشگاہ)۔

مطبع انوری لکھنؤ۔ ۱۳۴

۱۸۰-۱۹۱-۱۹۳-۱۹۴-۲۴۸-۳۰۳

مطبع اودھ اخبار لکھنؤ۔ ۲۶۱

مطبع شمس الاسلام حیدر آباد۔ ۳۵۸-۳۵۷

مطبع شمس المطالع دہلی۔ ۳۵۵

مطبع شوکت المطالع میرٹھ۔ ۱۴۸

مطبع شیونز این (رک مطبع مفید خلائق) آگرہ
۱۱۵۔

مطبع صادق الاخبار (رک مطبع دارالسلام)

دہلی۔ ۱۱۴-۲۴۱

مطبع صبح صادق سیتاپور۔ ۲۰۳

مطبع صدیقی بھوپال۔ ۶۱

مطبع عالیہ لاہور۔ ۹۱-۳۲۱

مطبع فاروقی دہلی۔ ۱۳۰-۱۷۰-۱۷۱

مطبع فخر المطالع دہلی۔ ۲۵۷-۲۵۲

مطبع فیض احمدی دہلی۔ ۱۸۴-۳۰۶

مطبع فیض عام علی گڑھ۔ ۲۰

مطبع فیض محمدی لکھنؤ۔ ۱۳۴

مطبع قادریہ کلکتہ۔ ۳۵۸

مطبع قیرہ بمبئی۔ ۱۳۹-۱۸۰

مطبع قیومی کانپور۔ ۱۳۱

مطبع کریمی لاہور۔ ۱۷۱-۱۷۲-۱۷۷

مطبع کوه نور لاہور۔ ۱۵۲

مطبع گلاب سنگھ لاہور۔ ۱۴۵

مطبع گلشن ابراہیمی لکھنؤ۔ ۳۲۷

مطبع اورینٹل ورکس حیدر آباد۔ ۱۳۰

مطبع پیسہ اخبار لاہور۔ ۲۸۵

مطبع تیج کمار، منشی، لکھنؤ۔ ۱۳۲-۲۹۱

مطبع جان جہاں دہلی۔ ۱۳۵

مطبع چشمہ فیض دہلی۔ ۱۳۰

مطبع حیدری دلہای۔ ۲۶۱

مطبع دارالسلام دہلی (رک مطبع صادق

الاخبار)۔ ۱۱۴-۱۱۵-۲۴۲-۲۴۵-۲۵۳

مطبع دلکش فتح گڑھ۔ ۳۰۹-۳۱۰

مطبع رزاقی کانپور۔ ۳۶۲

مطبع رفاه عام دہلی۔ ۲۹۸-۲۹۹

مطبع روز بازار امرتسر۔ ۲۹۰

مطبع رئیس المطالع کانپور۔ ۱۵۰

مطبع ریاض ہند علی گڑھ۔ ۲۲

مطبع سراجی دہلی۔ ۲۰۱

مطبع سرکاری رامپور۔ ۱۸۰

مطبع سلطانی دہلی۔ ۱۳۴-۱۳۵-۲۵۰-۲۵۳

مطبع سنت پرشاد آرہ۔ ۲۶۴-۲۶۵

مطبع سید الاخبار (رک سید المطالع) دہلی۔

۱۱۴

مطبع شاہجہانی بھوپال۔ ۳۵۸-۳۵۹

مطبع شرکت کاویانی برلن۔ ۱۲۵-۱۲۶

- مطبع گلشن فیض۔ ۳۰۱۔ آگرہ۔ ۱۱۵۔ ۲۵۴
- مطبع گیان پرکاش میرٹھ۔ ۱۳۳۔ مطبع مفید عام آگرہ۔ ۱۷۱۔ ۱۷۷۔ ۳۵۹
- مطبع لٹری سوسائٹی روہیلکھنڈ۔ ۲۵۴۔ مطبع مفید عام لاہور۔ ۱۳۲۔ ۲۹۵۔ ۳۵۶
- ۲۵۵۔ مطبع منشی مداری لال۔ ۱۳۴۔ مطبع منشی مداری دہلی۔ ۱۷۵
- مطبع لیتھوگرافک دہلی اخبار۔ ۳۶۲۔ مطبع منشی مداری کراچی۔ ۱۳۵
- مطبع محتبای کانپور۔ ۱۳۱۔ مطبع منشی فخر نظامی حیدر آباد۔ ۱۶۲
- مطبع محتبای میرٹھ۔ ۱۷۵۔ مطبع منشی محتبای دہلی۔ ۱۷۰
- مطبع مجیدی کانپور۔ ۱۳۸۔ ۱۷۱۔ مطبع منشی مظہر العلوم لکھنؤ۔ ۲۵۱
- مطبع محمدی پٹنہ۔ ۲۹۳۔ مطبع منشی نبوی کلکتہ۔ ۲۶۶۔ ۲۶۵
- مطبع محمدی دہلی۔ ۲۴۷۔ مطبع نظامی کانپور (رک نظامی پریس) ۱۱۵
- مطبع مدرسہ آگرہ۔ ۲۹۳۔ مطبع مدرسہ العلوم علی گڑھ۔ ۱۷۷
- مطبع مرتضوی دہلی۔ ۳۰۰۔ مطبع مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ ۴۳۔ ۱۶۰
- ۱۷۷۔ ۳۳۴۔ مطبع نور الانوار آگرہ۔ ۲۹۳۔ ۳۰۴۔ ۳۰۶
- مطبع ہاشمی میرٹھ۔ ۲۶۳۔ مظفر پرنٹرز لاہور۔ ۱۵۲
- مطبع مصطفای دہلی۔ ۲۶۳۔ ۳۰۹۔ معراج پبلکیشنز تروپتی۔ ۳۱۶
- مطبع مصطفای کانپور۔ ۳۰۹۔ معصوم پبلکیشنز سرینگر۔ ۳۴
- مطبع مطلع نور منشی بہاری لال کانپور۔ ۲۹۰۔ مغربی پاکستان اردو اکیڈمی لاہور۔ ۱۳۔ ۶۶
- مطبع مظہر العجائب کلکتہ۔ ۲۶۳۔ ۸۱۔ ۲۸۳
- مطبع معارف اعظمی گڑھ۔ ۲۹۹۔ ۲۹۷۔ ۲۔ مفید عام اسٹیم پریس آگرہ۔ ۱۱۹۔ ۳۴۰
- مطبع مفید الاسلام حیدر آباد۔ ۱۵۴۔ مفید کتابخانہ بمبئی۔ ۱۴۲
- مطبع مفید خلائق (رک مطبع شیو زاین) مقبول اکیڈمی لاہور۔ ۷۷

مکتبہ قومی زبان اسلام آباد۔ ۱۱۔ ۹۵۔	مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، نئی دہلی۔ ۱۱۵۸۔ ۲۱۔ ۴۲۔
۳۴۰۔ ۳۳۵۔ ۳۰۷	۵۱۔ ۶۵۔ ۶۸۔ ۷۰۔ ۷۲۔ ۹۰۔ ۱۳۰۔ ۱۴۱۔
مکتبہ آزاد پٹنہ۔ ۸۴	۱۶۹۔ ۱۸۵۔ ۲۱۱۔ ۲۲۷۔ ۲۵۵۔ ۲۸۰۔
مکتبہ ابراہیمیہ مشین پریس حیدر آباد۔ ۱۲۔	۲۸۵۔ ۳۰۲۔ ۳۰۴۔ ۳۰۵۔ ۳۱۹۔ ۳۲۱۔
۳۲۶۔ ۲۲۸	۳۲۴۔ ۳۲۷۔ ۳۲۹۔ ۳۳۶۔ ۳۳۹۔
مکتبہ ادب کراچی۔ ۴۷	۳۴۳۔ ۳۴۴۔ ۳۴۶۔ ۳۵۵۔
مکتبہ ادب لاہور۔ ۱۴۔ ۵۱	مکتبہ جدید پریس لاہور۔ ۴۸۔ ۳۲۳۔ ۳۲۶۔
مکتبہ ادب جدید لاہور۔ ۳۳۵	مکتبہ خاور لاہور۔ ۸۹
مکتبہ ارباب قلم کراچی۔ ۳۸	مکتبہ خیابان لاہور۔ ۳۲۲
مکتبہ اردو لاہور۔ ۳۱۹۔ ۳۲۰	مکتبہ خیابان ادب لاہور۔ ۴۴۔ ۷۷۔ ۳۱۵۔
مکتبہ اردو ادب لاہور۔ ۶۴	مکتبہ دانیال کراچی۔ ۱۶۔ ۶۴۔ ۸۵۔
مکتبہ اردو زبان سرگودھا۔ ۸۸۔ ۳۳۳	مکتبہ دین و ادب لکھنؤ۔ ۵۔ ۳۵۔ ۱۵۷۔
مکتبہ الفاظ علی گڑھ۔ ۱۱۷۔ ۱۱۸	مکتبہ رحیمی کلکتہ۔ ۳۲۲
مکتبہ الفتح لاہور۔ ۵۰	مکتبہ شاہ اودھلی۔ ۶۷۔ ۸۶۔ ۱۶۶۔ ۲۵۵۔
مکتبہ المختار راولپنڈی۔ ۱۷	مکتبہ شائین پشاور۔ ۴۰
مکتبہ المشرق کراچی۔ ۶۰	مکتبہ شعر و ادب لاہور۔ ۱۲۔ ۱۵۳۔
مکتبہ پروین الہ آباد۔ ۱۴۶	مکتبہ صباحیدر آباد۔ ۸۵
مکتبہ پنجاب لاہور۔ ۶	مکتبہ عالیہ لاہور۔ ۱۰۔ ۴۴۔ ۱۲۷۔
مکتبہ پیام تعلیم۔ ۸	مکتبہ علم و ادب لاہور۔ ۴۰
مکتبہ ترقی ادب امر و بہ۔ ۱۵۶	مکتبہ علم و فن لاہور۔ ۳۵۱۔
مکتبہ جامعہ لمیٹڈ بمبئی۔ ۱۲۷	مکتبہ عالیہ الہ۔ ۱۹۵۔
مکتبہ جامعہ ملیہ اسلامیہ علی گڑھ۔ ۱۲۵	مکتبہ علوم و فنون الہ۔ ۱۳۲۔

مکتبہ غوثیہ گیا۔ ۳۳۴	نشتی رام منوہر لال پبلشرس دہلی۔ ۲۲۰
مکتبہ فیاض لاہور۔ ۱۱۷	موڈرن پبلشنگ ہاؤس دہلی۔ ۳۱۹-۳۲۳
مکتبہ قادریہ لاہور۔ ۲۹۱	مہارانی کالج بنگلور۔ ۲۶۹
مکتبہ قیومی کانپور۔ ۱۳۵	مہارانی کالج میسور۔ ۸۸
مکتبہ کارواں لاہور۔ ۹-۱۳۷	مہاشکشی پریس دہلی۔ ۱۳۰
مکتبہ کلیاں لکھنؤ۔ ۳۱۶	مہ جبین کتاب گھر۔ ۳۴۴
مکتبہ کوبسار بھاگلپور۔ ۳۱۸	میٹھوڈسٹ پبلشنگ ہاؤس لکھنؤ۔ ۳۱۱
مکتبہ گفتگو بمبئی۔ ۶۴	مینار بک ڈپو حیدر آباد۔ ۳۳۲
مکتبہ مسعود کراچی۔ ۲۹۷	میور پریس دہلی۔ ۱۳۰
مکتبہ معین الادب لاہور۔ ۱۴۳	ناظم برقی پریس رامپور۔ ۱۶۳-۱۸۰
مکتبہ میری لائبریری لاہور۔ ۱۲۷-۱۳۹	ناگپور یونیورسٹی۔ ۱۵۷-۱۹۲
۱۶۱-۲۴۰-۲۴۵-۳۰۳	نامور پریس الہ آباد۔ ۳۰۷
مکتبہ ندیم کراچی۔ ۱۴	نامی افسٹ پرنٹرس دہلی۔ ۲۸۶
مکتبہ نشاۃ ثانیہ حیدر آباد۔ ۱۴۶	نامی پریس دہلی۔ ۲۸۶
مکتبہ نظامیہ بھوپال۔ ۱۴۲	نامی پریس کانپور۔ ۱۸
مکتبہ نیاراہی کراچی۔ ۱۳۵	نامی پریس لاہور۔ ۸۹
مگدھ یونیورسٹی بودھ گیا۔ ۱۹۳-۱۹۴	نامی پریس لکھنؤ۔ ۳۳-۷۲-۱۰۵-۱۳۲
ملتان آرٹس فورم ملتان۔ ۵۱	۲۹۳-۳۱۴-۳۴۲
ملٹی بکس لاہور۔ ۱۸۳	نامی پریس میرٹھ۔ ۶
ملٹی پرنٹ بمبئی۔ ۲۷۹	ناولستان الہ آباد۔ ۳۱۶
ملک سراج الدین اینڈ سنز لاہور۔ ۵۵	ندائے حق پریس لکھنؤ۔ ۲۹۷
ملک نذیر احمد لاہور۔ ۴۷	نذر سنز لاہور۔ ۹۸-۳۲۵

نگارستان پریس لکھنؤ۔ ۱۰	نذیر اینڈ سنز۔ ۱۳۸
نگارشات لاہور۔ ۶۷	نراین دت سہگل اینڈ سنز دہلی۔ ۲۷۱
نگار مشین پریس لکھنؤ۔ ۲۹۵	نسیم بکڈ پو لکھنؤ۔ ۳۶-۳۱-۳۶-۵۳-۵۷
نگارشات دانشمندان امر وہہ۔ ۱۶۷	۸۶-۹۰-۹۲-۱۲۸-۱۲۲-۱۲۴-۱۵۹
نگاہ پبلکیشنز حیدر آباد۔ ۸۸-۸۹	۲۸۸-۲۸۹-۲۹۲-۲۹۶-۳۰۳-۳۰۴
نور المطابع لکھنؤ۔ ۳۴۳	۳۰۸-۳۱۹-۳۲۲-۳۳۷
نورتن آرٹ لیتھو پریس دہلی۔ ۱۹۸	نشاط بکڈ پو کلکتہ۔ ۳۷۴
نو لکچور پریس کانپور۔ ۱۳۱-۱۷۵-۱۷۶	نشاط پبلکیشنز دہلی۔ ۲۹۰
۲۵۲	نشر مرکز تہران۔ ۲۲۵
نو لکچور پریس لکھنؤ۔ ۱۳۲-۱۵۳-۱۷۵	نشریات ادب اکیڈمی سہارنپور۔ ۱۵۳
۱۷۷-۱۹۹-۲۲۳-۲۵۱-۲۵۳-۲۵۸	نشریات عرفان تاجکستان۔ ۲۳۷
۲۶۰-۲۹۲-۲۹۶-۲۹۸-۳۰۰-۳۰۹	نصرت پبلشرز لکھنؤ۔ ۱۳-۳۸-۱۰۰
۳۳۳-۳۳۶-۳۵۸	۱۲۰-۲۸۲-۲۸۶-۲۹۱-۳۲۳
نو لکچور گیس پرنٹنگ پریس لاہور۔ ۲۸۸	نصرت منزل سندیلہ۔ ۳۰۴
نوید بک ڈپو لاہور۔ ۳۳۴	نظامی پریس بدایوں۔ ۶-۷-۱۲۲-۱۵۰
نیا ادارہ لاہور۔ ۱۲۹-۱۶۶	۱۵۲-۲۹۸-۳۰۸-۳۱۲
نیر کتاب گھ دہلی۔ ۱۶	نظامی پریس فیض آباد۔ ۷۲
نیشنل آرٹ پرنٹرز۔ ۳۳۰	نظامی پریس لکھنؤ۔ ۳۸-۱۵۳-۱۵۸
نیشنل آرکائیوز آف انڈیا، دہلی۔ ۲۲۰	۱۸۲-۲۰۰-۲۲۴-۲۸۶-۳۲۲-۳۴۰
نیشنل بک ٹرسٹ، دہلی۔ ۲۱۹	نقوش پبلشرز لاہور۔ ۲۸۷-۳۳۴
نیشنل بک ڈپو خیرات۔ ۸۳	نقوش پریس لاہور۔ ۴۴-۱۲۱-۱۲۲-۲۸۶
نیشنل بک فاؤنڈیشن اسلام آباد۔ ۱۳۵	نگار بک ایجنسی رامپور۔ ۳۵۱

- نیشنل پرنٹنگ پریس راولپور۔ ۳۱۴
- نیشنل پریس الہ آباد۔ ۱۳۸-۱۷۲-۳۲۸
- نیشنل فائن پرنٹنگ پریس حیدر آباد۔ ۱۴۶
- نیو امپیریل بک ڈپو دہلی۔ ۲۳
- نیو بک سوسائٹی لاہور۔ ۳۵۱
- نیو تاج اوفس (رک کوہ نور پریس) دہلی۔ ۳۳
- نیو کمر شیل آرٹ پریس کلکتہ۔ ۲۹۵
- نئی آواز، جامعہ نگر۔ ۸۷
- نئی زندگی بک ڈپو دہلی۔ ۱۵۴
- وجہ پاکٹ بکس دہلی۔ ۹۰
- وحدت انسانیت فاؤنڈیشن بنگلور۔ ۲۹۸
- وزارت اطلاعات حکومت پاکستان۔ ۸۵
- وزیر ہند اسٹیم پریس امرتسر۔ ۱۴۵-۱۸۵
- وفای پریس کراچی۔ ۲۲۵-۲۲۹
- وکاس پبلشنگ ہاؤس نئی دہلی۔ ۲۱۱
- ویل پبلکیشنز بمبئی۔ ۷-۵۴-۵۵-۷۰
- ۱۱۳-۱۱۶-۲۵۱-۲۵۴-۳۰۷
- ویکنگ نئی دہلی۔ ۲۱۶
- ہر پرکاش پریس الہ آباد۔ ۲۷۱
- ہر پرکاش پریس دہلی۔ ۲۷۳
- ہری داس اینڈ کمپنی مقرر۔ ۲۷۲-۳۶۴
- ہز ماسٹرس وائس ہند۔ ۱۶۷
- ہلالی اسٹیم پریس سادھواڑہ۔ ۱۳۵
- ہمدرد فاؤنڈیشن کراچی۔ ۸
- ہند پبلشرز لاہور۔ ۱۳۲
- ہند پاکٹ بکس دہلی۔ ۲۷۰
- ہندوستان پبلکیشنز غازی آباد۔ ۱۲
- ہندوستان پریس راولپور۔ ۲۵۶
- ہندوستانی آرٹ پریس کلکتہ۔ ۷۵
- ہندوستانی اکیڈمی الہ آباد۔ ۱۷۳-۲۷۴-۳۰۲
- ہندوستانی بک ٹرسٹ بمبئی۔ ۱۲۹-۱۳۰
- ۲۷۵-۲۷۱
- یونانی دواخانہ الہ آباد۔ ۳۶
- یونائٹڈ بینک لمیٹڈ کراچی۔ ۱۶۷
- یونائٹڈ پبلشرز لاہور۔ ۱۶۱
- یونین پرنٹنگ پریس دہلی۔ ۹۱-۱۵۱-۳۲۳
- ۳۳۵
- یونیورسٹی اور نیشنل کالج لاہور۔ ۱۸۸-۱۸۹
- ۲۴۶
- یونیورسٹی بک ایجنسی پیشاور۔ ۲۲۹
- یونیورسٹی بک ہاؤس لاہور۔ ۹۱
- یونیورسٹی بکس لاہور۔ ۳۲-۹۱

۴۔ زبان ، خط اور اقوام

بلوچی۔ ۲۲۵۔ ۳۵۳

آریا۔ ۳۲

بنارسی۔ ۱۱۶

اردو خط۔ ۱۲۹

بنگلہ خط۔ ۱۲۲۔ ۱۳۳

اردو زبان۔ ۹۔ ۱۰۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۲۰۔ ۲۸۔

بنگلہ (= بنگالی) زبان۔ ۷۴۔ ۱۲۹۔ ۲۲۶۔

۳۳۔ ۵۲۔ ۸۳۔ ۹۱۔ ۹۶۔ ۱۰۲۔ ۱۰۵۔ ۱۲۹۔

۳۵۳

۱۳۵۔ ۱۳۹۔ ۱۶۳۔ ۱۷۸۔ ۱۹۶۔ ۲۰۱۔ ۲۱۲۔

بنگلہ شاعر۔ ۲۳۰

۲۱۵۔ ۲۱۶۔ ۲۱۸۔ ۲۲۳۔ ۲۲۷۔ ۲۲۹۔

بہاری۔ ۱۱۶

۲۳۹۔ ۲۶۶۔ ۳۳۹

پشتو۔ ۲۲۹

ازبک۔ ۲۳۵

پنجابی زبان۔ ۲۱۹۔ ۲۳۰

اطالوی زبان۔ ۳۳۹

پنجابی قوم۔ ۱۸

اطالوی مصنف۔ ۲۳۹

تاجک زبان۔ ۲۳۶۔ ۲۳۷

افغان۔ ۱۱۳

تاجک شاعر۔ ۲۳۶

امریکی شاعر۔ ۲۲۱

ترکی۔ ۱۶۳

انگریز۔ ۳۵۔ ۸۳۔ ۲۲۹

تمل۔ ۲۳۱

انگریزی تہذیب۔ ۴۹

تیلہ۔ ۲۱۹۔ ۲۲۱

انگریزی خط۔ ۱۲۲۔ ۱۳۳

جاپانی۔ ۲۳۲

انگریزی زبان۔ ۹۔ ۲۷۔ ۳۳۔ ۱۰۵۔ ۱۰۷۔

جرمن۔ ۲۳۴۔ ۳۵۳

۱۲۹۔ ۱۶۸۔ ۱۷۸۔ ۱۹۶۔ ۲۰۱۔ ۲۱۲۔ ۲۱۴۔

چیب۔ ۲۳۷

۲۱۶۔ ۲۱۸۔ ۲۲۳۔ ۲۳۹۔ ۳۰۲۔ ۳۵۱۔

یونانی خط۔ ۲۲۲۔ ۲۳۱

۳۵۳

رائے۔ تھانی۔ ۹۳

اودھی۔ ۲۲۳

مغل تہذیب۔ ۳۰	روسی۔ ۲۳۵-۲۳۸-۲۳۹-۳۵۴
ملیالم۔ ۲۱۵-۲۶۹	روسی مصنف۔ ۲۳۹
ہندوستانی۔ ۲۳۸-۳۵۴	رومن خط۔ ۲۱۶-۳۵۱
ہندی خط۔ ۱۲۹	سرائیکی۔ ۲۳۴
ہندی زبان۔ ۱۰۵-۱۲۹-۱۶۳-۲۱۹-۲۲۴	سندھی۔ ۲۳۹
۳۶۴	سنسکرت۔ ۱۶۳
زبان یوکرین۔ ۳۶۴	زبان سویڈن۔ ۲۳۸
	صوفی۔ ۱۰۱
	عربی۔ ۱۶۳-۲۵۱
	فارسی خط۔ ۲۱۷
	فارسی زبان۔ ۵-۱۲-۱۳-۱۸-۲۰-۲۸
	۳۳-۵۲-۹۱-۱۳۵-۱۳۹-۱۶۳-۱۷۸
۴	۱۹۶-۲۰۱-۲۱۲-۲۱۵-۲۱۸-۲۲۰-۲۲۲
	۲۲۴-۲۳۷-۲۳۹-۲۴۹-۲۵۱-۲۶۴
	۲۶۶-۳۴۰
	فرانسیسی۔ ۳۶۳
	فرنگی۔ ۳۱۹
	کشمیری۔ ۲۶۸
	کنڑ۔ ۲۷-۲۱۵
	گجراتی۔ ۲۱۹
	مرہٹی۔ ۲۱۹-۲۶۹-۳۶۳
	مغل۔ ۲۵۰

۵۔ مقامات

آگرہ۔ ۵۔ ۷۱۔ ۷۵۔ ۷۷۔ ۱۰۹۔ ۱۱۲	بنگلہ۔ ۷۳۔ ۷۵
اجمیر۔ ۲۵۰	بنگلہ دیش۔ ۲۲۶
ازبکستان۔ ۲۳۵	بہار۔ ۱۱۲
اسناکھوم۔ ۲۳۸	بھارت۔ ۲۸۹
اطالیہ۔ ۲۱۰	بھوپال۔ ۷۳۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۱۰۳۔ ۱۱۹۔ ۱۲۳
اکبر آباد (رک آگرہ)۔ ۷۷	پاکستان۔ ۹۵۔ ۲۳۳
الہ آباد۔ ۱۳۰	پراگ۔ ۲۳۷
امام باڑہ گورکھپور۔ ۲۸۸	پنجاب۔ ۲۰۱
امر تسر۔ ۱۳۰۔ ۲۰۲	پیرس۔ ۲۳۴
امروہہ۔ ۸۳۔ ۱۶۸	تاجکستان۔ ۲۳۴
انڈیا۔ ۲۱۵۔ ۲۳۳	تاشقند۔ ۲۳۵
انگلستان۔ ۸۳۔ ۲۵۲	تہران۔ ۲۵۸۔ ۳۵۸
اودھ۔ ۱۱۲	ٹونک۔ ۲۹۶
ایران۔ ۲۲۲۔ ۲۲۹۔ ۳۲۰	جاپان۔ ۲۳۲
باندہ۔ ۷۳۔ ۲۹۷	جدید آغا پورہ۔ ۸۳
بدایوں۔ ۵۷۔ ۳۳۰	جنم پتھ، نئی دہلی۔ ۱۸۱
برصغیر۔ ۱۳۰	جنت۔ ۱۶۔ ۳۱
بمبئی۔ ۸۳۔ ۸۵۔ ۲۰۲	جہانگیر آباد۔ ۲۰۶
بنارس۔ ۱۰۳۔ ۱۱۱	جھنڈ۔ ۲۴
بندر روڈ۔ ۸۹	چونیس پرکٹہ۔ ۲۲۶

شاہدرہ-۱۱۵	چوڑی گردان-۳۵۶
شبہ قارہ ہندوپاکستان-۲۵۱	چھتہ راجاکاشی-۲۰۲
عالم ارواح-عالم بالا-۸۴-۳۲۸	حیدر آباد-۷۵-۱۳۰
علی گڑھ-۱۶-۸۱-۹۷-۱۲۵-۲۰۳	دشت تار-۳۲۹
فرنگ-۲۲-۶۰	دلی، دہلی-۱۶-۶۳-۷۱-۷۵-۷۷-۸۱
قبر ذوق کی-۳۴۱	۱۲۵-۱۳۰-۱۹۸-۲۱۵-۲۳۹-۲۹۷
قلعہ معلّا (دہلی)-۶۸-۶۹	۳۳۱-۳۴۱-۳۵۳
کالپی-۶۳	دھولیہ-۳۱۱
کانپور-۱۳۱-۱۵۰	ڈیرہ اسماعیل خاں-۲۰۳
کراچی-۱۳۱-۲۰۴	رامپور-۶-۷-۷۱-۷۵-۸۰-۸۱-۱۱۲
کعبہ-۱۰۳	۱۱۹-۱۳۹-۱۶۹-۱۸۱
کلکتہ-۱۵-۲۷-۷۱-۱۳۶-۲۱۵-۲۲۰	رائیل پارک-۸۹
۲۲۹-۲۵۷-۲۹۹-۳۱۸-۳۲۱-۳۴۲	روس-۲۳۶
۳۵۰	روم-۲۱۰-۲۱۵
گوالیار-۱۶۸	روہیلکھنڈ-۷۷
لال باغ لکھنؤ-۲۶۹	ساہیوال (منگمری)-۲۰۳
لاہور-۵-۱۳۱	سر سید ہال-۳۰۴
لکھنؤ-۷۱-۱۳۱-۲۲۹	سکندر آباد-۲۰۶
لندن-۸۹-۲۱۹-۳۵۰	سندھ-۸
لوہارو-۲۳-۵۱-۲۰۶	سوویت یونین-۲۱۸
ماڈل ٹاؤن لاہور-۱۵۹	سہسوان-۳۲۹
مارہرہ-۷۷	شاہجہانپور-۲۷

ماسکو۔ ۲۳۵

محمود آباد۔ ۲۰۱

مدرسہ دہلی۔ ۲۸۳

مشرقی افریقہ۔ ۲۳-۲۴

مشرقی پنجاب۔ ۳۶-۳۲۳-۳۳۷

ملتان۔ ۱۶۴

میدان تصور۔ ۲۹۵

میرپور خاص۔ ۸

میرٹھ۔ ۱۵-۴۰-۱۱۲-۱۳۱-۱۶۸-۱۷۵

میلان۔ ۳۴۹

میونخ۔ ۲۳۴

ناگپور۔ ۱۵۷

نظام الدین مشرقی۔ ۹۷

نیویارک۔ ۲۱۹

ہند، ہندوستان۔ ۸۴-۸۵-۱۰۳-۲۳۶

۲۴۲-۲۴۹-۲۵۶-۲۸۷

ہوگلی۔ ۲۲۴

یوپی۔ ۱۳۲-۲۳۱

یوسف بلڈنگ۔ ۲۲۲

۶۔ متفرقات

علم انشا۔ ۳۰۴	آرٹ۔ ۴۰
علم عروض۔ ۴۲	آم، انبہ۔ ۵۹-۸۳-۸۶
علم نفسیات / نفسیاتی تجزیہ۔ ۸-۴۰-۱۰۱	اپریل فول۔ ۵۸-۵۴
۱۰۷-۱۰۲	امرد پرستی۔ ۳۲۰
غالب پر۔ اعتراضات۔ ۲۹۔ سکے کا الزام۔	انشا پردازی۔ ۳۳۵
۱۷-۱۱۲۔ قونج کا دورہ۔ ۴	بہنی روٹی۔ ۱۱۴
غالب سے انٹرویو۔ ۳۷	پیراڈی۔ ۱۱۴
غالب کا۔ انداز بیان۔ ۵-۳۱-۳۹-۵۶	پیراڈی۔ ۸۷-۸۷
سال ولادت۔ ۱۲-۱۳-۱۵-۱۰۲-۱۱۱	تصویر۔ ۶-۷۲-۱۲۹-۱۶۷-۱۶۷-۲۰۷
۳۰۰	۲۷۲-۲۱۸
سفر باندہ۔ ۷۴-۲۹۷	تعارف۔ ۱۸
سفر رامپور۔ ۱۷-۷۱-۷۵	حیوان ظریف۔ ۳۲۱
سفر کلکتہ۔ ۱۲-۱۵-۷۱-۷۲-۱۳۶	سہرا جواں بخت کا۔ ۶۸
۳۲۱-۲۵۷-۲۴۹	سیاہ حاشیہ۔ ۳۲۰
سفر لکھنؤ۔ ۲۴۹	شجرے۔ ۸
سفر میرٹھ۔ ۱۵	شیعت۔ ظفر کی۔ ۶۸-۷۷-۲۷۷-غالب کی
سہرا۔ ۵۹-۱۱۶-۱۱۷-۱۲۳-۲۸۲	۲۷۹
طریق اصلاح۔ ۱۵-۹۶	صنعت فای۔ ۲۹۵
مذہب۔ ۹۹-۱۰۳-۲۴۹	طب قدیم۔ ۱۱۲
مزار۔ ۷۴	عصر جدید۔ ۳۳۲

نعتیہ کلام-۱۰۲-۱۰۴

غالب کی-اسیری-۴-۱۳-۱۴-۴۶-۱۰۹

-تحریر و املا-۲۷۰

تصویر کاری-۳۸-۴۱-۴۸-۵۰

-راست گفتاری-۳۳

-رہائش-۲۹۴

مہر-۱۰۹-۱۱۸-۱۶۸

غالب کے دستخط-۱۱۸-عوارض-۱۵

۱۱۴-۱۰۳

غالب مشاعرہ-۱۵-۲۸۹

غالب میلہ-۲۶

غدر و بلی-۱۵-۷۴-۹۶-۱۰۴-۱۰۸-۱۹۸

۲۱۵

کوزہ قند-۶۳

مذہب ذوق کا-۳۲۱

موسیقی-۲۳۰-۳۳۰

نقل-۱۸۵

مَیْنِ عِنْدِ لَیْبِ کَلَشَنِ نَا اَفریدِ اِهُون

